LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanic.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIŢIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI — 1965

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL. 36

Martie — iulie 1918

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1965

www.dacoromanica.ro

PREFAŢA

Volumul 36 din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise din martie pînă în iulie 1918, în perioada primului răgaz de pace, obţinut prin încheierea tratatului de pace de la Brest.

Ieşirea din războiul imperialist, consolidarea Puterii sovietice în întreaga ţară, preluarea posturilor de conducere dintr-o serie de ramuri importante ale economiei naţionale de către statul muncitorilor şi ţăranilor au însemnat începutul unei noi etape în dezvoltarea revoluţiei socialiste în Rusia. Statul sovietic a căpătat, pentru prima oară, posibilitatea să-şi concentreze principalele sale forţe în munca paşnică de construcţie economică şi de ridicare culturală, să acorde principala atenţie rezolvării sarcinilor, deosebit de importante, ale făuririi unei societăţi noi, socialiste. În această perioadă, Lenin elaborează în continuare bazele planului ştiinţific de construire a socialismului în ţara noastră.

Poporul sovietic, sub conducerea partidului comunist, a trecut la construirea noii societăţi în condiţii extrem de grele. Statul sovietic era încercuit de puteri imperialiste ostile, care se pregăteau să întreprindă o intervenţie militară împotriva Republicii Sovietelor. Bazîndu-se pe sprijinul imperialiştilor străini, clasele exploatatoare duceau o luptă înverşunată împotriva Puterii sovietice. Dificultăţile construirii socialismului erau agravate de înapoierea social-economică, tehnică şi culturală moştenită de la vechea orînduire ; în afară de aceasta, eco-

www.dacoromanica.ro

nomia națională era extrem de zdruncinată și ruinată de primul război mondial. Pentru lichidarea acestor greutăți și scoaterea țării la drumul larg al construirii unei vieți noi se cereau eforturi eroice din partea partidului și a întregului popor.

Înarmat cu planul leninist, partidul comunist a însuflețit și a organizat pe muncitorii și țăranii din Rusia, antrenîndu-i în munca plină de abnegație pentru reorganizarea întregii vieți pe baze socialiste. În lucrările cuprinse în volumul de față se reflectă limpede activitatea multilaterală de conducere a partidului și a statului, de călăuzire a maselor populare, desfășurată de Lenin în aceste condiții complexe, activitate în care o mare hotărîre și fermitate revoluționară se îmbina cu supleţea și prudența.

Volumul începe cu materialele Congresului al VII-lea extraordinar al P.C.(b) din Rusia, care a avut loc între 6 și 8 martie 1918. Acesta a fost primul congres al partidului bolșevic după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Hotărîrile lui au marcat o etapă importantă nu numai în viața Republicii sovietice, dar și în viața întregii lumi. Congresul a fost convocat în vederea adoptării unei hotărîri definitive în problema păcii. Necesitatea convocării lui de urgență a fost dictată de faptul că în cadrul Comitetului Central și în unele din organizațiile locale ale partidului nu exista o unitate de vederi în privința ieșirii din războiul cu Germania. Lupta în jurul păcii de la Brest a căpătat un caracter ascuțit și periculos, amenințînd să provoace o sciziune în partid. În cursul acestei lupte, Lenin a arătat că divergențele „comuniștilor de stînga" și ale trotkiștilor cu partidul decurg din faptul că ei contestă posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară, din teza lor greșită că menținerea dictaturii proletariatului și a cuceririlor Marii Revoluții Socialiste din Octombrie este cu putință numai cu condiția victoriei revoluției socialiste mondiale, care trebuie „îmboldită" printr-un război cu imperialismul mondial.

www.dacoromanica.ro

Respingînd aserțiunea „comuniștilor de stînga" că încheierea păcii cu Germania ar duce la o slăbire a revoluției internaționale, Lenin sublinia că tocmai în interesul mișcării revoluționare mondiale este necesar să fie menținută Republica sovietică, să fie apărată patria socialistă. El a arătat în mod convingător că apărarea libertății și independenței primului stat din istorie al oamenilor muncii, asigurarea dezvoltării Statului sovietic pe calea socialismului și comunismului determină, în ultimă instanță, viitorul omenirii. Lupta dîrză, perseverentă, dusă de Lenin împotriva „comuniștilor de stînga" și a trotkiștilor a făcut să se producă o cotitură : înainte de congres, majoritatea organizațiilor de partid au sprijinit linia indicată de Lenin și s-au pronunțat pentru încheierea păcii de la Brest, care a fost semnată, pe baza unei hotărîri a C.C. al partidului și a C.E.C. din Rusia, la 3 martie 1918.

Lucrările congresului, care s-au desfășurat într-o atmosferă de luptă încordată cu „comuniștii de stînga" și cu trotkiștii, s-au aflat în întregime sub îndrumarea lui Lenin. El a prezentat raportul politic al Comitetului Central, în care a făcut o profundă analiză a modului cum s-a desfășurat revoluția socialistă din Rusia, a situației internaționale și a mișcării revoluționare mondiale, a fundamentat sub toate aspectele teza că ieșirea din război și asigurarea unui răgaz, prin încheierea tratatului de pace, constituie o necesitate vitală pentru consolidarea Puterii sovietice, a schițat perspectivele construirii socialismului și sarcinile privind întărirea capacității de apărare a Statului sovietic.

Lenin s-a pronunțat cu hotărîre împotriva lozincilor aventuriste ale „comuniștilor de stînga" cu privire la accelerarea, „îmboldirea" revoluției internaționale printr-un război revoluționar. „Revoluțiile — a arătat el — nu se fac la comandă, nu se fixează pentru o dată sau alta, ci se maturizează în procesul dezvoltării istorice și izbucnesc într-un moment care este determinat de un întreg complex de cauze interne și externe" (volumul de față, p. 564). Cei ce cred că revoluția poate să ia naștere la comandă,

www.dacoromanica.ro

printr-o înțelegere, prin „îmboldire" din afară, sînt „sau niște smintiți, sau niște provocatori" (p. 486).

Congresul partidului a adoptat cu majoritate de voturi rezoluția propusă de Lenin cu privire la necesitatea ratificării tratatului de pace cu Germania, semnat de guvernul sovietic. Cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc în zilele de 14—16 martie 1918, ascultînd raportul prezentat de Lenin, a ratificat tratatul de pace de la Brest.

Obținînd astfel un răgaz, Lenin, partidul comunist și guvernul sovietic au luat măsuri pentru stabilirea de relații normale cu țările capitaliste, pentru organizarea de legături comerciale, ceea ce constituie un factor deosebit de important pentru o coexistență pașnică. În rapoartele prezentate la Congresul al VII-lea al partidului, la al IV-lea și al V-lea Congres general al Sovietelor, în rapoartele și intervențiile la ședințele C.E.C. din Rusia, în interviul acordat unui corespondent al ziarului „Folkets Dagblad Politiken", care este inclus pentru prima oară în Opere, — pretutindeni Lenin a dezvoltat ideea că „o ordine mai bună nu poate fi creată ... prin război și prin vărsare de sînge" (p. 514). Lenin a subliniat în permanență că guvernul sovietic este gata să facă tot ce este necesar pentru ca răgazul obținut prin încheierea păcii să dureze cît mai mult : „Noi — spunea Lenin — promitem muncitorilor și țăranilor că vom face totul pentru pace" (p. 361), dar dacă imperialiștii vor ataca Rusia Sovietică, avertiza el, poporul nostru, iubitor de pace, toți oamenii muncii „se vor ridica ca un singur om, pentru a-și apăra țara cu arma în mînă" (p. 558).

Puterea sovietică este un apărător credincios și consecvent al păcii în lumea întreagă. Principiul, deosebit de important, al coexistenței pașnice a statelor cu sisteme social-economice diferite pe baza recunoașterii egalității depline în drepturi a tuturor popoarelor, respectării suveranității și independenței lor, neamestecului în treburile lor interne, care stă la temelia politicii externe a statului sovietic, principiu proclamat prin istoricul decret leninist asupra păcii, a fost aplicat în mod consec-

www.dacoromanica.ro

vent încă din primele zile de existență a Puterii sovietice. Acest principiu a constituit și constituie și de acum încolo linia generală a politicii externe a Uniunii Sovietice.

În raportul cu privire la revizuirea programului și la schimbarea denumirii partidului, prezentat de el la Congresul al VII-lea, Lenin a arătat de ce este necesar ca de aici înainte partidul să se numească Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia. Această denumire, a spus el, este justă din punct de vedere științific, deoarece definește clar țelul pe care-l urmăresc transformările propuse de partid — „și anume crearea societății comuniste" (p. 49). Renunțînd la vechea denumire, arăta Lenin, partidul nostru declară în fața oamenilor muncii din lumea întreagă că rupe orice legături cu partidele socialiste conduse de lideri oportuniști.

O dată cu victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, principala sarcină pusă de primul Program al partidului — răsturnarea dominației burgheze și instaurarea dictaturii proletariatului — a fost îndeplinită. În noile condiții istorice era nevoie de un nou Program al partidului, în care să fie definite sarcinile fundamentale ale construirii socialismului. În primul capitol din „Conceptul de proiect de program" (vezi p. 76—82), care a fost distribuit delegaților la congres, Lenin a expus principiile de bază ale noului Program, a formulat sarcinile în domeniul politic, economic și internațional. Acordînd o importanță cu totul deosebită experienței construirii socialismului în Rusia Sovietică, Lenin a cerut ca Programul să arate în mod concret „muncitorilor europeni de ce treabă ne-am apucat, cum ne-am apucat" (p. 56). În același timp, el avea în vedere posibilitatea unor forme specifice de trecere de la capitalism la socialism în diferite țări, arăta că este inevitabil ca „în Europa aceste stadii de trecere să se prezinte altfel" (p. 54).

Lenin a propus ca în noul Program al partidului să fie dezvăluite esența și imensa superioritate a Puterii sovietice „ca formă — deja verificată de experiență și creată de mișcarea de masă și de lupta revoluționară — a dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace (a semi-

www.dacoromanica.ro

proletarilor)" (p. 77—78). În „Conceptul de proiect de program" și într-o serie de alte lucrări, printre care și în conceptul „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice", care se publică pentru prima oară în Opere, Lenin dezvoltă învățătura despre Soviete ca formă a dictaturii proletariatului, arată deosebirea principială și superioritatea democrației proletare față de democrația burgheză. Această deosebire, sublinia el, constă în strămutarea centrului de greutate, în problemele democratismului „de la *recunoașterea* formală a libertăților (cum era cazul în condițiile parlamentarismului burghez) la asigurarea efectivă a *folosirii* libertăților de către oamenii muncii, care răstoarnă pe exploatatori" (p. 80). Unul din avantajele hotărîtoare ale democratismului socialist constă, după părerea lui, în atragerea tuturor oamenilor muncii la conducerea statului. „Pentru noi este important să atragem la conducerea statului pe toți oamenii muncii, fără excepție. Aceasta este o sarcină nespus de grea. Dar socialismul nu poate fi introdus de o minoritate — de partid. El poate fi introdus de masele de zeci de milioane, atunci cînd vor învăța s-o facă ele însele" (p. 58). Mărețele principii ale democratismului sovietic au fost întruchipate pe plan legislativ în prima Constituție sovietică, care a fost elaborată sub conducerea lui V. I. Lenin și cu participarea lui directă și a fost adoptată de Congresul al V-lea general al Sovietelor din Rusia.

Adoptînd în unanimitate rezoluția propusă de Lenin cu privire la schimbarea denumirii partidului în Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia, congresul a ales o comisie, în frunte cu Lenin, pentru întocmirea Programului partidului. Elaborarea Programului partidului comunist a fost terminată în 1919. Pe baza raportului prezentat de V. I. Lenin, Congresul al VIII-lea al P.C.(b) din Rusia a adoptat noul Program, care caracteriza cuceririle Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și definea sarcinile partidului în perioada de trecere de la capitalism la socialism.

Un loc central îl ocupă în volumul de față lucrările: „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice", „Principala sar-

www.dacoromanica.ro

cină a zilelor noastre", „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez", „Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice", „Principiile de bază ale politicii economice și în special al politicii bancare" și altele, în care Lenin, făcînd o sintetizare teoretică a practicii transformărilor economice revoluționare, a experienței căpătate de masele de oameni ai muncii în făurirea unei vieți noi, elaborează principiile fundamentale ale unui plan științific de construire a socialismului în Rusia, schițează măsuri concrete pentru construirea socialismului, indică direcția principală a politicii economice a statului proletar în perioada de trecere de la capitalism la socialism și elaborează principiile gospodăririi sovietice.

Planul leninist de construire a socialismului prevedea socializarea socialistă a principalelor mijloace de producție, crearea unei industrii moderne, electrificarea economiei naționale, transformarea micii gospodării țărănești pe baze socialiste, înfăptuirea revoluției culturale. Țara sovietică, arăta Lenin, dispune de tot ce este necesar pentru construirea societății socialiste. „Noi — scria el — avem tot ce ne trebuie : și bogățiile naturale, și rezerve de forțe umane, și minunatul avînt pe care marea revoluție l-a imprimat forțelor creatoare ale poporului, pentru a făuri o Rusie cu adevărat puternică și îmbelșugată". Lenin îndemna pe oamenii muncii să-și încordeze toate puterile și „să strîngă piatră cu piatră pentru a clădi un fundament solid societății socialiste" (p. 86).

Planul leninist de construire a socialismului se baza pe legitățile obiective ale trecerii de la capitalism la socialism, corespundea întru totul necesităților arzătoare ale dezvoltării sociale a țării, se sprijinea pe o profundă analiză științifică a economiei și claselor din perioada de trecere. Dezvăluind specificul pe care-l prezenta economia Rusiei în perioada de trecere, Lenin arăta că în această economie se împleteau „elemente, părți, bucăți și de capitalism, și de socialism", elemente a cinci formațiuni social-economice diferite (economia patriarhală, mica producție de mărfuri, capitalismul privat, capitalismul de stat, socialismul). Economia perioadei de trecere îmbină trăsături și însușiri ale socialismului, în curs de construire, și

www.dacoromanica.ro

aie capitalismului, care a fost răsturnat, dar n-a fost încă distrus ; lupta dintre socialism și capitalism constituie principalul conținut al perioadei de trecere, a cărei sarcină este crearea unor „condiții în care burghezia să nu poată să existe și nici să apară din nou" (p. 185).

În lupta împotriva „comuniștilor de stînga", care se pronunțau împotriva rolului conducător al Statului sovietic în construirea socialismului, Lenin fundamentează teza cu privire la rolul hotărîtor al dictaturii proletariatului în înfăptuirea transformărilor socialiste ; dictatura proletariatului, sublinia el, este „esența" revoluției proletare, care este îndreptată împotriva bazelor economice ale capitalismului. Lenin a arătat în mod convingător că numai dictatura proletariatului este în măsură să înfăptuiască munca uriașă și îndelungată de creare și dezvoltare a sectorului socialist, de îngrădire și înlăturare a elementelor capitaliste la orașe și sate, de transformare socialistă a economiei bazate pe mica producție de mărfuri ; numai dictatura proletariatului poate să asigure victoria socialismului.

Teoria și practica comunismului științific, experiența istorică a Uniunii Sovietice au dovedit că dictatura proletariatului, care organizează și unește masele, care înfăptuiește o conducere planificată a construcției economice și culturale, care asigură apărarea cuceririlor revoluționare ale maselor de oameni ai muncii, este principalul instrument pentru transformarea socialistă a societății. Teza, deosebit de importantă, a teoriei marxist-leniniste cu privire la rolul dictaturii proletariatului în transformarea revoluționară a societății și-a găsit expresia și în noul Program al P.C.U.S.

Schițînd perspectivele construirii socialismului și definind principalele sarcini ale dictaturii proletariatului în domeniul economic, Lenin punea sarcina „de a duce pînă la capăt, de a desăvîrși exproprierea, deja începută, a moșierilor și a burgheziei, de a face ca toate fabricile, uzinele, căile ferate, băncile, flota și alte mijloace de producție și circulație să devină proprietate a Republicii sovietice" (p. 77). Ca urmare a primelor transformări revoluționare săvîrșite în domeniul economiei, încă din

www.dacoromanica.ro

primăvara anului 1918 cele mai importante întreprinderi au fost naționalizate, formațiunea socialistă a ocupat poziții hotărîtoare în marea industrie. Totuși, în practică, luarea în stăpînire a mijloacelor de producție naționalizate, socializarea producției, rămînea, de fapt, considerabil în urma ritmului de expropriere a capitalului. Un mare pericol prezenta stihia mic-burgheză, a micii proprietăți private, care nu se supunea controlului de stat și reglementării. În legătură cu aceasta, Lenin, în „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice" și în alte lucrări ale sale, a fundamentat necesitatea unei strămutări a centrului de greutate al muncii economice și politice asupra organizării evidenței și controlului în întreprinderile naționalizate și în întreaga economie națională.

Importanța deosebit de mare a lucrării „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice" și a articolelor și documentelor legate de ea constă în faptul că în cuprinsul lor au fost indicate, pentru prima oară, căile și metodele concrete de transformare socialistă a economiei în condițiile dictaturii proletariatului. Planul leninist prevedea înfăptuirea socializării socialiste a mijloacelor de producție prin folosirea unor căi și a unor metode diferite. Paralel cu răscumpărarea parțială a principalelor mijloace de producție (vezi p. 236), planul leninist de construire pașnică a socialismului presupunea folosirea pe scară largă a capitalismului de stat pentru transformarea treptată a proprietății private a capitaliștilor mici și mijlocii în proprietate obștească.

Lenin a arătat că transformarea treptată și pașnică a economiei capitaliste nu înseamnă cîtuși de puțin integrarea pașnică a capitalismului în socialism : socializarea socialistă a mijloacelor de producție, în orice formă a ei, este o transformare revoluționară îndreptată spre lichidarea exploatării omului de către om, spre victoria socialismului.

Lenin considera capitalismul de stat, în condițiile perioadei de trecere, ca o formă specifică a luptei dintre socialism și capitalism, dintre clasa muncitoare și burghezie. Proletariatul învingător, arăta el, trebuie să îmbine metodele luptei hotărîte împotriva capitaliștilor care

www.dacoromanica.ro

subminează măsurile Statului sovietic, cu metodele compromisului sau ale unei răscumpărări cu caracter aparte față de capitaliștii civilizați care acceptă capitalismul de stat, sînt în stare să-l traducă în viață și sînt folositori proletariatului ca organizatori cu experiență ai marilor întreprinderi.

Împotrivirea înverșunată opusă de marea burghezie, care a dezlănțuit războiul civil, și intervenția pornită de imperialiștii străini au redus posibilitatea de a folosi pe scară largă măsurile îndreptate spre o trecere pașnică și treptată de la proprietatea privată asupra mijloacelor de producție la proprietatea socială socialistă. Burghezia rusă, instigată de imperialiștii străini, a refuzat să lucreze sub controlul Puterii sovietice în condițiile capitalismului de stat. Aceasta a determinat Puterea sovietică să recurgă la mijloace nepașnice de înfăptuire a transformărilor socialiste.

Ideile planului leninist de construire pașnică a socialismului în condițiile dictaturii proletariatului au fost dezvoltate mai departe în noul Program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. „Clasa muncitoare și avangarda ei, partidele marxist-leniniste — se spune în Programul P.C.U.S. —, tind spre înfăptuirea revoluției socialiste pe cale pașnică. Aceasta ar corespunde intereselor clasei muncitoare și ale întregului popor, intereselor naționale generale ale țării". În condițiile creșterii continue a forțelor socialismului, întăririi mișcării muncitorești și slăbirii pozițiilor capitalismului, în unele țări se poate crea o situație în care pentru proletariat va fi avantajos să răscumpere de la burghezie principalele mijloace de producție, iar pentru burghezie să accepte această răscumpărare. Programul are în vedere și posibilitatea trecerii nepașnice la socialism, în cazul cînd clasele exploatatoare vor recurge la violență împotriva poporului. Totodată, în concordanță cu indicațiile lui Lenin, în Program se subliniază că gradul de înverșunare a luptei de clasă va depinde de tăria cu care cercurile reacționare se vor împotrivi voinței majorității covîrșitoare a poporului.

În lucrările cuprinse în volumul de față este scoasă în evidență deosebirea radicală care există între revoluția

www.dacoromanica.ro

socialistă și cea burgheză. Capitalismul ia naștere în sînul orînduirii feudale, și, ca atare, în fața revoluției burgheze se pune o singură sarcină : „aceea de a mătura, de a azvîrli, de a distruge toate cătușele societății de pînă atunci“ (p. 6). Socialismul nu poate să ia naștere în mod spontan în sînul societății capitaliste, și de aceea în fața revoluției socialiste, în afară de înlăturarea și lichidarea relațiilor sociale capitaliste, se ridică o sarcină incomparabil mai importantă : aceea de a făuri o societate nouă, socialistă. În revoluția socialistă, după reprimarea împotrivirii claselor exploatatoare și consolidarea noului stat, principala sarcină a proletariatului și a țărănimii conduse de el devine „activitatea pozitivă sau creatoare“ — construirea noii economii, ridicarea bunăstării și culturii poporului.

Lenin considera că mijlocul cel mai important, mijlocul principal pentru victoria socialismului și comunismului, este ridicarea pe toate căile a productivității muncii. După cucerirea puterii de stat de către clasa muncitoare și desfășurarea cu succes a exproprierii burgheziei, scria el, „pe primul plan se pune, în mod necesar, sarcina fundamentală de a crea un sistem social superior capitalismului, și anume de a obține o sporire a productivității muncii și, în legătură cu aceasta (și în acest scop), de a asigura o organizare superioară a muncii“ (p. 198).

În planul leninist de construire a socialismului a fost pusă și fundamentată sarcina de a crea și dezvolta prin toate mijloacele o mare industrie mecanizată ca bază economică a socialismului. În „Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice“ a fost formulată pentru prima oară ideea programatică a electrificării țării. Lenin a pus în fața forțelor tehnice-științifice din țară, și în special în fața Academiei de Științe din Rusia, sarcina de a alcătui „un plan de reorganizare a industriei și de ridicare economică a Rusiei“, acordînd o deosebită atenție electrificării economiei naționale. Ideile leniniste cu privire la crearea unei mari industrii mecanizate și la electrificarea țării, cu privire la dezvoltarea cu precădere a industriei grele, care au fost dezvoltate și concretizate în lucrările ulterioare ale lui Lenin, în vestitul plan GOELRO, elabo-

www.dacoromanica.ro

rat sub conducerea lui, precum și în alte planuri economice, constituie linia generală, principală a partidului comunist, care a asigurat construirea socialismului în U.R.S.S. și duce poporul sovietic la victoria comunismului.

Lenin a atras atenția asupra necesității de a introduce în mod consecvent în economia națională ultimele realizări ale tehnicii moderne și ale științei înaintate, a formulat cerința de „a transforma întregul tezaur de cultură, cunoștințe și tehnică acumulat de capitalism și care pentru noi constituie ceva istoricește absolut necesar, — de a transforma toate acestea, dintr-un instrument al capitalismului, într-un instrument al socialismului" (p. 404). Trebuie, spunea Lenin, „să preluăm în mod efectiv cultura care a fost creată de vechile relații sociale și care a rămas ca o bază materială a socialismului" (p. 275).

Lenin ne-a învățat că, pentru construirea socialismului, clasa muncitoare care a repurtat victoria trebuie să atragă de partea ei pe specialiștii burghezi — ingineri, agronomi etc. — și să folosească experiența lor. El lua în derîdere raționamentele „comuniștilor de stînga", care susțineau că e posibilă construirea socialismului și fără folosirea specialiștilor, și spunea că aceasta e mentalitatea unor primitivi. Lenin considera că eliberarea științelor din subordinea capitalului, pregătirea unei noi intelectualități, a unor noi cadre tehnice-științifice provenite din rîndurile muncitorilor și țăranilor constituie una dintre cele mai importante sarcini ale revoluției socialiste.

În „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice" și în alte lucrări cuprinse în volumul de față se acordă o mare atenție problemelor organizării socialiste a muncii, făuririi unei noi discipline a muncii. Încă din primăvara anului 1918, Lenin a pus, în toată amploarea ei, în fața poporului sovietic sarcina de a învăța să muncească în chip nou, aplicînd principiile științifice de organizare a muncii, să așeze la temelia relațiilor de muncă o disciplină nouă, tovărășească. „Este o sarcină extrem de grea — spunea Lenin la primul Congres al consiliilor econo-

www.dacoromanica.ro

mice —, dar totodată și nobilă, fiindcă numai atunci cînd o vom rezolva în mod practic, numai atunci se va putea spune că a fost bătut ultimul cui în coșciugul societății capitaliste pe care o înmormîntăm noi" (p. 408).

Lenin a arătat că victoria revoluției socialiste și trecerea mijloacelor de producție în proprietatea obștească au creat, pentru prima oară în istoria omenirii, condiții de muncă care asigură posibilități nelimitate de dezvoltare și de folosire rațională a capacităților creatoare ale maselor populare, de creștere a nivelului de cultură și de calificare al fiecărui muncitor, de desfășurare a întrecerii socialiste. Lenin a descoperit în întrecerea socialistă o formă remarcabilă de desfășurare a activității și inițiativei creatoare a maselor, un mijloc puternic de atragere a oamenilor muncii în opera de construcție economică și culturală. Respingînd teoriile burgheze reacționare care proslăveau concurența și inițiativa particulară, considerate de ele drept forță motrice unică și de neînlocuit a dezvoltării economice, Lenin a arătat că activitatea creatoare a oamenilor muncii liberi de exploatare reprezintă un izvor incomparabil mai puternic de progres al economiei, științei și culturii.

Lenin a prevăzut că întrecerea socialistă cu caracter de masă e menită să joace un rol tot mai mare în ridicarea productivității muncii, în avîntul economiei naționale bazate pe proprietatea obștească. Ideile leniniste cu privire la întrecerea socialistă au constituit o măreață descoperire, care a îmbogățit teoria și practica construirii socialismului și comunismului. Întrecerea socialistă este o metodă verificată de construire a comunismului; călăuzindu-se după indicațiile lui Lenin, partidul nostru caută prin toate mijloacele să obțină o dezvoltare a întrecerii socialiste, a formelor comuniste de muncă.

Relevînd rolul uriaș ce revine activității creatoare și entuziasmului maselor populare în construcția economică, Lenin a dezvăluit în același timp importanța excepțională pe care o are cointeresarea materială a celor ce muncesc, a fiecărui lucrător, în rezultatele muncii depuse, în îm-

www.dacoromanica.ro

bunătățirea activității diferitelor întreprinderi, ca și în avîntul întregii economii naționale. El a arătat că cointeresarea materială a oamenilor muncii în dezvoltarea producției și încurajarea acelora care lucrează bine stau la baza organizării muncii și producției pe baze socialiste și constituie un factor puternic de ridicare a productivității muncii, de creștere și perfecționare a producției sociale.

Lenin a acordat o deosebită importanță popularizării și răspîndirii experienței înaintate, organizării exemplare a producției celor mai bune întreprinderi. Ridicarea la nivelul fruntașilor, arăta Lenin, trebuie să devină lege în societatea socialistă ; acumularea, verificarea minuțioasă și studierea experienței înaintate devin o sarcină a întregului popor. În această ordine de idei, el cerea ca statistica să fie pusă la îndemîna maselor, să fie popularizată „pentru ca începutul cu începutul oamenii muncii să fie în stare să înțeleagă și să vadă ei înșiși cum și cît trebuie să muncească, cum și cît pot să se odihnească, pentru ca *compararea rezultatelor practice* ale gospodăririi diferitelor comune să devină obiectul interesului și studiului general“ (p. 202—203).

Planul leninist de construire a socialismului, care a fost elaborat în primăvara anului 1918 și care este expus în lucrări incluse în volumul de față, cuprinde importante teze cu privire la căile de transformare a agriculturii pe baze socialiste. În martie 1918, Lenin scria despre necesitatea „trecerii treptate, dar necontenite, la lucrarea în comun a pămîntului și la marea agricultură socialistă“ (p. 77). El a definit unica politică justă, care prevede unirea treptată și liber consimțită a micilor producători de la sate în mari gospodării obștești, prin intermediul cooperației. După victoria revoluției socialiste, în condițiile dictaturii proletariatului, caracterul cooperației se schimbă în mod radical. „Cooperativa, ca o mică insulă în societatea capitalistă, este o prăvălie“, scria Lenin, demascînd inconsistența și caracterul reacționar al concepțiilor cu privire la cooperație ca mijloc de

www.dacoromanica.ro

trecere la socialism fără răsturnarea capitalismului. Dar „cooperativa, dacă cuprinde întreaga societate, în care pămîntul e socializat, iar fabricile și uzinele sînt naționalizate, este socialism“ (p. 171). Tezele leniniste cu privire la natura socialistă a cooperației în condițiile dictaturii proletariatului și ale proprietății obștești asupra principalelor mijloace de producție, dezvoltate în anii următori, au stat la baza planului cooperatist al lui Lenin, care prezintă o importanță istorică mondială, au stat la baza politicii ulterioare a partidului comunist și a Statului sovietic, politică de trecere a micii gospodării țărănești pe calea marii producții socialiste colective.

Pentru înfăptuirea efectivă a sarcinii, de proporții grandioase și extrem de complexe, de transformare radicală a bazei economice a societății era nevoie de elaborarea teoretică a noilor probleme legate de conducerea producției sociale, de planificarea economiei naționale. Socialismul, spunea Lenin, înseamnă organizarea planificată a producției sociale și a repartiției produselor pe scara întregului stat.

Lenin a acordat o deosebită atenție organizării noului sistem de conducere economică și de planificare. La baza acestui sistem a stat principiul leninist al centralismului democratic. Lenin a arătat că centralismul democratic înseamnă îmbinarea conducerii de stat centralizate cu o amplă activitate creatoare a maselor și că el asigură „posibilitatea unei dezvoltări depline și nestînjenite nu numai a particularităților locale, dar și a inițiativei locale, posibilitatea unei diversități de căi, metode și mijloace de înaintare spre țelul comun“ (p. 163).

Lenin combătea cu toată hotărîrea denaturările birocratice ale centralismului și tendințele de patriotism local, regional, ca și pe cele anarho-sindicaliste. El lupta împotriva fărîmițării proprietății naționalizate, care este un bun al întregului popor, în proprietăți de grup ale diferitelor colective de oameni ai muncii, deoarece așa ceva contravine caracterului proprietății socialiste. „Orice legalizare, directă sau indirectă, a proprietății muncitorilor

www.dacoromanica.ro

dintr-o fabrică oarecare sau dintr-o profesiune oarecare asupra producției lor aparte, sau a dreptului lor de a slăbi sau a frîna dispozițiile puterii de stat — scria el — constituie o foarte gravă denaturare a principiilor fundamentale ale Puterii sovietice și o totală renunțare la socialism" (p. 511).

O deosebită importanță acorda Lenin întăririi și dezvoltării consiliilor economice ca organe ale conducerii economiei, care corespundeau cel mai deplin principiului centralismului democratic. El spunea că, o dată cu dezvoltarea revoluției socialiste, cu consolidarea continuă a orînduirii socialiste, rolul consiliilor economice va deveni tot mai însemnat. Aparatul de tipul acestor consilii, sublinia el, va crește, se va dezvolta și se va întări, cuprinzînd întreaga activitate principală a societății organizate.

Principiile leniniste ale conducerii economiei naționale constituie îndreptarul de bază în construirea socialismului și comunismului. Toate încercările făcute de adversarii marxism-leninismului de a denatura aceste principii și de a denigra practica conducerii de către stat a economiei naționale în țările socialiste s-au dovedit neputincioase și inconsistente. În ciuda afirmațiilor lor că economia socialistă planificată ar fi „un sistem de constrîngere", în care poporul ar fi înlăturat de la conducerea producției sociale, realitatea a arătat că numai sistemul economic socialist asigură atragerea maselor largi de oameni ai muncii la conducerea întreprinderilor și a întregii economii naționale. Experiența dezvoltării socialiste a Uniunii Sovietice, a țărilor de democrație populară confirmă întru totul justețea principiilor centralismului democratic.

Într-o serie de scrieri ale lui V. I. Lenin, cuprinse în acest volum („În legătură cu foametea" — scrisoare către muncitorii din Petrograd ; „Raport asupra luptei împotriva foametei", prezentat la ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați din Moscova și a sindicatelor ; cuvîntarea în legătură cu detașamentele de

www.dacoromanica.ro

aprovizionare, rostită la niște adunări muncitorești din Moscova etc.), un loc important îl ocupă problemele dezvoltării în continuare a revoluției socialiste la sate, ale organizării țărănimii sărace, sub conducerea clasei muncitoare, pentru lupta ce trebuie dusă împotriva capitalului și a chiaburimii, această burghezie a satelor. În primăvara și vara lui 1918, situația alimentară s-a înrăutățit considerabil, asupra țării s-a abătut foametea. Una din cauzele principale ale acestei situații era lupta înverșunată dusă de chiaburi împotriva Puterii sovietice, împotrivirea opusă de ei transformărilor socialiste. Soarta revoluției socialiste, desfășurarea construirii socialismului erau legate de rezolvarea problemei alimentare. Acest lucru apare deosebit de limpede în lozinca leninistă : Lupta pentru pîine înseamnă lupta pentru socialism !

Materialele cuprinse în volumul de față ne dezvăluie activitatea multilaterală desfășurată de Lenin, de partidul comunist în organizarea unei campanii a muncitorilor la sate, cu scopul de a uni și organiza țărănimea săracă pentru lupta împotriva chiaburilor, crearea de comitete ale sărăcimii, întărirea alianței dintre proletariat și țărănimea săracă și atragerea țărănimii mijlocașe de partea Puterii sovietice.

Într-o serie de cuvîntări etc. („Cuvîntare rostită la mitingul de la clubul din Sokolniki", „Cuvîntare rostită la un miting în subraionul Simonovski", „Convorbire cu un redactor al ziarului «Izvestiia C.E.C. din Rusia» în legătură cu rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga", „Cuvîntarea rostită la ședința C.E.C. din Rusia și declarația făcută în numele guvernului", „Raport prezentat la Conferința gubernială de la Moscova a comitetelor de întreprindere" etc.) se reflectă activitatea desfășurată de Lenin, de partid și guvern în direcția întăririi capacității de apărare a Țării sovietice, de pregătire a ei pentru a respinge intervenția străină, pentru a asigura victoria Puterii sovietice în războiul civil dezlănțuit de burghezie.

www.dacoromanica.ro

Lucrările cuprinse în acest volum au o imensă importanță teoretică și practică. Ele sînt consacrate problemelor fundamentale ale construirii socialismului în perioada de trecere de la capitalism la socialism, politicii externe și interne a primului stat din lume al muncitorilor și țăranilor. În ele este sintetizată experiența primilor pași spre socialism făcuți de poporul sovietic, care a deschis un drum încă nestrăbătut spre noua societate. Lenin a arătat că această experiență a construirii socialismului „nu va fi uitată... Ea a intrat în istorie ca o cucerire a socialismului, și pe baza ei își va înălța viitoarea revoluție internațională edificiul său socialist" (p. 405).

*
* *

În volumul de față au fost incluse 29 de documente care pînă acum n-au fost publicate în Operele lui Lenin. Printre ele se enumeră capitolele apărute pentru prima oară (o parte din cap. al IV-lea, precum și cap. al V-lea, al VI-lea, al VII-lea, al VIII-lea, al IX-lea și începutul cap. al X-lea) ale variantei inițiale a articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice", capitole în care se face o profundă analiză teoretică a desfășurării Revoluției din Octombrie, sînt puse sarcinile fundamentale ale construirii socialismului. Acest volum cuprinde de asemenea: cuvîntarea rostită de Lenin la un miting din raionul Presnea (Moscova), consacrată primei Constituții sovietice; intervenția lui în problema naționalizării marii industrii, la o ședință comună a reprezentanților Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia, ai Comitetului Central al sindicatului metalurgiștilor și ai Consiliului economic superior, și aceea în legătură cu disciplina muncii, la o ședință a prezidiului Consiliului economic superior; interviurile acordate corespondenților ziarelor „Daily News" și „Folkets Dagblad Politiken".

www.dacoromanica.ro

În acest volum se publică observațiile pe marginea unui proiect de hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate ; schița unui proiect de înțelegere cu Consiliul economic superior și cu Comisariatul pentru comerț și industrie în legătură cu condițiile schimbului de mărfuri între oraș și sat ; mesajul de salut adresat prezidiului primului Congres al Sovietelor Republicii de la Don ; prefața la broșura „Sarcina principală a zilelor noastre", precum și două lucrări neterminate : „Cu privire la măsurile pentru combaterea foametei" și „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice". Schița punctului 20 din secțiunea a II-a a Constituției R.S.F.S.R. a fost scrisă în perioada elaborării proiectului ei.

Unsprezece din documentele incluse pentru prima oară în Opere reprezintă proiecte de hotărîri și decrete ale guvernului sovietic, precum și unele completări. Printre ele se află niște proiecte de hotărîri ale Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la combustibil, la îmbunătățirea transportului feroviar și la situația transportului pe apă ; completare la proiectul de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiilor și altor titluri purtătoare de dobîndă ; proiectul de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea bibliotecilor.

Unei probleme din cele mai importante ale acestei perioade — refacerea agriculturii și lupta împotriva foametei — îi sînt consacrate o serie de hotărîri ale guvernului ale căror proiecte (și completările respective) au fost scrise de Lenin, și anume cele cu privire la aprovizionarea agriculturii cu unelte de producție și produse metalice, cu privire la secția de organizare a suprafeței de pămînt cultivabile, cu privire la mobilizarea muncitorilor la lupta împotriva foametei, cu privire la aprovizionarea cu alimente pe cont propriu.

În secția „Materiale pregătitoare" sînt publicate planul cuvîntării rostite la ședința fracțiunii comuniste la al

www.dacoromanica.ro

IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și planul raportului cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest prezentat la congres, precum și planul articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice" și acela al raportului cu privire la lupta împotriva foametei, prezentat la ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor din 4 iunie 1918, „Însemnări cu privire la electrificarea industriei Petrogradului și Moscovei", care sînt — toate — incluse pentru prima oară în Opere.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C. C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

V. I. LENIN
1918

www.dacoromanica.ro

CONGRESUL AL ŞAPTELEA EXTRAORDINAR AL P.C. (b) DIN RUSIA [1]

6—8 MARTIE 1918

Publicat pentru prima oară în întregime (cu mici prescurtări şi fără rezoluţia cu privire la refuzul „comuniştilor de stînga" de a face parte din C.C.) în cartea „Congresul al şaptelea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică. 6—8 martie 1918"

Publicat în întregime în 1928, în cartea : „Procesele-verbale ale congreselor şi conferinţelor Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia. — Congresul al şaptelea. Martie 1918"

Raportul politic al Comitetului Central, cuvîntul de încheiere la raport, raportul cu privire la revizuirea programului şi la schimbarea denumirii partidului, intervenţiile şi propunerile se tipăresc după textul cărţii editate în 1928, confruntat cu stenograma, cu însemnările secretarilor şi cu textul cărţii editate în 1923 ; completarea la rezoluţia despre război şi pace şi rezoluţia cu privire la refuzul „comuniştilor de stînga" de a face parte din C.C. se tipăresc după manuscrise

www.dacoromanica.ro

I

RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 7 MARTIE

Raportul politic ar putea să fie alcătuit dintr-o enumerare a măsurilor adoptate de Comitetul Central, dar în momentul de față nu de un asemenea raport avem neapărat nevoie, ci de *o privire generală asupra revoluției noastre, luată în ansamblu ;* numai o asemenea privire poate să ne dea o fundamentare cu adevărat marxistă a tuturor hotărîrilor noastre. Trebuie să analizăm întregul proces de pînă acum al desfășurării revoluției și să explicăm de ce au intervenit schimbări în dezvoltarea ei mai departe. În revoluția noastră există cotituri menite să aibă o uriașă însemnătate pentru revoluția internațională, și anume *Revoluția din Octombrie.*

Primele succese ale revoluției din februarie au fost determinate de faptul că proletariatul a fost urmat nu numai de masele sătești, ci și de burghezie. De aici ușurința cu care a fost obținută victoria asupra țarismului, pe care n-am reușit s-o dobîndim în 1905. Crearea spontană, cu de la sine putere, a Sovietelor de deputați ai muncitorilor în revoluția din februarie a repetat experiența din 1905 ; și nouă ne-a revenit misiunea să proclamăm principiul Puterii sovietice. Masele învățau, din propria lor experiență de luptă, care sînt sarcinile revoluției. Evenimentele din 20—21 aprilie au fost o îmbinare originală a unei demonstrații cu un fel de insurecție armată. Acest lucru a fost suficient pentru a provoca căderea guvernului burghez. A început o îndelungată perioadă de politică de conciliere, care decurgea

www.dacoromanica.ro

din însăşi esenţa guvernului mic-burghez ajuns la putere. Evenimentele din iulie nu puteau să instaureze dictatura proletariatului, fiindcă masele nu erau încă pregătite. De aceea nici una dintre organizaţiile de răspundere nu le-a îndemnat să facă acest lucru. Dar, ca o manevră de recunoaştere în tabăra duşmanilor, evenimentele din iulie au avut o importanţă enormă. Rebeliunea lui Kornilov şi evenimentele care au urmat ne-au dat învăţămintele practice care au făcut posibilă victoria din octombrie. Greşeala acelora care şi în octombrie voiau să împartă puterea cu alţii [2] constă în aceea că ei nu înţelegeau că victoria din octombrie era în strînsă legătură cu zilele din iulie, cu ofensiva, cu aventura lui Kornilov etc. etc., care făcuseră ca mase de milioane de oameni să-şi dea seama că Puterea sovietică devenise inevitabilă. A urmat apoi marşul nostru triumfal prin întreaga Rusie, care era însoţit de năzuinţa de pace a tuturor. Noi ştim că printr-o renunţare unilaterală la război nu vom obţine pacea; acest lucru l-am arătat încă de la Conferinţa din aprilie *. În perioada dintre aprilie şi octombrie, soldaţii şi-au dat cît se poate de limpede seama că politica de conciliere prelungeşte mereu războiul, că ea duce la încercările absurde, nesăbuite ale imperialiştilor de a trece la ofensivă şi de a se împotmoli şi mai mult într-un război care are să dureze ani de zile. Tocmai pentru acest motiv era necesar să se treacă cu orice preţ, şi cît se poate de repede cu putinţă, la o politică activă de pace, era necesar ca Sovietele să ia puterea în mîna lor şi ca proprietatea funciară moşierească să fie complet desfiinţată. Voi ştiţi că această proprietate era susţinută nu numai de Kerenski, dar şi de Avksentiev, şi că ei au mers pînă acolo că au dat ordin să fie arestaţi membrii comitetelor agrare. Şi iată că această politică şi această lozincă: „Puterea în mîna Sovietelor!", sădite de noi în conştiinţa celor mai largi mase populare, ne-au dat în octombrie posibilitatea de a ieşi

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 398—399. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cu atîta uşurinţă învingători la Petersburg, au făcut din ultimele luni ale revoluţiei ruse un continuu marş triumfal.

Războiul civil a devenit o realitate. Prezicerea făcută de noi la începutul revoluţiei şi chiar la începutul războiului şi care era privită cu neîncredere sau chiar cu ironie de către o mare parte din cercurile socialiste, că războiul imperialist se va transforma într-un război civil, a devenit, la 25 octombrie 1917, un fapt real într-una din cele mai mari şi mai înapoiate ţări participante la război. S-a văzut că în acest război civil majoritatea covîrşitoare a populaţiei era de partea noastră şi că de aceea am obţinut victoria cu o uşurinţă extraordinară.

Trupele care se întorceau de pe front aduceau cu ele, oriunde se iveau, cea mai fermă hotărîre revoluţionară de a pune capăt politicii de pactizare, şi elementele conciliatoare, garda albă, odraslele de moşieri s-au văzut lipsite de orice sprijin în rîndurile populaţiei. Războiul pe care-l purtam noi împotriva lor s-a transformat treptat, pe măsură ce masele largi şi unităţile militare trimise împotriva noastră treceau de partea bolşevicilor, într-un marş triumfal al revoluţiei. Am văzut acest lucru la Petersburg, pe frontul de la Gatcina, unde cazacii pe care Kerenski şi Krasnov încercau să-i arunce împotriva capitalei roşii au început să şovăie ; şi am văzut apoi acest lucru la Moscova, la Orenburg, în Ucraina. În întreaga Rusie se ridica valul războiului civil şi peste tot biruiam cu o uşurinţă extraordinară, tocmai pentru că fructul era copt, pentru că masele trecuseră prin întreaga experienţă a politicii de conciliere cu burghezia. Lozinca noastră : „Toată puterea în mîinile Sovietelor !“ fusese verificată în mod practic de mase, printr-o îndelungată experienţă istorică, şi le intrase în sînge.

Iată de ce primele luni de după 25 octombrie 1917 ale revoluţiei ruse au fost un continuu marş triumfal. Acest continuu marş triumfal a făcut să fie date uitării, să fie trecute pe planul al doilea greutăţile de care se lovise de la început — şi nu putea să nu se lovească —

www.dacoromanica.ro

revoluţia socialistă. Una din deosebirile fundamentale care există între revoluţia burgheză şi cea socialistă constă în aceea că pentru revoluţia burgheză, care ia naştere din feudalism, se creează treptat, în sînul vechii orînduiri, noile organizaţii economice, care modifică încetul cu încetul toate laturile societăţii feudale. În faţa revoluţiei burgheze stătea o singură sarcină: aceea de a sfărîma, de a mătura, de a azvîrli toate cătuşele societăţii de pînă atunci. Îndeplinind această sarcină, orice revoluţie burgheză înfăptuieşte tot ce i se cere: ea duce la o mai rapidă dezvoltare a capitalismului.

Într-o situaţie cu totul diferită se află revoluţia socialistă. Cu cît este mai înapoiată ţara căreia i-a fost dat, datorită unor zigzaguri ale istoriei, să înceapă revoluţia socialistă, cu atît mai anevoioasă este pentru ea trecerea de la relaţiile vechi, capitaliste, la relaţii socialiste. La sarcinile de distrugere se adaugă în cazul de faţă sarcini noi, nemaipomenit de grele, cu caracter organizatoric. Dacă geniul creator al poporului care a fost trezit de revoluţia rusă şi care a cunoscut măreaţa experienţă a anului 1905 n-ar fi creat Sovietele încă din februarie 1917, acestea în nici un caz n-ar fi putut să ia puterea în octombrie, deoarece succesul lor depindea numai de existenţa unor forme organizatorice gata pregătite ale mişcării, care cuprindea milioane de oameni. Această formă gata pregătită erau Sovietele, şi de aceea în domeniul politic ne aşteptau acele succese strălucite, acel neîntrerupt marş triumfal pe care l-am cunoscut, fiindcă noua formă a puterii politice era gata pregătită şi nouă ne rămînea doar să prefacem, prin cîteva decrete, Puterea sovietică în aşa fel, încît din starea embrionară în care se găsea în primele luni ale revoluţiei să treacă în forma, recunoscută prin lege, care s-a statornicit în statul rus şi a căpătat o întruchipare în Republica sovietică rusă. Ea s-a născut dintr-o dată, şi s-a născut atît de uşor pentru că în februarie 1917 masele creaseră Sovietele, înainte chiar ca vreun partid să fi apucat să lanseze această lozincă. Măreţul geniu creator al poporului care a trecut prin experienţa amară

www.dacoromanica.ro

a anului 1905 şi care a învăţat din această experienţă — iată cine a făurit această formă a puterii proletare. Sarcina de a învinge duşmanul dinăuntru a fost extrem de uşoară. Sarcina de a crea o putere politică a fost extrem de uşoară, fiindcă masele ne-au dat osatura, temelia acestei puteri. Republica Sovietelor s-a născut dintr-o dată. Dar mai rămîneau încă două sarcini, extrem de grele, a căror rezolvare nu putea să reprezinte în nici un caz un marş triumfal, asemănător aceluia pe care îl cunoscuse revoluţia noastră în primele luni ale ei, şi pentru noi nu era şi nu putea să fie nici o îndoială că mai tîrziu revoluţia socialistă avea să fie pusă în faţa unor sarcini extrem de grele.

În primul rînd, erau sarcinile privind organizarea internă, care se pun în faţa oricărei revoluţii socialiste. Deosebirea dintre revoluţia socialistă şi cea burgheză constă tocmai în faptul că revoluţia burgheză găseşte formele relaţiilor capitaliste gata pregătite, în timp ce Puterea sovietică, puterea proletară, nu capătă de-a gata aceste relaţii, dacă facem abstracţie de formele cele mai dezvoltate ale capitalismului, care au cuprins, în fond, doar unele vîrfuri, nu prea însemnate, ale industriei şi n-au atins încă decît în foarte mică măsură agricultura. Organizarea evidenţei, controlul asupra marilor întreprinderi, transformarea întregului mecanism economic de stat într-o maşină unică imensă, într-un organism economic care să funcţioneze în aşa fel ca sute de milioane de oameni să se conducă după un plan unic — iată ce sarcină organizatorică uriaşă apăsa pe umerii noştri. În condiţiile de azi ale activităţii noastre, ea nu putea fi în nici un caz rezolvată printr-un atac hotărît în strigăte de „ura", aşa cum am reuşit să rezolvăm sarcinile războiului civil. Însăşi natura lucrurilor nu permitea o asemenea rezolvare. Dacă am învins cu atîta uşurinţă banda kalediniştă şi am creat Republica sovietică, întîmpinînd o rezistenţă care nici nu merită să-i dai prea multă atenţie, dacă această desfăşurare a evenimentelor era determinată de întreaga dezvoltare obiectivă anterioară şi nu ne mai rămînea decît să rostim ultimul cuvînt, să schimbăm firma şi, în loc

www.dacoromanica.ro

de „Sovietul fiinţează ca o organizaţie profesională", să scriem „Sovietul este singura formă a puterii de stat", cu totul altfel se prezentau lucrurile în ce priveşte sarcinile organizatorice. Aici am avut de întîmpinat greutăţi uriaşe. Aici, pentru oricine voia să reflecteze în mod serios asupra sarcinilor revoluţiei noastre, era limpede, din capul locului, că numai pe calea lungă şi anevoioasă a autodisciplinei vom putea birui descompunerea provocată de război în societatea capitalistă, că numai printr-o muncă extrem de grea, de dîrză şi de îndelungată vom putea să scăpăm de această descompunere şi să biruim elementele care o agravează şi care vedeau în revoluţie un mijloc de a scăpa de vechile cătuşe şi de a-i smulge tot ce se poate. Ivirea în număr mare a unor asemenea elemente, într-o ţară de mici ţărani şi într-un moment de nemaipomenită ruină, era inevitabilă, şi vom avea de dus, împotriva acestor elemente, o luptă de o sută de ori mai grea şi care nu promite nici o poziţie spectaculoasă, o luptă pe care abia am început-o. Ne aflăm în primul stadiu al acestei lupte. Ne aşteaptă încercări grele. Aici, în situaţia obiectivă existentă, nu vom putea în nici un caz să ne mărginim la un marş triumfal cu steagurile fluturînd în vînt, ca atunci cînd am mers împotriva kalediniştilor. Oricine ar încerca să transpună această metodă de luptă în domeniul sarcinilor organizatorice pe care le are de îndeplinit revoluţia ar da un faliment total ca om politic, ca socialist, ca militant al revoluţiei socialiste.

Aceeaşi soartă îi aştepta pe unii dintre tovarăşii noştri tineri — încîntaţi de marşul triumfal al revoluţiei, de la începutul ei — în momentul în care în faţa acesteia s-a ridicat în mod concret a doua dintre enormele greutăţi care apăsau pe umerii ei: problema internaţională. Dacă am terminat atît de lesne cu bandele lui Kerenski, dacă ne-am făurit atît de uşor o putere de stat a noastră, dacă am dobîndit fără nici o sforţare, oricît de mică, decretul cu privire la socializarea pămîntului şi pe cel cu privire la controlul muncitoresc, — dacă am obţinut cu atîta uşurinţă toate acestea, faptul se explică numai prin aceea că un fericit concurs

www.dacoromanica.ro

de împrejurări ne-a ocrotit, pentru scurt timp, împotriva imperialismului internaţional. Imperialismul internaţional, cu întreaga putere a capitalului său, cu tehnica sa militară perfect organizată, care reprezintă o adevărată forţă, un adevărat bastion al capitalului internaţional, nu se putea împăca în nici un caz şi sub nici o formă cu existenţa, alături de el, a unei Republici sovietice, atît datorită situaţiei sale obiective, cît şi intereselor economice ale clasei capitaliste întruchipate de el; şi nu se putea împăca din cauza legăturilor comerciale, a relaţiilor financiare internaţionale. Aici conflictul este inevitabil. În aceasta constă greutatea cea mare a revoluţiei ruse, marea ei problemă istorică: necesitatea de a rezolva sarcinile internaţionale, necesitatea de a dezlănţui revoluţia internaţională, de a înfăptui trecerea de la revoluţia noastră, îngust-naţională, la revoluţia mondială. Această sarcină se punea în faţa noastră cu toată greutatea ei nemaipomenită. Repet, foarte mulţi dintre tinerii noştri prieteni care se consideră de stînga au început să uite lucrul principal, şi anume ceea ce a făcut ca în cursul săptămînilor şi lunilor de măreţ triumf ce au urmat după Octombrie să avem posibilitatea de a merge atît de uşor din triumf în triumf. Or, lucrurile s-au petrecut astfel numai pentru că o conjunctură internaţională specială ne-a ocrotit vremelnic împotriva imperialismului. Nu de noi îi ardea lui pe vremea aceea. Ni s-a părut atunci că şi noi putem să nu ne sinchisim de el. Dar dacă unora dintre imperialişti nu le ardea de noi, faptul se explică numai prin aceea că întreaga forţă uriaşă social-politică şi militară a actualului imperialism mondial era în acel moment divizată, de un război intestin, în două grupuri. Rechinii imperialişti angajaţi în această luptă merseseră atît de departe, se angajaseră într-o încleştare pe viaţă şi pe moarte, încît nici unul dintre aceste grupuri nu putea să concentreze împotriva revoluţiei ruse forţe cît de cît serioase. În octombrie, noi am nimerit tocmai într-un asemenea moment: revoluţia noastră s-a produs — ceea ce ar putea să pară un paradox, dar acesta e adevărul — în momentul fericit cînd nenorociri nemaipomenite se

www.dacoromanica.ro

abătuseră asupra marii majorități a țărilor imperialiste, ducînd la nimicirea a milioane de oameni, cînd suferințele fără seamăn provocate de război istoviseră popoarele, cînd în al patrulea an de război țările beligerante ajunseseră într-un impas, se aflaseră la o răspîntie, cînd se punea obiectiv chestiunea dacă popoarele aduse într-o asemenea situație vor putea să lupte mai departe. Numai datorită împrejurării că revoluția noastră s-a produs în acest moment fericit, cînd nici unul din cele două grupuri gigantice de tîlhari nu putea să se arunce imediat asupra celuilalt și cînd ele nu puteau să se unească numai-decît împotriva noastră, și numai de acest moment al relațiilor politice și economice internaționale se putea folosi — și s-a folosit — revoluția noastră pentru a realiza strălucitul ei marș triumfal prin Rusia europeană, pentru a se întinde în Finlanda, pentru a începe să cucerească Caucazul și România. Numai așa se explică faptul că la noi, în cercurile înaintate ale partidului, s-au găsit printre activiști unii intelectuali-supraoameni, care, lăsîndu-se amețiți de acest marș triumfal, spuneau : așa-i venim noi de hac imperialismului internațional ; o să fie și acolo un marș triumfal, fiindcă acolo nu există greutăți reale. Iată în ce constă deosebirea dintre situația obiectivă a revoluției ruse, care n-a făcut decît să profite de o dificultate vremelnică a imperialismului internațional, întrucît se oprise vremelnic mașina care trebuia să dea năvală peste noi, așa cum dă un tren năvală peste o roabă și o zdrobește ; iar mașina se oprise pentru că se ciocniseră două grupuri de tîlhari. Și aici și acolo mișcarea revoluționară era în creștere, însă în toate țările imperialiste, fără excepție, ea se afla, în majoritatea cazurilor, abia în stadiul inițial. Ritmul ei de dezvoltare nu era în nici un caz același ca la noi. Oricine a analizat mai atent premisele economice ale unei revoluții socialiste în Europa n-a putut să nu-și dea bine seama că în Europa e infinit mai greu să începi revoluția, că la noi e incomparabil mai ușor s-o începi, dar că va fi mai greu s-o continui decît acolo. Datorită acestei situații obiective a trebuit ca noi să trecem printr-o cotitură extrem de grea și de bruscă a istoriei. De la neîntreruptul marș triumfal din octom-

www.dacoromanica.ro

brie, noiembrie şi decembrie pe frontul nostru intern împotriva contrarevoluţiei, împotriva duşmanilor Puterii sovietice, a trebuit să trecem la o ciocnire cu adevăratul imperialism internaţional, în adevărata lui atitudine duşmănoasă faţă de noi. De la perioada de marş triumfal a trebuit să trecem la aceea a unei situaţii extrem de grele şi de anevoioase, de care, firește, nu puteam scăpa cu vorbe, cu lozinci strălucite — oricît de plăcut ar fi fost pentru noi acest lucru —, deoarece în ţara noastră dezorganizată aveam mase neînchipuit de obosite, care ajunseseră într-o asemenea situaţie că o continuare a războiului devenise cu totul imposibilă ; care erau atît de epuizate de cei trei ani de război chinuitor, că deveniseră complet inapte din punct de vedere militar. Încă înainte de Revoluţia din Octombrie, am putut vedea reprezentanţi ai maselor de soldaţi care nu făceau parte din partidul bolşevic, dar care nu se sfiau să rostească în faţa întregii burghezii adevărul că armata rusă nu va mai lupta. Această stare a armatei a provocat o criză uriaşă. Ţara aceasta de mici ţărani, care a fost dezorganizată de război şi adusă într-o stare nemaipomenită, a fost pusă într-o situaţie extrem de grea : armată n-aveam, dar trebuia să trăim şi de acum încolo alături de un tîlhar înarmat pînă-n dinţi, care a rămas deocamdată şi continuă să fie un tîlhar şi pe care, desigur, agitaţia noastră în favoarea unei păci fără anexiuni şi fără contribuţii nu putea să-l impresioneze. Un paşnic animal domestic stătea lîngă un tigru şi încerca să-l convingă că trebuie încheiată o pace fără anexiuni şi fără contribuţii, cînd aşa ceva nu s-ar fi putut obţine decît printr-un atac împotriva tigrului. De această perspectivă, vîrfurile partidului nostru — intelectualii şi o parte din organizaţiile muncitoreşti — au încercat să scape în primul rînd recurgînd la frazeologie, la subterfugii : nu trebuie să fie aşa. Pacea aceasta constituia o perspectivă prea de necrezut pentru ca noi — care pînă atunci dusesem o luptă deschisă, cu steagurile fluturînd în vînt, şi care biruiserăm pe toţi duşmanii cu strigătele noastre — să putem ceda, acceptînd condiţii umilitoare. Aşa ceva nu vom face niciodată ! Noi sîntem nişte revoluţionari prea mîndri şi,

www.dacoromanica.ro

înainte de toate, declarăm că „germanii nu vor putea să treacă la ofensivă“ [3].

Acesta a fost primul subterfugiu cu care au încercat să se consoleze aceşti oameni. Istoria ne-a pus acum într-o situaţie extrem de grea ; trebuie să desfăşurăm o muncă de organizare nemaipomenit de grea şi, în acelaşi timp, să suferim o serie de înfrîngeri cumplite. Dacă privim lucrurile pe scară istorică mondială, este în afară de orice îndoială că n-am putea spera în victoria finală a revoluţiei noastre dacă ea ar rămîne izolată, dacă n-ar exista o mişcare revoluţionară şi în alte ţări. Dacă noi, partidul bolşevic, ne-am apucat singuri de această treabă, dacă am luat totul asupra noastră, am făcut-o cu convingerea că în toate ţările revoluţia se maturizează şi că, la urma urmelor — şi nu la începutul începuturilor —, oricare ar fi greutăţile prin care ne va mai fi dat să trecem, oricare ar fi înfrîngerile ce ne-or fi sortite, revoluţia socialistă internaţională va veni, pentru că ea este pe drum ; ea va ajunge la maturitate, pentru că se maturizează şi se va maturiza pe deplin. Izbăvirea noastră de toate aceste greutăţi stă, cum am spus, într-o revoluţie în toată Europa. Pornind de la acest adevăr, care e cu totul abstract, şi conducîndu-ne după el, trebuie să veghem ca el să nu se transforme cu timpul într-o vorbă goală, căci orice adevăr abstract devine o vorbă goală dacă este folosit fără nici un fel de analiză. Dacă veţi spune că în dosul fiecărei greve se ascunde hidra revoluţiei, că cine nu înţelege acest lucru nu e socialist, veţi spune un adevăr. Da, în dosul fiecărei greve se ascunde revoluţia socialistă. Dar dacă veţi spune că orice grevă constituie un pas direct spre revoluţia socialistă, veţi spune o vorbă goală. Am auzit de atîtea ori această afirmaţie — „n-a fost zi de la dumnezeu“ în care să n-o auzim — că ni s-a făcut lehamite, şi muncitorii au respins toată această vorbărie anarhistă, fiindcă, pe cît este de neîndoielnic că în dosul fiecărei greve se ascunde hidra revoluţiei socialiste, pe atît de clar este că afirmaţia potrivit căreia de la oricare grevă s-ar putea trece la revoluţie e o vorbă goală. Pe cît de indiscutabil este că toate dificultăţile revoluţiei noastre vor fi învinse numai atunci cînd revo-

www.dacoromanica.ro

luţia socialistă mondială, care se maturizează acum pretutindeni, va ajunge la deplină maturitate, pe atît de absurdă este afirmaţia că trebuie să ascundem orice dificultate concretă, actuală a revoluţiei noastre, spunînd: „Eu mizez pe mişcarea socialistă internaţională, aşa că îmi pot permite să fac orice prostii". „Are să ne scoată Liebknecht din încurcătură, pentru că el oricum are să învingă". El va făuri o organizaţie atît de grandioasă, va orîndui din timp totul în aşa fel, ca noi să preluăm formele gata pregătite, aşa cum am preluat de-a gata şi doctrina marxistă din Europa occidentală, şi de aceea, poate, a biruit ea la noi în cîteva luni, în timp ce în Europa occidentală pentru biruinţa ei a fost nevoie de decenii. Se preconizează, aşadar, o aventură cu totul absurdă: vechea metodă, care constă în a rezolva problema luptei printr-un marş triumfal, este transpusă în noua perioadă istorică care a început şi care ne-a pus în faţă nu nişte stîrpituri ca Kerenski şi Kornilov, ci un tîlhar internaţional: imperialismul unei ţări ca Germania, în care revoluţia abia se maturizează, dar, evident, nu s-a maturizat încă. O aventură de acest gen a fost afirmaţia că duşmanul nu se va încumeta să treacă la ofensivă împotriva revoluţiei. Tratativele de la Brest-Litovsk [4] nu reprezentau încă momentul în care noi am fi trebuit să acceptăm orice condiţii de pace. Raportul obiectiv de forţe era de aşa natură că obţinerea unui răgaz ar fi însemnat prea puţin lucru pentru noi. Tratativele de la Brest-Litovsk erau menite să arate că germanii vor trece la ofensivă, că revoluţia pe care o poartă în pîntecele ei societatea germană nu este încă într-o fază atît de înaintată încît să poată izbucni imediat şi nu li se poate face o vină imperialiştilor germani că prin comportarea lor n-au pregătit încă această explozie sau, cum spun tinerii noştri prieteni care se consideră a fi de stînga, n-au creat o situaţie în care germanii să nu poată trece la ofensivă. Cînd li se spune că n-avem armată, că am fost nevoiţi să demobilizăm, — că am fost nevoiţi să facem acest lucru, deşi n-am uitat cîtuşi de puţin că alături de paşnicul nostru animal domestic se află un tigru, — ei nu vor să înţeleagă. Dacă am fost nevoiţi să

www.dacoromanica.ro

demobilizăm armata, n-am uitat de loc că războiului nu i se poate pune capăt prin ordinul dat de una din părți de a înfige baioneta în pămînt.

Și, totuși, cum se face că nici un curent, nici o orientare, nici o organizație din partidul nostru n-a fost împotriva acestei demobilizări ? Ne pierduserăm noi mințile de-a binelea ? Cîtuși de puțin. Ofițerii, care nu erau bolșevici, spuneau încă înainte de Octombrie că armata nu mai poate lupta, că ea nu mai poate fi reținută pe front nici măcar cîteva săptămîni. După Octombrie, lucrul acesta a devenit limpede pentru oricine voia să vadă faptele, să vadă trista și amara realitate, iar nu să se ascundă după deget sau să-și tragă căciula pe ochi și să se eschiveze prin declarații prezumțioase. Armată nu mai avem, nu putem s-o reținem. Cel mai bun lucru ce se poate face este s-o demobilizăm cît mai repede. Ea este o parte bolnavă a organismului ; ea a îndurat suferințe nemaipomenite, este măcinată de lipsurile pricinuite de un război în care a intrat nepregătită din punct de vedere tehnic și din care a ieșit într-o asemenea stare, că la orice ofensivă este cuprinsă de panică. Nu li se poate face din asta o vină unor oameni care au avut de îndurat suferințe atît de cumplite. În sute de rezoluții, chiar și în cursul primei perioade a revoluției ruse, soldații spuneau cu toată sinceritatea : „Ne-am înecat în sînge, nu mai putem lupta". Se putea tărăgăna în mod artificial terminarea războiului, se putea recurge la șarlatania lui Kerenski, se putea amîna deznodămîntul cu cîteva săptămîni, dar realitatea obiectivă își croia drum. Armata este o parte bolnavă din organismul statului rus și nu mai poate suporta povara acestui război. Cu cît o vom demobiliza mai repede, cu cît ea va fi mai repede resorbită de părțile care nu sînt încă atît de bolnave, cu atît mai curînd țara va fi în stare să facă față unor noi încercări grele. Iată ce am simțit noi cînd am adoptat în unanimitate, fără cel mai mic protest, această hotărîre — absurdă din punctul de vedere al evenimentelor externe — de a demobiliza armata. A fost o măsură justă. Noi am spus că ar fi o iluzie ușuratică

www.dacoromanica.ro

să se creadă că armata poate fi reţinută. Cu cît ea va fi demobilizată mai repede, cu atît va începe mai repede însănătoşirea întregului organism social. Iată de ce au făcut o greşeală atît de amarnică, o supraapreciere atît de dureroasă a evenimentelor cei care au rostit fraza revoluţionară: „Germanii nu pot trece la ofensivă", din care decurgea o altă frază: „Putem declara încetarea stării de război. Nici război, dar nici semnarea tratatului de pace". Dar dacă germanii vor trece la ofensivă? „Nu, nu vor putea trece la ofensivă". Dar voi nu aveţi dreptul să puneţi în joc soarta revoluţiei internaţionale, ci trebuie să puneţi chestiunea concretă dacă nu veţi fi nişte complici ai imperialismului german atunci cînd va veni acest moment. Dar noi, care din octombrie 1917 am devenit cu toţii defensişti, care sîntem pentru apărarea patriei, ştim cu toţii că am rupt-o cu imperialiştii nu în vorbe, ci în fapte: am anulat tratatele secrete [5], am învins burghezia din ţara noastră şi am propus o pace făţişă, o pace cinstită, astfel că toate popoarele au putut într-adevăr să vadă toate intenţiile noastre. Cum de-au putut, nişte oameni care împărtăşesc serios punctul de vedere al apărării Republicii sovietice, să se lanseze în această aventură, care şi-a dat roadele? Acesta este un fapt indiscutabil, fiindcă criza grea prin care trece partidul nostru, datorită formării în sînul său a unei opoziţii „de stînga", este una din cele mai mari pe care le-a cunoscut revoluţia rusă.

Această criză va fi lichidată. În nici un caz partidul nostru sau revoluţia noastră nu-şi va frînge gîtul din pricina ei, deşi în momentul de faţă acest pericol era foarte apropiat, foarte posibil. O chezăşie că n-o să ne frîngem gîtul de această problemă este faptul că în locul vechii metode de rezolvare a divergenţelor fracţioniste, în locul vechii metode care consta într-un noian de publicaţii, în interminabile discuţii şi într-un număr considerabil de sciziuni, în locul acestei metode vechi evenimentele le-au oferit oamenilor o nouă metodă de învăţătură. Această metodă constă în a verifica totul în lumina faptelor, a evenimentelor şi a învăţămintelor istoriei universale. Voi spuneţi că germanii nu pot trece la

www.dacoromanica.ro

ofensivă. Din tactica voastră reieşea că se poate declara încetarea stării de război. Istoria v-a dat o lecţie, spulberînd această iluzie. Da, revoluţia germană creşte, dar nu aşa cum am dori noi, nu atît de repede cum le-ar plăcea intelectualilor ruşi, nu în ritmul pe care l-a înregistrat istoria noastră în octombrie, cînd, venind într-un oraş, noi proclamam Puterea sovietică şi în cîteva zile nouă zecimi din muncitori veneau alături de noi. Revoluţia germană are nenorocul de a nu se desfăşura atît de repede. Dar cine de cine trebuie să ţină seama : noi de ea, ori ea de noi ? Aţi vrut ca ea să ţină seama de voi, şi istoria v-a dat o lecţie. O lecţie, fiindcă este un adevăr absolut că fără revoluţia germană sîntem pierduţi — poate că nu la Petrograd sau la Moscova, ci la Vladivostok, ori în locuri şi mai îndepărtate, în care va trebui, poate, să ne retragem şi care se află, poate, la o distanţă şi mai mare decît cea de la Petrograd la Moscova ; dar în orice caz, admiţînd toate peripeţiile posibile şi imaginabile, dacă nu vine revoluţia germană, sîntem pierduţi. Şi, totuşi, acest considerent nu face să se clintească cîtuşi de puţin convingerea noastră că trebuie să ştim să suportăm fără fanfaronade chiar şi situaţia cea mai grea.

Revoluţia nu vine atît de repede pe cît ne aşteptam. Lucrul acesta e dovedit de istorie, şi trebuie să ştim să-l luăm ca pe o realitate, trebuie să ţinem seama că în ţările înaintate revoluţia socialistă mondială nu poate începe atît de uşor ca revoluţia care a început în Rusia, ţara lui Nicolaie şi a lui Rasputin, în care unei imense părţi din populaţie îi era absolut indiferent ce popoare trăiesc în regiunile periferice şi ce se întîmplă acolo. Într-o ţară ca asta a fost uşor să se înceapă revoluţia, a fost ceva ca un joc de copii.

Dar a începe fără pregătire revoluţia într-o ţară în care capitalismul a ajuns la o înaltă dezvoltare şi a da pînă şi celui din urmă om o cultură şi o organizare democratică înseamnă a comite o greşeală, o absurditate. Aici abia ne apropiem de perioada chinuitoare a începutului revoluţiilor socialiste. Acesta e un fapt real. Noi nu ştim, şi nimeni nu ştie, dar s-ar putea — acest lucru e pe deplin

www.dacoromanica.ro

posibil — ca ea să învingă în cîteva săptămîni sau chiar în cîteva zile, dar noi nu putem miza pe o asemenea eventualitate. Trebuie să fim pregătiţi pentru a face faţă unor greutăţi extraordinare şi unor înfrîngeri nemaipomenit de grele, care sînt inevitabile, fiindcă în Europa revoluţia n-a început încă, deşi poate să înceapă mîine, şi, atunci cînd ea va începe, nu ne vor mai chinui, desigur, îndoielile noastre, nu vor mai exista probleme ale războiului revoluţionar ; atunci vom avea un continuu marş triumfal. Aşa va fi, va fi neapărat, dar nu este încă. Acesta este faptul simplu pe care ni l-a arătat istoria şi cu care ea ne-a dat o lovitură extrem de dureroasă ; dar un om bătut face cît doi nebătuţi. De aceea cred eu că, după ce istoria ne-a dat o lovitură atît de dureroasă, spulberîndu-ne speranţa că germanii nu vor putea trece la ofensivă şi că vom putea obţine totul printr-o simplă pornire la atac în strigăte de „ura", — lecţia aceasta, mulţumită organizaţiilor noastre sovietice, va pătrunde foarte repede în conştiinţa maselor din întreaga Ţară sovietică. Ele sînt în continuă mişcare, ţin întruniri, se pregătesc de congres, adoptă rezoluţii, reflectă asupra celor petrecute. La noi nu mai au loc vechile discuţii de dinainte de revoluţie, care rămîneau înăuntrul unor strîmte cercuri de partid ; azi toate hotărîrile sînt aduse în discuţia maselor, care cer ca ele să fie verificate prin experienţă, să fie trecute prin proba practicii, şi care nu se lasă niciodată antrenate de vorbe uşuratice, nu se lasă niciodată abătute din drumul dictat de mersul obiectiv al evenimentelor. Desigur, dacă este vorba de un intelectual sau de un bolşevic de stînga, el poate să se eschiveze de la dificultăţile care ne stau în faţă : el poate, desigur, să nu ţină seama că nu avem armată sau că în Germania nu vine revoluţia. Masele cuprind milioane de oameni şi politica începe acolo unde ai de-a face cu milioane ; nu acolo unde sînt mii, ci acolo unde sînt milioane, numai acolo începe politica serioasă ; milioanele de oameni ştiu ce înseamnă armata, ele au văzut soldaţii care se întorceau de pe front. Ele ştiu — dacă ne referim nu la persoane izolate, ci la adevăratele mase — că nu putem duce

www.dacoromanica.ro

război, că fiecare om de pe front a îndurat toate suferinţele imaginabile. Masele au înţeles adevărul că, dacă n-avem armată şi lîngă noi se află o fiară sălbatică, sîntem nevoiţi să iscălim tratatul de pace cel mai greu şi mai umilitor. Acest lucru este inevitabil atîta timp cît n-a izbucnit revoluţia, atîta timp cît n-am însănătoşit armata noastră, atîta timp cît n-am trimis-o acasă. Pînă atunci n-o să se însănătoşească bolnavul. Iar pe tîlharii germani nu-i vom putea birui printr-un simplu „ura!", nu-i vom putea da peste cap aşa cum am făcut cu Kerenski şi cu Kornilov. Aceasta este învăţătura pe care au tras-o masele, fără subterfugiile la care recurgeau unii, care voiau să ocolească cruda realitate.

Mai întîi am avut un continuu marş triumfal, în octombrie şi noiembrie ; apoi deodată revoluţia rusă a fost înfrîntă în cîteva săptămîni de tîlharii germani şi ea este gata să accepte condiţiile unui tratat tîlhăresc. Da, cotiturile istoriei sînt foarte grele ; la noi, toate aceste cotituri sînt grele. În 1907, cînd am semnat un tratat intern, nemaipomenit de ruşinos, cu Stolîpin, cînd am fost nevoiţi să trecem prin grajdul Dumei stolîpiniste, cînd ne-am luat anumite obligaţii prin semnarea unor fiţuici monarhiste [6], am cunoscut asemenea momente grele, însă nu ca cel de acum. Atunci unii oameni, care făceau parte din cea mai bună avangardă a revoluţiei, spuneau (şi nici ei nu se îndoiau cîtuşi de puţin că au dreptate) : „Noi sîntem revoluţionari cu simţul demnităţii, noi credem în revoluţia rusă şi nu vom accepta niciodată să facem parte din instituţiile legale ale lui Stolîpin". Ba veţi accepta. Viaţa maselor, istoria sînt mai tari decît asigurările voastre. Dacă nu vreţi voi să acceptaţi, vă va sili istoria să faceţi acest lucru. Aceştia erau nişte oameni foarte de stînga, dar la prima cotitură a istoriei nu a mai rămas din ei, ca fracţiune, decît fumul. Dacă am ştiut să rămînem revoluţionari, să lucrăm în condiţii teribil de grele şi să ieşim cu bine din această situaţie, vom şti să ieşim şi de acum încolo, fiindcă aici nu este vorba de un capriciu al nostru, ci de o necesitate obiectivă, care, într-o ţară ruinată pînă la ultimul grad, este

www.dacoromanica.ro

determinată de faptul că, în ciuda dorinţei noastre, revoluţia europeană şi-a permis să întîrzie, iar imperialismul german, împotriva dorinţei noastre, şi-a permis să treacă la ofensivă.

În asemenea situaţie trebuie să ştii să te retragi. Realitatea, neînchipuit de tristă şi de amară, nu poate fi ascunsă cu vorbe goale ; trebuie să spunem : să dea dumnezeu să ne retragem în nu prea mare dezordine. Să ne retragem în perfectă ordine nu putem ; atunci să dea dumnezeu să ne retragem într-o dezordine nu prea mare, să cîştigăm un răgaz cît de mic, pentru ca partea bolnavă a organismului nostru să poată fi cît de cît resorbită. Organismul, în întregul lui, e sănătos : el va birui boala. Dar nu-i putem pretinde s-o biruie dintr-o dată, într-o clipă nu poate fi oprită în loc o armată care a luat-o la fugă. Cînd i-am spus unuia dintre tovarăşii noştri tineri cu veleităţi de stînga : „Du-te pe front, tovarăşe, şi vezi ce se petrece în armată", el a luat această propunere drept o ofensă : „Vreţi să ne trimiteţi în surghiun, ca să nu facem aici agitaţie pentru marile principii ale războiului revoluţionar". Făcînd această propunere, eu nu m-am gîndit, de fapt, să-i trimit în surghiun pe adversarii mei fracţionişti : făceam o propunere care permitea să se constate că armata a început să se împrăştie într-un chip nemaipomenit. Noi ştiam asta şi înainte, dar nici atunci nu puteam să închidem ochii asupra faptului că descompunerea a ajuns pînă la fapte nemaipomenite, pînă la a vinde tunurile noastre pe nimic germanilor. Ştiam toate astea, după cum ştim că armata nu poate fi ţinută în loc, şi subterfugiul că germanii nu vor dezlănţui ofensiva a constituit o aventură fără precedent. Dacă revoluţia europeană întîrzie, ne aşteaptă cele mai grele înfrîngeri, pentru că nu avem armată şi nu avem organizare, pentru că aceste două sarcini nu pot fi rezolvate imediat. Dacă nu ştii să te adaptezi, dacă nu eşti dispus să te tîrăşti pe brînci prin noroi, nu eşti revoluţionar, ci un palavragiu, şi eu propun să ne tîrîm aşa nu pentru că aşa îmi place mie, ci pentru că altă cale nu există, pentru că istoria n-a luat o întorsătură atît de favora-

www.dacoromanica.ro

bilă ca revoluţia să se maturizeze pretutindeni în acelaşi timp.

Lucrurile s-au desfăşurat în aşa fel că războiul civil a început ca o încercare de ciocnire cu imperialismul, şi această încercare a dovedit că imperialismul e complet putred şi că elementele proletare se ridică la luptă în fiecare armată. Desigur, vom ajunge să vedem revoluţia mondială internaţională, dar deocamdată ea este doar un basm frumos, nespus de frumos, şi eu înţeleg foarte bine că copiilor le plac asemenea basme. Vă întreb însă pe dv.: îi stă bine unui revoluţionar serios să creadă în basme? În fiecare basm există şi unele elemente de realitate: dacă v-aţi apuca să le povestiţi copiilor un basm în care cocoşul şi pisica nu vorbesc o limbă omenească, el nu i-ar interesa. Tot aşa, dacă îi veţi spune poporului că în Germania e gata să izbucnească războiul civil şi îi veţi garanta că în locul unei ciocniri cu imperialismul se va produce o revoluţie internaţională pe cîmpurile de luptă [7], poporul vă va spune că-l înşelaţi. În felul acesta, numai în mintea voastră, în dorinţele voastre sînt învinse greutăţile pe care ni le-a pus istoria. Va fi bine dacă proletariatul german va fi în stare să pornească la acţiune. Dar aţi măsurat voi această posibilitate, aţi găsit voi un instrument cu care să stabiliţi că revoluţia germană va izbucni în cutare sau cutare zi? Nu, voi nu ştiţi aşa ceva şi nici noi nu ştim. Voi puneţi totul pe o carte. Dacă izbucneşte revoluţia, totul este salvat. Desigur! Dar dacă ea nu se va desfăşura cum vrem noi, dacă nu va birui mîine, atunci cum rămîne? Atunci masele vă vor spune: aţi procedat ca nişte aventurieri, aţi mizat pe această desfăşurare fericită a evenimentelor, care nu s-a produs însă, v-aţi dovedit incapabili să vă menţineţi în situaţia ce s-a ivit în locul revoluţiei internaţionale, care va veni neapărat, dar care astăzi nu e încă destul de coaptă.

Am intrat într-o perioadă de grele înfrîngeri, pricinuite de un imperialism înarmat pînă-n dinţi unei ţări care şi-a demobilizat armata, care a trebuit să demobilizeze. Ceea ce am prezis eu s-a împlinit întocmai: în locul păcii de la Brest-Litovsk, am obţinut — din vina celor

www.dacoromanica.ro

care n-au vrut s-o accepte — o pace mult mai umilitoare. Noi ştiam că din vina armatei încheiem pace cu imperialismul. Am stat la masa tratativelor cu Hoffmann, iar nu cu Liebknecht, şi în felul acesta am ajutat revoluţia germană. Iar acum voi ajutaţi imperialismul german, predîndu-i bogăţiile voastre de milioane — tunuri, obuze —, şi lucrul acesta ar fi trebuit să-l prevadă oricine a văzut starea nespus de dureroasă în care se găsea armata. La cea mai mică ofensivă a germanilor am fi fost în mod sigur şi inevitabil pierduţi, — acest lucru îl spunea fiecare om cinstit care se întorcea de pe front. În cîteva zile am fi devenit prada inamicului.

După ce am primit această lecţie, vom lichida sciziunea noastră, criza noastră, oricît de grea ar fi această boală, fiindcă ne va veni în ajutor un aliat cu mult mai de nădejde : revoluţia mondială. Cînd ni se vorbeşte de ratificarea acestei păci în genul păcii de la Tilsit [8], care a fost o pace nemaipomenită, mai umilitoare, mai tîlhărească decît cea de la Brest-Litovsk, eu răspund : se înţelege că da. Trebuie să facem acest lucru, pentru că noi privim lucrurile din punctul de vedere al maselor. Încercarea de a transpune o tactică ce a fost folosită în interiorul unei singure ţări în lunile octombrie-noiembrie, adică într-o perioadă de triumf al revoluţiei, de a o transpune, cu ajutorul fanteziei noastre, în domeniul desfăşurării evenimentelor revoluţiei mondiale, este sortită eşecului. Cînd ni se spune că răgazul este o fantezie, cînd un ziar care îşi dă denumirea de „Kommunist“ [9] — care vine, probabil, de la cuvîntul „comună“ — încearcă mereu în coloanele sale să răstoarne teoria răgazului, atunci eu declar : mi-a fost dat să cunosc multe ciocniri fracţioniste, multe sciziuni, aşa că am o mare experienţă în această privinţă, dar trebuie să spun că pentru mine e clar că această boală nu se va vindeca prin vechea metodă, a sciziunilor fracţioniste în partid, fiindcă viaţa are s-o vindece mai devreme. Viaţa merge înainte cu paşi repezi. În această privinţă ea lucrează admirabil. Istoria goneşte atît de repede cu locomotiva ei, că, înainte ca redacţia ziarului „Kommunist“ să apuce să scoată numărul următor, majoritatea muncitorilor din Petrograd

www.dacoromanica.ro

va începe să se arate dezamăgită de ideile lui, fiindcă viaţa arată că răgazul este o realitate. Iată, acum semnăm pacea, căpătăm un răgaz, ne folosim de el pentru a ne apăra mai bine patria, fiindcă, dacă am duce război, am avea acea armată care fuge cuprinsă de panică, care ar trebui să fie oprită şi pe care tovarăşii noştri nu pot şi n-au putut s-o oprească, pentru că războiul e mai tare decît predicile şi decît zece mii de raţionamente. Dacă n-au înţeles situaţia obiectivă, ei nu pot să oprească armata şi n-ar putea s-o oprească. Această armată bolnavă molipsea întregul organism, şi noi am avut de suferit iarăşi o nemaipomenită înfrîngere, o nouă lovitură dată revoluţiei de către imperialismul german, o lovitură grea, datorită faptului că am rămas, în mod uşuratic, fără mitraliere în faţa loviturilor imperialismului. Acum însă vom folosi acest răgaz pentru a convinge poporul să se unească şi să lupte, pentru a spune muncitorilor şi ţăranilor ruşi: „Creaţi o autodisciplină, o disciplină severă, altminteri o să staţi şi de acum încolo ţintuiţi sub călcîiul cizmei germane, aşa cum staţi azi şi cum o să staţi în mod inevitabil pînă cînd poporul o să înveţe să lupte, să-şi creeze o armată care să nu fie capabilă să fugă, ci să fie gata să îndure suferinţe fără seamăn". Acest lucru este inevitabil, pentru că revoluţia germană nu s-a ivit încă şi nu se poate garanta că ea are să vină mîine.

Iată de ce teoria răgazului, care este respinsă în întregime de puhoiul de articole din „Kommunist", este impusă de viaţa însăşi. Oricine poate să vadă că răgazul este o realitate, că fiecare se foloseşte de el. Am crezut că vom pierde Petrogradul în cîteva zile, atunci cînd trupele germane care veneau spre noi erau la o distanţă de cîteva etape de marş de acest oraş, iar cei mai buni marinari şi cei mai buni muncitori de la uzinele Putilov, cu tot entuziasmul lor admirabil, s-au pomenit singuri; cînd s-a produs un haos nemaipomenit, o panică care a făcut ca trupele să fugă pînă la Gatcina; cînd se întîmpla să luăm înapoi ceea ce nici nu pierdusem. Şi acest lucru se petrecea astfel: un telegrafist venea într-o gară, se aşeza la aparat şi comunica: „Nici picior de german. Gara e ocupată de noi". După cîteva ore eram informat

www.dacoromanica.ro

telefonic de către Comisariatul căilor de comunicaţie: „Am ocupat gara următoare, ne apropiem de Iamburg. Nici picior de german. Telegrafistul trece la postul său". Iată prin ce am trecut. Aceasta este istoria reală a acestui război de unsprezece zile [10]. Ea ne-a fost descrisă de marinari, de muncitorii de la Putilov, şi pe ei ar trebui să-i invităm la congresul Sovietelor. Să spună adevărul. Este un adevăr grozav de amar, de umilitor şi de dureros, dar el este de o sută de ori mai folositor, şi poporul rus îl va înţelege.

Puteţi să vă pasionaţi pentru o revoluţie internaţională născută pe cîmpurile de luptă, pentru că ea o să vină. Toate vor veni la timpul lor; acum însă căutaţi să introduceţi autodisciplina, supuneţi-vă cu orice preţ ordinelor, ca să existe o ordine exemplară, ca măcar o oră pe zi muncitorii să înveţe meşteşugul armelor. Aşa ceva e mai greu decît să scorneşti un basm frumos. Asta e situaţia acum, şi în felul acesta veţi ajuta revoluţia germană, revoluţia internaţională. Cîte zile de răgaz vom avea — nu ştim, dar un răgaz am obţinut noi. Trebuie să demobilizăm cît mai repede armata, pentru că ea este un organ bolnav, şi deocamdată vom ajuta revoluţia finlandeză [11].

Desigur, călcăm tratatul, şi l-am călcat pînă acum de vreo treizeci-patruzeci de ori. Numai un copil nu poate să înţeleagă că într-o asemenea epocă, cînd a început perioada îndelungă şi chinuitoare a eliberării, care a creat de curînd Puterea sovietică şi a făcut-o să se ridice cu trei trepte în dezvoltarea ei, numai un copil nu poate să înţeleagă că într-o asemenea epocă trebuie dusă o luptă îndelungată şi prudentă. Ruşinosul tratat de pace provoacă revoltă, dar, atunci cînd tovarăşii de la „Kommunist" vorbesc despre război, ei fac apel la sentimente, uitînd că oamenii strîngeau pumnii şi vedeau roşu înaintea ochilor. Ce spun ei? „Niciodată un revoluţionar conştient nu va suporta aşa-ceva, nu va îngădui o asemenea ruşine". Ziarul lor poartă denumirea de „Kommunist", dar ar trebui să se numească „Şleahtic", fiindcă priveşte lucrurile din punctul de vedere al acelui şleahtic care, murind într-o poză frumoasă, cu spada în mînă, spunea:

www.dacoromanica.ro

„Pacea e ruşinoasă, războiul e onorabil". Ei judecă din punctul de vedere al unui şleahtic, iar eu din acela al ţăranului.

Dacă accept să închei pacea într-un moment cînd armata fuge, cînd nu poate să nu fugă dacă nu vrea să piardă mii de oameni, eu accept, pentru ca să nu se întîmple şi mai rău. Este oare ruşinos să închei un tratat ? Dar orice ţăran serios şi orice muncitor serios îmi va da dreptate, pentru că înţelege că pacea este un mijloc pentru acumularea de forţe. Istoria, aşa cum am amintit în repetate rînduri, cunoaşte eliberarea germanilor de sub jugul lui Napoleon după pacea de la Tilsit ; dinadins am denumit eu pacea noastră o pace în genul celei de la Tilsit, deşi noi n-am semnat clauze ca acelea care au existat atunci, nu ne-am luat obligaţia de a-i pune la dispoziţie cuceritorului trupele noastre care să-l sprijine în campaniile lui de cucerire a altor popoare, dar în istorie lucrurile au ajuns pînă acolo, şi vor ajunge şi la noi pînă acolo, dacă ne vom pune nădejdea numai într-o revoluţie internaţională născută pe cîmpurile de luptă. Băgaţi de seamă ca istoria să nu vă ducă pînă la această formă de robie militară. Şi atîta timp cît revoluţia socialistă n-a biruit în toate ţările, Republica sovietică poate să cadă în robie. La Tilsit, Napoleon le-a impus germanilor condiţii de pace nemaipomenit de ruşinoase. Acolo lucrurile s-au petrecut în aşa fel că s-a încheiat pace de mai multe ori. Hoffmannul de atunci — Napoleon — îi prindea pe germani călcînd tratatul de pace şi tot aşa o să ne prindă şi pe noi Hoffmann. Numai că noi o să căutăm să nu ne prindă aşa de repede.

Ultimul război i-a dat poporului rus o lecţie amară şi dureroasă, dar serioasă : să se organizeze, să se disciplineze, să se supună, să creeze o disciplină exemplară. Învăţaţi de la germani disciplina lor ; altfel sîntem un popor pierdut şi vom rămîne veşnic în robie.

Acesta, şi nu numai acesta, a fost mersul istoriei. Istoria ne arată că pacea este un răgaz pentru război, iar războiul este un mijloc de a obţine o pace ceva mai bună sau mai rea. La Brest, raportul de forţe a fost de aşa natură că noi am semnat pacea ca un învins, dar nu

www.dacoromanica.ro

am obţinut o pace umilitoare. La Pskov, raportul de forţe era de aşa natură că ni s-a oferit o pace ruşinoasă, mai umilitoare, iar la Petrograd şi la Moscova, în etapa următoare, ni se va dicta o pace de patru ori mai umilitoare. Noi nu vom spune, ca tinerii noştri prieteni de la Moscova [12], că Puterea sovietică este doar o formă, nu vom spune că de dragul cutăror sau cutăror principii revoluţionare poate fi sacrificat conţinutul, ci vom spune că poporul rus trebuie să înţeleagă că e nevoie ca el să se disciplineze, să se organizeze şi atunci va putea să suporte orice pace în genul celei de la Tilsit. Întreaga istorie a războaielor de eliberare ne arată că, atunci cînd ele cuprindeau masele largi, eliberarea venea repede. Noi spunem : dacă acesta e mersul istoriei, atunci va trebui să renunţăm la pace, să reîncepem războiul, şi acest lucru se poate întîmpla chiar zilele acestea. Fiecare om trebuie să fie gata. Pentru mine nu există nici umbră de îndoială că germanii se pregătesc dincolo de Narva, dacă este adevărat că ea n-a fost luată, cum scrie în toate ziarele ; dacă nu la Narva, atunci în apropiere de Narva, dacă nu la Pskov, atunci lîngă Pskov îşi concentrează germanii armata lor regulată, îşi organizează ei căile ferate, pentru ca printr-un nou salt să ocupe Petrogradul. Fiara aceasta ştie să sară. A dovedit că ştie. Şi va mai sări o dată. În această privinţă nu poate să existe nici o îndoială. De aceea trebuie să fim gata, să nu facem pe fanfaronii, ci să acceptăm chiar şi o singură zi de răgaz, căci şi de o singură zi ne putem folosi pentru a evacua Petrogradul, a cărui cădere ar însemna, pentru sute de mii de proletari de-ai noştri, suferinţe nemaipomenite. Ţin să declar încă o dată că sînt gata să semnez şi că consider de datoria mea să semnez un tratat de douăzeci, de o sută de ori mai umilitor pentru a obţine măcar un răgaz de cîteva zile pentru evacuarea Petrogradului, fiindcă în felul acesta uşurez suferinţele muncitorilor, care altfel ar putea să cadă sub jugul germanilor ; înlesnesc scoaterea din Petrograd a materialelor — a prafului de puşcă etc. — de care avem nevoie, pentru că eu sînt pentru apărarea patriei, pentru pregătirea unei armate, fie chiar şi departe de tot în spatele frontului,

www.dacoromanica.ro

unde se procedează acum la însănătoşirea actualei noastre armate bolnave demobilizate.

Nu ştim cît de lung va fi acest răgaz, dar noi vom încerca să folosim momentul. S-ar putea ca răgazul să fie mai lung, după cum s-ar putea ca el să dureze numai cîteva zile. Aici totul este cu putinţă, şi nimeni nu ştie, nu poate şti ce o să se întîmple, fiindcă marile puteri sînt toate angrenate şi stînjenite în mişcările lor, sînt nevoite să lupte pe cîteva fronturi. Atitudinea lui Hoffmann este determinată, pe de o parte, de faptul că în faţa lui stă sarcina de a zdrobi Republica sovietică, iar pe de altă parte de faptul că ţara lui poartă război pe o serie întreagă de fronturi şi, în sfîrşit, de faptul că în Germania revoluţia se maturizează, creşte, şi Hoffmann ştie acest lucru ; el, după cum afirmă unii, nu poate în acest moment să ia Petrogradul, să ia Moscova. Dar s-ar putea să le ia mîine, acest lucru este perfect posibil. Repet : într-un asemenea moment, cînd în mod vădit armata este bolnavă, cînd căutăm să folosim fiecare clipă pentru a obţine cu orice preţ măcar o zi de răgaz, noi afirmăm că datoria fiecărui revoluţionar serios, care e legat de mase şi care ştie ce înseamnă războiul, ce înseamnă masa, este s-o disciplineze, s-o însănătoşească, să caute s-o pună pe picioare în vederea unui nou război ; orice asemenea revoluţionar ne va da dreptate, va recunoaşte drept justă încheierea oricărui tratat, fie el cît de ruşinos, fiindcă acest lucru este în interesul revoluţiei proletare şi al înnoirii Rusiei, pentru că înseamnă amputarea unui organ bolnav al ei. Orice om cu judecată înţelege că, semnînd această pace, noi nu punem capăt revoluţiei noastre muncitoreşti ; oricine înţelege că, semnînd pacea cu germanii, nu suspendăm ajutorul nostru militar : noi le trimitem finlandezilor arme, dar nu şi trupe, căci ele s-au dovedit a nu fi bune de nimic.

Poate că vom primi războiul ; poate că mîine vom ceda şi Moscova, iar după aceea vom trece la ofensivă ; vom arunca armata noastră asupra armatei inamice, dacă în starea de spirit a poporului se va produce acea schimbare care se pregăteşte şi care va necesita, poate, multă vreme, dar care se va produce atunci cînd masele larg:

www.dacoromanica.ro

vor spune altceva decît ceea ce spun acum. Sînt nevoit să primesc şi cea mai împovărătoare pace, deoarece nu pot să-mi spun de pe acum că acest moment a venit. Cînd va veni momentul înnoirii, toată lumea va simţi acest lucru şi va vedea că rusul nu e prost ; el vede şi înţelege că trebuie să ne stăpînim, că această lozincă trebuie pusă în aplicare, şi aceasta este sarcina principală a congresului partidului nostru şi a congresului Sovietelor.

Trebuie să ştim să lucrăm în noile condiţii. Acest lucru e cu mult mai greu, dar nu e de loc imposibil, şi el nu va împinge în nici un caz spre prăbuşire Puterea sovietică, dacă n-o vom face noi înşine să se prăbuşească printr-o aventură stupidă. Va veni o vreme cînd poporul va spune : nu vreau să mă mai las chinuit. Dar la un asemenea rezultat se poate ajunge numai dacă nu ne vom lansa în această aventură, ci vom şti să lucrăm în condiţii grele, în condiţiile tratatului, nemaipomenit de umilitor, pe care l-am semnat zilele acestea, căci cu un război, cu un tratat de pace nu se rezolvă o asemenea criză istorică. Poporul german era încătuşat de organizarea lui monarhică atunci cînd, în 1807, după cîteva umilitoare tratate de pace care se transformau într-un răgaz pentru o nouă umilinţă şi pentru o nouă călcare de tratat, a semnat pacea sa de la Tilsit. Organizarea sovietică a maselor va face ca sarcina noastră să fie mai uşoară.

Lozinca noastră trebuie să fie doar una : să învăţăm temeinic meşteşugul armelor, să facem ordine la căile ferate. A porni, fără a avea căi ferate, un război revoluţionar socialist înseamnă a comite o nefastă trădare. Trebuie să facem ordine şi să trezim în mase toată acea putere şi energie care va permite ca revoluţia să dea tot ce are mai bun.

Din moment ce aţi obţinut un răgaz, căutaţi să-l folosiţi, fie şi numai pentru un ceas, pentru a păstra contactul cu regiunile îndepărtate din spatele frontului, pentru a forma acolo noi armate. Lepădaţi-vă de iluziile pentru care aţi fost pedepsiţi de viaţă şi pentru care veţi fi pedepsiţi şi mai mult. În faţa noastră se conturează

www.dacoromanica.ro

o perioadă de grele înfrîngeri, aceasta e realitatea, şi trebuie să ştim să ţinem seama de ea, trebuie să fim gata să desfăşurăm o muncă perseverentă în condiţii de ilegalitate, în condiţiile unei vădite aserviri faţă de germani : n-are nici un rost să ascundem acest lucru ; avem într-adevăr de-a face cu o pace în genul celei de la Tilsit. Dacă vom şti să procedăm în felul acesta, atunci vom spune, cu o absolută certitudine, că, în ciuda înfrîngerilor suferite, victoria va fi a noastră. (A p l a u z e.)

O scurtă relatare a apărut la 9 martie (24 februarie) 1918 în ziarul „Pravda" nr. 45

www.dacoromanica.ro

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 8 MARTIE

Tovarăşi, permiteţi-mi să încep cu unele observaţii relativ mărunte, să încep cu sfîrşitul. La sfîrşitul cuvîntării sale, tov. Buharin a mers pînă acolo, încît ne-a comparat cu Petliura. Dacă el consideră că este aşa, atunci cum poate să mai rămînă în acelaşi partid cu noi? Nu este asta o vorbă aruncată la întîmplare? Se înţelege că, dacă aşa ar sta într-adevăr lucrurile, nu ne-am afla în acelaşi partid. Faptul că sîntem laolaltă cu Buharin dovedeşte că în proporţie de nouă zecimi sîntem de acord cu el. Este adevărat că el a mai adăugat cîteva fraze revoluţionare, din care ar reieşi că noi am vrut să trădăm Ucraina. Sînt convins că de asemenea fleacuri evidente nici nu face să ne ocupăm. Revin la tovarăşul Reazanov, şi aici aş vrea să menţionez că, aşa cum o excepţie care se întîmplă o dată la zece ani nu face decît să confirme regula, tot aşa şi lui i s-a întîmplat să spună, fără să vrea, o vorbă serioasă. (Aplauze.) El a spus că Lenin cedează spaţiu ca să cîştige timp. Acesta e un raţionament aproape filozofic. De data asta s-a întîmplat ca tov. Reazanov să spună într-adevăr o vorbă cît se poate de serioasă, care conţine esenţialul: că eu vreau să cedez spaţiu învingătorului efectiv, pentru a cîştiga timp. Aici e esenţialul, şi numai aici. Tot restul — necesitatea unui război revoluţionar, ridicarea la luptă a ţărănimii etc. — e simplă vorbărie. Din moment ce tov. Buharin prezintă lucrurile ca şi cum în privinţa posibilităţii unui război n-ar putea exista două păreri diferite, şi spune: „Întrebaţi pe orice militar“ (mi-am notat propriile lui cuvinte), din

www.dacoromanica.ro

moment ce propune să fie întrebat orice militar, îi voi răspunde că am avut prilejul să stau de vorbă cu un asemenea militar oarecare, care era un ofiţer francez [13]. Acest ofiţer francez care mă privea, fireşte, cu ochi răi — fiindcă eu, pasămite, am vîndut nemţilor Rusia — mi-a spus : „Sînt regalist, sînt partizan al instaurării monarhiei şi în Franţa, sînt pentru înfrîngerea Germaniei, să nu vă închipuiţi că sînt adept al Puterii sovietice — cum să-ţi închipui aşa ceva, cînd el e monarhist ? —, dar am fost de părere că trebuie să semnaţi tratatul de la Brest, fiindcă acest lucru era necesar". Iată ce înseamnă „întrebaţi pe orice militar". Orice militar trebuia să spună ceea ce am spus eu, şi anume că era necesar să semnăm tratatul de la Brest. Dacă, acum, din cele spuse de Buharin reiese că divergenţele noastre de păreri s-au redus foarte mult, aceasta se explică prin faptul că adepţii lui au ascuns principalul punct al divergenţelor.

Cînd Buharin tună şi fulgeră acum împotriva noastră, acuzîndu-ne că am demoralizat masele, el are perfectă dreptate, numai că tună şi fulgeră împotriva lui însuşi, şi nu împotriva noastră. Cine a provocat această harababură în Comitetul Central ? Dumneata, tovarăşe Buharin. (R î s e t e). Oricît ai să strigi d-ta „nu", adevărul tot o să iasă la iveală : sîntem aici în familie, între tovarăşi, ne aflăm la propriul nostru congres, aşa că n-avem nimic de ascuns, şi trebuie să spunem adevărul. Şi adevărul este că în Comitetul Central au existat trei curente. La 17 februarie Lomov şi Buharin n-au participat la vot. Eu am cerut ca datele în legătură cu votarea să fie reproduse, să fie multiplicate, pentru ca orice membru de partid să poată trece, dacă vrea, pe la secretariat şi să ia cunoştinţă de vot — de votul istoric de la 21 ianuarie, care arată că ei sînt aceia care au şovăit, în timp ce noi n-am şovăit cîtuşi de puţin, ci am spus : „să acceptăm pacea de la Brest, fiindcă o pace mai bună nu putem obţine, pentru a pregăti un război revoluţionar". Acum am şi cîştigat cinci zile pentru evacuarea Petrogradului. Acum a fost lansat apelul lui Krîlenko şi Podvoiski [14], care nu se numărau printre cei de stînga şi pe care Buharin îi trata cu dispreţ, spunînd că noi „am împins" pe primul

www.dacoromanica.ro

plan pe un Krîlenko, ca şi cum noi am fi născocit cele relatate de Krîlenko. Noi sîntem întru totul de acord cu cele relatate de el, fiindcă aşa se prezintă situaţia ; militarii au fost aceia care au demonstrat cele susţinute de mine, iar voi căutaţi să scăpaţi printr-un subterfugiu, afirmînd că germanii n-o să treacă la ofensivă. Poate fi comparată această situaţie cu cea din octombrie, cînd nu tehnica era aceea care avea rolul decisiv ? Nu, nu poate fi comparată, iar dacă vreţi să ţineţi seama de fapte, atunci aveţi în vedere că divergenţele priveau ideea că nu este permis să se înceapă un război atunci cînd, în mod vădit, el este dezavantajos. Cînd tov. Buharin şi-a început cuvîntul de încheiere cu întrebarea tunătoare : „Este oare posibil un război într-un viitor apropiat ?", am rămas foarte uimit. La această întrebare îi răspund fără nici o ezitare : este posibil, dar acum trebuie să acceptăm pacea. Aici nu există nici o contradicţie.

După aceste scurte observaţii, voi da numaidecît răspunsuri amănunţite vorbitorilor precedenţi. În ce-l priveşte pe Radek, trebuie să fac o excepţie. Dar a fost o altă cuvîntare, aceea a tov. Uriţki. Ce altceva mai conţinea această cuvîntare în afară de Canossa [15], „trădare", „s-au retras", „s-au adaptat" ? Ei bine, ce sînt toate aceste vorbe ? Nu v-aţi inspirat voi, în această critică a voastră, din ziarul socialiştilor-revoluţionari de stînga ? Tov. Bubnov ne-a citit o declaraţie depusă la Comitetul Central de către unii din membrii acestuia, care se consideră a fi foarte de stînga şi care au dat în mod efectiv un exemplu de demonstraţie în faţa întregii lumi : „comportarea Comitetului Central este o lovitură pentru proletariatul internaţional". Nu sînt oare toate acestea doar nişte vorbe goale ? „Îşi demonstrează neputinţa în faţa întregii lumi !" Dar prin ce demonstrăm ? Prin aceea că am făcut propuneri de pace ? Prin aceea că armata a luat-o la fugă ? N-am dovedit noi că a nu accepta pacea de la Brest şi a porni, în momentul de faţă, un război împotriva Germaniei înseamnă a arăta lumii că armata noastră este bolnavă, că ea nu vrea să meargă la luptă ? Bubnov face o afirmaţie cu totul neîntemeiată atunci cînd spune că această şovăială a fost pe de-a-ntregul provocată de noi ;

www.dacoromanica.ro

ea s-a produs din cauză că armata noastră este bolnavă. O dată şi o dată tot trebuia să-i dăm un răgaz. Dacă aţi fi urmat o strategie justă, am fi avut o lună de răgaz, dar, fiindcă aţi urmat o strategie greşită, avem numai cinci zile, dar e bine şi aşa. Istoria războiului ne arată că pentru a opri în loc o armată care fuge cuprinsă de panică sînt de ajuns uneori şi cîteva zile. Cine nu acceptă, cine nu semnează acum o pace diabolică este un om al vorbelor goale, şi nu un om al strategiei. Iată unde-i nenorocirea. Cînd nişte membri ai Comitetului Central ne scriu despre „demonstrarea neputinţei", despre „trădare", noi spunem că aceasta este o frazeologie puerilă şi cît se poate de dăunătoare. Am dat dovadă de neputinţă prin aceea că am încercat să luptăm atunci cînd nu trebuia s-o facem, cînd ofensiva împotriva noastră era inevitabilă. În ce priveşte ţăranii din Pskov, o să-i aducem la congresul Sovietelor, ca să povestească ei cum se poartă germanii şi în felul acesta să creeze acea stare de spirit în care soldatul care s-a lăsat cuprins de panică şi a luat-o la fugă va începe să se însănătoşească şi va spune: „Da, acum am înţeles că acesta nu este războiul căruia au promis să-i pună capăt bolşevicii, este un război nou, pe care germanii îl duc împotriva Puterii sovietice". Atunci o să vie însănătoşirea. Dar voi puneţi o problemă care nu poate fi rezolvată, fiindcă nimeni nu ştie cît o să dureze răgazul.

În continuare trebuie să vorbesc şi despre poziţia tov. Troţki. În activitatea lui trebuie să deosebim două aspecte: atunci cînd a început tratativele de la Brest, pe care le-a folosit de minune în scopuri agitatorice, am fost cu toţii de acord cu el. Tov. Troţki a citat o parte din convorbirea avută cu mine, dar ţin să adaug că între noi fusese convenit să rezistăm pînă la ultimatumul germanilor, iar după aceea să cedăm. Germanii ne-au păcălit: din cele şapte zile ne-au furat cinci [16]. Atîta timp cît a mers pe calea tergiversării, tactica lui Troţki a fost justă: ea a devenit greşită cînd s-a declarat încetarea stării de război şi pacea nu era semnată. Eu am cerut cît se poate de categoric ca pacea să fie semnată. O pace mai bună decît cea de la Brest nu puteam obţine. Pentru oricine este clar că răgazul ar fi fost de o lună, că noi

www.dacoromanica.ro

n-am fi avut de pierdut. Cum istoria nu ne-a lăsat o asemenea posibilitate, nu face să ne mai reamintim toate astea, dar e ridicol cînd Buharin spune : „Viaţa va arăta că noi am avut dreptate". Eu am avut dreptate, fiindcă am scris în acest sens încă în 1915 : „Ar trebui să pregătim şi să pornim un război revoluţionar, el este inevitabil, bate la uşă, va veni" *. Dar trebuie să acceptăm pacea. Şi nu să ne răţoim fără nici un rost. Şi trebuia cu atît mai mult să acceptăm pacea cînd vedeam că vine războiul, iar acum, cel puţin, uşurăm evacuarea Petrogradului şi am uşurat-o chiar. Acesta este un fapt incontestabil. Cînd tov. Troţki formulează noi pretenţii : „Promiteţi că nu veţi încheia pace cu Vinnicenko", eu declar că în nici un caz nu-mi voi lua un asemenea angajament [17]. Dacă congresul şi-ar lua un asemenea angajament, nici eu şi nici unul dintre tovarăşii mei de idei nu şi-ar asuma răspunderea pentru aşa ceva. Ar însemna că, în loc să avem o linie clară de manevrare — retrăgîndu-ne, cînd e posibil, şi atacînd, uneori —, să ne legăm din nou mîinile printr-o hotărîre formală. În război nu trebuie să-ţi legi niciodată mîinile prin considerente formale. Este ridicol să nu cunoşti istoria războaielor, să nu ştii că un tratat este un mijloc de a aduna forţe : am citat, în această privinţă, un exemplu din istoria Prusiei. Unii judecă lucrurile întocmai ca nişte copii : dacă am semnat tratatul, înseamnă că ne-am vîndut dracului, că am ajuns în iad. A crede aşa ceva este pur şi simplu ridicol, cînd istoria războaielor ne arată cît se poate de limpede că semnarea unui tratat în caz de înfrîngere este un mijloc de adunare a forţelor. Au fost cazuri în istorie cînd războaiele s-au succedat unul după altul ; toate acestea le-am uitat, vedem că vechiul război se transformă în... ** Dacă vreţi, n-aveţi decît să vă legaţi mîinile pentru totdeauna prin considerente formale şi să daţi atunci posturile de răspundere socialiştilor-revoluţionari de stînga [18]. Noi nu ne vom asuma răspunderea pentru aşa ceva. În aceasta nu veţi găsi nici urmă de dorinţă de

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 52. — *Nota red.*

** În stenogramă lipsesc cîteva cuvinte. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

a provoca o sciziune. Sînt convins că viaţa va face să trageţi învăţămintele necesare. La 12 martie, adică curînd de tot, o să căpătaţi un material bogat [19].

Tovarăşul Troţki spune că vom comite trădare în adevăratul înţeles al cuvîntului. Eu susţin că acesta este un punct de vedere complet greşit *. Pentru a arăta acest lucru în mod concret, am să dau un exemplu : doi oameni merg împreună pe un drum şi sînt atacaţi de alţi zece ; unul luptă, celălalt fuge — asta este trădare ; dar să presupunem că e vorba de două armate de cîte 100 000 de soldaţi şi că împotriva lor stau cinci armate ; o armată este înconjurată de 200 000 de oameni, iar cealaltă trebuie să-i vină în ajutor, însă ştie că 300 000 de oameni sînt dispuşi în aşa fel că acolo i se întinde o cursă : poate ea să-i vină în ajutor ? Nu, nu poate. Aceasta nu este trădare şi nici laşitate ; o simplă sporire numerică a schimbat toate noţiunile, asta orice militar o ştie, — aici nu este vorba de o concepţie personală : procedînd astfel, eu îmi păstrez armata, şi chiar dacă cealaltă va fi capturată, am să mi-o refac pe a mea ; eu am aliaţi şi am să aştept momentul potrivit, căci ei o să vină. Numai aşa se poate argumenta ; dar, cînd la considerentele de ordin militar se adaugă şi altele, nu rezultă nimic altceva decît vorbe goale. În felul acesta nu se poate face politică.

Noi am făcut tot ce se poate face. Prin faptul că semnăm tratatul, am păstrat Petrogradul, fie chiar numai pentru cîteva zile. (Secretarii şi stenografii să nu cumva să înregistreze aceste cuvinte.) Prin tratat ni se impune să ne retragem trupele din Finlanda, care în mod vădit sînt inapte de luptă, dar nouă nu ne este interzis să trimitem arme în Finlanda. Dacă Petrogradul ar fi căzut acum cîteva zile, ar fi fost cuprins de panică şi noi n-am fi putut evacua nimic din el, pe cînd în aceste cinci zile am ajutat pe tovarăşii noştri finlandezi ; nu voi spune în ce măsură, asta o ştiu şi ei.

* În textul procesului-verbal de la şedinţă, care începe cu cuvintele „...este un mijloc de adunare a forţelor...", figurează următoarele : „este pentru adunarea forţelor. Istoria a creat sute de tratate de tot felul. Daţi deci posturile lui Troţki etc...". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Afirmaţia că am trădat Finlanda este o vorbă goală, sau pur şi simplu o afirmaţie puerilă. Noi i-am ajutat pe finlandezi tocmai prin faptul că ne-am retras la timp în faţa germanilor. Niciodată n-o să piară Rusia, chiar de ar fi să cadă Petrogradul, aici are de o mie de ori dreptate tov. Buharin, dar, dacă ar fi să manevrăm după cum vrea dînsul, atunci am duce la pieire o revoluţie reuşită. (R î s e t e.)

Noi n-am trădat nici Finlanda şi nici Ucraina. Nici un muncitor conştient n-o să ne facă un asemenea reproş. Ajutăm cu ce putem. Din trupele noastre n-am retras şi nu vom retrage nici un om de ispravă. Dacă o să-mi spuneţi că Hoffmann o să ne surprindă, o să ne prindă asupra faptului — fireşte, el poate s-o facă, de asta nu mă îndoiesc, dar în cîte zile — asta nu ştie, şi nimeni nu ştie. Iar afară de aceasta, considerentele voastre c-o să ne surprindă, c-o să ne prindă asupra faptului, sînt legate de raportul de forţe pe plan politic, despre care am să vorbesc ceva mai pe urmă.

După ce am arătat de ce nu pot în nici un caz să accept propunerea lui Troţki — în felul acesta nu se poate face politică —, trebuie să spun că un exemplu care arată în ce măsură, la congresul nostru, tovarăşii s-au descotorosit de frazeologie, care de fapt a rămas la Uriţki, ne-a fost oferit de Radek. Referindu-mă la această cuvîntare, nu pot în nici un caz să-l învinuiesc de frazeologie. El a spus: „Nu este nici urmă de trădare şi nu este nici o ruşine, fiindcă este limpede că aţi cedat în faţa unei forţe militare covîrşitoare". Asta este o apreciere care răstoarnă întreaga poziţie a lui Troţki. Cînd Radek a spus: „Cu dinţii încleştaţi trebuie să ne pregătim forţele noastre", el a spus un adevăr pe care îl subscriu în întregime: să nu ne răţoim, ci să ne încleştăm dinţii şi să ne pregătim.

Nu te răţoi, ci, încleştîndu-ţi dinţii, pregăteşte forţele necesare. Războiul revoluţionar are să vină, în această privinţă nu există divergenţe de păreri; divergenţe există în ce priveşte această pace tilsitiană: trebuie s-o semnăm sau nu? Mai rău ca orice este, desigur, faptul că armata e bolnavă, şi de aceea în Comitetul Central tre-

www.dacoromanica.ro

buie să existe o linie fermă, iar nu divergenţe de păreri sau o linie de mijloc, care a fost susţinută şi de tov. Buharin. Nu încerc să prezint în culori trandafirii acest răgaz : nimeni nu ştie cît o să dureze el şi nici eu nu ştiu. Sînt ridicole sforţările acelora care încearcă să afle de la mine cît o să dureze răgazul. Datorită faptului că ne-am menţinut principalele linii de cale ferată, noi ajutăm Ucraina cît şi Finlanda. Ne folosim de răgazul obţinut, operînd manevre şi retrageri.

Muncitorului german nu i se mai poate spune acum că ruşii fac mofturi, fiindcă acum este limpede că vine imperialismul germano-japonez, şi acest lucru o să fie clar pentru toată lumea ; germanii vor nu numai să-i sugrume pe bolşevici, dar şi să-l lichideze pe duşmanul din apus ; acum toate s-au încurcat de-a binelea, şi în acest nou război va fi necesar să manevrăm şi trebuie să ştim cum să facem acest lucru.

În ce priveşte cuvîntarea rostită de tov. Buharin, ţin să observ că, atunci cînd îi lipsesc argumentele, dînsul lansează unele idei de ale lui Uriţki, şi spune : „Acest tratat ne dezonorează". Aici nu e nevoie de argumente : dacă sîntem dezonoraţi, înseamnă că trebuie să ne strîngem hîrtiile şi s-o ştergem din loc ; dar, chiar dacă am fi „dezonoraţi", nu cred ca poziţiile noastre să fie zdruncinate. Tov. Buharin a încercat să analizeze baza de clasă a poziţiilor noastre, dar în loc de aşa ceva ne-a povestit o anecdotă cu un răposat economist din Moscova. Cei ce au încercat să facă o legătură între tactica noastră şi practica comerţului cu desaga au uitat — ceea ce e ridicol, zău — că atitudinea unei clase întregi, a unei clase şi nu a desăgarilor, ne arată că burghezia rusă şi toţi acoliţii ei — cei de la „Delo Naroda" şi de la „Novaia Jizn" [20] — încearcă din răsputeri să ne încurce în acest război. Or, tocmai această realitate, cu implicaţii de clasă, voi n-o subliniaţi în nici un fel. A declara acum război Germaniei înseamnă a ne lăsa provocaţi de burghezia rusă. Aici nu e nimic nou, fiindcă aceasta e calea cea mai sigură — nu vreau să zic absolut sigură, fiindcă nu există nimic absolut sigur —, e calea cea mai sigură pentru a ne răsturna chiar acum. Cînd tov. Buharin spunea că viaţa

www.dacoromanica.ro

este de partea lor şi că pînă la urmă noi o să admitem războiul revoluţionar, el sărbătorea o victorie uşoară, fiindcă inevitabilitatea războiului revoluţionar a fost prezisă de noi încă din 1915. Divergenţele noastre porneau de la întrebarea : ce vor face germanii — vor trece ei la ofensivă sau nu ? — şi ele priveau chestiunea dacă trebuie să declarăm încetarea stării de război, dacă în interesul războiului revoluţionar trebuie să ne retragem fiziceşte, să cedăm teritoriu pentru a cîştiga timp. Strategia şi politica ne dictează să acceptăm un tratat de pace nespus de odios. Divergenţele noastre vor dispărea în întregime din momentul în care vom admite această tactică.

O scurtă expunere a fost publicată la 19 (6) martie 1918, în ziarul „Raboce-Krestianskii Nijegorodskii Listok" nr. 54

www.dacoromanica.ro

3

REZOLUȚIE ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII [21]

Congresul consideră necesar să aprobe tratatul de pace, extrem de greu și de umilitor, încheiat de Puterea sovietică cu Germania, din cauză că nu avem armată, din cauză că unitățile demoralizate de pe front se află într-o stare extrem de proastă, din cauză că e necesar să folosim orice posibilitate de răgaz, fie ea cît de mică, înainte ca imperialismul să-și dezlănțuie ofensiva lui împotriva Republicii sovietice socialiste.

În actuala perioadă, cu care a început era revoluției socialiste, este istorice ște inevitabil să se producă repetate agresiuni militare din partea statelor imperialiste (atît din Apus, cît și din Răsărit) împotriva Rusiei Sovietice. În actualele condiții, de extremă ascuțire a tuturor relațiilor de clasă existente înăuntrul statelor, cît și a relațiilor internaționale, inevitabilitatea istorică a unor asemenea agresiuni poate duce oricînd, într-un moment foarte apropiat și chiar în cîteva zile, la noi războaie imperialiste de agresiune împotriva mișcării socialiste, în general, și a Republicii Sovietice Socialiste Ruse, în special.

De aceea congresul declară că prima și principala sarcină a partidului nostru, cît și a întregii avangărzi a proletariatului conștient, precum și a Puterii sovietice, este să adopte măsurile cele mai energice, mai hotărîte și mai draconice pentru a întări disciplina în propriile sale rînduri și disciplina muncitorilor și țăranilor din Rusia, pentru a explica inevitabilitatea apropierii istorice a Rusiei de un război socialist de eliberare, de apărare a patriei, pentru a crea pretutindeni organizații de masă

www.dacoromanica.ro

cît mai strîns legate între ele şi cimentate printr-o voinţă unică de fier, care să fie capabile de acţiuni unite şi pline de abnegaţie, atît în momentele obişnuite, cît şi, mai cu seamă, în momentele critice ale vieţii poporului, şi, în sfîrşit, pentru a organiza instruirea multilaterală, sistematică şi generală a populaţiei adulte, fără deosebire de sex, în domeniul cunoştinţelor militare şi al operaţiilor militare.

Congresul consideră că cea mai sigură garanţie pentru consolidarea revoluţiei socialiste care a învins în Rusia o poate oferi numai transformarea ei într-o revoluţie muncitorească internaţională.

Congresul este convins că, din punctul de vedere al intereselor revoluţiei internaţionale, pasul făcut de Puterea sovietică, în condiţiile actualului raport de forţe pe arena internaţională, a fost inevitabil şi necesar.

Convins că revoluţia muncitorească se maturizează necontenit în toate ţările beligerante, pregătind înfrîngerea deplină şi inevitabilă a imperialismului, congresul declară că proletariatul socialist din Rusia va sprijini, cu toate forţele şi prin toate mijloacele de care dispune, mişcarea revoluţionară frăţească a proletariatului din toate ţările.

Scris în martie 1918,
nu mai tîrziu de 8 ale lunii

Publicat pentru prima oară
la 1 ianuarie 1919,
în ziarul „Kommunar" nr. 1

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar,
confruntat cu manuscrisul

www.dacoromanica.ro

4

INTERVENŢII ÎMPOTRIVA AMENDAMENTELOR LUI TROŢKI LA REZOLUŢIA ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 8 MARTIE [22]

1

Tovarăşi, în cuvîntarea mea am mai spus că nici eu şi nici adepţii mei nu considerăm posibilă adoptarea acestui amendament. În nici o manevră strategică nu trebuie să ne legăm mîinile, sub nici o formă. Totul depinde de raportul de forţe şi de momentul dezlănţuirii atacului împotriva noastră de către unele ţări imperialiste sau altele, de momentul cînd însănătoşirea armatei noastre — care, fără îndoială, a şi început — va ajunge la un punct cînd vom fi în stare şi vom fi obligaţi nu numai să refuzăm semnarea păcii, dar şi să declarăm război. În locul amendamentelor propuse de tov. Troţki aş accepta să fie adoptate următoarele :

În primul rînd, să spunem — şi asupra acestui lucru vreau să insist neapărat — că prezenta rezoluţie nu se publică în presă, ci se anunţă doar ratificarea tratatului.

În al doilea rînd, să se prevadă că, avînd în vedere o eventuală ofensivă a japonezilor, Comitetul Central are dreptul de a introduce modificări în formele publicării şi în conţinut.

În al treilea rînd, să spunem că congresul dă Comitetului Central al partidului depline puteri pentru a rupe toate tratatele de pace, cît şi pentru a declara război oricărei puteri imperialiste şi lumii întregi, atunci cînd

www.dacoromanica.ro

Comitetul Central va considera că este momentul potrivit.

Trebuie să acordăm Comitetului Central această împuternicire de a rupe tratatele în orice moment, dar asta nu înseamnă cîtuşi de puţin că le rupem acum, în situaţia azi existentă. În momentul de faţă nu trebuie să ne legăm mîinile cu nimic. Cuvintele pe care ne propune tov. Troţki să le introducem vor întruni voturile acelora care sînt împotriva ratificării în genere, ale acelora care sînt pentru o linie de mijloc, ceea ce, iarăşi, va crea o situaţie în care nici un muncitor, nici un soldat nu va înţelege nimic din rezoluţia noastră.

Noi vom hotărî acum că trebuie ratificat tratatul şi vom da Comitetului Central depline puteri să declare război în orice moment, deoarece împotriva noastră se pregăteşte o ofensivă, poate, de trei părţi ; Anglia sau Franţa va căuta să ne răpească Arhanghelskul, aşa ceva este perfect posibil, dar, în orice caz, nici în ce priveşte ruperea tratatului de pace, nici în ce priveşte declararea războiului noi nu trebuie să stingherim cu nimic instituţia noastră centrală. Ucrainenilor le dăm un ajutor financiar, îi ajutăm cu ce putem. În orice caz, nu trebuie să ne legăm mîinile printr-o hotărîre în sensul că nu vom semna nici un fel de tratat de pace. Într-o epocă de extindere a războaielor, care se succedă unul după altul, se ivesc noi combinaţii. Tratatul de pace nu este decît o manevrare vie : ori ne situăm pe această poziţie a manevrării, ori ne legăm din capul locului, în mod formal, mîinile în aşa fel că nu ne vom putea mişca ; nu se poate să nu faci pace şi nici să porţi război.

2

Am spus, pare-mi-se : nu, nu pot accepta acest amendament. El conţine o aluzie, exprimă ceea ce vrea să spună tov. Troţki. Dar în rezoluţii nu trebuie să fie introduse aluzii.

www.dacoromanica.ro

Primul punct spune că noi acceptăm ratificarea tratatului şi considerăm că e necesar să folosim orice posibilitate, fie ea cît de mică, pentru a obţine un răgaz înainte ca imperialismul să pornească ofensiva împotriva Republicii sovietice socialiste. Vorbind despre răgaz, noi nu uităm că ofensiva împotriva republicii noastre continuă. Aceasta este ideea mea, pe care am subliniat-o în cuvîntul de încheiere.

www.dacoromanica.ro

5

INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA DECLARAŢIEI GRUPULUI „COMUNIŞTILOR DE STÎNGA" CU PRIVIRE LA SPRIJINIREA AMENDAMENTULUI LUI TROŢKI 8 MARTIE [23]

Nu am posibilitatea să răspund acum la polemica iniţiată de tov. Radek, deoarece, cum eu nu votez, pentru mine nu se pune chestiunea motivării votului. Pe cale obişnuită nu pot să răspund, şi nu vreau să-i răpesc timp congresului cu rugămintea de a mi se da cuvîntul pentru a răspunde la această polemică. De aceea reamintesc numai cele spuse în cuvîntul de încheiere, iar în al doilea rînd protestez împotriva încercării de a transforma o cuvîntare, care avea drept obiect motivarea votului, într-o polemică la care n-am posibilitatea să răspund.

www.dacoromanica.ro

6

COMPLETARE LA REZOLUȚIA ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII 8 MARTIE

Cer cuvîntul și propun următoarea completare a rezoluției:

Congresul consideră necesar să nu publice rezoluția adoptată și obligă pe toți membrii de partid să păstreze secretul asupra acestei rezoluții. În presă va fi publicată doar o înștiințare — și nu astăzi, ci atunci cînd se vor primi indicații din partea Comitetului Central — în sensul că congresul este pentru ratificare.

În afară de aceasta, congresul subliniază în mod deosebit că Comitetul Central este împuternicit să rupă în orice moment toate tratatele de pace cu statele imperialiste și burgheze, precum și să le declare război.

www.dacoromanica.ro

7

INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI PROPUS DE ZINOVIEV LA COMPLETAREA REZOLUŢIEI ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII

8 MARTIE

Eu, cred, tovarăşi, că nu e nevoie de acest amendament pe care-l propune tov. Zinoviev [24]. Sper că în sală se află numai membri de partid şi cred că, dată fiind importanţa statală a acestei probleme, putem adopta hotărîrea de a se lua un angajament scris de la fiecare din cei prezenţi aici.

Aceasta nu este de loc o măsură inutilă ; ne aflăm într-o situaţie cînd secretele militare capătă pentru Republica rusă o importanţă cu totul deosebită şi devin problemele cele mai esenţiale. Dacă vom da publicităţii o declaraţie în sensul că congresul a admis ratificarea, atunci nu mai rămîne loc pentru nedumeriri. Propun numai să nu se voteze această propunere acum, deoarece s-ar putea să se mai introducă unele modificări ; chiar astăzi trebuie să sosească ştiri — noi am luat măsuri speciale ca să primim informaţii din nord-est şi din sud — şi ele pot să aducă unele schimbări. Din moment ce congresul se declară de acord că, în interesul unui război revoluţionar, trebuie să manevrăm şi dă chiar depline puteri Comitetului Central să declare război, este clar că în această privinţă ambele părţi ale partidului sînt de acord şi că controversa privea doar chestiunea dacă trebuie sau nu să continuăm războiul, fără nici un fel de răgaz. Consider că, propunînd acest amendament,

www.dacoromanica.ro

spun un lucru incontestabil atît pentru majoritate, cît şi pentru opoziţie ; cred că nu se pot da alte interpretări. Sînt de părere că e mai practic să se confirme numai că rezoluţia trebuie ţinută în secret. În afară de aceasta, trebuie să se adopte unele măsuri suplimentare şi să se ia în această privinţă un angajament scris de la fiecare din cei prezenţi în sală.

www.dacoromanica.ro

8

PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUŢIA ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 8 MARTIE

1

Întrucît rezoluţia a fost distribuită, nu s-ar putea adopta chiar acum o hotărîre în sensul că toţi cei care au primit rezoluţia trebuie s-o depună imediat aici, pe această masă ? Aceasta ar fi una dintre măsurile pentru păstrarea secretului militar.

2

Cer să se pună la vot. Centrele noastre de partid sînt alcătuite din oameni maturi, care vor înţelege că comunicările ce conţin un secret militar se fac verbal. De aceea insist în mod categoric ca toate textele rezoluţiilor care se află în mîinile delegaţilor să fie depuse imediat aici, pe această masă.

www.dacoromanica.ro

9

RAPORT CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI ŞI LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI 8 MARTIE [25]

Tovarăşi, în chestiunea schimbării denumirii partidului, după cum ştiţi, s-a desfăşurat în rîndurile lui, începînd din aprilie 1917, o discuţie destul de amplă, şi de aceea în Comitetul Central s-a ajuns numaidecît la o hotărîre care, după cît se pare, nu provoacă prea multe discuţii sau, poate, chiar nici un fel de discuţii, şi anume : Comitetul Central vă propune să schimbăm actuala denumire a partidului nostru, astfel ca el să se numească Partidul Comunist din Rusia, cu adăugarea, în paranteză, a cuvîntului bolşevic. Această adăugare o considerăm cu toţii necesară, fiindcă cuvîntul „bolşevic" a căpătat drept de cetăţenie nu numai în viaţa politică a Rusiei, dar şi în întreaga presă din străinătate, care urmăreşte, în linii generale, desfăşurarea evenimentelor din Rusia. Că denumirea de „partid social-democrat" este necorectă din punct de vedere ştiinţific, lucrul acesta a fost de asemenea lămurit în presa noastră. Cînd muncitorii şi-au creat un stat al lor, au ajuns să înţeleagă că în procesul dezvoltării revoluţiei noastre vechea noţiune de democratism, democratismul burghez, a fost depăşită. Noi am ajuns la un tip de democraţie care n-a existat nicăieri în Europa occidentală. El şi-a avut prototipul său numai în Comuna din Paris. Iar despre Comuna din Paris, Engels a spus că ea n-a fost un stat în sensul propriu al cuvîntului [26]. Într-un cuvînt, în măsura în care masele de oameni ai muncii preiau ele însele conducerea statului şi creează o forţă armată care să susţină noua ordine de stat, în aceeaşi măsură dispare aparatul special de con-

www.dacoromanica.ro

ducere, dispare aparatul special prin care statul îşi exercită violenţa lui şi deci în aceeaşi măsură noi nu putem fi pentru democraţie în forma ei veche.

Pe de altă parte, trecînd la înfăptuirea transformărilor socialiste, noi trebuie să avem clar în faţa noastră scopul pe care-l urmăresc, în ultimă analiză, aceste transformări, şi anume crearea societăţii comuniste, care nu se mărgineşte la exproprierea fabricilor, uzinelor, a pămîntului şi a mijloacelor de producţie, nu se mulţumeşte doar cu o evidenţă şi un control strict al producţiei şi repartiţiei produselor, ci merge mai departe spre înfăptuirea principiului : de la fiecare după capacităţi, fiecăruia după nevoi. Iată de ce denumirea de „partid comunist" este singura justă din punct de vedere ştiinţific. În Comitetul Central, obiecţia că o asemenea denumire ar face să fim confundaţi cu anarhiştii a fost imediat respinsă, fiindcă anarhiştii nu-şi spun nici o dată pur şi simplu comunişti, ci mai adaugă anumite cuvinte. În această privinţă există toate varietăţile de socialism posibile, dar ele nu duc la o confuzie între social-democraţi şi social-reformişti, socialişti naţionali sau alte partide asemănătoare.

Pe de altă parte, un argument foarte important în favoarea schimbării denumirii partidului este că vechile partide socialiste oficiale din toate ţările înaintate din Europa nu s-au dezbărat nici pînă astăzi de acea ameţeală a social-şovinismului şi social-patriotismului, care în actualul război a dus la falimentul total al socialismului european oficial, astfel că pînă astăzi aproape toate partidele socialiste oficiale au constituit o adevărată frînă pentru mişcarea socialistă revoluţionară muncitorească, o adevărată piedică în calea ei. Iar partidul nostru, care se bucură acum, fără îndoială, de mari simpatii în rîndul maselor de oameni ai muncii din toate ţările, este dator să declare cît se poate de hotărît, de categoric, de clar şi de precis că rupe orice legături cu acest vechi socialism oficial, şi mijlocul cel mai potrivit pentru atingerea acestui scop va fi schimbarea denumirii partidului.

Apoi, tovarăşi, o problemă mult mai grea este aceea a părţii teoretice a programului, ca şi aceea a părţii practice şi politice. În ceea ce priveşte partea teoretică a pro-

www.dacoromanica.ro

gramului, noi avem unele materiale ; astfel, la Moscova şi la Petrograd a fost editată cîte o culegere cu privire la revizuirea programului partidului [27] ; în două organe teoretice principale ale partidului nostru — „Prosveşcenie“ [28], care apărea la Petrograd, şi „Spartak“ [29], care apărea la Moscova — au fost publicate articole care încercau să fundamenteze o direcţie sau alta în care să fie modificată partea teoretică a programului partidului nostru. În această privinţă există un oarecare material. S-au conturat două puncte de vedere principale, între care, după părerea mea, nu există deosebire, sau, în orice caz, nu există o deosebire radicală, principială ; un punct de vedere, acela pe care l-am susţinut eu, este că n-avem nici un motiv să eliminăm vechea parte teoretică a programului nostru şi că aşa ceva ar constitui chiar o greşeală. Trebuie doar s-o completăm cu o caracterizare a imperialismului ca stadiul cel mai înalt de dezvoltare al capitalismului, iar apoi cu o caracterizare a erei revoluţiei socialiste, pornind de la faptul că această eră a revoluţiei socialiste a început. Oricare ar fi soarta revoluţiei noastre, a detaşamentului nostru din armata proletară internaţională, oricare ar fi viitoarele peripeţii ale revoluţiei, în orice caz situaţia obiectivă a ţărilor imperialiste ce s-au încurcat în acest război, care a dus la foamete, ruină şi sălbăticire cele mai înaintate ţări, este, obiectiv, o situaţie fără ieşire. Şi aici trebuie să amintim de cele spuse de Friedrich Engels cu trei decenii în urmă, în 1887, cînd a făcut o apreciere a perspectivei probabile a unui război european. El spunea că în Europa coroanele se vor rostogoli cu duzinile pe caldarîm şi nu se va găsi nimeni ca să le ridice ; el spunea că ţările europene sînt sortite să ajungă într-o stare de ruină inimaginabilă şi că rezultatul final al grozăviilor unui război european nu poate fi decît unul. El s-a exprimat astfel : „Ori victoria clasei muncitoare, ori crearea unor condiţii care să facă posibilă şi necesară această victorie“ [30]. În această privinţă, Engels se exprima extrem de precis şi de prudent, spre deosebire de cei care denaturează marxismul, care ne servesc cu întîrziere falsele lor raţionamente potrivit cărora socialismul nu poate fi clă-

www.dacoromanica.ro

dit pe ruine. Engels înţelegea perfect de bine că orice război, chiar şi într-o societate înaintată, oricare ar fi ea, va aduce nu numai ruină, sălbăticire, suferinţe şi calamităţi maselor, care se vor îneca în sînge, că nu se poate garanta că toate acestea vor duce la victoria socialismului; el spunea că rezultatul va fi „ori victoria clasei muncitoare, ori crearea unor condiţii care să facă posibilă şi necesară această victorie", adică aici mai este posibilă o serie întreagă de anevoioase trepte de trecere, în condiţiile unei uriaşe distrugeri de valori culturale şi de mijloace de producţie, dar rezultatul nu poate fi altul decît un avînt al avangărzii maselor muncitoare, al clasei muncitoare, şi trecerea la luarea puterii, în vederea construirii societăţii socialiste. Căci, oricît de mari ar fi distrugerile de valori culturale, cultura nu poate fi ştearsă din viaţa istorică; ea va putea cu greu să fie refăcută, dar niciodată o distrugere nu merge atît de departe încît această cultură să dispară cu desăvîrşire. Un domeniu sau altul al acestei culturi, unele rămăşiţe materiale sau altele ale ei nu vor putea fi înlăturate, şi vor fi greutăţi numai atunci cînd se va trece la refacerea ei. Iată, aşadar, un punct de vedere potrivit căruia noi trebuie să menţinem vechiul program, completîndu-l cu o caracterizare a imperialismului şi a începutului revoluţiei sociale.

Eu am exprimat acest punct de vedere în proiectul de program publicat de mine *. Un alt proiect a fost publicat de tov. Sokolnikov în culegerea apărută la Moscova. Al doilea punct de vedere a fost exprimat în convorbirile noastre, în special de tov. Buharin, iar în scris de tov. V. Smirnov, în culegerea apărută la Moscova. Acest punct de vedere constă în aceea că trebuie să suprimăm în întregime, sau să înlăturăm aproape în întregime, vechea parte teoretică a programului şi s-o înlocuim cu una nouă, care să caracterizeze nu istoria dezvoltării producţiei de mărfuri şi a capitalismului, cum a făcut programul nostru, ci stadiul actual, cel mai înalt, al dezvoltării capitalismului — imperialismul — şi trecerea directă la era revoluţiei sociale. Nu cred că între aceste două

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—172. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

puncte de vedere este o deosebire radicală şi principială, dar îmi voi susţine totuşi punctul meu de vedere. Mi se pare că n-ar fi just, din punct de vedere teoretic, să înlăturăm vechiul program, care caracterizează dezvoltarea de la producţia de mărfuri pînă la capitalism. Nu e nimic greşit în acest program. Aşa au mers lucrurile, aşa merg şi acum, fiindcă producţia de mărfuri a dat naştere capitalismului, iar acesta a dus la imperialism. Aceasta este perspectiva istorică mondială generală, şi bazele socialismului nu trebuie uitate. Oricare vor fi viitoarele peripeţii ale luptei, oricît de multe zigzaguri va trebui să învingem în anumite cazuri (şi ele vor fi foarte multe ; vedem, în practică, ce cotituri gigantice face istoria revoluţiei, şi asta deocamdată numai la noi ; lucrurile se vor desfăşura într-un mod incomparabil mai repede şi mai complicat, ritmul dezvoltării va fi mai trepidant, iar cotiturile vor fi mai complicate atunci cînd revoluţia se va transforma într-o revoluţie europeană), pentru ca să nu ne pierdem în aceste zigzaguri, în aceste cotituri bruşte ale istoriei, şi să păstrăm perspectiva generală, pentru ca să vedem firul roşu care leagă întreaga dezvoltare a capitalismului de întregul drum spre socialism, drum pe care noi, fireşte, ni-l închipuim drept, şi trebuie să ni-l închipuim aşa, pentru a vedea începutul, continuarea şi sfîrşitul — în viaţă el nu va fi niciodată drept, ci va fi extrem de complicat —, pentru ca să nu ne pierdem în aceste cotituri, să nu ne pierdem în perioadele de dare îndărăt, de retrageri, de înfrîngeri temporare, sau atunci cînd istoria sau duşmanul ne va arunca înapoi, pentru ca să nu ne pierdem va fi important, după părerea mea, şi va fi singurul lucru just din punct de vedere teoretic, să nu înlăturăm vechiul nostru program de bază. Căci ne aflăm acum la noi, în Rusia, abia pe prima treaptă de trecere de la capitalism la socialism. Istoria nu ne-a oferit acea situaţie paşnică — pe care teoretic ne-o închipuiserăm pentru o anumită perioadă şi care era de dorit pentru noi — care ne-ar permite să parcurgem repede aceste trepte de trecere. Vedem dintr-o dată cît de multe greutăţi a creat în Rusia războiul civil şi cum acest război civil se împleteşte cu o serie

www.dacoromanica.ro

întreagă de războaie. Marxiştii n-au uitat niciodată că violenţa va fi în mod inevitabil însoţitorul prăbuşirii capitalismului pe toată linia şi al naşterii societăţii socialiste. Şi această violenţă va cuprinde o întreagă perioadă de istorie mondială, o întreagă eră de războaie de tot felul : de războaie imperialiste, de războaie civile înăuntrul ţărilor, de împletire a unora cu celelalte, de războaie naţionale, de războaie de eliberare a naţionalităţilor strivite de imperialişti, de războaie ale diferitelor combinaţii de state imperialiste, care în epoca uriaşelor trusturi şi sindicate capitaliste de stat şi militare intră inevitabil într-o alianţă sau alta. Aceasta este o epocă de uriaşe prăbuşiri, o epocă de colosale deznodăminte militare violente, de crize ; ea a început — se vede clar — şi e abia la început. De aceea n-avem nici un motiv să înlăturăm tot ce se referă la caracterizarea producţiei de mărfuri în general, a capitalismului în general. Noi am făcut abia primii paşi pentru doborîrea completă a capitalismului şi pentru a începe trecerea la socialism. Cîte etape de trecere spre socialism vor mai fi, asta n-o ştim şi n-o putem şti. Asta depinde de momentul cînd va începe în adevărata ei amploare revoluţia socialistă în Europa, de uşurinţa şi repeziciunea sau încetineala cu care ea va învinge pe duşmanii săi şi va ieşi la drumul liber al dezvoltării socialiste. Asta n-o ştim, iar programul unui partid marxist trebuie să pornească de la fapte stabilite în mod absolut precis. Numai în aceasta stă forţa programului nostru, care şi-a găsit confirmarea în toate peripeţiile revoluţiei. Numai pe această bază trebuie să-şi construiască marxiştii programul lor. Trebuie să pornim de la faptul, stabilit cu o precizie absolută, că dezvoltarea schimbului şi a producţiei de mărfuri a devenit, în lumea întreagă, un fenomen istoric predominant şi a dus la capitalism, iar capitalismul s-a transformat în imperialism ; aceasta este un fapt incontestabil, care trebuie să fie, înainte de toate, consemnat în program. Că acest imperialism inaugurează era revoluţiei sociale — este de asemenea fapt cert, care este evident pentru noi şi despre care trebuie să vorbim limpede. Făcînd constatarea acestui fapt în programul nostru, noi

www.dacoromanica.ro

ridicăm în văzul lumii întregi făclia revoluției sociale, nu numai în sensul de cuvînt agitatoric, ci și ca pe un program nou, și spunem tuturor popoarelor din Europa occidentală : „Iată la ce concluzii am ajuns noi, împreună cu voi, din experiența dezvoltării capitaliste. Iată ce a fost capitalismul, iată cum a ajuns el la imperialism și iată era revoluției sociale care începe și în care primul rol în timp ne-a revenit nouă". Vom adresa tuturor țărilor civilizate acest manifest, care nu va fi numai un apel înflăcărat, ci un apel fundamentat în mod absolut precis, bazat pe fapte recunoscute de toate partidele socialiste. Cu atît mai clară va deveni contradicția dintre tactica acestor partide — care acum au trădat socialismul — și premisele teoretice pe care le împărtășim noi toți și care i-au intrat în sînge fiecărui muncitor conștient : dezvoltarea capitalismului și transformarea lui în imperialism. În ajunul războaielor imperialiste, congresele de la Chemnitz și Basel au făcut în rezoluțiile lor o caracterizare a imperialismului care este în flagrantă contradicție cu tactica actuală a social-trădătorilor [31]. De aceea trebuie să repetăm această teză fundamentală, pentru a arăta și mai clar maselor muncitoare din Europa occidentală ce învinuire li se aduce conducătorilor lor.

Iată motivul principal pentru care consider eu că o asemenea întocmire a programului este singura justă din punct de vedere teoretic. Din caracterul istoric al desfășurării evenimentelor nu rezultă că trebuie să aruncăm, ca pe o vechitură, caracterizarea producției de mărfuri și a capitalismului, căci noi n-am depășit primele trepte ale trecerii de la capitalism la socialism, și la noi această trecere se complică prin particularități ale Rusiei care în majoritatea țărilor civilizate nu există. Prin urmare, e nu numai posibil, dar și inevitabil ca în Europa aceste stadii de trecere să se prezinte altfel ; de aceea ar fi greșit din punct de vedere teoretic să ne fixăm toată atenția asupra acelor trepte de trecere specifice naționale, care pentru noi sînt necesare, dar care pentru Europa ar putea să nu fie necesare. Noi trebuie să începem cu baza comună a dezvoltării producției de mărfuri, a trecerii la

www.dacoromanica.ro

capitalism şi a transformării capitalismului în imperialism. Prin aceasta noi ocupăm şi întărim din punct de vedere teoretic o poziţie de pe care nu ne va putea scoate nimeni dintre cei ce n-au trădat socialismul. De aici decurge o concluzie tot atît de inevitabilă, şi anume că era revoluţiei sociale începe.

Procedînd în felul acesta, noi ne menţinem pe terenul unor fapte indiscutabil stabilite.

Mai departe, sarcina noastră este să facem o caracterizare a statului de tip sovietic. În cartea mea „Statul şi revoluţia" * am căutat să expun concepţiile mele teoretice în această problemă. Mi se pare că concepţia marxistă despre stat a fost denaturată în cel mai înalt grad de socialismul oficial dominant în Europa occidentală, fapt confirmat în chip deosebit de pregnant de experienţa revoluţiei sovietice şi a creării Sovietelor în Rusia. În activitatea Sovietelor noastre mai există o mulţime de elemente rudimentare, nedesăvîrşite, acest lucru este neîndoielnic, este clar pentru oricine priveşte îndeaproape această activitate, dar ceea ce e important în Soviete, ceea ce prezintă o valoare istorică, ceea ce constituie un pas înainte în dezvoltarea mondială a socialismului este că aici a fost creat un nou tip de stat. În Comuna din Paris, un asemenea stat a existat doar cîteva săptămîni, într-un singur oraş, fără ca cei de acolo să fie conştienţi de ceea ce fac. Comuna nu era înţeleasă de cei ce o creau, ei erau călăuziţi în opera lor de instinctul genial al maselor care se deşteptaseră, şi nici una dintre fracţiunile socialiste franceze nu era conştientă de ceea ce face. Noi ne aflăm într-o situaţie în care, datorită faptului că ne bizuim pe experienţa Comunei din Paris şi pe îndelunga dezvoltare a social-democraţiei germane, putem să vedem clar ce facem cînd creăm Puterea sovietică. Masele populare, cu tot primitivismul şi lipsa de disciplină care se constată în Soviete şi care reprezintă o rămăşiţă a caracterului mic-burghez al ţării noastre, au creat un stat de tip nou. El nu funcţionează doar de cîteva săptămîni, ci de mai multe luni

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120. *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de zile, şi nu a fost introdus doar într-un singur oraş, ci într-o ţară imensă şi de către mai multe naţiuni. Acest tip de putere, Puterea sovietică, s-a dovedit a fi bun, de vreme ce s-a extins asupra unei ţări atît de deosebite, din toate punctele de vedere, cum este Finlanda, unde nu există Soviete, dar unde puterea de stat este de asemenea de tip nou, proletar [32]. Aceasta este o dovadă a faptului, indiscutabil din punct de vedere teoretic, că Puterea sovietică este un nou tip de stat, fără birocraţie, fără poliţie şi fără armată permanentă, în care democratismul burghez este înlocuit printr-o democraţie nouă, printr-o democraţie care împinge pe primul plan avangarda maselor muncitoare, făcînd din ele legiuitor, executor al legilor şi pază militară, şi creează un aparat capabil să reeduce masele.

În Rusia, acest lucru a fost abia început, şi n-a fost început cum trebuie. Dacă vom înţelege ce anume este rău în ceea ce am început, atunci vom lichida acest rău dacă istoria ne va da posibilitatea să muncim la făurirea acestei Puteri sovietice un timp ceva mai îndelungat. De aceea cred că caracterizarea statului de tip nou trebuie să ocupe un loc important în programul nostru. Din păcate, a trebuit să lucrăm acum la întocmirea programului într-o vreme cînd eram ocupaţi cu treburile guvernării, cînd eram atît de grăbiţi încît n-am reuşit nici măcar să instituim o comisie şi să elaborăm un proiect oficial de program. Textul care a fost distribuit tovarăşilor delegaţi poartă denumirea de concept *, şi oricine îşi va da limpede seama că aşa este. Problemei Puterii sovietice i-a fost rezervat în acest concept un loc destul de însemnat, şi mie mi se pare că aici trebuie să iasă la iveală însemnătatea internaţională a programului nostru. Cred că ar fi cu totul greşit să limităm importanţa internaţională a revoluţiei noastre la chemări, lozinci, demonstraţii, proclamaţii etc. Aşa ceva nu este suficient. Trebuie să arătăm în mod concret muncitorilor europeni de ce treabă ne-am apucat, cum ne-am apucat şi cum trebuie înţelese toate acestea ; asta îi va face să-şi pună

* Vezi volumul de faţă, p. 76—82. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în mod concret problema cum să ajungă la socialism. Aici ei trebuie să privească astfel lucrurile : ruşii se apucă de o treabă bună, şi dacă ei n-o fac cum trebuie, o s-o facem noi mai bine. Pentru asta trebuie să le dăm cît mai mult material concret şi să le spunem care este noul pe care am încercat noi să-l creăm. Puterea sovietică reprezintă un nou tip de stat ; să căutăm să schiţăm sarcinile lui, structura lui, să încercăm să explicăm în ce constă acest nou tip de democraţie, în care există atîtea elemente de haos şi de absurd, să arătăm ce anume constituie sufletul lui viu : trecerea puterii în mîna oamenilor muncii, lichidarea exploatării, a aparatului de represiune. Statul este un aparat de represiune. Exploatatorii trebuie să fie reprimaţi, însă ei nu pot fi reprimaţi cu ajutorul poliţiei, acest lucru îl pot face doar masele înseşi ; aparatul trebuie să fie legat de mase, să le reprezinte, sub forma Sovietelor. Acestea sînt mai aproape de mase, ne dau posibilitatea să fim mai aproape de ele, ne dau mai multe posibilităţi să educăm aceste mase. Ştim foarte bine că ţăranul rus năzuieşte spre învăţătură, însă noi vrem ca el să înveţe nu din cărţi, ci din propria lui experienţă. Puterea sovietică este un aparat, un aparat care are menirea de a ajuta masele să înceapă imediat să înveţe a conduce statul şi a organiza producţia pe scară naţională. Aceasta este o sarcină extrem de grea. Istoriceşte însă este important că noi păşim la îndeplinirea ei şi, făcînd acest lucru, nu ne situăm numai pe punctul de vedere al ţării noastre, dar chemăm în ajutor şi pe muncitorii din Europa. Noi trebuie să explicăm concret programul nostru tocmai din acest punct de vedere general. Iată de ce considerăm că noi continuăm drumul pe care a pornit Comuna din Paris. Iată de ce sîntem convinşi că, o dată ce am păşit pe acest drum, muncitorii europeni vor putea să ne ajute. Ei pot să facă mai bine ceea ce facem noi, iar centrul de greutate se mută de pe punctul de vedere formal pe condiţiile concrete. Dacă altădată prezenta o deosebită importanţă o revendicare ca garantarea dreptului de întrunire, punctul nostru de vedere asupra acestui drept este că acum nimeni nu poate să împiedice ţinerea unei întruniri şi

www.dacoromanica.ro

că Puterea sovietică trebuie să pună doar la dispoziţie sala necesară. Pentru burghezie prezenta importanţă doar proclamarea generală a unor principii răsunătoare : „Toţi cetăţenii au dreptul să se întrunească, însă numai sub cerul liber, fiindcă săli n-o să le dăm". Iar noi spunem : „Mai puţine vorbe şi mai multe fapte". Trebuie să luăm în stăpînire palatele, şi nu numai palatul Tavriceski, ci şi multe altele, iar despre dreptul de întrunire să nu spunem nimic. Şi acest lucru este valabil şi pentru toate celelalte puncte din programul democratic. Noi înşine trebuie să fim judecătorii. Cetăţenii trebuie să participe cu toţii la împărţirea dreptăţii şi la conducerea ţării. Şi pentru noi este important să atragem la conducerea statului pe toţi oamenii muncii, fără excepţie. Aceasta este o sarcină nespus de grea. Dar socialismul nu poate fi introdus de o minoritate — de partid. El poate fi introdus de masele de zeci de milioane, atunci cînd vor învăţa s-o facă ele însele. Considerăm că meritul nostru constă în aceea că ne străduim să ajutăm maselor să se apuce imediat ele însele de această treabă, şi nu s-o înveţe din cărţi, din prelegeri. Iată de ce, dacă vom enunţa în mod concret şi precis aceste sarcini ale noastre, vom determina toate masele din Europa să discute şi să pună în mod practic această problemă. Poate că noi nu facem cum trebuie ceea ce trebuie făcut, însă noi împingem masele spre ceea ce trebuie ele să facă. Dacă ceea ce face revoluţia noastră nu este o întîmplare — şi noi sîntem profund convinşi de asta —, dacă nu este produsul unei hotărîri a partidului nostru, ci produsul inevitabil al oricărei revoluţii pe care Marx a desemnat-o prin denumirea de populară, adică o revoluţie care este înfăptuită de înseşi masele populare prin lozincile lor, prin năzuinţele lor, şi nu prin repetarea programului vechii republici burgheze ; dacă punem chestiunea în felul acesta, vom obţine lucrul cel mai esenţial. Şi aici ajungem la chestiunea dacă trebuie să înlăturăm distincţia dintre programul-maximum şi programul-minimum. Şi da, şi nu. Nu mi-e frică de această înlăturare, fiindcă punctul de vedere care mai exista în vară nu mai trebuie adoptat acum. Nu spuneam „e prea devreme", atunci cînd încă

www.dacoromanica.ro

(1)

Съездъ постановляетъ именовать
впредь нашу партію (Росс. С.Д. Рабочая
Партія Большевиковъ) Российской
Коммунистической Партіей и добав-
леніе въ скобкахъ „большевиковъ".

Съездъ поручаетъ центральному
органу нашей партіи, перера-
ботавъ теоретическую часть и
дополнивъ ее характеристикой
империализма и начавшейся
эры (международной) социалистической революціи.

Затѣмъ изложеніе политиче-
ской части нашей программы

www.dacoromanica.ro

Prima pagină
a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Rezoluție cu privire la
schimbarea denumirii partidului
și la modificarea
programului partidului". — Martie 1918

www.dacoromanica.ro

nu luaserăm puterea ; acum, cînd am luat această putere şi am încercat-o, nu mai e prea devreme *. Acum, în locul vechiului program trebuie să întocmim un nou program al Puterii sovietice, dar fără să renunţăm cîtuşi de puţin la folosirea parlamentarismului burghez. Ar fi o utopie să credem că nu vom mai fi aruncaţi înapoi.

Din punct de vedere istoric nu se poate contesta că Rusia a creat Republica sovietică. Noi spunem că, ori de cîte ori vom fi aruncaţi înapoi, noi, fără să renunţăm la folosirea parlamentarismului burghez — dacă forţele de clasă duşmane ne vor împinge pe această veche poziţie —, ne vom îndrepta spre ceea ce am cucerit prin experienţă, spre Puterea sovietică, spre statul de tip sovietic, care e un stat de tipul Comunei din Paris. Acest lucru trebuie exprimat în program. În loc de programul-minimum vom introduce programul Puterii sovietice. Caracterizarea noului tip de stat trebuie să ocupe un loc important în programul nostru.

Este clar că în momentul de faţă nu putem să elaborăm programul. Trebuie să elaborăm principiile lui fundamentale, după care urmează ca o comisie sau Comitetul Central să elaboreze tezele fundamentale. Ba chiar şi mai simplu : elaborarea se poate face pe baza rezoluţiei cu privire la conferinţa de la Brest-Litovsk, care a elaborat deja unele teze **. Pe baza experienţei pe care o oferă revoluţia rusă trebuie să facem o astfel de caracterizare a Puterii sovietice, şi după aceea să propunem transformări practice. Aici, mi se pare, trebuie să menţionăm, în partea istorică, că acum a început exproprierea pămîntului şi a mijloacelor de producţie [33]. Aici vom pune sarcina concretă a organizării consumului, a universalizării băncilor, a transformării lor într-o reţea de instituţii de stat care să cuprindă toată ţara şi care să introducă o contabilitate publică, o evidenţă şi un control exercitat de populaţia însăşi şi care să stea la baza viitorilor paşi ai socialismului. Cred că această parte, cea mai grea, trebuie enunţată sub forma unor cerinţe concrete

* Vezi *V. I. Lenin. Opere complete*, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 389 — 393. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 38—39. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ale Puterii noastre sovietice, care să specifice ce anume vrem să facem imediat, ce reforme intenționăm să înfăptuim în domeniul politicii bancare, al organizării producției de articole de consum, al organizării schimbului, evidenței și controlului, al introducerii obligativității muncii etc. Cînd vom reuși, vom adăuga ce pași — mai mari sau mai mici — am făcut în această direcție. Aici trebuie să arătăm absolut limpede și precis ce a fost început la noi și ce n-a fost dus pînă la capăt. Știm cu toții foarte bine că o mare parte din cele începute de noi n-au fost isprăvite. Fără să exagerăm cîtuși de puțin, fără să ne îndepărtăm de fapt, în mod absolut obiectiv, trebuie să arătăm, în programul nostru, ceea ce există și ceea ce intenționăm să facem. Acest adevăr îl vom arăta proletariatului din Europa și-i vom spune : asta trebuie făcut, — pentru ca ei să spună : cutare și cutare lucru rușii nu-l fac bine, dar noi o să-l facem mai bine. Și, atunci cînd această năzuință va cuprinde masele, revoluția socialistă va fi de neînvins. În văzul tuturor se desfășoară războiul imperialist, un război cu totul prădalnic. Faptul că războiul imperialist se demască în văzul tuturor, că el se transformă într-un război al tuturor imperialiștilor împotriva Puterii sovietice, împotriva socialismului, va da un nou impuls proletariatului din Occident. Trebuie să dezvăluim acest lucru, să înfățișăm războiul ca o coaliție a imperialiștilor împotriva mișcării socialiste. Iată considerațiile generale pe care am socotit necesar să vi le împărtășesc și pe baza cărora fac propunerea concretă de a ne expune acum principalele păreri în legătură cu această problemă și apoi să elaborăm, poate chiar aici, cîteva teze fundamentale, iar dacă se consideră că așa ceva e greu, să renunțăm acum la treaba asta și să transmitem chestiunea programului nostru Comitetului Central sau unei comisii speciale, pe care s-o însărcinăm ca, pe baza materialelor existente și a notelor stenografice ale dezbaterilor congresului sau a proceselor-verbale de la lucrările congresului, să întocmească un program al partidului, care trebuie să capete de îndată altă denumire. Mi se pare că lucrul acesta poate fi făcut în momentul de față și că toți vor fi de

www.dacoromanica.ro

acord că, întrucît evenimentele ne-au surprins cu programul nepregătit în ceea ce priveşte redactarea, acum nu se mai poate face altceva. Sînt convins că în cîteva săptămîni vom putea face treaba asta. Avem, în toate curentele din partidul nostru, destule forţe teoretice pentru ca să obţinem acest program în cîteva săptămîni. Fireşte, s-ar putea ca el să conţină multe lucruri greşite, fără să mai vorbim de defectuozităţi de redactare şi de stil, fiindcă noi nu dispunem de luni de zile pentru a ne ocupa de această treabă cu liniştea care e necesară pentru o muncă de redactare.

Toate aceste greşeli le vom îndrepta în procesul muncii noastre, avînd deplina convingere că dăm posibilitate Puterii sovietice să înfăptuiască acest program. Dacă noi, cel puţin, fără să ne îndepărtăm de realitate, vom formula precis ideea că Puterea sovietică este un nou tip de stat, o formă a dictaturii proletariatului, că am fixat democraţiei astfel de sarcini, că am transpus sarcinile socialismului, din formula abstractă generală a „exproprierii expropriatorilor", în formule concrete ca naţionalizarea băncilor [34] şi a pămînturilor, înseamnă că vom fi alcătuit o parte esenţială din program.

Problema agrară va trebui să fie pusă altfel, în sensul că vedem aici primele indicii că mica ţărănime — care vrea să fie de partea proletariatului, să-l ajute în revoluţia socialistă —, că ea, cu toate prejudecăţile ei, cu toate concepţiile ei vechi, şi-a pus sarcina practică de a trece la socialism. Noi nu încercăm să impunem altor ţări această soluţie, dar asta este realitatea. Ţărănimea a arătat prin fapte, şi nu prin vorbe, că vrea să ajute, şi ajută proletariatul, care a cucerit puterea, să înfăptuiască socialismul. Degeaba ni se atribuie intenţia de a introduce cu de-a sila socialismul. Noi vom împărţi pămîntul în mod echitabil, ţinînd seama mai ales de mica gospodărie. Totodată, noi dăm preferinţă comunelor şi marilor arteluri de producţie [35]. Noi sprijinim monopolizarea comerţului de cereale. Sprijinim, aşa spunea ţărănimea, exproprierea băncilor şi a fabricilor. Sîntem gata să-i ajutăm pe muncitori la înfăptuirea socialismului. Cred că trebuie să publicăm în toate limbile legea fun-

www.dacoromanica.ro

damentală a socializării pămîntului. Acest lucru se va face, dacă nu s-a şi făcut [36]. Ideea aceasta o vom exprima în mod concret în program ; trebuie s-o exprimăm în mod teoretic, fără să ne îndepărtăm măcar cu un pas de la faptele constatate în mod concret. În Occident se va proceda altfel. Poate că facem greşeli, dar sperăm că proletariatul din Occident le va îndrepta. Şi ne adresăm proletariatului european cu rugămintea de a ne ajuta în munca noastră.

Aşadar, noi putem să elaborăm programul nostru în cîteva săptămîni, iar greşelile pe care le vom face le va îndrepta viaţa, le vom îndrepta noi înşine. Ele vor fi uşoare ca fulgul în comparaţie cu rezultatele pozitive ce se vor obţine.

O *scurtă expunere a fost publicată la 20 (7) martie 1918, în ziarul „Raboce-Kresteanskii Nijegorodskii Listok" nr. 55*

www.dacoromanica.ro

10

REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI ŞI LA MODIFICAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

Congresul hotărăşte ca partidul nostru (Partidul muncitoresc social-democrat bolşevic din Rusia) să poarte de acum înainte denumirea de *Partidul Comunist din Rusia*, cu adăugarea, în paranteză, a cuvîntului „bolşevic".

Congresul hotărăşte să modifice programul partidului nostru, prin refacerea părţii lui teoretice sau prin introducerea unei caracterizări a imperialismului şi a erei revoluţiei socialiste internaţionale, care a început.

După aceea modificarea părţii politice a programului nostru trebuie să constea într-o caracterizare cît mai precisă şi mai amănunţită a noului tip de stat, Republica sovietică, ca formă a dictaturii proletariatului şi ca o continuare a acelor cuceriri ale revoluţiei muncitoreşti internaţionale cu care a început Comuna din Paris. Programul trebuie să arate că partidul nostru nu va renunţa nici la folosirea parlamentarismului burghez, dacă mersul luptei ne va arunca pentru un timp oarecare înapoi pe această treaptă istorică, depăşită în momentul de faţă de revoluţia noastră. Dar, în orice caz şi în orice împrejurări, partidul va lupta pentru Republica sovietică — tip superior de stat democratic şi formă a dictaturii proletariatului —, pentru doborîrea jugului exploatatorilor şi zdrobirea împotrivirii lor.

În acelaşi spirit şi în aceeaşi direcţie trebuie refăcută partea economică, inclusiv cea agrară, precum şi partea pedagogică şi celelalte părţi ale programului nostru. Cen-

www.dacoromanica.ro

trul de greutate trebuie să constea într-o caracterizare precisă a transformărilor economice şi a altor transformări începute de Puterea noastră sovietică, precum şi într-o expunere concretă a sarcinilor concrete imediate pe care şi le-a pus Puterea sovietică şi care decurg din măsurile practice pe care le-am şi realizat în ceea ce priveşte exproprierea expropriatorilor.

Congresul instituie o comisie specială, pe care o însărcinează să întocmească cît mai curînd posibil, pe baza directivelor de mai sus, un program al partidului nostru, care să fie aprobat ca program al partidului nostru.

Scris la 8 martie 1918

Publicat la 9 martie 1918, în ziarul „Pravda" nr. 45

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

11
PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 8 MARTIE

Tovarăşi, permiteţi-mi să dau citire unui proiect de rezoluţie care formulează o propunere oarecum diferită, dar, în fond, întrucîtva asemănătoare cu ceea ce a spus antevorbitorul meu [37]. Aş vrea să supun atenţiei congresului următoarea rezoluţie. (C i t e ş t e.)*

Tovarăşi, această propunere se deosebeşte prin aceea că aş vrea mai întîi să-mi motivez ideea mea cu privire la publicarea urgentă a programului şi la necesitatea de a se trasa direct Comitetului Central sarcina de a-l publica sau de a institui în acest scop o comisie specială.

Ritmul dezvoltării a devenit atît de năvalnic, încît chestiunea nu trebuie amînată. Date fiind greutăţile timpului de faţă, o să avem un program care o să conţină multe greşeli, dar asta nu e o nenorocire ; viitorul congres are să-l îndrepte, cu toate că ar însemna să facem prea repede îndreptări în program ; dar viaţa merge atît de repede înainte, că, de va fi nevoie să facem o serie de îndreptări în program, le vom face. Acum programul nostru are să fie întocmit nu atît după cărţi, cît pe baza practicii, pe baza experienţei Puterii sovietice. De aceea cred că este în interesul nostru să ne adresăm proletariatului internaţional nu cu apeluri înflăcărate, cu discursuri de miting pline de îndemnuri sau cu chemări, ci cu un program precis şi concret al partidului nostru. Nu e nimic dacă acest program o să fie mai puţin satisfăcător

* Vezi volumul de faţă, p. 63—64. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

decît unul care ar fi elaborat de cîteva comisii şi aprobat de congres.

Vreau să sper că vom putea adopta această rezoluţie în unanimitate, fiindcă eu am ocolit divergenţa de păreri la care se referă tov. Buharin ; am formulat-o în aşa fel că am lăsat chestiunea deschisă. Putem să sperăm că, dacă nu se vor introduce modificări prea mari, vom putea să avem un nou program, care va fi un document precis pentru partidul nostru, partidul întregii Rusii, şi vom evita o situaţie penibilă ca aceea în care am fost pus eu cînd, la congresul precedent, un suedez de stînga m-a întrebat : „dar ce fel de program are partidul dumneavoastră, — e la fel cu acela al menşevicilor ?“ [38]. Să fi văzut ce ochi mari a făcut acest suedez, care ştia prea bine cît de departe sîntem noi de menşevici. Nu putem lăsa să dăinuiască o contradicţie atît de monstruoasă. Cred că acest lucru va aduce un folos practic mişcării muncitoreşti internaţionale, iar ceea ce vom cuceri va precumpăni, fără îndoială, asupra neajunsului că programul va conţine unele greşeli.

Iată de ce propun să ne grăbim cu publicarea programului, fără a ne teme cîtuşi de puţin de faptul că congresul va trebui să facă unele îndreptări.

www.dacoromanica.ro

12

INTERVENŢIE ÎN LEGĂTURĂ CU PROPUNEREA LUI MGHELADZE PRIVIND ATRAGEREA CELOR MAI IMPORTANTE ORGANIZAŢII DE PARTID LA ELABORAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

8 MARTIE

În condiţiile în care se află astăzi Rusia — în stare de război civil, cînd i-au fost smulse o serie de regiuni —, aşa ceva e inadmisibil. Este de la sine înţeles că, atunci cînd se va ivi cea mai mică posibilitate, comisia care va face îndreptările le va da imediat publicităţii şi de fiecare dată organizaţiile locale se vor putea pronunţa, vor trebui să se pronunţe, dar, ca să ne legăm în mod formal de ceva irealizabil într-un timp apropiat, înseamnă să tergiversăm şi mai mult lucrurile decît prin convocarea unui congres.

www.dacoromanica.ro

13

INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI LARIN CU PRIVIRE LA DENUMIREA PARTIDULUI 8 MARTIE [39]

Tovarăşi, sînt de acord cu cele spuse de tov. Larin că se vor găsi într-adevăr unii care vor căuta să speculeze schimbarea denumirii partidului şi eliminarea cuvîntului: „muncitoresc", dar nu putem să ţinem seama de acest lucru. Ar însemna să ne afundăm prea mult în lucruri mărunte dacă am ţine seama de fiecare inconvenient. Noi nu facem decît să revenim la vechiul şi bunul model care e cunoscut în întreaga lume. Cunoaştem cu toţii „Manifestul Partidului Comunist", şi întreaga lume îl cunoaşte, aşa că îndreptarea pe care o propunem nu constă în aceea că proletariatul este singura clasă consecvent revoluţionară, că toate celelalte clase, inclusiv ţărănimea muncitoare, nu pot fi revoluţionare decît în măsura în care îşi însuşesc punctul de vedere al proletariatului. Acesta este un principiu, o teză a Manifestului Comunist [40] atît de cunoscută în lumea întreagă, că în această privinţă nu pot exista nedumeriri care să fie cît de cît de bună credinţă; în cazul celor de rea credinţă, orice-ai face, nu scapi de răstălmăciri. Iată de ce trebuie să revenim la vechiul, la bunul model, care e indiscutabil just, care şi-a avut rolul său istoric, făcînd ocolul întregii lumi, al tuturor ţărilor; cred că n-avem nici un temei să ne abatem de la acest model, care este cel mai bun.

www.dacoromanica.ro

14

INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI PELŞE LA REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA PROGRAMUL PARTIDULUI 8 MARTIE

Mie mi se pare că antevorbitorul meu n-are dreptate [41]. Masele nu sînt nişte copii şi îşi dau seama că lupta este extrem de serioasă. Ele au văzut cum mai înainte, nu mai departe decît în iulie, am fost aruncaţi înapoi. Este imposibil să scoatem aceste cuvinte. În nici un caz nu trebuie să creăm impresia că nu punem aici un preţ pe instituţiile parlamentare burgheze. Ele reprezintă un imens pas înainte în comparaţie cu ceea ce a fost în trecut. Aşa că, scoţînd aceste cuvinte, am crea impresia că dispunem de ceva care în realitate nu există încă, am crea impresia unei absolute trăinicii a treptei deja atinse. Noi ştim că nu-i chiar aşa. Vom putea spune că e aşa atunci cînd mişcarea internaţională ne va sprijini. Sînt gata să şterg cuvintele „în nici un caz" ; putem lăsa cuvintele „partidul nu va renunţa la folosirea", dar nu putem deschide drum negării pur anarhiste a parlamentarismului burghez. Acestea reprezintă nişte trepte care sînt nemijlocit legate una de alta ; orice aruncare înapoi ne poate readuce la această treaptă. Nu cred că asta ar putea provoca o depresiune sufletească în rîndul maselor. Dacă prin mase înţelegem oameni cu totul nepregătiţi din punct de vedere politic, atunci e clar că ei nu vor înţelege acest lucru, dar membrii de partid şi simpatizanţii vor înţelege, îşi vor da seama că noi nu

www.dacoromanica.ro

considerăm definitiv consolidate poziţiile cucerite. Dacă, printr-o uriaşă încordare de voinţă, vom dezvolta energia tuturor claselor şi vom consolida această poziţie, atunci vom da uitării trecutul. Dar pentru asta avem nevoie de sprijinul Europei. Şi dacă vom spune acum că putem lucra şi în condiţiile cele mai rele, nu se va produce nici o depresiune în rîndurile maselor.

---

www.dacoromanica.ro

15

INTERVENŢII ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI BUHARIN LA REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA PROGRAMUL PARTIDULUI 8 MARTIE [42]

1

Nu pot să fiu cîtuşi de puţin de acord cu amendamentul propus de tov. Buharin. Programul caracterizează imperialismul şi era, care a început, a revoluţiei sociale. Că era revoluţiei sociale a început este un lucru stabilit în mod absolut precis. Ce vrea atunci tov. Buharin ? Să caracterizăm societatea socialistă în forma ei dezvoltată, adică comunismul. Aici constatăm la el unele inexactităţi. Noi sîntem acum în mod categoric pentru stat, dar, cînd spui că vrei să faci o caracterizare a socialismului în forma lui dezvoltată, în care nu va mai exista stat, n-ai să descoperi nimic altceva decît, că atunci va fi înfăptuit principiul : de la fiecare după capacităţile sale, fiecăruia după nevoile sale. Dar pînă atunci mai e mult, şi a spune aşa ceva înseamnă a nu spune decît că terenul de sub picioarele noastre e slab. Noi vom atinge pînă la urmă acest obiectiv dacă vom ajunge la socialism. Pentru a înfăptui cele spuse de noi, vom avea destul de lucru. Dacă vom reuşi să facem aşa ceva, ne vom cîştiga un merit istoric uriaş. Nu putem să facem caracterizarea socialismului ; cum va arăta socialismul atunci cînd va căpăta forme finite, asta n-o ştim şi n-o putem spune. A spune că era revoluţiei sociale a început, că am făcut cutare lucru şi că vrem să facem cutare lucru, asta o ştim, asta o vom spune şi asta va arăta muncitorilor europeni că noi, ca să spunem aşa, nu ne supraevaluăm cîtuşi de puţin forţele : iată ce am început să facem şi ce avem de gînd să facem. Dar ca să ştim de pe acum cum o să arate socialismul în forma

www.dacoromanica.ro

lui desăvîrşită, asta nu putem. Teoretic, în lucrările teoretice, în articole, în cuvîntări, în prelegeri, vom dezvolta ideea că lupta împotriva anarhiştilor este dusă de Kautsky într-un mod greşit, dar în program nu putem să spunem aşa ceva, pentru că nu există încă materiale pentru o caracterizare a socialismului. Cărămizile din care se va clădi socialismul nu au fost încă create. Mai mult nu putem spune nimic şi trebuie să fim cît mai precauţi şi mai precişi. În aceasta, şi numai în aceasta, va consta forţa de atracţie a programului nostru. Dar dacă pretindem cît de puţin că vom da ceea ce nu putem da, nu vom face decît să slăbim forţa programului nostru. Oamenii vor începe să bănuiască că programul nostru este o simplă fantezie. Programul este o caracterizare a ceea ce am început să facem şi indică paşii următori pe care vrem să-i facem. Nu sîntem în măsură să facem o caracterizare a socialismului, şi această sarcină a fost greşit formulată.

2

Întrucît formularea n-a fost făcută în scris, o neînţelegere este, desigur, posibilă. Dar tov. Buharin nu m-a convins. Denumirea partidului nostru arată destul de clar că noi mergem spre comunismul deplin, că formulăm teze abstracte ca aceea că fiecare dintre noi va munci după capacităţile sale şi va primi după nevoile sale, fără nici un fel de control militar şi fără nici o constrîngere. Ar fi prematur să vorbim acum despre acest lucru. Cînd va începe să dispară statul? Pînă atunci vom mai avea încă timpul să convocăm mai mult de două congrese, pentru a spune: priviţi cum dispare statul nostru. Dar deocamdată e prea devreme. A proclama dinainte dispariţia statului înseamnă a comite o încălcare a perspectivei istorice.

www.dacoromanica.ro

16

CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA ALEGERILOR PENTRU COMITETUL CENTRAL 8 MARTIE [43]

Lomov s-a referit în termeni foarte spirituali la cuvîntarea mea în care formulam cerinţa ca Comitetul Central să fie în stare să urmeze o linie unitară. Asta nu înseamnă că toţi cei din Comitetul Central trebuie să aibă una şi aceeaşi convingere. A nu admite acest punct de vedere înseamnă a merge spre o sciziune ; de aceea am propus congresului să nu adopte o astfel de declaraţie, pentru a da posibilitate tovarăşilor ca, după ce se vor fi sfătuit cu organizaţiile lor locale, să chibzuiască asupra hotărîrii lor. M-am aflat şi eu, în Comitetul Central, într-o situaţie asemănătoare atunci cînd s-a adoptat propunerea să se încheie pacea, şi am tăcut, fără a închide de loc ochii asupra faptului că nu-mi iau răspunderea pentru o asemenea hotărîre. Fiecare membru al Comitetului Central are posibilitatea să-şi decline răspunderea fără să se retragă din Comitetul Central şi fără să facă scandal. Firește, tovarăşi, în anumite condiţii acest lucru e admisibil şi uneori este inevitabil, dar că el ar putea să fie necesar acum, cînd există o asemenea organizare a Puterii sovietice care ne dă posibilitatea să verificăm în ce măsură nu pierdem contactul cu masele, de asta mă îndoiesc. Cred că, dacă se pune chestiunea lui Vinnicenko, tovarăşii pot să-şi apere punctul lor de vedere fără să se retragă din Comitetul Central. Dacă ne vom situa pe punctul de vedere al pregătirii pentru un război revoluţionar şi pe punctul de vedere al manevrării, atunci trebuie să rămînem în Comitetul Central, putem să declarăm că divergenţele de păreri au apărut

www.dacoromanica.ro

de jos şi avem tot dreptul să declarăm acest lucru. Nu există nici un pericol ca istoria să-i facă răspunzători pe Uriţki şi Lomov pentru faptul că nu renunţă la titlul de membri ai Comitetului Central. Trebuie să încercăm să găsim un frîu oarecare, pentru a termina o dată cu moda retragerii din Comitetul Central. Trebuie să spunem că congresul îşi exprimă speranţa că tovarăşii îşi vor formula dezacordul lor prin proteste, iar nu prin retragerea lor din Comitetul Central, şi, ţinînd seama de această declaraţie a lor, vor respinge retragerea candidaturilor grupului de tovarăşi şi vor proceda la alegeri, invitîndu-i să-şi retragă declaraţiile.

www.dacoromanica.ro

17

REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA REFUZUL „COMUNIŞTILOR DE STÎNGA" DE A FACE PARTE DIN COMITETUL CENTRAL

Congresul consideră că, în actuala situaţie a partidului, refuzul de a face parte din Comitetul Central este cu totul de nedorit, deoarece un asemenea refuz, care în general este principial inadmisibil pentru oricine doreşte să asigure unitatea partidului, ar constitui, în momentul de faţă, un dublu pericol pentru această unitate.

Congresul declară că nu prin retragerea din Comitetul Central, ci printr-o declaraţie corespunzătoare poate — şi trebuie — oricine să-şi decline răspunderea pentru acele măsuri ale Comitetului Central cu care nu este de acord.

De aceea, în speranţa fermă că, după ce se vor sfătui cu organizaţiile de masă, tovarăşii îşi vor retrage declaraţia lor, congresul procedează la alegeri fără să ia în consideraţie această declaraţie.

Scris la 8 martie 1918

www.dacoromanica.ro

18
CONCEPT DE PROIECT DE PROGRAM

Să se ia drept bază proiectul meu * (broşura, p. 19 şi urm. **).

Partea teoretică să rămînă, eliminîndu-se ultimul alineat al primei părţi (p. 22 din broşură, de la cuvintele „De aceea, în epoca" pînă la cuvintele „conţinutul revoluţiei socialiste" ***, adică să fie scoase cinci rînduri).

În alineatul următor (p. 22), care începe cu cuvintele : „îndeplinirea acestei sarcini", se va introduce modificarea indicată în articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului", apărut în „Prosveşcenie" (nr. 1—2, septembrie-octombrie 1917), p. 93 ****.

În acelaşi alineat să se pună în loc de „social-şovinism" : (1) „*Oportunismului* şi social-şovinismului" ; (2) „între *oportunism* şi social-şovinism, de o parte", şi lupta revoluţionar-internaţionalistă dusă de proletariat în vederea înfăptuirii orînduirii socialiste, de altă parte".

Mai departe totul va trebui să fie refăcut cam în felul următor :

Revoluţia din 25 octombrie (7 noiembrie) 1917 a instaurat în Rusia dictatura proletariatului, care e sprijinit de ţărănimea săracă, adică de semiproletari.

* Denumirea partidului e simplă : „Partidul comunist" (fără a se adăuga cuvintele „din Rusia"), iar în paranteza : (partidul bolşevic).

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—172. — *Nota red.*

*** Op. cit., p. 161. — *Nota red.*

**** Op. cit., p. 165, şi Opere complete, vol. 34, p. 387—389. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Această dictatură pune în faţa Partidului Comunist din Rusia sarcina de a duce pînă la capăt, de a desăvîrşi exproprierea, deja începută, a moşierilor şi a burgheziei, de a face ca toate fabricile, uzinele, căile ferate, băncile, flota şi alte mijloace de producţie şi circulaţie să devină proprietate a Republicii sovietice ;

de a folosi alianţa dintre muncitorii de la oraşe şi ţăranii săraci — care a şi avut drept rezultat desfiinţarea proprietăţii private asupra pămîntului şi legea cu privire la acea formă de trecere de la mica gospodărie ţărănească la socialism pe care ideologii de azi ai ţărănimii care a trecut de partea proletariatului au denumit-o socializarea pămîntului — în vederea trecerii treptate, dar necontenite, la lucrarea în comun a pămîntului şi la marea agricultură socialistă ;

de a întări şi a dezvolta mai departe republica federativă a Sovietelor ca formă de democraţie incomparabil mai înaltă şi mai progresistă decît parlamentarismul burghez şi ca singurul tip de stat care, pe baza experienţei Comunei din Paris din 1871, ca şi pe baza experienţei revoluţiilor ruse din 1905 şi 1917—1918, corespunde perioadei de trecere de la capitalism la socialism, adică perioadei de dictatură a proletariatului ;

de a folosi sub toate formele şi prin toate mijloacele făclia revoluţiei socialiste mondiale care a fost aprinsă în Rusia, pentru ca, paralizînd încercările statelor burgheze imperialiste de a se amesteca în treburile interne ale Rusiei sau de a se coaliza în vederea unei lupte directe şi a unui război împotriva Republicii sovietice socialiste, să extindă revoluţia în ţările mai înaintate şi, în general, în toate ţările.

ZECE TEZE DESPRE PUTEREA SOVIETICĂ

Întărirea şi dezvoltarea Puterii sovietice

Întărirea şi dezvoltarea Puterii sovietice ca formă — deja verificată de experienţă şi creată de mişcarea de masă şi de lupta revoluţionară — a dictaturii proletariatului şi a ţărănimii sărace (a semiproletarilor).

www.dacoromanica.ro

Întărirea şi dezvoltarea trebuie să constea în înfăptuirea (într-o înfăptuire mai largă, mai generală şi mai sistematică) a sarcinilor puse de istorie în faţa acestei forme a puterii de stat, a acestui nou tip de stat, şi anume :

(1) unirea şi organizarea maselor muncitoare şi exploatate, asuprite de către capitalism, şi numai a acestora, adică numai a muncitorilor şi a ţăranilor săraci, a semiproletarilor, cu excluderea automată a claselor exploatatoare şi a elementelor bogate ale micii burghezii ;

(2) unirea părţii celei mai energice, mai active şi mai conştiente a claselor asuprite, a avangărzii lor, care trebuie să educe întreaga populaţie muncitoare, fără excepţie, în vederea participării ei de sine stătătoare la conducerea statului, nu în teorie, ci în practică.

(4) (3) Desfiinţarea parlamentarismului (ca separare a activităţii legislative de cea executivă) ; unirea activităţii legislative cu activitatea executivă a statului. Contopirea activităţii administrative cu cea legislativă.

(3) (4) O legătură mai strînsă — decît în formele anterioare de democratism — a întregului aparat de stat şi administrativ cu masele.

(5) Crearea unei forţe armate a muncitorilor şi ţăranilor, care să fie cît mai puţin izolată de popor (Sovietele=muncitorii şi ţăranii înarmaţi). Imprimarea unui caracter organizat înarmării întregului popor, ca unul din primii paşi spre înfăptuirea ei deplină.

(6) Un democratism mai deplin, ca urmare a faptului că va exista mai puţin formalism şi că alegerea şi revocarea se vor putea face mai uşor.

(7) O legătură strînsă (şi nemijlocită) cu profesiunile şi cu unităţile producătoare-economice (alegeri pe fabrici, pe circumscripţii ţărăneşti şi meşteşugăreşti locale). Această legătură strînsă oferă posibilitatea de a înfăptui adînci transformări socialiste.

(8) (În parte, dacă nu în întregime, se încadrează în cele spuse mai înainte) — posibilitatea de a înlătura bi-

www.dacoromanica.ro

rocraţia, de a ne dispensa de ea ; începutul realizării acestei posibilităţi.

(9) Deplasarea centrului de greutate în problemele democratismului de pe recunoaşterea formală a unei egalităţi formale între burghezie şi proletariat, între bogaţi şi săraci, pe asigurarea în mod practic a folosirii libertăţii (democraţiei) de către masele muncitoare şi exploatate ale populaţiei.

(10) Dezvoltarea mai departe a organizării sovietice a statului trebuie să constea în aceea că fiecare membru al unui Soviet, pe lîngă faptul că participă la adunările Sovietului, va trebui să depună o muncă permanentă în domeniul conducerii statului, apoi în aceea că întreaga populaţie, fără excepţie, urmează să fie atrasă treptat la o colaborare cu organizaţia sovietică (cu condiţia subordonării faţă de organizaţiile oamenilor muncii), cît şi la prestarea de serviciu în cadrul administraţiei de stat.

Îndeplinirea acestor sarcini necesită :

a) În domeniul politic :

dezvoltarea Republicii sovietice.

Superioritatea Sovietelor („Prosveşcenie", p. 13—14 [6 puncte])*;

extinderea constituţiei sovietice, *pe măsură* ce încetează împotrivirea exploatatorilor, asupra *întregii* populaţii ;

crearea unei federaţii de naţiuni ca fază de trecere la o unitate *conştientă* şi mai strînsă a oamenilor muncii, care vor fi învăţat să se ridice *de bunăvoie* deasupra discordiei naţionale ;

necesitatea reprimării fără nici o cruţare a împotrivirii exploatatorilor ; normele democraţiei „generale" *(adică* burgheze) sînt subordonate acestui scop, cedează în faţa lui :

„Libertăţi" şi democraţie *nu* pentru toţi, ci *pentru* masele muncitoare şi exploatate, în interesul eliberării lor de sub jugul exploatării ; reprimare necruţătoare a exploatatorilor ;

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 319 — 321. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N.B.: centrul de greutate se deplasează de pe *recunoaşterea* formală a libertăţilor (cum era cazul în condiţiile parlamentarismului burghez) *pe* asigurarea efectivă a *folosirii* libertăţilor de către oamenii muncii, care răstoarnă pe exploatatori.

De exemplu, de pe *recunoaşterea* libertăţii întrunirilor pe *trecerea* tuturor sălilor şi localurilor celor mai bune în mîna muncitorilor, de pe recunoaşterea libertăţii cuvîntului pe trecerea tuturor tipografiilor mai bune în mîna muncitorilor ş.a.m.d.

{ O scurtă enumerare a acestor „libertăţi" din vechiul program-minimum
înarmarea muncitorilor şi dezarmarea burgheziei }

Trecerea, *prin intermediul* Statului sovietic, la desfiinţarea treptată a statului prin atragerea sistematică a unui număr tot mai mare de cetăţeni, iar apoi a tuturor cetăţenilor, *fără excepţie*, la prestarea directă şi *zilnică* a părţii de muncă ce le revine în conducerea statului.

b) În domeniul economic :

organizarea socialistă a producţiei pe scara întregului stat : *organizaţiile muncitoreşti* (sindicatele, comitetele de întreprindere etc.) exercită funcţii de administrare sub conducerea generală a Puterii sovietice, singura *suverană*.

Acelaşi lucru în ce priveşte transporturile şi repartiţia (la început monopolul de stat asupra „comerţului", apoi înlocuirea completă şi definitivă a „comerţului" printr-o *repartiţie* organizată în mod planificat prin uniunile de funcţionari din comerţ şi industrie, sub conducerea Puterii sovietice).

— Încadrarea obligatorie a *întregii* populaţii în comune de consum şi de producţie.

Fără a desfiinţa (temporar) banii şi fără a interzice încheierea de diferite acte de vînzare-cumpărare de către diferite familii, trebuie înainte de toate să decretăm prin lege obligativitatea încheierii acestor acte prin intermediul comunelor de consum şi de producţie.

www.dacoromanica.ro

— Trecerea imediată la înfăptuirea deplină a obligativităţii generale a muncii, extinzînd-o, cu cît mai multă precauţie şi cît mai treptat, asupra ţăranilor cu pămînt puţin, care trăiesc de pe urma gospodăriilor lor fără a folosi muncă salariată ;

prima măsură, primul pas spre obligativitatea generală a muncii trebuie să constea în introducerea cărţuliilor de muncă şi de consum (de buget) (care să fie obligatorie) pentru toţi oamenii bogaţi (adică pentru persoanele cu un venit de peste 500 de ruble lunar, apoi pentru proprietarii de întreprinderi cu muncitori salariaţi, pentru familiile cu servitori etc.) ;

vînzarea-cumpărarea este admisă şi altfel decît prin intermediul comunei proprii (în timpul călătoriilor, în pieţe etc.), dar cu înregistrarea obligatorie a tranzacţiei (dacă trece de o anumită sumă) în cărţuliile de muncă şi de consum.

— Concentrarea totală a sistemului bancar în mîinile statului şi a întregii circulaţii băneşti-comerciale în bănci. Universalizarea conturilor curente bancare : trecerea treptată la posesiunea obligatorie de conturi curente la bancă, la început de către unităţile economice mai mari, iar apoi de către *toate* unităţile economice din ţară. Păstrarea obligatorie a banilor la bănci şi efectuarea de transferuri băneşti *numai* prin bănci.

— Universalizarea evidenţei şi controlului asupra întregii producţii şi repartiţii a produselor, urmînd ca această evidenţă şi acest control să fie efectuate la început de către organizaţiile muncitoreşti, iar apoi de către întreaga populaţie, *fără excepţie*.

— Organizarea întrecerii între diferite comune (între toate comunele) de consum şi de producţie din ţară pentru îmbunătăţirea continuă a organizării, pentru întărirea disciplinei şi ridicarea productivităţii muncii, pentru trecerea la o tehnică superioară, pentru economii de muncă şi de materiale, pentru reducerea treptată a zilei de lucru la 6 ore, pentru egalizarea treptată a *t u t u r o r* salariilor şi lefurilor în *t o a t e* profesiunile şi categoriile.

www.dacoromanica.ro

— Măsuri perseverente, sistematice pentru (trecerea la Massenspeisung *) înlocuirea menajului individual al diferitelor familii prin alimentaţia în comun a unor mari grupuri de familii.

În domeniul pedagogic :

?

vechile puncte, plus

În domeniul financiar :

înlocuirea impozitelor indirecte printr-un impozit progresiv pe venit şi pe avere, precum şi prin prelevarea unui (anumit) venit de la monopolurile de stat. În legătură cu aceasta, să se dea în natură grîne şi alte produse muncitorilor care efectuează în contul statului anumite categorii de lucrări de utilitate publică.

Politica internaţională

Sprijinirea mişcării revoluţionare a proletariatului socialist, în primul rînd în ţările înaintate.

Propagandă. Agitaţie. Fraternizare.

Luptă necruţătoare împotriva oportunismului şi socialşovinismului.

Sprijinirea mişcării democratice şi revoluţionare în toate ţările în general, şi mai ales în colonii şi în ţările dependente.

Eliberarea coloniilor. Federaţia ca bază de tranziţie la contopirea de bunăvoie.

Scris în martie 1918,
nu mai tîrziu de 8 ale lunii

Publicat la 9 martie 1918
în ziarul „Kommunist" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

---

* — alimentaţia publică — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

NOTĂ ÎN LEGĂTURĂ CU COMPORTAREA „COMUNIŞTILOR DE STÎNGA"

Cîţiva tovarăşi care îşi zic „comunişti de stînga" au adoptat, după încheierea păcii de la Brest-Litovsk, o atitudine de „opoziţie" în partid, şi din această cauză activitatea lor alunecă tot mai mult spre o încălcare cu totul neloială şi inadmisibilă a disciplinei de partid.

Tov. Buharin a refuzat să primească funcţia de membru al Comitetului Central, în care a fost numit de congresul partidului.

Tovarăşii Smirnov, Obolenski şi Iakovleva şi-au părăsit posturile de comisari ai poporului şi de secretar general al Consiliului economic superior.

Acestea sînt nişte procedee absolut neloiale, netovărăşeşti, care încalcă disciplina de partid, şi o asemenea comportare a fost şi continuă să fie *un pas spre sciziunc* din partea tovarăşilor menţionaţi... *

Scris între 8 şi 18 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

PRINCIPALA SARCINĂ A ZILELOR NOASTRE [44]

Tu eşti şi calică,
Tu eşti şi-nstărită,
Tu eşti şi voinică,
Eşti şi vlăguită,
Măicuţă Rusie !

Istoria omenirii săvîrşeşte în zilele noastre o cotitură dintre cele mai mari şi mai grele şi care prezintă o însemnătate imensă — am putea spune chiar, fără nici o exagerare, o însemnătate universală — pentru eliberare. De la război la pace ; de la războiul dintre tîlharii care trimit să se măcelărească între ei milioane de oameni ce muncesc şi sînt exploataţi, pentru a stabili o nouă modalitate de împărţire a prăzii jefuite de cei mai puternici dintre tîlhari, la războiul asupriţilor împotriva asupritorilor, pentru eliberarea de sub jugul capitalului ; de la infernul de suferinţe, chinuri, foamete şi sălbăticire la viitorul luminos al societăţii comuniste, al bunăstării generale şi al păcii trainice ; — şi nu e de mirare că în punctele cele mai hotărîtoare ale acestei cotituri atît de bruşte, cînd de jur împrejur se surpă şi se prăbuşeşte cu trosnete şi vuiete îngrozitoare tot ce e vechi, iar alături, în chinuri de nedescris, se naşte o lume nouă, unii sînt apucaţi de ameţeli, alţii se lasă cuprinşi de desperare, iar alţii încearcă să evadeze din realitate, care uneori e prea amară, refugiindu-se sub aripa unei frazeologii frumoase, atrăgătoare.

Rusiei i-a fost dat să cunoască într-o formă deosebit de pregnantă, să treacă în chip deosebit de greu şi de dureros prin cele mai bruşte dintre cotiturile bruşte ale istoriei, care cîrmeşte de la imperialism spre revoluţia comunistă. Noi am distrus în cîteva zile una dintre cele mai vechi, mai puternice, mai barbare şi mai bestiale monarhii. În cîteva luni am străbătut o serie de etape de

www.dacoromanica.ro

conciliatorism față de burghezie, de lichidare a iluziilor mic-burgheze, pentru care în alte țări a fost nevoie de zeci de ani. Doborînd burghezia, am zdrobit în cîteva săptămîni, într-un război civil, împotrivirea ei fățișă. Am străbătut de la un capăt la altul, într-un victorios marș triumfal al bolșevismului, o țară imensă. Am ridicat la libertate și la viață de sine stătătoare păturile cele mai de jos ale maselor muncitoare, care erau asuprite de țarism și de burghezie. Am instaurat și am consolidat Republica sovietică, un stat de tip nou, care e infinit superior celor mai bune dintre republicile burghezo-parlamentare și incomparabil mai democratic decît ele. Am instaurat dictatura proletariatului, care e sprijinit de țărănimea săracă, și am inaugurat un sistem de transformări socialiste de mari proporții. Am trezit încrederea în propriile forțe și am aprins flacăra entuziasmului în milioane și milioane de muncitori din toate țările. Am lansat pretutindeni chemarea la revoluția muncitorească internațională. Am aruncat o sfidare rechinilor imperialiști din toate țările.

Și în cîteva zile am fost doborîți la pămînt de o fiară imperialistă, care s-a năpustit asupra unor oameni neînarmați. Ea ne-a silit să semnăm o pace nemaipomenit de grea și de umilitoare, care constituie un tribut pentru îndrăzneala noastră de a ne smulge, fie și pentru foarte scurt timp, din cleștele de fier al războiului imperialist. Fiara strivește și sugrumă Rusia și o sfîrtecă cu o înverșunare cu atît mai mare, cu cît în fața ei se ridică tot mai amenințător spectrul revoluției muncitorești în propria ei țară.

Am fost nevoiți să semnăm o pace „tilsitiană". Nu trebuie să ne amăgim pe noi înșine. Trebuie să avem curajul să privim în față adevărul amar, fără să-l înfrumusețăm. Să cunoaștem în întregime, în toată adîncimea ei, prăpastia înfrîngerii, a dezmembrării, a aservirii, a umilirii în care am fost împinși acum. Cu cît ne vom da mai limpede seama de toate acestea, cu atît mai fermă, mai călită, mai oțelită va fi voința noastră de eliberare, năzuința noastră de a ne ridica din nou de la înrobire la independență, hotărîrea noastră nestrămutată de a face

www.dacoromanica.ro

cu orice preţ ca Rusia să nu mai fie calică şi vlăguită, ca ea să devină puternică şi înstărită în adevăratul înţeles al cuvîntului.

Ea poate să devină o astfel de ţară, fiindcă ne-a rămas totuşi destul spaţiu şi destule bogăţii naturale pentru a asigura tuturor mijloace de existenţă într-o cantitate, dacă nu abundentă, cel puţin îndestulătoare. Noi avem tot ce ne trebuie : şi bogăţii naturale, şi rezerve de forţe umane, şi minunatul avînt pe care marea revoluţie l-a imprimat forţelor creatoare ale poporului, pentru a făuri o Rusie cu adevărat puternică şi îmbelşugată.

Rusia va deveni o astfel de ţară dacă se va dezbăra de orice descurajare şi de orice frazeologie, dacă, încleştîndu-şi dinţii, îşi va aduna toate puterile, îşi va încorda fiecare nerv şi fiecare muşchi, dacă va înţelege că *numai* pe calea revoluţiei socialiste internaţionale, pe care am păşit noi, este posibilă salvarea. Să mergem înainte pe această cale fără să ne lăsăm descurajaţi de înfrîngeri ; să strîngem piatră cu piatră pentru a clădi un fundament solid societăţii socialiste, să muncim fără preget pentru a crea o disciplină şi o autodisciplină, pentru a întări pretutindeni spiritul de organizare, ordinea, operativitatea, colaborarea armonioasă a forţelor întregului popor, evidenţa şi controlul general al producţiei şi repartiţiei produselor — iată calea care duce la crearea unei forţe militare şi a unei forţe socialiste.

Unui adevărat socialist nu-i este permis să facă pe grozavul şi nici să cadă în desperare atunci cînd a suferit o grea înfrîngere. Nu este adevărat că n-avem nici o ieşire şi că nu ne rămîne decît să alegem între o moarte „fără glorie“ (din punctul de vedere al unui şleahtic polonez), cum este o pace extrem de grea, şi o moarte „glorioasă“ într-o luptă fără sorţi de izbîndă. Nu e adevărat că, semnînd o pace „tilsitiană“, ne-am trădat idealurile sau prietenii. N-am trădat nimic şi pe nimeni, n-am consfinţit şi n-am acoperit nici o minciună, n-am refuzat să ajutăm pe nici un prieten şi pe nici un tovarăş de suferinţă cu tot ce puteam, cu toate mijloacele de care dispuneam. Un conducător de oşti care-şi retrage în in-

www.dacoromanica.ro

teriorul ţării rămăşiţele armatei zdrobite sau cuprinse de panică şi care în caz de extremă nevoie acoperă această retragere printr-o pace din cele mai grele şi mai umilitoare nu comite nici o trădare faţă de acele trupe ale sale pe care nu poate să le ajute şi care au fost izolate de către inamic. Un asemenea conducător de oşti îşi face doar datoria, alegînd singura cale de salvare a ceea ce mai poate fi salvat, refuzînd să se preteze la o aventură, evitînd să ascundă poporului amarul adevăr, „cedînd spaţiu pentru a cîştiga timp", folosind *orice* răgaz, fie el cît de mic, pentru a-şi aduna forţele, pentru a îngădui armatei atinse de descompunere şi demoralizare să mai răsufle puţin sau să se refacă.

Noi am semnat o pace „tilsitiană". Cînd, în 1807, Napoleon I i-a impus Prusiei pacea de la Tilsit, cuceritorul, care zdrobise toate armatele germane, a ocupat capitala ţării şi toate oraşele mari, a introdus propria lui poliţie, a impus învinşilor obligaţia de a da cuceritorului corpuri de armată auxiliare în vederea unor noi războaie de jaf, a fărîmiţat Germania şi a încheiat alianţe cu unele state germane împotriva altora. Şi cu toate acestea, chiar după o *asemenea* pace, poporul german a rezistat, a ştiut să-şi adune forţele, a ştiut să se redreseze şi să-şi cucerească dreptul la libertate şi independenţă.

Pentru oricine vrea şi e în stare să gîndească, pacea de la Tilsit (care a fost doar unul din numeroasele tratate grele şi umilitoare impuse germanilor în acea epocă) constituie un exemplu care arată limpede cît de puerilă şi de naivă este ideea că o pace grea înseamnă, în orice condiţii, o prăpastie care duce la pieire, iar războiul este un drum al gloriei şi al salvării. Epocile de război ne învaţă că nu rareori în istorie pacea a jucat rolul unui răgaz pentru strîngerea de forţe în vederea unor noi lupte. Pacea de la Tilsit a însemnat pentru Germania cea mai mare umilinţă şi totodată o cotitură spre un mare avînt naţional. Pe atunci situaţia istorică nu îngăduia acestui avînt să capete altă orientare decît aceea spre un stat *burghez*. Pe atunci — cu o sută de ani şi ceva în urmă — istoria o făceau un mănunchi de nobili şi

www.dacoromanica.ro

cîteva grupuleţe de intelectuali burghezi, în timp ce masele de muncitori şi ţărani rămîneau în stare de somnolenţă şi de adormire. Datorită acestui fapt, pe atunci istoria nu putea să înainteze decît cu o extremă încetineală.

În prezent, capitalismul a ridicat la un nivel cu mult mai înalt cultura în general şi cultura maselor în special. Prin grozăviile şi suferinţele fără seamăn provocate de el, războiul a răscolit şi a trezit masele. El a dat un imbold istoriei, şi acum ea goneşte cu iuţeala unei locomotive. Istoria o făuresc acum, în chip de sine stătător, milioane şi zeci de milioane de oameni. Capitalismul a ajuns acum într-o fază destul de înaintată pentru a se trece la socialism.

Şi de aceea, dacă acum Rusia se îndreaptă — şi ea se îndreaptă fără îndoială — de la o pace „tilsitiană" spre un avînt naţional, spre un mare război de apărare a patriei, orientarea acestui avînt nu este o orientare spre un stat burghez, ci o orientare spre revoluţia socialistă internaţională. Începînd de la 25 octombrie 1917, noi sîntem defensişti. Sîntem pentru „apărarea patriei", dar războiul de apărare a patriei spre care ne îndreptăm noi este un război pentru patria socialistă, pentru socialism ca patrie, pentru Republica sovietică ca *detaşament* al armatei mondiale a socialismului.

„Urăşte-i pe germani, bate-i pe germani !", aceasta a fost şi este şi azi lozinca patriotismului obişnuit, adică burghez. Noi însă spunem : „Urăşte-i pe tîlharii imperialişti, urăşte capitalismul, moarte capitalismului !" şi totodată : „Învaţă de la germani ! Rămîi credincios alianţei frăţeşti cu muncitorii germani. Ei au întîrziat să ne vină în ajutor. Să cîştigăm timp, aşteptarea noastră nu va fi zadarnică, ei *o să ne vină* în ajutor".

Da, învaţă de la germani ! Istoria merge în zigzag şi pe drumuri ocolite. S-a întîmplat că tocmai germanii întruchipează acum nu numai imperialismul bestial, dar şi principiul disciplinei, al organizării, al colaborării armonioase, bazate pe cea mai modernă industrie mecanizată, pe evidenţa cea mai strictă şi pe controlul cel mai strict.

www.dacoromanica.ro

Or, tocmai aşa ceva ne lipseşte nouă. Tocmai asemenea lucruri trebuie să învăţăm noi. Tocmai aceste lucruri îi lipsesc marii noastre revoluţii pentru ca, pornind de la un început victorios şi trecînd printr-un şir de grele încercări, să ajungă la un sfîrşit victorios. Tocmai de aceste lucruri are nevoie Republica Sovietică Socialistă Rusă pentru ca să nu mai fie calică şi vlăguită şi să devină, pentru totdeauna, puternică şi înstărită.

11 martie 1918

„Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 46 din 12 martie 1918
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul broşurii : N. Lenin „Principala sarcină a zilelor noastre", Moscova, 1919

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN SOVIETUL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN MOSCOVA 12 MARTIE 1918

(Apariţia tovarăşului Lenin este întîmpinată cu aplauze furtunoase.) Tovarăşi ! Ne este dat să sărbătorim aniversarea revoluţiei ruse într-un moment cînd revoluţia trece prin zile grele, cînd mulţi sînt pe punctul de a se lăsa cuprinşi de descurajare şi dezamăgire. Dar dacă vom arunca o privire în jurul nostru, dacă ne vom aminti ce a făcut revoluţia în cursul acestui an şi cum evoluează situaţia internaţională, atunci nimeni dintre noi, sînt sigur, nu va avea motive de desperare sau de descurajare. Nu trebuie să existe nici o îndoială că, cu toate greutăţile şi obstacolele ce-i stau în cale, cu toate eforturile depuse de duşmanii ei, cauza revoluţiei socialiste internaţionale, care a început în octombrie, va birui.

Tovarăşi, amintiţi-vă pe ce căi a mers revoluţia rusă... Amintiţi-vă cum în februarie, datorită faptului că proletariatul a mers împreună cu burghezia, care văzuse că sub ţarism nu este posibilă existenţa nici chiar a societăţii burgheze, în cîteva zile, datorită colaborării muncitorilor cu partea cea mai luminată a ţărănimii, şi anume cu soldaţii, care trecuseră prin toate grozăviile războiului, în cîteva zile s-a ajuns la răsturnarea monarhiei, care în anii 1905, 1906 şi 1907 a rezistat unor lovituri incomparabil mai grele şi a înecat în sînge Rusia revoluţionară. Şi cînd, după victoria din februarie, a ajuns la putere burghezia, revoluţia a luat o dezvoltare extrem de rapidă.

Prin ceea ce a creat ea, revoluţia rusă se deosebeşte radical de revoluţiile din Europa occidentală. Ea a creat

www.dacoromanica.ro

o masă revoluţionară, pe care anul 1905 a pregătit-o pentru acţiuni de sine stătătoare ; a creat Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, care sînt nişte organe incomparabil mai democratice decît toate cele de pînă acum şi care ne-au permis să educăm, să ridicăm la un nivel mai înalt masa lipsită de drepturi a muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, s-o facem să meargă cu noi, şi, datorită acestor împrejurări, revoluţia rusă a străbătut în cîteva luni acea perioadă a politicii de conciliere faţă de burghezie care în Europa occidentală a durat lungi decenii. Burghezia aduce acum clasei muncitoare şi reprezentanţilor ei — bolşevicii — învinuirea că armata n-a fost la înălţimea misiunii sale. Dar noi vedem acum că dacă atunci, în martie, în aprilie, s-ar fi aflat la putere nu conciliatorii, nu burghezia, care căuta să obţină prin tocmeală posturi grase, care aducea la cîrma ţării pe capitalişti şi în acelaşi timp lăsa armata dezbrăcată, înfometată, cînd la putere se aflau nişte domni de teapa lui Kerenski, care îşi ziceau socialişti, dar care în realitate ascundeau prin toate buzunarele tratate secrete în virtutea cărora poporul rus era obligat să lupte pînă în 1918, atunci poate că armata şi revoluţia rusă ar fi fost scutite de încercările şi umilinţele nespus de grele prin care am fost nevoiţi să trecem. Dacă atunci puterea ar fi trecut în mîinile Sovietelor, dacă atunci conciliatorii, în loc să-l ajute pe Kerenski să arunce armata în foc, ar fi venit cu propunerea de încheiere a unei păci democratice, armata n-ar fi fost atît de prăpădită. Ei ar fi trebuit să-i spună : stai liniştită ! Ea ar fi ţinut într-o mînă, rupt în bucăţi, tratatul secret încheiat cu imperialiştii, precum şi propunerea de încheiere a unei păci democratice, adresată tuturor popoarelor, iar în cealaltă mînă arma şi tunul, şi frontul ar fi fost menţinut în întregime. Atunci s-ar fi putut salva armata şi revoluţia. Un asemenea gest — chiar în faţa unui duşman cum este imperialismul german, chiar dacă în ajutorul lui ar fi venit toată burghezia, toţi capitaliştii din lumea întreagă, toţi reprezentanţii partidelor burgheze — ar fi putut, oricum, să îndrepte atunci lucrurile. Acest gest ar fi putut să-l pună pe duşman într-o

www.dacoromanica.ro

asemenea situaţie, că el ar fi văzut, pe de o parte, pacea democratică propusă şi tratatele demascate, iar pe de altă parte arma. Azi n-avem un front atît de puternic. Fără artilerie nu-l putem întări. Restabilirea lui e o treabă prea grea şi ar merge prea încet, fiindcă noi n-am avut încă de-a face cu un asemenea duşman. Una era să lupţi împotriva idiotului de Romanov sau a fanfaronului de Kerenski şi alta este să ai de-a face cu un duşman care şi-a organizat toate forţele şi toată viaţa economică a ţării pentru a se apăra de revoluţie. Noi ştiam că guvernul Kerenski, în loc să rupă tratatele imperialiste, a aruncat în iunie 1917 armata în ofensivă, după care forţele ei au slăbit definitiv. Şi cînd acum auzim cum burghezia strigă în gura mare că s-a ajuns la o nemaiponenită destrămare şi la o ruşine naţională, îşi închipuie ea oare că o revoluţie născută din război, născută din distrugeri nemaipomenite, poate să se desfăşoare aşa de liniştit, de lin şi de paşnic, fără chinuri, fără zbucium şi fără grozăvii? Dacă cineva spune că aşa şi-a închipuit el naşterea revoluţiei, înseamnă că spune vorbe goale sau că în felul acesta poate să gîndească doar vreunul dintre intelectualii slabi de înger, care nu înţelege semnificaţia acestui război şi a acestei revoluţii. Da, aşa judecă ei. Noi însă vedem limpede cum acest întreg proces este străbătut de un uriaş avînt popular, lucru pe care nu-l văd cei ce strigă în gura mare că s-a ajuns la o ruşine naţională.

Oricum ar fi, noi ne-am smuls din vîltoarea războiului. Nu spunem că ne-am smuls fără să dăm nimic, fără să plătim un tribut. Dar ne-am smuls din vîltoarea războiului. Am dat poporului un răgaz. Nu ştim cît de lung o să fie acest răgaz. S-ar putea ca el să fie de foarte scurtă durată, fiindcă dinspre apus, ca şi dinspre răsărit, se îndreaptă împotriva noastră rechinii imperialişti şi în mod inevitabil va începe un nou război. Da, noi nu închidem ochii asupra faptului că la noi totul e distrus. Dar poporul a ştiut să scape de guvernul ţarist, de guvernul burghez şi să creeze organizaţii sovietice, care abia acum, cînd s-au întors soldaţii de pe front, au cuprins şi cel din urmă sat din cel mai îndepărtat fund de provincie.

www.dacoromanica.ro

Atît necesitatea, cît şi importanţa acestor organizaţii au fost înţelese de pătura cea mai de jos, cea mai împilată, de masa oprimată, care era batjocorită de ţari, de moşieri şi de capitalişti şi care rareori avea posibilitatea să-şi pună la contribuţie sufletul, geniul ei creator. Ea a reuşit să facă în aşa fel ca Puterea sovietică să devină nu numai un bun al marilor oraşe şi al centrelor industriale, dar să pătrundă şi în toate colţurile cele mai îndepărtate. Fiecare ţăran, care pînă acum n-a văzut din partea puterii de stat decît împilare şi jecmănire, vede că acum la putere se află un guvern al celor săraci, un guvern pe care-l alege el însuşi, un guvern care l-a izbăvit de asuprire şi care, în ciuda unor obstacole şi a unor greutăţi nemaipomenite, va şti să-l ducă înainte şi de acum încolo.

Tovarăşi! Deşi acum trecem prin zile de grea înfrîngere şi oprimare, cînd revoluţia rusă geme sub cizma moşierilor şi imperialiştilor prusaci, eu sînt convins că — oricît de mare ar fi revolta şi indignarea în unele cercuri — în adîncurile maselor populare se desfăşoară un proces de creaţie, de acumulare de energie şi disciplină, care ne va da tăria să suportăm toate loviturile şi care dovedeşte că noi n-am trădat şi nu vom trăda revoluţia. Şi dacă ne-a fost dat să trecem prin asemenea încercări şi înfrîngeri, asta s-a întîmplat pentru că în istorie lucrurile nu se desfăşoară atît de lin şi de agreabil, încît toţi oamenii muncii să se ridice o dată cu noi în toate ţările. Nu trebuie să uităm cu ce duşman avem de-a face. Duşmanii cu care am avut de-a face pînă acum: şi Romanov, şi Kerenski, şi burghezia rusă — care este atît de obtuză, de neorganizată şi de incultă şi care mai ieri îi lingea cizmele lui Romanov, iar după aceea umbla cu tratatele secrete în buzunar — prezintă ei oare vreo valoare în comparaţie cu burghezia mondială, care a făcut din toate cuceririle minţii omeneşti un instrument de înăbuşire a voinţei celor ce muncesc şi care şi-a adaptat întreaga ei organizare spre exterminarea oamenilor?

Iată ce duşman s-a năpustit asupra noastră într-un moment cînd noi am dezarmat complet, cînd trebuie să spunem fără nici un ocol: armată n-avem, şi o ţară

www.dacoromanica.ro

care a rămas fără armată trebuie să accepte o pace nespus de ruşinoasă.

Noi nu înşelăm pe nimeni, nu trădăm pe nimeni şi nu refuzăm să dăm ajutor confraţilor noştri. Dar va trebui să acceptăm o pace nespus de grea, să acceptăm condiţii îngrozitoare, să acceptăm să facem o retragere pentru a cîştiga timp pînă nu e prea tîrziu, ca să ne poată veni în ajutor aliaţii, căci aliaţi avem. Oricît de mult am urî imperialismul, oricît de puternic ar fi sentimentul nostru legitim de indignare şi de revoltă împotriva lui, trebuie să ne dăm seama că acum sîntem defensişti. Noi nu apărăm tratatele secrete, noi apărăm socialismul, apărăm patria socialistă. Dar pentru a avea posibilitatea s-o apărăm, am fost nevoiţi să acceptăm cele mai grele umiliri. Noi ştim că în istoria fiecărui popor există perioade în care el e nevoit să se retragă în faţa presiunii unui adversar cu nervi mai tari. Am obţinut un răgaz şi trebuie să profităm de el pentru ca armata să se odihnească cît de cît, pentru ca marea ei majoritate — nu numai zecile de mii de oameni care în marile oraşe participă la mitinguri, ci şi milioanele şi zecile de milioane de oameni care s-au împrăştiat prin sate — să înţeleagă că vechiul război a luat sfîrşit, că începe un nou război, la care noi am răspuns prin propuneri de pace, dar în faţa căruia am cedat, pentru a birui lipsa noastră de disciplină, moliciunea noastră, slăbiciunea noastră, cu care am putut să învingem ţarismul şi burghezia rusă, dar cu care nu putem să învingem burghezia internaţională europeană. Dacă vom şti să biruim aceste neajunsuri, vom ieşi învingători, pentru că aliaţi avem, şi de acest lucru sîntem convinşi.

Oricît şi-ar face acum de cap imperialiştii din lumea întreagă văzînd înfrîngerea noastră, în ţările lor sporeşte numărul duşmanilor lor şi al aliaţilor noştri. Noi am ştiut şi ştim cu certitudine că în rîndurile clasei muncitoare din Germania acest proces se desfăşoară, poate, mai încet decît ne-am aşteptat noi, mai lent, poate, decît dorim noi, dar este neîndoielnic că creşte revolta împotriva imperialiştilor, că sporeşte numărul celor ce

www.dacoromanica.ro

ne sînt aliaţi în activitatea noastră şi că ei ne vor veni în ajutor.

Să ştim să strîngem forţe, să ştim să lansăm o lozincă, să introducem disciplina, iată care este datoria noastră faţă de revoluţia socialistă. În aceste condiţii vom putea să ne menţinem pînă în momentul cînd proletariatul aliat ne va veni în ajutor, şi împreună cu el vom învinge pe toţi imperialiştii şi pe toţi capitaliştii.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr. 47 din 14 martie 1918

Se tipăreşte după textul ziarului, confruntat cu stenograma

www.dacoromanica.ro

AL IV-LEA CONGRES GENERAL EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA [45]

14—16 MARTIE 1918

Proiectul de rezoluție în legătură cu mesajul lui Wilson a fost publicat la 15 martie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 48 ; raportul cu privire la ratificarea tratatului de pace — la 16 și 17 (3 și 4) martie 1918 în ziarul „Pravda" („Social-Demokrat") nr. 47 și 48 ; cuvîntul de încheiere la raport — la 19 (6) martie 1918 în ziarul „Pravda" nr. 49 ; rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de la Brest — la 16 (3) martie 1918 în ziarul „Pravda" („Social-Demokrat") nr. 47

Proiectul de rezoluție în legătură cu mesajul lui Wilson se tipărește după manuscris ; raportul — după stenogramă, confruntată cu textul publicat în ziarul „Pravda" („Social-Demokrat") ; cuvîntul de încheiere — după stenograma care a fost confruntată cu textul apărut în ziarul „Pravda" ; rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de la Brest — după textul apărut în ziarul „Pravda" („Social-Demokrat") care a fost confruntat cu manuscrisul

www.dacoromanica.ro

1

PROIECT DE REZOLUȚIE ÎN LEGĂTURĂ CU MESAJUL LUI WILSON [46]

Congresul își exprimă recunoștința sa față de poporul american, și în primul rînd față de clasele celor ce muncesc și sînt exploatați din Statele Unite ale Americii de Nord, în legătură cu faptul că în aceste zile, în care Republica Sovietică Socialistă Rusă trece prin grele încercări, președintele Wilson și-a exprimat, prin intermediul congresului Sovietelor, simpatia sa față de poporul rus.

Republica Sovietică Rusă, care a devenit o țară neutră, profită de mesajul adresat de președintele Wilson pentru a exprima tuturor popoarelor care suferă și pier de pe urma grozăviilor războiului imperialist calda ei simpatie și convingerea ei fermă că nu sînt departe vremurile fericite cînd masele muncitoare din toate țările burgheze vor scutura jugul capitalului și vor instaura orînduirea socialistă a societății, singura care e în stare să asigure o pace trainică și dreaptă, precum și cultură și bunăstare pentru toți oamenii muncii.

Scris la 14 martie 1918

www.dacoromanica.ro

2

RAPORT CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE 14 MARTIE

Tovarăşi, trebuie să adoptăm azi o hotărîre într-o problemă care marchează un punct de cotitură în dezvoltarea revoluţiei ruse, şi nu numai a celei ruse, dar şi a celei internaţionale ; şi pentru a adopta o hotărîre justă în problema acestei păci extrem de grele pe care au încheiat-o, la Brest-Litovsk, reprezentanţii Puterii sovietice şi pe care Puterea sovietică o propune spre aprobare sau ratificare, pentru a putea adopta o hotărîre justă în această problemă, lucrul cel mai necesar pentru noi este să înţelegem sensul istoric al cotiturii la care am ajuns, să înţelegem care a fost principala particularitate a desfăşurării de pînă acum a revoluţiei şi care este cauza principală a înfrîngerii grele şi a perioadei de grele încercări prin care am trecut.

Mie mi se pare că principalul izvor al divergenţelor din rîndurile partidelor sovietice [47] în această problemă îl constituie tocmai faptul că unii se lasă prea lesne stăpîniţi de sentimentul de legitimă şi îndreptăţită indignare faţă de înfrîngerea provocată de către imperialism Republicii sovietice, se lasă uneori prea lesne cuprinşi de desperare şi, în loc să ţină seama de condiţiile istorice ale desfăşurării revoluţiei, aşa cum s-au creat ele înainte de această pace şi cum ni se înfăţişează după această pace, încearcă să dea, în legătură cu tactica revoluţiei, un răspuns care a izvorît de-a dreptul din sentiment. Or, întreaga experienţă a istoriei tuturor revoluţiilor ne învaţă, că, atunci cînd avem de-a face cu o mişcare de masă sau cu o luptă de clasă, mai ales cu o luptă de

www.dacoromanica.ro

clasă ca aceea din zilele noastre, care nu se desfăşoară numai pe întreg cuprinsul unei singure ţări, fie ea şi din cele mai mari, ci cuprinde toate relaţiile internaţionale, în acest caz la temelia tacticii noastre trebuie să punem înainte de toate şi mai mult ca orice o apreciere a situaţiei obiective, să examinăm în mod analitic mersul revoluţiei de pînă acum şi să vedem de ce s-a schimbat într-un mod atît de ameninţător, atît de brusc şi de nefavorabil pentru noi.

Dacă vom privi din acest punct de vedere dezvoltarea revoluţiei noastre, vom vedea limpede că pînă acum ea a trecut printr-o perioadă de relativă şi, într-o măsură considerabilă, aparentă neatîrnare şi vremelnică independenţă faţă de relaţiile internaţionale. Drumul pe care a mers revoluţia noastră de la sfîrşitul lunii februarie 1917 şi pînă la 11 februarie anul acesta [48], cînd a început ofensiva germană, a fost, în linii generale, un drum de succese uşoare şi rapide. Dacă privim dezvoltarea acestei revoluţii pe scară internaţională şi numai din punctul de vedere al dezvoltării revoluţiei ruse, vom vedea că în acest an am trecut prin trei perioade. În prima perioadă, clasa muncitoare din Rusia, împreună cu tot ce era înaintat, conştient şi viu în rîndurile ţărănimii şi sprijinită fiind nu numai de mica burghezie, dar şi de marea burghezie, a lichidat în cîteva zile monarhia. Acest succes ameţitor se explică, pe de o parte, prin aceea că din experienţa anului 1905 poporul rus a dobîndit o uriaşă rezervă de combativitate revoluţionară, iar pe de altă parte prin aceea că Rusia, ca ţară deosebit de înapoiată, a avut foarte mult de suferit de pe urma războiului şi a ajuns deosebit de repede într-o stare de absolută imposibilitate de a continua acest război sub vechiul regim.

După un scurt şi vijelios succes, cînd a fost creată o nouă organizaţie — aceea a Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor —, au urmat pentru revoluţia noastră lungile luni ale perioadei de tranziţie, în care puterea burgheziei, subminată dintr-o dată de către Soviete, era sprijinită şi întărită de partidele conciliatoriste mic-burgheze — menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, care sprijineau această putere. Aceasta era o

www.dacoromanica.ro

putere care sprijinea războiul imperialist şi apăra tratatele secrete imperialiste şi care ţinea clasa muncitoare doar cu promisiuni, o putere care nu făcea absolut nimic şi doar întreţinea ruina. În această perioadă atît de lungă pentru noi, pentru revoluţia rusă, Sovietele au acumulat forţe ; a fost o perioadă lungă pentru revoluţia rusă, dar scurtă din punct de vedere internaţional, fiindcă, în majoritatea ţărilor centrale, pentru lichidarea iluziilor mic-burgheze, pentru învingerea conciliatorismului diferitelor partide, fracţiuni şi nuanţe a fost nevoie nu de o perioadă de cîteva luni, ci de multe şi lungi decenii ; această perioadă, de la 20 aprilie şi pînă la reluarea războiului imperialist, în iunie, de către Kerenski, care purta în buzunar un tratat imperialist secret, a avut un rol hotărîtor. În această perioadă am cunoscut înfrîngerea din iulie, am avut de înfruntat rebeliunea lui Kornilov, şi numai din experienţa luptei de masă, numai cînd masele largi de muncitori şi de ţărani şi-au dat seama — nu din predicile ce li se ţineau, ci din propria lor experienţă — de toată zădărnicia conciliatorismului mic-burghez, numai atunci, după o îndelungă dezvoltare politică, după o îndelungă pregătire şi după ce s-a produs o schimbare în mentalitatea şi în concepţiile grupărilor de partid, s-a creat terenul pentru Revoluţia din Octombrie şi a început a treia perioadă a revoluţiei ruse în prima ei fază, care era ruptă sau în mod vremelnic separată de revoluţia internaţională.

Această a treia perioadă, a lui Octombrie, a organizării este perioada cea mai grea şi în acelaşi timp perioada celor mai mari şi mai rapide triumfuri. Începînd din octombrie, revoluţia noastră, care a trecut puterea în mîna proletariatului revoluţionar, care a instaurat dictatura acestuia şi i-a asigurat sprijinul imensei majorităţi a proletariatului şi a ţărănimii sărace, începînd din octombrie revoluţia noastră a înaintat în marş victorios, în marş triumfal. În toate colţurile Rusiei a început războiul civil, sub forma împotrivirii opuse de exploatatori, de moşieri şi de burghezie, care erau sprijiniţi de o parte din burghezia imperialistă.

www.dacoromanica.ro

A început războiul civil, şi în acest război civil forţele adversarilor Puterii sovietice, forţele duşmanilor maselor muncitoare şi exploatate, s-au dovedit a fi cu totul neînsemnate ; războiul civil a fost un triumf continuu al Puterii sovietice, fiindcă adversarii ei, exploatatorii, moşierii şi burghezia, n-au avut nici un fel de sprijin, nici politic, nici economic, şi atacul lor a eşuat complet. Lupta împotriva lor nu consta atît în operaţii militare, cît în agitaţie ; noi pături şi noi mase, printre care şi acelea ale căzăcimii muncitoare, se desprindeau de exploatatori, care încercau să le îndepărteze de Puterea sovietică.

Această perioadă de marş victorios, triumfal al dictaturii proletariatului şi al Puterii sovietice, în care ea a atras de partea sa în mod cert, categoric şi irevocabil mase uriaşe ale celor ce muncesc şi sînt exploataţi în Rusia, a marcat punctul final şi culminant al dezvoltării revoluţiei ruse, care în tot decursul acestei perioade s-a desfăşurat oarecum independent de imperialismul internaţional. Aceasta a fost cauza pentru care ţara cea mai înapoiată şi cea mai pregătită pentru revoluţie prin experienţa anului 1905 a adus la putere atît de repede, atît de lesne şi atît de sistematic o clasă după alta, eliminînd diferite combinaţii politice, şi a ajuns în cele din urmă la o alcătuire politică care este ultimul cuvînt nu numai al revoluţiei ruse, dar şi al revoluţiilor muncitoreşti din Europa apuseană, pentru că în Rusia Puterea sovietică s-a consolidat şi şi-a cîştigat simpatiile definitive ale celor ce muncesc şi sînt exploataţi, pentru că ea a nimicit vechiul aparat de opresiune al puterii de stat, a creat din temelie un nou tip de stat, superior, aşa cum a fost el întruchipat într-o formă embrionară de Comuna din Paris, care a doborît vechiul aparat şi a pus în locul lui forţa armată directă a maselor, a înlocuit democratismul parlamentar-burghez prin democratismul maselor muncitoare, exceptînd pe exploatatori, şi a reprimat în mod sistematic împotrivirea acestora.

Iată ce a făcut revoluţia rusă în această perioadă, iată de ce într-o mică avangardă a revoluţiei ruse s-a creat impresia că această desfăşurare rapidă, acest marş triumfal

www.dacoromanica.ro

al revoluţiei ruse poate să conteze pe noi victorii. Şi tocmai aici era greşeala, pentru că perioada în care revoluţia rusă era în plină dezvoltare, făcînd ca în Rusia puterea să treacă din mîinile unei clase în mîinile alteia şi punînd capăt conciliatorismului de clasă numai între hotarele Rusiei, a fost istoriceşte posibilă numai pentru că cei mai mari dintre rechinii imperialismului mondial fuseseră vremelnic opriţi în mişcarea lor ofensivă împotriva Puterii sovietice. O revoluţie care în cîteva zile a răsturnat monarhia, care în cîteva luni a pus capăt tuturor încercărilor de conciliere cu burghezia şi în cîteva săptămîni de război civil a înfrînt orice împotrivire a burgheziei, — o astfel de revoluţie, care este revoluţia unei republici socialiste, a putut să se menţină în mijlocul puterilor imperialiste, în mijlocul tîlharilor internaţionali, alături de rechinii imperialismului internaţional, numai în măsura în care burghezia, angajată într-o luptă intestină pe viaţă şi pe moarte, era paralizată în ofensiva ei contra Rusiei.

Şi iată că a început perioada pe care ne este dat s-o resimţim atît de concret şi de dureros, perioada unor înfrîngeri foarte grele, a unor încercări foarte grele pentru revoluţia rusă, o perioadă în care, în loc să efectuăm o ofensivă rapidă, directă şi făţişă împotriva duşmanilor revoluţiei, ne este dat să suferim înfrîngeri foarte grele şi să ne retragem în faţa unei forţe incomparabil mai mari decît a noastră — în faţa forţei imperialismului internaţional şi a capitalului financiar internaţional, în faţa unei forţe militare pe care întreaga burghezie, cu tehnica ei modernă, cu întreaga ei organizare, a adunat-o şi a îndreptat-o împotriva noastră cu scopul de a jefui, asupri şi sugruma popoarele mici ; a trebuit să ne gîndim la o echilibrare a forţelor, să facem faţă unei sarcini nespus de grele, să ne măsurăm puterile într-o încăierare directă nu cu un duşman ca Romanov şi ca Kerenski, care nu pot fi luaţi în serios, — a trebuit să dăm piept cu forţele burgheziei internaţionale în toată tăria ei militară-imperialistă, să înfruntăm pe rechinii imperialismului internaţional. Şi e de la sine înţeles că, întrucît ajutorul proletariatului socialist internaţional se lasă aş-

www.dacoromanica.ro

teptat, a trebuit să ne angajăm singuri într-o ciocnire cu aceste forţe şi să suferim o înfrîngere extrem de grea.

Şi aceasta este o perioadă de grele înfrîngeri şi de retrageri, o perioadă în care trebuie să salvăm măcar o mică parte din poziţiile noastre, retrăgîndu-ne în faţa imperialismului şi aşteptînd pînă ce se vor schimba condiţiile internaţionale în general, pînă ce ne vor veni în ajutor forţele proletariatului european, care există, care se maturizează, care n-au putut să termine atît de uşor cu duşmanul lor cum am făcut-o noi, fiindcă ar fi cea mai greşită iluzie şi cea mai mare greşeală să uităm că revoluţiei ruse i-a fost uşor să înceapă, dar îi este greu să facă paşi mai departe. Acest lucru era inevitabil, deoarece nouă ne-a fost dat să începem cu cel mai putred şi mai înapoiat regim politic. Revoluţia europeană trebuie să înceapă cu burghezia, ea are de-a face cu un duşman incomparabil mai serios şi în condiţii incomparabil mai grele. Pentru revoluţia europeană începutul va fi incomparabil mai greu. Noi vedem că ei îi este incomparabil mai greu să facă prima breşă în orînduirea care o apasă. Îi va fi mult mai uşor să urce a doua şi a treia treaptă a ei. Şi nici nu poate fi altfel atîta timp cît există actualul raport de forţe între clasele revoluţionare şi cele reacţionare pe arena internaţională. Aceasta e cotitura decisivă pe care o scapă permanent din vedere aceia care, în consideraţiile lor asupra situaţiei actuale — neobişnuit de grea — a revoluţiei, nu privesc lucrurile din punct de vedere istoric, ci dintr-un punct de vedere impus de sentimentele şi de indignarea lor. Şi experienţa istoriei ne arată că întotdeauna, în toate revoluţiile — în decursul unei perioade în care revoluţia trecea printr-o cotitură şi o trecere bruscă de la victorii rapide la o perioadă de înfrîngeri grele —, a început o perioadă de frazeologie pseudorevoluţionară, care a pricinuit întotdeauna un mare prejudiciu desfăşurării revoluţiei. Şi iată, tovarăşi, numai atunci cînd ne vom impune obligaţia de a ţine seama de cotitura care ne-a aruncat de la victorii rapide, uşoare şi depline la înfrîngeri grele, numai atunci vom fi în stare să apreciem just tactica noastră. Această problemă nespus de grea şi de complicată care este un

www.dacoromanica.ro

rezultat al punctului de cotitură ce s-a ivit în dezvoltarea actuală a revoluţiei, de la victorii uşoare înăuntru la înfrîngeri neobişnuit de grele în afară, şi punctul de cotitură care a apărut în întreaga revoluţie internaţională, de la perioada de activitate propagandistică şi agitatorică a revoluţiei ruse, în condiţii cînd imperialismul se afla în expectativă, la acţiunile ofensive ale imperialismului împotriva Puterii sovietice — pune în faţa întregii mişcări internaţionale vest-europene o problemă deosebit de grea şi de acută. Dacă nu vom pierde din vedere acest moment istoric, va trebui să ne dăm seama cum s-a format principala sferă de interese a Rusiei în problema actualei păci extrem de apăsătoare, care este calificată drept o pace ruşinoasă.

În polemica mea cu cei ce negau necesitatea de a accepta această pace, nu o dată mi s-a întîmplat să aud spunîndu-se că punctul de vedere în favoarea semnării păcii nu exprimă altceva decît interesele maselor ţărăneşti obosite, ale soldaţilor declasaţi etc. etc. Şi întotdeauna, auzind asemenea afirmaţii şi referiri, m-am mirat cum de scapă din vedere tovarăşii aspectul de clasă al dezvoltării naţionale. Aceşti oameni caută cu tot dinadinsul explicaţii proprii, ca şi cum partidul proletariatului, luînd puterea, n-ar fi avut dinainte în vedere că numai o alianţă a proletariatului cu ţărănimea săracă, adică cu majoritatea ţăranilor din Rusia, că numai o asemenea alianţă poate în această ţară să treacă puterea în mîinile unui guvern revoluţionar al Sovietelor — adică al majorităţii, al adevăratei majorităţi a poporului —, că fără această alianţă orice încercare de a instaura puterea, mai ales în momentele de grea cotitură ale istoriei, nu are nici un sens. Ca şi cum am putea ocoli acum acest adevăr, admis de noi toţi, şi ne-am putea mulţumi cu referiri pline de dispreţ la starea de oboseală a ţăranilor şi a soldaţilor declasaţi. În ce priveşte starea de oboseală a ţărănimii şi a soldaţilor declasaţi, trebuie să spunem că ţara va fi gata să opună rezistenţă, că ţărănimea săracă poate opune rezistenţă numai în măsura în care este în stare să-şi angajeze forţele în luptă.

www.dacoromanica.ro

Cînd am luat puterea, în octombrie, era clar că evenimentele evoluează inevitabil în această direcţie, că cotitura spre bolşevism făcută de Soviete înseamnă o cotitură în întreaga ţară, că venirea bolşevismului la putere este inevitabilă. Cînd, conştienţi de acest lucru, am hotărît, în octombrie, să luăm puterea, noi ne spuneam absolut limpede şi răspicat, nouă înşine şi întregului popor, că este vorba de trecerea puterii în mîinile proletariatului şi ale ţărănimii sărace, că proletariatul este sigur că ţărănimea îl va sprijini, şi în ce anume îl va sprijini asta o ştiţi şi dumneavoastră : în lupta lui activă pentru pace, în hotărîrea lui de a duce mai departe lupta împotriva marelui capital financiar. În această privinţă nu ne înşelăm, şi oricine rămîne cît de cît în cadrul forţelor de clasă şi al relaţiilor de clasă nu poate să facă abstracţie de adevărul neîndoielnic că nu putem cere unei ţări de mici ţărani, care a făcut atît de mult pentru revoluţia europeană, ca şi pentru cea internaţională, să ducă lupta în aceste condiţii grele, extrem de grele, cînd proletariatul vest-european este, fără îndoială, gata să ne vină în ajutor, aşa cum a dovedit-o prin fapte, prin greve etc., dar cînd acest ajutor pe care urma să-l primim a întîrziat, fără îndoială. Iată de ce spun eu că asemenea referiri la oboseala maselor ţărăneşti etc. se explică pur şi simplu prin lipsa de argumente şi prin completa neputinţă a celor ce recurg la aceste argumente, prin totala lor incapacitate de a cuprinde toate relaţiile de clasă în ansamblul lor, în adevăratele lor proporţii : acelea ale revoluţiei proletariatului şi ţărănimii, considerată în masa ei ; numai atunci cînd la fiecare cotitură bruscă a istoriei ţinem seama de raportul dintre clase în ansamblu, dintre toate clasele, şi nu alegem exemple izolate şi cazuri izolate, numai atunci simţim că ne sprijinim ferm pe analiza unor fapte autentice. Îmi dau perfect de bine seama că burghezia rusă ne împinge acum spre un război revoluţionar într-un moment cînd pentru noi el este absolut imposibil. Aşa cer interesele de clasă ale burgheziei.

Cînd ei nu fac altceva decît să strige : „e o pace ruşinoasă !“, fără să spună măcar o vorbă din care să se vadă

www.dacoromanica.ro

cine a adus armata în această situaţie, eu îmi dau perfect de bine seama că prin glasul lor vorbeşte burghezia şi cei de la „Delo Naroda", vorbesc menşevicii lui Ţereteli, adepţii lui Cernov şi acoliţii lor (aplauze), îmi dau perfect de bine seama că burghezia este aceea care face tapaj pe tema declanşării unui război revoluţionar. Asta o cer interesele ei de clasă, dorinţa ei ca Puterea sovietică să facă un pas greşit. Acest lucru este explicabil la nişte oameni care, pe de o parte, umplu coloanele ziarelor lor cu mîzgăleala lor contrarevoluţionară... (Voci: „Au fost interzise toate".) Încă nu toate, din păcate, dar o să le interzicem pe toate. (Aplauze.) Aş vrea să văd şi eu un proletariat care ar permite contrarevoluţionarilor, partizanilor burgheziei şi celor ce duc o politică de conciliere cu ea să continue a folosi monopolul bogăţiilor pentru a ameţi poporul cu opiul lor burghez. Un asemenea proletariat n-a existat niciodată. (Aplauze.)

Înţeleg foarte bine de ce din paginile unor astfel de publicaţii se ridică un val de urlete, vaiete şi vociferări împotriva păcii ruşinoase. Îmi dau foarte bine seama că pentru acest război revoluţionar se pronunţă oameni care în acelaşi timp, de la cadeţi şi pînă la socialiştii-revoluţionari de dreapta, îi întîmpină cu bucurie pe germani în ofensiva lor şi exclamă pe un ton triumfător: iată germanii, şi-i lasă pe ofiţerii lor să se plimbe cu epoleţi pe umeri în localităţile invadate de imperialismul german. Da, nu mă mir de loc că asemenea burghezi şi asemenea conciliatori pledează pentru un război revoluţionar. Ei vor ca Puterea sovietică să cadă în cursă. Şi-au dat arama pe faţă aceşti burghezi şi aceşti conciliatori. Noi i-am văzut şi îi vedem în carne şi oase, noi ştim că în Ucraina cei de teapa domnului Vinnicenko nu sînt altceva decît nişte Kerenski ucraineni, nişte Cernovi ucraineni şi Ţereteli ucraineni. Aceşti domni, aceşti Kerenski, Cernovi şi Ţereteli ucraineni, au ascuns poporului pacea pe care au încheiat-o cu imperialiştii germani, iar acum, cu ajutorul baionetelor germane, încearcă să răstoarne Puterea sovietică în Ucraina. Iată ce au făcut aceşti burghezi şi aceşti conciliatori şi cei ce gîndesc la fel cu ei. (Aplauze.) Iată ce au făcut aceşti burghezi

www.dacoromanica.ro

şi conciliatori ucraineni — al căror exemplu îl avem în faţa noastră —, care au ascuns şi continuă să ascundă poporului tratatele lor secrete şi care cu ajutorul baionetelor germane merg împotriva Puterii sovietice. Iată ce vrea burghezia rusă, iată încotro împing, în mod conştient sau inconştient, acoliţii burgheziei Puterea sovietică : ei ştiu că acum ea n-ar putea în nici un caz să se măsoare, într-un război imperialist, cu un imperialism puternic. Iată de ce numai în această situaţie internaţională, numai în această conjunctură generală de clasă vom înţelege cît de amarnic greşesc aceia care, asemenea partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga, s-au lăsat antrenaţi de o teorie care în mod obişnuit îşi face apariţia în momentele grele din istoria tuturor revoluţiilor şi care constă pe jumătate din desperare şi pe jumătate din frazeologie, o teorie care, în loc să ne îndemne să privim lucid realitatea şi să apreciem din punctul de vedere al forţelor de clasă sarcinile revoluţiei faţă de duşmanii dinăuntru şi din afară, ne cere să rezolvăm sub presiunea sentimentului, şi numai din punctul de vedere al sentimentului, o problemă serioasă şi extrem de dificilă. Această pace este nespus de grea şi de ruşinoasă. În declaraţiile şi cuvîntările mele am calificat-o şi eu de mai multe ori drept o pace în genul celei de la Tilsit, care i-a fost impusă de cuceritorul Napoleon poporului prusian şi poporului german după o serie de înfrîngeri grele. Da, această pace reprezintă o grea înfrîngere şi ea umileşte Puterea sovietică, dar dacă dv., pornind de la acest deznodămînt şi mărginindu-vă la el, apelaţi la sentiment, căutaţi să stîrniţi indignare şi încercaţi să rezolvaţi astfel această mare problemă istorică, ajungeţi în situaţia ridicolă şi jalnică în care s-a aflat cîndva întregul partid al socialiştilor-revoluţionari (a p l a u z e), cînd în 1907, într-o situaţie care în anumite privinţe era întrucîtva asemănătoare, a făcut şi el apel la sentimentul de revoluţionar, cînd după înfrîngerea extrem de grea suferită de revoluţia noastră în anii 1906 şi 1907 Stolîpin ne-a impus legile cu privire la Duma a treia — care însemnau condiţii de activitate extrem de grele şi de ruşinoase într-una dintre cele mai mîrşave instituţii reprezentative —, cînd

www.dacoromanica.ro

partidul nostru, după oarecare şovăieli (în rîndurile sale s-au manifestat, cu acest prilej, mai multe şovăieli decît acum), a rezolvat această problemă în sensul că nu avem dreptul să ne lăsăm conduşi de sentiment, că, oricît de mare ar fi indignarea şi revolta noastră împotriva ruşinoasei Dume a treia, trebuie să recunoaştem totuşi că aici nu e vorba de ceva întîmplător, ci de o necesitate istorică a luptei de clasă în dezvoltare, care n-a mai avut suficiente forţe ca să meargă mai departe şi care şi le va aduna chiar şi în aceste condiţii ruşinoase ce ne-au fost impuse. S-a văzut că noi aveam dreptate. Cei ce au încercat să antreneze şi pe alţii prin frazeologia lor revoluţionară, să-i înflăcăreze vorbindu-le de dreptate, întrucît ea exprima un sentiment cu totul legitim, au primit o lecţie pe care n-o s-o uite nici un revoluţionar care gîndeşte şi judecă.

Revoluţiile nu se desfăşoară atît de lin încît să ne asigure o ascensiune rapidă şi uşoară. N-a existat nici o mare revoluţie, fie ea şi pe scară naţională, care să nu fi trecut printr-o grea perioadă de înfrîngeri, şi într-o problemă atît de serioasă ca aceea a mişcărilor de mase, a revoluţiilor în plină desfăşurare nu este permisă atitudinea aceluia care declară că un revoluţionar nu se poate împăca cu o pace ruşinoasă şi umilitoare ; nu e de ajuns să debitezi aici fraze agitatorice, să ne copleşeşti cu reproşuri în legătură cu această pace ; acesta este un adevăr elementar al revoluţiei, care e îndeobşte cunoscut, şi el exprimă o cunoscută experienţă a tuturor revoluţiilor. Experienţa noastră datează din 1905, şi dacă sîntem bogaţi în ceva, dacă există ceva care a făcut ca clasa muncitoare rusă şi ţărănimea săracă rusă să-şi asume rolul, nespus de greu şi de mare cinste, de a începe revoluţia socialistă internaţională, este tocmai faptul că poporul rus a reuşit, mulţumită unui concurs special de împrejurări istorice, să facă la începutul secolului al XX-lea două mari revoluţii ; apoi, din experienţa acestor revoluţii trebuie să învăţăm, trebuie să înţelegem că numai ţinînd seama de raportul schimbat al legăturii de clasă între un stat şi altul se poate stabili în mod vădit că acum nu sîntem în stare să facem faţă unui

www.dacoromanica.ro

război ; trebuie să ţinem seama de acest lucru şi să ne spunem : oricare ar fi răgazul, oricît de şubredă şi de efemeră, oricît de grea şi de umilitoare ar fi pacea obţinută, ea e preferabilă unui război, deoarece dă maselor populare posibilitatea să mai răsufle puţin, deoarece dă posibilitatea de a îndrepta ceea ce a făcut burghezia, care acum vociferează pretutindeni unde poate, mai ales sub protecţia germanilor în regiunile ocupate. (A p l a u z e.)

Burghezia susţine în gura mare că bolşevicii au descompus armata, că nu mai există armată şi că vinovaţi de această situaţie sînt bolşevicii ; dar să aruncăm o privire în trecut, tovarăşi, să vedem în primul rînd cum s-a desfăşurat revoluţia noastră. Oare dumneavoastră nu ştiţi că în armata noastră dezertările şi descompunerea au început cu mult înainte de revoluţie, încă din 1916, că oricine a văzut cum arăta armata trebuie să recunoască acest lucru ? Şi ce a făcut burghezia noastră pentru a nu se ajunge la o asemenea situaţie ? Nu este oare limpede că singura şansă de a ne izbăvi de imperialişti a fost atunci în mîna ei, că această şansă s-a ivit în lunile martie şi aprilie, cînd organizaţiile sovietice puteau să ia puterea printr-un simplu gest de ameninţare împotriva burgheziei, şi că, dacă atunci Sovietele ar fi luat puterea, dacă intelectualitatea burgheză şi mic-burgheză, împreună cu socialiştii-revoluţionari şi menşevicii, în loc să-l ajute pe Kerenski să înşele poporul, să tăinuiască tratatele secrete şi să ducă armata la ofensivă, ar fi venit atunci în ajutorul armatei, aprovizionînd-o cu armament şi cu alimente şi ar fi silit burghezia să ajute patria cu concursul întregii intelectualităţi, nu patria afaceriştilor, nu patria tratatelor care ajută la exterminarea poporului (a p l a u z e), dacă Sovietele, silind burghezia să ajute patria oamenilor muncii, a muncitorilor, ar fi ajutat armata, care era dezbrăcată, desculţă şi flămîndă, — numai în acest caz am fi obţinut, poate, o perioadă de zece luni, care ar fi fost suficientă pentru a da posibilitate armatei să răsufle şi pentru a-i da un sprijin unanim, pentru ca ea, fără să se retragă măcar cu un pas de pe front, să propună o pace democratică generală şi să rupă tratatele secrete, dar

www.dacoromanica.ro

să se menţină pe front, să nu dea nici cu un pas înapoi. Iată care erau şansele de a obţine o pace pe care o ofereau şi o aprobau muncitorii şi ţăranii. Aceasta este o tactică de apărare a patriei, dar nu a unei patrii a Romanovilor, Kerenskilor şi Cernovilor, nu a unei patrii a tratatelor secrete, a unei patrii a burgheziei venale, ci a unei patrii a maselor muncitoare. De aici se vede cine a făcut ca trecerea de la război la revoluţie şi de la revoluţia rusă la socialismul internaţional să se desfăşoare în condiţiile unor încercări atît de grele. Iată de ce o propunere ca aceea de a declanşa un război revoluţionar sună ca o vorbă goală, cînd ştim că n-avem armată, cînd ştim că a fost imposibil să ţinem în loc armata, şi cunoscătorii în materie nu puteau să nu vadă că decretul nostru de demobilizare nu este ceva născocit, ci este rezultatul unei necesităţi evidente, al simplei imposibilităţi de a ţine în loc armata. Armata nu mai putea să fie ţinută în loc. Şi a avut dreptate acel ofiţer, care nu era bolşevic, şi care a spus încă înainte de Revoluţia din Octombrie că armata nu poate să lupte şi nu va lupta [40]. Iată la ce au dus lunile de tocmeală cu burghezia şi toate pledoariile în legătură cu necesitatea de a continua războiul ; oricît de nobile ar fi fost sentimentele care dictau o asemenea poziţie unui număr mare sau mic de revoluţionari, pledoariile lor s-au dovedit a fi o simplă frazeologie revoluţionară, care deschidea drum liber tentativelor de agresiune ale imperialismului internaţional pentru ca el să ne jefuiască încă pe atît şi chiar mai mult decît a reuşit s-o facă după ce noi am comis greşeala, tactică sau diplomatică, de a ne codi să semnăm tratatul de la Brest-Litovsk. Cînd spuneam adversarilor semnării păcii : dacă am obţine un răgaz mai de lungă durată, aţi înţelege că interesele însănătoşirii armatei, interesele maselor muncitoare sînt mai presus de orice şi că în numele acestor interese trebuie să încheiem pace, — ei susţineau că nu poate fi vorba de nici un răgaz.

Dar revoluţia noastră s-a deosebit de toate cele dinaintea ei tocmai prin aceea că a stîrnit în mase o puternică dorinţă de muncă constructivă şi de activitate creatoare, cînd în satele cele mai îndepărtate masele

www.dacoromanica.ro

muncitoare, care erau umilite, împilate şi asuprite de ţari, de moşieri şi de burghezie, se ridică la luptă ; şi această perioadă a revoluţiei se încheie abia acum, cînd la sate are loc o revoluţie care făureşte o viaţă nouă. Şi pentru a obţine acest răgaz, oricît de scurt şi de neînsemnat ar fi el, sîntem datori — dacă punem interesele maselor muncitoare mai presus de interesele bătăioşilor burghezi care agită săbiile şi ne îndeamnă la luptă —, am fost datori să semnăm acest tratat. Iată ce ne învaţă revoluţia. Ea ne învaţă că, atunci cînd comitem greşeli diplomatice, cînd credem că muncitorii germani ne vor veni mîine în ajutor, cînd sperăm că Liebknecht are să învingă acum (şi noi ştim că el, într-un fel sau altul, va fi învingător, acest lucru este inevitabil în dezvoltarea mişcării muncitoreşti (aplauze)), înseamnă că, dacă ne lăsăm antrenaţi de sentimente, lozincile revoluţionare ale mişcării socialiste, al cărei drum este atît de anevoios, se transformă în frazeologie. Şi nici un reprezentant al oamenilor muncii, nici un muncitor cinstit nu va da înapoi în faţa oricăror sacrificii, fie ele oricît de mari, cînd va fi vorba să dea ajutor mişcării socialiste din Germania, pentru că în tot acest timp cît s-a aflat pe front el a învăţat să facă deosebire între imperialiştii germani şi soldaţii chinuiţi de disciplina germană, care în cea mai mare parte simpatizează cu noi. Iată de ce spun eu că în mod practic revoluţia rusă a îndreptat greşeala noastră, a îndreptat-o prin acest răgaz. După toate probabilităţile, el va fi de foarte scurtă durată, dar fapt este că avem posibilitatea să obţinem un răgaz, fie el şi de scurtă durată, pentru ca armata, care este istovită şi înfometată, să se pătrundă de conştiinţa că a căpătat posibilitatea să mai răsufle puţin. Pentru noi este limpede că perioada vechilor războaie imperialiste a luat sfîrşit şi că sîntem ameninţaţi de izbucnirea unor noi războaie, care ar aduce cu ele noi grozăvii ; dar perioade de războaie de acest fel au existat în multe epoci ale istoriei, şi ele au căpătat către sfîrşitul lor forme deosebit de acute. Şi este necesar ca acest lucru să fie înţeles nu numai la mitingurile de la Petrograd şi de la Moscova ; trebuie ca el să fie înţeles şi de zecile de milioane de oameni de la sate, ca cei

www.dacoromanica.ro

mai luminaţi dintre sătenii care s-au întors de pe front şi care au trecut prin toate grozăviile războiului să facă în aşa fel ca acest lucru să fie înţeles de toţi şi ca marea masă a ţăranilor şi muncitorilor să se convingă de necesitatea unui front revoluţionar şi să spună că noi am procedat just.

Ni se spune că am trădat Ucraina şi Finlanda — o, ce ruşine ! Dar s-a creat o asemenea situaţie că sîntem izolaţi de Finlanda, cu care am încheiat mai de mult — înainte de revoluţie — un tratat tacit, iar acum unul formal [50]. Ni se spune că cedăm Ucraina, pe care Cernov, Kerenski şi Ţereteli vor s-o nimicească ; ni se spune : trădătorilor, voi aţi trădat Ucraina ! La acestea eu răspund : tovarăşi, am văzut destule lucruri în istoria revoluţiei, ca să nu pot fi tulburat de privirile şi de ţipetele duşmănoase ale unor oameni care se lasă stăpîniţi de sentimente şi nu sînt în stare să judece. Am să vă dau un exemplu simplu. Închipuiţi-vă că doi prieteni merg împreună noaptea şi deodată sînt atacaţi de zece oameni. Dacă aceşti nemernici îl capturează pe unul dintre ei, ce-i rămîne celuilalt de făcut ? Să-i sară în ajutor nu poate ; dacă o ia la fugă, este el un trădător ? * Şi acum închipuiţi-vă că nu este vorba de persoane sau de domenii în care se rezolvă probleme legate de un sentiment nemijlocit, ci că se întîlnesc cinci armate de cîte o sută de mii de oameni, care încercuiesc o armată cu un efectiv de două sute de mii de oameni, şi că o altă armată trebuie să vină în ajutorul acesteia. Dar dacă această armată ştie că are să cadă cu siguranţă în cursă, trebuie să se retragă ; ea nu poate să nu se retragă, chiar dacă pentru acoperirea retragerii ar trebui să semneze o pace ruşinoasă, odioasă — calificaţi-o cum vreţi —, dar care totuşi trebuie semnată. Nu trebuie să ne lăsăm călăuziţi de sentimentul unui duelgiu care scoate spada şi spune : trebuie să mor pentru că sînt silit să semnez o pace umilitoare. Noi ştim însă cu toţii că, orice hotărîre veţi lua, armată nu avem, şi nici un fel de gesturi nu ne vor scuti de necesitatea de a ne retrage

* In stenogramă s a strecurat, probabil, o greşeala ; trebuie citit : „să nu-i sară în ajutor nu poate ; daca o ia la fuga, nu e te el un tr dator ?" (ve,i volumul de faţă, p. 34). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi de a cîştiga timp pentru ca armata să poată răsufla puţin, şi oricine priveşte realitatea în faţă şi nu se amăgeşte singur cu fraze revoluţionare va fi de acord cu această concluzie. Oricine priveşte realitatea în faţă şi nu se amăgeşte cu vorbe goale şi arogante, trebuie să ştie acest lucru.

Şi, dacă ştim acest lucru, datoria noastră revoluţionară este să semnăm şi un tratat greu, extrem de greu, şi impus cu forţa, fiindcă astfel vom dobîndi o situaţie mai bună pentru noi cît şi pentru aliaţii noştri. Am pierdut noi oare prin faptul că am semnat, la 3 martie, tratatul de pace ? Oricine vrea să privească lucrurile din punctul de vedere al relaţiilor de masă, şi nu din acela al unui nobil duelgiu, va înţelege că într-un moment ca acesta, cînd n-avem armată sau avem doar o rămăşiţă de armată îmbolnăvită, a accepta un război şi a spune că el e un război revoluţionar înseamnă a te înşela singur, înseamnă a înşela în mod cu totul nepermis poporul. Datoria noastră e să-i spunem poporului adevărul ; da, condiţiile păcii sînt foarte grele, Ucraina şi Finlanda se prăpădesc, dar noi trebuie să acceptăm această pace, şi întreaga Rusie muncitoare conştientă o va accepta, pentru că ea cunoaşte adevărul crud, ştie ce înseamnă războiul, ştie că a miza totul pe o carte, în speranţa că va izbucni deîndată o revoluţie în Germania, înseamnă a te amăgi singur. Semnînd pacea, noi am obţinut ceea ce prietenii noştri finlandezi au obţinut de la noi ; un răgaz, un ajutor, şi nu am fost duşi la pieire.

Cunosc cazuri în istoria popoarelor cînd a fost încheiată o pace cu mult mai tîlhărească, care lăsa la discreţia învingătorului popoare cu o puternică vitalitate. Să comparăm această pace a noastră cu pacea de la Tilsit ; pacea de la Tilsit a fost impusă Prusiei şi Germaniei de un cuceritor victorios. Această pace era atît de grea, încît, potrivit prevederilor ei, nu numai că au fost ocupate toate capitalele tuturor statelor germane, iar prusienii au fost împinşi pînă la Tilsit, ceea ce e ca şi cum noi am fi împinşi pînă la Omsk sau pînă la Tomsk. Dar nu numai atît : nenorocirea cea mai mare a fost că Napoleon a obligat popoarele învinse să-i pună la dispoziţie

www.dacoromanica.ro

trupe auxiliare pentru războaiele sale, şi cînd, cu toate acestea, situaţia a evoluat în aşa fel că popoarele germane au trebuit să ţină piept presiunii cuceritorului, cînd perioadei de războaie revoluţionare duse de Franţa i-a urmat o perioadă de războaie imperialiste, de cucerire, a ieşit limpede la iveală ceea ce nu vor să înţeleagă nişte oameni care, lăsîndu-se antrenaţi de frazeologie, prezintă semnarea păcii drept o prăbuşire. O asemenea mentalitate este lesne de înţeles din punctul de vedere al unui nobil duelgiu, dar nu din acela al muncitorului şi al ţăranului. Acesta din urmă a trecut prin şcoala grea a războiului şi a învăţat să judece. Au existat încercări şi mai grele, din care au reuşit să iasă şi popoare mai înapoiate. S-a întîmplat să fie încheiată o pace şi mai grea, şi anume de către germani, într-o perioadă cînd nu aveau armată sau cînd armata lor era bolnavă, aşa cum este astăzi armata noastră. Ei au încheiat o pace extrem de grea cu Napoleon. Şi această pace n-a însemnat prăbuşirea Germaniei ; dimpotrivă, ea a fost un punct de cotitură, care a asigurat apărarea naţională şi a provocat un nou avînt. Şi noi ne aflăm în preajma unui asemenea punct de cotitură şi trecem prin condiţii similare. Trebuie să privim adevărul în faţă şi să ne debarasăm de frazeologie şi declamaţie. Trebuie să spunem că, dacă este nevoie, trebuie încheiată pacea. Războiul de eliberare, războiul de clasă, războiul popular va lua locul războiului de tip napoleonian. Sistemul războaielor napoleoniene se va schimba, pacea va lua locul războiului, războiul va lua locul păcii şi totul arată că din fiecare nouă pace apăsătoare a rezultat întotdeauna o şi mai largă pregătire de război. Cel mai apăsător dintre tratatele de pace, cel de la Tilsit, a intrat în istorie ca punct de cotitură într-o perioadă cînd în rîndurile poporului german a început o cotitură, cînd el s-a retras pînă la Tilsit, pînă la graniţele Rusiei, dar în realitate a căutat să cîştige timp, a aşteptat pînă cînd situaţia internaţională care un timp oarecare i-a dat posibilitate lui Napoleon — care era un tîlhar tot atît de mare cum sînt astăzi Hohenzollern şi Hindenburg — să triumfe, pînă cînd această situaţie s-a schimbat, pînă cînd conştiinţa poporului german, care era istovit de deceniile

www.dacoromanica.ro

de războaie napoleoniene şi de înfrîngeri, s-a însănătoşit, pînă cînd el s-a trezit la o viaţă nouă. Iată ce ne învaţă istoria, iată de ce orice desperare şi orice frazeologie este o crimă, iată de ce oricine va spune : da, vechile războaie imperialiste iau sfîrşit. Cotitura istorică a început.

Începînd din octombrie, revoluţia noastră a mers din triumf în triumf, dar acum au venit îndelungate vremuri grele ; nu ştim cît de mult o să ţină ele, dar ştim că reprezintă o lungă şi grea perioadă de înfrîngeri şi retrageri, fiindcă aşa se prezintă raportul de forţe, fiindcă prin retragerea operată de noi vom da poporului un răgaz. Să facem în aşa fel ca fiecare muncitor şi fiecare ţăran să înţeleagă adevărul că vom avea de-a face cu noi războaie ale rechinilor imperialişti împotriva popoarelor asuprite, cînd muncitorul şi ţăranul îşi vor da seama că trebuie să ne ridicăm să apărăm patria, pentru că, începînd din octombrie, noi am devenit defensişti. Începînd de la 25 octombrie, noi am spus deschis că sîntem pentru apărarea patriei, pentru că a noastră este această patrie, din care am alungat pe alde Kerenski şi Cernov, pentru că am anulat tratatele secrete, am luat măsuri represive împotriva burgheziei, deocamdată încă nu aşa cum se cuvine, dar o să învăţăm să facem treaba asta mai bine.

Tovarăşi, mai există încă o deosebire, şi mai importantă, între situaţia poporului rus, care a avut de suferit înfrîngeri extrem de grele din partea cuceritorilor germani, şi situaţia poporului german ; e o deosebire foarte mare, despre care e cazul să vorbim, deşi am amintit pe scurt despre ea în partea de la început a cuvîntării mele. Tovarăşi, atunci cînd, în urmă cu o sută de ani şi ceva, poporul german s-a aflat într-o perioadă de grele războaie de cucerire, într-o perioadă în care a fost nevoit să se retragă şi să semneze o pace ruşinoasă după alta, înainte ca el să se trezească, situaţia era de aşa natură că el nu era decît un popor slab şi înapoiat, şi nimic mai mult. Împotriva lui erau nu numai forţa şi puterea militară a cuceritorului Napoleon, împotriva lui era o ţară superioară Germaniei din punct de vedere revoluţionar şi politic, superioară sub toate aspectele, o ţară care se

www.dacoromanica.ro

ridicase la un nivel mult mai înalt decît celelalte, o țară care își spusese ultimul cuvînt. Ea se afla la un nivel cu mult mai înalt decît acest popor, care lîncezea sub călcîiul imperialiștilor și moșierilor. Și acest popor, care, repet, nu era decît un popor slab și înapoiat, a știut să învețe din lecțiile amare și să se ridice. Noi sîntem într-o situație mai bună : noi nu sîntem un popor despre care să se poată spune că nu e decît un popor slab și înapoiat ; noi sîntem poporul care a știut — nu datorită unor merite deosebite sau unei predestinări istorice, ci datorită unui concurs special de împrejurări istorice — să-și asume glorioasa misiune de a ridica steagul revoluției socialiste internaționale. (A p l a u z e.)

Știu foarte bine, tovarăși, și în repetate rînduri am spus fără nici un înconjur că acest steag se află în mîini slabe și că muncitorii unei țări dintre cele mai înapoiate nu vor reuși să-l păstreze atîta timp cît nu le vor veni în ajutor muncitorii din toate țările înaintate. Transformările socialiste pe care le-am înfăptuit noi sînt în mare măsură imperfecte, slabe și incomplete ; ele vor servi drept indicație pentru muncitorii înaintați din Europa occidentală, care-și vor spune : „Rușii n-au început cum se cuvine treaba de care au trebuit să se apuce", dar important este că, în comparație cu poporul german, despre poporul nostru nu se poate spune doar că este slab și înapoiat, ci că este un popor care a ridicat steagul revoluției. Dacă burghezia din orice țară umple toate coloanele publicațiilor ei cu calomnii la adresa bolșevicilor, dacă în această privință glasurile presei imperialiștilor din Franța, Anglia, Germania etc. se unesc într-un singur cor pentru a ponegri pe bolșevici, apoi nu există nici o țară în care să se poată convoca o adunare de muncitori și la care numele reprezentanților puterii noastre socialiste și lozincile ei să provoace explozii de indignare. (O v o c e : „Minciună !") Nu, nu e o minciună, ci un adevăr, și oricine a fost, în ultimele luni, în Germania, în Austria, în Elveția sau în America vă va spune că ceea ce vă spun eu nu e o minciună, ci un adevăr, că numele și lozincile reprezentanților Puterii sovietice din Rusia sînt întîmpinate cu un entuziasm imens de către muncitori, că, în pofida

www.dacoromanica.ro

tuturor minciunilor debitate de burghezie, în Germania, Franţa etc. masele muncitoreşti au înţeles că, oricît de slabi am fi noi, ceea ce se face aici, în Rusia, este şi cauza lor. Da, poporul nostru trebuie să poarte pe umerii săi povara extrem de grea pe care şi-a luat-o, dar un popor care a ştiut să făurească Puterea sovietică nu poate să piară. Şi eu repet : nici un socialist conştient, nici un muncitor care reflectă asupra istoriei revoluţiei nu poate să conteste că Puterea sovietică, cu toate deficienţele ei — pe care eu le cunosc cît se poate de bine şi le apreciez cum se cuvine —, este cel mai înalt tip de stat, este o continuare directă a Comunei din Paris. Ea s-a ridicat cu o treaptă mai sus decît celelalte revoluţii europene, şi de aceea noi nu ne aflăm în condiţii atît de grele ca acelea în care s-a aflat poporul german cu o sută de ani în urmă. Să aştepte o schimbare în raportul de forţe dintre tîlhari, să profite de conflictul ivit între ei şi să satisfacă pretenţiile unor tîlhari ca Napoleon şi Alexandru I sau ca reprezentanţii monarhiei engleze — iată ce le mai rămăsese atunci ca unică şansă unor oameni apăsaţi de şerbie, şi cu toate acestea poporul german n-a fost adus la pieire de pacea de la Tilsit. Noi însă, cum am spus, ne aflăm în condiţii mai bune, pentru că avem un puternic aliat în toate ţările vest-europene ; acest aliat e proletariatul socialist internaţional, care e cu noi, orice ar spune adversarii noştri. (A p l a u z e.) Acestui aliat, bineînţeles, nu-i este uşor să-şi ridice glasul, după cum nu ne-a fost nici nouă uşor pînă la sfîrşitul lunii februarie 1917. Acest aliat trăieşte în ilegalitate, în regimul de închisoare militară în care au fost transformate toate ţările imperialiste ; dar el ne cunoaşte şi înţelege cauza noastră ; lui îi este greu să ne vină în ajutor, şi de aceea trupele sovietice au nevoie de mult timp şi de multă răbdare şi vor trebui să treacă prin grele încercări pînă ce va sosi acel moment ; vom căuta să folosim orice şansă, fie ea cît de mică, pentru a cîştiga timp, fiindcă timpul lucrează pentru noi. Opera noastră se consolidează, forţele imperialiştilor slăbesc, şi, oricare ar fi încercările şi înfrîngerile de pe urma

www.dacoromanica.ro

acestei păci „tilsitiene", noi trecem la o tactică de retragere ; repet încă o dată : nu încape îndoială că atît proletariatul conştient, cît şi ţăranii conştienţi sînt alături de noi, iar noi vom şti nu numai să înaintăm eroic, dar şi să ne retragem eroic, şi vom aştepta pînă ce proletariatul socialist internaţional ne va veni în ajutor şi vom începe o a doua revoluţie socialistă, de astă dată pe scară mondială. (A p l a u z e).

www.dacoromanica.ro

3

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE 15 MARTIE

Tovarăşi, dacă aş vrea să găsesc o confirmare a celor spuse de mine în prima mea cuvîntare cu privire la caracterul războiului revoluţionar ce ni se propune, apoi cea mai bună şi mai concretă confirmare mi-ar oferi-o raportul făcut de reprezentantul socialiştilor-revoluţionari de stînga [51] şi cred că cel mai nimerit lucru este să citez după stenogramă cuvîntarea lui ; vom vedea astfel ce argumente aduc ei în sprijinul tezelor lor. (Citeşte din stenogramă.)

Am să vă dau o mostră de argumentele pe care se sprijină ei. S-a vorbit aici de o adunare de plasă [52]. Cei cărora adunarea de faţă li se pare a fi o adunare de plasă n-au decît să recurgă la asemenea argumente, dar este limpede că unii oameni repetă aici cuvintele noastre, însă nu sînt în stare să le pătrundă înţelesul. Ei repetă ceea ce i-au învăţat bolşevicii pe socialiştii-revoluţionari de stînga pe vremea cînd aceştia se mai aflau încă laolaltă cu socialiştii-revoluţionari de dreapta, şi, cînd vorbesc ei, se vede că au învăţat pe de rost ceea ce spuneam noi, dar n-au înţeles pe ce se întemeiau spusele noastre şi acum le repetă întocmai. Ţereteli şi Cernov erau defensişti, dar acum noi sîntem defensişti, noi sîntem „trădători". Acoliţii burgheziei vorbesc aici de o adunare de plasă — şi ei fac cu ochiul cînd spun aşa ceva —, dar orice muncitor înţelege foarte bine ţelurile defensismului de care erau călăuziţi Ţereteli şi Cernov, precum şi motivele care ne determină pe noi să fim defensişti.

www.dacoromanica.ro

Dacă noi am fi sprijinit pe capitaliştii ruşi care voiau să obţină Dardanelele, Armenia şi Galiţia, aşa cum scria în tratatul secret, atunci s-ar fi putut vorbi de un defensism în spiritul lui Cernov şi al lui Ţereteli, şi acest defensism s-a acoperit pe atunci de ruşine, în timp ce defensismul pe care-l promovăm noi acum e onorabil. (Aplauze.)

Şi cînd, alături de asemenea argumente, în stenograma cuvîntării lui Kamkov dau de două ori peste aceeaşi afirmaţie că bolşevicii sînt nişte vechili ai imperialismului german (aplauze în rîndurile celor de dreapta) — ceea ce e o expresie destul de tare —, sînt foarte bucuros că toţi aceia care au promovat politica lui Kerenski subliniază acest lucru prin aplauze. (Aplauze.) Şi se înţelege, tovarăşi, că nu am să ridic obiecţii împotriva unor expresii tari. Niciodată n-am să ridic obiecţii împotriva lor. Dar pentru a folosi asemenea expresii trebuie să ai dreptul s-o faci, şi acest drept ţi-l conferă concordanţa dintre vorbe şi fapte. Iată o mică condiţie, pe care mulţi intelectuali nu pun prea mare preţ, dar pe care muncitorii şi ţăranii au sesizat-o atît la adunările de plasă, care li se par unora atît de meschine, cît şi în organizaţiile sovietice, şi la ei vorba e în concordanţă cu fapta. Însă noi ştim perfect de bine că ei, socialiştii-revoluţionari de stînga, au făcut parte din acelaşi partid cu socialiştii-revoluţionari de dreapta pînă în octombrie, adică într-o vreme cînd aceştia participau la împărţirea privilegiilor, cînd erau vechili, fiindcă li se promisese un portofoliu ministerial cu condiţia de a păstra tăcere în privinţa tuturor tratatelor secrete. (Aplauze.) În nici un caz însă nu poţi să-i califici drept vechili ai imperialismului pe nişte oameni care i-au declarat război prin fapte, care au rupt tratatele, acceptînd riscul legat de o asemenea măsură, şi au recurs la tergiversarea tratativelor de la Brest, deşi ştiau că asta ar putea să ducă ţara la pieire, au suportat o ofensivă militară, au suferit o serie de înfrîngeri nemaipomenite şi n-au ascuns poporului absolut nimic.

Martov a vrut să ne încredinţeze aici că n-a citit tratatul. Să-l creadă cine o vrea. Noi ştim că oamenii ăştia

www.dacoromanica.ro

obişnuiesc să citească multe ziare, dar tratatul — spun ei — nu l-au citit. (Aplauze.) Asta s-o creadă cine o vrea. Eu însă vă spun că dacă partidul socialiştilor-revoluţionari ştie prea bine că noi dăm înapoi în faţa mijloacelor de violenţă, pe care chiar noi le-am denunţat fără rezerve, că facem acest lucru în mod conştient şi spunem deschis că în momentul de faţă nu putem să luptăm, ci trebuie să cedăm — şi istoria cunoaşte o serie de tratate din cele mai ruşinoase şi o serie de războaie —, cînd drept răspuns la cele arătate de noi aceşti oameni ne gratifică cu epitetul de „vechili", apoi asemenea cuvinte tari îi demască pe ei ; şi, atunci cînd afirmă că îşi declină orice răspundere, ce fac ei ? Nu e ipocrizie să-ţi declini orice răspundere şi în acelaşi timp să rămîi mai departe în guvern ? Eu susţin că, atunci cînd ei spun că îşi declină orice răspundere, ei nu şi-o declină, categoric nu, şi degeaba îşi închipuie ei că aici au de-a face cu o adunare de plasă. Nu, aici se află cele mai bune şi mai cinstite elemente din rîndul maselor muncitoare. (Aplauze.) Aici nu e un parlament burghez, în care o dată pe an sau o dată la doi ani sînt aleşi nişte oameni care să ocupe locuri în bănci şi să încaseze diurne. Aici sînt oameni trimişi din toată ţara, care mîine vor fi iarăşi în localităţile lor şi vor arăta că, dacă voturile partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga se topesc pe zi ce trece, asta se întîmplă pe bună dreptate, fiindcă acest partid, care se comportă astfel, este şi în rîndurile ţărănimii o băşică de săpun, cum s-a dovedit a fi şi în rîndurile clasei muncitoare. (Aplauze, voci: „Aşa e!".)

În continuare am să vă citez încă un pasaj din cuvîntarea lui Kamkov, ca să vă arăt ce atitudine adoptă în această chestiune orice reprezentant al maselor muncitoare şi exploatate. „Dacă tovarăşul Lenin a afirmat ieri aici că tovarăşii Ţereteli, Cernov şi alţii au descompus armata, să nu avem noi curajul să spunem că şi noi împreună cu Lenin am descompus armata ?". A nimerit cu oiştea în gard ! (Aplauze). A auzit şi el că noi am fost defetişti şi şi-a adus aminte de acest lucru după ce noi am încetat să mai fim defetişti. Prea tîrziu şi-a adus

www.dacoromanica.ro

aminte. Au învăţat o vorbă pe de rost şi s-au apucat să facă zarvă revoluţionară, dar nu sînt în stare să judece cum stau lucrurile. (A p l a u z e.) Eu afirm că, din o mie de adunări de plasă în care s-a consolidat Puterea sovietică, în mai mult de nouă sute se vor găsi oameni care să-i spună partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga că nu merită nici o încredere. Ei vor spune : ia te uită, noi am descompus armata şi acum trebuie să ne aducem aminte de acest lucru. Dar cum am descompus noi armata ? Noi am fost defetişti pe vremea ţarului, dar pe vremea lui Ţereteli şi a lui Cernov n-am mai fost defetişti. Noi am publicat în „Pravda“ — sub titlul „De ce mă duc la Petrograd“ — un apel pe care Krîlenko, pe atunci încă prigonit, l-a răspîndit în rîndurile armatei. În acest apel el spunea : „Noi nu vă chemăm la rebeliune“. Asta nu era o acţiune de descompunere a armatei. Armata au descompus-o cei care prezentau acest război drept un mare război.

Armata au descompus-o Ţereteli şi Cernov, pentru că ei se adresau poporului cu vorbe frumoase, de felul acelora pe care s-au obişnuit să le vînture în faţa lui diverşi socialişti-revoluţionari de stînga. Vorbele cîntăresc puţin, dar poporul rus s-a obişnuit, la adunările de plasă, să chibzuiască atent şi să ia lucrurile în serios. Dar dacă lui îi spuneau că vor pace şi că discută condiţiile războiului imperialist, atunci vă întreb : dar cum rămîne cu tratatele secrete şi cu ofensiva din iunie ? Iată prin ce au descompus ei armata. Dacă i se vorbea poporului despre lupta împotriva imperialiştilor, despre apărarea patriei, el se întreba : dar sînt oare undeva luaţi de guler capitaliştii ? Iată cu ce descompuneau ei armata şi iată de ce am spus eu, şi nimeni nu m-a contrazis, că armata ar fi fost salvată dacă noi am fi luat puterea în martie şi aprilie şi dacă exploatatorii, în loc să manifeste o ură turbată împotriva noastră pentru că-i supunem unor măsuri de represiune — şi această ură a lor este cu totul firească —, ar fi căutat să pună interesele patriei celor ce muncesc şi sînt exploataţi mai presus de interesele patriei lui Kerenski, de tratatele secrete ale lui Reabuşinski şi de planurile în legătura cu Armenia, Galiţia şi Dardanelele ; atunci

www.dacoromanica.ro

am fi fost salvaţi ; în loc de toate acestea însă, începînd de la marea revoluţie rusă, şi mai cu seamă din martie, cînd a apărut apelul echivoc către popoarele din toate ţările [53], guvernul care a publicat acest apel şi care îndemna la răsturnarea bancherilor din toate ţările a avut grijă să împartă cu bancherii veniturile şi privilegiile, şi asta a descompus armata şi de aceea ea n-a mai putut să reziste. (A p l a u z e.)

Şi eu afirm că noi, începînd cu acest apel al lui Krîlenko, care n-a fost primul [54] şi de care eu îmi amintesc pentru că mi s-a întipărit în mod deosebit în minte, n-am căutat să descompunem armata, ci i-am spus : ţineţi frontul ; cu cît o să luaţi mai repede puterea, cu atît o să vă fie mai uşor s-o păstraţi, şi a susţine acum că noi sîntem împotriva războiului civil şi sîntem pentru insurecţie înseamnă a te preta la o treabă nedemnă şi a te îndeletnici cu o odioasă pălăvrăgeală. Cînd toate astea vor ajunge la sate şi cînd acolo soldaţii care au văzut războiul altfel de cum l-au văzut intelectualii şi care ştiu că e atît de uşor să agiţi o sabie de carton vor spune că ei, care erau desculţi, dezbrăcaţi şi istoviţi de suferinţe, au fost ajutaţi, în momentul critic, prin aceea că au fost mînaţi la ofensivă, o să li se spună : nu-i nimic, n-o să fie armată, dar o să fie insurecţie. A mîna poporul împotriva unei armate regulate, înzestrate cu o tehnică superioară, este o crimă, şi asta am spus-o noi ca socialişti, iar războiul ne-a învăţat multe, ne-a arătat nu numai că oamenii au avut de suferit, dar şi că victoria este de partea aceluia care posedă cea mai înaltă tehnică, cea mai bună organizare şi disciplină şi cele mai perfecţionate maşini ; asta ne-a învăţat războiul şi e foarte bine că ne-a învăţat. Trebuie să înţelegem odată că fără maşini şi fără disciplină nu se poate trăi în societatea modernă : ori îţi însuşeşti cea mai înaltă tehnică, ori vei fi strivit. Anii de chinuitoare suferinţe i-au învăţat, desigur, pe ţărani ce este războiul. Şi dacă i se va năzări cuiva să se ducă să-şi ţină discursurile lui la adunările de plasă, dacă partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga o să meargă acolo, o să primească pedeapsa atît de binemeritată. (A p l a u z e.)

www.dacoromanica.ro

Încă un exemplu, încă un citat din cuvîntarea lui Kamkov. (Citeşte.)

Uneori este uimitor de uşor să pui întrebări ; numai că v-aş aminti de o zicală cam nepoliticoasă şi grosolană, dar, n-ai ce-i face, din cîntec nu poţi scoate nici un cuvînt : un prost aruncă o piatră în baltă şi zece înţelepţi se căznesc s-o scoată. (Aplauze, rumoare.)

Tovarăşi, în acest citat pe care vi l-am citit aici sînt invitat să răspund la întrebarea : cît o să dureze acest răgaz, o săptămînă, două sau mai mult ? Eu afirm că dacă la o adunare de plasă sau într-o fabrică s-ar apuca cineva, în numele unui partid serios, să pună în faţa poporului o asemenea întrebare, va fi luat în derîdere şi silit s-o şteargă din loc, pentru că la orice adunare de plasă oamenii vor înţelege că nu poţi pune întrebări despre ceea ce nu se poate şti. Lucrul acesta îl va înţelege orice muncitor şi orice ţăran. (Aplauze.) Dacă vreţi numaidecît să căpătaţi un răspuns, am să vă spun, bineînţeles, că orice socialist-revoluţionar de stînga dintre aceia care scriu la ziare sau care vorbesc pe la mitinguri vă va explica de ce anume depinde acest termen : de momentul cînd va ataca Japonia, cu ce forţe va ataca şi ce rezistenţă va întîmpina ; de măsura în care germanii se vor împotmoli în Finlanda şi în Ucraina ; de momentul în care va începe o ofensivă pe toate fronturile şi de felul cum se va desfăşura ; de felul cum va evolua conflictul intern din Austria şi din Germania şi de multe alte cauze. (Aplauze.)

De aceea, cînd la o adunare serioasă cineva pune, cu un aer sigur de sine, o întrebare ca aceasta : spuneţi-mi cît o să dureze răgazul ? — eu spun că astfel de oameni vor fi alungaţi din adunările muncitorilor şi ale ţăranilor de către cei ce înţeleg că, după trei ani de război atît de chinuitor, fiecare săptămînă de răgaz este o mare binefacere. (Aplauze.) Şi eu afirm, oricît de mult ne-ar ocărî unii aici, că dacă mîine ar fi adunate toate aceste cuvinte de ocară cu care ne-au împroşcat socialiştii-revoluţionari de dreapta, cei aproape de dreapta sau din preajma celor de dreapta, socialiştii-revoluţionari de stînga, cadeţii şi menşevicii şi dacă, adunîndu-le şi tipărindu-le, s-ar strînge

www.dacoromanica.ro

sute de puduri, toate acestea ar cîntări pentru mine cît un fulg în comparaţie cu faptul că la noi, în fracţiunea bolşevică, nouă zecimi din reprezentanţii ei au spus : noi ştim ce e războiul, şi acum, cînd am obţinut acest scurt răgaz, vedem că el înseamnă un avantaj pentru însănătoşirea armatei noastre bolnave. Şi, la fiecare adunare ţărănească, nouă zecimi din ţărani vor spune ceea ce ştie oricine urmăreşte cu interes această chestiune, iar noi n-am respins nici o propunere practică şi nu o respingem atunci cînd putem să ajutăm cu ceva.

Am căpătat posibilitatea de a avea un răgaz fie şi numai pentru douăsprezece zile, şi aceasta datorită unei politici care a mers împotriva frazeologiei revoluţionare şi a opiniei „publice". Cînd Kamkov şi socialiştii-revoluţionari de stînga încep să cocheteze cu dv. şi vă fac ochi dulci, pe de o parte ei vă fac vouă ochi dulci, iar pe de altă parte se adresează cadeţilor, spunîndu-le : nu uitaţi că sîntem cu sufletul alături de voi. (O voce din sală : „Minciună".) Şi cînd unul dintre reprezentanţii socialiştilor-revoluţionari, pare-mi-se nu dintre cei de stînga, ci de extrema stîngă, un maximalist, a vorbit despre frazeologie, el a spus că frazeologie este tot ce se referă la onoare. (O voce : „Aşa e".) E şi firesc ca din lagărul celor de dreapta să se strige „aşa e" ; acest strigăt îmi este mai plăcut decît strigătul „minciună", deşi nici acesta din urmă nu mă impresionează de loc. Aş mai înţelege aşa ceva dacă i-aş fi acuzat de frazeologie fără să aduc un argument clar şi precis, dar eu am prezentat două exemple, pe care nu le-am scos din închipuire, ci din istoria vie.

Amintiţi-vă dacă nu cumva reprezentanţii socialiştilor-revoluţionari s-au aflat într-o situaţie identică atunci cînd, în 1907, au dat iscălitură lui Stolîpin că vor servi cu credinţă şi devotament monarhului Nicolaie al II-lea ? Sper că în lungii ani de revoluţie am învăţat şi eu cîte ceva, şi, atunci cînd sînt acuzat de trădare, eu spun : trebuie mai întîi să ştii să te orientezi în mersul istoriei. Dacă am vrut să imprimăm o cotitură istoriei şi s-a constatat că am făcut noi o cotitură, iar istoria nu, atunci

www.dacoromanica.ro

puteţi să ne tăiaţi capul. Istoria n-o convingi cu discursuri, şi ea va arăta că noi am avut dreptate, că noi am dus organizaţiile muncitoreşti la Marea Revoluţie din Octombrie 1917, dar am putut să facem acest lucru numai datorită faptului că ne-am ridicat deasupra frazelor şi am ştiut să privim în faţă faptele, să învăţăm de la ele; şi cînd acum, la 14—15 martie, a ieşit limpede la iveală că dacă am fi declanşat un război am fi ajutat imperialismul, am fi distrus complet transporturile şi am fi pierdut Petrogradul, vedem că n-are rost să ne aruncăm vorbe unii altora şi să agităm o sabie de carton. Dar cînd Kamkov se apropie de mine şi mă întreabă: „cît o să dureze acest răgaz?", la aşa ceva nu se poate răspunde, deoarece n-a existat în mod obiectiv o situaţie internaţională revoluţionară. Reacţiunea nu poate dispune acum de un răgaz de lungă durată, pentru că pretutindeni situaţia obiectivă e revoluţionară, pentru că pretutindeni masele muncitoare sînt cuprinse de indignare, se află la capătul răbdării, sînt extrem de istovite de pe urma războiului, acesta e un fapt indiscutabil. Peste acest fapt nu se poate trece, şi de aceea am căutat să vă demonstrez că a fost o perioadă în care revoluţia mergea înainte şi noi mergeam în frunte, iar socialiştii-revoluţionari de stînga se ţineau după noi. (Aplauze.) Dar acum a venit o perioadă în care sîntem nevoiţi să batem în retragere în faţa unei forţe copleşitoare. Aceasta este o caracterizare absolut concretă. Nimeni nu va putea s-o conteste. O analiză istorică trebuie să confirme acest lucru. Fireşte, în ce priveşte adunarea de plasă, ne putem aştepta la atacuri din partea marxistului, cvasimarxistului nostru Martov; el ne va aduce acuzaţii în legătură cu interzicerea ziarelor; se va lăuda că ziarele asuprite şi obijduite au fost interzise pentru că ajută la răsturnarea Puterii sovietice; el se va deda la atacuri (aplauze)... Aceste lucruri nu le va trece sub tăcere. Vi le va prezenta pe toate, dar ca să încerce să dea un răspuns la întrebarea cu caracter istoric, pusă de mine fără înconjur, dacă este sau nu adevărat că noi, începînd din octombrie, am mers în marş triumfal sau nu... (Voci din rînduri le

www.dacoromanica.ro

celor de dreapta: „Nu".) Voi spuneţi că „nu", dar toţi aceştia vor spune că „da". Vă întreb: dar putem noi acum să pornim o ofensivă în marş triumfal împotriva imperialismului internaţional? Nu, nu putem, şi toată lumea ştie acest lucru. Dar cînd spunem în mod deschis acest lucru, în cuvinte simple şi nemeşteşugite, pentru ca oamenii să înveţe cum se face revoluţia — căci revoluţia e o ştiinţă plină de înţelepciune, grea şi complicată —, pentru ca să înveţe şi muncitorii şi ţăranii care fac revoluţia, adversarii noştri încep să strige: laşilor, trădătorilor, aţi lăsat să vă scape steagul din mînă şi acum căutaţi să scăpaţi cu vorbe goale, pretinzînd că nu este aşa. Trebuie spus că istoria revoluţiilor a văzut mulţi revoluţionari ai frazeologiei de felul acestora şi praful şi pulberea s-a ales din ei. (Aplauze.)

Un alt exemplu, tovarăşi, pe care l-am dat eu a fost acela al Germaniei, al Germaniei strivite de Napoleon, al Germaniei care a văzut păci ruşinoase alternînd cu războaie. Sînt întrebat dacă vom respecta multă vreme tratatele. Dacă un copil de trei ani mi-ar fi pus întrebarea: şi o să respectaţi tratatul sau nu? — curiozitatea lui mi s-ar fi părut simpatică şi naivă. Dar cînd asemenea întrebare e pusă de un om matur cum e Kamkov, care face parte din partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga, ştiu că puţini muncitori şi ţărani maturi vor crede că el face asta din naivitate şi cei mai mulţi vor spune: „Nu fi ipocrit". Fiindcă exemplul istoric pe care l-am dat aici ne vorbeşte cît se poate de limpede de războaiele de eliberare ale unor popoare care au rămas fără armată — şi asta s-a întîmplat nu o dată —, ale unor popoare strivite pînă-într-atît că şi-au pierdut întregul teritoriu şi au pus la dispoziţia cuceritorului corpuri de armată auxiliare pentru noi campanii de cucerire, şi asemenea fapte nu se pot şterge din istorie şi în nici un fel nu te poţi descotorosi de ele. Iar atunci cînd socialistul-revoluţionar de stînga Kamkov, ridicînd obiecţii împotriva celor arătate de mine, a spus, aşa cum se vede din stenogramă: „dar în Spania au fost totuşi războaie revoluţionare", el n-a făcut decît să confirme spusele mele şi să se contrazică

www.dacoromanica.ro

singur. Tocmai Spania şi Germania confirmă exemplul meu, care arată că este pueril să rezolvi problema perioadei istorice a războaielor de cucerire în funcţie de faptul că „veţi respecta sau nu tratatul, şi că, atunci cînd îl veţi călca şi vă vor prinde...", fiindcă istoria ne arată că orice tratat este determinat de o încetare temporară a luptei şi de o schimbare a raportului de forţe, că au existat tratate de pace din care, după cîteva zile, n-a mai rămas nimic şi altele care după o lună au avut aceeaşi soartă ; că au fost perioade de ani îndelungaţi în care Germania şi Spania încheiau pace şi după cîteva luni o încălcau, şi o încălcau de mai multe ori, şi într-un şir de războaie popoarele învăţau ce înseamnă să porţi război. Cînd Napoleon a dus trupele germane ca să sugrume alte popoare, el le-a învăţat cum trebuie dus un război revoluţionar. Iată care a fost mersul istoriei.

De aceea spun eu, tovarăşi, că sînt profund convins că hotărîrea adoptată de nouă zecimi din fracţiunea noastră bolşevică [55] va fi adoptată de nouă zecimi din toţi muncitorii şi ţăranii muncitori conştienţi din Rusia. (Aplauze.)

Avem un mijloc de a verifica dacă am dreptate sau greşesc în ceea ce spun, căci veţi merge în localităţile dv. şi fiecare dintre dv. va prezenta un raport Sovietelor locale şi peste tot se vor adopta hotărîri locale. În încheiere vă spun : nu vă lăsaţi provocaţi. (Aplauze.) Burghezia celor de teapa lui Vinnicenko, burghezia Kerenskilor, Ţeretelilor şi Cernovilor ucrainieni ştie ce face, ştie de ce a jubilat la Pskov şi, după aceea, mai zilele trecute, la Odesa. Ea a jubilat pentru că şi-a dat perfect de bine seama cît de mare greşeală diplomatică a săvîrşit Puterea sovietică în aprecierea situaţiei atunci cînd a încercat să ducă război cu o armată bolnavă, care o luase la fugă. Burghezia vrea să vă atragă în cursa războiului. Nu întotdeauna poţi să înaintezi, uneori eşti nevoit să te şi retragi. Asta o ştie orice soldat. Trebuie să înţelegeţi că burghezia ne atrage şi pe noi şi pe voi în cursă. Trebuie sa înţelegeţi că întreaga burghezie, precum şi toţi acei

www.dacoromanica.ro

care, cu sau fără voia lor, sînt complicii ei ne întind această cursă. Veţi şti să suportaţi cele mai grele înfrîngeri, să păstraţi cele mai anevoioase poziţii şi, retrăgîndu-vă, să cîştigaţi timp. Timpul lucrează pentru noi. Îmbuibaţi peste măsură, imperialiştii vor crăpa, iar în pîntecele imperialismului creşte un nou gigant; el creşte mai încet decît am vrea noi, dar creşte totuşi şi ne va veni în ajutor; şi cînd vom vedea că el dă prima lovitură, vom spune: s-a sfîrşit cu retragerea, începe epoca ofensivei mondiale şi victoriei revoluţiei socialiste mondiale. (Aplauze furtunoase şi prelungite.)

www.dacoromanica.ro

4

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE LA BREST

Congresul aprobă (ratifică) tratatul de pace încheiat de reprezentanții noștri la Brest-Litovsk în ziua de 3 martie 1918.

Congresul consideră că Comitetul Executiv Central și Consiliul Comisarilor Poporului au procedat just atunci cînd au hotărît să încheie această pace nespus de grea și umilitoare, care a fost impusă prin forță, dat fiind că nu avem armată și că războiul a dus la o extremă sleire a forțelor poporului, pe care burghezia și intelectualitatea burgheză nu l-au sprijinit cînd a căzut în urgie, ci a căutat să-l folosească în interesul lor egoist de clasă.

Congresul consideră, totodată, că delegația de pace a procedat absolut just atunci cînd a refuzat să discute în amănunțime condițiile de pace puse de germani, întrucît aceste condiții ne-au fost impuse printr-un ultimatum vădit și prin violență fățișă.

Congresul pune în modul cel mai insistent în fața tuturor muncitorilor, soldaților și țăranilor, în fața tuturor maselor muncitoare și asuprite cea mai importantă sarcină imediată și urgentă a momentului de față: aceea de a întări disciplina și autodisciplina oamenilor muncii, de a crea pretutindeni organizații trainice și bine închegate, care să cuprindă, pe cît posibil, întreaga producție și întreaga repartiție a produselor, de a duce o

www.dacoromanica.ro

luptă necruţătoare împotriva haosului, a dezorganizării şi a ruinei, care sînt o moştenire istoriceşte inevitabilă a unui război extrem de chinuitor, dar care constituie, în acelaşi timp, cea dintîi piedică în calea victoriei definitive a socialismului şi a consolidării bazelor societăţii socialiste.

Acum, după Revoluţia din Octombrie, după ce am răsturnat puterea politică a burgheziei din Rusia, după ce am denunţat şi am publicat toate tratatele secrete imperialiste, după ce am anulat împrumuturile contractate în străinătate, după ce guvernul muncitorilor şi ţăranilor a propus tuturor popoarelor, fără excepţie, o pace dreaptă, — Rusia, care s-a smuls din cleştele războiului imperialist, este în drept să declare că nu ia parte la jefuirea şi sugrumarea altor ţări.

De acum înainte Republica Sovietică Federativă Rusă, care condamnă în mod unanim războaiele de jaf, consideră că are dreptul şi datoria de a apăra patria socialistă împotriva oricăror agresiuni, puse la cale de oricare dintre puterile imperialiste.

De aceea congresul consideră drept o datorie imperioasă a tuturor maselor muncitoare să-şi încordeze toate forţele pentru a restabili şi spori capacitatea de apărare a ţării noastre, pentru a reface forţa ei militară pe baza creării unei miliţii socialiste şi a instruirii generale a tuturor adolescenţilor şi cetăţenilor adulţi de ambele sexe în vederea însuşirii cunoştinţelor militare şi a pregătirii militare.

Congresul îşi exprimă convingerea nestrămutată că Puterea sovietică, care şi-a îndeplinit cu fermitate toate îndatoririle ce decurg din solidaritatea internaţională a muncitorilor din toate ţările în lupta lor împotriva jugului capitalist, şi pentru socialism, va face şi pe viitor tot ce-i stă în putinţă pentru a sprijini mişcarea socialistă internaţională, pentru a asigura şi a accelera mersul înainte al omenirii spre eliberarea ei de sub jugul capi-

www.dacoromanica.ro

talului şi din robia salariată, spre făurirea societăţii socialiste şi stabilirea unei păci trainice, drepte între popoare.

Congresul este profund convins că nu mai e mult pînă la revoluţia muncitorească internaţională şi că victoria deplină a proletariatului socialist este asigurată, cu toate că imperialiştii din toate ţările nu se dau în lături de la cele mai bestiale mijloace de reprimare a mişcării socialiste.

Scris la 13 sau 14 martie 1918

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ LA CULEGEREA „ÎMPOTRIVA CURENTULUI"

Majoritatea articolelor cuprinse în acest volum au fost publicate în „Soţial-Demokrat", organul din străinătate (Organul Central al P.M.S.D.R.-bolşevic) [56], care de la sfîrşitul anului 1914 şi pînă la începutul anului 1917 a apărut în Elveţia. Doar un singur articol mai mare, de revistă, a fost luat din „Kommunist" [57] (din care a apărut un singur număr, în 1915, în Elveţia).

Pentru o justă înţelegere a legăturii dintre diferitele articole trebuie să se ţină seama de ordinea cronologică a apariţiei lor în ziar.

Articolele se împart în două categorii principale. O parte este consacrată caracterizării războiului şi a sarcinilor politice ce decurg din această caracterizare. În cealaltă parte se face o analiză a relaţiilor existente înăuntrul partidului, a luptei dintre fracţiuni, care multă vreme li s-a părut unor miopi a fi un „haos" sau un „conflict personal", dar care în realitate a dus acum, după cum poate vedea oricine, la delimitarea adevăraţilor socialişti de lacheii burgheziei — de domnii Liberdani [58], Martovi & Co.

Se înţelege că prima parte sau prima categorie de articole are o însemnătate incomparabil mai mare. Aceste articole trebuie neapărat să le cunoască orice muncitor conştient care doreşte *să înţeleagă* dezvoltarea ideilor revoluţiei socialiste internaţionale şi a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917.

N. Lenin

Scris între 19 şi 26 martie 1918
Publicat în 1918, într-o culegere editată de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd

Se tipăreşte după textul culegerii

www.dacoromanica.ro

INTERVIU ACORDAT LUI A. RANSOME, CORESPONDENTUL ZIARULUI „DAILY NEWS“ [59]

Una dintre părţile cele mai slabe ale discursului lui Balfour o constituie declaraţia că japonezii vin în ajutorul ruşilor [60]. *În ajutorul căror ruşi anume?*

În Rusia există astăzi o singură putere, care prin natura ei este predestinată să ducă o luptă pe viaţă şi pe moarte împotriva agresiunilor puse la cale de imperialismul internaţional: aceasta este Puterea Sovietelor. Primul lucru pe care l-ar face ruşii cărora intenţionează să le dea „ajutor“ japonezii ar fi ca, de îndată ce se vor ivi zvonuri despre o apropiere a acestora, să ceară înlăturarea Puterii sovietice. În caz că japonezii vor înainta în interiorul Siberiei, aceiaşi „ruşi“ pe care se pregătesc „să-i ajute“ japonezii vor cere înlăturarea Sovietelor în întreaga Siberie. Dar prin ce ar putea fi înlocuită Puterea sovietică?

Ea n-ar putea fi înlocuită decît printr-un guvern burghez. Dar în Rusia burghezia a dovedit destul de clar că nu poate să se menţină la putere decît cu ajutor din afară. Dacă un guvern burghez, sprijinindu-se pe ajutor din afară, s-ar menţine la putere în Siberia, iar Puterea sovietică ar pierde Rusia răsăriteană, atunci şi în Rusia apuseană Puterea sovietică ar fi slăbită în aşa măsură, încît este îndoielnic că ea ar putea să se menţină multă vreme, iar succesorul ei ar fi un guvern burghez, care şi aici ar avea, de asemenea, nevoie de ajutor din

www.dacoromanica.ro

afară. Statul care i-ar da acest ajutor n-ar fi, bineînţeles, Anglia. Este uşor de înţeles ce perspective ar deschide o asemenea posibilitate.

Confirm că am spus într-adevăr toate acestea în convorbirea mea cu Ransome şi permit ca ele să fie publicate.

Lenin

Moscova, 23.III.1918

Publicat pentru prima oară în 1932 în limba rusă (în fotocopie) şi în limba engleză în cartea : R. H. Bruce Lockhart. „Memoirs of a british agent", London

Se tipăreşte după textul dactilografiat, însoţit de menţiunea scrisă de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

VARIANTA INIŢIALĂ A ARTICOLULUI „SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE“[61]

CAPITOLUL AL IV-LEA

...*

Acum această sarcină, care, firește, n-a fost încă dusă pînă la capăt şi care niciodată nu va putea fi pe de-a-ntregul epuizată, nu mai ocupă primul loc printre sarcinile Puterii sovietice. Ultimele congrese ale Sovietelor, şi în special Congresul general al Sovietelor din Rusia, care a avut loc la Moscova, au arătat că majoritatea covîrşitoare a claselor de oameni ai muncii a trecut în mod conştient şi temeinic de partea Puterii sovietice, în general, şi a partidului bolşevic, în special. Se înţelege de la sine că un guvern cît de cît democratic nu poate niciodată să lase cu totul la o parte sarcina de a convinge masele populare ; dimpotrivă, ea va figura întotdeauna printre sarcinile importante ale conducerii. Dar ea trebuie să ocupe primul loc numai în cazul partidelor din opoziţie sau al acelora care luptă pentru înfăptuirea unor idealuri de viitor. După ce bolşevicii au reuşit încă din timpul ţarismului, pe de o parte, şi al guvernului Kerenski, pe de altă parte, să atragă de partea lor majoritatea elementelor active şi conştiente ale maselor muncitoare, în faţa partidului nostru s-a pus sarcina de a cuceri puterea şi de a zdrobi împotrivirea opusă de exploatatori. În locul sarcinii de a convinge, s-a pus pe primul plan sarcina de a cuceri Rusia. De la sfîrşitul lunii octombrie 1917 şi pînă prin februarie 1918, această sarcină de luptă sau militară s-a aflat pe primul plan,

* Începutul stenogramei n-a fost găsit. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

aşa cum trebuie ea în mod firesc să se afle pe primul plan pentru orice partid politic care a obţinut dominaţia în condiţiile unei lupte ascuţite şi deosebit de înverşunate. Se înţelege de la sine că pentru partidul proletariatului sarcina de a zdrobi împotrivirea exploatatorilor se pune într-un mod deosebit de acut, pentru că împotriva maselor muncitoare, care se situează de partea proletariatului, acţionează aici, în strînsă unitate, reprezentanţii claselor avute, care sînt înarmaţi atît prin puterea capitalului, cît şi prin puterea pe care le-o dau cunoştinţele lor şi o îndelungată — ca să nu spunem seculară — rutină şi deprindere de a conduce. Datorită condiţiilor istorice speciale care s-au creat în Rusia sub influenţa învăţămintelor încă neuitate ale revoluţiei din 1905 şi a învăţămintelor, mult mai grele şi mai aspre, ale actualului război, bolşevicii au reuşit să rezolve cu o uşurinţă destul de mare sarcina cuceririi puterii atît în capitală, cît şi în principalele centre industriale ale ţării. Dar în provincie, în localităţile depărtate de centru, şi mai cu seamă în acele regiuni ale ţării în care era concentrată, mai mult ca oriunde, o numeroasă populaţie relativ înapoiată, care se crampona cu toată tăria de tradiţiile monarhiei şi ale feudalismului, bunăoară în ţinuturile locuite de cazaci, Puterea sovietică a trebuit să facă faţă unei împotriviri care îmbrăca forme militare şi care abia acum, după ce s-au scurs mai bine de patru luni de la Revoluţia din Octombrie, se apropie de sfîrşitul ei definitiv. În momentul de faţă, sarcina de a frînge şi a înăbuşi împotrivirea exploatatorilor în Rusia este, în linii generale, rezolvată ; Rusia a fost cucerită de bolşevici, în primul rînd pentru că — aşa cum a recunoscut de curînd şi Bogaevski, unul dintre fruntaşii cei mai de seamă ai căzăcimii contrarevoluţionare de la Don — majoritatea covîrşitoare a poporului, chiar şi din rîndurile căzăcimii, a trecut în mod conştient, cu fermitate şi hotărîre, de partea bolşevicilor. Dar condiţiile speciale în care se află clasele avute, datorită situaţiei lor economice, le dau în mod firesc posibilitatea nu numai să organizeze o rezistenţă pasivă (sabotaj), dar şi să repete încercarea de a se opune

www.dacoromanica.ro

cu forţa armată Puterii sovietice. De aceea sarcina de a reprima împotrivirea exploatatorilor nu poate fi socotită nici ea terminată. Dar, în orice caz, este evident că acum ea a fost deja rezolvată în linii generale şi trece pe planul al doilea. Puterea sovietică nu-şi va permite nici un moment să dea uitării această sarcină şi în nici un caz nu se va lăsa abătută de la îndeplinirea ei prin fel de fel de epitete şi declamaţii politice sau pretins socialiste. E bine să precizăm acest lucru, pentru că la noi atît menşevicii, cît şi socialiştii-revoluţionari de dreapta se comportă ca exponenţii cei mai activi şi, uneori, chiar cei mai insolenţi ai contrarevoluţiei, ducînd împotriva Puterii sovietice o luptă mult mai dîrză decît aceea pe care şi-au permis s-o ducă împotriva guvernelor reacţionare şi moşiereşti, ca unii ce-şi fac socoteala că eticheta sau denumirea partidului lor constituie o pavăză destul de sigură pentru ei. Se înţelege că Puterea sovietică nu va da niciodată înapoi de la îndeplinirea sarcinii ei de a reprima împotrivirea exploatatorilor, oricare ar fi steagurile de partid sau epitetele bombastice şi populare sub care ar încerca să se ascundă această împotrivire. Dar în momentul de faţă sarcina de a reprima această împotrivire este, în linii generale, îndeplinită şi la ordinea zilei se pune acum conducerea statului.

Şi tocmai această trecere — de la sarcina, aflată pe primul plan, de a convinge masele populare, de a cuceri puterea şi a zdrobi prin forţă armată împotrivirea exploatatorilor la sarcina, care se situează acum pe primul plan, de a conduce statul — constituie specificul principal al momentului actual. Greutatea pe care trebuie s-o biruie Puterea sovietică constă în mare măsură în a face ca atît conducătorii politici ai poporului, cît şi toate elementele conştiente din rîndurile maselor muncitoare în general să-şi dea bine seama care sînt particularităţile acestei treceri. Fiindcă este de la sine înţeles că, în condiţiile războiului civil, care pe alocuri nu s-a terminat încă, în condiţii cînd mari pericole militare ameninţă Republica sovietică atît din apus, cît şi din răsărit, şi,

www.dacoromanica.ro

în sfîrşit, în condiţiile unei ruine economice fără precedent provocate de război, trecerea la sarcinile paşnice ale exercitării conducerii de către întreaga populaţie, fără deosebire de clasă, constituie o greutate imensă.

CAPITOLUL AL V-LEA

Sarcina de a conduce statul, care se află acum pe primul plan în faţa Puterii sovietice, mai prezintă şi o altă particularitate, şi anume că acum este vorba, poate pentru prima oară în istoria contemporană a popoarelor civilizate, de o conducere în care importanţa primordială o capătă economicul, iar nu politicul. În mod obişnuit, de cuvîntul „conducere" se leagă în primul rînd tocmai o activitate care este mai ales politică sau chiar pur politică. Or, înseşi bazele, însăşi esenţa Puterii sovietice, ca şi esenţa trecerii de la societatea capitalistă la cea socialistă, constau în faptul că sarcinile politice ocupă un loc subordonat faţă de cele economice. Şi acum, mai cu seamă după experienţa practică a celor patru luni şi ceva de existenţă a Puterii sovietice în Rusia, pentru noi trebuie să fie cît se poate de clar că sarcina de a conduce statul se reduce acum în primul rînd şi înainte de toate la sarcina pur economică de a vindeca ţara de rănile ce i-au fost pricinuite de război, de a reface forţele de producţie, de a organiza evidenţa şi controlul asupra producţiei şi repartiţiei produselor, de a ridica productivitatea muncii; într-un cuvînt, ea se reduce la sarcina de a reorganiza economia.

Această sarcină, putem spune, se subdivide în două rubrici principale: 1) evidenţa şi controlul — în formele cele mai largi, mai generale şi mai universale — asupra producţiei şi repartiţiei produselor şi 2) ridicarea productivităţii muncii. Aceste sarcini pot fi rezolvate de orice colectivitate sau de orice stat care trece la socialism, însă cu condiţia ca principalele premise economice, sociale, culturale şi politice să fi fost create în măsură suficientă de capitalism. Fără o mare producţie mecanizată, fără o reţea mai mult sau mai puţin dez-

www.dacoromanica.ro

voltată de căi ferate, comunicaţii poştale şi telegrafice, fără o reţea mai mult sau mai puţin dezvoltată de instituţii de învăţămînt public, nici una din aceste sarcini nu va putea, fără îndoială, să fie rezolvată în mod sistematic şi pe scară naţională. Rusia se află acum într-o situaţie cînd o serie întreagă de premise primordiale ale unei asemenea treceri există. Pe de altă parte, o serie întreagă de asemenea premise lipsesc în ţara noastră, dar ele pot fi destul de uşor preluate din experienţa practică a unor ţări învecinate, mult mai înaintate, pe care istoria şi relaţiile internaţionale le-au pus de multă vreme într-o strînsă legătură cu Rusia.

CAPITOLUL AL VI-LEA

Sarcina fundamentală a oricărei societăţi care trece la organizarea socialistă constă în victoria clasei dominante — sau, mai bine-zis, care devine dominantă —, a proletariatului asupra burgheziei, aşa cum am arătat mai înainte. Şi în mare măsură această sarcină se pune acum în faţa noastră într-un chip nou, cu totul altfel decît s-a pus în decursul numeroaselor decenii de experienţă ale luptei duse de către proletariat împotriva burgheziei pe plan mondial. Prin victoria asupra burgheziei, acum, după cuceririle Revoluţiei din Octombrie şi după succesele obţinute în războiul civil, putem şi trebuie să înţelegem un lucru cu mult mai important, deşi cu mult mai paşnic ca formă, şi anume că acum, după ce am obţinut o victorie asupra burgheziei pe plan politic şi am consolidat-o prin forţa armelor, trebuie să obţinem o asemenea victorie şi în domeniul organizării economiei naţionale, în domeniul organizării producţiei, în domeniul evidenţei şi controlului exercitat de întregul popor. Pentru burghezie, evidenţa şi controlul producţiei erau o sarcină pe care ea o rezolva cu tot mai mult succes, pe măsură ce producţia căpăta proporţii mai mari, iar reţeaua instituţiilor economice de stat devenea mai deasă, cuprinzînd zecile şi sutele de milioane de oameni care formează populaţia unui mare stat modern. Această sar-

www.dacoromanica.ro

cină noi trebuie s-o rezolvăm acum într-un chip nou, bazîndu-ne pe situaţia dominantă a proletariatului, pe sprijinul pe care i-l acordă majoritatea maselor muncitoare şi exploatate, folosind elementele de talent organizatoric şi de cunoştinţe tehnice care au fost acumulate de societatea anterioară şi care, în proporţie de nouă zecimi şi, poate, chiar de 99%, aparţin clasei care are o atitudine de împotrivire şi de vrăjmăşie faţă de revoluţia socialistă.

CAPITOLUL AL VII-LEA

Imperialismul german, care ne înfăţişează în momentul de faţă cele mai mari progrese nu numai sub aspectul forţei şi al tehnicii militare, dar şi sub acela al marilor organizaţii industriale apărute în cadrul capitalismului, şi-a manifestat, între altele, progresivitatea lui economică şi prin aceea că a realizat înaintea altor state trecerea la munca obligatorie. Se înţelege că în condiţiile societăţii capitaliste în general, şi mai cu seamă în condiţiile statelor monarhice care duc un război imperialist, munca obligatorie nu este altceva decît o temniţă cu regim militar pentru muncitori, un nou mijloc de înrobire a maselor muncitoare şi exploatate, un nou sistem de măsuri pentru înăbuşirea oricărui protest din partea acestor mase. Cu toate acestea, însă, rămîne neîndoios că numai datorită premiselor economice care au fost create de marele capitalism a putut să fie pusă la ordinea zilei şi înfăptuită o asemenea reformă. Şi la noi acum, în condiţiile create de nemaipomenita ruină economică de după război, printre primele măsuri trebuie să figureze, fără îndoială, şi o reformă de acest fel. Dar se înţelege că, începînd să înfăptuiască obligativitatea muncii, Puterea sovietică, care trece de la organizarea capitalistă a societăţii la cea socialistă, trebuie să pornească dintr-un alt punct decît acela din care a pornit imperialismul german. Pentru capitaliştii şi imperialiştii din Germania, obligativitatea muncii a însemnat înrobirea muncitorilor. Pentru muncitorii şi ţăranii săraci din Rusia, ea trebuie

www.dacoromanica.ro

să însemne, în primul rînd şi mai ales, atragerea claselor bogate şi avute la prestarea de servicii în folosul societăţii. Obligativitatea muncii trebuie s-o înfăptuim începînd cu cei bogaţi.

Necesitatea adoptării unei asemenea măsuri reiese, în general vorbind, nu numai din faptul că Republica sovietică este o republică socialistă. Ea reiese şi din faptul că tocmai clasele bogate şi avute au fost acelea care, prin rezistenţa lor militară şi pasivă (sabotaj), au provocat cele mai mari greutăţi în opera de tămăduire a ţării de rănile ce i-au fost pricinuite de război, în opera de însănătoşire şi dezvoltare a ei economică. De aceea evidenţa şi controlul, care trebuie să figureze acum pe primul plan al întregii conduceri de stat, trebuie să fie impuse în primul rînd reprezentanţilor claselor bogate şi avute. Tocmai reprezentanţii acestor clase au profitat de tributul pe care l-au strîns, în proporţii deosebit de mari, de la oamenii muncii în cursul războiului, tocmai ei s-au folosit de acest tribut pentru a se sustrage de la îndeplinirea sarcinilor, obligatorii pentru fiecare cetăţean, de a participa la vindecarea şi la reînnoirea ţării, tocmai ei au profitat de tributul pe care l-au stors pentru a se refugia într-un best * inaccesibil şi a împiedica prin orice mijloace ca principiul socialist de organizare a societăţii să învingă principiul capitalist. Unul dintre mijloacele principale de care s-au servit clasele bogate şi avute, în această luptă împotriva Puterii sovietice şi a socialismului, l-a constituit faptul că ele deţineau însemnate rezerve de semne monetare. Bogăţia claselor avute, în societatea capitalistă, consta în primul rînd în faptul că ele stăpîneau pămîntul şi celelalte mijloace de producţie : fabrici, uzine etc. Datorită sprijinului dat de muncitori şi de imensa majoritate a ţăranilor, Puterii sovietice nu i-a fost greu să desfiinţeze dreptul pe care-l aveau moşierii şi burghezia asupra acestei principale forme de bogăţie a ţării. Nu i-a fost greu să decreteze desfiinţarea proprietăţii private asupra pămîntului. Nu i-a fost greu să naţionalizeze cea mai mare parte din

* A se refugia în best înseamnă a te ascunde într-un loc care să-ţi ofere o imunitate vremelnică. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

fabrici şi uzine. Şi nu încape îndoială că naţionalizarea celorlalte mari întreprinderi industriale şi a mijloacelor de transport constituie o sarcină care va fi înfăptuită cu uşurinţă în viitorul cel mai apropiat.

Dar societatea capitalistă a creat şi o altă formă de bogăţie, a cărei lichidare nu este nici pe departe atît de uşoară pentru Puterea sovietică. Această formă de bogăţie o constituie banii, sau, mai precis, semnele monetare. În timpul războiului, emisiunea de semne monetare a atins proporţii deosebit de mari. Rusia a fost izolată, prin zidul operaţiilor militare, de schimbul comercial cu o serie întreagă de ţări care pînă atunci participaseră într-o măsură mai însemnată la importul şi la exportul ei. Şi acumularea de semne monetare în mîinile claselor bogate şi avute, care participau aproape în totalitatea lor, sub formă directă şi indirectă, la specula cu furniturile şi comenzile militare la preţuri ridicate, această acumulare a unui mare număr de semne monetare este unul dintre mijloacele principale de acumulare a bogăţiilor şi de întărire a puterii claselor avute asupra oamenilor muncii. În momentul de faţă, situaţia economică a Rusiei şi, după cît se pare, a oricăreia dintre ţările capitaliste care au trecut printr-un război de trei ani se caracterizează prin aceea că în mîinile unei minorităţi relativ restrînse a burgheziei şi a claselor avute sînt concentrate şi ascunse uriaşe rezerve de semne monetare, care au fost considerabil depreciate prin imensele emisiuni de bani de hîrtie, dar care reprezintă, totuşi, şi în momentul de faţă un certificat care le dă dreptul să perceapă un tribut de la populaţia muncitoare.

În perioada de trecere de la societatea capitalistă la cea socialistă ne este absolut imposibil să ne lipsim de semnele monetare sau să le înlocuim, într-un scurt interval de timp, cu altele noi. În faţa Puterii sovietice se ridică acum o sarcină grea, dar care trebuie totuşi rezolvată cu orice preţ : anume aceea de a lupta împotriva rezistenţei opuse de cei bogaţi, care ia forma păstrării şi ascunderii certificatelor pe baza cărora ei percep un tribut de la oamenii muncii. Asemenea certificate sînt semnele monetare. Desigur, dacă altă dată aceste semne

www.dacoromanica.ro

monetare dădeau dreptul de a achiziționa, de a cumpăra mijloace de producție — ca, de exemplu, pămînt, fabrici, uzine etc. —, astăzi importanța acestor semne monetare scade și chiar se reduce la zero. Aceasta pentru că în Rusia cumpărarea pămîntului a și devenit imposibilă după publicarea legii cu privire la socializarea pămîntului, iar cumpărarea fabricilor și uzinelor, ca și a unor mijloace de producție și de transport de proporții similare, a devenit aproape imposibilă datorită procesului de naționalizare și confiscare a tuturor întreprinderilor mari de acest fel, care se desfășoară cu toată repeziciunea. Prin urmare, procurarea sumei de bani necesare pentru cumpărarea de mijloace de producție devine un lucru tot mai greu și aproape imposibil pentru reprezentanții burgheziei și ai claselor avute (inclusiv burghezia țărănească). Dar, apărîndu-și vechile sale privilegii și căutînd cu orice preț să încetinească și să îngreuieze cît mai mult transformarea socialistă a țării, burghezia păstrează și ascunde certificatele ei care îi dau dreptul să-și însușească o parte din avuția socială, certificatele ei care îi dau posibilitatea să perceapă un tribut de la oamenii muncii, păstrează și ascunde semnele monetare pentru a-și asigura măcar unele șanse de a-și menține situația și de a redobîndi vechile privilegii în cazul unor dificultăți sau crize cu caracter militar și comercial care se mai pot abate asupra Rusiei.

În ce privește însă obiectele de consum, se știe că burghezia și clasele avute beneficiază încă din plin de posibilitatea de a le achiziționa cu ajutorul sumelor de semne monetare acumulate prin speculă în timpul războiului, întrucît într-o țară ca Rusia, unde există un număr imens de mici țărani și de mici meșteșugari, sarcina de a asigura o normare justă și o repartiție justă a acestor obiecte de consum prezintă greutăți imense, iar în condițiile ruinei economice pricinuite de război ea a rămas pînă azi aproape nerezolvată. Și în felul acesta, pentru a realiza evidența și controlul asupra producției și repartiției produselor, Puterea sovietică este nevoită să înceapă prin a duce o luptă organizată împotriva cla-

www.dacoromanica.ro

selor bogate şi avute, care sustrag de la orice control de stat sume uriaşe de semne monetare.

Se poate considera că astăzi, în Rusia, se află în circulaţie semne monetare în valoare de aproape 30 de miliarde de ruble. Din această sumă, probabil că cel puţin 20 de miliarde, sau poate că o cifră mult mai mare, constituie o rezervă care nu este de loc necesară pentru schimbul comercial şi care este păstrată, ascunsă, dosită de către reprezentanţii burgheziei şi ai claselor avute, în scopuri egoiste personale sau de clasă.

Puterea sovietică va trebui să îmbine introducerea muncii obligatorii cu înregistrarea în primul rînd a reprezentanţilor burgheziei şi ai claselor avute, să ceară o declaraţie cu conţinut adevărat asupra cantităţii de semne monetare deţinute de fiecare, să ia o serie de măsuri pentru ca această cerinţă să nu rămînă doar pe hîrtie şi, totodată, să chibzuiască asupra unor măsuri tranzitorii în vederea concentrării tuturor rezervelor de semne monetare la Banca de Stat sau la filialele ei. Fără asemenea măsuri, evidenţa şi controlul asupra producţiei şi repartiţiei produselor nu vor putea fi duse la bun sfîrşit.

CAPITOLUL AL VIII-LEA

Dar introducerea muncii obligatorii nu se poate limita la evidenţa şi controlul asupra sumelor de semne monetare care se află concentrate în mîinile claselor avute. Puterea sovietică va trebui să aplice principiile muncii obligatorii şi în ce priveşte activitatea nemijlocită a burgheziei şi a claselor avute în domeniul conducerii întreprinderilor şi al deservirii lor cu diverse munci auxiliare: de contabilitate, de birou, de evidenţă, tehnică, administrativă etc. Şi în această privinţă sarcina Puterii sovietice trece acum, din domeniul luptei directe împotriva sabotajului, în acela al organizării muncii în noile condiţii, deoarece, după victoriile pe care le-a repurtat Puterea sovietică în războiul civil, începînd cu octombrie şi terminînd cu februarie, formele pasive de rezistenţă, şi anume sabotajul practicat de burghezie şi de intelec-

www.dacoromanica.ro

tualii ei, au fost, în fond, înfrînte. Nu este întîmplător că în prezent asistăm la o cotitură extrem de largă — am putea spune cu caracter de masă — în starea de spirit şi în atitudinea politică a celor din tabăra foştilor sabotori, adică a capitaliştilor şi a intelectualilor burghezi. În toate domeniile vieţii economice şi politice ne aflăm acum în faţa ofertelor de serviciu făcute Puterii sovietice de către un număr imens de intelectuali burghezi şi reprezentanţi ai economiei capitaliste. Şi sarcina Puterii sovietice în momentul de faţă constă în a şti să folosească aceste servicii, care sînt absolut necesare pentru trecerea la socialism, mai ales într-o ţară ţărănească cum este Rusia, şi care trebuie să fie acceptate, respectîndu-se întru totul supremaţia, conducerea şi controlul Puterii sovietice asupra noilor ei ajutori şi colaboratori, care au acţionat de cele mai multe ori împotriva voinţei lor şi care nutreau speranţa ascunsă de a contesta legalitatea Puterii sovietice.

Pentru a arăta cît de necesar este ca, tocmai pentru trecerea la socialism, Puterea sovietică să folosească serviciile intelectualităţii burgheze, ne vom permite să recurgem la o expresie care la prima vedere ar putea să pară paradoxală: socialismul trebuie să-l învăţăm, în mare măsură, de la conducătorii de trusturi, de la cei mai buni organizatori ai capitalismului. Că această afirmaţie nu constituie un paradox, se poate lesne convinge oricine ia în consideraţie că tocmai marile fabrici, tocmai marea industrie mecanizată, care a făcut ca exploatarea oamenilor muncii să capete proporţii nemaipomenite, tocmai ele sînt centrele de concentrare a acelei clase care singură a fost în stare să lichideze dominaţia capitalului şi să înceapă trecerea la socialism. De aceea nu e de mirare că pentru rezolvarea sarcinilor practice ale socialismului, cînd la ordinea zilei figurează latura lui organizatorică, este neapărat necesar să atragem de partea noastră, pentru o colaborare cu Puterea sovietică, un mare număr de reprezentanţi ai intelectualităţii burgheze, în special din rîndul acelora care au avut ca îndeletnicire practică organizarea marii producţii în cadrul capitalismului, şi în primul rînd organizarea sindi-

www.dacoromanica.ro

catelor *, cartelurilor şi trusturilor. Pentru rezolvarea acestei sarcini, Puterea sovietică va trebui, desigur, să concentreze energia maselor largi de oameni ai muncii, să stimuleze iniţiativa lor în toate domeniile economiei naţionale, fiindcă Puterea sovietică nu va oferi niciodată aşa-zişilor conducători de altădată ai industriei vechea lor situaţie de şefi şi exploatatori. Conducătorii de altădată ai industriei, şefii şi exploatatorii de altădată trebuie să ocupe posturi de experţi, de conducători, consultanţi şi consilieri tehnici. Trebuie să rezolvăm sarcina nouă şi grea, dar şi cu cele mai mari şanse de succes, sarcina de a îmbina întreaga experienţă şi toate cunoştinţele acumulate de aceşti reprezentanţi ai claselor exploatatoare cu spiritul de iniţiativă, energia şi munca păturilor largi ale maselor muncitoare. Fiindcă numai printr-o asemenea îmbinare vom putea să creăm o punte care să ducă de la societatea veche, capitalistă, la societatea nouă, socialistă.

Dacă revoluţia socialistă ar fi învins în mod simultan în lumea întreagă sau cel puţin într-o serie întreagă de ţări înaintate, sarcina de a atrage în procesul noii organizări a producţiei pe cei mai buni tehnicieni specialişti din rîndurile conducătorilor vechiului capitalism ar fi fost extrem de uşurată. Atunci o ţară înapoiată cum e Rusia n-ar fi trebuit să se gîndească cum să rezolve singură această sarcină, fiindcă în ajutorul nostru ar fi venit muncitorii înaintaţi din ţările occidentale şi ne-ar fi scutit de o mare parte din greutăţile legate de cea mai grea dintre sarcinile perioadei de trecere la socialism, şi anume de aceea care poartă denumirea de sarcină organizatorică. Acum, cînd totul arată că în Occident ofensiva revoluţiei socialiste şi-a încetinit mersul şi întîrzie, iar Rusia se vede nevoită să ia în grabă măsuri în vederea reorganizării ei — fie măcar pentru a-şi salva populaţia de foamete, iar după aceea pentru a salva întreaga ţară de o eventuală invazie militară —, noi trebuie să căutăm să obţinem din ţările înaintate nu ajutorul unei organizaţii socialiste şi sprijinul muncitorilor, ci

* E vorba de sindicatele capitaliste. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

ajutorul burgheziei din aceste ţări şi al intelectualităţii capitaliste.

Şi împrejurările sînt de aşa natură, că noi putem să obţinem acest ajutor, organizînd sprijinirea noastră de către intelectualitatea burgheză, care să ne ajute să rezolvăm noile probleme organizatorice ale Puterii sovietice. Acest sprijin poate fi obţinut printr-o retribuire ridicată a muncii celor mai buni specialişti din fiecare ramură de cunoştinţe, atît a celor din ţară, cît şi a celor aduşi din străinătate. Desigur, dacă privim lucrurile din punctul de vedere al unei societăţi socialiste deja dezvoltate, găsim că este cu totul nedrept şi greşit ca nişte reprezentanţi ai intelectualităţii burgheze să primească pentru munca lor o retribuţie incomparabil mai mare decît aceea care se acordă celor mai bune pături ale clasei muncitoare. Dar, în condiţiile realităţii practice... *, pentru rezolvarea acestei sarcini urgente trebuie să recurgem neapărat la o asemenea retribuire (nedreaptă) a muncii specialiştilor burghezi pe baza unor norme mult mai ridicate. Dacă am admite, bunăoară, că pentru organizarea producţiei pe baze noi în Rusia, pentru ridicarea productivităţii muncii, pentru instruirea poporului nostru în aşa fel ca el să ştie să muncească în condiţii mai bune, dacă am admite că trebuie să angajăm în acest scop, să zicem, două mii de specialişti de seamă din diferite domenii ale ştiinţei — specialişti ruşi şi, în număr şi mai mare, străini, să zicem americani —, dacă ar trebui să le plătim 50 000 000 sau 100 000 000 de ruble pe an, atunci, din punctul de vedere al intereselor economiei naţionale, şi în general din punctul de vedere al trecerii de la metodele de producţie învechite la altele noi, mai perfecţionate, o asemenea cheltuială ar fi pe deplin justificată. Pentru a învăţa cele mai bune metode şi procedee de producţie trebuie să dăm o asemenea sumă, şi merită s-o dăm, şi va trebui să facem acest lucru, pentru că o altă posibilitate de a obţine o asemenea conducere n-ar putea fi creată decît printr-o victorie a revoluţiei socialiste în alte ţări.

* Aici a fost omisă o parte din frază, care era notată neclar. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Folosirea muncii unor reprezentanţi ai intelectualităţii burgheze şi aplicarea indicaţiilor călăuzitoare date de ei, împreună cu controlul necesar înfăptuit de către organizaţiile democratice ale oamenilor muncii şi de către Soviete, vor face, desigur, să apară o serie întreagă de noi probleme, dar ele pot fi pe de-a-ntregul soluţionate. Şi, atunci cînd este vorba de soluţionarea lor, noi nu ne putem lăsa împiedicaţi de nici un fel de greutăţi, fiindcă altă cale de organizare superioară a producţiei în situaţia actuală nu există pentru noi.

Voi merge şi mai departe. Marele capitalism a creat nişte sisteme de organizare a muncii care, în condiţiile exploatării maselor populaţiei, au constituit cea mai odioasă formă de înrobire a oamenilor muncii şi cel mai odios mijloc folosit de minoritatea claselor avute pentru a stoarce din ei o cantitate suplimentară de muncă, de forţă, de sînge şi de nervi, dar care, în acelaşi timp, reprezintă ultimul cuvînt al organizării ştiinţifice a producţiei ; ele trebuie să fie preluate de Republica Sovietică Socialistă, să fie prelucrate de ea în vederea înfăptuirii unei evidenţe şi a unui control al nostru asupra producţiei, pe de o parte, şi apoi în vederea ridicării productivităţii muncii, pe de altă parte. Astfel, cunoscutul sistem Taylor, care a căpătat o largă răspîndire în America, a devenit celebru tocmai pentru că reprezintă ultimul cuvînt al celei mai deşănţate exploatări capitaliste. Se înţelege atunci de ce acest sistem a fost întîmpinat cu atîta ură şi indignare de către masele muncitoare. Dar în acelaşi timp nu trebuie să uităm nici un moment că sistemul Taylor cuprinde în sine un uriaş progres al ştiinţei, care analizează în mod sistematic procesul de producţie şi deschide calea spre o uriaşă creştere a productivităţii muncii omeneşti. Cercetările ştiinţifice care au fost începute în America în legătură cu introducerea sistemului Taylor, şi în special analiza mişcărilor, cum spun americanii, au furnizat un bogat material care permite instruirea populaţiei muncitoare în aşa fel ca ea să-şi însuşească metode de muncă, în general, şi de organizare a muncii, în special, care sînt incomparabil mai înalte.

www.dacoromanica.ro

Elementul negativ în sistemul Taylor îl constituie faptul că el a fost aplicat în condiţiile robiei capitaliste şi a servit drept mijloc pentru a stoarce din muncitori, în condiţii de retribuire neschimbate, o dublă şi triplă cantitate de muncă, fără a ţine cîtuşi de puţin seama dacă muncitorii salariaţi pot da, fără prejudicii pentru organismul lor, această dublă sau triplă cantitate de muncă în cadrul aceluiaşi număr de ore de lucru. Republicii Sovietice Socialiste îi revine o sarcină care poate fi formulată pe scurt în felul următor : trebuie să introducem sistemul Taylor şi ridicarea ştiinţifică americană a productivităţii muncii în întreaga Rusie, îmbinîndu-l cu o reducere a timpului de lucru, cu folosirea noilor metode de producţie şi de organizare a muncii, în aşa fel ca să nu aducă nici un prejudiciu forţei de muncă a populaţiei muncitoare. Fiindcă o adoptare a sistemului Taylor, dacă va fi bine îndrumată de înşişi oamenii muncii şi dacă ei se vor dovedi a fi destul de conştienţi, va constitui cel mai sigur mijloc pentru o reducere continuă şi în proporţii considerabile a zilei de lucru obligatorii pentru întreaga populaţie muncitoare, va constitui cel mai sigur mijloc pentru ca, într-o perioadă de timp destul de scurtă, să realizăm o sarcină care poate fi exprimată cam în felul următor : 6 ore de muncă fizică pe zi pentru fiecare cetăţean adult şi 4 ore consacrate muncii de conducere a statului.

Pentru trecerea la un asemenea sistem va fi nevoie să ne însuşim foarte multe deprinderi noi şi să înfiinţăm numeroase instituţii organizatorice noi. Nu încape îndoială că această trecere ne va pricinui destule greutăţi şi că abordarea unei asemenea sarcini va provoca chiar unele nedumeriri sau, poate, şi împotrivire din partea unor pături din rîndurile oamenilor muncii înşişi. Dar putem fi siguri că elementele înaintate ale clasei muncitoare îşi vor da seama de necesitatea unei asemenea treceri şi nu există nici o îndoială că terenul pentru pregătirea opiniei publice a oamenilor muncii în această direcţie a fost creat de înseşi condiţiile teribilei dezorganizări a economiei naţionale, care abia acum au ieşit la iveală atît la oraşe, cît şi la sate, cînd de pe front s-au

www.dacoromanica.ro

întors milioane de oameni cu totul străini de problemele economiei şi care pentru prima oară îşi dau seama de întreaga ei dezorganizare pricinuită de război, şi că trecerea, care a fost schiţată de noi mai sus doar în chip aproximativ şi în linii generale, va fi pusă ca o sarcină practică de către toate elementele conştiente ale claselor de oameni ai muncii care s-au situat astăzi de partea Puterii sovietice.

CAPITOLUL AL IX-LEA

O trecere economică cu acest caracter cere şi din partea reprezentanţilor Puterii sovietice să procedeze la o schimbare corespunzătoare în funcţiile lor de conducere. Era absolut firesc ca, într-o vreme cînd pe primul plan se punea sarcina de a convinge majoritatea poporului sau de a cuceri puterea şi a zdrobi împotrivirea exploatatorilor, pe primul plan să fie trecuţi în special conducătorii care erau şi agitatori ai maselor, fiindcă Puterea sovietică este mai strîns legată de ele decît oricare dintre formele democratice ale puterii de pînă acum. Era absolut firesc ca, pentru a convinge majoritatea populaţiei sau pentru a o atrage într-o luptă armată grea şi dificilă împotriva exploatatorilor, să fie nevoie în special de aptitudini agitatorice. Dimpotrivă, sarcinile care au fost schiţate pe scurt de noi în cele de mai sus şi care constau în instituirea unei evidenţe şi a unui control asupra producţiei şi repartiţiei produselor pun de astă dată pe primul plan pe conducătorii şi organizatorii dotaţi cu spirit practic. Potrivit cu aceasta, trebuie să se procedeze la o anumită reevaluare a cadrelor de conducere, la o anumită redistribuire a lor, în măsura în care este imposibilă o adaptare a lor la noile condiţii şi la noua sarcină. Este firesc ca pentru statul-major de conducători din perioada precedentă, care s-a adaptat mai cu seamă la necesităţile sarcinilor agitatorice, o asemenea trecere să fie cît se poate de grea. Şi se înţelege că, din această cauză, o serie întreagă de greşeli au fost inevitabile. Şi acum trebuie, cu orice preţ, să facem în aşa fel ca atît conducă-

www.dacoromanica.ro

torii, cît şi masele de alegători sovietici, adică masele muncitoare şi exploatate, să-şi dea şi ele seama de necesitatea schimbărilor la care mă refer.

În rîndul maselor muncitoare şi exploatate sînt mult mai numeroase talentele şi aptitudinile organizatorice decît cele agitatorice, pentru că toate condiţiile vieţii de muncă ale acestor clase le-au impus să aibă într-o măsură mult mai mare priceperea de a-şi organiza munca în comun, evidenţa şi controlul asupra producţiei şi repartiţiei produselor. Şi tot condiţiile vechi de viaţă au contribuit într-o măsură mult mai mică la ridicarea din rîndul maselor a unor militanţi cu talent de agitator sau de propagandist. Poate că tocmai de aceea ne este dat acum atît de des să vedem cum agitatori şi propagandişti de profesie sau prin vocaţie trebuie să-şi asume sarcini organizatorice, să se convingă la fiecare pas că sînt prea puţin potriviţi pentru rezolvarea acestor sarcini, să-şi dea seama de dezamăgirea şi nemulţumirea muncitorilor şi ţăranilor. Nu rareori vedem cum în ţara noastră clasele ostile unei reorganizări socialiste a societăţii şi reprezentanţii partidelor burgheze sau ai acelora care la noi îşi dau denumirea de partide socialiste, dar care în mod obişnuit servesc cu mult zel burghezia, cum sînt menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de dreapta, îşi manifestă bucuria pe care le-o provoacă aceste greşeli şi insuccese ale Puterii sovietice. În realitate însă, în măsura în care aceste greşeli erau istoriceşte inevitabile, este clar că deficienţele din acest domeniu nu sînt altceva decît manifestări ale bolii de creştere a societăţii noi, socialiste. Reprezentanţii Puterii sovietice din toate colţurile Rusiei vor putea să se recalifice în aşa fel, încît să pună pe practicianul agitator pe primul loc ce i se cuvine, şi nu încape îndoială că ei vor şti să se recalifice fără multă dificultate. Dar pentru asta este nevoie de timp, şi numai experienţa practică a greşelilor comise va putea să creeze conştiinţa clară a necesităţii de a proceda la o schimbare, va fi în stare să promoveze o serie întreagă sau chiar o pătură întreagă de persoane capabile să rezolve noile sarcini. În rîndul muncitorilor şi ţăranilor sînt, desigur, mai multe talente organizatorice

www.dacoromanica.ro

decît crede sau îşi închipuie burghezia, dar realitatea este că, în condiţiile economiei capitaliste, aceste talente n-au nici o posibilitate să se distingă, să se afirme, să-şi cucerească o situaţie.

Şi, dimpotrivă, dacă ne vom da acum bine seama de necesitatea de a atrage pe scară largă noi talente organizatorice la munca de conducere a statului, dacă, călăuzindu-ne întocmai după principiile Puterii sovietice, vom promova în mod sistematic activişti cu experienţă practică în acest domeniu, vom putea în scurtă vreme să facem în aşa fel ca, pe baza principiilor dezvoltate de Puterea sovietică, aduse la cunoştinţa maselor şi înfăptuite apoi de ele sub controlul membrilor instituţiilor sovietice, care reprezintă masa, să se ridice o nouă pătură de organizatori practici ai producţiei, să-şi cucerească o situaţie, să ocupe locul de conducere ce i se cuvine.

CAPITOLUL AL X-LEA

De la obligativitatea muncii cu aplicare la cei bogaţi, Puterea sovietică va trebui să treacă, sau, mai bine zis, va trebui în acelaşi timp să pună la ordinea zilei sarcina de a face ca respectivele principii să fie aplicate la majoritatea oamenilor muncii, a muncitorilor şi ţăranilor. Aici chestiunea introducerii muncii obligatorii prezintă un alt aspect. Ea cere să fie altfel abordată şi pe primul plan să nu se pună ceea ce trebuie înfăptuit faţă de clasele bogate. Consider că nu este neapărat necesar să fie înregistraţi toţi reprezentanţii poporului muncitor, pentru a putea urmări rezervele lor de semne monetare sau consumul lor, întrucît toate condiţiile ei de viaţă îi impun imensei majorităţi a acestor categorii ale populaţiei necesitatea de a munci şi o pun în imposibilitate de a strînge ceva rezerve, sau îi permit să strîngă doar unele rezerve cu totul neînsemnate. De aceea sarcina de a introduce în acest domeniu obligativitatea muncii face loc sarcinii de a introduce disciplina şi autodisciplina în muncă.

www.dacoromanica.ro

În societatea veche, capitalistă, disciplina oamenilor muncii era menţinută de capital printr-o permanentă ameninţare cu foamea. Şi cum această ameninţare se îmbina cu o muncă peste măsură de grea şi cu conştiinţa pe care o aveau oamenii muncii că nu lucrează pentru ei înşişi, ci spre folosul altora, întreaga ambianţă a muncii se transforma într-o luptă permanentă, dusă de imensa majoritate a oamenilor muncii împotriva conducătorilor producţiei. Pe acest teren a fost inevitabilă apariţia unei asemenea mentalităţi, care făcea ca în rîndul oamenilor muncii opinia publică nu numai să nu condamne treaba prost făcută sau sustragerea de la muncă, dar chiar să vadă în toate acestea un protest inevitabil şi legitim sau o modalitate de a se opune pretenţiilor exagerate ale exploatatorului. Dacă acum presa burgheză şi ciracii ei ne împuiază urechile cu anarhia care şi-a făcut loc în rîndurile muncitorilor, cu dezmăţul lor sau cu revendicările lor exagerate, caracterul răuvoitor al acestei critici este prea evident ca să ne oprim mai mult asupra lui. Este firesc ca într-o ţară în care majoritatea populaţiei a răbdat atît de mult de foame şi a avut atît de mult de suferit ca populaţia Rusiei în ultimii trei ani, este firesc ca o serie întreagă de cazuri de totală deprimare şi de destrămare a oricărei organizări să fie absolut inevitabile. A pretinde în acest caz să se opereze o trecere rapidă sau a spera să se obţină schimbări în această privinţă prin emiterea cîtorva decrete, este tot atît de absurd ca şi cînd ai încerca prin simple apeluri să insufli optimism şi capacitate de muncă unui om căruia i s-a dat o bătaie soră cu moartea. Numai Puterea sovietică, care e făurită de înşişi oamenii muncii şi care caută să creeze o atmosferă tot mai sănătoasă în rîndul maselor muncitoare, va fi în stare să introducă schimbări radicale în această privinţă.

Printre unii reprezentanţi ai Puterii sovietice şi printre unii din adepţii ei, de exemplu printre conducătorii înaintaţi ai sindicatelor, s-a şi înrădăcinat temeinic ideea necesităţii de a elabora o serie de măsuri sistematice menite să ducă la o întărire a autodisciplinei în rîndurile oamenilor muncii. Nu încape îndoială că în condiţiile

www.dacoromanica.ro

societăţii capitaliste în general, şi mai cu seamă în condiţiile speculei turbate şi deşănţate provocate de război, în rîndurile clasei muncitoare şi-a făcut loc un spirit de demoralizare, împotriva căruia va trebui să ducem o luptă serioasă. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît, datorită războiului, şi componenţa detaşamentelor de frunte ale clasei muncitoare s-a schimbat, şi nici pe departe în sensul cel bun. De aceea crearea unei discipline în rîndurile oamenilor muncii, organizarea unui control asupra cuantumului muncii, asupra intensităţii ei, introducerea unor instanţe industriale speciale care să stabilească cuantumul muncii, să tragă la răspundere pentru fiecare încălcare premeditată a acestui cuantum, să influenţeze în mod sistematic majoritatea în vederea ridicării acestui cuantum reprezintă măsuri care se pun astăzi la ordinea zilei ca o sarcină deosebit de actuală a Puterii sovietice.

Trebuie ca totodată, pe cît se poate, să ţinem seama că în societatea burgheză unul dintre principalele instrumente de educaţie socială, şi anume presa, nu şi-a îndeplinit de loc sarcina ce-i revenea în domeniul de care ne ocupăm. Şi astăzi încă presa noastră sovietică se află în mare măsură sub influenţa vechilor deprinderi şi a vechilor tradiţii ale societăţii burgheze. Aceasta se vede, între altele, din faptul că şi ea continuă să acorde, ca şi vechea presă burgheză, prea mult loc şi prea multă atenţie mărunţişurilor politice, chestiunilor de ordin personal ale conducerii politice, cu ajutorul cărora capitaliştii din toate ţările căutau să abată atenţia maselor populare de la problemele cu adevărat serioase, importante, esenţiale ale vieţii lor. Şi în această privinţă mai avem de făcut faţă, aproape de la început, unei sarcini pentru a cărei rezolvare există toate premisele materiale, dar nu şi conştiinţa necesităţii acestei sarcini şi hotărîrea de a o rezolva. E vorba de sarcina de a transforma presa, dintr-un organ de relatare a noutăţilor politice ale zilei, cum este ea prin excelenţă, într-un serios organ de educare economică a maselor populaţiei. Va trebui să facem — şi vom face — ca această presă, care se află în serviciul maselor sovietice, să rezerve mai puţin loc chestiunilor privind personalul instituţiilor de conducere politică sau

www.dacoromanica.ro

măsurile politice de mîna a zecea, care constituie activitatea de fiecare zi, munca rutinieră a tuturor instituţiilor politice. Va trebui ca presa să pună pe primul plan problemele muncii, privite în mod nemijlocit sub aspectul lor practic. Ea trebuie să devină un organ al comunei de muncă, în sensul că va da publicităţii tocmai ceea ce conducătorii întreprinderilor capitaliste căutau să ascundă maselor. Pentru capitalist, organizarea internă a întreprinderii sale reprezenta un domeniu care, prin secretul comercial, era ascuns de ochii publicului şi în care, s-ar zice, voia să fie stăpîn absolut şi atotputernic, voia să fie la adăpost nu numai de orice critică sau de orice amestec străin, dar şi de priviri străine. Pentru Puterea sovietică, dimpotrivă, tocmai organizarea muncii în diferitele întreprinderi mari şi în diferitele comunităţi săteşti constituie problema cea mai importantă, cea mai esenţială şi mai actuală a întregii vieţi sociale. Primul şi principalul nostru mijloc pentru ridicarea autodisciplinei oamenilor muncii şi pentru părăsirea vechilor metode de lucru, care sînt cu totul improprii, sau a procedeelor de eschivare de la muncă din societatea capitalistă trebuie să fie o presă care să scoată la iveală lipsurile existente în viaţa economică a fiecărei comune de muncă, să le înfiereze fără cruţare, să dezvăluie fără nici o reticenţă toate plăgile vieţii noastre economice şi să facă astfel apel la opinia publică a oamenilor muncii ca să ajute la vindecarea acestor plăgi. Să conţină ziarele noastre de zece ori mai puţin (sau, şi mai bine, de o sută de ori mai puţin) material consacrat aşa-ziselor chestiuni actuale, dar să avem o presă răspîndită în sute de mii şi milioane de exemplare, care să informeze întreaga populaţie asupra modului exemplar în care este organizată treaba în puţinele comune de muncă ale statului care le întrec pe celelalte. Fiecare fabrică, fiecare artel şi fiecare întreprindere agricolă, fiecare sat care trece la o agricultură nouă prin aplicarea legii socializării pămîntului constituie acum, în sensul principiilor democratice ale Puterii sovietice, o comună de muncă de sine stătătoare, care îşi are propria ei organizare internă a muncii. Ridicarea autodisciplinei oamenilor muncii în fiecare din aceste

www.dacoromanica.ro

comune, priceperea lor de a conlucra în deplină armonie cu conducătorii specialişti chiar dacă aceştia provin din rîndurile intelectualităţii burgheze, obţinerea de rezultate practice în sensul ridicării productivităţii muncii, al economisirii de muncă omenească şi al apărării produselor împotriva nemaipomenitelor sustrageri de pe urma cărora suferim azi atît de mult — iată ce trebuie să constituie în cea mai mare parte conţinutul materialului publicat în presa noastră sovietică. Iată ce cale putem şi trebuie să urmăm pentru ca puterea exemplului să devină în primul rînd un model moral, iar apoi şi unul introdus prin constrîngere, model de organizare a muncii în Rusia nouă, sovietică.

În societatea capitalistă au existat destule exemple de oameni care, sperînd să convingă omenirea în chip paşnic şi nedureros de superioritatea socialismului şi să asigure introducerea lui, au organizat comune de muncă. În rîndurile marxiştilor revoluţionari, acest punct de vedere şi aceste metode de activitate sînt luate în derîdere, şi pe bună dreptate, pentru că sub regimul robiei capitaliste orice încercare de a obţine schimbări radicale prin exemple izolate ar fi într-adevăr o fantezie deşartă, care în practică ar duce la nişte întreprinderi lipsite de viaţă sau la transformarea acestor întreprinderi în nişte asociaţii de mici capitalişti.

Această obişnuinţă de a lua în derîdere şi de a desconsidera însemnătatea exemplului într-o economie naţională care cuprinde masele se manifestă uneori şi azi la cei ce n-au reflectat îndeajuns asupra schimbării radicale care s-a produs după cucerirea puterii politice de către proletariat. Acum, cînd pămîntul a încetat să mai fie proprietate privată, cînd fabricile şi uzinele aproape că au încetat să mai fie proprietate privată — şi, fără îndoială, într-un viitor foarte apropiat ele vor înceta definitiv să mai fie proprietate privată (pentru Puterea sovietică, în situaţia ei actuală, introducerea decretelor respective nu va prezenta absolut nici o greutate) —, acum exemplul comunei de muncă, prin care se rezolvă mai bine decît prin orice alte mijloace problemele organizatorice, a căpătat o însemnătate uriaşă. Tocmai acum trebuie să

www.dacoromanica.ro

avem grijă ca materialul deosebit de bogat şi extrem de preţios pe care-l constituie experienţa noii organizări a producţiei în diferite oraşe, în diferite întreprinderi şi în diferite comunităţi săteşti să devină un bun al maselor.

Ne aflăm încă şi acum sub presiunea considerabilă a vechii opinii publice burgheze. Dacă îţi arunci ochii în ziarele noastre, te poţi lesne convinge cît de mult, exagerat de mult loc acordăm noi încă problemelor puse de burghezie, care urmăreşte prin ele să abată atenţia oamenilor muncii de la sarcinile practice concrete ale reconstrucţiei socialiste. Trebuie să transformăm presa — şi o vom transforma — dintr-un organ de ştiri senzaţionale, dintr-un simplu aparat de relatare a noutăţilor politice, dintr-un organ de luptă împotriva minciunii burgheze într-un instrument de reeducare economică a maselor, într-un instrument de informare a lor asupra modului cum trebuie organizată munca în chip nou. Întreprinderile sau comunităţile săteşti care nu răspund la nici un fel de apeluri şi îndemnuri privind restabilirea autodisciplinei şi ridicarea productivităţii muncii vor fi puse de către partidele socialiste pe lista codaşilor şi vor fi trecute în categoria întreprinderilor bolnave, faţă de care trebuie să se ia măsuri în vederea însănătoşirii lor prin anumite procedee speciale, şi anume prin măsuri şi legi speciale, sau în categoria întreprinderilor sancţionate, care urmează să fie închise şi ale căror organe responsabile trebuie să fie trimise în faţa justiţiei poporului. Introducerea publicităţii în acest domeniu va constitui prin ea însăşi o mare reformă şi va face ca mase largi populare să participe în mod independent la soluţionarea acestor probleme, care le interesează în cel mai înalt grad. Dacă pînă acum am reuşit să facem atît de puţin în această direcţie, este tocmai pentru că ceea ce, în diferite întreprinderi şi în diferite comunităţi, se ţinea ascuns de opinia publică continuă să rămînă un secret, ceea ce era explicabil sub capitalism, dar e cu totul absurd şi lipsit de sens într-o societate care vrea să înfăptuiască socialismul. Puterea exemplului, care n-a putut să se manifeste în societatea capitalistă, va căpăta o mare însemnătate într-o societate care a desfiinţat proprietatea

www.dacoromanica.ro

privată asupra pămîntului şi a fabricilor, şi asta nu numai pentru că aici exemplul bun va fi, poate, urmat şi de alţii, dar şi pentru că cel mai bun exemplu de organizare a producţiei va fi însoţit în mod necesar de o uşurare a muncii şi de o sporire a consumului pentru cei ce vor fi înfăptuit această organizare mai bună. Şi aici, în legătură cu însemnătatea presei ca organ de reorganizare şi de reeducare economică a maselor, trebuie să vorbim şi de însemnătatea pe care o are presa în organizarea întrecerii.

Organizarea întrecerii trebuie să ocupe un loc de seamă printre sarcinile Puterii sovietice în domeniul economic. Economiştii burghezi, în critica făcută de ei socialismului, nu o dată au afirmat că socialiştii contestă importanţa întrecerii ori nu-i fac loc în sistemul lor, sau, cum se exprimau ei, în planul lor de organizare socială. Este de prisos să spunem cît de absurdă este această învinuire, a cărei lipsă de temei a fost în repetate rînduri dovedită de presa socialistă. Economiştii burghezi confundau, ca întotdeauna, chestiunea particularităţilor societăţii capitaliste cu aceea a unei alte forme de organizare a întrecerii. Atacurile socialiştilor nu vizau niciodată întrecerea ca atare, ci numai concurenţa. Or, concurenţa este o formă specială de întrecere, care este proprie societăţii capitaliste şi care constă în lupta dintre diferiţi producători pentru o bucată de pîine şi pentru influenţă, pentru un loc pe piaţă. Desfiinţarea concurenţei ca luptă legată numai de piaţa producătorilor nu înseamnă în nici un caz desfiinţarea întrecerii ; dimpotrivă, tocmai desfiinţarea producţiei de mărfuri şi a capitalismului deschide drum posibilităţii de a organiza întrecerea nu în forme bestiale, ci în forme omeneşti. Tocmai azi în Rusia, datorită bazelor puterii politice care au fost create de Republica sovietică, datorită trăsăturilor economice care caracterizează Rusia cu nesfîrşitele ei întinderi şi cu imensa ei diversitate de condiţii, tocmai acum, la noi, organizarea întrecerii pe baze socialiste trebuie să constituie una dintre sarcinile cele mai importante şi cu cele mai mari şanse de succes ale reorganizării societăţii.

www.dacoromanica.ro

Noi sîntem pentru centralismul democratic. Şi trebuie să se înţeleagă limpede cît de mult se deosebeşte centralismul democratic de centralismul birocratic, pe de o parte, şi de anarhism, pe de altă parte. Adversarii centralismului pledează într-una pentru autonomie şi federaţie, pe care le indică drept mijloace de luptă împotriva elementelor accidentale ale centralismului. În realitate, centralismul democratic nu exclude cîtuşi de puţin autonomia, ci, dimpotrivă, presupune necesitatea ei. În realitate, chiar şi federaţia — dacă este înfăptuită în limite raţionale din punct de vedere economic, dacă se bazează pe deosebiri naţionale serioase, care fac să fie într-adevăr necesară o anumită separaţie pe linia vieţii de stat — nu contrazice cîtuşi de puţin centralismul democratic. De regulă, într-un regim cu adevărat democratic, şi cu atît mai mult în cadrul organizării sovietice a orînduirii de stat, federaţia este doar o fază de trecere la un centralism cu adevărat democratic. Exemplul Republicii sovietice ruse ne arată în mod deosebit de concret că acum federaţia, pe care o introducem şi pe care vom continua s-o introducem, reprezintă tocmai cel mai sigur pas spre cea mai trainică unire a diferitelor naţionalităţi din Rusia într-un stat sovietic unitar, democratic şi centralizat.

Şi după cum centralismul democratic nu exclude cîtuşi de puţin autonomia şi federaţia, tot aşa el nu exclude cîtuşi de puţin, ci, dimpotrivă, presupune cea mai deplină libertate pentru diferite localităţi şi chiar pentru diferite comunităţi ale statului în ceea ce priveşte elaborarea a variate forme de viaţă de stat, de viaţă socială şi de viaţă economică. Nimic nu este mai greşit decît să confunzi centralismul democratic cu birocratismul şi cu şablonarea. Acum sarcina noastră constă în a înfăptui tocmai centralismul democratic în domeniul economiei, de a asigura o armonie şi o coordonare absolută în funcţionarea unor întreprinderi economice cum sînt căile ferate, poşta, telegraful şi alte mijloace de transport etc., dar în acelaşi timp centralismul, conceput în sens cu adevărat democratic, presupune posibilitatea — creată pentru prima oară în istorie — a unei dezvoltări depline şi nestînjenite nu numai a particularităţilor locale, dar şi a iniţiativei

www.dacoromanica.ro

locale, posibilitatea unei diversităţi de căi, metode şi mijloace de înaintare spre ţelul comun. De aceea sarcina de a organiza întrecerea prezintă două laturi : pe de o parte, ea cere o înfăptuire a centralismului democratic aşa cum a fost el înfăţişat mai sus, iar pe de altă parte înseamnă posibilitatea de a găsi calea cea mai justă, cea mai economicoasă spre reorganizarea structurii economice a Rusiei. În general vorbind, această cale e cunoscută. Ea constă în trecerea la marea gospodărie bazată pe industria mecanizată, în trecerea la socialism. Dar condiţiile şi formele concrete ale acestei treceri sînt şi trebuie să fie în mod inevitabil variate, în funcţie de condiţiile în care începe mişcarea îndreptată spre construirea socialismului. Atît deosebirile locale, cît şi particularităţile formaţiunii economice, atît formele de viaţă şi gradul de pregătire al populaţiei, cît şi încercările de a înfăptui un plan sau altul trebuie să se reflecte în specificul pe care-l prezintă drumul spre socialism în una sau alta din comunele de muncă ale statului. Cu cît va fi mai multă diversitate de acest fel, bineînţeles dacă ea nu se va transforma într-o manie a originalităţii, cu atît vom aplica mai sigur şi mai repede centralismul democratic şi vom realiza o economie socialistă. Nu ne mai rămîne acum decît să organizăm întrecerea, adică să asigurăm o publicitate care să dea posibilitate tuturor comunelor statului să ia cunoştinţă de felul cum a decurs dezvoltarea economică în diferite regiuni ; să asigurăm, în al doilea rînd, posibilitatea de a compara rezultatele obţinute în mersul spre socialism de diferite comune ale statului ; să asigurăm, în al treilea rînd, posibilitatea ca experienţa făcută într-o comună să fie repetată în mod practic de alte comune, să asigurăm posibilitatea unui schimb al forţelor materiale şi umane care au dat dovadă de bune însuşiri în respectivul domeniu al economiei naţionale sau al administraţiei de stat. Apăsaţi de sistemul capitalist, noi nici măcar nu ne putem închipui exact, în timpul de faţă, ce forţe bogate sălăşluiesc în masele de oameni ai muncii, în diversele comune de muncă ale unui mare stat, în forţele intelectuale care au muncit pînă acum ca executanţi necuvîntători şi docili ai directivelor

www.dacoromanica.ro

date de capitaliști, ce forțe ascunde în sine și ce forțe poate dezvolta orînduirea socialistă a societății. Sarcina noastră constă doar în a netezi drumul tuturor acestor forțe. Și dacă noi vom face din organizarea întrecerii o sarcină a noastră de stat, atunci — în ipoteza că vor fi înfăptuite principiile sovietice ale ordinii de stat, că va fi desființată proprietatea privată asupra pămîntului, fabricilor, uzinelor etc. — rezultatele vor trebui să se arate în mod inevitabil și ele ne vor sugera formele ulterioare ale construcției.

CAPITOLUL AL XI-LEA

În rezoluția Congresului extraordinar al Sovietelor, de care am pomenit la început, se vorbește, printre altele, despre necesitatea de a crea o organizație trainică și bine închegată *. În momentul de față, nivelul de organizare atît în instituțiile sovietice, cît și în unitățile economice care funcționează pe teritoriul Rusiei este extraordinar de scăzut. Se poate spune că predomină o stare de extremă dezorganizare.

Ar fi însă greșit să spunem că este vorba de o stare de destrămare, de prăbușire și de decădere. Dacă presa burgheză face o asemenea apreciere, e limpede că interesele lor de clasă îi determină pe capitaliști să privească lucrurile în felul acesta, sau, mai bine zis, să-și dea aerul că le privesc. În realitate însă, oricine e cît de cît în stare să privească lucrurile dintr-un punct de vedere istoric nu se va îndoi nici o clipă că actuala stare de dezorganizare este o stare de trecere — de trecere de la vechi la nou —, este o stare de creștere a acestui nou. Trecerea de la vechi la nou, dacă se desfășoară atît de brusc cum observăm că se întîmplă în Rusia începînd din februarie 1917, presupune, firește, o gigantică distrugere a ceea ce este perimat și anchilozat în viața socială. Și este de înțeles că în căutarea noului nu se pot găsi dintr-o dată acele forme precise, de mult statornicite, aproape încremenite și înțepenite, care s-au închegat mai

* Vezi volumul de față, p. 132—134. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

înainte în decursul veacurilor şi au dăinuit veacuri de-a rîndul. Instituţiile sovietice de azi şi acele organizaţii economice care sînt caracterizate prin noţiunea de control muncitoresc în industrie se află încă în perioada de fermentare şi de totală lipsă de închegare. În aceste organizaţii, firește, latura discuţiilor, ca să zicem aşa, sau latura mitingurilor predomină asupra celei practice. Şi nici nu poate să fie altfel, fiindcă fără atragerea unor noi pături ale poporului la construcţia socială, fără trezirea iniţiativei maselor largi, care pînă acum s-au aflat într-o stare de somnolenţă, nici nu poate fi vorba de vreo transformare revoluţionară. Interminabilele discuţii şi nesfîrşitele mitinguri despre care vorbeşte atît de mult şi cu atîta răutate presa burgheză constituie pentru mase, care sînt încă cu totul nepregătite pentru construcţia socială, o trecere necesară de la somnolenţa istorică la o creaţie istorică nouă. Nu trebuie să ne inspire nici o temere faptul că pe alocuri această trecere se prelungeşte sau că pregătirea maselor pentru noua activitate nu se face cu iuţeala pe care o poate visa cineva care e obişnuit să lucreze de unul singur şi care nu înţelege ce înseamnă să ridici la o viaţă politică de sine stătătoare sute, mii şi milioane de oameni. Dar, înţelegînd acest lucru, noi trebuie totodată să ne dăm seama de cotitura care se produce în această privinţă. Atîta timp cît instituţiile sovietice nu fuseseră extinse în întreaga Rusie, iar socializarea pămîntului şi naţionalizarea fabricilor constituiau o excepţie de la regula generală, era firesc ca şi conducerea obştească a economiei naţionale să nu poată încă ieşi (dacă privim lucrurile pe scară naţională) din stadiul pregătirii şi al discuţiilor preliminare, din stadiul dezbaterilor şi al interpretării. Şi tocmai acum se produce o cotitură ; instituţiile sovietice s-au răspîndit în întreaga Rusie. Pornind din Velikorusia, ele au cuprins marea majoritate a celorlalte naţionalităţi din Rusia. Socializarea pămîntului la sate şi controlul muncitoresc la oraşe au încetat să mai constituie o excepţie ; ele au devenit, dimpotrivă, o regulă.

Pe de altă parte, situaţia extrem de critică şi chiar desperată a ţării în ce priveşte asigurarea cel puţin a unei

www.dacoromanica.ro

simple posibilităţi de existenţă pentru majoritatea populaţiei, în ce priveşte asigurarea ei împotriva foametei, face să fie în mod imperios necesară obţinerea unor anumite rezultate practice. Satul ar putea să-şi acopere nevoile de hrană cu cerealele proprii, acest lucru este neîndoielnic, dar el va fi în stare să facă acest lucru numai dacă va fi ţinută într-adevăr, cu maximum de stricteţe, evidenţa întregii cantităţi de cereale existente şi dacă distribuirea ei în rîndurile întregii populaţii va fi făcută cu cea mai mare economie şi cu multă chibzuială. Dar pentru o distribuire raţională este nevoie de o bună organizare a transporturilor. Or, tocmai transporturile au avut de suferit cele mai mari distrugeri de pe urma războiului. Şi pentru refacerea lor într-o ţară ca Rusia, care se distinge prin enormitatea distanţelor, este nevoie, mai mult decît de orice, de o organizaţie puternică şi bine închegată, şi, poate, chiar de milioane de oameni care să lucreze cu precizia unui mecanism de ceasornic. Or, tocmai acum a venit momentul de cotitură cînd noi, fără să întrerupem cîtuşi de puţin pregătirea maselor în vederea participării lor la conducerea de stat şi economică a tuturor treburilor societăţii, fără să le stînjenim cîtuşi de puţin în discuţiile extrem de amănunţite cu privire la noile sarcini (dimpotrivă, trebuie să ajutăm în fel şi chip masele să discute aceste sarcini, pentru ca ele singure să chibzuiască şi să ajungă la soluţii juste), trebuie ca în acelaşi timp să începem să despărţim în mod riguros două categorii de funcţii democratice: de o parte, discuţiile, mitingurile, iar de altă parte, introducerea celei mai riguroase răspunderi pentru funcţiile executive şi o îndeplinire absolut disciplinată, liber consimţită, activă a instrucţiunilor şi dispoziţiilor care sînt necesare pentru ca mecanismul economic să funcţioneze într-adevăr ca un ceasornic. La această transformare nu se putea trece dintr-o dată, formularea unei asemenea cerinţe, cu cîteva luni în urmă, ar fi fost o dovadă de pedanterie sau chiar o provocare nesăbuită. Această transformare, în general vorbind, nu poate fi înfăptuită prin nici un fel de decret, prin nici un fel de instrucţiuni. Dar a venit timpul cînd punctul central al întregii noas-

www.dacoromanica.ro

tre activităţi îndreptate spre prefaceri revoluţionare îl constituie tocmai înfăptuirea acestei transformări. Acum ea este pregătită, acum s-au creat condiţiile pentru înfăptuirea ei şi acum nu se mai poate amîna şi nu se mai poate aştepta. Nu de mult, cînd a fost discutată problema reorganizării şi a unei bune organizări a transportului feroviar, s-a ridicat chestiunea în ce măsură puterea de a dispune, exercitată de unul singur (o putere care ar putea fi denumită putere dictatorială), este compatibilă cu organizaţiile democratice în general, cu principiul conducerii colective în special şi cu principiul socialist sovietic de organizare în particular. Este, fără îndoială, foarte răspîndită părerea că nici nu poate fi vorba de o asemenea compatibilitate, că puterea dictatorială exercitată de unul singur nu e compatibilă nici cu democratismul, nici cu tipul sovietic de stat, şi nici cu principiul conducerii colective. Nimic nu e mai greşit decît o asemenea părere.

Principiul democratic de organizare — în forma superioară în care apare atunci cînd Sovietele înfăptuiesc propunerile şi cerinţele unei participări active a maselor nu numai la discutarea regulamentelor, hotărîrilor şi legilor generale, nu numai la controlul asupra îndeplinirii lor, ci şi, în mod direct, la aplicarea lor — trebuie înţeles în sensul că fiecărui reprezentant al masei, fiecărui cetăţean trebuie să i se asigure condiţiile pentru a putea participa atît la discutarea legilor statului, cît şi la alegerea reprezentanţilor săi şi la aplicarea legilor. Dar de aici nu rezultă în nici un caz că ar putea fi îngăduit să se producă cel mai mic haos sau cea mai mică dezordine atunci cînd este vorba să se stabilească cine răspunde în fiecare caz în parte de anumite funcţii executive, de aplicarea unor anumite dispoziţii, de conducerea unui anumit proces al muncii în comun într-un anumit interval de timp. Masa trebuie să aibă dreptul de a-şi alege conducători cu răspundere. Masa trebuie să aibă dreptul de a-i înlocui, dreptul de a cunoaşte şi a controla fiecare pas, fie el cît de mic, în activitatea lor. Masa trebuie să aibă dreptul de a promova în funcţii administrative pe toţi muncitorii din sînul ei, fără nici

www.dacoromanica.ro

o excepţie. Dar asta nu înseamnă cîtuşi de puţin că procesul muncii colective poate să rămînă fără o conducere bine precizată, fără stabilirea exactă a responsabilităţii conducătorului, fără o ordine riguroasă care se creează prin unitatea de voinţă a conducătorului. Nici căile ferate, nici transporturile, nici marile maşini şi întreprinderi în general nu pot să funcţioneze regulat dacă nu există o unitate de voinţă care să înmănuncheze întregul personal existent într-un singur organ economic, care să funcţioneze cu precizia unui mecanism de ceasornic. Socialismul este generat de marea industrie mecanizată. Şi dacă masele muncitoare care introduc socialismul nu vor şti să-şi adapteze instituţiile lor la modul în care trebuie să lucreze marea industrie mecanizată, nici vorbă nu poate fi de introducerea socialismului. Iată de ce în momentul prin care trecem, cînd Puterea sovietică şi dictatura proletariatului s-au consolidat în măsură suficientă, cînd liniile principale ale inamicului care opune împotrivire, adică ale exploatatorilor care ni se împotrivesc, sînt îndeajuns de distruse şi făcute inofensive, cînd prin funcţionarea instituţiilor sovietice a fost realizată în măsură suficientă pregătirea maselor populaţiei pentru o participare de sine stătătoare la întreaga viaţă socială, la ordinea zilei se pune sarcina de a separa în modul cel mai riguros discuţiile şi mitingurile de executarea întocmai a tuturor dispoziţiilor conducătorului. Asta înseamnă că pregătirea maselor pentru înfăptuirea unei măsuri oarecare şi pentru controlul asupra înfăptuirii acestei măsuri — pregătire necesară, folositoare şi pe deplin admisă de orice Soviet — trebuie separată de această înfăptuire propriu-zisă. Acum masele pot — asta le-o asigură Sovietele — să ia în mîna lor întreaga putere şi s-o consolideze. Dar, pentru ca să nu rezulte acea conducere multiplă şi acea lipsă de răspundere de pe urma cărora avem azi atît de mult de suferit, este necesar ca pentru fiecare funcţie executivă să ştim exact care anume persoane alese în posturi de conducători cu răspundere sînt răspunzătoare pentru funcţionarea întregului organism economic luat în ansamblu. Pentru aceasta este necesar ca, pe cît se poate de des, adică ori de cîte ori se va

www.dacoromanica.ro

ivi o posibilitate oricît de mică, să fie desemnate prin alegere persoane de răspundere, care să exercite conducerea unică asupra întregului organism economic. Este nevoie de executarea liber-consimţită a dispoziţiilor date de acest conducător unic, este necesar să se treacă, de la forma mixtă a discuţiilor, mitingurilor, executării şi totodată a criticii, controlului şi îndreptării, la funcţionarea perfect regulată a întreprinderii mecanizate. Înfăptuirea acestei sarcini sînt gata s-o înceapă sau au şi început-o, în marea lor majoritate, comunele de muncă, masele de muncitori şi ţărani din Rusia. Este sarcina Puterii sovietice să-şi asume rolul de tălmăcitor al cotiturii care se produce în momentul de faţă şi să legifereze necesitatea ei.

CAPITOLUL AL XII-LEA

Lozinca practicismului şi a operativităţii se bucura de o popularitate destul de redusă în rîndurile revoluţionarilor. Se poate spune chiar că n-a existat în rîndurile lor o lozincă mai puţin populară. Este cu totul de înţeles că revoluţionarii, atîta timp cît sarcina lor consta în a distruge vechea societate capitalistă, aveau o atitudine negativă şi plină de ironie faţă de o asemenea lozincă. Aceasta pentru că, în practică, sub o asemenea lozincă se ascundea atunci, sub o formă sau alta, tendinţa de a se împăca cu capitalismul sau de a slăbi asaltul proletariatului împotriva bazelor capitalismului, de a slăbi lupta revoluţionară împotriva capitalismului. Este cu totul de înţeles cum după cucerirea puterii de către proletariat, după asigurarea acestei puteri, după trecerea la munca de creare pe scară largă a bazelor unei societăţi noi, socialiste, lucrurile au trebuit să se schimbe din temelie. Aşa cum am arătat mai înainte, noi nici acum n-avem dreptul să slăbim cîtuşi de puţin eforturile noastre prin care urmărim să convingem masa populaţiei de justeţea ideilor noastre şi nici lupta noastră îndreptată spre zdrobirea împotrivirii exploatatorilor. Dar principalul lucru în ce priveşte îndeplinirea acestor două funcţii l-am şi

www.dacoromanica.ro

făcut. Ceea ce e mai important şi mai actual în momentul de faţă este tocmai lozinca practicismului, a operativităţii. De aici reiese că atragerea în muncă a intelectualităţii burgheze este acum o sarcină actuală şi necesară a zilei, şi că ea este perfect solubilă. Ar fi absurd şi chiar ridicol să se vadă în această atragere o dovadă de şovăială a puterii, o abatere de la principiile socialismului sau un compromis inadmisibil cu burghezia. A exprima o asemenea părere înseamnă a repeta fără nici o noimă nişte cuvinte care se referă la o perioadă cu totul diferită de activitate a partidelor proletare revoluţionare. Dimpotrivă, tocmai pentru îndeplinirea sarcinilor noastre revoluţionare, tocmai pentru ca ele să nu rămînă o utopie sau un deziderat pios, ci să devină într-adevăr realitate, să fie imediat înfăptuite, tocmai în acest scop trebuie să punem acum drept primă şi imediată sarcină a noastră, şi cea mai importantă, tocmai practicismul, operativitatea în munca organizatorică. Ceea ce trebuie să facem acum este să pornim din toate părţile la înălţarea practică a acelui edificiu al cărui plan noi l-am schiţat de mult, al cărui teren l-am cucerit printr-o luptă destul de energică şi l-am asigurat îndeajuns de temeinic, pentru care am adunat material în cantitate suficientă şi pe care acum trebuie să-l înconjurăm cu schele, pentru ca, îmbrăcînd bluzele de lucru, fără să ne temem că le vom păta prin contactul cu tot felul de materiale auxiliare, şi îndeplinind întocmai dispoziţiile date de persoanele ce conduc munca practică, să lucrăm, să lucrăm şi iar să lucrăm la înălţarea acestui edificiu.

În ce măsură rămîn uneori neînţelese schimbările arătate de noi mai înainte în ce priveşte modul cum sînt puse sarcinile noastre, se vede, printre altele, din recenta discuţie asupra rolului sindicatelor [62]. A fost emisă opinia (care a fost sprijinită de menşevici, bineînţeles în scopuri vădit provocatoare, adică menite să ne provoace la adoptarea unor măsuri avantajoase doar pentru burghezie), a fost emisă opinia că, în interesul menţinerii şi întăririi independenţei de clasă a proletariatului, sindicatele nu trebuie să devină organizaţii de stat. Această opinie a fost camuflată cu vorbe frumoase, destul de bine cunos-

www.dacoromanica.ro

cute şi destul de bine învăţate pe de rost, despre lupta muncii împotriva capitalului, despre necesitatea independenţei de clasă a proletariatului. În realitate însă, această părere a fost şi rămîne fie o provocare burgheză de cea mai grosolană speţă, fie o nesăbuinţă fără de pereche, o repetare servilă a lozincilor zilei de ieri, aşa cum ne arată o analiză a condiţiilor schimbate ale actualei epoci istorice. Ieri principala sarcină a sindicatelor era să ducă lupta împotriva capitalului şi să apere independenţa de clasă a proletariatului. Ieri lozinca zilei era : neîncredere faţă de stat, pentru că acesta era un stat burghez. Azi statul devine — sau a şi devenit — proletar. Clasa muncitoare devine — sau a şi devenit — clasa dominantă în stat. Sindicatele devin — şi trebuie să devină — organizaţii de stat, cărora le revine în primul rînd răspunderea pentru reorganizarea întregii vieţi economice pe baze socialiste. De aceea a aplica la epoca actuală lozincile vechiului sindicalism înseamnă a renega sarcinile socialiste ale clasei muncitoare.

Acelaşi lucru trebuie spus şi despre cooperative. O cooperativă este o prăvălie, şi nici un fel de schimbări, perfecţionări şi reforme nu vor face ca ea să fie altceva decît o prăvălie. Cu această părere i-a deprins pe socialişti epoca capitalistă. Nu încape îndoială că aceste păreri erau expresia justă a esenţei cooperativelor atîta timp cît ele rămîneau o mică anexă a mecanismului orînduirii burgheze. Dar realitatea este că, din momentul în care puterea de stat este cucerită de proletariat, din momentul în care puterea de stat proletară porneşte în mod sistematic la crearea unor rînduieli socialiste, situaţia cooperativelor se schimbă radical din punct de vedere principial. Aici avem o trecere a cantităţii în calitate. Cooperativa, ca o mică insulă în societatea capitalistă, este o prăvălie. Cooperativa, dacă cuprinde întreaga societate, în care pămîntul e socializat, iar fabricile şi uzinele sînt naţionalizate, este socialism. Sarcina Puterii sovietice, după ce burghezia a fost expropriată politiceşte şi economiceşte, constă în mod vădit (şi mai cu seamă) în a extinde organizaţiile cooperatiste asupra întregii societăţi, pentru a transforma pe toţi cetăţenii ţării respec-

www.dacoromanica.ro

tive, fără nici o excepţie, în membri ai unei singure cooperative pe scara întregii naţiuni, sau, mai bine zis, pe scara întregului stat. Dacă vom căuta să ne descotorosim de această sarcină invocînd caracterul de clasă al cooperativelor muncitoreşti, ne vom dovedi a fi nişte reacţionari, care trag îndărăt, de la epoca inaugurată prin cucerirea puterii politice de către proletariat, spre epoca ce a precedat această cucerire. Pe vremea capitalismului clasa muncitoare manifesta două tendinţe în activitatea ei politică şi economică. O tendinţă era aceea de a se aranja cît mai comod şi mai acceptabil în condiţiile capitalismului, ceea ce era cu putinţă doar pentru o mică pătură a proletariatului, pentru pătura lui de sus. O altă tendinţă era aceea de a păşi în fruntea tuturor maselor muncitoare şi exploatate, la lupta pentru răsturnarea revoluţionară a dominaţiei capitalului în general. Se înţelege că acum, cînd această a doua tendinţă a învins, cînd capitalul a fost răsturnat şi noi trebuie să trecem la construirea unei cooperative socialiste a întregului popor, părerea noastră despre sarcinile şi condiţiile mişcării cooperatiste sînt pe de-a-ntregul schimbate. Trebuie să ajungem la o înţelegere cu cooperativele burgheze cît şi cu cele proletare. N-avem de ce să ne temem. Ar fi şi ridicol din partea noastră să ne temem de o înţelegere cu cooperativele burgheze, fiindcă noi sîntem acum puterea dominantă. Avem nevoie de o asemenea înţelegere pentru a găsi forme practic realizabile, comode, potrivite pentru noi, forme de trecere de la cooperativele fărîmiţate şi disparate la o cooperativă unică a întregului popor. Ca putere de stat, noi n-avem de ce să ne temem de o înţelegere cu cooperativele burgheze, fiindcă printr-o asemenea înţelegere ele ne vor fi inevitabil subordonate. Totodată trebuie să înţelegem că sîntem o putere de stat nouă, proletară, că clasa muncitoare a devenit acum clasa dominantă în stat. De aceea cooperativele muncitoreşti trebuie să se situeze în fruntea unei mişcări care să strîngă laolaltă diversele cooperative şi să formeze o cooperativă unică a întregului popor. Clasa muncitoare nu trebuie să se izoleze de celelalte părţi ale populaţiei, ci, dimpotrivă, ea trebuie să-şi asume conducerea tuturor

www.dacoromanica.ro

părţilor populaţiei, fără nici o excepţie, în acţiunea de trecere a lor spre asocierea generală într-o cooperativă unică a întregului popor. Ce măsuri de trecere practice, direct aplicabile sînt necesare în acest scop, asta-i altă chestiune. Dar trebuie să înţelegem limpede şi să ajungem la o concluzie definitivă, în sensul că acum totul constă tocmai în această trecere practică, că puterea de stat proletară trebuie să pornească la înfăptuirea ei, să verifice prin experienţă orice reforme în legătură cu această trecere şi s-o efectueze cu orice preţ.

CAPITOLUL AL XIII-LEA

Atunci cînd se discută problema restabilirii disciplinei şi autodisciplinei oamenilor muncii, trebuie să se sublinieze îndeosebi rolul important care revine azi instituţiilor judecătoreşti. În societatea capitalistă, justiţia era prin excelenţă un aparat de asuprire şi de exploatare burgheză. De aceea pentru revoluţia proletară era o datorie indiscutabilă nu să reformeze instituţiile judiciare (la această sarcină căutau să se mărginească cadeţii şi acoliţii lor, menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de dreapta), ci să desfiinţeze în întregime, să distrugă pînă în temelii toată justiţia veche şi aparatul ei. Această sarcină necesară a îndeplinit-o Revoluţia din Octombrie, şi a îndeplinit-o cu succes. Ea a început să creeze în locul vechii justiţii o justiţie nouă, populară, mai bine zis o justiţie sovietică, bazată pe principiul participării claselor celor ce muncesc şi sînt exploataţi — şi numai a acestor clase — la conducerea statului. Era nevoie de o nouă justiţie, în primul rînd, pentru a duce lupta împotriva exploatatorilor, care încearcă să-şi restaureze dominaţia sau să-şi apere privilegiile, ori să capete pe căi lăturalnice, prin înşelăciune, o părticică sau alta din aceste privilegii. Dar, în afară de asta, tribunalelor, dacă ele sînt într-adevăr organizate după principiul instituţiilor sovietice, le revine şi o altă sarcină, care e şi mai importantă : aceea de a asigura introducerea celei mai riguroase discipline şi autodiscipline în rîndurile oamenilor muncii. Am fi

www.dacoromanica.ro

nişte utopişti ridicoli dacă ne-am închipui că o asemenea sarcină poate fi înfăptuită a doua zi după căderea puterii burgheziei, adică în primul stadiu al trecerii de la capitalism la socialism, sau că ea poate fi înfăptuită fără constrîngeri. Fără constrîngere, o asemenea sarcină este cu totul irealizabilă. Noi avem nevoie de stat, avem nevoie de constrîngere. Organul statului proletar care să exercite această constrîngere trebuie să fie tribunalele sovietice. Şi lor le revine sarcina, de importanţă uriaşă, de a educa populaţia în spiritul disciplinei în muncă. La noi s-a făcut încă foarte puţin în această direcţie, sau, mai bine zis, nu s-a făcut aproape nimic. Or, noi trebuie să facem în aşa fel ca să fie organizate pe scară largă asemenea tribunale şi ca activitatea lor să se extindă asupra întregii vieţi a ţării pe tărîmul muncii. Numai asemenea tribunale, cu condiţia ca în activitatea lor să fie atrase masele cele mai largi ale populaţiei muncitoare şi exploatate, vor şti să facă, în forme democratice potrivite cu principiile Puterii sovietice, ca disciplina şi autodisciplina să nu rămînă simple deziderate. Numai astfel de tribunale vor şti să facă în aşa fel ca la noi să existe o autoritate revoluţionară, pe care o recunoaştem cu toţii în vorbe atunci cînd discutăm despre dictatura proletariatului şi în locul căreia vedem prea adeseori, în jurul nostru, ceva gelatinos. În realitate, ar fi mai potrivit ca starea socială în care ne aflăm noi s-o comparăm nu cu o masă gelatinoasă, ci cu retopirea unui metal pentru a obţine un aliaj mai dur.

Dictat între 23 şi 28 martie 1918

O parte din capitolul al XII-lea a fost publicată pentru prima oară la 3 iulie 1926, în nr. 150 al ziarului „Pravda"; capitolele al X-lea (incomplet), al XI-lea, al XII-lea şi al XIII-lea au fost publicate pentru prima oară la 14 aprilie 1929, în nr. 86 al ziarului „Pravda"; capitolele al IV-lea (sfîrşitul), al V-lea, al VI-lea, al VII-lea, al VIII-lea, al IX-lea şi al X-lea (începutul) se tipăresc pentru prima oară

Se tipăreşte după stenogramă

www.dacoromanica.ro

SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE [63]

Scris între 13 şi 16 aprilie 1918

Publicat la 28 aprilie 1918, în ziarul „Pravda" nr. 83 şi în suplimentul ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 85
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul broşurii N. Lenin. „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice", ed. a 2-a, Moscova, 1918, confruntat cu manuscrisul

www.dacoromanica.ro

SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ A REPUBLICII SOVIETICE RUSE ŞI SARCINILE FUNDAMENTALE ALE REVOLUŢIEI SOCIALISTE

Mulţumită păcii obţinute, oricît de apăsătoare şi de şubredă ar fi ea, Republica sovietică rusă capătă pentru cîtva timp posibilitatea de a-şi concentra forţele asupra laturii celei mai importante şi mai anevoioase a revoluţiei socialiste, şi anume asupra sarcinii organizatorice.

Această sarcină a fost pusă în mod limpede şi precis, în faţa tuturor maselor muncitoare şi asuprite, în alineatul 4 (partea a 4-a) al rezoluţiei adoptate la 15 martie 1918 de Congresul extraordinar al Sovietelor care a avut loc la Moscova, — în acelaşi alineat (sau în aceeaşi parte) în care se vorbeşte despre autodisciplina oamenilor muncii şi despre lupta necruţătoare împotriva haosului şi a dezorganizării *.

Şubrezenia păcii obţinute de Republica sovietică rusă nu constă, firește, în faptul că ea s-ar gîndi acum să reia operaţiile militare ; în afară de contrarevoluţionarii burghezi şi de cei ce le ţin isonul (menşevicii etc.), nici un om politic cu mintea întreagă nu se gîndeşte la aşa ceva. Şubrezenia păcii constă în faptul că în orice clipă în statele imperialiste cu care se învecinează Rusia la apus şi la răsărit şi care posedă o uriaşă forţă militară, partidul militarist, ispitit de slăbiciunea momentană a Rusiei şi îmboldit de capitalişti, care detestă socialismul şi sînt porniţi pe jaf, poate să iasă învingător.

Într-o asemenea situaţie, singura garanţie de pace — şi o garanţie reală, iar nu pe hîrtie — o constituie pentru

* Vezi volumul de faţă, p. 132—134. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

noi disensiunile dintre puterile imperialiste, care au ajuns la punctul lor culminant şi care se manifestă, pe de o parte, prin reluarea măcelului imperialist al popoarelor din apus, iar pe de altă parte prin ascuţirea la extrem a competiţiei imperialiste dintre Japonia şi America pentru dominarea Oceanului Pacific şi a coastelor lui.

Se înţelege că Republica noastră sovietică socialistă, care este atît de slab apărată, se află într-o situaţie internaţională extrem de precară, categoric critică. Este nevoie de o extremă încordare a tuturor forţelor noastre spre a folosi acest răgaz, care ne-a fost oferit de un concurs de împrejurări, pentru tămăduirea rănilor grave ce au fost pricinuite de război întregului organism social al ţării şi pentru ridicarea ei economică, fără de care nici vorbă nu poate fi de o sporire cît de cît serioasă a capacităţii ei de apărare.

Se înţelege, de asemenea, că vom fi în stare să dăm un serios ajutor revoluţiei socialiste din apus — care, datorită unui şir de cauze, e în întîrziere — numai în măsura în care vom şti să rezolvăm sarcina organizatorică ce ne stă în faţă.

Principala condiţie pentru rezolvarea cu succes a sarcinii organizatorice ce ne revine este, în primul rînd, ca conducătorii politici ai poporului, adică membrii Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia, precum şi toţi ceilalţi reprezentanţi conştienţi ai maselor muncitoare, să-şi dea bine seama de deosebirea radicală ce există, în această privinţă, între revoluţiile burgheze din trecut şi actuala revoluţie socialistă.

În revoluţiile burgheze, sarcina de căpetenie a maselor muncitoare consta în îndeplinirea muncii negative sau distructive de lichidare a feudalismului, a monarhiei, a rămăşiţelor medievale. Munca pozitivă sau constructivă de organizare a noii societăţi era îndeplinită de minoritatea avută, de minoritatea burgheză a populaţiei. Şi ea îşi îndeplinea relativ uşor această sarcină, cu toată împotrivirea opusă de muncitori şi de ţăranii săraci, nu numai pentru că împotrivirea maselor exploatate de capital era pe atunci extrem de slabă, datorită faptului că ele erau fărîmiţate şi puţin dezvoltate, dar şi pentru

www.dacoromanica.ro

(1

Тезисы о задачах Советской власти в настоящий момент.

Литографированное воспроизведение Русской Социал-Демократической Рабочей Партии

1. Благодаря договорному мигру, — Германия ко всю его Германскую и всю его контрреволюцию, — Российская советская республика очутилась в исключительно трудное время сосредоточить свои силы на важнейшей 3. задаче и труднейшей 2. социалистической революции; именно: на задаче организационной.

Эта задача ясно и точно показывается ходом всего развития и углубления кризиса в 4-ом акте (4-ой части) революции, начавшейся в 1918 г. на московском чрезвычайном съезде советов, — в том акте (или в той части) революции, где господствующими и определяющими являются задачи борьбы с хаосом и дезорганизацией.

Prima pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual". — Aprilie 1918
Micșorat

www.dacoromanica.ro

că forţa organizatoare fundamentală a societăţii capitaliste, anarhic clădită, este piaţa naţională şi internaţională, care creşte spontan în lărgime şi în adîncime.

Dimpotrivă, în orice revoluţie socialistă, prin urmare şi în cea din Rusia, care a fost începută de noi la 25 octombrie 1917, sarcina de căpetenie a proletariatului şi a ţărănimii sărace, conduse de el, este să depună muncă pozitivă sau constructivă în vederea creării unei reţele, extrem de fine şi de complexe, de noi relaţii organizatorice, care să cuprindă producţia şi repartiţia planificată a produselor necesare pentru existenţa a zeci de milioane de oameni. O asemenea revoluţie poate fi înfăptuită cu succes numai prin activitatea creatoare istorică de sine stătătoare a majorităţii populaţiei, şi în primul rînd a majorităţii celor ce muncesc. Numai atunci cînd proletariatul şi ţărănimea săracă vor şti să găsească în ei înşişi destulă conştiinţă, principialitate, abnegaţie şi perseverenţă va fi asigurată victoria revoluţiei socialiste. Prin crearea unui stat de tip nou, sovietic, care deschide maselor muncitoare şi asuprite posibilitatea de a participa în mod activ şi de sine stătător la construirea noii societăţii, noi n-am rezolvat decît o mică parte din această sarcină grea. Greutatea principală se află în domeniul economic, şi ea constă în a înfăptui pretutindeni cea mai strictă evidenţă şi cel mai riguros control asupra producţiei şi repartiţiei produselor, a spori productivitatea muncii şi *a socializa în mod efectiv* producţia.

Evoluţia partidului bolşevic, care este azi partid de guvernămînt în Rusia, arată deosebit de limpede în ce constă cotitura istorică prin care trecem acum şi care constituie specificul momentului politic actual, cînd din partea Puterii sovietice se cere o nouă orientare, adică un nou mod de a pune noile ei sarcini.

Prima sarcină a oricărui partid al viitorului este aceea de a convinge majoritatea poporului de justeţea programului său şi a tacticii sale. Această sarcină a stat pe primul plan atît în timpul ţarismului, cît şi în perioada politicii de conciliere a Cernovilor şi Ţeretelilor cu Kerenski şi Kişkin. Acum, sarcina aceasta, care, desigur, e

www.dacoromanica.ro

departe de a fi îndeplinită în întregime (şi care niciodată nu poate fi complet epuizată), a fost în fond rezolvată, căci, după cum a arătat în chip neîndoielnic ultimul congres al Sovietelor, care a avut loc la Moscova, majoritatea muncitorilor şi ţăranilor din Rusia sînt în mod vădit de partea bolşevicilor.

A doua sarcină a partidului nostru era cucerirea puterii politice şi zdrobirea împotrivirii exploatatorilor. Nici această sarcină n-a fost de loc epuizată, şi ea nu poate fi ignorată, fiindcă monarhiştii şi cadeţii, pe de o parte, şi ciracii şi lacheii lor — menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de dreapta —, pe de altă parte, continuă încercările lor de a se uni în vederea răsturnării Puterii sovietice. Dar, în linii generale, sarcina de a zdrobi împotrivirea exploatatorilor a fost deja rezolvată în perioada dintre 25 octombrie 1917 şi (aproximativ) februarie 1918 sau pînă la capitularea lui Bogaevski.

Acum, la ordinea zilei se pune, ca o sarcină imediată şi care constituie specificul momentului de faţă, o a treia sarcină, aceea de a organiza *conducerea* Rusiei. Se înţelege că noi ne-am pus această sarcină şi am trecut la rezolvarea ei încă din prima zi după 25 octombrie 1917, dar pînă acum, atîta timp cît împotrivirea exploatatorilor a continuat să îmbrace forma unui război civil făţiş, organizarea conducerii *n-a putut* să devină sarcina noastră *principală, centrală.*

Acum ea a devenit o asemenea sarcină. Noi, partidul bolşevic, *am convins* Rusia. *Am smuls* ţara din mîinile bogaţilor, ale exploatatorilor, pentru cei săraci, pentru cei ce muncesc. Acum trebuie *să conducem* Rusia. Şi tot specificul momentului actual, toată greutatea constă în a înţelege *particularităţile trecerii* de la sarcina principală de a convinge poporul şi a reprima pe exploatatori pe calea armelor, la sarcina principală de *a conduce.*

Pentru prima oară în istoria lumii, un partid socialist a reuşit să desăvîrşească, în linii esenţiale, opera de cucerire a puterii şi de reprimare a împotrivirii exploatatorilor, a reuşit să *abordeze în chip direct* sarcina *conducerii.* Trebuie să ne dovedim vrednici înfăptuitori ai acestei sarcini foarte grele (şi foarte nobile) a revoluţiei socialiste.

www.dacoromanica.ro

Trebuie *să înţelegem* că pentru a conduce bine este necesară, *pe lîngă* priceperea de a convinge, pe lîngă priceperea de a învinge în războiul civil, priceperea de *a organiza în mod practic*. Aceasta este sarcina cea mai grea, căci este vorba de a organiza în chip nou temeliile cele mai adînci, temeliile economice ale vieţii a zeci şi zeci de milioane de oameni. Şi ea este şi sarcina cea mai nobilă, fiindcă numai *după ce* ea va fi rezolvată (în linii principale şi esenţiale) se va putea spune că Rusia *a devenit* o republică nu numai sovietică, dar şi socialistă.

LOZINCA GENERALĂ A MOMENTULUI DE FAŢĂ

Situaţia obiectivă schiţată de noi mai sus, care a fost creată de pacea extrem de grea şi de şubredă, de îngrozitoarea ruină economică, de şomajul şi foametea ce ne-au fost lăsate moştenire de război şi de dominaţia burgheziei (reprezentată prin Kerenski şi prin menşevici şi socialiştii-revoluţionari de dreapta, care îl susţineau), a dus în mod inevitabil la o oboseală extremă şi chiar o sleire a forţelor maselor largi de oameni ai muncii. Ele cer în mod imperios — şi nu pot să nu ceară — un anumit repaus. La ordinea zilei se pune refacerea forţelor de producţie distruse de război şi de proasta gospodărire practicată de burghezie ; — vindecarea rănilor ce i-au fost pricinuite de război, de înfrîngerea suferită în război, de speculă şi de încercările burgheziei de a restabili puterea doborîtă a exploatatorilor ; — ridicarea economică a ţării ; — menţinerea riguroasă a unei ordini elementare. Ar putea să pară paradoxal, dar în realitate, datorită condiţiilor obiective arătate mai sus, nu încape nici o îndoială că în momentul de faţă Puterea sovietică poate să asigure trecerea Rusiei la socialism numai dacă ea, cu toată împotrivirea burgheziei, a menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari de dreapta, va rezolva în mod practic tocmai aceste sarcini elementare, absolut elementare, care constau în a menţine în funcţiune organismul social. Rezolvarea practică a acestor sarcini arhielementare şi biruirea greutăţilor organizatorice legate de primii paşi spre socialism constituie astăzi — datorită particu-

www.dacoromanica.ro

larităților concrete ale situației actuale și datorită existenței Puterii sovietice, cu legile ei cu privire la socializarea pămîntului, controlul muncitoresc etc. — cele două fețe ale aceleiași medalii.

Ține în mod riguros și conștiincios socoteala banilor, gospodărește cu economie, nu trîndăvi, nu fura, păstrează cea mai strictă disciplină în muncă, tocmai aceste lozinci, de care își băteau joc, pe bună dreptate, proletarii revoluționari atunci cînd burghezia căuta să-și mascheze cu astfel de vorbe dominația ei de clasă exploatatoare, devin acum, după ce burghezia a fost doborîtă, lozincile imediate și principale ale momentului de față. Și înfăptuirea practică a acestor lozinci de către *masele* de oameni ai muncii reprezintă, pe de o parte, *singura* posibilitate de salvare a țării, care a fost cumplit martirizată de războiul imperialist și de tîlharii imperialiști (în frunte cu Kerenski), iar pe de altă parte înfăptuirea practică a acestor lozinci de către Puterea *sovietică*, prin metodele *ei*, pe baza legilor *ei*, este necesară și *suficientă* pentru victoria definitivă a socialismului. Tocmai acest lucru nu pot să-l înțeleagă cei ce-și manifestă disprețul cînd ne văd că punem pe primul plan niște lozinci atît de „răsuflate" și de „banale". În această țară de mici țărani, care abia de un an a răsturnat țarismul și care cu mai puțin de o jumătate de an în urmă s-a eliberat de alde Kerenski, a mai rămas, firește, destul anarhism spontan, agravat de abrutizarea și sălbăticirea de care este însoțit orice război îndelungat și reacționar, s-a creat o atmosferă de desperare și de îndîrjire lipsită de obiect; dacă adăugăm la toate acestea politica de provocare dusă de lacheii burgheziei (menșevicii, socialiștii-revoluționari de dreapta etc.), e lesne de înțeles ce eforturi îndelungate și perseverente trebuie să depună cei mai buni și mai conștienți muncitori și țărani pentru a determina o schimbare totală în starea de spirit a maselor și a le face să treacă la o muncă ordonată, sistematică și disciplinată. Numai o asemenea trecere, înfăptuită de masele populației sărace (de proletari și semiproletari),

www.dacoromanica.ro

poate să desăvîrşească victoria asupra burgheziei, şi în special asupra burgheziei ţărăneşti, care este cea mai îndărătnică şi mai numeroasă.

NOUA FAZĂ A LUPTEI ÎMPOTRIVA BURGHEZIEI

Burghezia a fost învinsă la noi, dar n-a fost încă stîrpită din rădăcină, n-a fost încă nimicită şi nici măcar complet înfrîntă. De aceea în prezent se impune o nouă formă, mai înaltă, de luptă împotriva burgheziei, şi ea constă în trecerea de la sarcina, destul de elementară, de a continua exproprierea capitaliştilor, la sarcina, mult mai grea şi mai complexă, de a crea condiţii în care burghezia să nu poată să existe şi nici să apară din nou. Se înţelege că aceasta este o sarcină infinit mai înaltă şi că atîta timp cît ea nu va fi realizată nu vom ajunge la socialism.

Dacă luăm drept criteriu revoluţiile din Europa occidentală, putem spune că ne aflăm acum cam la nivelul atins de ele în anii 1793 şi 1871. Avem tot dreptul să ne mîndrim că ne-am ridicat la acest nivel şi că într-o anumită privinţă am mers, fără îndoială, ceva mai departe, şi anume am decretat şi am instaurat în întreaga Rusie un stat de *tip* superior, Puterea sovietică. Dar în nici un caz nu putem să ne mulţumim cu cele obţinute, fiindcă abia am început trecerea noastră la socialism şi nu am realizat *încă* ceea ce este esenţial în *această* privinţă.

Esenţial este să organizăm o evidenţă foarte strictă şi un control foarte riguros, exercitat de întregul popor, asupra producţiei şi repartiţiei produselor. Or, în întreprinderile, ramurile şi domeniile economice pe care le-am luat din mîinile burgheziei *nu* am reuşit *încă* să organizăm evidenţa şi controlul, şi fără ele nici vorbă nu poate fi de cea de-a doua condiţie materială, care e tot atît de esenţială pentru introducerea socialismului, şi anume de creşterea pe scară naţională a productivităţii muncii.

De aceea sarcina momentului de faţă n-ar putea fi definită prin această formulă simplă: continuarea ofensivei împotriva capitalului. Cu toate că noi, fără îndoială,

www.dacoromanica.ro

încă n-am dat capitalului lovitura de grație și cu toate că e absolut necesar să continuăm ofensiva împotriva acestui dușman al oamenilor muncii, o asemenea definiție n-ar fi exactă, n-ar fi concretă, n-ar ține seama de *specificul* situației actuale, cînd, pentru a asigura succesul ofensivei *ulterioare*, trebuie „să întrerupem" *acum* ofensiva.

Acest lucru îl putem lămuri mai bine dacă comparăm situația noastră în războiul împotriva capitalului cu situația unei armate victorioase care a cucerit de la inamic, să zicem, jumătate sau două treimi din teritoriul lui și este nevoită să-și întrerupă ofensiva pentru a-și aduna forțele, pentru a-și spori rezervele de muniții, pentru a repara și a întări liniile de comunicație, pentru a construi noi depozite, pentru a aduce noi rezerve etc. În asemenea condiții, întreruperea ofensivei unei armate victorioase este necesară tocmai pentru a cuceri de la inamic și restul de teritoriu, adică pentru a obține o victorie deplină. Cine n-a înțeles că „întreruperea" ofensivei împotriva capitalului, care în momentul de față ne-a fost dictată de situația obiectivă, are tocmai acest caracter n-a înțeles nimic din momentul politic prin care trecem.

Se înțelege că despre o „întrerupere" a ofensivei împotriva capitalului se poate vorbi numai punînd cuvîntul în ghilimele, adică folosindu-l ca o metaforă. Într-un război obișnuit se poate da un ordin general de întrerupere a ofensivei, se poate, într-adevăr, opri înaintarea. În războiul împotriva capitalului nu poate fi oprită înaintarea și nici vorbă nu poate fi de o renunțare la expropierea în continuare a capitalului. Este vorba aici doar de o schimbare a *centrului de greutate* al activității noastre economice și politice. Pînă acum erau *pe primul plan* măsurile de expropriere directă a expropriatorilor. În prezent se pune *pe primul plan* organizarea evidenței și controlului în întreprinderile în care au fost deja expropriați capitaliștii, precum și în toate celelalte întreprinderi.

Dacă am vrea acum să continuăm să expropriem capitalul în același ritm ca înainte, am suferi în mod sigur

www.dacoromanica.ro

o înfrîngere, căci pentru orice om cu judecată este limpede, este vădit că eforturile noastre îndreptate spre organizarea evidenţei şi controlului proletar *au rămas în urma* activităţii noastre de *directă* „expropriere a expropriatorilor". Dacă ne vom încorda acum toate puterile în direcţia organizării evidenţei şi controlului, vom putea să aducem la îndeplinire această sarcină, vom recupera ceea ce a rămas nefăcut, vom cîştiga *întreaga* noastră „campanie" împotriva capitalului.

Dar a recunoaşte că trebuie să recuperăm ceea ce a rămas nefăcut nu înseamnă oare a recunoaşte că am comis o greşeală ? — Cîtuşi de puţin. Să dăm iarăşi un exemplu din domeniul războiului. Dacă inamicul poate fi zdrobit şi respins numai cu ajutorul unor detaşamente de cavalerie uşoară, acest lucru trebuie făcut. Dar dacă el nu poate fi făcut cu succes decît pînă la o anumită limită, este de la sine înţeles că dincolo de această limită devine necesară aducerea artileriei grele. A recunoaşte că trebuie să recuperăm acum ceea ce nu s-a făcut în privinţa aducerii artileriei grele nu înseamnă în nici un caz a recunoaşte că atacul victorios al cavaleriei a fost o greşeală.

Lacheii burgheziei ne-au imputat adeseori că am dat un atac „prin metodele gărzii roşii" împotriva capitalului. Aceasta este o imputare absurdă, demnă tocmai de lacheii sacului cu bani. Fiindcă, *la timpul său*, acest atac „prin metodele gărzii roşii" împotriva capitalului a fost dictat în mod categoric de împrejurări : în primul rînd, capitalul, reprezentat prin Kerenski şi Krasnov, Savinkov şi Goţ, Dutov şi Bogaevski, opunea *atunci* o rezistenţă militară (Ghegheckori mai opune şi azi o asemenea rezistenţă). Rezistenţa militară nu poate fi zdrobită altfel decît prin mijloace militare, şi gărzile roşii au înfăptuit o măreaţă şi nobilă operă istorică, eliberînd poporul muncitor şi exploatat de sub jugul exploatatorilor.

În al doilea rînd, noi n-am fi putut pune atunci pe primul plan metodele de conducere, în locul metodelor represive, şi din cauză că arta de a conduce nu este înnăscută în oameni, ci se dobîndeşte prin experienţă. Pe atunci noi n-aveam o asemenea experienţă. Acum o

www.dacoromanica.ro

avem. În al treilea rînd, pe atunci nu puteam avea la dispoziţia noastră specialişti în diferite ramuri ale ştiinţei şi tehnicii, deoarece ei luptau în rîndurile Bogaevskilor sau mai aveau încă posibilitatea să opună *prin sabotaj* o rezistenţă pasivă sistematică şi tenace. Acum însă am înfrînt sabotajul. Atacul „prin metodele gărzii roşii" împotriva capitalului a reuşit, a fost victorios, fiindcă am zdrobit atît rezistenţa militară a capitalului, cît şi pe cea opusă prin sabotaj.

Înseamnă oare că atacul „cu garda roşie" împotriva capitalului este indicat *întotdeauna*, în *orice* împrejurări, că *nu* mai avem alte mijloace de luptă împotriva capitalului? Ar fi o copilărie să credem aşa ceva. Am biruit cu ajutorul cavaleriei uşoare, dar avem şi artilerie grea. Am biruit prin metode represive, dar vom şti să biruim şi prin metode de conducere. Trebuie să ştii să schimbi metodele de luptă împotriva duşmanului, atunci cînd se schimbă împrejurările. Noi nu vom renunţa nici un moment să-i reprimăm prin metoda „gărzii roşii" pe domnii Savinkov şi Gheghecikori, ca şi pe toţi ceilalţi contrarevoluţionari moşieri şi burghezi. Dar n-o să fim atît de proşti ca să punem pe primul plan metodele „gărzii roşii" într-un moment cînd epoca în care atacurile „cu garda roşie" erau necesare este, în esenţă, încheiată (şi victorios încheiată) şi cînd bate la uşă o epocă în care puterea de stat proletară va folosi pe specialiştii burghezi pentru a ara în aşa fel terenul, încît să nu mai poată creşte pe el nici o burghezie.

Aceasta este o epocă sau, mai precis, o fază specifică de dezvoltare şi, pentru a învinge complet capitalul, trebuie să ştim să adaptăm formele luptei noastre la condiţiile specifice ale acestei faze.

Fără îndrumările date de specialiştii din diferitele ramuri ale ştiinţei, tehnicii şi experienţei e imposibilă trecerea la socialism, fiindcă socialismul cere o înaintare conştientă şi în proporţii de masă spre o productivitate a muncii mai înaltă decît aceea a capitalismului şi pe baza rezultatelor obţinute de capitalism. Socialismul trebuie să înfăptuiască *în felul său*, prin me-

www.dacoromanica.ro

tode proprii — sau, ca să ne exprimăm mai concret, prin metode *sovietice* —, această înaintare. Or, specialiştii, în marea lor majoritate, sînt în mod inevitabil burghezi, datorită întregii ambianţe a vieţii sociale în cadrul căreia au devenit specialişti. Dacă proletariatul nostru, după ce a pus mîna pe putere, ar fi rezolvat repede problema evidenţei, controlului şi organizării pe scară naţională (ceea ce era irealizabil, din cauza războiului şi a stării de înapoiere a Rusiei), atunci, înfrîngînd sabotajul, i-am fi supus complet şi pe specialiştii burghezi, cu ajutorul evidenţei şi controlului general. Datorită marii „întîrzieri" cu care a fost organizată evidenţa şi controlul în general, noi, cu toate că am reuşit să biruim sabotajul, *nu* am creat *încă* condiţiile menite să ne pună la dispoziţie specialiştii burghezi ; o mulţime de sabotori „intră în serviciu", dar cei mai buni organizatori şi cei mai mari specialişti pot fi folosiţi de către stat fie în felul vechi, burghez (adică plătindu-le lefuri grase), fie într-un fel nou, proletar (adică creînd condiţiile care ar asigura o evidenţă şi un control efectuate de jos, de către întregul popor, şi care ar supune şi ar atrage în mod inevitabil şi de la sine pe specialişti).

A trebuit să recurgem acum la vechiul mijloc burghez şi să declarăm că vom asigura marilor specialişti burghezi remuneraţii foarte ridicate pentru „serviciile" lor. Lucrul acesta îl văd toţi cei ce cunosc chestiunea, dar nu toţi vor să înţeleagă semnificaţia unei asemenea măsuri adoptate de statul proletar. Este limpede că o asemenea măsură constituie un compromis, o abatere de la principiile Comunei din Paris şi ale oricărei puteri proletare, care cer ca lefurile să fie reduse pînă la nivelul salariului unui muncitor mijlociu şi ca lupta împotriva carierismului să fie dusă cu fapta şi nu cu vorba.

Nu numai atît. E limpede că o asemenea măsură nu înseamnă numai o întrerupere — într-un anumit domeniu şi într-o anumită măsură — a ofensivei împotriva capitalului (căci capitalul nu înseamnă o sumă de bani, ci anumite relaţii sociale), dar şi *un pas înapoi* pentru puterea noastră de stat socialistă, sovietică, care de la început a proclamat şi a dus o politică de reducere a

www.dacoromanica.ro

lefurilor mari pînă la nivelul salariului unui muncitor mijlociu [64].

Desigur, dacă noi recunoaştem că facem un pas înapoi, o să înceapă să chicotească lacheii burgheziei, îndeosebi cei de calibru mai mic, cum sînt, de pildă, menşevicii, cei de la „Novaia Jizn" şi socialiştii-revoluţionari de dreapta. Dar noi nu trebuie să ne sinchisim de chicotelile lor. Noi trebuie să analizăm particularităţile drumului nou şi extrem de greu care duce spre socialism, fără să ascundem greşelile şi slăbiciunile noastre, ci străduindu-ne să desăvîrşim la timp ceea ce este încă nedesăvîrşit. A ascunde maselor că atragerea specialiştilor burghezi prin salarii extrem de mari constituie o abatere de la principiile Comunei, înseamnă a ne coborî la nivelul politicienilor burghezi şi a înşela masele. A explica în mod deschis cum şi de ce am făcut acest pas înapoi şi a discuta apoi în mod public ce mijloace există pentru a recupera ceea ce a rămas nefăcut înseamnă a educa masele şi a învăţa din experienţă, împreună cu ele, cum se construieşte socialismul. Nu cred să fi existat în istorie măcar o singură campanie militară victorioasă în care învingătorului să nu i se fi întîmplat să facă unele greşeli, să sufere înfrîngeri parţiale, să dea vremelnic înapoi ici şi colo, într-o privinţă sau alta. Or, „campania" întreprinsă de noi împotriva capitalismului este de un milion de ori mai grea decît cea mai grea campanie militară, şi ar fi stupid şi ruşinos să ne descurajăm din cauza unei retrageri izolate şi parţiale.

Să privim chestiunea sub aspectul ei practic. Să presupunem că Republica sovietică rusă are nevoie de 1 000 de savanţi şi specialişti de primul rang, din diferitele ramuri ale ştiinţei, tehnicii şi experienţei practice, pentru a îndruma munca poporului în vederea unei cît mai grabnice ridicări economice a ţării. Să presupunem că aceste „stele de primă mărime" — dat fiind că cele mai multe din ele sînt, fără îndoială, cu atît mai pervertite de moravurile burgheze, cu cît le place să strige mai tare că muncitorii s-au pervertit — vor trebui să fie plătite cu cîte 25 000 de ruble pe an. Să presupunem că această sumă (de 25 000 000 de ruble) va trebui să

www.dacoromanica.ro

fie dublată (spre a se acorda premii pentru îndeplinirea deosebit de reuşită şi de rapidă a celor mai importante sarcini tehnice-organizatorice) sau chiar mărită de patru ori (spre a atrage cîteva sute de specialişti străini mai pretenţioşi). Se pune întrebarea: poate fi într-adevăr considerată drept excesivă pentru Republica sovietică, sau peste puterile ei, o cheltuială anuală de cincizeci sau o sută de milioane de ruble în vederea reorganizării muncii poporului după ultimul cuvînt al ştiinţei şi tehnicii? Fireşte că nu. Muncitorii şi ţăranii conştienţi, în covîrşitoarea lor majoritate, vor aproba această cheltuială, fiindcă ei ştiu din viaţa practică că starea noastră de înapoiere ne face să pierdem miliarde, şi noi *nu* am atins *încă* un grad de organizare, evidenţă şi control care să determine o participare generală şi benevolă a „stelelor" intelectualităţii burgheze la munca *noastră*.

Se înţelege că chestiunea mai are şi un alt aspect. Nu se poate contesta influenţa pervertitoare pe care o exercită lefurile mari şi asupra Puterii sovietice (cu atît mai mult cu cît, datorită repeziciunii cu care s-a desfăşurat revoluţia, nu se putea ca noii puteri să nu i se alăture un număr oarecare de aventurieri şi de escroci, care, împreună cu cei incapabili şi cu cei lipsiţi de scrupule din rîndurile comisarilor de tot felul, n-au nimic împotrivă să ajungă „stele"... în materie de delapidare), şi asupra maselor muncitoreşti. Dar toţi oamenii cinstiţi şi cu judecată din rîndurile muncitorilor şi ale ţăranilor săraci vor fi de acord cu noi, vor recunoaşte că nu ne putem lepăda dintr-o dată de moştenirea nenorocită a capitalismului, că nu putem scuti Republica sovietică de acest „tribut" de 50 000 000 sau 100 000 000 de ruble (un tribut pe care-l plătim pentru propria noastră stare de înapoiere în ce priveşte organizarea evidenţei şi controlului efectuate *de jos, de către întregul popor)* altfel decît organizîndu-ne, întărind disciplina în propriile noastre rînduri, curăţind rîndurile noastre de toţi cei ce „păstrează moştenirea capitalismului" şi „respectă tradiţiile capitalismului", adică de leneşi, de trîntori, de delapidatori ai banului public (acum întreg pămîntul, toate fabricile, toate căile ferate formează „tezaurul" Republicii sovie-

www.dacoromanica.ro

tice). Dacă elementele conştiente şi înaintate din rîndurile muncitorilor şi ale ţăranilor săraci vor reuşi ca în timp de un an, cu ajutorul instituţiilor sovietice, să se organizeze, să se disciplineze, să devină mai ordonate, să creeze o puternică disciplină în muncă, peste un an ne vom elibera de acest „tribut", pe care l-am putea reduce chiar şi mai curînd... potrivit cu succesele obţinute de disciplina noastră în muncă şi de organizarea noastră muncitorească-ţărănească. Cu cît ne vom însuşi mai repede noi înşine, muncitorii şi ţăranii, o mai bună disciplină în muncă şi o mai înaltă tehnică a muncii, utilizînd în acest scop pe specialiştii burghezi, cu atît mai repede ne vom elibera de orice „tribut" plătit acestor specialişti.

Eforturile noastre în direcţia organizării unei evidenţe şi a unui control asupra producţiei şi repartiţiei produselor care să fie efectuate de întregul popor, sub conducerea proletariatului, au rămas cu mult în urma activităţii desfăşurate de noi în direcţia exproprierii directe a expropriatorilor. Această constatare prezintă o importanţă esenţială pentru înţelegerea particularităţilor momentului de faţă şi a sarcinilor care decurg de aici pentru Puterea sovietică. Centrul de greutate al luptei împotriva burgheziei se deplasează spre organizarea unei asemenea evidenţe şi a unui asemenea control. Numai pornind de la această constatare putem defini în mod just sarcinile imediate ale politicii economice şi financiare în domeniul naţionalizării băncilor, al monopolizării comerţului exterior, al controlului de stat asupra circulaţiei băneşti, al introducerii unui impozit pe avere şi pe venit — care să fie satisfăcător din punct de vedere proletar — şi al introducerii obligativităţii muncii.

În aceste domenii (care sînt extrem de importante) am rămas extraordinar de mult în urmă cu prefacerile socialiste, şi asta tocmai pentru că evidenţa şi controlul nu sînt în general îndeajuns de bine organizate. Aceasta este, bineînţeles, una dintre sarcinile cele mai grele, şi, ca urmare a ruinii provocate de război, ea poate fi rezolvată doar pe îndelete ; însă nu trebuie să uităm că tocmai pe acest teren burghezia — şi îndeosebi numeroasa

www.dacoromanica.ro

mică burghezie şi numeroasa burghezie ţărănească — duce împotriva noastră o luptă foarte serioasă, subminînd controlul care se înfiripează, subminînd, de pildă, monopolul cerealelor, cucerind poziţii pentru speculă şi pentru comerţul de speculă. Sîntem încă departe de a fi pus în aplicare în mod satisfăcător ceea ce am decretat, şi sarcina de căpetenie în momentul de faţă constă tocmai în a ne concentra toate eforturile în direcţia *înfăptuirii* practice, efective a temeliilor prefacerilor care au devenit de pe acum lege (dar n-au devenit încă realitate).

Pentru a înfăptui în continuare naţionalizarea băncilor şi a merge cu fermitate spre transformarea lor în puncte nodale ale contabilităţii publice în condiţiile socialiste, este nevoie, în primul rînd şi mai cu seamă, să obţinem succese reale în ce priveşte sporirea numărului de sucursale ale Băncii populare, încurajarea depunerilor, înlesnirea pentru public a operaţiilor de depunere şi restituire a banilor, desfiinţarea „cozilor", prinderea şi *împuşcarea* şperţarilor şi a pungaşilor etc. Să aplicăm întîi în mod efectiv măsurile mai simple, să organizăm cum trebuie ceea ce există, şi abia după aceea să pregătim lucruri mai complicate.

Să întărim şi să punem ordine în monopolurile de stat deja introduse (al cerealelor, al pieilor etc.) şi să pregătim astfel monopolizarea comerţului exterior de către stat; fără o asemenea măsură nu vom putea să ne „descotorosim" de capitalul străin prin plata unui „tribut" [65]. Dar însăşi posibilitatea de a construi socialismul depinde de faptul dacă vom şti ca, în decursul unei anumite perioade de trecere, plătind un anumit tribut capitalului străin, să apărăm independenţa noastră economică internă.

Cu încasarea impozitelor, în general, şi a celui pe avere şi pe venit, în special, am mai rămas de asemenea foarte mult în urmă. Contribuţia impusă burgheziei — o măsură în totul admisibilă din punct de vedere principial şi care merită aprobarea proletariatului — arată că în această privinţă sîntem încă mai aproape de metodele de cucerire (a Rusiei din mîinile celor bogaţi, pentru cei săraci) decît de metodele de conducere. Dar pentru ca să devenim mai puternici şi să putem sta mai bine

www.dacoromanica.ro

pe picioare, trebuie să trecem la aceste din urmă metode, să înlocuim contribuţia impusă burgheziei printr-un impozit pe avere şi pe venit, care să aibă un caracter permanent şi să fie perceput în mod regulat; un asemenea impozit va aduce statului proletar *mai mult* venit şi de aceea el cere din partea noastră o mai bună organizare, o mai bună punere la punct a evidenţei şi controlului [66].

Întîrzierea noastră în ce priveşte introducerea obligativităţii muncii arată încă o dată că la ordinea zilei stă tocmai munca de pregătire şi organizare, care, pe de o parte, este menită să consolideze definitiv cele cucerite, iar pe de altă parte este necesară pentru pregătirea operaţiei prin care capitalul „va fi încercuit" şi silit „să se predea". Ar trebui să trecem imediat la introducerea obligativităţii muncii, dar treaba asta trebuie s-o facem în mod treptat şi cu multă băgare de seamă, verificînd, cu ajutorul experienţei practice, fiecare pas şi, fireşte, introducînd ca prim pas obligativitatea muncii *pentru cei bogaţi*. Introducerea cărţuliei de muncă, de consum şi de buget pentru toţi burghezii, inclusiv cei de la sate, ar fi un serios pas înainte spre „încercuirea" totală a inamicului şi spre organizarea unei evidenţe şi a unui control asupra producţiei şi repartiţiei produselor, care să fie într-adevăr exercitate de întregul popor.

ÎNSEMNĂTATEA LUPTEI PENTRU O EVIDENŢĂ ŞI UN CONTROL EXERCITATE DE ÎNTREGUL POPOR

Statul, care veacuri de-a rîndul a fost un organ de asuprire şi de jefuire a poporului, ne-a lăsat moştenire ura aprigă şi neîncrederea maselor faţă de tot ce este în legătură cu statul. A împrăştia o asemenea stare de spirit este o sarcină foarte grea, pe care numai Puterea sovietică este în stare s-o aducă la îndeplinire, dar chiar şi ei îi cere un timp mai îndelungat şi multă perseverenţă. În problema evidenţei şi controlului, care capătă o importanţă esenţială pentru revoluţia socialistă a doua zi după doborîrea burgheziei, această „moştenire" se face simţită deosebit de acut. Va mai trece inevitabil un timp oarecare

www.dacoromanica.ro

pînă cînd masele, care după doborîrea moşierilor şi a burgheziei s-au simţit pentru prima oară libere, vor înţelege — nu din cărţi, ci din experienţa lor proprie, *sovietică* —, vor înţelege şi *vor simţi* că, fără o evidenţă şi un control multilateral, de stat, asupra producţiei şi a repartiţiei produselor, puterea oamenilor muncii, libertatea oamenilor muncii, *nu* se poate menţine şi întoarcerea lor sub jugul capitalismului este *inevitabilă*.

Toate deprinderile şi tradiţiile burgheziei în general, şi ale micii burghezii în special, se opun şi ele controlului *de stat*, sînt pentru inviolabilitatea „sacrosanctei proprietăţi private", „a sacrosanctei" întreprinderi private. Noi vedem acum deosebit de bine cît de justă este teza marxistă că anarhismul şi anarhosindicalismul sînt curente *burgheze* şi în ce contradicţie de neîmpăcat se află ele cu socialismul, cu dictatura proletariatului, cu comunismul. Lupta pentru înrădăcinarea în mase a ideii evidenţei şi controlului *sovietic*, de stat, lupta pentru înfăptuirea acestei idei, pentru o ruptură cu trecutul blestemat care a deprins pe oameni să vadă în procurarea pîinii şi a îmbrăcămintei o chestiune „privată", să vadă în actul cumpărare-vînzare o tranzacţie care „nu mă priveşte decît pe mine", este tocmai lupta măreaţă, de însemnătate istorică universală, a conştiinţei socialiste împotriva spontaneităţii burghezo-anarhiste.

Controlul muncitoresc a fost introdus la noi prin lege, dar în viaţa practică şi chiar în conştiinţa maselor largi ale proletariatului el abia începe să pătrundă. Despre faptul că lipsa unei evidenţe şi a unui control în domeniul producţiei şi repartiţiei produselor înseamnă pieirea germenilor socialismului, înseamnă jaf în bunul statului (fiindcă întreaga avuţie aparţine statului, iar statul este Puterea sovietică, puterea majorităţii oamenilor muncii), că neglijenţa în materie de evidenţă şi control constituie un ajutor direct pentru Kornilovii germani şi ruşi, care nu vor putea să doboare puterea oamenilor muncii *decît* dacă noi nu vom izbuti să rezolvăm problema evidenţei şi a controlului şi care, cu ajutorul întregii burghezii ţărăneşti, cu ajutorul cadeţilor, al menşevicilor, al socialiştilor-revoluţionari de dreapta ne „pîndesc", aşteptînd un

www.dacoromanica.ro

moment prielnic, — despre acest fapt nu vorbim îndeajuns în munca noastră de agitaţie, şi la acest fapt nu se gîndesc îndeajuns muncitorii şi ţăranii înaintaţi şi nu vorbesc îndeajuns despre el. Şi atîta timp cît controlul muncitoresc nu va fi devenit realitate, atîta timp cît muncitorii înaintaţi nu vor fi organizat şi efectuat o campanie victorioasă şi necruţătoare împotriva celor ce zădărnicesc acest control sau îl nesocotesc, nu se va putea trece de la primul pas (controlul muncitoresc) spre socialism la cel de-al doilea pas, adică la reglementarea producţiei de către muncitori.

Statul socialist poate lua fiinţă numai ca o reţea de comune de producţie şi de consum, care să ţină o evidenţă riguroasă a producţiei şi consumului lor, să facă economie de muncă, să sporească necontenit productivitatea ei şi să capete astfel posibilitatea de a reduce ziua de lucru la şapte, la şase ore şi chiar la mai puţin. Dacă nu vom introduce o evidenţă şi un control cît se poate de riguroase, atotcuprinzătoare, exercitate de întregul popor asupra *cerealelor* şi a *producţiei de cereale* (iar apoi şi asupra tuturor celorlalte produse de primă necesitate), n-o vom scoate la capăt. Capitalismul ne-a lăsat moştenire cooperativele de consum, care sînt nişte organizaţii de masă, în măsură să uşureze trecerea la o evidenţă şi un control exercitate de mase asupra distribuirii produselor. În Rusia, ele sînt mai slab dezvoltate decît în ţările înaintate, dar au cuprins totuşi mai mult de zece milioane de membri. Decretul cu privire la cooperativele de consum [67], publicat zilele acestea, constituie un fapt extrem de semnificativ, care arată în mod limpede în ce constă specificul situaţiei şi sarcinilor Republicii sovietice socialiste în momentul actual.

Acest decret reprezintă o înţelegere cu cooperativele burgheze şi cu cooperativele muncitoreşti care rămîn la punctul de vedere burghez. Înţelegerea sau compromisul constă, în primul rînd, în aceea că reprezentanţii instituţiilor menţionate nu numai că au luat parte la discutarea decretului, dar au şi obţinut, de fapt, drept de vot deliberativ, dat fiind că acele părţi din decret care au întîmpinat din partea lor o opoziţie hotărîtă au fost în-

www.dacoromanica.ro

lăturate. În al doilea rînd, compromisul constă, în fond, în renunţarea Puterii sovietice la principiul înscrierii gratuite în cooperative (singurul principiu consecvent proletar), precum şi la cuprinderea întregii populaţii dintr-o localitate dată într-o *singură* cooperativă. Printr-o derogare de la acest singur principiu socialist, care urmăreşte desfiinţarea claselor, a „cooperativelor muncitoreşti de clasă" (care, în acest caz, se numesc „de clasă" numai pentru că sînt subordonate intereselor de clasă ale burgheziei), li s-a dat dreptul să-şi continue existenţa. În sfîrşit, propunerea Puterii sovietice de a se exclude cu totul burghezia din Consiliul de conducere al cooperativelor a fost şi ea mult atenuată, iar interdicţia de a face parte din consiliu priveşte numai pe proprietarii de întreprinderi comerciale şi industriale cu caracter capitalist privat.

Dacă proletariatul, prin intermediul Puterii sovietice, ar fi reuşit să organizeze evidenţa şi controlul pe scară naţională sau măcar să pună bazele unui asemenea control, n-ar fi fost nevoie de astfel de compromisuri. Prin secţiile alimentare ale Sovietelor, prin organele de aprovizionare de pe lîngă Soviete, noi am fi unit populaţia într-o cooperativă unică, condusă în chip proletar, fără concursul cooperativelor burgheze, fără a face concesii principiului pur burghez, în virtutea căruia o cooperativă muncitorească continuă să rămînă muncitorească *alături* de cea burgheză, *în loc* să-şi subordoneze în întregime această cooperativă burgheză, să se contopească cu ea şi să ia în mîna ei *întreaga* conducere, să asigure controlul asupra consumului celor bogaţi.

Încheind o asemenea înţelegere cu cooperativele burgheze, Puterea sovietică şi-a definit în chip concret sarcinile tactice şi metodele specifice de acţiune în cadrul actualei faze de dezvoltare, şi anume : conducînd elementele burgheze, folosindu-se de ele, făcîndu-le unele concesii parţiale, noi creăm condiţiile pentru o înaintare care va fi mai lentă decît am crezut la început, dar va fi totodată mai temeinică şi va avea o mai solidă asigurare a bazei şi a liniei de comunicaţie, o mai bună întărire a poziţiilor cucerite. Sovietele pot *(şi trebuie)* acum să-şi

www.dacoromanica.ro

măsoare succesele obţinute de ele în opera de construire a socialismului, între altele, cu o măsură extrem de clară, de simplă şi de practică : în cîte comunităţi (comune sau sate, cartiere etc.) anume şi în ce măsură dezvoltarea cooperativelor se apropie de stadiul în care va cuprinde întreaga populaţie.

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

În orice revoluţie socialistă, după ce a fost îndeplinită sarcina cuceririi puterii de către proletariat şi pe măsură ce se rezolvă, în linii mari şi în esenţă, sarcina de a expropria pe expropriatori şi de a zdrobi împotrivirea lor, pe primul plan se pune în mod necesar sarcina fundamentală de a crea un sistem social superior capitalismului, şi anume de a obţine o sporire a productivităţii muncii şi, în legătură cu aceasta (şi în acest scop), de a asigura o organizare superioară a muncii. Puterea noastră sovietică se află tocmai într-o situaţie cînd, datorită victoriilor obţinute împotriva exploatatorilor — de la Kerenski şi pînă la Kornilov —, ea a căpătat posibilitatea de a trece de-a dreptul la rezolvarea acestei sarcini, de a păşi numaidecît la îndeplinirea ei. Şi aici e limpede din capul locului că, dacă puterea centrală de stat poate fi cucerită în cîteva zile, dacă rezistenţa militară a exploatatorilor (şi rezistenţa lor prin sabotaj), chiar şi în diferitele colţuri ale unei ţări mari, poate fi înfrîntă în cîteva săptămîni, rezolvarea temeinică a problemei sporirii productivităţii muncii necesită în orice caz (mai ales după un război atît de chinuitor şi de pustiitor) cîţiva ani de zile. Caracterul de lungă durată al muncii care trebuie depusă în această direcţie este determinat, fără îndoială, de împrejurările obiective.

Mărirea productivităţii muncii cere, înainte de toate, să se asigure baza materială a marii industrii, adică să se dezvolte producţia de combustibili şi de fier, construcţia de maşini, industria chimică. Republica sovietică rusă se află în condiţii favorabile, în sensul că, chiar şi după pacea de la Brest, ea dispune de enorme rezerve de minereu (în Ural), de combustibili în Siberia apuseană (căr-

www.dacoromanica.ro

bune), în Caucaz şi în sud-est (petrol), în centru (turbă), de uriaşe bogăţii forestiere, de căderi de apă, de materii prime pentru industria chimică (Karabugaz) etc. Exploatarea acestor bogăţii naturale prin metodele tehnicii celei mai moderne va crea o bază pentru un extraordinar progres al forţelor de producţie.

O altă condiţie pentru sporirea productivităţii muncii este, în primul rînd, ridicarea nivelului de instrucţiune şi de cultură al maselor populare. Acest nivel creşte acum cu o iuţeală extraordinară, lucru pe care nu-l văd cei orbiţi de rutina burgheză, care nu pot să-şi dea seama de avîntul spre lumină şi de iniţiativa de care dau dovadă acum, datorită organizării sovietice, straturile „de jos" ale poporului. În al doilea rînd, pentru ridicarea economică este nevoie şi de întărirea disciplinei oamenilor muncii, de creşterea capacităţii lor, a îndemînării în muncă, de o sporire a intensităţii muncii şi de o mai bună organizare a ei.

În această privinţă ne aflăm într-o situaţie foarte proastă, ba chiar desperată, dacă ar fi să dăm crezare celor care s-au lăsat intimidaţi de burghezie sau care o slujesc din interes. Oamenii aceştia nu înţeleg că n-a existat şi nu poate să existe revoluţie în care adepţii a ceea ce e vechi să nu se plîngă că domneşte haosul, anarhia etc. Este şi firesc ca în sînul unor mase care abia de curînd au scuturat de pe umerii lor un jug nemaipomenit de barbar să se producă o fierbere şi o frămîntare profundă şi amplă, ca elaborarea noilor baze ale disciplinei muncii de către mase să constituie un proces de lungă durată, ca pînă la obţinerea victoriei depline asupra moşierilor şi a burgheziei o asemenea elaborare nici să nu poată începe.

Dar, nelăsîndu-ne cîtuşi de puţin influenţaţi de desperarea, adesea prefăcută, pe care caută s-o propage burghezii şi intelectualii burghezi (care şi-au pierdut speranţa de a-şi menţine vechile lor privilegii), nu trebuie în nici un caz să ascundem un rău evident. Dimpotrivă, să-l scoatem la lumină şi să-l combatem şi mai aprig cu metodele noastre sovietice, fiindcă nu se poate concepe succesul socialismului fara victoria unei discipline proletare

www.dacoromanica.ro

conştiente asupra anarhiei mic-burgheze stihinice, care constituie adevărata chezăşie a unei eventuale restaurări a kerenskilor şi kornilovilor.

Avangarda cea mai conştientă a proletariatului din Rusia şi-a pus de pe acum sarcina de a întări disciplina în muncă. Aşa, de pildă, Comitetul central al sindicatului metalurgiştilor şi Consiliul central al sindicatelor au început să elaboreze măsurile şi proiectele de decret corespunzătoare [68]. Activitatea aceasta trebuie sprijinită din răsputeri, astfel încît să se obţină progrese. Trebuie să punem la ordinea zilei, să aplicăm şi să experimentăm plata în acord [69], să introducem tot ce este ştiinţific şi progresist în sistemul Taylor, să punem în concordanţă salariile cu rezultatele generale ale producţiei sau cu rezultatele obţinute din transporturile pe căile ferate şi pe apă etc. etc.

În comparaţie cu naţiunile înaintate, rusul este un prost lucrător. Şi nici nu se putea să fie altfel în regimul ţarist, în care rămăşiţele iobăgiei erau atît de vii. Să învăţăm cum să lucrăm — iată sarcina pe care Puterea sovietică trebuie s-o pună, în toată amploarea ei, în faţa poporului. Ultimul cuvînt al capitalismului în această direcţie, sistemul Taylor — ca toate progresele capitalismului —, întruneşte în sine bestialitatea rafinată a exploatării burgheze şi o serie de valoroase cuceriri ştiinţifice privind analiza mişcărilor mecanice din timpul muncii, eliminarea mişcărilor inutile şi neîndemînatice, elaborarea celor mai potrivite metode de muncă, introducerea celor mai bune sisteme de evidenţă şi control etc. Republica sovietică trebuie să-şi însuşească cu orice preţ tot ce e valoros în realizările obţinute de ştiinţă şi tehnică în acest domeniu. Posibilitatea de a înfăptui socialismul depinde tocmai de succesele pe care le vom dobîndi în îmbinarea Puterii sovietice şi a organizării sovietice a conducerii cu cele mai noi progrese ale capitalismului. Trebuie să organizăm, în ţara noastră, studierea şi predarea sistemului Taylor, experimentarea şi adaptarea lui sistematică. Păşind pe calea sporirii productivităţii muncii, trebuie totodata să ţinem seama de particularităţile perioadei de trecere de la capitalism la socialism, care

www.dacoromanica.ro

cer, pe de o parte, să fie puse temeliile pentru organizarea socialistă a întrecerii, iar pe de altă parte să fie aplicată constrîngerea, astfel ca lozinca dictaturii proletariatului să nu fie compromisă de practica unei stări neîncheg ate a puterii proletare.

ORGANIZAREA ÎNTRECERII

Printre absurdităţile pe care burghezia le debitează cu predilecţie pe seama socialismului este şi aceea că socialiştii contestă importanţa întrecerii. În realitate însă, numai socialismul, desfiinţînd clasele şi, ca atare, lichidînd înrobirea maselor, deschide pentru prima oară calea pentru o întrecere care are într-adevăr un caracter de masă. Şi tocmai organizaţia sovietică, trecînd de la democratismul formal al republicii burgheze la participarea reală a maselor muncitoare la activitatea de *conducere,* pune pentru prima oară întrecerea pe o bază largă. În domeniul politic acest lucru este mult mai uşor de realizat decît în cel economic, dar pentru succesul socialismului el prezintă importanţă tocmai în acest din urmă domeniu.

Să luăm un mijloc de organizare a întrecerii cum este publicitatea. Republica burgheză asigură numai în mod formal această organizare, căci ea subordonează, de fapt, capitalului presa, care distrează „plebea" cu fleacuri politice picante, iar cele ce se petrec în ateliere, în lumea tranzacţiilor comerciale, în domeniul livrărilor etc. le ascunde sub vălul „secretului comercial", care ocroteşte „sacra proprietate". Puterea sovietică a desfiinţat secretul comercial [70] şi a păşit pe o cale nouă, dar noi n-am făcut încă aproape nimic pentru folosirea publicităţii în vederea întrecerii economice. Trebuie să urmărim în mod sistematic ca, paralel cu reprimarea necruţătoare a presei burgheze, care calomniază şi minte cu neruşinare, să creăm o presă care să nu distreze şi să prostească masele cu picanterii şi fleacuri politice, ci să supună judecăţii maselor tocmai problemele economice de fiecare zi şi să le ajute să le studieze în mod temeinic. Fiecare fabrică, fiecare sat este o comună de producţie şi de consum,

www.dacoromanica.ro

care are dreptul şi datoria să aplice în felul său legile sovietice generale („în felul său" nu în sensul încălcării acestor legi, ci în sensul diversităţii formelor lor de aplicare), să rezolve în felul său problema evidenţei producţiei şi repartiţiei produselor. Sub capitalism, aceasta era o „chestiune particulară" a fiecărui capitalist, moşier sau chiabur. Sub regimul Puterii sovietice, aceasta nu mai este o chestiune particulară, ci o foarte importantă chestiune de stat.

Şi noi aproape că n-am purces încă la activitatea amplă, anevoioasă, dar nobilă, care constă în a organiza întrecerea între comune, a introduce evidenţa şi publicitatea în procesul producţiei de cereale, de îmbrăcăminte etc., a transforma nişte înşirări de cifre seci, lipsite de viaţă, birocratice, în exemple vii, atît respingătoare, cît şi atrăgătoare. În condiţiile modului de producţie capitalist, importanţa exemplului izolat, să zicem a exemplului unui artel de producţie, era în mod inevitabil extrem de limitată, şi numai nişte iluzionişti mic-burghezi au putut să viseze la „îndreptarea" capitalismului prin influenţa unor exemple de instituţii virtuoase. După trecerea puterii politice în mîinile proletariatului, după exproprierea expropriatorilor, lucrurile se schimbă radical şi, aşa cum au arătat în repetate rînduri socialiştii cei mai de seamă, puterea exemplului capătă pentru prima oară posibilitatea de a exercita o influenţă de masă. Comunele model trebuie să servească şi vor servi pentru educarea, îndrumarea şi stimularea comunelor rămase în urmă. Presa trebuie să fie un instrument al construirii socialismului, să facă cunoscute în toate amănuntele lor succesele obţinute de comunele model, să studieze cauzele succesului lor, metodele lor de gospodărire şi, pe de altă parte, să treacă „pe lista codaşilor" comunele care se îndărătnicesc să păstreze „tradiţiile capitalismului", adică anarhia, trîndăvia, dezordinea şi specula. În societatea capitalistă, statistica era monopolul exclusiv al unor „persoane oficiale" sau al unor oameni de strictă specialitate, dar azi noi trebuie s-o punem la îndemîna maselor, s-o popularizăm, pentru ca încetul cu încetul oamenii muncii să fie în stare să înţeleaga şi să vadă ei înşişi cum şi cît

www.dacoromanica.ro

trebuie să muncească, cum şi cît pot să se odihnească, pentru ca *compararea rezultatelor practice* ale gospodăririi diferitelor comune să devină obiectul interesului şi studiului general, pentru ca comunele care se disting să fie imediat răsplătite (prin reducerea, pe o anumită perioadă, a zilei de lucru, prin mărirea salariilor, prin punerea la dispoziţia lor a unui număr mai mare de bunuri şi valori culturale sau estetice etc.).

Atunci cînd în arena istoriei intră, în calitate de conducător şi călăuzitor al societăţii, o clasă nouă, lucrul acesta nu se petrece niciodată fără o perioadă de puternice „zdruncinări", zguduiri, lupte şi furtuni, pe de o parte, şi fără o perioadă de dibuiri, experimente, şovăieli şi ezitări în alegerea unor noi metode, corespunzătoare noii situaţii obiective, pe de altă parte. Nobilimea feudală, pe cale de dispariţie, se răzbuna împotriva burgheziei, care o învingea şi îi lua locul, nu numai prin comploturi, încercări de răscoală şi restauraţie, dar şi printr-un torent de zeflemeli pe seama nepriceperii, neîndemînării şi greşelilor „parveniţilor" şi „neobrăzaţilor" care cutezau să ia în mînă „sfînta cîrmă" a statului fără să aibă pregătirea multiseculară a prinţilor, baronilor, nobililor şi a aristocraţiei, tot aşa cum în Rusia Kornilovii şi Kerenskii, Goţii şi Martovii, toată această gaşcă de eroi ai afacerismului sau ai scepticismului burghez, se răzbună acum împotriva clasei muncitoare pentru „insolenta" ei încercare de a pune mîna pe putere.

Este nevoie, bineînţeles, nu de săptămîni, ci de luni şi ani de zile pentru ca noua clasă socială, care a fost pînă acum asuprită, apăsată de întuneric şi de nevoi, să se poată familiariza cu noua situaţie, să fie în stare să se orienteze, să-şi organizeze munca şi să-şi promoveze *propriii* ei organizatori. Se înţelege că partidul conducător al proletariatului revoluţionar n-a putut să dobîndească experienţa şi deprinderea necesară pentru ample acţiuni de organizare, care să cuprindă milioane şi zeci de milioane de cetăţeni, şi că schimbarea vechilor deprinderi, aproape exclusiv agitatorice, este un lucru de lungă durată. Dar

www.dacoromanica.ro

aici nu e nimic imposibil şi, dacă noi vom fi perfect conştienţi de necesitatea acestei schimbări, dacă vom fi ferm hotărîţi s-o înfăptuim, dacă vom da dovadă de stăruinţă în urmărirea acestui ţel măreţ şi anevoios, vom obţine rezultatul dorit. În „popor", adică printre muncitori şi printre ţăranii care nu exploatează munca altora, se găsesc o mulţime de oameni cu talent organizatoric ; ei erau striviţi, nimiciţi, zvîrliţi afară cu miile de către capital ; noi nu ştim încă să-i găsim, să-i încurajăm, să-i punem pe picioare, să-i promovăm. Dar vom învăţa să facem treaba asta, dacă ne vom apuca de ea cu tot entuziasmul revoluţionar, fără de care nu există revoluţii victorioase.

Istoria nu cunoaşte nici o mişcare populară profundă şi puternică care să fi fost ferită de o spumă murdară, care să fi fost ferită de aventurieri şi escroci, de fanfaroni şi gălăgioşi oploşiţi pe lîngă novatorii neexperimentaţi, de învălmăşeală, de harababură stupidă şi agitaţie stearpă, de încercările unora dintre „conducători" de a se apuca de douăzeci de treburi deodată şi a nu duce nici una la bun sfîrşit. Javrele societăţii burgheze, de la Belorussov şi pînă la Martov, n-au decît să scheaune şi să latre ori de cîte ori cade cîte o aşchie în timpul tăierii pădurii celei mari şi bătrîne. Pentru asta sînt ei doar javre, ca să latre la elefantul* proletar. N-au decît să latre. Noi ne vom urma drumul nostru şi vom căuta să descoperim şi să punem la încercare, cu cea mai mare băgare de seamă şi răbdare, pe adevăraţii organizatori, pe cei cu minte lucidă şi cu un ager spirit practic, la care devotamentul faţă de socialism se îmbină cu priceperea de a organiza fără zarvă (şi în ciuda oricărei învălmăşeli şi a oricărei zarve) munca în comun, efectuată în mod temeinic şi în strînsă unitate, de un mare număr de oameni în cadrul organizaţiei sovietice. *Numai* astfel de oameni, după ce vor fi puşi de zece ori la încercare şi vor fi trecuţi de la însărcinările cele mai simple

* Expresie dintr o fabulă a lui Krilov — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

la cele mai grele, vor trebui să fie promovaţi în posturile — de mare răspundere — de conducători ai muncii poporului, de conducători în aparatul de stat. N-am învăţat încă să facem acest lucru, dar vom învăţa.

„ORGANIZAŢII BINE ÎNCHEGATE" ŞI DICTATURĂ

Rezoluţia adoptată de ultimul congres al Sovietelor (care a avut loc la Moscova) pune pe primul plan, ca sarcină primordială a momentului, făurirea de „organizaţii bine închegate" şi întărirea disciplinei *. În prezent, toată lumea „votează" cu dragă inimă rezoluţii şi le „subscrie", dar de obicei nu se gîndeşte că traducerea lor în viaţă cere constrîngere, şi anume o constrîngere care îmbracă tocmai forma dictaturii. Şi, totuşi, ar fi să dăm dovadă de cea mai mare prostie şi de cel mai absurd utopism dacă am crede că trecerea de la capitalism la socialism este posibilă fără constrîngere şi fără dictatură. Teoria lui Marx s-a ridicat de multă vreme şi cu toată hotărîrea împotriva acestei nerozii mic-burghezo-democratice şi anarhiste. Şi Rusia din anii 1917—1918 confirmă în această privinţă teoria lui Marx într-un mod atît de evident, de palpabil şi de sugestiv, încît numai nişte oameni iremediabil obtuzi sau care s-au hotărît cu tot dinadinsul să întoarcă spatele adevărului mai pot greşi în această privinţă. Ori dictatura lui Kornilov (dacă-l considerăm drept tipul rus al Cavaignacului burghez), ori dictatura proletariatului — pentru o ţară care a cunoscut o dezvoltare extrem de rapidă, cu cotituri neobişnuit de bruşte, în condiţiile unei ruine nemaipomenite, pricinuită de cel mai chinuitor dintre războaie, *nici nu poate fi vorba* de altă soluţie. Toate soluţiile intermediare constituie o încercare de înşelare a poporului de către burghezie, care nu poate să spună adevărul — nu poate să spună că are nevoie de Kornilov —, sau sînt expresia spiritului obtuz al democraţilor mic-burghezi, al Cernovilor, Ţeretelilor şi Martovilor, cu flecăreala lor pe tema unităţii democraţiei, a dictaturii democraţiei, a frontului comun democratic şi a altor fleacuri de acest fel. Cine n-a învăţat nici din

* Vezi volumul de faţă, p. 132—134. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

desfăşurarea revoluţiei ruse din 1917—1918 că soluţiile intermediare sînt imposibile trebuie considerat un om pierdut.

Pe de altă parte, nu e greu să te convingi că în orice trecere de la capitalism la socialism dictatura este necesară pentru două motive principale sau în două direcţii principale. În primul rînd, nu poate fi biruit şi stîrpit capitalismul fără o reprimare necruţătoare a împotrivirii exploatatorilor, care nu pot fi lipsiţi dintr-o dată de bogăţia lor, de superioritatea lor în domeniul organizării şi al cunoştinţelor şi care vor încerca deci în mod inevitabil, în cursul unei perioade destul de lungi, să răstoarne puterea celor săraci, pe care o detestă. În al doilea rînd, orice mare revoluţie, şi mai cu seamă cea socialistă, chiar şi în cazul cînd n-ar exista un război extern, e de neconceput fără un război intern, adică fără un război civil, care înseamnă o ruină şi mai mare decît un război extern, înseamnă mii şi milioane de cazuri de şovăire şi de trecere dintr-o tabără în alta, înseamnă o stare de extremă nesiguranţă, dezechilibru şi haos. Şi se înţelege că toate elementele de descompunere ale vechii societăţi, care în mod inevitabil sînt foarte numeroase şi legate mai ales de mica burghezie (dat fiind că orice război şi orice criză ruinează şi distruge în primul rînd mica burghezie), nu pot să nu „se afirme" cu prilejul unei răsturnări atît de adînci. Iar elementele de descompunere *nu se pot* „afirma" altfel decît prin înmulţirea crimelor, a actelor de huliganism, a cazurilor de corupţie, de speculă şi a tot felul de ticăloşii. Pentru a pune capăt tuturor acestor manifestări, e nevoie de timp şi *de o mînă de fier.*

Istoria nu cunoaşte nici o mare revoluţie în care poporul să nu fi simţit în mod instinctiv acest lucru şi să nu fi dat dovadă de o fermitate salutară, împuşcînd pe loc pe hoţii prinşi asupra faptului. Nenorocirea revoluţiilor din trecut a fost că entuziasmul revoluţionar al maselor, care le menţinea într-o stare de încordare şi le dădea forţa necesară pentru a zdrobi fără cruţare elementele de descompunere, nu era de lungă durată. Cauza socială, adică de clasă, a acestei instabilităţi a entuziasmului revoluţionar al maselor era slăbiciunea proletaria-

www.dacoromanica.ro

tului, *singurul* în stare (dacă e destul de numeros, de conştient şi de disciplinat) să atragă de partea lui *majoritatea* celor ce muncesc şi sînt exploataţi (sau, ca să ne exprimăm mai simplu şi mai popular, majoritatea celor săraci) şi să păstreze puterea un timp destul de îndelungat pentru a asigura zdrobirea completă a tuturor exploatatorilor şi a tuturor elementelor de descompunere.

Această experienţă istorică a tuturor revoluţiilor, această învăţătură istorică de însemnătate economică şi politică universală a fost concretizată chiar de Marx într-o formulă concisă, clară, precisă şi pregnantă: dictatura proletariatului. Şi că revoluţia rusă a purces cum trebuie la înfăptuirea acestei sarcini de însemnătate istorică mondială, *a dovedit-o* marşul triumfal al organizaţiei sovietice la toate popoarele şi populaţiile din Rusia. Căci Puterea sovietică nu este altceva decît forma organizatorică a dictaturii proletariatului, a dictaturii clasei de avangardă, care ridică la un democratism nou, la o participare de sine stătătoare la conducerea statului zeci şi zeci de milioane de oameni ai muncii şi exploataţi, care prin propria lor experienţă învaţă să vadă în avangarda disciplinată şi conştientă a proletariatului conducătorul lor cel mai sigur.

Dar dictatura este un cuvînt mare. Şi cuvintele mari nu trebuie aruncate în vînt. Dictatura este o putere de fier, care acţionează cu îndrăzneală şi rapiditate revoluţionară şi care e necruţătoare în măsurile ei de represiune îndreptate atît împotriva exploatatorilor, cît şi împotriva huliganilor. Dar puterea noastră de stat este extrem de moale; de cele mai multe ori ea aduce mai mult a piftie decît a fier. Nu trebuie să uităm nici un moment că stihia burgheză şi mic-burgheză luptă împotriva Puterii sovietice pe două căi: pe de o parte, ea acţionează din afară, prin metodele unor Savinkov, Goţ, Gheghecikori, Kornilov, prin comploturi şi rebeliuni, prin abjecta lor înrîurire „ideologică", prin torentele de minciuni şi calomnii care se revarsă din publicaţiile cadeţilor, ale socialiştilor-revoluţionari de dreapta şi ale menşevicilor; pe de altă parte, ea acţionează dinăuntru, căutînd să folosească orice element de descompunere,

www.dacoromanica.ro

orice slăbiciune pentru a corupe oamenii, pentru a agrava indisciplina, dezmățul și haosul. Cu cît ne apropiem mai mult de reprimarea militară totală a împotrivirii opuse de burghezie, cu atît mai periculoasă devine pentru noi stihia anarhiei mic-burgheze. Și lupta împotriva acestei stihii nu poate fi dusă numai prin propagandă și agitație, numai prin organizarea întrecerii și prin selecționarea organizatorilor, ea trebuie dusă și prin constrîngere.

Pe măsură ce sarcina principală a puterii devine conducerea treburilor de stat, iar nu represiunile cu caracter militar, forma tipică de manifestare a reprimării și constrîngerii devine judecarea, iar nu împușcarea pe loc. Și în această privință, după 25 octombrie 1917 masele revoluționare au pornit pe calea cea bună și au dovedit vitalitatea revoluției, începînd să-și organizeze instanțe judecătorești proprii, muncitorești și țărănești, încă înainte de a se emite vreun decret de dizolvare a aparatului judecătoresc burghezo-birocratic. Dar tribunalele noastre revoluționare și populare sînt peste măsură de slabe, neînchipuit de slabe. Se simte că concepțiile moștenite de popor din vremurile cînd se afla sub jugul moșierilor și al burgheziei, și care-l fac să vadă în organele judecătorești ceva oficial și străin lui, n-a fost încă definitiv spulberată. Oamenii nu sînt îndeajuns de conștienți că o instanță judecătorească e un organ menit să atragă tocmai populația săracă, în întregul ei, la conducerea statului (fiindcă activitatea judecătorească este una dintre funcțiile de conducere a statului), că instanțele judecătorești sînt *organe ale puterii* proletariatului și a țărănimii sărace, sînt un instrument de *educare în spiritul disciplinei*. Ei nu sînt îndeajuns de conștienți de faptul, simplu și evident, că, dacă principalele calamități ale Rusiei sînt foametea și șomajul, aceste calamități nu pot fi biruite prin nici un fel de avînturi de moment, ci numai printr-o organizare și o disciplină multilaterală și atotcuprinzătoare, care să antreneze întregul popor, pentru a spori producția de pîine pentru oameni și de pîine pentru industrie (combustibil), a o aduce la timp la locul cuvenit și a o distribui cum trebuie ; — că, de aceea, *oricine* încalcă disciplina muncii, în orice uzină,

www.dacoromanica.ro

în orice întreprindere şi în orice domeniu de activitate, *poartă vina* chinurilor foametei şi ale şomajului ; — că trebuie să ştim să descoperim pe cei vinovaţi de această stare de lucruri, să-i dăm în judecată şi să-i pedepsim fără cruţare. Stihia mic-burgheză, împotriva căreia va trebui să ducem acum lupta cea mai înverşunată, se manifestă tocmai prin aceea că oamenii sînt prea puţin conştienţi de legătura economică şi politică ce există între foamete şi şomaj, de o parte, şi delăsarea tuturor şi a fiecăruia în domeniul organizării şi al disciplinei, de altă parte, că mai e încă puternic înrădăcinată mentalitatea *micului proprietar :* să smulg eu cît mai mult, iar de ceilalţi puţin îmi pasă !

La căile ferate, care întruchipează, poate, în modul cel mai concret legăturile economice ale unui organism creat de marele capitalism, această luptă a stihiei dezmăţului mic-burghez împotriva spiritului de organizare proletar este deosebit de vizibilă. Elementul „administrativ" furnizează un mare număr de sabotori şi de şperţari ; elementul proletar, prin tot ce are el mai bun, luptă pentru disciplină ; dar şi unul şi celălalt este reprezentat, desigur, de mulţi oameni şovăielnici şi „slabi", care nu sînt în stare să reziste „ispitei" speculei, mitei şi avantajului personal obţinut cu preţul degradării întregului aparat, de a cărui bună funcţionare depinde biruirea foametei şi a şomajului.

E caracteristică lupta care s-a desfăşurat, pe acest teren, în jurul ultimului decret cu privire la conducerea căilor ferate, prin care se acordă unora dintre conducători puteri dictatoriale (sau puteri „nelimitate") [71]. Reprezentanţii conştienţi (şi în cea mai mare parte, pe cît se pare, inconştienţi) ai dezmăţului mic-burghez voiau să vadă în acordarea de puteri „nelimitate" (adică dictatoriale) unor anumite persoane o abatere de la principiul colegialităţii şi de la democratism, ca şi de la principiile Puterii sovietice. Unii dintre socialiştii-revoluţionari de stînga au desfăşurat pe alocuri o agitaţie de-a dreptul huliganică împotriva decretului asupra puterilor dictatoriale, adică o agitaţie care făcea apel la instinctele josnice şi la tendinţele proprii micului pro-

www.dacoromanica.ro

prietar de „a înhăța" cît mai mult. A apărut astfel o problemă de o însemnătate cu adevărat uriașă. În primul rînd se punea chestiunea, de ordin principial, dacă în general numirea unor persoane învestite cu puteri dictatoriale nelimitate este compatibilă cu principiile fundamentale ale Puterii sovietice. În al doilea rînd, se punea chestiunea în ce raport se află acest caz — sau acest precedent, dacă vreți — cu sarcinile speciale ale puterii în momentul concret dat. Asupra celor două chestiuni trebuie să ne oprim cu toată atenția.

Că în istoria mișcărilor revoluționare dictatura personală a fost foarte adeseori exponentul, purtătorul și promotorul dictaturii claselor revoluționare — e un lucru dovedit de experiența incontestabilă a istoriei. Cu democratismul burghez, dictatura personală era, desigur, compatibilă. Dar în această chestiune defăimătorii burghezi ai Puterii sovietice, ca și ciracii lor mic-burghezi, dau totdeauna dovadă de mare abilitate: pe de o parte, ei califică pur și simplu Puterea sovietică drept ceva absurd, anarhic și barbar și ocolesc cu grijă toate paralelele noastre istorice și dovezile noastre teoretice că Sovietele reprezintă o formă superioară a democratismului, ba mai mult chiar: ele sînt începutul formei *socialiste* a democratismului; pe de altă parte însă, ei ne pretind nouă un democratism superior celui burghez și ne spun: dictatura personală este absolut incompatibilă cu democratismul vostru sovietic, bolșevic (adică *socialist*, iar nu burghez).

Aceste raționamente sînt din cale-afară de șubrede. Dacă nu sîntem anarhiști, trebuie să recunoaștem necesitatea statului, *adică a constrîngerii*, pentru trecerea de la capitalism la socialism. Forma constrîngerii este determinată de gradul de dezvoltare al clasei revoluționare date, apoi de unele împrejurări speciale, cum sînt, de pildă, consecințele unui război îndelungat și reacționar, apoi de formele de împotrivire ale burgheziei și ale micii burghezii. De aceea *nu există* absolut nici o contradicție principială între democratismul sovietic *(adică* socialist) și exercitarea puterii dictatoriale de către anumite persoane. Dictatura proletară se deosebește de

www.dacoromanica.ro

cea burgheză prin faptul că ea își îndreaptă loviturile împotriva minorității exploatatoare, în interesul majorității exploatate, și apoi prin faptul că ea e exercitată — *și prin anumite persoane* — nu numai de către masele poporului muncitor și exploatat, dar și de către organizații care sînt în așa fel alcătuite, încît să trezească aceste mase, să le ridice la opera creatoare ce le-a fost hărăzită de istorie (organizațiile sovietice fac parte din organizațiile de acest fel).

Cu privire la a doua problemă, aceea a însemnătății pe care o are puterea dictatorială personală din punctul de vedere al sarcinilor specifice ale momentului de față, trebuie să spunem că orice mare industrie mecanizată — adică tocmai izvorul material de producție și fundamentul socialismului — necesită o absolută și strictă *unitate de voință*, care să îndrumeze munca în comun a sute, mii și zeci de mii de oameni. Atît din punct de vedere tehnic, cît și din punct de vedere economic și istoric, această necesitate este evidentă, și ea a fost recunoscută întotdeauna drept o condiție a socialismului de către toți cei care au reflectat asupra lui. Dar cum poate fi asigurată o strictă unitate de voință? — Prin subordonarea voinței a mii de oameni voinței unui singur om.

Această subordonare, atunci cînd cei ce participă la munca în comun dau dovadă de o conștiință și o disciplină ideală, poate să semene mai degrabă cu conducerea blîndă a unui dirijor. Ea poate să îmbrace formele aspre ale dictaturii atunci cînd nu există o disciplină și o conștiință ideală. Dar și într-un caz și în altul *subordonarea necondiționată* față de o voință unică este absolut necesară pentru buna desfășurare a muncii organizate după modelul marii industrii mecanizate. La căile ferate ea este de două și de trei ori mai necesară. Și tocmai această trecere de la o sarcină politică la alta, care *în aparență* nu seamănă de loc cu prima, constituie întreaga originalitate a momentului de față. Revoluția a sfărîmat abia de curînd cătușele cele mai vechi, cele mai solide și mai grele, cărora masele li se supuneau din constrîngere. Asta a fost ieri. Iar astăzi aceeași revolu-

www.dacoromanica.ro

ţie — şi tocmai în interesul dezvoltării şi consolidării ei, tocmai în interesul socialismului — cere o *supunere absolută* a maselor faţă de *voinţa unică* a celor ce conduc procesul muncii. Se înţelege că o asemenea trecere nu se poate face dintr-o dată. Se înţelege că ea poate fi înfăptuită numai cu preţul unor mari şocuri, zguduiri, întoarceri la starea dinainte, cu preţul unei uriaşe încordări de energie din partea avangărzii proletare, care duce poporul spre ceea ce e nou. La toate acestea nu se gîndesc cei ce cad în isteria filistină a celor de la „Novaia Jizn" sau de la „Vpered" [72], a celor de la „Delo Naroda" sau de la „Naş Vek" [73].

Luaţi mentalitatea unui simplu reprezentant de rînd al masei celor ce muncesc şi sînt exploataţi şi puneţi-o faţă în faţă cu condiţiile materiale, obiective ale vieţii lui sociale. Pînă la Revoluţia din Octombrie, el *nu* a văzut încă, în practică, ca clasele avute, exploatatoare să fi sacrificat într-adevăr ceva cu adevărat important, să fi renunţat la ceva în favoarea lui. El n-a văzut *încă* să i se fi dat pămîntul şi libertatea de atîtea ori făgăduite, să i se fi dat pacea, să se fi renunţat la interesele de „mare putere" şi la tratatele secrete imperialiste, să se fi renunţat la capital şi la profituri. El a văzut toate acestea abia *după* 25 octombrie 1917, cînd şi le-a luat singur, cu forţa, şi a trebuit după aceea să-şi apere, tot cu forţa, cuceririle împotriva unora ca Kerenski, Goţ, Ghegheckori, Dutov şi Kornilov. Se înţelege că un timp oarecare toată atenţia lui, toate gîndurile, toate forţele lui sufleteşti sînt îndreptate spre un singur lucru: să răsufle o leacă, să-şi îndrepte spinarea, să se afirme, să se bucure de bunurile imediate ale vieţii, pe care acum şi le poate lua şi pe care înainte nu i le dădeau exploatatorii astăzi doborîţi. Se înţelege că e nevoie de un timp oarecare pentru ca un reprezentant de rînd al masei nu numai să vadă el însuşi, nu numai să se convingă, dar să şi simtă că nu se poate ca pur şi simplu „să iei", să înhaţi, să smulgi, că aşa ceva duce la agravarea ruinii, la pieire, la întoarcerea Kornilovilor. O cotitură corespunzătoare în condiţiile de viaţă (deci şi în psihologia) maselor muncitoare obişnuite abia acum începe să se producă. Şi în-

www.dacoromanica.ro

treaga noastră sarcină, a partidului comuniştilor (bolşevicilor), care este exponentul conştient al năzuinţelor de eliberare ale celor exploataţi, este să înţelegem această cotitură, să înţelegem necesitatea ei, să punem în fruntea masei istovite, care caută obosită o ieşire, s-o ducem pe calea cea dreaptă, pe calea disciplinei în muncă, a îmbinării sarcinii de a discuta în cadrul unor mitinguri *despre* condiţiile de muncă, cu aceea de a asigura o subordonare necondiţionată faţă de voinţa conducătorului sovietic, a dictatorului *în timpul* muncii.

Burghezii, menşevicii, cei de la „Novaia Jizn", care nu văd altceva decît haos, harababură şi răbufnire de egoism de mic proprietar, îşi bat joc de „zarva mitingurilor", dar şi mai des spumegă de furie împotriva lor. Dar, fără să participe la mitinguri, masa celor asupriti n-ar fi putut niciodată să treacă de la disciplina impusă de exploatatori la disciplina conştientă şi acceptată de bunăvoie. În organizarea de mitinguri se manifestă tocmai adevăratul democratism al celor ce muncesc, şi ele constituie mijlocul prin care aceştia îşi îndreaptă spinarea ; ele înseamnă trezirea acestora la o viaţă nouă, primii lor paşi pe un teren pe care ei înşişi l-au curăţat de năpîrci (de exploatatori, de imperialişti, de moşieri şi capitalişti) şi pe care vor să înveţe să-l amenajeze ei înşişi în felul lor, pentru ei, după principiile puterii lor de stat, ale Puterii *sovietice*, şi nu după acelea ale unei puteri ostile, boiereşti, burgheze. A fost nevoie tocmai de victoria din octombrie a oamenilor muncii împotriva exploatatorilor, a fost nevoie de o întreagă perioadă istorică în care înşişi oamenii muncii să discute mai întîi despre noile condiţii de viaţă şi să dezbată noile sarcini, pentru ca să devină posibilă o trecere temeinică la forme superioare de disciplină a muncii, la însuşirea conştientă a ideii că dictatura proletariatului constituie o necesitate, la supunerea absolută, în timpul muncii, faţă de dispoziţiile personale date de reprezentanţii Puterii sovietice.

Această trecere a început acum.

Am rezolvat cu succes prima sarcină a revoluţiei, am văzut cum masele muncitoare au pregătit ele însele condiţia principală a succesului ei : unirea eforturilor împo-

www.dacoromanica.ro

triva exploatatorilor, în vederea răsturnării lor. Etape ca octombrie 1905, februarie şi octombrie 1917 prezintă o importanţă istorică universală.

Am rezolvat cu succes şi a doua sarcină a revoluţiei, care constă în a trezi şi a ridica tocmai acele straturi sociale „de jos" care au fost împinse în jos de către exploatatori şi care abia după 25 octombrie 1917 au căpătat deplina libertate să doboare pe exploatatori, să înceapă să se orienteze singure şi să-şi orînduiască viaţa în felul lor. Participarea la mitinguri a maselor muncitoare celor mai asuprite, mai oropsite şi mai puţin pregătite, trecerea lor de partea bolşevicilor, înfăptuirea de către ele, pretutindeni, a propriei lor organizări sovietice — iată a doua mare etapă a revoluţiei.

Începe acum a treia etapă. Trebuie să consolidăm ceea ce am cucerit noi înşine, ceea ce am decretat, legiferat, discutat şi stabilit noi înşine, astfel ca să capete formele trainice ale *disciplinei muncii de fiecare zi*. Aceasta este sarcina cea mai grea, dar şi cea mai nobilă, fiindcă numai prin rezolvarea ei vom ajunge să avem rînduieli socialiste. Trebuie să învăţăm să îmbinăm democratismul de miting al maselor muncitoare — democratism furtunos, clocotitor ca apele de primăvară ce se revarsă peste maluri — cu disciplina *de fier* în timpul muncii, cu *supunerea absolută* faţă de voinţa unei singure persoane, a conducătorului sovietic în timpul muncii.

Acest lucru noi n-am învăţat încă să-l facem.

O să învăţăm să-l facem.

Eram ameninţaţi ieri de restaurarea exploatării burgheze în persoana unora de teapa lui Kornilov, Goţ, Dutov, Gheghecikori şi Bogaevski. Pe aceştia i-am învins. Astăzi restaurarea, aceeaşi restaurare, ne ameninţă sub o altă formă, sub forma stihiei dezmăţului şi anarhismului mic-burghez, a atitudinii de „nu mă amestec, nu mă bag", specifică micului proprietar, sub forma atacurilor şi a incursiunilor zilnice, mărunte, dar numeroase, ale acestei stihii împotriva disciplinei proletare. Această stihie a anarhiei mic-burgheze trebuie s-o învingem şi o vom învinge.

www.dacoromanica.ro

DEZVOLTAREA ORGANIZAȚIEI SOVIETICE

Caracterul socialist al democratismului sovietic, adică *proletar*, în aplicarea lui concretă, dată, constă, în primul rînd, în faptul că alegătorii sînt masele muncitoare și exploatate, în timp ce burghezia este exclusă de la vot; în al doilea rînd, în faptul că sînt înlăturate orice formalități și restricții birocratice electorale și că masele stabilesc ele însele în ce mod și la ce intervale se țin alegerile, avînd totodată deplina libertate de a-i rechema pe cei aleși; în al treilea rînd, în faptul că se creează cea mai bună organizație de masă a avangărzii oamenilor muncii, a proletariatului din marea industrie, care-i permite acestuia să conducă masele largi ale celor exploatați, să le atragă la o viață politică de sine stătătoare, să le educe politicește, pe baza propriei lor experiențe, — că în felul acesta, pentru prima oară, se ajunge în situația cînd într-adevăr *întreaga* populație învață să conducă statul și începe să-l conducă.

Acestea sînt principalele trăsături distinctive ale democratismului pus în aplicare în Rusia, democratism de *tip* superior, care înseamnă o ruptură cu denaturarea lui burgheză și trecerea la democratismul socialist și la condițiile în care statul va putea începe treptat să dispară.

Se înțelege că stihia dezorganizării mic-burgheze (care într-o măsură sau alta se manifestă, *în mod inevitabil, în orice* revoluție proletară și care în revoluția noastră se manifestă cu o deosebită tărie datorită caracterului mic-burghez al țării, stării ei de înapoiere și urmărilor războiului reacționar) nu poate să nu-și pună amprenta și asupra Sovietelor.

Trebuie să depunem eforturi susținute pentru a dezvolta organizația Sovietelor și Puterea sovietică. Există tendința mic-burgheză de a-i transforma pe membrii Sovietelor în „parlamentari" sau, pe de altă parte, în birocrați. Trebuie să combatem o asemenea tendință, făcînd ca *toți* membrii Sovietelor să participe în mod practic la activitatea de conducere a statului. În multe locuri secțiile Sovietelor se transformă în organe care încetul cu încetul se contopesc cu comisariatele. Scopul nostru

www.dacoromanica.ro

este să atragem *întreaga populaţie săracă*, s-o facem să participe în mod practic la activitatea de conducere, şi diferitele măsuri pentru realizarea acestui scop — cu cît vor fi mai variate, cu atît va fi mai bine — trebuie să fie minuţios înregistrate, studiate, sistematizate, verificate printr-o experienţă mai largă, să devină lege. Scopul nostru este ca *fiecare* om al muncii, după ce şi-a terminat cele 8 ore ale „programului" său de muncă productivă, să participe *în mod gratuit* la exercitarea unor funcţii de stat; trecerea la un asemenea sistem este deosebit de anevoioasă, dar ea este singura garanţie pentru consolidarea definitivă a socialismului. Noutatea şi dificultatea acestei schimbări, bineînţeles, au drept urmare o mulţime de paşi făcuţi, ca să zicem aşa, pe dibuite, o mulţime de greşeli şi şovăieli, fără de care nu se poate obţine un progres mai sensibil. Întreaga originalitate a situaţiei actuale, în ceea ce priveşte pe mulţi din cei ce vor să fie consideraţi drept socialişti, constă în faptul că aceşti oameni s-au deprins să opună în mod abstract capitalismul socialismului, punînd între ele, cu un aer grav, cuvîntul „salt" (unii, amintindu-şi crîmpeie din cele citate din Engels, adaugă cu un aer şi mai grav: „salt din imperiul necesităţii în imperiul libertăţii" [74]). Că marii dascăli ai socialismului înţelegeau prin „salt" o schimbare radicală sub unghiul de vedere al cotiturilor istoriei universale şi că salturile de acest fel cuprind perioade de cîte 10 ani, ba chiar şi mai lungi, la asta nu sînt în stare să se gîndească cei mai mulţi dintre aşa-zişii socialişti care „au citit ce scrie la carte" despre socialism, dar care niciodată n-au aprofundat în mod serios chestiunea. E firesc ca, în asemenea vremuri, în rîndurile faimoasei „intelectualităţi" să apară un număr nesfîrşit de bocitoare: una se jeleşte după Adunarea constituantă, alta după disciplina burgheză, o a treia după ordinea capitalistă sau după moşierul civilizat, alta după situaţia de mare putere imperialistă, şi aşa mai departe.

Ceea ce prezintă într-adevăr interes într-o epocă de mari salturi este că mulţimea de dărîmături ale vechiului, care se acumulează uneori mai repede decît germenii noului (care nu întotdeauna sînt vizibili din capul locu-

www.dacoromanica.ro

lui), necesită capacitatea de a discerne ceea ce este mai esenţial în linia sau în lanţul dezvoltării. Sînt momente în istorie cînd lucrul cel mai important pentru succesul revoluţiei este să se acumuleze cît mai multe dărîmături, adică să se arunce în aer cît mai multe instituţii vechi ; sînt momente cînd s-a dărîmat destul şi se pune la ordinea zilei activitatea „prozaică" („plicticoasă" pentru un revoluţionar mic-burghez) de curăţire a terenului de dărîmături ; sînt momente cînd lucrul cel mai important este îngrijirea cu atenţie a mlădiţelor noului, care răsar de sub dărîmături pe un teren ce n-a fost încă bine curăţat de moloz.

Nu este suficient să fii revoluţionar şi adept al socialismului sau comunist în general. Trebuie să ştii să găseşti în fiecare moment dat acea verigă deosebită a lanţului de care să te prinzi cu toate puterile pentru a ţine întregul lanţ şi a pregăti temeinic trecerea la veriga următoare, iar ordinea în care se succedă verigile, forma lor, înlănţuirea lor, deosebirile dintre ele în lanţul evenimentelor istorice nu sînt atît de simple sau de rudimentare ca într-un lanţ obişnuit, făcut de un fierar.

Lupta împotriva denaturării birocratice a organizaţiei sovietice este asigurată de trăinicia legăturii dintre Soviete şi „popor" — înţelegînd prin acest cuvînt masele muncitoare şi exploatate —, de supleţea şi elasticitatea acestei legături. Parlamentul burghez, chiar şi în cea mai bună republică capitalistă din lume din punctul de vedere al democratismului, nu este niciodată considerat de către populaţia săracă drept o instituţie „a ei". Sovietele însă sînt pentru masele de muncitori şi ţărani o instituţie „a lor", iar nu una străină. „Social-democraţii" contemporani de teapa lui Scheidemann sau, ceea ce este cam acelaşi lucru, de teapa lui Martov au aversiune pentru Soviete, se simt atraşi de venerabilul parlament burghez sau de Adunarea constituantă, tot aşa cum, cu şase decenii în urmă, Turgheniev se simţea atras spre o moderată constituţie monarhică şi nobiliară şi avea aversiune pentru democratismul ţărănesc al lui Dobroliubov şi Cernîşevski [75].

Tocmai apropierea dintre Soviete şi „poporul" muncitor creează forme speciale de revocare şi de control de

www.dacoromanica.ro

jos, care acum trebuie să fie dezvoltate cu deosebită rîvnă. Astfel, Consiliile învăţămîntului public, în calitatea lor de conferinţe periodice ale alegătorilor sovietici şi ale delegaţilor lor în vederea discutării şi controlării activităţii autorităţilor sovietice în acest domeniu, merită toată simpatia şi tot sprijinul. Nu poate să fie nimic mai stupid decît tendinţa de a transforma Sovietele în ceva anchilozat, într-un scop în sine. Cu cît hotărîrea cu care ne pronunţăm acum pentru o putere fermă şi necruţătoare, pentru dictatura personală *în anumite procese de muncă*, în anumite laturi ale funcţiilor *pur executive*, este mai mare, cu atît mai variate trebuie să fie formele şi metodele controlului de jos, pentru a paraliza astfel orice posibilitate, oricît de mică, de a denatura Puterea sovietică, pentru a stîrpi într-una şi fără preget buruiana birocratismului.

ÎNCHEIERE

O situaţie extraordinar de grea, de complicată şi de primejdioasă pe plan internaţional; necesitatea de a manevra şi de a da înapoi; o perioadă de aşteptare a unor noi izbucniri ale revoluţiei care se maturizează cu o chinuitoare încetineală în apus; înăuntrul ţării, o perioadă de construcţie lentă şi de necruţătoare „strunire", de îndelungată şi îndîrjită luptă a strictei discipline proletare împotriva ameninţătoarei stihii a dezmăţului şi anarhiei mic-burgheze — iată, pe scurt, trăsăturile distinctive ale fazei speciale de dezvoltare a revoluţiei socialiste prin care trecem acum. Aceasta e veriga — din lanţul istoric al evenimentelor — de care trebuie să ne prindem cu toate puterile, pentru a fi la înălţimea sarcinii, pînă ce vom trece la veriga următoare, care ne atrage prin deosebita ei strălucire, prin strălucirea victoriilor revoluţiei proletare internaţionale.

Încercaţi să puneţi faţă în faţă concepţia obişnuită, curentă a „revoluţionarului" şi lozincile care decurg din particularităţile fazei prin care trecem: să manevrăm, să ne retragem, să aşteptăm, să construim pe îndelete, să strunim în mod necruţător, să disciplinăm cu stricteţe,

www.dacoromanica.ro

să luptăm pentru lichidarea dezmățului... Mai e de mirare că la auzul acestor lozinci unii „revoluționari" se simt cuprinși de o nobilă indignare și încep „să tune și să fulgere" împotriva noastră, acuzîndu-ne că am dat uitării tradițiile revoluției din Octombrie, că ducem o politică de conciliere cu specialiștii burghezi, că ne pretăm la compromisuri cu burghezia, că avem o orientare mic-burgheză, reformistă etc. etc. ?

Nenorocirea acestor pseudorevoluționari este că pînă și aceia dintre ei care sînt călăuziți de cele mai bune intenții și se disting printr-un devotament fără margini față de cauza socialismului nu-și dau destul de bine seama de starea deosebită și deosebit de „neplăcută" prin care a trebuit inevitabil să treacă o țară înapoiată, sfîșiată de un război reacționar și nenorocit, și care a început revoluția socialistă cu mult înaintea țărilor mai înaintate ; ei n-au destulă tărie în momentele grele ale unei treceri grele. Se înțelege că tocmai partidul „socialiștilor-revoluționari de stînga" e cel care face partidului nostru o opoziție „oficială" de *acest* fel. Excepții individuale de la tipurile de grupuri și de clase există și vor exista, desigur, întotdeauna. Dar tipurile sociale rămîn. Într-o țară cu o populație în care micii proprietari precumpănesc în foarte mare măsură asupra populației pur proletare, se va face simțită în mod inevitabil — și din cînd în cînd extrem de puternic — deosebirea dintre revoluționarul proletar și revoluționarul mic-burghez. Acesta din urmă șovăie și se clatină la fiecare cotitură a evenimentelor, trece de la revoluționarismul înfocat din martie 1917 la proslăvirea „coaliției" în mai, la ura împotriva bolșevicilor (sau la deplîngerea „spiritului lor de aventură") în iulie, la îndepărtarea, cu teamă, de bolșevici la sfîrșitul lunii octombrie, la sprijinirea lor în decembrie, și, în sfîrșit, în martie și aprilie 1918 indivizii ăștia, de cele mai multe ori, strîmbă din nas cu dispreț, spunînd : „Eu nu sînt dintre aceia care înalță imnuri muncii «organice», practicismului și deprinderii de a face totul în mod treptat".

Izvorul social al acestor tipuri de oameni este micul proprietar, care e exasperat de grozăviile războiului, de dezastrul neașteptat, de nemaipomenitele suferințe pri-

www.dacoromanica.ro

cinuite de foamete şi de ruină, care se zbate cuprins de isterie, căutînd o cale de ieşire şi de salvare şi oscilînd între încrederea în proletariat şi sprijinirea lui, de o parte, şi accese de desperare, de altă parte. Trebuie să înţelegem bine odată şi să ne intre bine în cap că pe o asemenea bază socială nu se poate clădi nici un fel de socialism. Numai o clasă care îşi urmează fără şovăire drumul ei, care nu-şi pierde curajul şi nu se lasă pradă desperării nici în momentele trecerilor celor mai anevoioase, mai grele şi mai primejdioase, poate să conducă masele muncitoare şi exploatate. N-avem nevoie de elanuri isterice. Avem nevoie de pasul cadenţat al batalioanelor de fier ale proletariatului.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA SITUAŢIA TRANSPORTULUI PE APĂ

PROIECT DE HOTĂRIRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [76]

Ascultînd comunicarea cu privire la situaţia catastrofală a transportului pe apă şi luînd cunoştinţă de proiectul de decret elaborat de Consiliul Economic Superior de acord cu Comitetul central al sindicatelor de lucrători din întreprinderile fluviale şi maritime şi cu reprezentanţii Ţentrovolgăi,

Consiliul Comisarilor Poporului confirmă acest proiect cu titlu de măsură provizorie ;

— cere congresului lucrătorilor de la întreprinderile de navigaţie din Nijni-Novgorod să traducă imediat în viaţă şi fără nici un fel de abateri acest proiect ;

— în caz că, totuşi, congresul consideră că pe viitor este necesar să se aducă unele amendamente la acest decret, Consiliul Comisarilor Poporului propune congresului să trimită la el o delegaţie învestită cu depline puteri, pentru a discuta şi a ajunge la o rezolvare definitivă a problemei acestor amendamente.

Consiliul Comisarilor Poporului pune în vedere congresului că, dată fiind situaţia catastrofală a transportului pe apă, orice tărăgănare este cu totul inadmisibilă şi este absolut necesar ca toate dispoziţiile date de Kavomar [77] să fie executate cu toată stricteţea şi în modul cel mai conştiincios. Numai în felul acesta poate Consiliul Comisarilor Poporului să justifice în faţa ţării sumele enorme alocate pentru naţionalizarea flotei [78].

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

Scris la 26 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU DECRETUL CU PRIVIRE LA TRIBUNALELE REVOLUŢIONARE [79]

1

CĂTRE MEMBRII COLEGIULUI COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU JUSTIŢIE ŞI, ÎN COPIE, CĂTRE PREŞEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL

Decretul cu privire la tribunalele sovietice este, după părerea mea, complet greşit şi ca atare trebuie refăcut în întregime.

Este greşit să se abroge decretul cu privire la tribunalele pentru judecarea delictelor de presă [80] fără să se facă în prealabil un bilanţ şi o analiză a rezultatelor obţinute de ele.

Este greşit să se instituie funcţia de „tribun" unic, care să se afle în afara colegiului Comisariatului pentru justiţie. Se ajunge astfel la o reeditare a celor mai proaste precedente create de funcţia de „procuror general".

În loc să se dea atenţie unor reforme de instituţii, unor reforme lipsite de importanţă sau aproape numai de ordin terminologic („tribun"), trebuie să se fixeze atenţia asupra rezultatelor practice obţinute de colegiul justiţiei în direcţia creării unei justiţii cu adevărat revoluţionare, care să procedeze cu promptitudine şi cu asprime necruţătoare împotriva contrarevoluţionarilor, huliganilor, trîntorilor şi dezorganizatorilor.

Lenin

30/III 1918.

www.dacoromanica.ro

2

PROIECTUL UNEI HOTĂRÎRI A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează Comisariatul pentru justiţie să refacă proiectul de decret cu privire la tribunale, înlăturînd pasajul despre puterea unică a unui „tribun" şi punînd accentul nu pe schimbări mărunte în instituţiile care au fost create începînd din octombrie 1917, ci pe rezultatele practice ale eforturilor depuse în direcţia creării unor tribunale care să procedeze într-adevăr cu toată promptitudinea şi cu o asprime cu adevărat revoluţionară împotriva contrarevoluţionarilor, elementelor corupte şi dezorganizatorilor, ca şi împotriva celor ce încalcă disciplina.

Proiectul, odată refăcut să fie tipărit şi înaintat Comitetului Executiv Central.

Scris la 30 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

INTERVENȚIE ÎN CADRUL UNEI ȘEDINȚE A PREZIDIULUI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR
1 APRILIE 1918

Se pune în discuție proiectul cu privire la disciplina în muncă, elaborat de Consiliul Central al sindicatelor din Rusia. Tov. Lenin propune o serie de amendamente și o serie de formulări mai precise ale unor puncte din proiect ; el face propunerea ca proiectul să fie concretizat. Trebuie să fie neapărat fixată mărimea salariului în acord în toate ramurile de producție, iar în specialitățile în care acest lucru nu este cu putință, să se instituie un sistem de premiere. Pentru evidența productivității și pentru respectarea disciplinei trebuie create tribunale industriale, trebuie create grupuri de controlori, care să nu fie recrutați din întreprinderi, ci din afară, din elemente de diferite profesiuni ; vor fi de asemenea atrași ingineri și contabili, precum și țărani. În decret trebuie să se vorbească precis de introducerea sistemului Taylor, cu alte cuvinte să fie folosite toate metodele științifice de muncă pe care le promovează acest sistem. Fără introducerea lui nu poate fi ridicată productivitatea, iar fără ridicarea productivității nu putem introduce socialismul. La aplicarea acestui sistem să fie atrași ingineri americani. La introducerea lui trebuie, bineînțeles, să se țină seama că hrana este proastă și, de aceea, norma de producție trebuie să fie redusă în mod corespunzător. Apoi trebuie organizată producția... * O dată cu trecerea la socialism vom avea posibilitatea să reducem ziua de muncă. În decret trebuie să se menționeze evidența și

* In procesul verbal este o omisiune. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

publicitatea dărilor de seamă cu privire la productivitatea diferitelor întreprinderi. În ceea ce privește măsurile de sancționare pentru nerespectarea disciplinei muncii, ele trebuie să fie mai severe. Trebuie să se meargă cu sancțiunile chiar pînă la condamnarea la închisoare. Se poate recurge și la concedierea din fabrică, dar caracterul acestei sancțiuni se schimbă cu totul. În orînduirea capitalistă, concedierea echivalează cu violarea unui contract civil. Acum însă, cînd se încalcă disciplina muncii, mai cu seamă dacă se introduce obligativitatea muncii, se comite un delict penal, și pentru așa ceva trebuie aplicată o anumită sancțiune.

Publicat pentru prima oară (incomplet) în 1940, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 1

Se tipărește după exemplarul dactilografiat al procesului-verbal

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI 7 APRILIE 1918 [81]

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Apariţia lui Lenin la tribună este întîmpinată cu aplauze furtunoase.) În momentul de faţă — spune Lenin — trecem prin cele mai grele luni ale revoluţiei. Bîntuie foametea, şi trebuie să ne încordăm toate forţele şi să luptăm împotriva ei, urmăriţi în permanenţă cu atenţie de privirile pline de răutăcioasă bucurie ale socialiştilor-revoluţionari de dreapta şi ale menşevicilor. Tactica lor este cea folosită de Dutov şi Kornilov, de iuncherii care s-au răsculat la Moscova împotriva Puterii sovietice. În această privinţă, menşevicii, care caută să răstoarne Puterea sovietică, sînt de partea lor, de partea burgheziei, şi în felul acesta ne trădează pe noi. Cînd noi recurgem la execuţii, ei devin tolstoieni şi, vărsînd lacrimi de crocodil, ne acuză de cruzime. Au uitat cum, împreună cu Kerenski, i-au mînat pe muncitori la măcel în timp ce ei ţineau ascunse în buzunar tratatele secrete. Au uitat acest lucru şi au devenit nişte creştini evlavioşi, care predică îndurarea.

Fără arme nu vom putea să reprimăm împotrivirea duşmanilor noştri, asta o înţeleg ei foarte bine, şi totuşi caută cu tot dinadinsul să ne discrediteze.

Trebuie să organizăm economia naţională, şi această sarcină gigantică este cu atît mai grea, cu cît revoluţia noastră e prima care a mers atît de departe pe drumul transformării sociale. Pentru a face ca această sarcină grea să devină mai uşoară, trebuie să învăţăm, dar nu din cărţi, ci din practică, din experienţă. Numai Puterea

www.dacoromanica.ro

sovietică este în stare să construiască economia naţională, şi de aceea eu vă recomand să faceţi în aşa fel ca în întreaga ţară mii de tovarăşi de-ai noştri să fie aleşi în Soviete. În afară de asta este necesar să făurim o disciplină tovărăşească. Muncitorii şi ţăranii trebuie să înţeleagă că pămînturile şi fabricile sînt bunuri ale lor şi să aibă grijă de ele ca de propriul lor avut.

Numai acum, cînd aruncăm o privire înapoi şi vedem toată neputinţa burgheziei şi nimicnicia intelectualităţii sabotoare, mă conving de uriaşul pas înainte făcut de noi. Şi pentru ca să putem înainta cu succes, trebuie să stîrpim din rîndurile noastre ignoranţa şi indolenţa ; dar să faci acest lucru este mult mai greu decît să-l răstorni pe idiotul de Romanov sau pe cretinul de Kerenski.

Ne sugrumă Germania, ne atacă Japonia [82]. Şi iată că în aceste vremuri grele menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de dreapta, aceşti mieluşei blînzi, ne acuză în gura mare că sîntem cruzi, uitînd că ei sînt aceia care au înălţat spînzurătoarea pentru tov. Şaumian [83]. Drept răspuns eu pot să le spun : da, noi nu tăgăduim că împotriva exploatatorilor recurgem la mijloace de violenţă.

Aceste lacrimi ale menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari de dreapta, provocate de cruzimea noastră, constituie ultima lor încercare de a participa la viaţa politică a ţării şi totodată ele sînt un simbol al slăbiciunii lor. Noi ne vom război cu ei fără cruţare. Trebuie să plătim acum pentru toată moştenirea lăsată de ţarism, pentru toate păcatele lăsate de regimul lui Nicolaie şi al lui Kerenski. Dar, cînd vom pune capăt dezorganizării şi apatiei, vom obţine, prin muncă fără preget, măreaţa victorie a socialismului. (Aplauze puternice.)

„Izvestiia Saratovskogo Soveta"
nr. 71 din 13 aprilie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DIRECTIVE PENTRU SOVIETUL DIN VLADIVOSTOK [84]

Trebuie să se telegrafieze la Irkutsk (pentru Vladivostok) prin fir direct:

Considerăm că situaţia este extrem de serioasă şi prevenim pe tovarăşi în modul cel mai categoric. Nu vă faceţi iluzii: japonezii vor ataca în mod sigur. Acest lucru e inevitabil. Ei vor fi ajutaţi, probabil, de toţi aliaţii, fără excepţie. De aceea trebuie să începeţi să vă pregătiţi fără nici o întîrziere, şi în mod serios, din toate puterile. Trebuie să acordaţi cea mai mare atenţie replierii, retragerii în ordine, evacuării proviziilor şi a materialelor de cale ferată. Nu vă propuneţi scopuri irealizabile. Pregătiţi minarea şi aruncarea în aer a şinelor, evacuarea vagoanelor şi a locomotivelor, pregătiţi baraje de mine lîngă Irkutsk sau în Transbaikal. Informaţi-ne cu precizie, de două ori pe săptămînă, cîte locomotive şi vagoane au fost evacuate şi cîte au rămas. Altfel nu credem şi nu vom crede nimic. Acum nu avem bancnote, dar începînd din a doua jumătate a lunii aprilie vom avea multe; ajutorul nostru însă va fi condiţionat de succesele practice obţinute de voi în evacuarea vagoanelor şi a locomotivelor din Vladivostok, în pregătirea aruncării în aer a podurilor etc.

Lenin

Scris la 7 aprilie 1918

Publicat pentru prima oară (în facsimil) în cartea „Războiul civil din 1918—1921", vol. 3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE POLITICII ECONOMICE ŞI ÎN SPECIAL ALE POLITICII BANCARE [85]

I. Ducerea pînă la capăt a naţionalizării industriei şi schimbului.
II. Naţionalizarea băncilor şi trecerea treptată la socialism.
III. Încadrarea obligatorie a populaţiei în asociaţii de consum.
⟨+ Schimbul de mărfuri⟩
IV. Evidenţa şi controlul producţiei şi repartiţiei produselor.
V. Disciplina în muncă.
⟨+ Politica fiscală⟩

Obligativitatea muncii, începută de sus.

Recunoaşterea că sînt absolut necesare şi urgente cele mai necruţătoare măsuri de luptă împotriva haosului, dezordinii şi trîndăviei, cele mai hotărîte şi mai draconice măsuri pentru întărirea disciplinei şi autodisciplinei muncitorilor şi ţăranilor.

Transformarea Controlului de stat într-un control real, în vederea creării unor grupuri volante de controlori în toate domeniile vieţii economice.

Condiţii practice pentru atragerea în muncă a intelectualilor burghezi şi a sabotorilor care îşi exprimă dorinţa de a conlucra cu Puterea sovietică.

Tribunale industriale pentru evidenţa producţiei, a rezervelor de produse şi a productivităţii muncii.

www.dacoromanica.ro

Centralizarea

(Imediat şi necondiţionat.)

1. Ducerea pînă la capăt a naţionalizării industriei.
2. Trecerea treptată la încadrarea întregii populaţii în asociaţii de consum şi schimbul de produse.
3. Politica bancară.
4. Disciplina în muncă etc.
5. Politica fiscală (finanţe).

1. Ducerea pînă la capăt a naţionalizării tuturor fabricilor, uzinelor şi căilor ferate, a mijloacelor de producţie şi a schimbului. Luptă necondiţionată şi necruţătoare împotriva atitudinii sindicaliste şi haotice faţă de întreprinderile care sînt naţionalizate [86]. Introducerea perseverentă a centralizării vieţii economice pe scara întregii naţiuni. Obligativitatea riguroasă de a prezenta planuri şi devize prealabile, precum şi dări de seamă săptămînale, şi de a obţine o sporire efectivă a productivităţii muncii. Crearea şi verificarea în practică a unui aparat pentru conducerea ramurilor naţionalizate ale industriei.

Măsuri de trecere la conturi curente obligatorii sau la păstrarea obligatorie a banilor în bănci.

Încadrarea obligatorie a populaţiei în asociaţii de consum şi măsuri de trecere corespunzătoare.

Clauzele unui contract cu cooperatorii în legătură cu trecerea treptată a aparatului lor la încadrarea întregii populaţii în asociaţii de consum.

Scris în aprilie 1918, nu mai devreme de 8 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

TEZE CU PRIVIRE LA POLITICA BANCARĂ [87]

1. Să se întocmească o situaţie de ceea ce s-a găsit la băncile particulare şi în care să fie inclusă şi lichidarea tuturor operaţiilor fiecărei bănci particulare.

(În unanimitate)

În legătură cu modul cum trebuie alcătuită situaţia s-au emis următoarele păreri :

(a) Vechilor funcţionari ai fiecărei bănci particulare (Comisariatul Băncii de Stat avînd dreptul de a înlătura pe unii din ei) li se dă însărcinarea ultimativă de a pune în ordine, în cel mai scurt timp, toate operaţiile băncii şi de a întocmi un bilanţ în formă definitivă, în primul rînd, pe data de 14 decembrie 1917 [88] şi, în al doilea rînd, pe data ultimei zile de operaţii.

(b) În timpul cînd îndeplinesc această funcţie de întocmire a situaţiilor şi de lichidare a tuturor operaţiilor băncilor, băncile particulare funcţionează numai ca sucursale ale Băncii populare a Republicii ruse şi numai în scopul lichidării, fără să efectueze nici un fel de operaţii noi.

(Ganeţki şi Gukovski şi Lenin)

Opinia separată a lui Spunde :

Bilanţul pe data de 14-XII-1917 se întocmeşte de o comisie numită de noi.

www.dacoromanica.ro

Nu e nevoie de întocmirea unui alt bilanţ.

Să se efectueze în continuare operaţiile, de la 14-XII-1917, în numele Băncii populare.

Toate băncile particulare, întocmai ca şi Banca de Stat, se contopesc într-o singură Bancă populară a Republicii ruse.

2. Toate lucrările de întocmire a situaţiilor se vor efectua sub conducerea Comisariatului Băncii de Stat.

Vor fi atraşi în această muncă un număr cît mai mare de colaboratori cu experienţă, printre care şi foşti funcţionari ai Băncii de Stat şi ai băncilor particulare.

(În unanimitate)

3. Politica bancară nu trebuie să se limiteze la naţionalizarea băncilor, ci să se orienteze în mod treptat, dar neabătut, spre transformarea băncilor într-un aparat unic de contabilitate şi de reglare a vieţii economice, organizate pe baze socialiste, a întregii ţări, luate în ansamblu.

Spunde şi Lenin pentru
Gukovski contra
Ganeţki se abţine,
considerînd-o practic inaplicabilă

4. Măsuri urgente pntru deschiderea unui număr cît mai mare de sucursale ale Băncii populare în întreaga ţară.

Aceste sucursale vor fi plasate în modul cel mai raţional în interiorul oraşelor şi la sate, ca să se asigure o cît mai mare comoditate pentru public.

Vor fi folosite ca sucursale ale Băncii populare sucursalele existente ale fostelor bănci particulare.

(În unanimitate)

5. Depunerile se consideră intangibile (ceea ce, bineînţeles, nu diminuează cîtuşi de puţin drepturile fiscale ale statului).

www.dacoromanica.ro

6. Libera circulaţie a cecurilor.

7. Menţinerea integrală a controlului muncitoresc asupra eliberărilor de bani efectuate de bănci.

8. Se menţine normarea sumelor de bani eliberate pentru consum.

Se introduc o serie de înlesniri pentru public, menite să accelereze depunerile la bănci şi eliberările şi totodată să ducă la o simplificare a formalităţilor.

9. Vor fi luate măsuri pentru ca populaţia să păstreze la bănci toţi banii care nu-i sînt absolut necesari pentru consumul de fiecare zi. Va fi pregătită o lege şi măsurile practice necesare în vederea înfăptuirii prin constrîngere a acestui principiu.

(Nu se va publica)

10. În activitatea lor, toate sucursalele Băncii populare de pe întreg cuprinsul Republicii Sovietice Federative Ruse se conduc întocmai după instrucţiunile şi directivele date de direcţia centrală şi nu au dreptul să introducă nici un fel de reguli sau restricţii locale. Excepţiile sînt admise numai cu consimţămîntul direcţiei centrale.

Scris în aprilie 1918,
nu mai devreme de 8 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1926,
în revista „Proletarskaia Revoliuţiia"
nr. 6 (53)

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

INTERVENȚIE ÎN CADRUL UNEI ȘEDINȚE COMUNE A REPREZENTANȚILOR CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA, AI COMITETULUI CENTRAL AL SINDICATULUI METALURGIȘTILOR ȘI AI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR 11 APRILIE 1918 [89]

DIN DAREA DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a insistat să fie naționalizate pe de-a-ntregul toate întreprinderile trustizate, pentru ca grupul de capitaliști care a propus proiectul să fie în slujba statului.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr. 72 din 12 aprilie 1918

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CĂTRE PREZIDIUL PRIMULUI CONGRES AL SOVIETELOR DIN REPUBLICA DE LA DON [90]

Rostov pe Don

Salut din toată inima primul congres al Sovietelor din Republica de la Don.

Cu deosebită căldură mă raliez la cuvintele din rezoluţie cu privire la necesitatea de a încheia în mod victorios lupta, din ce în ce mai amplă, care se duce în regiunea Donului împotriva elementelor chiabureşti din rîndurile căzăcimii. În aceste cuvinte se cuprinde cea mai justă definire a sarcinilor revoluţiei. Tocmai o asemenea luptă este acum la ordinea zilei.

Lenin

Scris la 13 aprilie 1918

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET CU PRIVIRE LA ÎNREGISTRAREA ACŢIUNILOR, OBLIGAŢIUNILOR ŞI ALTOR TITLURI PURTĂTOARE DE DOBÎNDĂ [91]

Înterzicerea înstrăinării acţiunilor, expusă în legea din 29.XII.1917, rămîne în vigoare pînă ce va fi emisă o lege cu privire la introducerea unui sistem de admitere a înstrăinării acţiunilor. Numai deţinătorii de acţiuni care le-au înregistrat reglementar şi la timp vor căpăta dreptul la despăgubire în cazul naţionalizării întreprinderilor, în proporţiile şi condiţiile care urmează să fie stabilite prin legea naţionalizării.

De asemenea, numai acest fel de deţinători de acţiuni vor avea dreptul de a primi dividende după ce achitarea acestora, suspendată prin legea din 29.XII.1917, va fi admisă.

Scris la 16 aprilie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CREDITE CULTIVATORILOR DE SFECLĂ DE ZAHĂR [92]

Se pune la dispoziţia Consiliului economic superior suma de 20 000 000 de ruble, care să fie repartizată ca avans ţăranilor cultivatori de sfeclă de zahăr, urmînd ca Consiliul economic superior să ia toate măsurile menite să garanteze folosirea în modul cuvenit a acestor sume, precum şi restituirea lor la timp.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului,
V. Ulianov (Lenin)

Scris la 17 aprilie 1918

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA FINANCIARĂ, ROSTITĂ ÎN ŞEDINŢA C.E.C. DIN RUSIA 18 APRILIE 1918 [93]

În momentul de faţă, un lucru este clar, şi anume că în viitorul apropiat nu vom putea rezolva problema financiară, nu vom putea aşeza aparatul financiar pe un făgaş normal. Acest lucru e clar pentru toţi. Totuşi, trebuie spus că pînă acum, din păcate, noi toţi cei ce ne-am perindat la această tribună n-am făcut nimic pentru a găsi cel puţin jaloanele care să-i arate aparatului financiar făgaşul pe care trebuie să se mişte. Tov. Gukovski ne-a prezentat aici un plan. Nu vreau să discut acum dacă acest plan este bun sau rău. Pentru mine, un lucru însă e clar, şi anume că în momentul de faţă nici cel mai bun plan în domeniul finanţelor nu va putea fi realizat, fiindcă la noi de fapt n-a fost organizat un aparat care să realizeze acest plan financiar. Dacă am încerca să aplicăm un impozit oarecare, ne-am izbi numaidecît de faptul că în momentul de faţă diferitele regiuni fixează impozite care cum vrea, care cum se nimereşte, care cum îi permit condiţiile locale. În această privinţă, între Soviete, care sînt organe locale ale puterii, nu există azi nici un fel de legătură. Pe de o parte, în felul acesta ele sînt lipsite de orice legătură cu puterea centrală, iar pe de altă parte, nu sînt într-atît de bine organizate încît să aibă posibilitatea să aplice în mod efectiv măsurile pe care le vom elabora noi aici. Să luăm un exemplu oarecare. Mie personal mi-a fost dat să văd Soviete care nu numai că n-ar fi în stare să realizeze acest plan financiar, pe care îl schiţăm noi aici, dar, în

www.dacoromanica.ro

majoritatea cazurilor, nici la ele acolo n-au autoritatea pe care trebuie s-o aibă. Datorită situaţiei politice prin care trecem noi azi, de foarte multe ori aceste Soviete nu fac uz de puterea lor, n-au posibilitatea să uzeze de ea, pentru că în realitate puterea se află în mîinile cîtorva grupuri, care adeseori se află în duşmănie cu Sovietele, nu se supun hotărîrilor lor şi, din nefericire, dispun de o anumită forţă armată. Ca să nu fac afirmaţii gratuite, am să vă dau un exemplu. Nu departe de Moscova, în gubernia Reazan, am observat următorul fenomen. Există acolo un Soviet. În afară de Soviet există şi un Comitet militar-revoluţionar. Acest Comitet militar-revoluţionar se consideră autonom faţă de Soviet şi stabileşte singur impozite, fără să dea măcar socoteală în faţa Sovietului. Sovietul stabileşte şi el impozite singur. După cum vedeţi, dacă în această stare de lucruri o să încercăm să aplicăm un plan de aici, atunci fireşte că din asta n-o să iasă nimic şi n-o să se aleagă nimic pentru că nici acolo, în localitatea respectivă, Comitetul militar-revoluţionar nu se supune Sovietului şi de aceea nici Sovietul nu poate face nimic pentru puterea centrală. De aceea trebuie să facem ceva. Trebuie să creăm o altă organizaţie, pentru ca decretele publicate să nu rămînă simple decrete, să poată fi traduse în fapt şi să nu rămînă suspendate în aer.

O scurtă dare de seamă a apărut la 19 aprilie 1918 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 77

Publicat pentru prima oară în întregime în 1920, în cartea „Procesele-verbale ale şedinţelor C.E.C. din Rusia în cea de-a 4-a legislatură. Dare de seamă stenografiată

Se tipăreşte după textul cărţii

www.dacoromanica.ro

SCHIŢA UNUI PLAN DE LUCRĂRI TEHNICE-ŞTIINŢIFICE [94]

Academiei de Ştiinţe, care a trecut la studierea şi cercetarea sistematică a forţelor de producţie naturale * ale Rusiei, trebuie să i se dea neîntîrziat de către Consiliul economic superior însărcinarea

de a constitui o serie de comisii de specialişti pentru întocmirea, cît mai curînd posibil, a unui plan de reorganizare a industriei şi de ridicare economică a Rusiei.

Acest plan trebuie să cuprindă :

o *repartizare* raţională a industriei în Rusia din punctul de vedere al apropierii de materiile prime şi al unei pierderi cît mai mici de muncă în procesul de trecere de la prelucrarea materiilor prime la toate fazele următoare de prelucrare a semifabricatelor pînă la obţinerea produsului finit.

O fuzionare şi o concentrare raţională, din punctul de vedere al marii industrii moderne şi mai ales al trusturilor, a producţiei într-un mic număr de întreprinderi foarte mari.

O asigurare maximă, pentru actuala Republică Sovietică Rusă (fără Ucraina şi fără regiunile ocupate de germani), a posibilităţii de a se aproviziona, *prin propriile ei mijloace, cu toate* felurile principale de materii prime şi de produse industriale.

* N.B. Trebuie să grăbim prin toate mijloacele *editarea* acestor materiale şi în acest sens să trimitem o adresă la Comisariatul poporului pentru învăţămîntul public, la Sindicatul muncitorilor tipografi şi la Comisariatul poporului pentru munca [95].

www.dacoromanica.ro

(1

Академий Наукъ, какъ высшій ученый техническій совѣтъ при правительствѣ, считаетъ своимъ долгомъ обратить вниманіе правительства на слѣдующее:

Для успѣшнаго выполненія задачъ, возложенныхъ на Академію Наукъ Совѣтомъ Народныхъ Комиссаровъ, необходимо немедленно приступить къ организаціи при Академіи Наукъ постоянной Комиссіи по изученію производительныхъ силъ Россіи.

Задачей этой Комиссіи должно быть составленіе плановъ рационально-научной организаціи производительныхъ силъ Россіи.

Для этого необходимо:

1) Составленіе подробной карты производительныхъ силъ Россіи, съ указаніемъ на ней всѣхъ естественныхъ богатствъ страны, какъ-то: почвенныхъ, лѣсныхъ, минеральныхъ, водныхъ, торфяныхъ, нефтяныхъ, каменноугольныхъ, рудныхъ, соляныхъ, химическихъ, сырьевыхъ, пищевыхъ, животныхъ, рыбныхъ, промысловыхъ, гидравлическихъ, энергетическихъ, путей сообщенія, заселенности, промышленности, земледѣлія, культурности, грамотности, здравоохраненія и т. д.

2) Составленіе подробной карты производительныхъ силъ Россіи, съ указаніемъ на ней всѣхъ естественныхъ богатствъ страны, какъ-то: почвенныхъ, лѣсныхъ, минеральныхъ, водныхъ, торфяныхъ, нефтяныхъ, каменноугольныхъ, рудныхъ, соляныхъ, химическихъ, сырьевыхъ, пищевыхъ, животныхъ, рыбныхъ, промысловыхъ, гидравлическихъ, энергетическихъ, путей сообщенія, заселенности, промышленности, земледѣлія, культурности, грамотности, здравоохраненія и т. д.

N:

*) Надо ускорить изданіе этихъ материаловъ про всѣхъ сил, посвящ. объ этомъ брошюру „в К-ріат Кар. Произв." в совѣ Депутат. рабочихъ „в К-ріат Труда".

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice". — Aprilie 1918

Micșorat

www.dacoromanica.ro

Se va da o deosebită atenţie electrificării industriei şi transporturilor, precum şi folosirii electricităţii în agricultură. Folosirea unor soiuri de combustibili mai puţin valoroase (turbă şi alte varietăţi de cărbune de calitate inferioară), spre a obţine energie electrică cu minimum de cheltuieli pentru extracţia şi transportul combustibililor.

Forţe hidraulice şi motoare eoliene în general şi aplicarea lor în agricultură.

Scris între 18 şi 25 aprilie 1918

Publicat pentru prima oară la 4 martie 1924, în ziarul „Pravda" nr. 52

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA SOVIETUL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN MOSCOVA 23 APRILIE 1918

Tovarăşi ! Pemiteţi-mi înainte de toate să salut noul Soviet de deputaţi ai muncitorilor şi ţăranilor din Moscova.

A trebuit să faceţi noi alegeri într-un moment extrem de greu, în momentul tragic cînd procesul de dezvoltare a revoluţiei noastre intră în faza cea mai primejdioasă şi mai grea. Elementele ostile revoluţiei, toţi cei ce susţin pe duşmanii poporului, toţi cei ce se tîrăsc după burghezie, şi-au pus mari speranţe în noile alegeri pentru Sovietul nostru, deoarece în momentul de faţă noi trecem printr-o perioadă extrem de grea, cînd a luat sfîrşit marşul victorios al revoluţiei, care a intrat într-o fază de dureroase încercări şi chiar de înfrîngeri. Şi în acest moment proletariatul a dovedit din nou întreaga forţă a conştiinţei sale. Muncitorii, care ţin seama de toate greutăţile perioadei prin care trecem, înţeleg foarte bine că înlăturarea marilor suferinţe pe care le îndură astăzi poporul muncitor nu depinde de noi, ci de întregul mers al evenimentelor istorice. Şi, cu o dîrzenie eroică, muncitorii vor duce tot greul noilor lipsuri, ştiind că în felul acesta ei apără măreţele cuceriri ale Revoluţiei din Octombrie.

Nu încape îndoială că, o dată cu grelele încercări, revoluţia a intrat totuşi într-o perioadă de noi victorii, care sînt imperceptibile, care nu bat la ochi, dar care nu sînt mai puţin importante decît strălucitele victorii de pe vremea baricadelor din octombrie. În faţa noastră stau ameninţători doi duşmani de moarte ai noştri : în faţa

www.dacoromanica.ro

noastră stau, înarmaţi pînă în dinţi, gata să sfîşie revoluţia, duşmanii din afară şi cei dinăuntru, care abia aşteaptă momentul prielnic pentru a da lovitura finală. Duşmanul din afară este imperialismul internaţional, înarmat pînă în dinţi, bogat în forţe tehnice, care aşteaptă momentul prielnic pentru a dezlănţui o nouă agresiune tîlhărească împotriva Rusiei Sovietice. Şi, avînd în minte acest lucru, trebuie să privim, cu o luciditate necruţătoare, drept în faţă adevărul cumplit.

Ca urmare a celui mai reacţionar dintre toate războaiele pe care a avut să le cunoască chinuita noastră ţară, noi nu avem în momentul de faţă suficiente forţe pentru o luptă armată activă împotriva reacţiunii mondiale, nu avem armată, nu dispunem de forţe pe care să le putem opune detaşamentelor perfect organizate ale contrarevoluţiei internaţionale, care are în mîinile ei forţa tehnicii înaintate şi a unei discipline ideale. Sîntem deocamdată singuri şi înconjuraţi de duşmani de moarte.

În perioada insurecţiei din octombrie a poporului muncitor, cînd am desfăşurat în faţa muncitorilor steagul roşu al revoluţiei socialiste, noi am trecut printr-o fază de succese orbitoare, obţinute cu uşurinţă. Şi muncitorii din celelalte ţări, care ascultau cu încordată atenţie bubuitul îndepărtat al revoluţiei ruse, înţelegeau ce se petrece în Rusia, îşi dădeau seama că proletariatul rus luptă pentru propria lor cauză vitală. Pe atunci noi veneam lesne de hac bandelor reacţionare, pe atunci zdrobeam cu uşurinţă rămăşiţele bandelor menşevice răsculate împotriva poporului, care nu se ridicau împotriva noastră în luptă deschisă, cu arma în mînă, ci cu arma murdară a minciunii, a calomniei şi a unei trădări nemaipomenite. Ca urmare a luptei duse de noi împotriva contrarevoluţiei, putem înregistra o victorie atît de mare cum este faptul că Kornilov, cel mai cutezător dintre contrarevoluţionari, a fost omorît de propriii săi soldaţi răsculaţi [96].

Ducînd pe toate fronturile o luptă de mare amploare împotriva contrarevoluţiei interne, noi am profitat de dificultăţile vremelnice ale burgheziei internaţionale şi am dat, la timpul potrivit, o puternică lovitură contrarevoluţiei, care astăzi este zdrobită. Se poate spune cu

www.dacoromanica.ro

certitudine că, în linii mari, războiul civil a luat sfîrşit. Bineînţeles, se vor mai produce unele ciocniri izolate, în unele oraşe se vor mai auzi ici şi colo, pe străzi, schimburi de focuri, provocate de unele încercări izolate ale reacţionarilor de a răsturna Puterea sovietică, această forţă pe care se sprijină revoluţia, dar nu încape îndoială că pe frontul intern reacţiunea a fost definitiv nimicită prin eforturile poporului răsculat. Aşadar, am străbătut prima perioadă de dezvoltare a revoluţiei, care îşi are începutul în zilele lui Octombrie, o perioadă de succes ameţitor şi care i-a ameţit pe unii.

Repet încă o dată că acum a început faza cea mai complicată şi mai grea din viaţa revoluţiei noastre. În faţa noastră stă sarcina de a ne încorda la maximum toate forţele pentru a le folosi în noua activitate creatoare, fiindcă numai o tenacitate de fier şi o strictă disciplină în muncă vor ajuta proletariatului revoluţionar din Rusia, care deocamdată este atît de singur în titanica sa activitate revoluţionară, să ajungă să vadă momentul salvator cînd proletariatul internaţional îi va veni în ajutor.

Noi sîntem unul dintre detaşamentele revoluţionare ale clasei muncitoare, un detaşament care a păşit înainte nu pentru că noi am fi mai buni decît ceilalţi muncitori, nu pentru că proletariatul rus este mai presus de clasa muncitoare din alte ţări, ci numai şi numai pentru că ţara noastră a fost una dintre cele mai înapoiate din lume. Vom ajunge să obţinem victoria finală numai atunci cînd, în cele din urmă, vom reuşi să înfrîngem definitiv imperialismul internaţional, care se sprijină pe grandioasa forţă a tehnicii şi disciplinei. Dar noi vom obţine victoria numai împreună cu toţi muncitorii din celelalte ţări, din lumea întreagă.

Prin voinţa istoriei am fost nevoiţi să semnăm pacea grea de la Brest, şi noi nu ascundem că în orice clipă această pace poate fi încălcată mişeleşte de către numeroşii duşmani ai revoluţiei, care ne atacă din toate părţile şi împotriva cărora nu sîntem în stare, în momentul de faţă, să pornim o luptă activă. Şi trebuie să ştiţi că acela care v-ar chema acum la o astfel de luptă armată

www.dacoromanica.ro

deschisă şi activă împotriva hrăpăreţului imperialism internaţional ar săvîrşi un act de trădare împotriva poporului, ar fi, cu sau fără voia lui, un provocator şi un lacheu al unui mănunchi sau altuia de imperialişti. Şi cine se ridică împotriva tacticii pe care am urmat-o noi în ultimul timp, chiar dacă îşi dă denumirea de comunist din cei mai „de stînga" sau chiar de comunist de extrema stîngă, nu este de loc un bun revoluţionar. (A p l a u z e.)

Starea noastră de înapoiere ne-a împins înainte, şi noi vom pieri dacă nu vom reuşi să ne menţinem pînă în momentul cînd vom primi un sprijin puternic din partea muncitorilor răsculaţi din alte ţări. Sarcina noastră e să continuăm necontenit tactica noastră de luptă proletară.

Noi avem un duşman ascuns, care este extrem de primejdios, mai primejdios chiar decît mulţi contrarevoluţionari făţişi ; acest duşman, care nutreşte o ură de moarte împotriva revoluţiei socialiste şi a Puterii sovietice — acest parlament popular de tip nou, cum n-a mai existat nicăieri, un parlament pentru săraci —, este stihia micului proprietar. Nu încape nici o îndoială că noi ne-am apropiat acum de biruirea celor mai grele obstacole care se află în calea dezvoltării revoluţiei socialiste. În faţa noastră stă în primul rînd sarcina de a înfăptui pe deplin dictatura proletariatului în toate domeniile : în organizarea disciplinei muncii, în producţie, în repartiţia bunurilor produse. Duşmanul despre care am vorbit eu este stihia micului proprietar, care nu trăieşte decît cu un singur gînd : „Să smulg eu cît mai mult, iar de ceilalţi puţin îmi pasă", şi acest duşman e mai puternic decît toţi Kornilovii, Dutovii şi Kaledinii la un loc. Aceşti mici chiaburi, mici patroni şi proprietari spun : „Noi am fost întotdeauna asupriţi, am fost întotdeauna împilaţi, cum să nu profităm astăzi de un moment atît de prielnic". Acest fenomen constituie un obstacol serios, şi fără biruirea lui nu se poate concepe o victorie, căci fiecare mic proprietar şi fiecare profitor hrăpăreţ poate deveni un nou Kornilov.

Pe lîngă acest pericol, în faţa noastră se ridică, ca un spectru ameninţător, perspectiva foametei care se apropie şi a şomajului în masă [97], dar noi vedem că orice

www.dacoromanica.ro

muncitor conştient — şi numărul muncitorilor de acest fel creşte văzînd cu ochii —, orice muncitor conştient, spun, îşi dă seama şi înţelege că în momentul de faţă singurul mijloc de luptă împotriva pericolelor care ne ameninţă este o încordare supremă a tuturor forţelor şi o fermitate de neclintit. Iar aceia care, în clipe de grele încercări pentru revoluţia noastră, se lasă cuprinşi de desperare, descurajare şi slăbiciune să ţină minte ceea ce am spus noi totdeauna : că nu mergînd pe drumul uşor şi nesîngeros al persuasiunii şi al conciliatorismului vom ajunge de la capitalism la victoria deplină a socialismului şi că numai printr-o luptă aprigă putem să atingem ţelul pe care-l urmărim.

Dictatura proletariatului este pentru folosirea violenţei împotriva exploatatorilor. Drumul nostru este : fermitate, coeziune proletară, dictatura de fier a poporului muncitor. Nu încape îndoială că în multe cazuri Puterea sovietică n-a dat dovadă de suficientă hotărîre în lupta împotriva contrarevoluţiei şi, în felul acesta, ea n-a fost fier, ci gelatină, pe care nu poţi construi socialismul. Noi n-am învins stihia mic-burgheză. Situaţia unei ţări ruinate, vlăguite, pe care mersul istoriei a scos-o înaintea tuturor pe arena revoluţiei mondiale, este extrem de grea, şi noi vom fi zdrobiţi dacă nu vom opune destrămării, dezorganizării şi desperării dictatura de fier a muncitorilor conştienţi. Vom fi necruţători atît cu duşmanii noştri, cît şi cu toate elementele şovăielnice şi periculoase din propriile noastre rînduri care se vor încumeta să provoace dezorganizare în greaua muncă creatoare desfăşurată de noi pentru construirea unei noi vieţi a poporului muncitor.

Noi am trecut la rezolvarea unei sarcini a cărei realizare duce la deplina asigurare şi consolidare a socialismului. Pentru a birui toate dificultăţile, pentru a lupta cu succes împotriva foametei şi a şomajului, noi vom face o muncă puţin vizibilă, modestă, dar grea, de o importanţă statală, şi cine va merge împotriva noastră va fi considerat drept un duşman înrăit al proletariatului mondial.

www.dacoromanica.ro

Alegerile pentru Sovietul din Moscova au arătat cît de bine îşi dau seama de actualele evenimente muncitorii, care au înţeles că Puterea sovietică nu este un ornament de paradă, că ea reprezintă propria lor cauză vitală. Prin acest din urmă act, al noilor alegeri pentru Sovietul nostru, au fost învinşi toţi aceia care îşi puneau mari speranţe în ele, au fost învinse elementele şovăielnice, şi asta îmi întăreşte încrederea şi speranţa că ne aflăm pe drumul just care ne va duce la victoria deplină a socialismului. (Ovaţii. Întreaga asistenţă cîntă „Internaţionala".)

„Pravda" nr. 79 şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 81 din 24 aprilie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în „Pravda", confruntat cu stenograma şi cu textul din „Izvestiia C.E.C. din Rusia"

www.dacoromanica.ro

COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA AGRICULTURII CU UNELTE DE PRODUCŢIE ŞI CU PRODUSE METALICE [98]

Principiul de bază al repartiţiei maşinilor agricole etc. trebuie să constea, pe de o parte şi în primul rînd, în satisfacerea necesităţilor privind producţia agricolă, cultivarea întregii suprafeţe de pămînt şi ridicarea productivităţii agriculturii şi, pe de altă parte, în aprovizionarea cu maşini agricole etc., în primul rînd a populaţiei muncitoare şi sărace de la sate ; scopul general urmărit este asigurarea în mod echitabil şi în cantitate suficientă a întregii populaţii a statului cu pîine.

Scris la 23 aprilie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ŞEDINŢA C.E.C. DIN RUSIA [99]

29 APRILIE 1918

Darea de seamă pentru presă (pe marginea unei părţi din raport) a apărut la 30 aprilie 1918 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 86

Publicat pentru prima oară în 1920, în cartea: „Procesele-verbale ale şedinţelor C.E.C. din Rusia în cea de-a 4-a legislatură. Dare de seamă stenografiată"

Se tipăreşte după textul cărţii, confruntat cu stenograma şi cu textul broşurii: N. Lenin (V. I. Ulianov). „Articole vechi pe teme apropiate de cele noi", Moscova, 1922

www.dacoromanica.ro

1

RAPORT CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE

Tovarăşi ! În ce priveşte raportul, trebuie să pun astăzi problema într-un mod oarecum neobişnuit. Realitatea este că raportul de faţă îl constituie articolul meu cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice *, care a apărut duminică în două ziare şi pe care, îmi permit să cred, majoritatea celor de faţă l-au citit.

De aceea consider că în momentul de faţă nu e nevoie să repet aici cele spuse în raport şi că mă pot limita doar la unele completări şi lămuriri. Cred că cea mai potrivită formă pentru asemenea lămuriri este acum polemica, întrucît problema abordată de mine în aceste teze cu privire la sarcinile imediate nu este altceva decît o dezvoltare a rezoluţiei deja adoptate la 15 martie de Congresul general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc la Moscova *, rezoluţie care nu s-a mărginit la problema păcii, pe atunci la ordinea zilei, ci a subliniat totodată principala sarcină a momentului de faţă, sarcina organizatorică, sarcina autodisciplinii, sarcina de a lupta împotriva dezorganizării **.

Tocmai pe acest teren, mi se pare mie, s-au conturat în ultima vreme destul de limpede curentele noastre politice sau principalele orientări ale curentelor noastre politice ; de aceea cred că într-o formă polemică se poate întări în modul cel mai concret ceea ce am căutat eu să schiţez într-o formă pozitivă în articolul cu privire la sarcinile imediate.

* Vezi volumul de faţă, p. 175—220. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 132—134. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Tovarăşi ! Dacă veţi arunca o privire asupra curentelor politice existente în Rusia de astăzi, veţi vedea că în faţa voastră se pune înainte de toate sarcina — şi de data asta, ca întotdeauna, pentru a nu face aprecieri eronate — de a căuta să cuprindeţi cu privirea toate curentele politice luate în ansamblu, fiindcă numai aşa, numai cu această condiţie ne putem asigura împotriva pericolului de a comite unele greşeli în alegerea diferitelor exemple. Fireşte, în sprijinul oricărei afirmaţii poţi găsi oricîte exemple vrei. Dar nu asta interesează aici. Numai cu această condiţie putem încerca să desluşim legătura dintre destinele curentelor politice din ţara noastră, luînd aceste curente în ansamblul lor, şi destinele intereselor de clasă, care se manifestă totdeauna în curentele politice mari, serioase şi importante, dacă vom privi aceste curente în ansamblul lor, în întreaga lor totalitate.

Aşadar, dacă aruncăm o privire asupra curentelor politice largi existente în Rusia, cred că nu se poate tăgădui că ele se împart, în chip vădit şi incontestabil, în trei grupuri mari. În primul grup se află întreaga burghezie, care s-a unit strîns şi puternic, ca un singur om, pentru a exercita cea mai hotărîtă — am putea spune cea mai desperată — „opoziţie" împotriva Puterii sovietice, o „opoziţie", fireşte, în ghilimele, pentru că în realitate aici avem de-a face cu o luptă înverşunată, care a atras acum de partea burgheziei toate partidele micburgheze care în cursul revoluţiei erau în bună înţelegere cu Kerenski, şi anume pe menşevici, pe cei de la „Novaia Jizn" şi pe socialiştii-revoluţionari de dreapta, care au întrecut pînă şi pe burghezi prin vehemenţa atacurilor lor împotriva noastră ; fiindcă, după cum se ştie, foarte adeseori vehemenţa atacurilor şi zgomotul lătratului sînt invers proporţionale cu forţa elementului politic care le declanşează. (A p l a u z e.)

Întreaga burghezie şi toţi ciracii şi lacheii ei de teapa lui Cernov şi a lui Ţereteli s-au aflat laolaltă în atacurile lor turbate împotriva Puterii sovietice. Ei toţi tînjesc după perspectiva plăcută — pe care au căutat s-o traducă în viaţă, în Ucraina, prietenii lor, aderenţii lor politici — de a încheia o pace care să le permită să

www.dacoromanica.ro

înlăture, cu ajutorul baionetelor germane şi al burgheziei autohtone, orice influenţă a bolşevicilor. Astea sînt lucruri prea bine cunoscute. Un exemplu grăitor de prieteni de acest fel avem în Caucaz, în persoana lui Cihenkeli. Toată lumea îşi aminteşte de acest lucru, de care s-a vorbit în ziare.

Se înţelege că proletariatul care a pus mîna pe putere şi a început să înfăptuiască dictatura oamenilor muncii, dictatura celor săraci împotriva exploatatorilor, nici nu se putea aştepta la altceva.

Pe de o parte, avem un flanc, un front care este perfect unit. Dacă din cînd în cînd ni se servesc unele fantezii pe tema unui front unic democratic, trebuie să spun că eu, cel puţin în rarele clipe cînd mi se întîmplă să iau în mînă unele publicaţii burgheze, în acele ocazii rare cînd simţi o adevărată plăcere să citeşti nişte ziare ca „Naş Vek", „Delo Naroda" etc., chiar şi atunci cînd parcurg în grabă toate aceste ziare, de fiecare dată mă întreb : dar ce vă mai lipseşte ca să înfăptuiţi „unitatea frontului democratic" ?

Toată această unitate a „frontului democratic" este, la ei, cît se poate de deplină, şi nu poate decît să ne bucure, fiindcă, în măsura în care firimituri din această publicistică burgheză ajung sub ochii maselor, o asemenea unitate nu este unitatea unui front democratic, ci o unitate de atacuri împotriva bolşevicilor. Şi acestei unităţi a frontului, de la Miliukov şi pînă la Martov, merita să-i conferim de 1 Mai o diplomă de onoare pentru minunata propagandă făcută de ea în favoarea bolşevicilor.

Tovarăşi ! Dacă veţi lua lagărul celălalt, lagărul opus, veţi vedea că în el se află acum numai partidul nostru, partidul comuniştilor-bolşevici. Evenimentele s-au desfăşurat în aşa fel că socialiştii-revoluţionari de stînga, care au fost aliaţii noştri în cea mai mare parte din perioada de după octombrie, în prezent au renunţat la participarea lor formală la opera de guvernare. Ultimul lor congres a marcat deosebit de limpede oscilările, neobişnuit de mari, care se produc în acest partid [100], şi ele au ieşit la iveală acum mai limpede ca oricînd, cu toate că şi în

www.dacoromanica.ro

publicaţiile sale acest partid vădeşte de asemenea o dezorientare totală şi manifestă continue oscilări.

Dacă v-ar trece prin minte să desenaţi o curbă care să arate cum acest partid, începînd din februarie 1917 — firește înainte de scindarea socialiştilor-revoluţionari într-o aripă de stînga şi una de dreapta —, dacă v-ar trece prin minte să desenaţi o curbă care să arate, lună de lună, de partea cui se situa acest partid, de partea proletariatului sau de partea burgheziei, dacă aţi trasa o asemenea curbă pentru întreg anul, ar rezulta o linie în genul celei de pe foaia de observaţie a unui bolnav, despre care oricine, văzînd-o, ar spune : straşnică febră mai e asta, şi uimitor de persistentă !

Într-adevăr, poate că nu a existat în istoria revoluţiei nici un alt partid care să fi cunoscut oscilări atît de repetate şi de pronunţate.

Aşadar, dacă luăm toate aceste trei curente principale şi aruncăm o privire asupra lor, ne dăm limpede seama că o asemenea grupare nu este întîmplătoare, că ea confirmă întru totul ceea ce ne-a fost dat nouă, bolşevicilor, să arătăm încă din 1915, de acolo din străinătate, cînd au început să sosească primele veşti că în Rusia se apropie revoluţia, că ea este inevitabilă, şi cînd a trebuit să dăm răspuns la întrebarea în ce situaţie se va afla partidul dacă evenimentele îl vor aduce la putere încă în timpul războiului. Pe atunci noi spuneam : e posibil ca revoluţia să obţină o victorie decisivă ; şi acest lucru e posibil, din punct de vedere de clasă, dacă în momentele hotărîtoare, în punctele hotărîtoare, elementele conducătoare ale micii burghezii vor oscila spre proletariat * ; şi chiar aşa s-a întîmplat, aşa s-a desfăşurat şi se desfăşoară acum istoria revoluţiei ruse. Desigur, aceste oscilări ale elementelor mic-burgheze nu pot în nici un caz să constituie pentru noi un motiv de pesimism, ca să nu mai spunem de desperare, şi se înţelege că o revoluţie într-o ţară care a făcut front împotriva războiului imperialist înaintea altor ţări, o revoluţie într-o ţară înapoiată pe care evenimentele, datorită înapoierii ei, au pus-o în mare mă-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sură — firește, pentru scurt timp și în probleme particulare — în fruntea altor țări, mai avansate, se înțelege că această revoluție e inevitabil sortită să treacă prin momente foarte complicate, foarte grele și, în viitorul apropiat, foarte neplăcute ; și ar fi cu totul nefiresc ca în asemenea momente ea să-și mențină frontul și să-și păstreze sprijinitorii, ca ea să se poată lipsi de elementele oscilante ; ar însemna să nu ținem de loc seama de caracterul de clasă al revoluției, de natura partidelor și a grupărilor politice.

Și dacă acum vom privi totalitatea curentelor politice din Rusia din punctul de vedere al sarcinilor momentului, din punctul de vedere al felului în care se pun în fața noastră sarcinile imediate și primordiale ale zilei de astăzi, care privesc organizarea și disciplina, evidența și controlul, vom vedea că în lagărul care cuprinde „frontul unic democratic", de la Miliukov și pînă la Martov, nu se face nici cea mai mică încercare de a aprecia această sarcină în ceea ce are ea esențial. Nu se face și nu se poate face o asemenea încercare, pentru că la cei de acolo întîlnești doar dorința înrăită — și cu cît e mai înrăită, cu atît ne onorează mai mult — de a găsi vreo posibilitate de răsturnare a Puterii sovietice, sau măcar visuri, aluzii la așa ceva, și nimic mai mult. Din păcate, tocmai niște reprezentanți ai partidului socialiștilor-revoluționari de stînga — în ciuda profundului devotament față de revoluție manifestat de o serie întreagă de membri ai acestui partid, care au vădit întotdeauna multă inițiativă și energie — au dat dovadă de oscilări în problema sarcinilor imediate ale momentului actual în sensul disciplinei proletare, al evidenței, organizării și controlului, adică în problema unor sarcini care pentru socialiști au devenit ceva firesc, într-un moment cînd puterea a fost cucerită, cînd atacurile militare, începînd cu cele ale Kerenskilor și Krasnovilor și terminînd cu cele ale Kornilovilor, Gheghecikorilor și Alekseevilor, au fost respinse.

Acum, cînd pentru prima dată am intrat în miezul desfășurării revoluției, se pune întrebarea dacă va învinge disciplina și organizarea proletară sau va învinge

www.dacoromanica.ro

stihia proprietarilor mic-burghezi, care în Rusia e deosebit de puternică.

Pentru adversarii noştri din lagărul mic-burghez, principalul cîmp de luptă împotriva noastră este domeniul politicii interne şi al construcţiei economice ; arma lor este sabotarea a tot ceea ce proletariatul decretează şi se străduieşte să înfăptuiască în direcţia construirii unei economii socialiste organizate. Aici stihia mic-burgheză — stihia micilor proprietari şi a egoismului dezmăţat — se afirmă ca un duşman hotărît al proletariatului.

Şi în această curbă, pe care a descris-o mica burghezie în tot cursul evenimentelor revoluţiei, vedem cum ea se îndepărtează de noi în modul cel mai categoric ; fireşte că aici, în acest lagăr, ne lovim noi de principala opoziţie faţă de sarcinile imediate şi curente ale momentului, în înţelesul mai exact al cuvîntului ; aici avem de-a face cu opoziţia unor oameni care nu refuză să ajungă la un acord de principii cu noi, care ne sprijină în probleme mai esenţiale decît acelea în care ne critică, — cu o opoziţie ce se îmbină cu sprijinul.

Pe noi nu ne miră dacă în coloanele ziarelor socialiştilor-revoluţionari de stînga dăm de cuvinte ca cele întîlnite de mine în „Znamea Truda“ [101] din 25 aprilie. Iată ce scrie în acest ziar : „Bolşevicii de dreapta sînt nişte ratificatori“ (o poreclă grozav de dispreţuitoare). Ce-ar fi dacă li s-ar aplica o poreclă şi celor belicoşi ? Ar produce ea o impresie mai puţin grozavă ? Ei bine, dacă am ajuns să avem de-a face cu asemenea curente în bolşevism, apoi asta înseamnă ceva. Întîmplarea a făcut ca chiar la 25 aprilie să-mi arunc ochii asupra unor teze apărute într-un ziar care ne făcea o caracterizare politică. Cînd am citit aceste teze, m-am întrebat : nu cumva e aici cineva de la „Kommunist“, ziarul „comuniştilor de stînga“, sau de la revista lor [102], atît de mare era aici asemănarea ; dar am avut o dezamăgire, fiindcă am văzut că era o teză a lui Isuv, publicată în ziarul „Vpered“ [103]. (R î s e t e, a p l a u z e.)

De aceea, tovarăşi, cînd ne este dat să observăm astfel de fenomene politice ca solidarizarea ziarului „Znamea Truda“ cu un curent aparte din cadrul bolşevismului

www.dacoromanica.ro

sau cu nişte teze menşevice formulate tocmai de partidul care a dus o politică de bloc cu Kerenski, tocmai de partidul în care Ţereteli ducea o politică de înţelegere cu burghezia, cînd avem de-a face cu nişte atacuri care coincid întocmai cu cele pe care le întîmpinăm din partea grupului „comuniştilor de stînga" şi a noii reviste, înseamnă că ceva nu e în regulă aici. Aici e ceva care aruncă lumină asupra semnificaţiei reale a acestor atacuri, şi ele merită să li se dea toată atenţia, fie şi numai pentru motivul că aici avem posibilitatea să apreciem principalele sarcini ale Puterii sovietice în cadrul unei discuţii în contradictoriu cu nişte oameni cu care e interesant să discuţi, fiindcă aici ne referim şi la teoria marxistă, ţinem seama de însemnătatea evenimentelor revoluţiei şi avem de-a face, fără îndoială, cu dorinţa de a descoperi întregul adevăr. Aici principalul teren pentru o discuţie de fond îl oferă devotamentul faţă de socialism şi hotărîrea indiscutabilă de a se situa de partea proletariatului, de a lua poziţie împotriva burgheziei, oricare ar fi greşelile pe care, după părerea unor persoane, a unor grupuri, a unor curente sau altora, le-ar săvîrşi proletariatul care luptă împotriva burgheziei.

Cînd spun că e interesant să discuţi în contradictoriu cu ei, prin discuţie interesantă cu ei nu înţeleg, firește, polemica, ci faptul că această chestiune se referă la o controversă care constituie problema cea mai esenţială, cea mai fundamentală a zilelor noastre. Nu e întîmplător că se duc discuţii tocmai pe această linie. Pe această linie se situează acum în mod obiectiv sarcina fundamentală, aceea a luptei revoluţionare a proletariatului, care este dictată de actualele condiţii din Rusia şi care trebuie dusă prin toate mijloacele, dată fiind abundenţa de curente mic-burgheze din cele mai variate şi necesitatea, pentru proletariat, de a-şi spune că în această privinţă el nu poate face nici o concesie, deoarece revoluţia socialistă, care a început prin smulgerea puterii din mîinile burgheziei de către proletariat şi a continuat prin sfărîmarea oricărei împotriviri a burgheziei, pune în mod imperios pe primul plan problemele care privesc disciplina proletară şi organizarea oamenilor muncii şi apti-

www.dacoromanica.ro

tudinea de a porni la această treabă cu toată seriozitatea cunoscînd pe deplin interesele marii industrii. Acestor probleme el trebuie să le dea o soluţionare practică, altfel va fi înfrînt. — Aici e principala, adevărata greutate a revoluţiei socialiste. — Tocmai de aceea este atît de interesant, atît de important, în accepţia istorică şi politică a cuvîntului, să discutăm în contradictoriu cu reprezentanţii grupului „comuniştilor de stînga", cu toate că, dacă luăm teza şi teoria lor şi o examinăm, nu găsim în ea, repet — şi o voi dovedi îndată —, absolut nimic altceva decît aceleaşi oscilări mic-burgheze. Tovarăşii din grupul „comuniştilor de stînga", oricum şi-ar zice ei, lovesc înainte de toate în propriile lor teze. Eu presupun că concepţiile lor sînt cunoscute de marea majoritate a celor de faţă, pentru că noi, în cercurile bolşevice, le-am discutat de fapt încă din primele zile ale lunii martie, şi chiar cei ce nu manifestau prea mult interes pentru ampla literatură politică nu puteau să nu ştie de ele, să nu ia poziţie faţă de ele cu prilejul discuţiilor ce s-au desfăşurat la ultimul Congres general al Sovietelor din Rusia.

Şi iată că în tezele lor vedem mai întîi de toate acelaşi lucru pe care îl vedem astăzi în întregul partid al socialiştilor-revoluţionari, acelaşi lucru pe care îl vedem astăzi şi în lagărul celor de dreapta, şi în lagărul burgheziei, de la Miliukov şi pînă la Martov, cărora li se pare deosebit de apăsătoare situaţia grea ce s-a creat azi Rusiei din punctul de vedere al pierderii poziţiei ei de mare putere, al transformării ei dintr-o naţiune veche, dintr-un stat asupritor, într-o ţară asuprită, — dintr-un punct de vedere în care nu-ţi mai este îngăduit să rezolvi pe hîrtie, ci trebuie să rezolvi în chip practic, problema dacă greutatea drumului spre socialism, greutatea revoluţiei socialiste care a început, merită ca ţara să treacă chiar şi prin cele mai grele situaţii în ce priveşte fiinţa ei de stat, independenţa ei naţională.

Aici apare mai adîncă ca oriunde diferenţa dintre cei pentru care independenţa şi neatîrnarea statului — care pentru întreaga burghezie reprezintă un ideal şi o limită, o sfîntă a sfintelor — este o limită peste care nu se

www.dacoromanica.ro

poate trece şi a cărei încălcare este sinonimă cu negarea socialismului, şi cei ce spun că revoluţia socialistă, într-o epocă de cumplit măcel dezlănţuit de imperialişti pentru împărţirea lumii, nu poate să nu însemne înfrîngeri dintre cele mai grele pentru multe naţiuni care mai înainte erau socotite drept asupritoare, şi că, oricît de greu ar fi acest lucru pentru omenire, socialiştii, socialiştii conştienţi, vor fi gata să treacă prin toate aceste încercări.

Pe acest teren, care e cel mai inaccesibil, pe acest teren au oscilat cel mai mult socialiştii-revoluţionari de stînga, şi tocmai pe acest teren vedem producîndu-se cele mai multe oscilări la „comuniştii de stînga".

Acum, în tezele lor, pe care, după cum se ştie, le-au discutat împreună cu noi la 4 aprilie [104], iar la 20 aprilie le-au publicat, ei continuă să revină mereu la problema păcii.

Cea mai mare atenţie o acordă ei aprecierii problemei păcii, şi în felul acesta vor să demonstreze că pacea este o manifestare a psihologiei maselor obosite şi declasate.

Cît de comice sînt argumentele lor atunci cînd ne prezintă cifrele lor, potrivit cărora 12 voturi au fost contra, iar 28 pentru încheierea păcii [105] ! Dar dacă e să venim cu cifre, dacă e să ne amintim de un vot care a avut loc acum o lună şi jumătate, n-ar fi cazul să se ia nişte cifre mai recente ? Dacă e să se atribuie o însemnătate politică acestui vot, n-ar fi cazul să ne amintim de cel care a avut loc la Congresul general al Sovietelor din Ucraina [106], înainte de a spune că Sudul, sănătos, a fost împotriva păcii, în timp ce Nordul, obosit, declasat, slăbit din punct de vedere industrial, a fost, chipurile, pentru pace ? N-ar fi cazul să ne aducem aminte de votul dat de majoritatea fracţiunii la Congresul general al Sovietelor din Rusia, cînd nici a zecea parte din voturi n-au fost contra păcii ? Dacă e să ni se amintească de cifre şi să li se atribuie o semnificaţie politică, n-are decît să se ia rezultatul votului politic în ansamblu, şi atunci veţi vedea numaidecît că partidele care au învăţat pe de rost anumite lozinci şi şi-au făcut din ele un fetiş au ajuns să fie de partea micii burghezii,

www.dacoromanica.ro

în timp ce masa celor ce muncesc şi sînt exploataţi, masa muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, nu a respins pacea.

Şi acum, cînd o dată cu critica acestei poziţii de pace ni se spune că pacea a fost impusă de masele declasate şi obosite, cînd noi vedem clar că tocmai intelectualitatea declasată este aceea care se pronunţă împotriva păcii, cînd ni se prezintă o apreciere a evenimentelor ca aceea pe care o citesc în ziare, acest fapt ne arată că în problema încheierii păcii majoritatea partidului nostru a avut perfectă dreptate atunci cînd — deşi ni se spunea că e mai mare daraua decît ocaua, că împotriva noastră s-au şi unit toţi imperialiştii, că ei, oricum, tot o să ne sugrume, o să ne ducă la dezonoare etc. — noi, totuşi, am încheiat pace. Ea nu numai că li se părea ruşinoasă, dar li se pare cu totul lipsită de valoare. Ni se spunea că nu vom obţine nici un răgaz. Iar cînd noi răspundem : nu se poate şti cum vor evolua relaţiile internaţionale, dar noi ştim că duşmanii imperialişti sînt în încăierare unii cu alţii, evenimentele au confirmat acest lucru, şi asta a recunoscut-o grupul comuniştilor de stînga, adversarii noştri de idei şi de principii, care în linii generale se situează pe punctul de vedere al comunismului.

Această frază înseamnă, ea singură, o recunoaştere deplină a justeţei tacticii noastre şi o totală condamnare a acelor oscilări, în problema păcii, care, mai mult ca orice, au îndepărtat de noi o anumită aripă a adepţilor noştri, atît întreaga aripă care s-a grupat în partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga, cît şi aripa care a existat în partidul nostru, care există şi, se poate spune cu certitudine, va rămîne cu el şi care în oscilările ei lasă să se vadă în mod deosebit de limpede izvorul acestor oscilări. Da, pacea pe care am obţinut-o e cît se poate de precară, răgazul pe care l-am obţinut poate fi curmat în orice zi, atît dinspre apus, cît şi dinspre răsărit — în această privinţă nu încape nici o îndoială ; situaţia noastră internaţională este atît de critică, încît trebuie să ne încordăm toate forţele pentru a ne menţine vreme cît mai îndelungată, pînă se maturizează revoluţia în Apus, care se maturizează mult mai încet decît ne-am aşteptat şi

www.dacoromanica.ro

am dorit noi, dar care, fără îndoială, se maturizează; ea absoarbe şi acumulează, fără îndoială, din ce în ce mai mult material inflamabil.

Dacă noi, ca un detaşament al proletariatului mondial, am fost primii care am luat-o înainte, asta nu e din cauză că acest detaşament ar fi mai bine organizat. Nu, el se prezintă mai prost, e mai slab şi mai puţin organizat decît alte detaşamente, dar am da dovadă de cea mai mare stupiditate şi pedanterie dacă ar fi să judecăm ca mulţi alţii: fireşte, dacă ar fi pornit la acţiune detaşamentul cel mai bine organizat, iar după el ar fi urmat unul mai puţin organizat şi după aceea altul cu o organizare de mîna a treia, atunci cu toţii am fi fost, cu dragă inimă, adepţi ai revoluţiei socialiste. Dar din moment ce s-a întîmplat să fie altfel decît scrie la carte, din moment ce detaşamentul de avangardă nu a fost sprijinit de celelalte detaşamente, înseamnă că revoluţia noastră e sortită pieirii. Noi însă spunem: nu, sarcina noastră e să modificăm întreaga organizare; sarcina noastră, întrucît sîntem singuri, este să menţinem revoluţia, să păstrăm pentru ea măcar o citadelă oarecare a socialismului, fie ea de proporţii cît de slabe şi de modeste, pînă ce se maturizează revoluţia în celelalte ţări, pînă ce se apropie celelalte detaşamente. Dar cine aşteaptă ca istoria să pună în mişcare detaşamentele socialiste din diferitele ţări într-o ordine riguroasă şi după un plan sistematic înseamnă că n-are idee despre revoluţie sau că renunţă, din prostie, să mai sprijine revoluţia socialistă.

Din moment ce ne-am lămurit şi am dovedit că noi, în Rusia, avem o poziţie solidă şi că nu dispunem de forţe pentru a lupta împotriva imperialismului internaţional, sarcina noastră nu poate fi decît una, iar tactica noastră se defineşte ca o tactică de manevrare, aşteptare şi retragere. Ştiu foarte bine că aceste cuvinte nu pot avea pretenţia să se bucure de popularitate, că, dacă ar fi răstălmăcite în modul corespunzător şi puse în legătură cu cuvîntul „coaliţie", s-ar deschide un drum larg pentru comparaţii picante, pentru tot felul de reproşuri şi de zeflemeli, dar adversarii noştri — burghezii — din

www.dacoromanica.ro

dreapta şi prietenii noştri de ieri din stînga, socialiştii-revoluţionari de stînga, şi prietenii noştri — sînt convins, de ieri, de azi şi de mîine — „comuniştii de stînga", oricît şi-ar îndrepta ei împotriva acestor cuvinte săgeţile spiritelor lor şi orice argumente ar aduce ei în favoarea oscilărilor lor mic-burgheze, nu pot nega aceste fapte. Evenimentele ne-au dat dreptate, noi am obţinut un răgaz numai pentru că în Apus măcelul imperialist continuă, iar în Extremul Orient rivalitatea imperialistă capătă o amploare tot mai mare, şi numai prin aceasta se explică existenţa Republicii sovietice, ca un fir, deocamdată foarte slab, de care ne ţinem în acest moment politic. Fireşte, nu un petic de hîrtie, nu tratatul de pace are să ne apere pe noi şi nici faptul că nu vrem să purtăm război cu Japonia ; e adevărat că ea jefuieşte fără să se sinchisească de nici un fel de tratate sau formalităţi ; pe noi nu ne va apăra, fireşte, un tratat de hîrtie sau „starea de pace", ci încăierarea dintre cei doi „giganţi" ai imperialismului, care dăinuie încă în Occident, şi puterea noastră de a ne stăpîni. Noi n-am uitat lecţia marxistă fundamentală pe care a confirmat-o în chip atît de grăitor revoluţia rusă : trebuie să ţinem seama de forţe care însumează zeci de milioane de oameni ; ceea ce e mai puţin nu se ia în consideraţie în politică, ceea ce e mai puţin este neglijat de ea ca o mărime lipsită de orice însemnătate ; dacă privim sub acest aspect revoluţia internaţională, chestiunea este cît se poate de limpede : o ţară înapoiată poate uşor să facă începutul, fiindcă adversarul ei este putred, fiindcă burghezia ei nu e organizată, dar pentru a-şi continua opera ea are nevoie de mult mai multă prudenţă, precauţie şi stăpînire de sine. În Europa occidentală, lucrurile se vor desfăşura altfel ; acolo e incomparabil mai greu de început, dar e incomparabil mai uşor de mers mai departe. Şi nici nu se poate să fie altfel, fiindcă acolo proletariatul dă dovadă de o incomparabil mai bună organizare şi mai strînsă unitate. Şi, atîta timp cît sîntem singuri, trebuie ca, ţinînd seama de forţele existente, să ne spunem : atîta timp cît n-a izbucnit încă revoluţia europeană care are să ne scape de toate greutăţile, avem o

www.dacoromanica.ro

singură şansă, şi anume că lupta dintre giganţii imperialişti internaţionali o să mai dureze ; această şansă a fost corect evaluată de noi, şi noi am menţinut-o timp de cîteva săptămîni, dar s-ar putea ca mîine ea să dispară. De aici se desprinde concluzia că în politica noastră externă trebuie să continuăm tactica pe care am început-o în martie şi care se poate formula prin cuvintele : manevrare, retragere, expectativă. Cînd în acest „Kommunist" de stînga dau de nişte cuvinte ca „politică externă activă", cînd expresia apărarea patriei socialiste este pusă în ghilimele care vor să fie ironice, eu îmi spun : oamenii aceştia n-au înţeles absolut nimic din situaţia proletariatului din ţările occidentale. Dacă îşi spun „comunişti de stînga", ei alunecă spre punctul de vedere al micii burghezii şovăielnice, care vede în revoluţie asigurarea unei ordini aparte. Relaţiile internaţionale ne arată cît se poate de clar că un rus care, pornind de la forţele ruseşti, ar preconiza răsturnarea imperialismului internaţional ar fi un om care şi-a pierdut minţile. Şi atîta timp cît acolo, în Apus, revoluţia se maturizează, chiar dacă azi ea se maturizează mai repede decît ieri, sarcina noastră este numai una : noi, detaşamentul care a luat-o înainte, cu toată slăbiciunea noastră, trebuie să facem totul, să folosim orice şansă, pentru a ne menţine pe poziţiile cucerite. Toate celelalte considerente trebuie subordonate cerinţei de a folosi din plin această şansă, pentru a amîna cu cîteva săptămîni momentul în care imperialismul internaţional se va uni împotriva noastră ; dacă vom proceda astfel, vom merge pe un drum pe care orice muncitor conştient din ţările europene îl va aproba, fiindcă el ştie ceea ce noi am învăţat abia cu începere din 1905 şi ceea ce Anglia şi Franţa au învăţat în decurs de sute de ani, ştie cît de încet creşte revoluţia în societatea liberă a burgheziei unite, ştie că împotriva unor asemenea forţe va trebui să fie pus în acţiune un birou de agitaţie, care să facă propagandă în adevăratul sens al cuvîntului, atunci cînd noi ne vom afla alături de proletariatul răsculat din Germania, Franţa şi Anglia. Pînă atunci, oricît de trist ar fi acest lucru şi oricît de mult ar repugna

www.dacoromanica.ro

el tradiţiilor revoluţionare, nu putem avea decît o singură tactică : aceea a expectativei, manevrării şi retragerii.

Şi cînd se spune că noi n-avem o politică externă internaţională, eu spun : orice altă politică deviază şi, conştient sau inconştient, tinde să joace un rol de provocare şi să facă din Rusia unealta unei alianţe cu imperialişti de genul lui Cihenkeli sau al lui Semenov.

Şi noi spunem : mai bine să suportăm şi să răbdăm, să îndurăm umilinţe şi poveri naţionale şi de stat infinit mai mari, dar să rămînem la postul nostru ca detaşament socialist, care prin forţa evenimentelor s-a desprins din rîndurile armatei socialiste şi este nevoit să aştepte pînă ce-i va veni în ajutor revoluţia socialistă din alte ţări. Şi ea vine în ajutorul nostru. Vine încet, dar vine. Şi războiul care are loc acum în Apus revoluţionează masele mai mult decît înainte şi face să se apropie ceasul insurecţiei.

Propaganda care a fost dusă pînă acum arăta că războiul imperialist este cel mai criminal şi mai reacţionar război de cotropire. Acum însă se adevereşte că pe frontul de vest, unde sute de mii şi milioane de soldaţi francezi şi germani se măcelăresc între ei, procesul de maturizare a revoluţiei nu poate să nu se desfăşoare mai repede decît pînă acum, cu toate că revoluţia aceasta vine mai încet decît ne-am aşteptat noi.

M-am oprit asupra politicii externe mai mult decît aş fi vrut, dar aici, mi se pare mie, se vede limpede cum, la drept vorbind, în această problemă se află în faţa noastră două linii fundamentale : linia proletară, care spune că revoluţia socialistă este pentru noi mai scumpă ca orice şi mai presus de orice şi că trebuie avut în vedere dacă ea va izbucni curînd în Apus, şi o altă linie, cea burgheză, care spune că pentru ea poziţia de mare putere a statului şi independenţa naţională sînt mai scumpe ca orice şi mai presus de orice.

În problemele interne vedem că se petrece acelaşi lucru şi la grupul „comuniştilor de stînga", care repetă principalele argumente invocate împotriva noastră de cei din lagărul burgheziei. De pildă, principalul argument împotriva noastră folosit de grupul „comuniştilor de stînga"

www.dacoromanica.ro

este că se observă o deviere bolşevică de dreapta, care ameninţă să împingă revoluţia pe calea capitalismului de stat.

O evoluţie în direcţia capitalismului de stat — iată răul, iată duşmanul împotriva căruia ni se propune să luptăm.

Şi cînd în ziarul „comuniştilor de stînga" citesc aceste referiri la astfel de duşmani, eu întreb : ce s-o fi întîmplat cu oamenii ăştia, cum pot ei, din cauza unor frînturi de idei scoase dintr-o carte, să uite realitatea ? Realitatea spune că capitalismul de stat ar însemna pentru noi un pas înainte. Dacă am putea înfăptui în scurt timp capitalism de stat în Rusia, ar fi pentru noi o victorie. Cum au putut ei să nu vadă că micul proprietar, micul capital este duşmanul nostru ? Cum au putut ei să vadă în capitalismul de stat duşmanul principal ? Acum, cînd trecem de la capitalism la socialism, nu trebuie să se uite că duşmanul nostru principal este mica burghezie, cu deprinderile şi obişnuinţele ei, cu situaţia ei economică. Micul proprietar, înainte de orice, se teme de capitalismul de stat, pentru că el are o singură dorinţă : să smulgă, să obţină cît mai mult pentru el, să ruineze, să răpună pe marii moşieri, pe marii exploatatori. Şi în această privinţă micul proprietar ne sprijină bucuros.

Aici el este mai revoluţionar decît muncitorii, pentru că e mai întărîtat, mai revoltat, şi de aceea este gata să participe bucuros la acţiunea de lichidare a burgheziei, dar nu ca socialist, pentru ca, după ce va fi fost zdrobită împotrivirea burgheziei, să înceapă construirea unei economii socialiste bazate pe principiile unei severe discipline în muncă, în cadrul unei organizări riguroase, în condiţiile unui control şi ale unei evidenţe bine organizate, ci pentru ca, smulgînd cît mai mult pentru sine, să folosească pentru sine şi în propriile sale scopuri roadele victoriei, fără să se sinchisească cîtuşi de puţin de interesele generale ale statului şi de interesele întregii clase a oamenilor muncii.

Ce înseamnă capitalismul de stat în condiţiile Puterii sovietice ? În momentul de faţă, a înfăptui capitalismul de stat înseamnă a introduce evidenţa şi controlul pe care

www.dacoromanica.ro

le exercitau clasele capitaliste. Un model de capitalism de stat ne oferă Germania. Ştim că ea s-a dovedit superioară nouă. Dar dacă vă veţi gîndi cît de puţin la ceea ce ar însemna în Rusia, în Rusia Sovietică, asigurarea bazelor unui asemenea capitalism de stat, atunci orice om care nu şi-a pierdut minţile şi care nu şi-a împuiat capul cu frînturi de adevăruri culese din cărţi, ar trebui să spună că capitalismul de stat este pentru noi o salvare.

Am spus că capitalismul de stat ar fi o salvare pentru noi ; dacă am avea asemenea capitalism în Rusia, trecerea la socialismul deplin ar fi uşoară, ea s-ar afla în mîinile noastre, deoarece capitalismul de stat este ceva centralizat, calculat, controlat şi socializat, şi tocmai asta ne lipseşte nouă ; pe noi ne ameninţă stihia indolenţei micburgheze, care şi-a găsit în istoria Rusiei şi în economia ei terenul cel mai propice şi care nu ne lasă să facem tocmai acest pas, de care depinde succesul socialismului. Îmi permit să vă amintesc că cuvintele mele despre capitalismul de stat le-am scris cu cîtva timp înainte de revoluţie, şi e o absurditate patentă să ne speriaţi cu capitalismul de stat. Vă amintesc că în broşura mea „Catastrofa care ne ameninţă“* am scris pe atunci... (C i t e ş t e.)

Toate acestea le-am scris referindu-mă la statul revoluţionar-democrat, la statul lui Kerenski, Cernov, Ţereteli, Kişkin şi al celor de teapa lor, le-am scris împotriva acelui stat care stătea pe un teren burghez, care nu părăsea acest teren şi nici nu putea să-l părăsească ; am spus atunci că capitalismul de stat reprezintă un pas spre socialism ; am scris acest lucru în septembrie 1917, şi acum, în aprilie 1918, după ce în octombrie proletariatul a luat puterea, cînd el şi-a dovedit capacitatea sa : numeroase fabrici şi uzine au fost confiscate, numeroase întreprinderi şi bănci au fost naţionalizate, împotrivirea militară a burgheziei şi a sabotorilor a fost înfrîntă, — acum, cînd încearcă unii să ne sperie cu capitalismul, acesta este o născocire şi o absurditate atît de ridicolă, atît de patentă, că rămîi uimit şi te întrebi : cum au putut oa-

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 163—212. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

menii aceştia să ajungă pînă aici? Ei au uitat micul amănunt că noi, în Rusia, avem o mică burghezie numeroasă, care vede cu ochi buni nimicirea marii burghezii din toate ţările, dar nu vrea să aibă de-a face cu evidenţa, socializarea şi controlul. Iată în ce constă pericolul pentru revoluţie, iată unde este unitatea de forţe sociale care a dus la pieire marea revoluţie franceză, şi nu putea să n-o ducă, şi care, ea singură, poate să ducă la pieire revoluţia rusă, dacă proletariatul rus se va dovedi prea slab. Mica burghezie, după cum vedem, îmbîcseşte întreaga atmosferă socială cu tendinţe proprii micului proprietar, care pot fi exprimate pe şleau în următoarele cuvinte: am luat de la cel bogat, iar de ceilalţi puţin îmi pasă.

Aici se află primejdia principală. Dacă micii burghezi ar fi subordonaţi altor elemente de clasă, dacă ei ar fi subordonaţi capitalismului de stat, atunci muncitorul conştient ar trebui să salute din toată inima acest lucru, pentru că în democraţia lui Kerenski capitalismul de stat ar fi fost un pas spre socialism, iar în condiţiile Puterii sovietice el ar fi trei sferturi din socialism, deoarece dintr-un organizator de întreprinderi capitaliste de stat putem face un ajutor al nostru. „Comuniştii de stînga" însă privesc altfel acest lucru, au o atitudine de desconsiderare, şi cînd la 4 aprilie am avut cu ei prima consfătuire, care a dovedit, între altele, că această problemă, care are o lungă istorie şi în jurul căreia se poartă discuţii îndelungate, a şi devenit de domeniul trecutului, — eu am spus că noi, dacă ne înţelegem sarcinile cum se cuvine, trebuie să învăţăm socialismul de la organizatorii de trusturi.

Aceste cuvinte au revoltat grozav pe „comuniştii de stînga", şi unul din ei — tov. Osinski — a vestejit atunci, într-un întreg articol, ideea enunţată de mine. Iată la ce se reduc, în esenţă, argumentele lui. — Noi, adică, nu vrem să-i învăţăm pe ei, ci să învăţăm de la ei. — Noi, bolşevicii „de dreapta", vrem să învăţăm de la organizatorii de trusturi, dar iată că adevăraţii comunişti, „comuniştii de stînga", vor să-i înveţe pe ei [107]. — Dar ce anume vreţi să-i învăţaţi pe ei? Nu cumva

www.dacoromanica.ro

socialismul ? Dar pe cine, mă rog, pe negustori, pe afacerişti să-i învăţaţi socialismul ? (A p l a u z e.) Bine, faceţi voi, dacă vreţi, treaba asta ; noi n-o să vă ajutăm, fiindcă ar fi ceva lipsit de sens. — Pe aceşti ingineri, afacerişti şi negustori n-avem ce să-i învăţăm. N-are rost să-i învăţăm socialismul. — Dacă am fi avut o revoluţie burgheză, n-am fi avut ce învăţa de la ei, — doar să înhăţăm ce se poate înhăţa, şi atîta tot ; altceva n-am fi avut de învăţat. — Nu, asta nu e încă o revoluţie socialistă. — E ceea ce a fost în Franţa în 1793, adică ceva în care nu e socialism, ci doar o introducere la socialism.

Pe moşieri trebuie să-i răsturnăm, la fel şi pe burghezi, şi de milioane de ori vor avea cîştig de cauză bolşevicii în faţa istoriei şi vor fi justificate toate acţiunile lor, toată lupta dusă de ei, toate actele lor de violenţă împotriva moşierilor şi capitaliştilor, exproprierea, zdrobirea prin forţă a împotrivirii acestora. În general vorbind, aceasta a fost una dintre cele mai măreţe sarcini istorice, dar ea a însemnat doar primul pas. Ceea ce importă aici e pentru ce am recurs la represiuni împotriva lor ; oare pentru a spune că acum, după ce i-am înfrînt definitiv, o să ne ploconim în faţa capitalismului lor ? Nu, acum o să învăţăm de la ei, pentru că n-avem destule cunoştinţe, pentru că aceste cunoştinţe ne lipsesc. Noi ştim ce este socialismul, dar pentru organizarea a milioane de oameni, pentru organizarea şi repartiţia produselor etc. ne lipsesc cunoştinţele necesare. Vechii conducători bolşevici nu ne-au învăţat acest lucru. Partidul bolşevic nu se poate lăuda cu aşa ceva în istoria sa. Prin şcoala aceasta noi n-am trecut încă. Şi noi spunem : poate să fie el şi un pungaş de prima clasă, dar dacă a organizat un trust, dacă e un negustor care a avut de-a face cu organizarea producţiei şi cu repartiţia produselor pentru milioane şi zeci de milioane de oameni, dacă a acumulat experienţă, atunci trebuie să învăţăm de la el. Dacă n-o să învăţăm aşa ceva de la ei, n-o să avem socialism, şi atunci revoluţia o să rămînă pe treapta la care a ajuns. Numai dezvoltarea capitalismului de stat, numai o minuţioasă organizare a evidenţei şi a controlului, numai o foarte strictă organizare şi o foarte severă disci-

www.dacoromanica.ro

plină în muncă ne vor duce la socialism. Fără asta nu există socialism. (A p l a u z e.)

N-are nici un rost să ne apucăm de o treabă ridicolă : să-i învăţăm noi pe organizatorii de trusturi ; pe ei n-avem ce să-i învăţăm. Pe ei trebuie să-i expropriem. Aşa ceva sîntem noi în stare să facem. Şi nu prezintă nici o greutate pentru noi. (A p l a u z e.) Asta am arătat-o şi am dovedit-o cu prisosinţă.

Şi fiecărei delegaţii muncitoreşti cu care mi-a fost dat să stau de vorbă cînd venea la mine şi se plîngea că se opreşte fabrica, îi spuneam : vreţi ca fabrica voastră să fie confiscată ? Bine, avem gata pregătite formularele de decrete, putem să le semnăm numaidecît. (A p l a u z e.) Dar spuneţi-mi : v-aţi priceput voi să luaţi în mîinile voastre producţia, aţi făcut socoteala cam cît produceţi şi ştiţi în ce legătură se află producţia voastră cu piaţa rusă şi cu cea internaţională ? Şi s-a văzut numaidecît că ei încă n-au învăţat acest lucru, că în cărţile bolşevice nu s-a scris încă despre aşa ceva şi nici în cele menşevice nu s-a spus nimic.

Cel mai bine se prezintă situaţia la muncitorii care aplică acest capitalism de stat : la pielari, la textilişti, în industria zahărului, pentru că ei cunosc — cu o luciditate de proletar — producţia lor şi vor s-o menţină şi s-o sporească, fiindcă în asta constă mai cu seamă socialismul [108]. Ei spun : acum eu încă n-am să pot face faţă unei asemenea sarcini, dar am să-i pun acolo pe capitalişti, am să le dau 1/3 din posturi şi am să învăţ de la ei. Şi cînd în publicaţiile „comuniştilor de stînga" citesc cuvintele ironice : încă nu se ştie cine pe cine o să folosească, începe să-mi pară stranie lipsa lor de perspicacitate. Desigur, dacă după cucerirea puterii în octombrie şi după lupta victorioasă împotriva întregii burghezii, dusă de noi din octombrie şi pînă în aprilie, mai putem să ne îndoim cine pe cine o să folosească — muncitorul pe organizatorii de trusturi sau afaceriştii şi profitorii pe muncitori —, dacă ar fi aşa, atunci ar trebui să ne strîngem catrafusele şi s-o ştergem, lăsînd locul unora ca Miliukov şi Martov. Dar lucrurile nu stau aşa. Şi nici muncitorul conştient n-o să creadă, iar teama micii bur-

www.dacoromanica.ro

ghezii e ridicolă : ea ştie că socialismul începe acolo unde începe o producţie mai mare, că acest lucru negustorii şi afaceriştii l-au învăţat din propria lor experienţă.

Şi noi am spus : numai aceste condiţii materiale, numai condiţiile marii industrii mecanizate a unor gigantice întreprinderi care lucrează pentru zeci de milioane de oameni, numai ele stau la temelia socialismului, şi a învăţa acest adevăr într-o ţară mic-burgheză, ţărănească, e un lucru greu, dar e cu putinţă. Revoluţia are să vină cu preţul unui război civil, dar acesta este un lucru cu atît mai greu, cu cît statul e mai civilizat, mai dezvoltat ; în Germania domină capitalismul de stat, şi de aceea în Germania revoluţia va fi de o sută de ori mai ruinătoare şi mai pustiitoare decît într-o ţară mic-burgheză, şi acolo se vor ivi greutăţi imense şi va fi un haos şi un dezechilibru nemaipomenit. De aceea eu nu văd nici cel mai mic motiv de desperare şi de descurajare în faptul că revoluţia rusă a rezolvat mai întîi o sarcină mai uşoară, aceea de a răsturna pe moşieri şi pe burghezi, şi a ajuns acum în faţa unei sarcini mai grele, a unei sarcini socialiste, aceea de a organiza o evidenţă şi un control exercitate de întregul popor, o sarcină cu care începe adevăratul socialism şi care este sprijinită de majoritatea muncitorilor şi a oamenilor muncii conştienţi. Da, de majoritatea muncitorilor, care este mai bine organizată, care a trecut prin şcoala sindicatelor ; căci ea este pe de-a-ntregul alături de noi.

Problemele pe care domnii de la „Vpered" încearcă să le înlăture prin zeflemelile lor — cele privind plata în acord şi sistemul Taylor — au fost puse, de către această majoritate, în consiliile sindicale încă înaintea noastră, încă înainte de venirea Puterii sovietice cu Sovietele sale ; ei au început prin a elabora norme de disciplină în muncă. Aceşti oameni au arătat că, în modestia lor proletară, ei cunosc condiţiile muncii de fabrică, că au sezisat esenţa socialismului mai bine decît cei ce făceau risipă de fraze revoluţionare, iar în realitate se coborau, conştient sau inconştient, la nivelul micii burghezii, care se situa pe punctul de vedere că bogaţii trebuie măturaţi, dar că ea n-are nici un interes să se supună măsurilor de

www.dacoromanica.ro

evidenţă şi de control ale unei organizaţii ; asemenea măsuri sînt de prisos pentru micii proprietari, ei n-au nevoie de aşa ceva ; or, tocmai în aceasta stă chezăşia trăiniciei şi victoriei revoluţiei noastre.

Tovarăşi, n-am să intru în amănunte şi n-am să dau alte citate din ziarul „Levîi Kommunist“ [109], ci am să spun doar două cuvinte : îţi vine să urli cînd vezi cum unii oameni au ajuns pînă acolo, încît consideră introducerea disciplinei în muncă drept un pas înapoi, şi trebuie să spun că eu văd în asta o atitudine atît de reacţionară, o primejdie atît de gravă pentru revoluţie, încît, dacă n-aş şti că această afirmaţie e făcută de un grup lipsit de orice influenţă şi că în orice adunare de muncitori conştienţi o asemenea afirmaţie ar fi numaidecît spulberată, aş spune : revoluţia rusă este condamnată la pieire.

Comuniştii de stînga scriu : „Introducerea disciplinei în muncă, o dată cu restabilirea conducerii capitaliştilor în producţie, nu poate să ducă la o creştere substanţială a productivităţii muncii, dar ea va face să slăbească iniţiativa, activitatea şi spiritul de organizare al proletariatului. Ea ameninţă să aservească clasa muncitoare...“ Nu este adevărat ; dacă ar fi aşa, revoluţia noastră rusă, cu sarcinile ei socialiste, cu esenţa ei socialistă, s-ar afla în pragul prăbuşirii. Dar nu este adevărat. Această intelectualitate mic-burgheză declasată nu înţelege că pentru socialism principala greutate o constituie asigurarea disciplinei în muncă ; despre asta au scris de mult socialiştii, la asta s-au gîndit ei cel mai mult în trecutul îndepărtat şi această chestiune au analizat-o cu cea mai mare atenţie, înţelegînd că aici încep adevăratele greutăţi pentru revoluţia socialistă. Au avut loc şi pînă acum, în repetate rînduri, revoluţii care au răsturnat fără cruţare burghezia, şi nu cu mai puţină energie decît noi ; dar, cînd noi am ajuns pînă acolo că am creat Puterea sovietică, am arătat astfel că înfăptuim trecerea practică de la dezrobirea economică la autodisciplină în muncă, că puterea noastră de stat este o putere care trebuie să aparţină într-adevăr muncii. Cînd ni se spune că dictatura proletariatului este recunoscută doar în vorbe şi că în realitate totul se reduce la frazeologie scrisă, asta arată, de fapt,

www.dacoromanica.ro

că unii oameni n-au nici cea mai mică idee de dictatura proletariatului ; fiindcă dictatura proletariatului nu înseamnă în nici un caz numai răsturnarea burgheziei sau răsturnarea moşierilor — aşa ceva s-a întîmplat în toate revoluţiile ; la noi, dictatura proletariatului înseamnă asigurarea ordinii, a disciplinei, a productivităţii muncii, a evidenţei şi controlului, a Puterii sovietice proletare, care e mai solidă şi mai fermă decît cea dinainte. Iată ce n-o să rezolvaţi voi, iată ce nu i-am învăţat noi pe oameni, iată ce le trebuie muncitorilor, iată de ce e bine să li se prezinte o oglindă în care se pot vedea limpede toate aceste neajunsuri. Consider că aceasta e o treabă folositoare, pentru că ea îi va face pe toţi muncitorii şi ţăranii conştienţi, pe toţi muncitorii şi ţăranii care gîndesc, să-şi îndrepte forţele lor principale în această direcţie. Da, răsturnînd moşierimea şi burghezia, noi am netezit drumul, dar n-am construit încă edificiul socialismului. Fiindcă pe terenul de pe care a fost înlăturată o generaţie burgheză apar mereu în istorie noi generaţii, numai terenul să rodească ; or, el rodeşte burghezi cît pofteşti. Şi fiecare din cei ce privesc victoria asupra capitaliştilor în felul cum o privesc micii proprietari — „ei au tot jefuit, hai să profit şi eu de ocazie“ — este în mod vădit izvorul unei noi generaţii de burghezi. Cînd ni se spune că introducerea disciplinei în muncă o dată cu readucerea unor capitalişti în calitate de conducători ar constitui o primejdie pentru revoluţie, eu spun : oamenii aceştia tocmai caracterul socialist al revoluţiei noastre nu l-au înţeles, şi ei repetă tocmai ceea ce îi uneşte atît de uşor cu mica burghezie, care se teme de disciplină, de organizare, de evidenţă şi control ca dracul de tămîie.

Dacă ei vor spune : dar iată că voi propuneţi aici să punem la noi conducători capitalişti alături de conducătorii muncitori, noi le vom răspunde : ei sînt puşi aici pentru că în practica organizării posedă cunoştinţe care nouă ne lipsesc. Muncitorul conştient nu se va teme niciodată de un asemenea conducător, pentru că el ştie că Puterea sovietică este puterea lui, că ea îl va apăra în-

www.dacoromanica.ro

totdeauna cu toată tăria, şi pentru că el ştie că vrea să înveţe practica organizării.

Pe vremea ţarului noi am organizat mii de oameni, iar în perioada lui Kerenski sute de mii. Asta nu înseamnă nimic, în politică aşa ceva nu contează. A fost o muncă de pregătire, a fost o perioadă de iniţiere. Şi muncitorii înaintaţi, atîta timp cît nu vor învăţa să organizeze zeci de milioane de oameni, nu vor fi socialişti sau făuritori ai societăţii socialiste şi nu vor dobîndi cunoştinţele necesare în domeniul organizării. Drumul organizării este lung şi sarcinile construirii socialismului cer o muncă îndelungată şi perseverentă, precum şi cunoştinţe corespunzătoare, pe care noi nu le avem în măsură suficientă. Şi e greu de spus dacă şi generaţia imediat următoare, care va fi mai evoluată, va săvîrşi trecerea deplină la socialism.

Amintiţi-vă ce scriau socialiştii de dinaintea noastră despre viitoarea revoluţie socialistă: ne îndoim că s-ar putea trece la socialism fără a învăţa de la organizatorii de trusturi, pentru că ei s-au îndeletnicit cu această producţie pe scară largă. Noi n-avem nevoie să-i învăţăm pe ei socialismul; pe ei trebuie să-i expropriem, să înfrîngem sabotajul lor. Aceste două sarcini le-am îndeplinit. Trebuie să-i silim să se supună controlului muncitoresc. Şi dacă criticii noştri din rîndul „comuniştilor de stînga" ne-au reproşat că tactica noastră nu ne duce la comunism, ci ne face să mergem înapoi, reproşurile lor sînt ridicole: ei uită că noi am rămas în urmă cu evidenţa şi controlul tocmai pentru că era foarte greu să înfrîngem această împotrivire şi să punem în serviciul nostru burghezia, pe tehnicienii şi pe specialiştii ei burghezi. Dar noi avem nevoie de cunoştinţele lor, de experienţa şi de munca lor, fără ele nu putem să preluăm în mod efectiv cultura care a fost creată de vechile relaţii sociale şi care a rămas ca o bază materială a socialismului. Dacă „comuniştii de stînga" n-au observat acest lucru, este pentru că ei nu văd viaţa reală şi îşi ticluesc lozincile lor contrapunînd socialismului ideal capitalismul de stat. Noi însă trebuie să le spunem muncitorilor: Da, acesta e un pas înapoi, dar trebuie să fa-

www.dacoromanica.ro

cem totul ca să găsim un mijloc. Nu există decît un singur mijloc : organizaţi-vă pînă la ultimul om, organizaţi evidenţa producţiei, organizaţi evidenţa şi controlul consumului şi faceţi în aşa fel ca să nu recurgem la emisiunea de sute de milioane de ruble [110] şi ca orice bancnotă de o sută de ruble care a încăput fără drept în mîinile cuiva să se întoarcă din nou în tezaurul statului. Acest lucru nu se poate face prin nici un fel de avînt revoluţionar, prin nici un fel de acţiune de răpunere a burgheziei. El se poate face numai prin autodisciplină, prin organizarea muncii muncitorului şi ţăranului, prin evidenţă şi control. Aşa ceva nu avem încă şi pentru aceasta am plătit drept tribut salarii mai ridicate decît acelea pe care vi le plăteau organizatorii capitalişti. Lucrul acesta nu l-am învăţat, dar trebuie să-l învăţăm, aceasta este calea — singura cale — care duce la socialism : să dăm muncitorilor cunoştinţele practice necesare pentru conducerea unor întreprinderi uriaşe, pentru organizarea producţiei şi repartiţiei pe scară largă.

Tovarăşi, eu ştiu foarte bine cît de uşor este să se vorbească despre evidenţă şi control, despre disciplină şi autodisciplină, atunci cînd toate acestea le spune un om care ocupă o anumită situaţie socială. Dar ce vast material de zeflemeală ar putea să scoată unii din toate acestea şi să spună : cînd partidul vostru nu era la putere, promitea muncitorilor rîuri de lapte şi miere, dar cînd aceşti oameni au ajuns la putere s-a produs obişnuita transformare : ei încep să vorbească despre evidenţă, disciplină, autodisciplină, control şi altele ! Ştiu foarte bine ce material excelent oferă toate acestea pentru nişte publicişti de teapa lui Miliukov şi Martov.

Ştiu bine cît de bogat este acest material pentru nişte oameni care caută să publice articole senzaţionale sau bine renumerate şi care sînt înclinaţi să folosească şi cele mai neînsemnate argumente, care trezesc prea puţin interes în rîndul muncitorilor conştienţi.

În ziarul „Levîi Kommunist“ am dat de o recenzie a cărţii mele [111], scrisă de un publicist atît de remarcabil ca Buharin ; e o recenzie destul de favorabilă, dar tot ce era preţios în ea a pierdut pentru mine orice valoare

www.dacoromanica.ro

cînd am citit-o pînă la capăt ; am constatat că autorul ei n-a văzut ceea ce trebuia să vadă, şi asta s-a întîmplat pentru că el şi-a scris recenzia în aprilie, dar în pasajele citate a folosit ceea ce pentru aprilie era deja învechit, ceea ce aparţinea zilei de ieri, şi anume teza că vechiul stat trebuie sfărîmat ; acest lucru noi l-am făcut, el a constituit o sarcină a zilei de ieri, dar noi trebuie să mergem înainte şi să privim spre viitor, iar nu spre trecut, şi să creăm un stat de tipul comunei ; el a scris despre ceea ce este deja întruchipat în organizaţiile sovietice, dar a trecut sub tăcere ceea ce ţine de evidenţă, control şi disciplină. Cîtă coincidenţă este între mentalitatea acestor oameni, între psihologia lor, şi starea de spirit a micii burghezii : trebuie înlăturat cel bogat, dar de control nu e nevoie. Aşa văd ei lucrurile ; asta îi încîntă pe ei şi asta-l desparte pe proletarul conştient de mica burghezie şi chiar de revoluţionarii cei mai extremişti ; şi asta se întîmplă cînd proletarul spune : să ne organizăm şi să ne strîngem rîndurile, că, de nu, aceşti mici burghezi — care se numără cu milioanele — ne vor doborî.

Aici proletarul conştient se desparte de micul burghez ; aici revoluţia se îndepărtează de mica burghezie. Şi cît de orbi sînt astfel de oameni, despre asta ei nu vorbesc.

Îmi voi permite să vă amintesc încă cîteva din citatele mele : am spus că oamenii vor putea să se descurce şi fără violenţă, atunci cînd se vor deprinde să acţioneze în felul acesta ; se înţelege că o asemenea deprindere nu poate fi decît rezultatul unei îndelungate educaţii.

Cînd „comuniştii de stînga“ aud aşa ceva, se iau cu mîinile de cap şi spun : cum de n-am observat noi acest lucru ? De ce n-ai criticat d-ta, Buharin, această teză ? Noi am dat dovadă de forţa noastră atunci cînd am reprimat împotrivirea moşierimii şi a burgheziei, şi acum trebuie să ne arătăm forţa noastră prin autodisciplină şi organizare, pentru că acest lucru este ştiut din experienţele milenare ale trecutului şi trebuie spus poporului că numai în asta constă forţa Puterii noastre sovietice, a dictaturii muncitoreşti, a autorităţii noastre proletare.

www.dacoromanica.ro

Dar micii burghezi se ascund de acest adevăr sub paravanul unei frazeologii revoluționare.

Trebuie să ne arătăm forța noastră. Desigur, micii patroni, micii proprietari sînt gata să ne ajute pe noi, proletarii, să doborîm pe moșieri și pe capitaliști. Dar după aceea drumurile noastre se despart. Lor nu le place organizarea, disciplina, sînt dușmanii ei. Și aici, împotriva acestor proprietari, împotriva acestor mici patroni, trebuie să ducem lupta cea mai hotărîtă, cea mai necruțătoare. Fiindcă tocmai aici, în domeniul organizării, începe pentru noi construirea socialismului. Și cînd eu formulez obiecții împotriva acelora care se pretind a fi socialiști și care făgăduiesc muncitorilor că vor putea beneficia de tot ce le place și oricît le place, eu spun că comunismul presupune o altă productivitate a muncii decît cea actuală. Productivitatea muncii este, la noi, prea scăzută, asta-i realitatea. Capitalismul ne lasă moștenire, mai ales într-o țară înapoiată, o sumedenie de deprinderi în virtutea cărora tot ceea ce aparține statului este privit drept un material pe care poți să-l strici cu bună știință. Această mentalitate a masei mic-burgheze se simte la fiecare pas. Și în acest domeniu lupta este foarte grea. Numai proletariatul organizat poate să opună rezistență unor asemenea tendințe. Eu am scris: „Pînă la faza superioară a comunismului, socialismul cere cel mai riguros control din partea societății și din partea statului"*.

Aceste cuvinte le-am scris înainte de Revoluția din Octombrie și asupra lor vreau să mă opresc acum.

A sosit timpul cînd, după ce am doborît burghezia, după ce am înfrînt sabotajul, am căpătat posibilitatea să ne ocupăm de această treabă. Pînă ce am ajuns aici, eroii zilei și ai revoluției erau ostașii gărzilor roșii, care își îndeplineau marea lor misiune istorică. Ei au luat arma în mînă, înfruntînd voința claselor avute. Ei au înfăptuit această măreață operă istorică. Ei au pus mîna pe arme pentru a răsturna pe exploatatori și a face din aceste arme ale lor un instrument de apărare a munci-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 97. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

torilor, pentru a supraveghea cuantumul producţiei şi al muncii şi cuantumul consumului.

Noi n-am reuşit să facem acest lucru, dar tocmai aici e esenţa şi temelia socialismului. Dacă e cineva căruia i se pare plicticoasă şi neinteresantă o asemenea muncă, apoi sînt tocmai reprezentanţii leneviei mic-burgheze.

Dacă revoluţia noastră s-ar opri aici, ea ar intra în istorie nu mai puţin decît revoluţia din 1793. Dar ni se va spune : asta a fost în secolul al XVIII-lea. Pentru secolul al XVIII-lea aşa ceva a fost de ajuns, dar pentru secolul al XX-lea este prea puţin. Evidenţă şi control — iată principalul lucru care se cere pentru o bună funcţionare a societăţii comuniste. Acest lucru l-am şi scris înainte de Revoluţia din Octombrie*. Repet : de această muncă nu ne puteam apuca atîta timp cît nu erau zdrobiţi Alekseevii, Kornilovii şi Kerenskii. Acum împotrivirea militară a burgheziei a fost înfrîntă. Sarcina noastră este să punem pe toţi sabotorii să muncească sub controlul nostru, sub controlul Puterii sovietice, să creăm organe de conducere, pentru ca evidenţa şi controlul să fie organizate în mod riguros. Ţara e ameninţată să piară pentru că după război e lipsită de condiţiile cele mai elementare pentru o existenţă normală. Duşmanii noştri, care se ridică împotriva noastră, sînt de temut numai pentru că n-am pus ordine în evidenţă şi control. Cînd aud sute de mii de plîngeri în legătură cu foametea, cînd văd şi ştiu că ele sînt întemeiate, că avem cereale, dar nu le putem aduce, şi cînd văd cum sîntem întîmpinaţi cu zeflemele de „comuniştii de stînga", care ridică obiecţii împotriva unor măsuri ca decretul nostru cu privire la căile ferate — de două ori au pomenit de el —, nu pot să nu le spun că astea-s fleacuri.

La consfătuirea de la 4 aprilie cu „comuniştii de stînga", eu am spus : daţi-ne voi un proiect de decret întocmit de voi, doar sînteţi cetăţeni ai Republicii sovietice, membri ai unor instituţii sovietice, şi nu nişte critici care stau deoparte, după gard, ca negustorii burghezi şi sabotorii, care critică doar ca să-şi verse veninul. Voi,

* Vezi op. cit., p. 101.

www.dacoromanica.ro

repet, sînteţi conducători de organizaţii sovietice, aşa că încercaţi să ne daţi voi un proiect de decret. Ei nu vor putea să ne dea şi nu ne vor da niciodată un asemenea proiect, pentru că decretul nostru cu privire la căile ferate e bine întocmit, pentru că, introducînd dictatura, el este primit cu simpatie de mase şi de feroviarii conştienţi, dar întîmpină opoziţie din partea acelor slujbaşi care fură şi iau mită ; pentru că toţi cei ce şovăie între Puterea sovietică şi duşmanii ei au o atitudine şovăielnică faţă de acest decret, iar proletariatul, pe care marea producţie l-a învăţat să fie disciplinat, ştie că, atîta timp cît nu se va organiza o producţie mai mare şi nu va domni o şi mai severă disciplină, nu poate să existe socialism. — La căile ferate acest proletariat e de partea noastră ; el va merge la luptă împotriva stihiei micilor proprietari şi va arăta că revoluţia rusă, care e în stare să repurteze victorii strălucite, va fi în stare să învingă şi propria ei lipsă de organizare. Şi dintre lozincile zilei de 1 Mai care exprimă sarcinile momentului va şti să preţuiască acea lozincă a Comitetului Central care glăsuieşte : „Noi am învins capitalul ; vom învinge şi propria noastră lipsă de organizare". Şi numai atunci vom ajunge la o victorie deplină a socialismului ! (Aplauze furtunoase.)

www.dacoromanica.ro

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASUPRA SARCINILOR IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE

Înainte de toate trebuie să mă opresc asupra celor spuse de tov. Buharin : încă în prima mea cuvîntare am ţinut să relev că în proporţie de nouă zecimi sîntem de acord cu el, şi de aceea ni se pare regretabil faptul că în proporţie de o zecime sîntem în dezacord ; în proporţie de o zecime el se află într-o asemenea situaţie, că în jumătate din cuvîntarea sa este nevoit să se delimiteze şi să se desolidarizeze de absolut toţi cei care au luat cuvîntul în favoarea lui. Şi oricît de lăudabile ar fi intenţiile sale şi ale grupului său, falsitatea situaţiei lor este dovedită tocmai de faptul că el este nevoit să-şi piardă totdeauna timpul cu justificările şi cu delimitările în chestiunea capitalismului de stat.

Tovarăşul Buharin n-are de loc dreptate ; şi am să vorbesc într-un articol despre acest lucru, pentru că problema este extrem de importantă *. Deocamdată vreau să spun cîteva cuvinte despre reproşul care ne-a fost făcut de „comuniştii de stînga", că la noi se observă o deviere spre capitalismul de stat ; şi chiar acum tov. Buharin face afirmaţia eronată că în condiţiile Puterii sovietice nu poate să existe capitalism de stat. El se contrazice însă singur cînd spune că sub Puterea sovietică nu poate să existe capitalism de stat, ceea ce e o absurditate vădită. O serie întreagă de întreprinderi şi uzine se află sub controlul Puterii sovietice şi aparţin statului, şi chiar numai acest fapt arată o trecere de la capitalism la so-

* Vezi volumul de faţă, p. 297—331. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cialism, dar tov. Buharin nu vrea să se oprească în mod concret asupra acestui fapt, ci îşi aminteşte că pe cînd ne aflam în grupul de stînga de la Zimmerwald [112] am scris ceva împotriva lui, dar treaba asta s-a întîmplat cu mult în urmă, şi a-ţi aminti de ea acum, după o jumătate de an de existenţă a Puterii sovietice şi după experienţele pe care le-am făcut şi le-am putut face după exproprierile, confiscările şi naţionalizările operate de noi, a-ţi aduce aminte, după toate acestea, de ceea ce am scris în 1915 e ridicol... Acum nu putem să nu punem problema capitalismului de stat şi a socialismului, a modului cum să ne comportăm în perioada de trecere — fiindcă aici, în condiţiile Puterii sovietice, alături de o bucăţică de capitalism există şi una de socialism. Această problemă nu vrea s-o înţeleagă tov. Buharin, şi mie mi se pare că n-o putem exclude dintr-o dată, iar tov. Buharin nu propune s-o excludem şi nu contestă că acest capitalism de stat este superior acelei rămăşiţe a tendinţelor şi condiţiilor economice de existenţă ale micului proprietar, care sînt adînc înrădăcinate, lucru pe care nici tov. Buharin nu l-a negat şi pe care, de altfel, nu-l poţi nega fără să uiţi cuvîntul : marxist.

E ridicol să te situezi şi pe punctul de vedere al lui Ghe, care susţine că proletariatul din Europa e infectat, că în Germania proletariatul e corupt [113]. Acest punct de vedere, care vrea să acrediteze ideea unei sălbăticii naţionale, este atît de obtuz încît întrece orice închipuire. Proletariatul din Europa nu e în nici un caz mai infectat decît cel din Rusia, dar acolo începutul revoluţiei e mai greu, pentru că acolo nu se află la cîrma statului nişte idioţi ca Romanov sau nişte fanfaroni ca Kerenski, ci conducători serioşi ai capitalismului, aşa cum n-am avut în Rusia.

În sfîrşit, trec acum la principalele obiecţii care s-au ridicat din toate părţile împotriva articolului meu şi a cuvîntării rostite de mine. Deosebit de aprig a fost atacată aici lozinca „jefuieşte pe jefuitori", o lozincă în care, oricît aş examina-o, nu pot găsi nimic nejust, din moment ce apare pe scenă istoria. Dacă întrebuinţăm cuvintele „exproprierea expropriatorilor", de ce să nu ne

www.dacoromanica.ro

dispensăm, în cazul de faţă, de nişte cuvinte latineşti? (Aplauze.)

Şi eu cred că istoria are să ne dea complet dreptate, dar, înainte ca ea să-şi spună cuvîntul ei, masele muncitoare vor trece de partea noastră; şi dacă totuşi lozinca „jefuieşte pe jefuitori" a fost folosită fără nici un fel de restricţii în activitatea Sovietelor şi dacă se va constata că într-o problemă atît de practică şi de esenţială ca foametea şi şomajul noi ne izbim de foarte mari greutăţi, atunci e cazul să spunem că după cuvintele „jefuieşte pe jefuitori" începe dezacordul dintre revoluţia proletară, care spune: inventariază bunurile adunate prin jaf şi nu lăsa ca ele să fie cărate care încotro, iar dacă unii vor căuta, direct sau indirect, să le acapareze, atunci împuşcă-i ca pe nişte inşi care încalcă disciplina...

Şi iată că atunci cînd unii încep să protesteze în gura mare, spunînd că asta-i dictatură, cînd încep să invoce spectrul unui Napoleon al III-lea sau al unui Iuliu Cezar, cînd afirmă că acuzaţiile aduse lui Troţki dovedesc o lipsă de seriozitate a clasei muncitoare, avem de-a face cu acea harababură în capetele oamenilor, cu acea mentalitate politică pe care o manifestă tocmai stihia micburgheză, care n-a protestat împotriva lozincii „jefuieşte pe jefuitori", ci împotriva lozincii: inventariază şi repartizează în mod echitabil. N-are să fie foamete în Rusia dacă vom stabili ce cantităţi de cereale există, dacă vom controla toate stocurile de produse alimentare şi dacă încălcarea regulilor stabilite va fi sancţionată în modul cel mai drastic. Iată unde e dezacordul. Şi el decurge din faptul că numai proletariatul este în mod serios pentru revoluţia socialistă, în timp ce mica burghezie merge spre ea şovăind, lucru pe care noi l-am văzut totdeauna şi am ţinut totdeauna seama de el; iar în aceste şovăieli ea este împotriva noastră. Asta n-o să ne facă să şovăim, şi noi vom continua să mergem pe drumul nostru, cu convingerea că jumătate din proletariat are să ne urmeze, pentru că el ştie prea bine că bunurile strînse prin jaf de către fabricanţi au fost strînse numai pentru ca sărăcimea să nu se folosească de ele.

www.dacoromanica.ro

Toate aceste vorbe : dictatură, Napoleon al III-lea, Iuliu Cezar etc. sînt simple înfloriturі retorice. Aici este cu putinţă ca, vorbind de toate astea, să arunci praf în ochii lumii, dar acolo în provincie, în fiecare fabrică şi în fiecare sat, se ştie foarte bine că în problema de care ne ocupăm am rămas în urmă, şi nimeni n-are să conteste această lozincă, întrucît fiecare ştie ce înseamnă ea. Şi că noi ne vom îndrepta toate forţele noastre spre organizarea inventarierii, controlului şi a unei juste repartiţii, asupra acestui lucru, iarăşi, nu poate să încapă nici o îndoială.

Buharin ne spunea : „Eu mă delimitez de cei ce mă sărută", dar aceştia sînt atît de numeroşi, că tov. Buharin n-o să se poată descotorosi de ei. Nouă nu ni se spune ce anume se propune, pentru că nu se ştie ce să se propună. Parcă voi ştiţi ce să propuneţi ? Eu v-am făcut imputări atît în presă, cît şi în cuvîntările mele. Despre decretul cu privire la căile ferate noi am avut plăcerea să amintim şedinţa de la 4 aprilie, fapt care a fost menţionat în revista voastră, şi eu am spus atunci că, dacă nu sînteţi prea mulţumiţi cu acest decret, atunci daţi-ne voi unul nou. Dar despre asta, atît în primul număr, cît şi în al doilea, ale cărui şpalturi mi-au fost puse în mod amabil la dispoziţie ca să le citesc, nu se spune nici un cuvînt, absolut nici un cuvînt, şi în cuvîntarea sa tov. Buharin de asemenea nu pomeneşte nimic, iar coincidenţa e perfectă. Atît tov. Buharin cît şi tov. Martov atacă tema lor favorită, decretul cu privire la căile ferate, şi-i dau zor mereu cu această temă. Se vorbeşte despre dictatura lui Napoleon al III-lea, despre Iuliu Cezar ş.a.m.d. şi se oferă material pentru o sută de numere, pe care n-o să le citească nimeni. Aici sîntem ceva mai aproape de chestiune. Este vorba de muncitori şi de căile ferate. Or, fără căi ferate nu numai că n-o să fie socialism, dar pur şi simplu vor crăpa cu toţii de foame ca nişte cîini, în timp ce grîul se află alături. Acest lucru îl ştiu foarte bine cu toţii. De ce n-aţi răspuns ? Voi închideţi ochii. Voi — cei de la „Novaia Jizn" şi menşevicii în mod conştient, iar tov. Buharin din greşeală — aruncaţi praf în ochii muncitorilor, îi

www.dacoromanica.ro

împiedicaţi să vadă problema principală, atunci cînd vorbiţi de construcţie. Dar ce se poate construi fără căi ferate ? Şi cînd la o întîlnire sau la primirea unor delegaţi aud pe cîte un negustor că-mi spune că pe cutare linie de cale ferată se observă o îmbunătăţire, pentru mine o asemenea laudă e de un milion de ori mai preţioasă decît 20 de rezoluţii adoptate de comunişti sau de oricare alţii, şi decît tot felul de cuvîntări.

Şi atunci cînd nişte oameni cu simţ practic — ingineri, negustori etc. — spun că, dacă această putere de stat va normaliza oricît de puţin, în cît de mică măsură căile ferate, noi vom recunoaşte că ea este o putere de stat. — Şi aceasta e cea mai importantă apreciere asupra puterii de stat. Căci căile ferate reprezintă esenţialul, sînt una dintre manifestările strînsei legături dintre sat şi oraş, dintre industrie şi agricultură, pe care se bazează în întregime socialismul. Pentru a stabili o asemenea legătură în vederea unei activităţi planificate, desfăşurate în interesul întregii populaţii, este nevoie de căi ferate.

Toată această frazeologie despre dictatură etc., care întruneşte laolaltă pe toţi aceşti Martovi şi Karelini şi pe care o mai rumegă de două ori presa cadeţilor, nu are nici un rost.

Am menţionat aici, cu titlu de exemplu, organizaţiile muncitoreşti care fac acest lucru, precum şi capitalismul de stat din alte întreprinderi, din alte ramuri industriale ; la muncitorii din industria tutunului şi la pielari există mai mult capitalism de stat decît la alţii şi mai multă ordine ; la ei drumul spre socialism este mai bine asigurat. Şi acest lucru nu poate fi ascuns ; totodată, nu este permis să se debiteze fraze absurde, cum face Ghe, cînd spune că va constrînge cu arma pe fiecare. O asemenea afirmaţie este complet absurdă şi dovedeşte că el nu înţelege de loc la ce serveşte arma. Din spusele lui s-ar putea crede că arma e un lucru rău, dacă nu cumva este un lucru rău capul anarhistului Ghe. (A p l a u z e.) Arma a fost un lucru foarte bun atunci cînd a trebuit să împuşcăm pe capitalistul care ducea război împotriva noastră, cînd a trebuit să-i prindem pe hoţi asupra fap-

www.dacoromanica.ro

tului şi să-i împuşcăm. Dar cînd tov. Buharin spune că sînt oameni care primesc 4 000 de ruble şi că ei trebuie puşi la zid şi împuşcaţi, aşa ceva nu e just. Da, aceşti oameni trebuie găsiţi. Doar nu sînt prea multe locuri la noi unde ei să primească cîte 4 000 de ruble. Ei sînt solicitaţi din toate părţile ; nu avem specialişti, aici e punctul nevralgic, şi de aceea trebuie atraşi 1 000 de oameni, specialişti de primul rang în domeniul lor de activitate, care îşi preţuiesc meseria, care îndrăgesc marea producţie, pentru că ştiu că aici e progresul tehnic. Şi cînd ni se spune aici că putem să ajungem la socialism fără să învăţăm de la burghezie, eu ştiu că asta se potriveşte cu psihologia unui locuitor al Africii centrale. Noi nu ne putem imagina alt socialism decît acela care are la bază toate învăţămintele dobîndite de marea civilizaţie capitalistă. Socialismul fără poştă, fără telegraf şi fără maşini este o vorbă goală. Dar nu poţi înlătura dintr-o dată ambianţa burgheză şi deprinderile burgheze ; pentru aşa ceva este nevoie de acea organizare pe care se reazemă întreaga ştiinţă şi tehnică modernă. A pomeni de armă în asemenea situaţie înseamnă a da dovadă de cea mai mare prostie. Organizarea întregului popor face cu putinţă ca toată populaţia să plătească impozit pe venit, ca să fie introdusă obligativitatea muncii, ca fiecare să fie înregistrat ; cît timp cineva nu e înregistrat, trebuie să fie plătit. Cele spuse de Buharin — că el nu vede aici un principiu — n-au nici o legătură cu chestiunea. Marx preconiza să se plătească o răscumpărare burgheziei ca clasă. El avea în vedere Anglia, pe vremea cînd în această ţară nu exista imperialism, cînd era posibilă o trecere paşnică la socialism, şi aceasta nu este în nici un caz o referire la vechiul socialism [114]. Acum nu este vorba de burghezie, ci de atragerea specialiştilor. Am dat un exemplu, dar pot fi date cu miile. Aici este vorba pur şi simplu de atragerea unor oameni ce pot fi atraşi fie prin cumpărare la un preţ ridicat, fie prin organizare ideologică, fiindcă aici nu veţi putea ignora faptul că lor le dăm toţi banii. Ştim, din exemplul pe care l-am dat eu aici — şi pînă acum voi l-aţi criticat numai prin tăcere —, iar socialiştii-revoluţionari de stînga

www.dacoromanica.ro

ştiu şi ei prea bine că se plătesc salarii mari, asta o ştiu şi comuniştii de stînga, precum şi cei de la „Novaia Jizn".

Dar aici ei nu critică. Iată cum arată adevărata critică pe care o fac ei Puterii sovietice! Cînd au văzut că inginerii lor încep să fie plătiţi cu cîte o mie cinci sute de ruble, n-au mai scos nici o vorbă. E mult mai folositor să fie plătiţi astfel de ingineri. Şi aici nu poate fi vorba nici de Iuliu Cezar, nici de dictatură. Aici nu este vorba de altceva decît de educarea politică a maselor populare. Dar dacă eu spun că începem să plătim cîte 1 500—2 000 de ruble pe lună, înseamnă că facem un pas înapoi. Şi atunci intră în scenă şi Iuliu Cezar, şi Napoleon al III-lea, şi pacea de la Brest-Litovsk, şi tot ce vreţi; dar despre specialiştii voştri, despre inginerii voştri nu scoateţi nici un cuvînt, păstraţi o tăcere absolută. Şi cînd ni se spune, cînd Buharin ne spune că asta nu e o încălcare de principii, eu afirm că avem aici o încălcare a principiului Comunei din Paris. Capitalismul de stat nu constă în bani, ci în raporturi sociale. Dacă noi, pe baza decretului cu privire la căile ferate, plătim lefuri de 2 000 de ruble, înseamnă că avem capitalism de stat. Dacă tov. Buharin s-a referit la rezoluţia din 1915 de la Zimmerwald, atunci o să se împotmolească în această teorie prost asimilată. Despotmoleşte-te, tov. Buharin. Acum dînsul a spus că eu atac stihia mic-burgheză.

Eu n-am atacat ţărănimea muncitoare atunci cînd am vorbit de stihia mic-burgheză. Să lăsăm ţărănimea muncitoare, fiindcă nu despre ea este vorba aici. Dar în rîndurile ţărănimii există ţărani muncitori şi ţărani mic-burghezi, care ca mici proprietari trăiesc pe socoteala altora, pe cîtă vreme ţăranii muncitori sînt exploataţi de alţii, dar vor să trăiască pe propria lor socoteală. De aceea, dacă au început unii să se dedea la atacuri împotriva ţărănimii muncitoare, trebuie să spunem totuşi că tov. Karelin n-are dreptate. Ţărănimea săracă, care nu are nimic de cîştigat din jefuirea bunurilor adunate prin jaf, e de partea noastră. Acolo vor avea trecere lozincile noastre. Noi ştim foarte bine şi vedem cum este înţeleasă la sate lozinca: jefuieşte pe jefuitori. Dacă

www.dacoromanica.ro

se vor duce unii acolo să facă agitaţie pe tema dictaturii şi să-şi debiteze frazeologia lor pe seama păcii de la Brest etc., cei ce ridică obiecţii împotriva noastră se vor pomeni singuri şi nu vor obţine nici un sprijin. Proletariatul, masa ţărănimii, care este ruinată şi căreia gospodăria ei individuală nu-i oferă nici o perspectivă, va fi de partea noastră, pentru că îşi dă prea bine seama că nu poţi menţine ţara prin simplă jefuire. Acest lucru îl ştim cu toţii foarte bine, şi fiecare, la locul său, îl vede şi-l simte.

Aici noi procedăm în concordanţă cu necesităţile economice şi cu starea de spirit a maselor muncitoare. De aceea, cînd intelectuali declasaţi din rîndurile „comuniştilor de stînga" tună şi fulgeră împotriva noastră, trebuie să fim convinşi că, oricît ne-ar ocărî ei, această lozincă a revoluţiei socialiste este singura lozincă justă, pe care masele muncitoare trebuie s-o înţeleagă şi s-o folosească pentru ca noi să consolidăm şi să desăvîrşim revoluţia socialistă. De la această problemă nu vă puteţi eschiva la nici o adunare muncitorească ; veţi fi urmăriţi cu acest decret, cu această problemă ; noi nu pretindem că sîntem infailibili, avem şi multe decrete slabe. Îndreptaţi-le : aveţi diverse reviste şi grupuri de publicişti — spuneţi ce e rău în decretul cu privire la căile ferate ; noi v-am propus să faceţi acest lucru la consfătuirea de la 4 aprilie, iar astăzi sîntem în 29 ; au trecut deci 25 de zile, şi un întreg grup de publicişti excelenţi păstrează tăcere, pentru că ei nu pot spune nimic.

Voi ştiţi că decretul nostru cu privire la căile ferate, cu toate greşelile lui, pe care noi sîntem gata să le îndreptăm, a sezisat însăşi esenţa a ceea ce este necesar ; el se sprijină pe acea masă de muncitori care este pentru cea mai severă disciplină şi care trebuie să fie unită sub autoritatea unei singure persoane, care e numită de către Soviete şi pe care tot ele o destituie şi cer să fie riguros respectate dispoziţiile în timpul lucrului, în timpul muncii, în procesul de muncă, cînd e nevoie ca marea producţie să funcţioneze ca un mecanism şi ca în acest timp mii de oameni să fie conduşi de o singură voinţă,

www.dacoromanica.ro

să se supună ordinelor date de un singur conducător sovietic. (Aplauze.) Şi cine invocă, în legătură cu aceasta, numele lui Napoleon şi al lui Iuliu Cezar înseamnă că şi-a pierdut minţile sau că s-a rătăcit definitiv printre rîndurile unei literaturi cenzitare care nu face altceva decît să-i ponegrească pe bolşevici. Decretul cu privire la căile ferate, tovarăşi, e un pas care arată că noi am pornit pe calea cea bună, că am ieşit la drum. Şi în cuvîntarea mea eu v-am arătat de ce am pornit pe acest drum; în Consiliul Comisarilor Poporului noi n-am discutat despre Napoleon cel Mare şi despre Iuliu Cezar, ci de sute de ori am chibzuit cum să punem ordine în activitatea căilor ferate; noi ştim ce se spune despre asta în ţară, ştim, din numeroase convorbiri avute cu organizaţiile feroviare, că elementul proletar este de partea noastră, că el vrea disciplină şi aşteaptă să se facă ordine; el vede cum în centrul Rusiei oamenii rabdă de foame, în timp ce grîne există, dar, din cauza neorînduielii care domneşte în activitatea transporturilor, sînt greu de adus.

Dar dacă există oameni şovăielnici, cuprinşi de derută, cu o stare de spirit mic-burgheză, pe care i-a speriat autoritatea exercitată de o singură persoană, care fac crize de isterie şi nu merg cu noi, — prin ce se explică toate astea? Nu cumva prin aceea că există o aripă de dreapta, că unii au căzut în isterie, mai ales socialiştii-revoluţionari de stînga? Aici e o adevărată harababură, din care nimeni nu înţelege nimic. Şi pentru a nu purta discuţii inutile, noi spunem: luaţi problema principală şi abordaţi-o în mod concret.

Cine vorbeşte aici — în felul lui Karelin şi Martov — de o conciliere cu burghezia spune prostii. Am să vă amintesc cum îşi închipuia Kautsky, într-o scriere a sa dintre cele mai autorizate, că va arăta viaţa a doua zi după revoluţia socială. Vă voi reda cu aproximaţie cele spuse de el: organizatorii de trusturi nu vor fi lăsaţi să stea fără treabă. Astea au fost scrise de un om care în-

www.dacoromanica.ro

ţelege că a organiza zeci de milioane de oameni în vederea producţiei şi repartiţiei produselor este o treabă serioasă ! Treaba asta noi n-am învăţat cum s-o facem şi n-avem de unde s-o învăţăm, iar organizatorii de trusturi ştiu că fără aşa ceva nu va fi socialism. Şi noi trebuie să ştim acest lucru. De aceea tot ce se spune despre o împăcare şi o conciliere cu burghezia nu este altceva decît o vorbărie goală. Nu veţi putea infirma teza lui Kautsky că marea producţie trebuie s-o cunoşti din experienţă.

www.dacoromanica.ro

ŞASE TEZE DESPRE SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE [115]

1. Situaţia internaţională a Republicii sovietice este extrem de grea şi de critică, întrucît capitalul şi imperialismul internaţional sînt determinate de cele mai profunde şi mai esenţiale interese ale lor nu numai să pornească un atac militar împotriva Rusiei, dar şi să ajungă la o înţelegere cu privire la împărţirea Rusiei şi la sugrumarea Puterii sovietice.

Numai înteţirea măcelului imperialist al popoarelor în apusul Europei şi rivalitatea imperialistă dintre Japonia şi America în Extremul Orient mai paralizează sau frînează asemenea tendinţe, şi aceasta numai în parte şi numai pentru o anumită perioadă, probabil de scurtă durată.

De aceea tactica Republicii sovietice trebuie să constea în mod obligatoriu, pe de o parte, într-o încordare extremă a tuturor forţelor, care să ducă la o cît mai grabnică ridicare economică a ţării, la întărirea capacităţii ei de apărare şi la crearea unei puternice armate socialiste ; pe de altă parte, în politica internaţională ea trebuie să urmeze în mod obligatoriu o tactică de manevrare, de retragere şi de expectativă, pînă în momentul cînd se va maturiza definitiv revoluţia proletară internaţională, care acum, într-o serie întreagă de ţări înaintate, se maturizează mai repede decît înainte.

2. În domeniul politicii interne, potrivit unei rezoluţii adoptate de Congresul general al Sovietelor din Rusia la 15 martie 1918, în momentul de faţă se pune la or-

www.dacoromanica.ro

dinea zilei sarcina organizatorică. Tocmai această sarcină, aplicată la o formă nouă, superioară, de organizare a producţiei şi repartiţiei produselor pe baza marii producţii (munci) mecanizate socializate, constituie conţinutul principal — şi condiţia principală a triumfului deplin — al revoluţiei socialiste care a început la 25 octombrie 1917 în Rusia.

3. Din punct de vedere pur politic, faptul cel mai important în momentul de faţă este că sarcina de a convinge Rusia muncitoare de justeţea programului revoluţiei socialiste şi de a o smulge din mîinile exploatatorilor pentru a o aduce alături de oamenii muncii a fost îndeplinită, în linii generale, şi la ordinea zilei se pune ca o sarcină principală problema modului cum trebuie condusă Rusia. Organizarea unei conduceri juste, a unei aplicări riguroase a hotărîrilor adoptate de Puterea sovietică — iată care este sarcina cea mai urgentă a Sovietelor, iată care e condiţia necesară pentru o victorie deplină a statului de tip sovietic, care nu e de ajuns să fie decretat în mod formal, să fie instituit şi introdus în toate colţurile ţării, ci mai trebuie să fie şi organizat în chip practic şi verificat în activitatea lui de conducere, pe care o desfăşoară în mod regulat, zi de zi.

4. În domeniul construirii economice a socialismului, lucrul cel mai important în momentul de faţă este că eforturile depuse de noi pentru organizarea unei evidenţe şi a unui control atotcuprinzător, exercitat de întregul popor, asupra producţiei şi repartiţiei produselor şi pentru introducerea unei reglementări proletare a producţiei au rămas cu mult în urma acţiunii de expropriere directă a expropriatorilor — a moşierilor şi capitaliştilor. Acesta e faptul esenţial, care determină sarcinile noastre.

Din acest fapt reiese, pe de o parte, că lupta împotriva burgheziei intră într-o fază nouă, în care centrul de greutate îl constituie organizarea evidenţei şi controlului. Numai pe această cale pot fi consolidate toate cuceririle economice care au fost dobîndite de noi în lupta împotriva capitalului şi toate măsurile pentru naţionalizarea diferitelor ramuri ale economiei naţionale care au fost

www.dacoromanica.ro

înfăptuite de noi, începînd din octombrie, şi numai pe această cale poate fi pregătită terminarea cu succes a luptei împotriva burgheziei, adică deplina consolidare a socialismului.

Din faptul esenţial menţionat mai sus reiese, pe de altă parte, explicaţia de ce în anumite cazuri Puterea sovietică a trebuit să facă un pas înapoi sau să ajungă la un compromis cu tendinţele burgheze. Un asemenea pas înapoi şi o asemenea abatere de la principiile Comunei din Paris a fost, de pildă, introducerea unor lefuri mari pentru o serie de specialişti burghezi. Un asemenea compromis a fost înţelegerea, încheiată cu cooperativele burgheze, cu privire la acţiunile şi măsurile necesare pentru atragerea treptată în cooperative a întregii populaţii. Atîta timp cît puterea de stat proletară nu va pune la punct evidenţa şi controlul exercitat de întregul popor, compromisurile de acest fel sînt necesare şi sarcina noastră este ca, fără a ascunde cîtuşi de puţin poporului trăsăturile lor negative, să depunem toate eforturile pentru a îmbunătăţi evidenţa şi controlul, care constituie singurul mijloc şi singura cale pentru o completă înlăturare a oricăror compromisuri de acest fel. În momentul de faţă compromisurile de acest fel sînt necesare, întrucît (ca urmare a întîrzierii cu care introducem evidenţa şi controlul) ele reprezintă singura modalitate de a asigura o înaintare mai înceată, dar totodată mai sigură. Cînd evidenţa şi controlul asupra producţiei şi repartiţiei produselor vor fi fost introduse în întregime, va dispărea şi necesitatea de a recurge la astfel de compromisuri.

5. La ordinea zilei se pun în special măsurile îndreptate spre întărirea disciplinei în muncă şi ridicarea productivităţii muncii. Iniţiativele care au fost deja luate în această direcţie, mai ales de către sindicate, trebuie sprijinite, întărite şi intensificate din toate puterile. Printre acestea se enumeră, bunăoară, introducerea plăţii în acord, aplicarea multora din elementele ştiinţifice şi progresiste ale sistemului Taylor, proporţionarea cîştigurilor cu rezultatele generale ale activităţii fabricii sau cu cele obţinute în exploatarea căilor ferate şi a liniilor de navi-

www.dacoromanica.ro

gaţie etc. În această categorie de măsuri intră şi organizarea întrecerii între diferite comune de producţie şi de consum, selecţionarea organizatorilor etc.

6. Dictatura proletariatului constituie o necesitate absolută în perioada de trecere de la capitalism la socialism, şi în revoluţia noastră acest adevăr şi-a găsit o deplină confirmare practică. Dar dictatura presupune o putere revoluţionară cu adevărat fermă şi necruţătoare în aplicarea măsurilor de represiune îndreptate atît împotriva exploatatorilor cît şi împotriva huliganilor, în timp ce puterea noastră e prea blîndă. Supunerea, şi anume o supunere absolută, în timpul muncii, faţă de dispoziţiile personale date de conducătorii sovietici — aceşti dictatori aleşi sau numiţi de instituţiile sovietice, care sînt investiţi cu puteri dictatoriale (cum cere, de pildă, decretul cu privire la căile ferate), este încă departe, foarte departe de a fi asigurată în măsură suficientă. Aici se manifestă influenţa stihiei mic-burgheze, stihia deprinderilor, aspiraţiilor şi mentalităţii micului proprietar, care sînt în totală contradicţie cu disciplina proletară şi cu socialismul. Tot ce este conştient în rîndurile proletariatului trebuie îndreptat spre lupta împotriva acestei stihii mic-burgheze, care îşi găseşte o expresie nu numai directă (în faptul că burghezia şi acoliţii ei : menşevicii, socialiştii-revoluţionari de dreapta etc. sprijină orice acţiune îndreptată împotriva puterii proletare), dar şi indirectă (în acea oscilare istorică de care dă dovadă, în principalele probleme politice, atît partidul mic-burghez al socialiştilor-revoluţionari de stînga, cît şi curentul „comuniştilor de stînga“ din partidul nostru, curent care coboară pînă la metodele revoluţionarismului mic-burghez şi imită pe socialiştii-revoluţionari de stînga).

Disciplina de fier şi dictatura proletariatului aplicată pînă la capăt împotriva oscilărilor mic-burgheze — iată concluzia şi lozinca generală a momentului de faţă.

Scris între 29 aprilie şi 3 mai 1918

Publicat la 9 mai 1918 în ziarul „Bednota“ nr. 33

Se tipăreşte după textul ediţiei a II-a a broşurii : N. Lenin. „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, ed. C.E.C. din Rusia, 1918, confruntat cu manuscrisul.

www.dacoromanica.ro

COMPLETARE LA UN PROIECT DE DECRET AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA SECŢIA DE ORGANIZARE A SUPRAFEŢEI DE PĂMÎNT CULTIVABILE [116]

Comisariatul pentru agricultură şi Comisariatul pentru aprovizionare sînt însărcinate să ia măsuri urgente în vederea extinderii, pe cît e cu putinţă, a semănăturilor de cereale de primăvară pînă acum cu totul insuficiente, precum şi în vederea dezvoltării legumiculturii şi a pregătirii însămînţărilor de toamnă, atît pe pămînturile ţărăneşti, cît şi prin organizarea însămînţărilor pe terenurile gospodărite de stat.

Scris la 2 mai 1918

Publicat (parţial) la 10 mai 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 91

Publicat pentru prima oară în întregime în 1959, în „Decretele Puterii sovietice", vol. 2

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA [117]

Rog să se treacă pe ordinea de zi chestiunea excluderii din partid a acelor membri ai săi care au îndeplinit atribuţiile de judecători în procesul de luare de mită (de la 2.V.1918) şi care, cu toate că culpabilitatea a fost dovedită şi recunoscută de către cei mituiţi, s-au limitat la o condamnare de 6 luni închisoare.

Este *o ruşine* pentru un comunist şi un revoluţionar să pronunţe asemenea sentinţe, sfidător de slabe şi de blînde, împotriva unor indivizi vinovaţi de luare de mită, în loc să-i condamne la moarte prin împuşcare. Asemenea tovarăşi trebuie *urmăriţi* de judecata opiniei publice şi *excluşi din partid*, fiindcă locul lor e alături de Kerenski sau de Martov, iar nu alături de revoluţionarii-comunişti.

Lenin

4.V.1918.

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

DESPRE „STÎNGISMUL" COPILĂROS ŞI DESPRE SPIRITUL MIC-BURGHEZ

Publicat la 9, 10 şi 11 mai 1918 în ziarul „Pravda" nr 88, 89 şi 90
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul broşurii: N. Lenin. „Principala sarcină a zilelor noastre", Moscova, ed. „Priboi", 1918, confruntat cu textul ziarului „Pravda" şi cu textul broşurii: N. Lenin (V. I. Ulianov). „Articole vechi pe teme apropiate de cele noi", Moscova, 1922

www.dacoromanica.ro

„Kommunist" (nr. 1 din 20 aprilie 1918), revista micului grup al „comuniştilor de stînga", şi „tezele" publicate de ei ne oferă o strălucită confirmare a celor spuse de mine în broşura despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice *. O confirmare mai concretă — în literatura politică — a întregii naivităţi a acestei apărări a dezmăţului mic-burghez, care uneori se ascunde sub lozinci „de stînga", nici că s-ar putea dori. E util şi necesar să ne oprim asupra reflecţiilor formulate de „comuniştii de stînga", întrucît ele sînt caracteristice pentru momentul prin care trecem noi azi ; ele lămuresc cu o claritate extraordinară, sub aspectul ei negativ, „esenţa" acestui moment, şi sînt instructive, deoarece aici avem de-a face cu cei mai buni dintre cei ce n-au înţeles actuala situaţie, care, prin cunoştinţele lor cît şi prin devotamentul lor faţă de cauză, se situează cu mult mai presus decît exponenţii de *duzină* ai aceleiaşi greşeli, şi anume de socialiştii-revoluţionari de stînga.

I

Ca entitate politică, sau care are pretenţia să joace un rol politic, grupul „comuniştilor de stînga" ne-a oferit „tezele" sale „cu privire la momentul actual". E un bun obicei marxist acela de a expune, într-o formă închegată şi completă, bazele propriilor concepţii şi ale propriei

* Vezi volumul de faţă, p. 175—220. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

tactici. Şi acest bun obicei marxist ne-a ajutat să demascăm greşeala celor „de stînga" de la noi, deoarece simpla încercare de a argumenta, şi nu de a declama, dezvăluie inconsistenţa argumentării.

Înainte de toate eşti izbit aici de o mulţime de insinuări, aluzii şi subterfugii în legătură cu vechea chestiune dacă încheierea păcii de la Brest şi-a avut sau nu temeiurile ei. Cei „de stînga" nu s-au încumetat să pună în mod deschis această chestiune, şi de aceea ei fac eforturi comice, aducînd argumente peste argumente, invocînd diverse considerente, recurgînd la tot felul de „pe de o parte" şi „pe de altă parte", lăsînd gîndurile să alunece în felurite divagaţii, şi aşa mai departe, şi nu vor să vadă cum se contrazic singuri. Cei „de stînga" au grijă să arate că, la congresul partidului, 12 voturi au fost împotriva păcii, faţă de cele 28 care s-au pronunţat în favoarea ei, dar trec modeşti sub tăcere faptul că, la şedinţa fracţiunii bolşevice de la congresul Sovietelor, din sutele de voturi ei au întrunit mai puţin de o zecime. Ei lansează „teoria" că pacea a fost impusă „de cei obosiţi şi de declasaţi", că împotriva păcii „au fost muncitorii şi ţăranii din regiunile de sud, mai viabile din punct de vedere economic şi mai bine asigurate cu grîne"... Cum să nu rîzi de aşa ceva ? Despre votul pentru pace dat de Congresul general al Sovietelor din Ucraina nici nu se pomeneşte, iar despre caracterul social şi de clasă al conglomeratului politic tipic mic-burghez şi declasat din Rusia, care s-a pronunţat împotriva păcii (partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga), nu se spune nici un cuvînt. Este o manieră de-a dreptul puerilă aceea de a încerca să maschezi, prin comice explicaţii „ştiinţifice", propriul tău faliment, să disimulezi fapte a căror simplă enumerare ar arăta că tocmai „vîrfurile" şi păturile superioare intelectuale declasate ale partidului au combătut pacea, prin lozincile lor pline de frazeologie revoluţionară mic-bugheză, şi că tocmai *masele* de muncitori şi de ţărani exploataţi au făcut să fie încheiată pacea.

Prin toate aceste declaraţii şi subterfugii ale celor „de stînga" în problema războiului şi a păcii îşi croieşte to-

www.dacoromanica.ro

tuşi drum adevărul simplu şi limpede. „Încheierea păcii — sînt nevoiţi să recunoască autorii tezelor — a făcut deocamdată ca tendinţa imperialiştilor spre o tranzacţie internaţională" să fie mai atenuată (această idee nu şi-a găsit o formulare exactă la cei „de stînga", dar nu e locul aici să ne oprim asupra unor asemenea deficienţe). „Încheierea păcii a şi dus la o înteţire a încăierării dintre puterile imperialiste".

Iată cum stau lucrurile. Iată ce prezintă o importanţă *decisivă*. Iată de ce adversarii încheierii păcii au ajuns să fie în mod obiectiv o jucărie în mîinile imperialiştilor, au căzut în cursa întinsă de ei. Fiindcă atîta timp cît n-a izbucnit o revoluţie socialistă internaţională, care să cuprindă cîteva ţări şi care să fie atît de puternică încît să poată învinge *imperialismul internaţional*, este de datoria directă a socialiştilor, care au ieşit învingători într-o singură ţară (deosebit de înapoiată), să *nu* primească lupta cu nişte giganţi ai imperialismului, să evite orice bătălie, să aştepte pînă ce încăierarea dintre imperialişti va face ca ei să slăbească *şi mai mult* şi va apropia şi mai mult revoluţia în celelalte ţări. Acest adevăr simplu nu l-au înţeles în ianuarie, februarie şi martie, comuniştii noştri „de stînga", care se tem şi acum să-l recunoască deschis ; dar el îşi croieşte drum prin toate evazivele lor bîiguieli : „pe de o parte, nu putem să nu recunoaştem, pe de altă parte, trebuie să admitem".

„În cursul primăverii şi verii viitoare — scriu cei „de stînga" în tezele lor — trebuie să înceapă prăbuşirea sistemului imperialist, care, în cazul unei victorii a imperialismului german în actuala fază a războiului, poate fi doar amînată ; şi atunci se va manifesta în forme şi mai violente".

Aici formularea este şi mai puerilă, şi mai inexactă, cu toate că se vrea ştiinţifică. Este o particularitate a copiilor, aceea de „a înţelege" ştiinţa în aşa fel de parcă ar fi în stare să stabilească în ce an, în primăvară şi în vară, sau în toamnă şi în iarnă, „trebuie" „să înceapă prăbuşirea".

Este o încercare ridicolă aceea de a căuta să afli ceea ce nu se poate afla. Nici un om politic serios n-are să

www.dacoromanica.ro

spună vreodată *cînd* „trebuie să înceapă" cutare sau cutare prăbuşire a unui „sistem" (cu atît mai mult cu cît prăbuşirea *sistemului* a şi început, şi este vorba doar de momentul exploziei în *diferite* ţări). Dar prin stîngăcia puerilă a formulării îşi croieşte drum un adevăr incontestabil, şi anume că acum, la o lună după „răgazul" care a început o dată cu încheierea păcii, exploziile revoluţiei în alte ţări mai înaintate sînt *mai apropiate* decît erau acum o lună sau o lună şi jumătate.

Prin urmare ?

Prin urmare, după cum s-a confirmat pe deplin şi de către istorie, au avut perfectă dreptate partizanii păcii, care au căutat să explice amatorilor de spectaculos că trebuie să ştii să evaluezi raportul de forţe şi *să nu-i ajuţi* pe imperialişti, înlesnindu-le o bătălie împotriva socialismului într-un moment cînd el este încă slab şi cînd în această bătălie şansele lui sînt vădit *de*favorabile.

Dar comuniştii noştri „de stînga" — cărora le place să-şi zică şi comunişti „proletari", pentru că au în ei deosebit de puţin din ceea ce este proletar şi deosebit de mult din ceea ce este mic-burghez — nu sînt în stare să reflecteze asupra raportului de forţe, asupra luării lui în consideraţie. Aici e punctul principal în marxism şi în tactica marxistă, dar ei ocolesc acest „punct principal", recurgînd la fraze „semeţe" de genul celei ce urmează :

„...Înrădăcinarea în mase a inactivei «psihologii a păcii» este un fapt obiectiv al actualei situaţii politice..."

Dar asta-i o adevărată perlă ! După un război de trei ani, care a fost cel mai chinuitor şi mai reacţionar dintre toate, poporul a obţinut, mulţumită Puterii sovietice şi tacticii ei juste, care nu alunecă spre frazeologie, un răgaz scurt, scurt de tot, cu totul precar şi departe de a fi deplin, însă pigmeii intelectuali de „stînga" vorbesc pe un ton sentenţios, cu emfaza unui Narcis îndrăgostit de sine însuşi, despre o „înrădăcinare (!!!) în mase (???) a inactivei (!!!???) psihologii a păcii". N-am avut eu dreptate cînd, la congresul partidului, am spus că ziarul sau

www.dacoromanica.ro

revista celor „de stînga" n-ar trebui să se numească „Kommunist", ci „Şleahtic" ? *

Poate oare un comunist care cunoaşte cît de cît condiţiile de viaţă şi psihologia maselor muncitoare şi exploatate să alunece pînă la acest punct de vedere al unui intelectual tipic, al unui mic-burghez, al unui declasat, care are mentalitatea unui boiernaş sau a unui şleahtic, care califică drept ceva „inactiv" „psihologia păcii", în timp ce ia drept „activitate" simpla agitare a unei săbii de carton ? Căci cei „de stînga" nu fac altceva decît să agite o sabie de carton, atunci cînd ocolesc faptul, îndeobşte cunoscut şi încă o dată dovedit de războiul din Ucraina, că nişte popoare sleite de trei ani de măcel nu pot să pornească la război fără să capete un răgaz, că un război, dacă nu dispui de forţele necesare pentru organizarea lui pe scară naţională, creează aproape întotdeauna o psihologie de destrămare mic-burgheză, şi nu o disciplină proletară de fier. În revista „Kommunist" vedem la tot pasul că comuniştii noştri „de stînga" n-au nici o idee de disciplina proletară de fier şi de pregătirea ei, că ei sînt complet pătrunşi de psihologia intelectualului mic-burghez declasat.

II

Dar poate că această frazeologie a celor „de stînga" despre război nu este altceva decît manifestarea unei ardori puerile care, în plus, este îndreptată spre trecut şi de aceea este lipsită de orice însemnătate politică. Aşa apără unii pe comuniştii noştri „de stînga". Dar acest argument este greşit. Dacă pretinzi să ţi se dea conducerea politică, trebuie să fii în stare *să aprofundezi* problemele politice ; or, lipsa unei asemenea aptitudini face din cei „de stînga" nişte propovăduitori, cu totul lipsiţi de caracter, ai oscilării, care, obiectiv, are doar o singură semnificaţie, şi anume că „cei de stînga", prin oscilările lor, îi *ajută* pe imperialişti să provoace Repu-

* Vezi volumul de faţă, p. 23. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

blica sovietică rusă la o luptă vădit dezavantajoasă pentru ea, îi *ajută* să ne atragă în cursă. Ascultaţi numai :

„...Revoluţia muncitorească rusă nu poate «să se menţină» dacă părăseşte drumul revoluţionar internaţional, dacă evită mereu să dea lupta şi se retrage în faţa presiunii exercitate de capitalul internaţional şi face concesii «capitalului autohton». Din acest punct de vedere este nevoie de o hotărîtă politică internaţională de clasa, în care propaganda revoluţionară internaţională să îmbine vorba cu fapta, precum şi de o întărire a legăturii organice cu socialismul internaţional (iar nu cu burghezia internaţională)..."

Despre incursiunile polemice în domeniul politicii interne, care au fost făcute aici, am să vorbesc separat. Dar uitaţi-vă la acest dezmăţ de vorbe, — îmbinat cu o timiditate în fapte — în domeniul politicii externe. Care tactică *este obligatorie* pentru oricine nu vrea să fie o unealtă a provocării imperialiste şi să cadă în cursă în momentul *de faţă ?* La această întrebare orice om politic trebuie să dea un răspuns limpede, direct. Răspunsul partidului nostru e cunoscut : în momentul *de faţă trebuie să ne retragem,* să evităm lupta. Comuniştii noştri „de stînga" nu se decid să spună contrarul şi trag un foc în aer : „O hotărîtă politică internaţională de clasă" ! !

Asta înseamnă să înşeli masele. Vreţi să purtaţi acum război — spuneţi-o deschis. Nu vreţi *să vă retrageţi* acum — spuneţi-o deschis. Altfel, prin rolul vostru obiectiv sînteţi o unealtă a provocării imperialiste. Cît despre „psihologia" voastră subiectivă, ea este psihologia unui mic-burghez scos din răbdări, care se răţoieşte şi se laudă, dar care simte foarte bine că proletarul *are dreptate* atunci cînd se retrage şi se străduieşte să se retragă în mod organizat, că el are dreptate atunci cînd socoteşte că, atîta timp cît n-avem încă forţe, trebuie să ne retragem (în faţa imperialismului din Apus şi a celui din Răsărit) fie chiar şi pînă la Ural, fiindcă asta e *singura* şansă de cîştig pentru perioada de maturizare a revoluţiei în Apus, care (contrar flecărelii celor „de stînga") nu „trebuie" să înceapă „în primăvară sau în vară", dar care, *cu fiecare lună ce trece,* se apropie tot mai mult şi devine din ce în ce mai probabilă.

O politică „proprie", cei „de stînga" nu au ; şi ca să declare că retragerea nu e *acum* necesară *nu îndrăznesc.*

www.dacoromanica.ro

Ei o sucesc şi o învîrtesc, jucîndu-se cu vorbele, şi în locul unei evitări a luptei *în momentul de faţă* strecoară evitarea „necontenită" a luptei. Ei lansează baloane de săpun : trebuie desfăşurată „propagandă revoluţionară internaţională cu fapta" ! ! Ce înseamnă asta ?

Asta nu poate să însemne decît una din două : ori nozdrevism *, ori un război ofensiv în scopul răsturnării imperialismului internaţional. O asemenea absurditate nu poate fi spusă în mod deschis, şi de aceea comuniştii „de stînga" sînt nevoiţi să se ascundă în dosul unor fraze goale, sonore, pentru a nu fi luaţi în derîdere de orice proletar conştient : ei cred că, poate, cititorul neatent n-are să observe ce înseamnă, la drept vorbind, „propagandă revoluţionară internaţională cu fapta".

Obiceiul de a face risipă de fraze sonore este o particularitate a intelectualităţii mic-burgheze declasate. Această „manieră" va fi pedepsită, fără îndoială, de proletarii comunişti organizaţi, cel puţin prin luare în derîdere şi prin izgonirea din orice post de răspundere. Trebuie să li se spună maselor simplu, limpede şi fără înconjur adevărul amar : e posibil şi chiar probabil ca partidul războiului să obţină încă o dată supremaţia în Germania (în sensul unei treceri imediate la ofensivă împotriva noastră) şi ca Germania împreună cu Japonia, pe baza unei înţelegeri formale sau tacite, să caute să ne dezbine şi să ne sugrume. Tactica noastră, dacă nu vrem să dăm ascultare palavragiilor, este să stăm în expectativă, să amînăm, să evităm lupta, să ne retragem. Dacă îi dăm în lături pe palavragii şi „ne strîngem rîndurile", făurind o disciplină care să fie cu adevărat de fier, cu adevărat proletară şi comunistă, atunci avem şanse serioase să cîştigăm multe luni. Şi atunci, chiar dacă ne-am retrage (în cazul cel mai rău cu putinţă) pînă la Ural, tot îi *înlesnim* aliatului nostru (proletariatul internaţional) posibilitatea de a ne veni în ajutor şi de „a acoperi" (ca să ne exprimăm în limbajul sportivi-

* Nozdrev, unul din eroii romanului „Suflete moarte" de N. Gogol, tipul omului încrezut, grosolan şi mincinos. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

lor) distanța care există între începerea exploziilor revoluționare și revoluție.

O astfel de tactică, și numai ea, întărește într-adevăr legătura dintre un detașament vremelnic izolat al socialismului internațional și celelalte detașamente, în timp ce la voi, stimabili „comuniști de stînga", nu se observă, la drept vorbind, decît „o întărire a legăturii organice" dintre o frază sonoră și o altă frază sonoră. E destul de proastă această „legătură organică" !

Și acum am să vă explic, stimabililor, de ce vi s-a întîmplat această nenorocire : pentru că voi obișnuiți mai mult să învățați pe de rost lozincile revoluției și să vi le întipăriți în memorie, decît să reflectați asupra lor. De aceea cuvintele „apărarea patriei socialiste" voi le puneți în ghilimele, care, pe cît se pare, vor să însemne o intenție de ironie din partea voastră, dar care de fapt nu fac decît să arate că în capetele voastre domnește o întreagă harababură. Voi v-ați obișnuit să vedeți în „defensism" ceva josnic și odios, v-ați fixat în minte și ați buchisit acest lucru, l-ați repetat pe de rost cu atîta osîrdie, încît unii din voi au ajuns să facă o afirmație atît de absurdă ca aceea că apărarea patriei în *epoca* imperialismului este un lucru inadmisibil (în realitate, ea este inadmisibilă numai într-un război imperialist, reacționar, dus de către burghezie). Dar voi n-ați căutat să vă lămuriți de ce și cînd este odios „defensismul".

A admite apărarea patriei înseamnă a admite că războiul respectiv este legitim și drept. Din al cui punct de vedere este el legitim și drept ? Numai din punctul de vedere al proletariatului socialist și al luptei sale de eliberare ; alt punct de vedere nu recunoaștem. Dacă clasa exploatatorilor poartă un război menit să consolideze dominația ei ca clasă, atunci avem de-a face cu un război criminal, și într-un *asemenea* război „defensismul" este o mîrșăvie și o trădare a socialismului. Dacă proletariatul care a învins burghezia în propria lui țară poartă un război menit să întărească și să dezvolte socialismul, atunci este vorba de un război legitim și „sfînt".

De la 25 octombrie 1917 noi sîntem defensiști. Asta am spus-o nu o dată, și cît se poate de clar, și n-o să

www.dacoromanica.ro

vă încumetaţi voi s-o contestaţi. Tocmai în interesul „întăririi legăturii" cu socialismul internaţional *este neapărat necesar* să apărăm patria *socialistă*. Legătura cu socialismul internaţional o distruge cel ce manifestă o atitudine uşuratică faţă de apărarea unei ţări în care proletariatul a şi ieşit învingător. Pe vremea cînd eram reprezentanţi ai clasei asuprite, noi n-am avut o atitudine uşuratică faţă de apărarea patriei în războiul imperialist, noi am negat în principiu o astfel de apărare. De cînd am devenit reprezentanţi ai clasei dominante, care a început să organizeze socialismul, cerem din partea tuturora o atitudine *serioasă* în problema apărării ţării. A lua în serios apărarea ţării înseamnă a te pregăti temeinic şi a ţine seama în mod riguros de raportul de forţe. Dacă dispunem în mod vădit de puţine forţe, atunci cel mai bun mijloc de apărare este *să ne retragem în interiorul ţării* (cine vede în asta, — şi numai pentru cazul de faţă, o formulă trasă de păr n-are decît să citească cele scrise de bătrînul Clausewitz, unul din marii scriitori militari, despre rezultatele învăţămintelor istoriei în această privinţă). Or, la „comuniştii de stînga" nu găseşti nici măcar o aluzie din care să reiasă că ei au înţeles însemnătatea problemei raportului de forţe.

Cînd noi eram, din principiu, duşmani ai defensismului, aveam tot dreptul să rîdem de cei ce voiau „să-şi menţină" patria în interesul socialismului, după cum pretindeau ei. De cînd am căpătat dreptul de a fi defensişti proletari, s-a schimbat radical întregul mod de a pune problema. Datoria noastră este acum să ne evaluăm în mod prudent forţele, să chibzuim cu toată atenţia dacă aliatul nostru (proletariatul internaţional) va putea să ne vină la timp în ajutor. Interesul capitalului este să zdrobească, unul după altul, detaşamentele duşmanului (ale proletariatului revoluţionar) cît timp muncitorii din toate ţările nu s-au unit încă (în mod efectiv, adică începînd revoluţia). Interesul nostru este să facem tot posibilul, să folosim pînă şi cea mai mică şansă pentru a amîna lupta decisivă pînă în momentul (sau *„pînă după"*

www.dacoromanica.ro

momentul) în care se va realiza o asemenea unire a detaşamentelor revoluţionare ale unei mari armate internaţionale.

III

Să trecem la ghinioanele „comuniştilor de stînga" în domeniul politicii interne. E greu să-ţi reţii zîmbetul cînd citeşti, în tezele cu privire la momentul *actual*, fraze de felul acesta :

„...O utilizare planificată a mijloacelor de producţie care s-au păstrat intacte este cu putinţă numai în cadrul unei cît mai hotărîte socializări"... „nu capitulare în faţa burgheziei şi a acoliţilor ei intelectuali mic-burghezi, ci o nimicire totală a burgheziei şi o înfrîngere definitivă a sabotajului..."

Drăguţii de „comunişti de stînga", cît de multă hotărîre vezi la ei... şi cît de puţină judecată ! Ce înseamnă asta : „o cît mai hotărîtă socializare" ?

Poţi da dovadă de hotărîre sau nehotărîre în problema naţionalizării, a confiscării. Dar tocmai aici e neajunsul, că pentru a înfăptui trecerea *de la* naţionalizare şi confiscare *la* socializare nu e suficientă nici cea mai mare „hotărîre" din lume. Tocmai asta e nenorocirea celor „de stînga", că prin această naivă, puerilă împerechere de cuvinte : „o cît mai hotărîtă... socializare", ei dovedesc că nu înţeleg de loc care este miezul problemei, ce este esenţial în momentul „actual". Tocmai asta e nenorocirea comuniştilor noştri „de stînga", că ei n-au observat ce este esenţial în „momentul actual", trecerea de la confiscări (pentru a căror înfăptuire principala calitate ce se cere omului politic este să fie destul de hotărît) la socializare (pentru a cărei înfăptuire i se cere unui revoluţionar să posede o *altă* calitate).

Ieri, sarcina principală, impusă de situaţia existentă, consta în a naţionaliza şi confisca cu cea mai mare hotărîre, a bate, a nimici definitiv burghezia, a înfrînge orice sabotaj. Astăzi, numai nişte orbi pot să nu vadă că noi am naţionalizat, am confiscat, am zdrobit şi am sfărîmat mai mult decît *am reuşit să inventariem*. Dar socializarea

www.dacoromanica.ro

tocmai prin aceea se şi deosebeşte de simpla confiscare, că pentru confiscare e de ajuns să procedezi cu „hotărîre", fără să ai priceperea de a ţine o evidenţă justă şi de a asigura o repartizare raţională, *în timp ce socializarea nu este cu putinţă fără o astfel de pricepere.*

Meritul nostru istoric este că am dat ieri dovadă de hotărîre în efectuarea de confiscări, în lupta pentru nimicirea burgheziei şi înfrîngerea sabotajului, şi vom da şi mîine dovadă de aceeaşi hotărîre. A scrie astăzi despre toate astea în „tezele cu privire la momentul actual" înseamnă a te întoarce cu faţa spre trecut şi a nu înţelege trecerea spre viitor.

...„Distrugerea definitivă a sabotajului"... Au găsit şi ei o sarcină! Dar la noi sabotorii sînt îndeajuns de „înfrînţi". Ceea ce ne lipseşte nouă e altceva, cu totul altceva: o *socoteală* din care să se vadă unde trebuie să-l plasăm pe cutare sau cutare sabotor; o organizare a forţelor *noastre* de control în aşa fel, încît, să zicem, un conducător sau un controlor bolşevic să aibă în supravegherea sa o sută de sabotori care intră în serviciul nostru. Dacă aceasta e situaţia, a arunca în vînt asemenea cuvinte ca „o cît mai hotărîtă socializare", „nimicirea totală", „înfrîngerea definitivă" înseamnă a nimeri cu oiştea în gard. Este o trăsătură proprie revoluţionarului mic-burghez aceea de a nu observa că pentru socialism nu e de ajuns să nimiceşti, să distrugi etc., — astea sînt de ajuns pentru micul proprietar, care spumegă de furie împotriva marelui proprietar, însă un revoluţionar proletar n-ar putea niciodată să cadă într-o asemenea greşeală.

Dacă cuvintele citate de noi aici stîrnesc doar zîmbete, apoi descoperirea, făcută de „comuniştii de stînga", că, datorită unei „devieri bolşevice de dreapta", Republica sovietică este ameninţată de „o evoluţie în direcţia capitalismului de stat", provoacă un rîs cu adevărat homeric. O asemenea descoperire chiar că ne-a băgat în sperieţi! Şi cu cît zel repetă „comuniştii de stînga" în tezele lor, cît şi în diferite articole, această teribilă descoperire...

www.dacoromanica.ro

Dar lor nu le-a trecut prin minte că capitalismul de stat ar însemna *un pas înainte* faţă de actuala stare de lucruri din Republica noastră sovietică. Dacă peste vreo jumătate de an am avea capitalism de stat, asta ar însemna un succes enorm şi ar fi cea mai sigură garanţie că într-un an la noi socialismul se va consolida definitiv şi va deveni de neînvins.

Îmi închipui ce nobilă indignare şi ce spaimă vor provoca unui „comunist de stînga" asemenea cuvinte şi ce „critică nimicitoare" va desfăşura el în faţa muncitorilor împotriva „devierii bolşevice de dreapta". Cum? În Republica sovietică *socialistă* trecerea la *capitalismul* de stat ar însemna un pas înainte?... Nu este asta o trădare a socialismului?

Tocmai aici e rădăcina greşelii *economice* a „comuniştilor de stînga". De aceea tocmai de acest punct trebuie să ne ocupăm mai îndeaproape.

În primul rînd, „comuniştii de stînga" n-au înţeles în ce anume constă acea *trecere* de la capitalism la socialism care ne dă dreptul şi temeiul să ne numim republică socialistă a Sovietelor.

În al doilea rînd, ei îşi manifestă spiritul lor mic-burghez tocmai prin aceea că *nu văd* în stihia mic-burgheză *principalul* duşman al socialismului la noi.

În al treilea rînd, agitînd gogoriţa „capitalismului de stat", ei dovedesc că nu-şi dau seama de deosebirea care există, din punct de vedere economic, între Statul sovietic şi statul burghez.

Să examinăm toate aceste trei aspecte.

N-a existat încă, pe cît se pare, nici un om care, punîndu-şi problema economiei Rusiei, să conteste caracterul tranzitoriu al acestei economii. Nici un comunist, pe cît se pare, n-a contestat totodată că prin expresia Republică sovietică socialistă trebuie înţeles că Puterea sovietică e hotărîtă să înfăptuiască trecerea la socialism, şi nicidecum că noile rînduieli economice sînt considerate drept socialiste.

Dar ce înseamnă cuvîntul trecere? Nu înseamnă el, aplicat la economie, că în actuala orînduire există elemente, părticele, bucăţele *atît* de capitalism, *cît şi* de

www.dacoromanica.ro

socialism ? Oricine va recunoaşte că da. Dar nu oricine, recunoscînd acest lucru, încearcă să-şi dea seama care anume elemente din diferitele formaţiuni social-economice există în momentul de faţă în Rusia. Or, tocmai aici e miezul problemei.

Să enumerăm aceste elemente :

1) economia ţărănească patriarhală, care în mare măsură este o economie naturală ;

2) mica producţie de mărfuri (ea cuprinde majoritatea ţăranilor care vînd grîne) ;

3) capitalismul privat ;

4) capitalismul de stat ;

5) socialismul.

Rusia e atît de mare şi de variată, că în ea se împletesc toate aceste diverse tipuri de formaţiuni social-economice. Tocmai în această împletire constă specificul situaţiei.

Se pune întrebarea : dar care elemente, totuşi, precumpănesc ? Este limpede că într-o ţară de mici ţărani precumpăneşte, şi nu poate să nu precumpănească, stihia mic-burgheză ; majoritatea, enorma majoritate a agricultorilor sînt mici producători de mărfuri. Pojghiţa de capitalism de stat (monopolul cerealelor, întreprinzătorii şi comercianţii care se află sub control, cooperatorii burghezi) este ruptă la noi ba ici, ba colo de *speculanţi*, şi principalul obiect de speculă îl formează *cerealele*.

Lupta principală se desfăşoară tocmai în acest domeniu. Între cine şi cine se dă această luptă, dacă e să ne exprimăm în termenii categoriilor economice de felul „capitalismului de stat" ? Între elementul al 4-lea şi al 5-lea din enumerarea pe care am făcut-o mai sus ? Desigur că nu. Aici nu luptă capitalismul de stat împotriva socialismului, ci mica burghezie plus capitalismul privat luptă împreună, cot la cot, împotriva capitalismului de stat, cît şi împotriva socialismului. Mica burghezie se împotriveşte *oricărui* amestec, oricărei evidenţe şi oricărui control de stat atît pe linia capitalismului de stat, cît şi pe linia socialismului de stat. Acesta e un fapt real, absolut indiscutabil, şi în neînţelegerea lui îşi are rădăcina greşeala economică a „comuniştilor de stînga". Specu-

www.dacoromanica.ro

lantul, borfaşul comerţului, cel ce subminează monopolul — iată care e principalul nostru duşman „dinăuntru", duşmanul măsurilor economice luate de Puterea sovietică. Dacă acum 125 de ani mai putea fi scuzată tendinţa micilor burghezi francezi, a celor mai înfocaţi şi mai sinceri revoluţionari, de a învinge pe speculant prin executarea unui mic număr de „aleşi" şi prin declamaţii tunătoare, apoi acum atitudinea pur frazeologică pe care o adoptă faţă de această problemă unii socialişti-revoluţionari de stînga provoacă fiecărui revoluţionar conştient numai dezgust şi scîrbă. Noi ştim foarte bine că baza economică a speculei o constituie pătura de mici proprietari, care în Rusia este extrem de largă, şi capitalismul privat, care are *în fiecare* mic-burghez un agent al său. Noi ştim că această hidră mic-burgheză, cu milioanele ei de tentacule, cuprinde cînd ici, cînd colo unele straturi de muncitori, că *în locul monopolului de stat* specula este aceea care pătrunde în toţi porii vieţii noastre social-economice.

Cine nu vede acest fenomen dovedeşte, tocmai prin orbirea sa, că este prizonierul unor prejudecăţi mic-burgheze. Tocmai aşa sînt „comuniştii de stînga", care în vorbe (şi, fireşte, în sincera lor convingere) sînt duşmani necruţători ai micii burghezii, dar în practică numai pe ea o ajută, numai ei îi slujesc şi numai punctul ei de vedere îl exprimă atunci cînd — *în aprilie 1918!!* — luptă împotriva... „capitalismului de stat"! Au nimerit cu oiştea în gard!

Micul burghez are o rezervă de bănişori, cîteva miişoare pe care le-a strîns, în timpul războiului, prin mijloace „permise" şi, mai ales, nepermise. Acesta este tipul economic, care este caracteristic ca bază a speculei şi a capitalismului privat. Banii sînt un titlu care dă dreptul la obţinerea de bunuri sociale, iar pătura de mici proprietari, care numără multe milioane, ţinînd strîns acest titlu, îl ascunde de „stat", fiindcă ea nu crede în nici un fel de socialism sau comunism şi „aşteaptă să treacă" furtuna proletară. Ori supunem evidenţei şi controlului *nostru* pe acest mic-burghez (şi putem

www.dacoromanica.ro

să facem acest lucru, dacă organizăm sărăcimea, adică majoritatea populaţiei sau a semiproletarilor, în jurul avangărzii proletare conştiente), ori el va răsturna în mod sigur şi inevitabil puterea noastră muncitorească, aşa cum au doborît revoluţia Napoleonii şi Cavaignacii, care au apărut tocmai pe acest teren al micii proprietăţi. Aşa se pune chestiunea. Numai socialiştii-revoluţionari de stînga nu văd îndărătul frazeologiei despre ţărănimea „muncitoare" acest adevăr simplu şi limpede ; dar cine îi ia în serios pe socialiştii-revoluţionari de stînga, care s-au înecat în potopul lor de fraze ?

Micul-burghez, care-şi păstrează cele cîteva miişoare, e duşmanul capitalismului de stat ; el doreşte ca aceste miişoare să le realizeze neapărat în folosul său şi împotriva populaţiei sărace, împotriva oricărui control general de stat ; dar suma acestor miişoare constituie o bază de multe miliarde de ruble pentru speculă, care subminează construcţia noastră socialistă. Să presupunem că un anumit număr de muncitori produc în cîteva zile o sumă de valori exprimată prin cifra 1 000. Să presupunem, totodată, că 200 din această sumă se pierd, la noi, datorită speculei mărunte, datorită diferitelor sustrageri şi diferitelor forme de „eludare" a decretelor şi dispoziţiilor sovietice de către micii proprietari. Orice muncitor conştient va spune : dacă aş putea să dau 300 din o mie pentru a se introduce mai multă ordine şi a se realiza o mai bună organizare, aş da bucuros 300 în loc de 200, pentru că sub Puterea sovietică va fi foarte uşor să se reducă pe urmă acest „tribut", să zicem, la o sută sau la cincizeci, o dată ce ordinea şi organizarea vor fi puse la punct, o dată ce zădărnicirea oricărui monopol de stat de către micii proprietari va fi definitiv înfrîntă.

Prin acest simplu exemplu cifric — pe care în mod intenţionat l-am simplificat la maximum, pentru a face ca expunerea să fie mai populară — se lămureşte *corelaţia* din situaţia de astăzi dintre capitalismul de stat şi socialism. Puterea de stat se află în mîinile muncitorilor ; ei au deplina posibilitate juridică de „a lua" toată mia, adică de a nu da nici un ban care să nu aibă o destinaţie socialistă. Această posibilitate juridică, care se sprijină

www.dacoromanica.ro

pe trecerea de fapt a puterii în mîna muncitorilor, constituie un element al socialismului.

Dar stihia micului proprietar şi a capitalului privat subminează pe multe căi situaţia de drept, deschide drum speculei şi împiedică aplicarea decretelor sovietice. Capitalismul de stat ar însemna un gigantic pas înainte, *chiar dacă* (şi intenţionat am luat un asemenea exemplu cifric, ca să demonstrez acest lucru în mod izbitor) ar trebui să plătim *mai mult* decît acum, fiindcă merită să plăteşti „pentru învăţătură", fiindcă aşa ceva e spre folosul muncitorilor, fiindcă o victorie asupra dezordinii, ruinii şi dezorganizării e mai importantă decît orice, fiindcă o continuare a anarhiei micului proprietar constituie cel mai mare, cel mai cumplit pericol, care (dacă nu-i vom pune capăt) ne va distruge *fără doar şi poate*, în timp ce plata unui tribut mai mare către capitalismul de stat nu numai că nu ne va distruge, dar ne va duce pe calea cea mai sigură spre socialism. Clasa muncitoare, care a învăţat cum să apere ordinea de stat împotriva anarhiei micii proprietăţi, care a învăţat cum să organizeze pe scara întregului stat o mare producţie bazată pe capitalismul de stat, va avea atunci — iertaţi-mi expresia — toate atuurile în mînă şi consolidarea socialismului va fi asigurată.

Capitalismul de stat este, *din punct de vedere economic*, incomparabil superior economiei noastre actuale; aceasta în primul rînd.

Iar în al doilea rînd, el nu prezintă nici un pericol pentru Puterea sovietică, fiindcă Statul sovietic este un stat în care e asigurată puterea muncitorilor şi a ţăranilor săraci. „Comuniştii de stînga" n-au înţeles aceste adevăruri inconstestabile, pe care, bineînţeles, n-are să le înţeleagă niciodată un „socialist-revoluţionar de stînga", care în genere nu e în stare să vadă principiile economiei politice în conexiunea lor, principii pe care va fi *nevoit* să le admită orice marxist. Cu un socialist-revoluţionar de stînga nici nu face să angajezi discuţii, ajunge doar să-l arăţi cu degetul ca pe un „respingător exemplu" de flecar; dar cu un „comunist de stînga" *trebuie* să

www.dacoromanica.ro

discuți, fiindcă aici greșeala o fac niște marxiști, și, printr-o analiză a greșelii lor, ajuți *clasei muncitoare* să găsească drumul cel drept.

IV

Ca să lămurim și mai bine chestiunea, vom da mai întîi un exemplu foarte concret de capitalism de stat, un exemplu care e cunoscut de toată lumea : Germania. Aici avem „ultimul cuvînt" al tehnicii moderne a marii industrii capitaliste și al unei organizări sistematice *care e subordonată imperialismului iunchero-burghez.* Lăsați la o parte cuvintele subliniate și, în locul *statului* militar, iuncherist, burghez, imperialist, puneți *tot un stat,* dar de alt tip social, cu un alt conținut de clasă : statul *sovietic,* adică un stat proletar, și veți căpăta *întreaga* sumă de condiții care ne dă socialismul.

Nu se poate concepe socialismul fără tehnica marii industrii capitaliste, care e bazată pe ultimul cuvînt al științei moderne, și fără o organizare de stat sistematică, care să oblige zeci de milioane de oameni să respecte cu toată stricteţea o normă unică în producția și repartiția produselor. Despre asta noi, marxiștii, am vorbit întotdeauna, dar cu niște oameni care n-au înțeles *nici măcar* atîta (anarhiștii și o bună jumătate din socialiștii-revoluționari de stînga) nu face să stăm de vorbă nici două secunde.

Totodată, nu se poate concepe socialismul fără dominația proletariatului în stat : asta este tot o chestiune elementară. Și istoria (de la care nimeni, în afară, poate, de neghiobii menșevici de primul rang, n-a așteptat să ne ducă pe o cale lină, ușoară, liniștită și simplă la un socialism „integral") a urmat o cale atît de originală, încît *a dat naștere,* prin anul 1918, la două jumătăți de socialism diferite, așezate una lîngă alta, ca doi pui în devenire, în aceeași găoace a imperialismului internațional. Germania și Rusia au întruchipat în anul 1918, în modul cel mai concret, realizarea materială a condițiilor economice, de producție, social-economice ale socialismu-

www.dacoromanica.ro

lui, pe de o parte, şi a condiţiilor sale politice, pe de altă parte.

O revoluţie proletară victorioasă în Germania ar sparge dintr-o dată, cu cea mai mare uşurinţă, orice găoace a imperialismului (care, din păcate, e făcută din cel mai bun oţel şi de aceea nu poate fi spartă prin eforturile *oricărui*... pui), ar înfăptui cu siguranţă victoria socialismului mondial, şi aceasta fără nici o greutate sau avînd de învins greutăţi cu totul neînsemnate, dacă, bineînţeles, „greutatea" o măsurăm după criteriul istoric universal, iar nu după criteriul mărginit al unui filistin.

Atîta timp cît în Germania revoluţia întîrzie încă „să se nască", sarcina noastră e să învăţăm de la capitalismul de stat al germanilor, să depunem *toate eforturile* pentru a-l prelua, fără a ezita să recurgem la procedee *dictatoriale* pentru a accelera această preluare şi mai mult decît a accelerat Petru preluarea culturii occidentale de către barbara Rusie, fără a se da în lături de la mijloacele barbare de luptă împotriva barbariei. Dacă printre anarhişti şi socialiştii-revoluţionari de stînga se găsesc oameni (întîmplător mi-am adus aminte de cuvîntările rostite de Karelin şi Ghe la C.E.C.) care sînt în stare să judece în felul unui Narcis, să spună că nu ne stă bine nouă, revoluţionarilor, „să învăţăm" de la imperialismul german, atunci trebuie să spunem un singur lucru : revoluţia care i-ar lua în serios pe astfel de oameni ar fi iremediabil pierdută (şi şi-ar merita pe deplin soarta).

În Rusia precumpăneşte acum tocmai capitalismul micburghez, de la care *unul şi acelaşi drum* duce *atît* spre marele capitalism de stat, *cît şi* spre socialism, trecînd *prin una şi aceeaşi* etapă intermediară, care poartă denumirea de „evidenţă şi control exercitat de întregul popor asupra producţiei şi repartiţiei produselor". Cine nu înţelege acest lucru face o greşeală economică de neiertat, fie pentru că nu cunoaşte faptele reale, nu vede lucrurile aşa cum sînt şi nu e în stare să privească adevărul în faţă, fie pentru că se mărgineşte să opună în mod abstract „socialismului" „capitalismul" şi nu caută să înţeleagă formele şi gradele concrete pe care le prezintă acum, la noi, această trecere. În paranteză fie zis,

www.dacoromanica.ro

avem aici aceeaşi greşeală teoretică care a derutat pe cei mai buni dintre cei din lagărul lui „Novaia Jizn" şi al lui „Vpered" ; cei mai răi dintre ei şi cei mediocri, din prostie şi lipsă de caracter, se tîrăsc în coada burgheziei, de care se lasă intimidaţi ; cei mai buni n-au înţeles că nu degeaba au vorbit dascălii socialismului despre o întreagă perioadă de trecere de la capitalism la socialism şi nu degeaba au atras ei atenţia în repetate rînduri asupra „îndelungatelor dureri ale facerii", de care e însoţită apariţia noii societăţi, iar această nouă societate este şi ea doar o abstracţie, care nu poate să capete viaţă decît printr-o serie de diferite încercări concrete, cu caracter imperfect, de a crea cutare sau cutare stat socialist.

Tocmai pentru că de la actuala situaţie economică a Rusiei nu se poate păşi înainte fără a trece prin *ceea ce este comun* atît capitalismului de stat, cît şi socialismului (evidenţa şi controlul exercitat de întregul popor), este o totală absurditate teoretică să sperii pe alţii şi să te sperii şi pe tine însuţi cu o „evoluţie *în direcţia* capitalismului de stat" („Kommunist" nr. 1, p. 8, col. 1). Asta nu înseamnă altceva decît a te abate cu gîndul „în direcţie" opusă căii reale a „evoluţiei", a nu înţelege această cale, iar în practică aşa ceva echivalează cu a trage înapoi spre capitalismul micului proprietar.

Pentru ca cititorii noştri să se convingă că această „înaltă" apreciere asupra capitalismului de stat n-a fost făcută de mine numai acum, ci şi *înainte* de luarea puterii de către bolşevici, îmi permit să citez următorul pasaj din broşura mea „Catastrofa care ne ameninţă şi cum să luptăm împotriva ei", care a fost scrisă în septembrie 1917 :

„...Încercaţi ca *în locul* statului iuncherilor şi capitaliştilor, în locul statului moşieresc-capitalist să puneţi statul *democrat-revoluţionar*, adică un stat care desfiinţează pe cale revoluţionară *orice* privilegii, care nu se teme să înfăptuiască pe cale revoluţionară democratismul cel mai deplin. Veţi vedea că într-un stat realmente democrat-revoluţionar capitalismul monopolist de stat înseamnă, fatal, inevitabil, un pas, ba chiar mai mulţi paşi spre socialism !

www.dacoromanica.ro

...Căci socialismul nu este decît pasul imediat următor monopolului capitalist de stat.

...Capitalismul monopolist de stat constituie cea mai desăvîrşită pregătire *materială* a socialismului, este *pragul* lui, acea treaptă a scării istorice între care (treaptă) şi treapta numită socialism *nu există altă treaptă intermediară*" (p. 27 şi 28) *.

De notat că acestea au fost scrise pe vremea lui Kerenski, că aici este vorba *nu* despre dictatura proletariatului, *nu* despre statul socialist, ci despre un stat „democrat-revoluţionar". Nu este oare limpede că *cu cît* ne-am ridicat *mai mult* deasupra acestei trepte politice, *cu cît* am întruchipat *mai complet* în Soviete statul socialist şi dictatura proletariatului, *cu atît mai puţin* ne este permis să ne temem de „capitalismul de stat"? Nu este oare limpede că, din punct de vedere *material*, economic, din punct de vedere al producţiei, noi nu ne aflăm încă în „pragul" socialismului? Şi că altfel decît păşind peste acest „prag", care n-a fost încă atins de noi, nu vom putea să intrăm pe uşa socialismului?

Sub orice aspect ai pune problema, concluzia rămîne una şi aceeaşi: raţionamentul „comuniştilor de stînga" despre „capitalismul de stat", care, chipurile, ne ameninţă, este o greşeală economică totală şi o dovadă evidentă că ei sînt pe de-a-ntregul prizonierii ideologiei mic-burgheze.

V

Extrem de instructivă este şi următoarea împrejurare. În cursul controversei pe care am avut-o cu tovarăşul Buharin la şedinţa Comitetului Executiv Central **, dînsul a arătat printre altele: în chestiunea lefurilor mari pentru specialişti, „noi" (se înţelege: noi, „comuniştii de stînga") sîntem „mai la dreapta decît Lenin", întrucît nu vedem aici nici o deviere de la principii, dacă ne amintim de cele spuse de Marx, că, în anumite condiţii,

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ediţia a doua, p. 203—204, 204 şi 205. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 286—288. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cel mai nimerit lucru pentru clasa muncitoare ar fi „să se răscumpere de la această bandă" [118] (şi anume de la banda capitaliştilor, adică *să răscumpere* de la burghezie pămîntul, fabricile, uzinele şi celelalte mijloace de producţie).

Această observaţie extrem de interesantă ne arată, în primul rînd, că Buharin e cu două capete mai sus decît socialiştii-revoluţionari de stînga şi decît anarhiştii, că el în nici un caz nu s-a împotmolit iremediabil în mlaştina frazeologiei, ci, dimpotrivă, caută să mediteze asupra dificultăţilor *concrete* legate de trecerea — extrem de grea şi chinuitoare — de la capitalism la socialism.

În al doilea rînd, această observaţie dezvăluie în chip şi mai vizibil greşeala lui Buharin.

Şi într-adevăr aşa e. Reflectaţi atent asupra ideii lui Marx.

Era vorba despre Anglia din deceniul al 8-lea al secolului trecut, despre perioada de culminaţie a capitalismului premonopolist, despre o ţară care avea pe atunci mai puţin militarism şi mai puţină birocraţie decît celelalte, despre ţara în care existau pe atunci cele mai multe posibilităţi pentru o victorie „paşnică" a socialismului în sensul „despăgubirii" burgheziei de către muncitori. Şi Marx spunea: în anumite condiţii, muncitorii nu vor refuza în nici un caz să despăgubească burghezia. Marx nu-şi lega mîinile lui şi nici pe ale viitorilor militanţi ai revoluţiei socialiste în ce priveşte diferitele forme, metode şi mijloace ale revoluţiei, întrucît înţelegea perfect de bine ce mulţime de probleme noi se vor ridica atunci, cum se va schimba întreaga situaţie şi cît de *des* şi de *mult* se va schimba ea în cursul revoluţiei.

Dar în Rusia Sovietică — *după* cucerirea puterii de către proletariat, *după* zdrobirea împotrivirii militare a exploatatorilor şi a celei exercitate de ei prin sabotaj — nu este evident că s-au creat *unele* condiţii de tipul acelora care s-ar fi putut crea acum o jumătate de secol în Anglia, dacă ea ar fi început să treacă atunci în mod paşnic la socialism? În Anglia, subordonarea capitaliştilor de către muncitori ar fi putut fi asigurată atunci de următoarele împrejurări: (1) o totală precumpănire a

www.dacoromanica.ro

muncitorilor, a proletarilor, în sînul populaţiei, datorită faptului că ţara era lipsită de ţărănime (în Anglia existau, în deceniul al 8-lea, unele indicii care îndreptăţeau speranţa că socialismul va obţine succese extrem de rapide în rîndurile muncitorilor agricoli) ; (2) o excelentă organizare a proletariatului în sindicate (Anglia era pe atunci prima ţară din lume în această privinţă) ; (3) un nivel cultural relativ ridicat al proletariatului, care trecuse prin şcoala unei dezvoltări seculare a libertăţii politice ; (4) o îndelungată deprindere a capitaliştilor din Anglia, care erau admirabil organizaţi — pe atunci ei erau capitaliştii cei mai bine organizaţi din toate ţările lumii (acum această întîietate o deţine Germania) —, de a rezolva prin compromisuri problemele politice şi economice. Datorită acestor împrejurări a putut să apară atunci ideea că în Anglia e posibilă o subordonare *paşnică* a capitaliştilor de către muncitori.

La noi, această subordonare este asigurată în momentul de faţă de anumite premise fundamentale (victoria din octombrie şi reprimarea, din octombrie pînă în februarie, a împotrivirii militare a capitaliştilor şi a celei exercitate de ei prin sabotaj). La noi, unde *nu* se poate vorbi de o deplină precumpănire a muncitorilor, a proletarilor, în sînul populaţiei, şi de o organizare a lor superioară, sprijinirea proletarilor de către ţărănimea săracă şi repede ruinată a devenit un factor al victoriei. În fine, la noi nu există un înalt nivel cultural şi nici deprinderea de a recurge la compromisuri. Dacă reflectăm mai atent asupra acestor condiţii concrete, devine clar că acum noi putem şi trebuie să ajungem la o *îmbinare* a metodelor de reprimare * necruţătoare a împotrivirii opuse de capitaliştii necivilizaţi — care nu acceptă nici un fel de „capitalism de stat", care nu vor să ştie de nici un com-

* Trebuie ca şi aici să privim adevărul în faţă : noi nu dăm încă dovadă, în măsura suficientă, de acea atitudine necruţătoare care e necesară pentru izbînda socialismului, şi asta nu pentru că am fi lipsiţi de hotărîre. Hotărîre găseşti la noi destulă. Dar ne lipseşte priceperea de *a prinde* destul de repede un număr suficient de speculanţi, borfaşi, capitalişti care sabotează măsurile luate de Puterea sovietică. Fiindcă această „pricepere" se creează numai prin organizarea evidenţei şi controlului ! În al doilea rînd, nu dau dovadă de suficientă fermitate instanţele judecătoreşti, care, în loc să-i pună la zid pe cei ce iau mită, îi condamnă la şase luni închisoare. Aceste două neajunsuri ale noastre au o rădăcină socială comună : influenţa stihiei mic-burgheze, moliciunea ei.

www.dacoromanica.ro

promis, care continuă să saboteze prin speculă, prin coruperea sărăcimii etc. măsurile luate de Puterea sovietică — *cu metode de compromis* sau de răscumpărare față de capitaliștii civilizați, care acceptă „capitalismul de stat" și sînt în stare să-l înfăptuiască, care sînt folositori proletariatului în calitatea lor de organizatori pricepuți și experimentați ai unor întreprinderi *mari*, care asigură într-adevăr aprovizionarea cu produse a zeci de milioane de oameni.

Buharin este un economist marxist deosebit de cult. De aceea și-a amintit el că Marx a avut perfectă dreptate atunci cînd le-a arătat muncitorilor că este important ca ei să păstreze organizarea marii producții, tocmai pentru a face ca trecerea la socialism să fie mai ușoară, și că este pe deplin admisibilă ideea de *a-i plăti bine pe capitaliști*, de a-i despăgubi, *dacă* (cu titlu de excepție: Anglia era pe atunci o excepție) împrejurările vor fi de așa natură că îi vor obliga pe capitaliști să se supună în mod pașnic și să treacă în mod civilizat și organizat la socialism, pe bază de despăgubire.

Dar Buharin a căzut într-o greșeală, fiindcă n-a reflectat îndeajuns asupra particularităților concrete pe care le prezintă actuala situație din Rusia, o situație într-adevăr excepțională, în care noi, proletariatul din această țară, sîntem *înaintea* oricărei Anglii și a oricărei Germanii prin regimul nostru politic, prin forța puterii politice a muncitorilor, și totodată *în urma* celui mai înapoiat dintre statele Europei occidentale sub raportul organizării unui capitalism de stat bine orînduit, sub raportul nivelului de cultură și al gradului de pregătire necesar pentru „introducerea" socialismului din punctul de vedere al producției materiale. Nu este limpede că din această situație specifică decurge în momentul de față necesitatea unei „răscumpărări" de un gen aparte, pe care muncitorii trebuie s-o propună capitaliștilor celor mai cultivați, celor mai talentați și mai capabili, sub raport organizatoric, care sînt gata să intre în serviciul Puterii sovietice și s-o ajute în mod conștiincios să organizeze o producție „de stat" mare și foarte mare? Nu este limpede că, în această situație atît de originală, trebuie

www.dacoromanica.ro

să căutăm să evităm două greşeli diferite, din care fiecare este, în felul ei, o greşeală mic-burgheză ? Pe de o parte, ar fi o greşeală ireparabilă să declarăm că, din moment ce s-a recunoscut că nu există o concordanţă între „forţele" noastre economice şi forţa noastră politică, „rezultă" că nu trebuia să punem mîna pe putere [119]. Aşa gîndesc nişte „oameni din cutie" *, care uită că o „concordanţă" n-are să existe niciodată, că ea nu poate să existe nici în dezvoltarea naturii şi nici în aceea a societăţii, că numai printr-un şir de încercări — din care fiecare, luată în parte, va fi unilaterală şi va fi lipsită într-o oarecare măsură de concordanţă — va fi creat socialismul integral pe baza colaborării revoluţionare a proletariatului din *toate* ţările.

Pe de altă parte, ar fi o greşeală vădită să dăm frîu liber palavragiilor şi frazeologilor, care îşi permit să se lase antrenaţi într-un revoluţionarism „înflăcărat", dar nu sînt în stare să desfăşoare o activitate revoluţionară consecventă, chibzuită, cîntărită, care să ţină seama şi de momentele de tranziţie cele mai dificile.

Din fericire, istoria dezvoltării partidelor revoluţionare şi a luptei duse de bolşevism împotriva lor ne-a lăsat moştenire unele tipuri bine conturate, dintre care socialiştii-revoluţionari de stînga şi anarhiştii ne oferă o ilustrare destul de vie a tipului de prost revoluţionar. Ei ţipă acum pînă la isterie, cu spume la gură, împotriva „conciliatorismului" „bolşevicilor de dreapta". Dar ei nu sînt în stare să judece şi să aprecieze *prin ce* a fost rău „conciliatorismul" şi *pentru ce* a fost el, pe bună dreptate, condamnat de istorie şi de mersul revoluţiei.

Politica de conciliere din timpul lui Kerenski a făcut ca puterea să încapă pe mîna burgheziei imperialiste ; or, problema puterii este problema fundamentală a oricărei revoluţii. Conciliatorismul unei părţi din bolşevici în octombrie-noiembrie 1917 se explică fie prin teama ca proletariatul să nu pună mîna pe putere, fie prin dorinţa de *a împărţi* puterea pe din două nu numai cu „tovarăşii de drum nesiguri", de felul socialiştilor-revo-

* „Omul din cutie" — personaj principal din nuvela cu acelaşi nume a lui A. P. Cehov. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

luţionari de stînga, dar şi cu duşmanii, cu cernoviştii şi menşevicii, care ne-ar fi stînjenit în mod inevitabil în înfăptuirea unor sarcini de căpetenie : dizolvarea Adunării constituante, zdrobirea necruţătoare a Bogaevskilor, introducerea completă a instituţiilor sovietice, efectuarea de confiscări.

Acum puterea, cucerită de un singur partid, de partidul proletariatului, se află în mîinile lui şi e consolidată şi fără „tovarăşii de drum nesiguri". A vorbi, în momentul de faţă, de conciliatorism, cînd nu este şi nu poate fi vorba de o împărţire a *puterii*, de renunţare la dictatura proletarilor împotriva burgheziei, înseamnă pur şi simplu a repeta ca un papagal nişte cuvinte învăţate pe dinafară, dar fără să le fi înţeles. A califica drept „conciliatorism" faptul că noi, ajungînd într-o situaţie în care putem şi trebuie să conducem ţara, căutăm să atragem de partea noastră, fără a cruţa banii, pe cele mai culte dintre elementele formate de capitalism, să le luăm în slujba noastră pentru a combate destrămarea provocată de stihia micului proprietar, înseamnă a nu fi cît de cît în stare să reflectezi asupra sarcinilor economice ale construirii socialismului.

Şi de aceea, oricît de lăudabil ar fi pentru tov. Buharin faptul că în şedinţa Comitetului Executiv Central el s-a simţit numaidecît „ruşinat" de „serviciul" pe care i l-au făcut nişte inşi de teapa lui Karelin şi Ghe, totuşi despre reprezentanţii *curentului* „comuniştilor de stînga" trebuie spus că a arăta cine sînt tovarăşii lor de luptă pe plan politic înseamnă şi acum a le da un avertisment serios.

Iată, de pildă, ziarul „Znamea Truda", organul socialiştilor-revoluţionari de stînga, care în numărul din 25 aprile 1918 declară plin de mîndrie : „Actuala poziţie a partidului nostru este solidară cu un alt curent din cadrul bolşevismului (Buharin, Pokrovski şi alţii)". Iată şi organul menşevic „Vpered", din aceeaşi zi, care conţine, printre altele, următoarea „teză" a cunoscutului menşevic Isuv :

www.dacoromanica.ro

„Politica Puterii sovietice, care de la bun început era lipsită de un caracter cu adevărat proletar, în ultimul timp păşeşte tot mai făţiş pe drumul concilierii cu burghezia şi capătă un caracter vădit antimuncitoresc. Sub steagul naţionalizării industriei se practică o politică de introducere a trusturilor industriale, sub steagul refacerii forţelor de producţie ale ţării se face încercarea de a desfiinţa ziua de lucru de opt ore, de a introduce salariul în acord şi sistemul Taylor, listele negre şi menţiunile de neloialitate în actele de identitate. Această politică ameninţă să-i răpească proletariatului principalele sale cuceriri în domeniul economic şi să facă din el victima unei exploatări nelimitate de către burghezie".

Minunat, nu-i aşa ?

Amicii lui Kerenski, care au dus împreună cu el războiul imperialist de dragul tratatelor secrete şi care promiteau anexiuni capitaliştilor ruşi, colegii lui Ţereteli, care la 11 iunie voia să dezarmeze pe muncitori [120], Liberdanii, care încercau să camufleze puterea burgheziei cu frazele lor sonore, tocmai ei acuză Puterea sovietică de „conciliatorism faţă de burghezie", de „introducerea trusturilor" (adică tocmai de introducerea „capitalismului de stat !"), de introducerea sistemului Taylor.

Da, lui Isuv bolşevicii ar trebui să-i acorde o medalie, iar teza lui s-o afişeze la fiecare club sau sindicat muncitoresc, ca mostră de *limbaj provocator al burgheziei.* Muncitorii îi cunosc bine acum, îi cunosc din proprie experienţă pe toţi aceşti Liberdani, Ţereteli, Isuvi, şi o analiză atentă a cauzelor care fac ca *aceşti lachei ai burgheziei* să-i provoace pe muncitori la împotrivire faţă de sistemul Taylor şi faţă de „introducerea trusturilor" va fi extrem de utilă pentru muncitori.

Muncitorii conştienţi vor compara cu atenţie „teza" lui Isuv, amicul domnilor Liberdani şi Ţereteli, cu următoarea teză a „comuniştilor de stînga" :

„Introducerea disciplinei în muncă, o dată cu reintegrarea capitaliştilor în posturile de conducere a producţiei, nu poate să sporească în mod substanţial productivitatea muncii, ci va duce la o slăbire a iniţiativei, a activităţii şi spiritului de organizare de clasă al proletariatului. Ea ameninţă să ducă la aservirea clasei muncitoare şi e menită să provoace nemulţumiri atît în păturile înapoiate, cît şi în rîndurile avangărzii proletariatului. Pentru aplicarea acestui sistem, dată fiind ura care domneşte în lagărul proletar împotriva «sabotorilor capitalişti», partidul comunist s-ar

www.dacoromanica.ro

vedea nevoit să se sprijine pe mica burghezie împotriva muncitorilor şi în felul acesta să se sinucidă ca partid al proletariatului" („Kommunist" nr. 1, p. 8, col. 2).

Iată o dovadă cît se poate de concretă că cei „de stînga" au căzut în cursă şi s-au lăsat provocaţi de Isuv şi de alte iude ale capitalismului. Aceasta este o lecţie bună pentru muncitori, care ştiu că tocmai avangarda proletariatului este pentru introducerea disciplinei în muncă, că tocmai mica burghezie este aceea care caută să facă totul pentru a destrăma această disciplină. Asemenea cuvinte, ca cele din teza formulată de cei „de stînga" în teza citată de mine aici, sînt o mare ruşine, şi ele înseamnă o renegare completă a comunismului în fapt, o trecere totală de partea micii burghezii.

„O dată cu reintegrarea capitaliştilor în posturile de conducere", iată cu ce cuvinte vor „să se apere" „comuniştii de stînga". Această apărare nu e bună de nimic, pentru că, în primul rînd, „conducerea" este încredinţată capitaliştilor de către Puterea sovietică cu comisarii ei din rîndurile muncitorilor sau cu comitetele ei muncitoreşti, care supraveghează fiecare pas al conducătorului, învaţă din experienţa pe care o posedă el în domeniul conducerii şi au posibilitatea nu numai să facă reclamaţie împotriva dispoziţiilor date de conducător, dar şi să-l destituie prin intermediul organelor Puterii sovietice. În al doilea rînd, funcţia de „conducere" este încredinţată capitaliştilor în vederea exercitării unor funcţii executive în timpul lucrului, ale cărui condiţii sînt stabilite tocmai de Puterea sovietică, care, tot ea, le anulează şi le revizuieşte. În al treilea rînd, Puterea sovietică încredinţează capitaliştilor funcţia de „conducere" nu ca unor capitalişti, ci ca unor specialişti tehnicieni sau organizatori, în schimbul unor lefuri mai ridicate. Şi muncitorii ştiu foarte bine că, în proporţie de nouăzeci şi nouă la sută, organizatorii de întreprinderi, trusturi sau alte instituţii într-adevăr mari şi foarte mari aparţin clasei capitaliştilor, ca şi tehnicienii de mîna întîia, dar tocmai pe ei trebuie să-i luăm noi, partidul proletar, drept „conducători" ai procesului de muncă şi ai organizării producţiei, fiindcă

www.dacoromanica.ro

alţi oameni care să cunoască treaba asta din practică, din experienţă, *nu avem*. Fiindcă muncitorii, care au trecut de vîrsta copilăriei, cînd puteau fi derutaţi de frazeologia „de stînga" sau de dezmăţul mic-burghez, merg spre socialism tocmai pe calea care trece prin conducerea trusturilor de către capitalişti, prin marea producţie mecanizată, prin întreprinderi cu un rulaj de cîteva milioane pe an, — numai pe calea care trece prin asemenea proporţii ale producţiei şi prin asemenea întreprinderi. Muncitorii nu sînt mic-burghezi. Ei nu se tem de marele „capitalism de stat", ci-l preţuiesc ca pe un instrument al lor, *proletar*, pe care puterea *lor* de stat, Puterea *sovietică*, îl va folosi în mod efectiv în lupta împotriva dezorganizării şi destrămării mic-burgheze.

Acest lucru rămîne de neînţeles numai pentru nişte intelectuali declasaţi — şi, ca atare, mici burghezi pînă-n măduva oaselor — al căror tip reprezentativ în grupul „comuniştilor de stînga" şi la revista lor este Osinski, atunci cînd scrie :

„...Întreaga iniţiativă în organizarea şi conducerea întreprinderilor o vor avea «organizatorii de trusturi» : fiindcă noi nu vrem *să-i învăţăm* pe ei, să facem din ei lucrători de rînd, ci *să învăţăm* de la ei" („Kommunist", nr. 1, p. 14, col. 2).

Tentativa de ironie, în această frază, este îndreptată împotriva cuvintelor mele : „Să învăţăm socialismul de la organizatorii de trusturi".

Lui Osinski aşa ceva i se pare ridicol. El vrea să facă din organizatorii de trusturi „lucrători de rînd". Dacă aceste cuvinte ar fi fost scrise de cineva la vîrsta despre care poetul spunea : „Numai cincisprezece ani, şi nu mai mult ?"... [121], n-am fi avut de ce să ne mirăm. Dar de la un marxist care a învăţat că socialismul este imposibil fără o folosire a realizărilor obţinute de marele capitalism în domeniul tehnicii şi culturii este oarecum ciudat să auzi asemenea cuvinte. Aici n-a mai rămas nici urmă de marxism.

Asta o afirm categoric. Numai aceia care înţeleg că *este imposibil* să construieşti sau să introduci socialismul

www.dacoromanica.ro

fără să înveţi de la organizatorii de trusturi pot să se numească comunişti. Căci socialismul nu este o născocire, ci este însuşirea şi aplicarea, de către avangarda proletară care a cucerit puterea, a ceea ce a fost creat de trusturi. Noi, partidul proletariatului, *n-avem de unde* căpăta priceperea de a organiza marea producţie după tipul trusturilor, ca trusturi, dacă n-o vom căpăta de la specialiştii de primul rang ai capitalismului.

Noi n-avem ce să-i învăţăm pe ei, dacă nu ne propunem un scop pueril ca acela de a-i „învăţa" pe intelectualii burghezi ce este socialismul ; pe ei nu trebuie să-i învăţăm, ci să-i expropriem (ceea ce în Rusia se face cu destulă „hotărîre"), sabotajul lor trebuie *să-l înfrîngem*, iar pe ei, ca pătură sau grup, trebuie *să-i supunem* Puterii sovietice. De la ei însă, dacă nu sîntem nişte comunişti de vîrsta copilăriei şi cu minte de copil, de la ei trebuie să învăţăm, şi avem ce învăţa, deoarece partidul proletariatului, avangarda proletariatului, *n-are experienţa* unei munci de sine stătătoare în domeniul organizării de mari întreprinderi, care să deservească zeci de milioane de locuitori.

Şi cei mai buni muncitori din Rusia au înţeles acest lucru. Ei au început să înveţe de la capitaliştii organizatori, de la inginerii conducători, de la tehnicieni şi specialişti. Ei au pornit cu hotărîre şi precauţie de la ceea ce e mai uşor şi au trecut apoi, treptat, la ceea ce-i mai greu. Dacă în metalurgie şi în construcţia de maşini treaba merge mai încet, faptul se explică prin aceea că acolo ea este mai grea. Dar muncitorii textilişti, muncitorii din industria tutunului şi pielarii nu se tem de „capitalismul de stat", ca intelectualii mic-burghezi declasaţi, nu se tem „să înveţe de la organizatorii de trusturi". În instituţiile centrale de conducere de tipul „Direcţiei generale a industriei pielăriei" sau al „Centralei textile", aceşti muncitori stau alături de capitalişti, *învaţă de la ei*, organizează trusturi, organizează „capitalismul de stat", care în condiţiile Puterii sovietice este treapta premergătoare socialismului, este o condiţie pentru victoria temeinică a socialismului.

www.dacoromanica.ro

Această muncă a muncitorilor înaintaţi din Rusia, alături de eforturile lor pentru introducerea disciplinei în muncă, a început, şi se desfăşoară fără zgomot, fără fast, fără zarva şi tărăboiul de care nu se pot lipsi unii dintre cei „de stînga"; ea se desfăşoară cu multă precauţie şi cît mai treptat, ţinîndu-se seama de învăţămintele practicii. Această muncă atît de grea, în care oamenii *învaţă* în mod practic cum se construieşte marea producţie, este pentru noi o chezăşie că ne aflăm pe drumul cel bun, că muncitorii conştienţi din Rusia duc lupta împotriva destrămării şi descompunerii mic-burgheze, împotriva indisciplinei mic-burgheze *, este o chezăşie pentru victoria comunismului.

VI

În încheiere aş avea de făcut două observaţii.

Cînd, la 4 aprilie 1918, noi am purtat discuţii cu „comuniştii de stînga" (vezi „Kommunist" nr. 1, p. 4, notă), eu am pus problema direct: încercaţi să ne explicaţi ce anume consideraţi voi că e nesatisfăcător în decretul cu privire la căile ferate şi spuneţi care sînt propunerile *voastre* de îndreptare. Aceasta este datoria voastră de conducători sovietici ai proletariatului; altfel spusele voastre nu sînt decît vorbe goale.

La 20 aprilie 1918 a apărut nr. 1 al revistei „Kommunist", şi în paginile ei nu găsim *nici un cuvînt* din care să se vadă cum ar trebui, după părerea „comuniştilor de stînga", să fie modificat sau îndreptat decretul cu privire la căile ferate.

Prin această tăcere, „comuniştii de stînga" şi-au dat singuri sentinţa. Ei s-au mărginit la atacuri şi aluzii *împotriva* decretului cu privire la căile ferate (p. 8 şi 16 din nr. 1), dar *n-au dat* nici un răspuns lămurit la

* Este extrem de caracteristic că autorii acestor teze nu spun nici un cuvînt despre însemnatatea *dictaturii* proletariatului în domeniul vieţii *economice*. Ei vorbesc numai „despre organizare" etc. Dar asta o recunoaşte şi micul burghez, care se teme tocmai de *dictatura* muncitorilor în relaţiile economice. Un revoluţionar proletar n ar putea niciodată, într-un moment ca acesta, „să uite" acest „punct important" al revoluţiei proletare care este îndreptată împotriva bazelor economice ale capitalismului.

www.dacoromanica.ro

întrebarea : „dar cum trebuie îndreptat decretul, dacă este greşit ?"

Orice comentarii sînt de prisos. O *asemenea* „critică" împotriva decretului cu privire la căile ferate (care e un model de aplicare a liniei noastre, o linie a fermităţii, a dictaturii, a disciplinei proletare), va fi calificată de muncitorii conştienţi drept „isuvistă" sau drept frazeologie.

A doua observaţie. În nr. 1 al revistei „Kommunist" a apărut, sub semnătura tov. Buharin, o recenzie, foarte măgulitoare pentru mine, a broşurii mele „Statul şi revoluţia". Dar, oricît de preţioasă ar fi pentru mine părerea unor oameni ca Buharin, trebuie să spun cu toată sinceritatea că *caracterul* acestei recenzii vădeşte un fapt regretabil şi semnificativ : Buharin, cînd priveşte sarcinile dictaturii proletare, stă cu faţa spre *trecut*, iar nu spre viitor. El a observat şi a subliniat ceea ce, în problema statului, poate să fie comun unui revoluţionar proletar şi unui revoluţionar mic-burghez. El „n-a observat" tocmai ceea ce-l separă pe primul de cel de-al doilea.

Buharin a observat şi a subliniat că vechiul aparat de stat trebuie „sfărîmat", „aruncat în aer", că burghezia trebuie definitiv „răpusă" ş.a.m.d. Acest lucru poate să-l dorească şi un mic-burghez scos din sărite. Şi, în linii generale, treaba asta a *şi* făcut-o revoluţia noastră, din octombrie 1917 pînă în februarie 1918.

Dar ceea ce nu poate dori nici cel mai revoluţionar mic-burghez, ceea ce doreşte proletarul conştient, ceea ce *încă n-a* făcut revoluţia noastră, despre asta, de asemenea, se vorbeşte în broşura mea. Şi despre această sarcină, care este sarcina zilei de mîine, Buharin n-a spus nimic.

Dar eu am cu atît mai multe motive să nu trec sub tăcere acest lucru, cu cît, în primul rînd, de la un comunist trebuie să ne aşteptăm să dea mai multă atenţie sarcinilor zilei de mîine decît acelora ale zilei de ieri,

www.dacoromanica.ro

şi, în al doilea rînd, broşura mea a fost scrisă *înainte* de cucerirea puterii de către bolşevici, cînd bolşevicilor nu le puteai răspunde printr-un vulgar argument mic-burghez ca acesta: „Da, acum, *după* ce aţi pus mîna pe putere, aţi început, *fireşte*, să ne vorbiţi despre disciplină...“

„...Socialismul se va transforma în comunism... deoarece oamenii se vor deprinde să respecte condiţiile elementare ale vieţii sociale fără constrîngere şi fără subordonare“ („Statul şi revoluţia“, p. 77—78 *. De „condiţii elementare“ a fost vorba, aşadar, *înainte* de luarea puterii).

„...Numai atunci democraţia va începe să dispară...“, cînd „oamenii se vor deprinde treptat să respecte regulile elementare de convieţuire, cunoscute de secole, repetate de mii de ani în toate preceptele, să le respecte fără să fie constrînşi la aceasta prin violenţă, fără subordonare, fără aparatul special de constrîngere care se numeşte stat“ (ibid., 84 **; despre „precepte“ a fost vorba *înainte* de luarea puterii).

„...Faza superioară de dezvoltare a comunismului“ (fiecăruia după nevoile sale, de la fiecare după capacităţile sale) „nu presupune nici productivitatea de astăzi a muncii şi nici pe filistinul de astăzi, în stare să spargă fără nici un scop — la fel ca seminariştii lui Pomealovski *** —depozitele de bunuri publice şi să ceară imposibilul“ (ibid., p. 91).

„...Pînă la faza superioară a comunismului, socialiştii cer ca societatea şi statul să controleze în modul cel mai riguros cuantumul muncii şi cuantumul consumului...“ (ibid.) ****.

„...Evidenţă şi control — iată lucrul principal necesar pentru organizarea, pentru buna funcţionare a societăţii comuniste în prima ei fază“ (ibid., p. 95) *****. Şi trebuie

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 82. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 88—89. — *Nota red.*

*** Este vorba de opera scriitorului rus Pomealovski „Amintiri din seminar“. — *Nota trad.*

**** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 97. — *Nota red.*

***** Op. cit., p. 100. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

organizat acest control nu numai asupra „minorității infime a capitaliștilor, a domnișorilor care doresc să-și păstreze apucăturile capitaliste", dar și asupra acelora dintre muncitori care „au fost puternic corupți de capitalism" (ibid., p. 96) *, precum și asupra „trîntorilor, a coconașilor, a escrocilor și a celorlalți păzitori ai tradițiilor capitalismului" (ibid).

Este semnificativ că *acest lucru nu* l-a subliniat Buharin.

5.V.1918.

---

* Op. cit., p. 101. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

HOTĂRÎREA C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ [122]

Să se cedeze în faţa ultimatumului german. Să fie respins ultimatumul englez. (Aceasta pentru că un război împotriva Germaniei ameninţă pur şi simplu cu pierderi şi calamităţi mai mari decît un război împotriva Japoniei.)

Dată fiind alianţa politică vădită dintre contrarevoluţia ucraineană şi cea rusă, să se introducă starea de război împotriva burgheziei.

Toate forţele să fie îndreptate spre apărarea regiunii şi teritoriului Ural-Kuzneţk, atît împotriva Japoniei, cît şi împotriva Germaniei*.

Să se ducă tratative cu Mirbach, pentru a stabili dacă ei se obligă ca Finlanda şi Ucraina să încheie pacea cu Rusia şi să se grăbească prin toate mijloacele încheierea acestei păci, deşi oricine trebuie să-şi dea seama că ea aduce cu sine *noi* anexiuni.

Adoptat de Comitetul Central
luni 6.V.1918, *noaptea*

Publicat pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Să se înceapă imediat să se evacueze spre Ural, în general, totul, şi în special Imprimeriile Statului.

www.dacoromanica.ro

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DECRETULUI CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE [123]

Proiectul de hotărîre trebuie refăcut după cum urmează :

1) să se scoată referirile la situaţia internaţională ;

2) să se adauge că după încheierea păcii cu Ucraina ne vor mai rămîne cereale *doar atîta* cît să nu murim de foame ;

3) să se prevadă că dispoziţiile date de dictator sînt controlate de colegiul său, care are dreptul, fără a suspenda executarea lor, să facă reclamaţie la Consiliul Comisarilor Poporului ;

4) că hotărîrile care prin caracterul lor sînt legate de departamentul Căilor de comunicaţie şi de Consiliul economic superior se adoptă după ce vor fi consultate departamentele respective ;

5) să se dea o formulare juridică mai precisă noilor drepturi ale comisarului pentru problemele aprovizionării ;

6) să se sublinieze mai puternic ideea fundamentală că, pentru a ne salva de foamete, trebuie să pornim şi să ducem o luptă şi un război necruţător şi terorist împotriva burgheziei ţărăneşti şi a oricărei alte burghezii, care nu vrea să predea surplusurile de cereale ;

7) să se precizeze în mod clar că deţinătorii de cereale care au surplusuri de cereale şi nu *le transportă* la gări şi în locurile de colectare şi depozitare vor fi declaraţi *duşmani ai poporului* şi vor fi pedepsiţi cu închisoare pe termen de cel puţin 10 ani, cu confiscarea

www.dacoromanica.ro

întregii averi şi izgonirea pentru totdeauna din obştea lor ;

8) să se introducă o completare cu privire la datoria ţăranilor muncitori neavuţi şi care n-au surplusuri de a se uni în vederea unei lupte necruţătoare împotriva chiaburilor ;

9) să se precizeze în mod clar relaţiile dintre comisiile de delegaţi şi comitetele guberniale pentru aprovizionare, precum şi drepturile şi îndatoririle celor dintîi în efectuarea lucrărilor de aprovizionare.

Scris la 8 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

COMPLETARE
LA DECRETUL CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE

Toţi deţinătorii de cereale care au surplusuri şi nu le aduc la punctele de colectare, precum şi toţi acei care irosesc rezervele de cereale fabricînd din ele basamac să fie declaraţi duşmani ai poporului, să fie deferiţi justiţiei revoluţionare şi de acum înainte să fie condamnaţi la închisoare pe cel puţin zece ani, la confiscarea întregii averi şi la izgonirea pentru totdeauna din obştea lor, iar cei ce se ocupă cu fabricarea basamacului să fie trimişi, în plus, la muncă obligatorie de interes obştesc.

Scris la 9 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA MOBILIZAREA MUNCITORILOR ÎN ACŢIUNEA DE COMBATERE A FOAMETEI

PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [124]

Comisariatul muncii este însărcinat să ia cele mai urgente măsuri pentru mobilizarea, de acord cu sindicatele şi sub conducerea exclusivă a Comisariatului pentru aprovizionare, a unui număr cît mai mare de muncitori înaintaţi, organizaţi şi conştienţi, care să ajute sărăcimea satelor în lupta ei împotriva bogătanilor, a chiaburilor şi să curme fără cruţare specula cu cereale şi încercările de a zădărnici monopolul cerealelor.

Scris la 9 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PROTEST ADRESAT GUVERNULUI GERMAN ÎMPOTRIVA OCUPĂRII CRIMEII [125]

11. V. 1918

În legătură cu radiograma primită de la comandantul suprem al trupelor germane din răsărit.

Comisarul poporului pentru afacerile externe consideră necesar să exprime guvernului german protestul său hotărît :

1) Niciodată şi în nici un document guvernul german nu ne-a declarat că flota noastră ar fi participat la luptele împotriva trupelor germane în Ucraina.

2) De aceea declaraţia respectivă din radiograma cu data de 11. V. 1918 este vădit inexactă şi nu-şi găseşte confirmare în documentele guvernului german.

3) Dacă o parte din flotă se considera ca făcînd parte din flota ucraineană, trebuie să spunem că ea a şi rămas la Sevastopol.

3 bis) Dacă flota noastră a părăsit Sevastopolul, asta nu s-a întîmplat decît după ce germanii au pornit ofensiva şi au atacat Sevastopolul ; prin urmare, în acest caz a avut loc o vădită încălcare a tratatului de la Brest de către germani, şi nu de către noi.

4) Faptele dovedesc, prin urmare, că noi respectăm întocmai prevederile tratatului de la Brest, în timp ce germanii le-au încălcat, ocupînd întreaga Crimee.

5) Ei au ocupat-o numai cu trupe germane, îndepărtînd de acolo pe toţi ucrainenii.

6) Ei au ocupat Crimeea după ce guvernul german, în propria sa radiogramă din luna... 1918 [126], a declarat cît se poate de precis că nu consideră Crimeea ca făcînd parte din teritoriul Ucrainei,

www.dacoromanica.ro

7) Ambasadorul Germaniei, Mirbach, a declarat comisarului nostru pentru afacerile externe că Germania nu ridică pretenţii asupra unor noi teritorii.

8) Dacă în momentul de faţă guvernul german a adoptat un alt punct de vedere şi formulează pretenţii asupra Crimeii sau asupra unei părţi din Crimeea, ori revendică alte teritorii, noi am considera că este absolut necesar ca în această chestiune să existe o claritate deplină şi declarăm încă o dată în mod oficial că, în ceea ce ne priveşte, insistăm asupra încheierii unei păci precise cu Finlanda, cu Ucraina şi cu Turcia, care, contrar prevederilor tratatului de pace de la Brest, duc încă război.

9) Rugăm încă o dată în mod insistent guvernul german să ne comunice dacă consideră că încheierea păcii cu Ucraina, cu Finlanda şi cu Turcia este de dorit şi ce demersuri a întreprins şi va întreprinde el în acest scop.

10) În chestiunea flotei din Marea Neagră sîntem gata să dăm orice garanţii noi cu privire la neintervenţia ei în război sau la dezarmarea ei (în legătură cu care ambasadorul Mirbach ne-a făcut ieri, 10. V. 1918, o comunicare oficială) numai dacă guvernul german ne va face cunoscute condiţiile exacte ale unei păci depline, adică ale unei păci cu Finlanda, cu Ucraina şi cu Turcia, şi dacă această pace va fi încheiată, lucru asupra căruia noi insistăm.

11) Noi nu refuzăm cîtuşi de puţin să readucem flota la Sevastopol, dacă portul acesta, potrivit celor declarate de Mirbach la 10. V. 1918 într-o convorbire cu comisarul poporului pentru afacerile externe, nu va fi anexat, sub o formă sau alta, şi nu va fi ocupat de către Germania şi dacă va fi realizată o pace precisă şi deplină cu germanii, ca parte integrantă a armatelor finlandeză, ucraineană şi turcă.

Publicat pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 27

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

TEZE DESPRE SITUAŢIA POLITICĂ ACTUALĂ [127]

I

În repetate rînduri presa bolşevică a arătat — şi rezoluţiile oficiale ale organelor supreme ale Puterii sovietice au recunoscut — că situaţia internaţională a Republicii sovietice, care e înconjurată de puteri imperialiste, este extrem de precară.

În ultimele zile, adică în prima decadă a lunii mai 1918, situaţia politică s-a agravat extrem de mult, datorită unor cauze externe, cît şi unor cauze de ordin intern :

În primul rînd, s-a intensificat ofensiva directă pornită de trupele contrarevoluţionare (ale lui Semenov etc.) cu ajutorul japonezilor, în Extremul Orient, şi în legătură cu aceasta o serie de indicii arătau că e posibil ca întreaga coaliţie imperialistă antigermană să ajungă la o înţelegere în privinţa unui program care ar consta în a prezenta Rusiei următorul ultimatum : sau duci război împotriva Germaniei, sau vei avea de făcut faţă unei invazii întreprinse de japonezi cu ajutorul nostru.

În al doilea rînd, după pacea de la Brest, în politica germană în general supremaţia o deţine partidul războiului, care din moment în moment ar putea şi acum să-şi impună punctul de vedere în problema unei ofensive generale imediate împotriva Rusiei, adică să respingă cu desăvîrşire cealaltă politică a cercurilor burghezo-imperialiste din Germania, care urmăresc noi anexiuni în Rusia, dar pentru un timp oarecare sînt dispuse să menţină pacea cu ea, iar nu să pornească o ofensivă generală împotriva ei.

www.dacoromanica.ro

În al treilea rînd, restaurarea monarhismului burghezo-moşieresc în Ucraina cu sprijinul elementelor cadeto-octombriste ale burgheziei din întreaga Rusie şi cu ajutorul trupelor germane nu putea să nu provoace, la noi, o înteţire a luptei împotriva contrarevoluţiei, nu putea să nu dea avînt planurilor contrarevoluţiei, să nu-i ridice moralul.

În al patrulea rînd, s-a produs o agravare extremă a dezorganizării în domeniul aprovizionării, ceea ce a dus în multe locuri la o adevărată foamete, atît din cauză că ne-au fost tăiate comunicaţiile cu Rostov pe Don, cît şi datorită eforturilor depuse de mica burghezie şi de capitalişti, în general, de a submina monopolul cerealelor, în timp ce riposta clasei dominante, adică a proletariatului, împotriva acestor tendinţe, eforturi şi încercări nu este îndeajuns de fermă, de disciplinată şi de necruţătoare.

II

Politica externă a Puterii sovietice nu trebuie să sufere nici un fel de schimbare. Pregătirile noastre militare nu sînt încă terminate, şi de aceea lozinca generală rămîne cea de pînă acum: manevrăm, ne retragem, stăm în expectativă şi continuăm din toate puterile aceste pregătiri.

Deşi, în general, nu respingem ideea unei înţelegeri militare cu una dintre coaliţiile imperialiste împotriva celeilalte în cazurile cînd o asemenea înţelegere n-ar atinge bazele Puterii sovietice şi ar putea să consolideze situaţia ei şi să paralizeze orice presiune exercitată de vreuna din puterile imperialiste, totuşi în momentul de faţă nu putem accepta o înţelegere militară cu coaliţia anglo-franceză. Căci, pentru ea, de o reală importanţă ar fi ca Germania să retragă trupe de pe frontul de vest, ceea ce ar implica pătrunderea a numeroase corpuri japoneze în interiorul Rusiei europene; însă această condiţie este inacceptabilă, întrucît ar însemna o prăbuşire totală a Puterii sovietice. Dacă coaliţia anglo-franceză ne-ar da un ultimatum de acest fel, noi l-am respinge, întrucît pericolul unei înaintări japoneze poate fi paralizat cu mai

www.dacoromanica.ro

puține greutăți (sau poate fi amînat pentru o perioadă mai îndelungată) decît pericolul ca germanii să ocupe Petrogradul, Moscova și cea mai mare parte din Rusia europeană.

III

Cînd examinăm sarcinile politicii externe a Puterii sovietice în momentul de față, se cere să dăm dovadă de cea mai mare prudență, băgare de seamă și stăpînire de sine, pentru a nu ajuta, printr-un pas nechibzuit sau pripit, elementele extremiste din partidele războiului din Japonia sau Germania.

Realitatea este că în amîndouă aceste țări elementele extremiste din partidul războiului se pronunță pentru o ofensivă imediată și generală împotriva Rusiei cu scopul de a ocupa întregul ei teritoriu și de a răsturna Puterea sovietică. Și din moment în moment aceste elemente extremiste pot să iasă învingătoare.

Pe de altă parte, însă, este cert că în Germania majoritatea burgheziei imperialiste se pronunță împotriva unei asemenea politici și în momentul de față preferă să încheie o pace anexionistă cu Rusia decît să continue războiul, întrucît consideră că un asemenea război ar obliga Germania să retragă forțe de pe frontul de vest, ar duce la o șubrezire și mai accentuată a situației interne din Germania, care și așa a ajuns de pe acum să se facă simțită, și ar îngreuia aprovizionarea cu materii prime din regiunile cuprinse de răscoală sau care au avut de suferit de pe urma distrugerilor de linii ferate, a restrîngerii suprafețelor cultivate etc. etc.

Cît despre intenția japonezilor de a ataca Rusia, ea este frînată, în primul rînd, de primejdia unei mișcări și a unor răscoale în China și, în al doilea rînd, de o anumită rivalitate din partea Americii, care se teme de o întărire a Japoniei și speră că, atunci cînd se va încheia pacea, va putea să obțină pe cale mai ușoară materii prime din Rusia.

Se înțelege de la sine că este foarte posibil ca atît în Japonia, cît și în Germania să învingă din moment în

www.dacoromanica.ro

moment elementele extremiste din partidul războiului. Garanții împotriva unei asemenea eventualități nu pot să existe atîta timp cît în Germania nu a izbucnit încă revoluția. Burghezia americană poate să cadă la înțelegere cu cea japoneză, iar burghezia japoneză cu cea germană. De aceea pentru noi este o datorie indiscutabilă să intensificăm cît mai mult pregătirile militare.

Dar, atîta timp cît ne rămîn unele șanse, fie ele cît de mici, de a menține pacea sau de a încheia, cu prețul unor anumite anexiuni sau pierderi noi, pace cu Finlanda, cu Ucraina și cu Turcia, nu trebuie în nici un caz să facem vreun pas care în statele imperialiste ar putea să constituie un ajutor pentru elementele extremiste din partidul războiului.

IV

În problema unor intense pregătiri militare, ca și în aceea a luptei împotriva foametei, se pune pe primul plan sarcina organizatorică.

Nici vorbă nu poate fi de pregătiri militare cît de cît serioase dacă nu vom lichida greutățile din domeniul aprovizionării, dacă nu vom asigura o aprovizionare regulată a populației cu pîine, dacă nu vom introduce o ordine din cele mai riguroase la căile ferate, dacă nu vom face ca în masele populației muncitoare (și nu numai în păturile ei de sus) să domnească într-adevăr o disciplină de fier. Tocmai în acest domeniu am rămas cel mai mult în urmă.

Și tocmai printr-o totală neînțelegere a acestui adevăr păcătuiesc cel mai mult elementele socialist-revoluționare de stînga și anarhiste cînd îndeamnă în gura mare la constituirea de comitete „insurecționale", cînd strigă mereu: „la arme!" etc. Aceste îndemnuri și strigăte sînt culmea stupidității și a celei mai ridicole, mai odioase și mai respingătoare frazeologii, pentru că este caraghios să vorbești de „insurecție" și de „comitete insurecționale" într-un moment cînd Puterea sovietică centrală face totul pentru a convinge populația să-și însușească cunoștințele militare și să se înarmeze; — cînd dispunem de o can-

www.dacoromanica.ro

titate mult mai mare de arme decît sîntem în stare să inventariem și să distribuim ; — cînd tocmai dezorganizarea și lipsa de disciplină ne împiedică să folosim armele existente și ne face să pierdem timp prețios, pe care am putea să-l consacrăm pregătirilor.

Pentru pregătiri militare intense în vederea unui război serios nu e nevoie de porniri avîntate, de chemări, de lozinci de luptă, ci de o muncă îndelungată, încordată, perseverentă și disciplinată pe scară de masă. Trebuie să dăm o ripostă necruțătoare elementelor socialist-revoluționare de stînga și anarhiste care nu vor să înțeleagă acest lucru, iar nu să le lăsăm să contamineze cu isteria lor unele elemente din partidul nostru proletar-comunist.

V

Împotriva burgheziei, care în ultimele zile a ridicat capul datorită împrejurărilor arătate mai sus, este nevoie să ducem o luptă necruțătoare, să introducem starea de război, să suspendăm ziarele, să arestăm căpeteniile etc. etc. Aceste măsuri sînt tot atît de necesare, pe cît de necesară este o campanie militară împotriva burgheziei sătești, care ascunde surplusurile de cereale și subminează monopolul cerealelor. Dacă proletariatul nu va da dovadă de o disciplină de fier, atunci nu vom putea scăpa nici de contrarevoluție și nici de foamete.

În special trebuie avut în vedere că în ultimele zile burghezia a folosit împotriva puterii proletare, cu o iscusință neîntrecută, cu o abilitate măiastră, o astfel de armă cum e panica. Și unii dintre tovarășii noștri, mai ales dintre cei ce nu rezistă în fața frazeologiei revoluționare a socialiștilor-revoluționari de stînga și a anarhiștilor, s-au lăsat antrenați, intrînd în panică sau trecînd peste limita unde sfîrșește avertizarea legitimă și necesară împotriva unor pericole iminente și unde începe provocarea de panică.

Nu trebuie să scăpăm din vedere particularitățile esențiale ale întregii situații economice și politice actuale din Rusia, care fac ca elanurile de orice fel să nu fie de nici un ajutor. Este necesar să ne însușim bine și să facem ca

www.dacoromanica.ro

toţi muncitorii să-şi însuşească bine adevărul că numai o muncă susţinută şi plină de răbdare pentru crearea şi restabilirea unei discipline proletare de fier, însoţită de necruţătoare măsuri represive împotriva huliganilor, chiaburilor şi dezorganizatorilor, poate să salvgardeze Puterea sovietică în momentul de faţă, în momentul unei treceri din cele mai grele şi mai periculoase, care a devenit inevitabilă, datorită întîrzierii revoluţiei în Apus.

Scris la 12 sau 13 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1929 în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

RAPORT ASUPRA POLITICII EXTERNE, PREZENTAT LA ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA ŞI A SOVIETULUI DIN MOSCOVA 14 MAI 1918 [128]

Tovarăşi, permiteţi-mi să vă fac o expunere asupra actualei stări de lucruri în politica externă. Tovarăşi, în ultimele zile, situaţia noastră internaţională s-a complicat în multe privinţe, datorită înrăutăţirii situaţiei generale. Pe terenul creat de această înrăutăţire, provocările, panica, intenţionat creată de presa burgheză şi de presa socialistă care-i ţine isonul, îşi fac din nou opera lor sinistră şi murdară de restaurare a kornilovismului.

Aş vrea mai întîi să vă atrag atenţia asupra a ceea ce determină, în esenţă, situaţia internaţională a Republicii sovietice, pentru a trece apoi la formele exterioare, juridice, care definesc această situaţie, şi a înfăţişa, pe această bază, greutăţile care s-au ivit din nou, sau, mai bine zis, pentru a arăta punctul de cotitură la care am ajuns şi care a stat la baza înrăutăţirii situaţiei politice.

Tovarăşi, dv. ştiţi, şi din experienţa celor două revoluţii ruse v-aţi întărit şi mai mult convingerea, că rădăcinile cele mai adînci ale politicii interne, cît şi acelea ale politicii externe a statului nostru trebuie căutate în interesele economice, în situaţia economică a claselor dominante din statul nostru. Aceste principii, care constituie baza întregii concepţii a marxiştilor despre lume şi care pentru noi, revoluţionarii ruşi, au fost confirmate de măreaţa experienţă a celor două revoluţii ruse, nu trebuie să le scăpăm nici un moment din vedere, dacă vrem să nu ne pierdem în hăţişul şi labirintul subtilităţilor diplomatice, în acest labirint care este creat şi încîlcit, uneori chiar în chip artificial, de oameni, clase, partide şi grupuri

www.dacoromanica.ro

cărora le place sau care sînt nevoite să pescuiască în apă tulbure.

Nu de mult noi am trecut, şi într-o oarecare măsură trecem şi acum, tocmai printr-un asemenea moment cînd contrarevoluţionarii noştri — cadeţii şi primii lor acoliţi, socialiştii-revoluţionari de dreapta şi menşevicii — au încercat să profite de situaţia internaţională, care s-a complicat.

Această situaţie, în linii generale, este de aşa natură, că, datorită unor cauze de ordin economic şi politic care vă sînt cunoscute şi pe care le-am arătat de repetate ori în coloanele presei, datorită unui alt ritm şi unei alte baze de dezvoltare decît în Apus, Republica Sovietică Socialistă Rusă rămîne deocamdată o oază în mijlocul agitatei mări a tîlhăriei imperialiste. Şi, în Apus, principalul factor economic este faptul că acest război imperialist, care a sfîşiat şi a istovit în chinuri omenirea, a dat naştere unor conflicte atît de complicate, de ascuţite şi de încîlcite, că mereu, la fiece pas, se creează o situaţie cînd o hotărîre în chestiunea războiului sau a păcii, în favoarea unei grupări sau a alteia, atîrnă de un fir de păr. Tocmai printr-o asemenea situaţie am trecut noi în ultimele zile. Contradicţiile, conflictele provocate de crîncena încăierare dintre puterile imperialiste angrenate în acest război, care este un rezultat al condiţiilor economice de dezvoltare ale capitalismului de-a lungul unui şir întreg de decenii, au făcut ca înşişi imperialiştii să nu mai fie în stare să oprească acest război. Datorită acestor contradicţii, lucrurile au evoluat în aşa fel că alianţa generală a imperialiştilor din toate ţările, care stă la baza alianţei economice capitaliste, alianţă firească şi inevitabilă pentru apărarea capitalului, care nu cunoaşte patrie şi care, prin numeroase episoade dintre cele mai mari şi mai importante din istoria mondială, a dovedit că, mai presus de interesele patriei, ale poporului, şi mai presus de orice, capitalul pune apărarea propriei alianţe a capitaliştilor din toate ţările împotriva oamenilor muncii, — această alianţă nu constituie o forţă motrice a politicii.

Această alianţă, bineînţeles, continuă să fie, ca şi înainte, tendinţa economică fundamentală a sistemului capitalist,

www.dacoromanica.ro

tendință care, în cele din urmă, trebuie să se manifeste cu o forță irezistibilă. O excepție de la această tendință fundamentală a capitalismului este faptul că războiul imperialist a împărțit în grupuri, în grupuri vrăjmașe, în coaliții vrăjmașe, puterile imperialiste, care în momentul de față — am putea spune, fără nici o excepție — au împărțit între ele întreg globul. Această dușmănie, această luptă, această încăierare pe viață și pe moarte arată, în anumite condiții, că o alianță între imperialiștii din toate țările nu este cu putință aici. Noi asistăm la o situație cînd valurile dezlănțuite ale reacțiunii imperialiste, ale măcelului imperialist al popoarelor, se prăvălesc asupra micii insule a Republicii sovietice socialiste și s-ar părea că sînt gata-gata s-o acopere, dar se constată că, de regulă, aceste valuri se lovesc unul de altul și se sparg.

Contradicțiile fundamentale dintre puterile imperialiste au dus la o luptă atît de necruțătoare, încît nici unul dintre grupuri, chiar dacă-și dă seama că această luptă este lipsită de orice ieșire, nu este în stare să se smulgă după voia lui din cleștele de fier al acestui război. Războiul a dus la apariția a două contradicții fundamentale, iar acestea au un rol determinant pentru situația internațională a Republicii sovietice socialiste în momentul de față. Prima contradicție este lupta care se dă între Germania și Anglia pe frontul de vest, și care a atins cel mai înalt grad de înverșunare. Nu o dată ne-a fost dat să vedem cum reprezentanți ai uneia sau ai celeilalte din aceste tabere beligerante făceau făgăduieli atît poporului lor, cît și celorlalte popoare, și le dădeau asigurări că încă puțin, încă un ultim efort, și dușmanul va fi înfrînt, patria va fi salvgardată și interesele civilizației și ale războiului de eliberare vor fi pentru totdeauna asigurate. Și, pe măsură ce această luptă fără precedent se prelungește, iar părțile beligerante se angajează tot mai mult în acest război, perspectiva ieșirii din acest război fără sfîrșit devine mai îndepărtată. Tocmai caracterul înverșunat al acestei încăierări face ca pentru marile puteri imperialiste să fie extrem de grea și aproape imposibilă încheierea unei alianțe îndrep-

www.dacoromanica.ro

tate împotriva Republicii sovietice, care în numai o jumătate de an de existenţă şi-a cîştigat simpatia fierbinte şi dragostea neţărmurită a tuturor muncitorilor conştienţi din toate ţările lumii.

A doua contradicţie care determină situaţia internaţională a Rusiei este rivalitatea dintre Japonia şi America. Dezvoltarea economică a acestor ţări în cursul ultimelor decenii a făcut să se adune mult material inflamabil, care face inevitabilă o încăierare înverşunată între aceste puteri pentru dominaţia în Oceanul Pacific şi pe litoralul lui. Întreaga istorie diplomatică şi economică a Extremului Orient nu lasă să subziste nici o îndoială că, în condiţiile capitalismului, prevenirea unui conflict, deosebit de acut, între Japonia şi America, care devine tot mai iminent, este cu neputinţă. Această contradicţie, care este azi vremelnic camuflată de alianţa dintre Japonia şi America, îndreptată împotriva Germaniei, ţine în loc ofensiva imperialismului japonez împotriva Rusiei, care se pregătea de multă vreme, care-şi sonda de mult terenul, care într-o anumită măsură a început şi este sprijinită de forţele contrarevoluţionare. Campania începută împotriva Republicii sovietice (debarcarea de trupe la Vladivostok, sprijinirea bandelor lui Semenov) este ţinută în loc, deoarece ameninţă să transforme conflictul latent dintre Japonia şi America într-un război deschis. Desigur — şi acest lucru nu trebuie să-l uităm — e perfect posibil ca grupările de puteri imperialiste, oricît de trainice ar părea ele, să se desfacă în cîteva zile, dacă aşa cer interesele sacrei proprietăţi private, sacrele drepturi la concesiuni etc. Şi, poate, e de ajuns să se producă o scînteie, oricît de mică, pentru a arunca în aer actuala grupare de state, şi atunci sus-menţionatele contradicţii nu vor mai putea să ne servească drept apărare.

Dar, în momentul de faţă, situaţia caracterizată de noi aici explică de ce insula noastră socialistă poate să se menţină în mijlocul furtunii dezlănţuite şi, totodată, de ce această situaţie este atît de nesigură şi uneori, spre marea bucurie a burgheziei şi spre panica micii burghezii,

www.dacoromanica.ro

se pare că talazurile sînt gata-gata să înghită insula noastră.

Învelişul exterior, expresia exterioară a acestei situaţii, o constituie, pe de o parte, tratatul de la Brest, iar pe de altă parte uzanţele şi legile care privesc ţările neutre.

Dv. ştiţi cît valorează tratatele şi legile în cazul dezlănţuirii unor conflicte internaţionale; ele nu sînt altceva decît nişte petice de hîrtie.

Există obiceiul de a cita aceste cuvinte şi de a le aminti ca pe un model de cinism în politica externă a imperialismului, dar cinismul ei nu stă în aceste cuvinte, ci în acest necruţător, teribil şi cumplit de necruţător război imperialist, în care toate tratatele de pace şi toate legile neutralităţii au fost, sînt şi vor fi călcate în picioare cît timp va exista capitalismul.

Iată de ce, atunci cînd luăm în discuţie problema care pentru noi este cea mai importantă dintre toate, problema păcii de la Brest, a posibilităţii de încălcare a prevederilor ei, precum şi a urmărilor care ar decurge pentru noi dintr-o asemenea situaţie, dacă vrem să ne sprijinim cu fermitate pe picioarele noastre socialiste, iar nu să ne lăsăm doborîţi de intrigile şi provocările contrarevoluţionarilor, sub orice etichete socialiste s-ar camufla ei, nu trebuie nici un moment să uităm de baza economică a tuturor tratatelor de pace, inclusiv a aceluia de la Brest-Litovsk, şi de baza economică a oricărei neutralităţi, inclusiv aceea a neutralităţii noastre. Nu trebuie să uităm, pe de o parte, care este starea de lucruri pe scară internaţională, în cadrul imperialismului internaţional, în raport cu clasa care se dezvoltă şi care, mai devreme sau mai tîrziu, poate chiar mai tîrziu decît vrem şi aşteptăm noi, va deveni, totuşi, urmaşa capitalismului şi va învinge capitalismul din lumea întreagă. Iar pe de altă parte, nu trebuie să scăpăm din vedere relaţiile dintre ţările imperialiste, relaţiile dintre grupurile economice imperialiste.

După ce am lămurit această situaţie, noi, tovarăşi, vom înţelege, cred, fără greutate ce însemnătate au acele amănunte, detalii şi uneori chiar mărunţişuri diplomatice care ne-au atras cel mai mult atenţia în ultimele zile şi

www.dacoromanica.ro

pe care le purtăm în minte în aceste zile. Este de înţeles că instabilitatea situaţiei internaţionale constituie o bază pentru panică. Această panică porneşte de la cadeţi, de la socialiştii-revoluţionari de dreapta şi de la menşevici, care sprijină interesele acelora care vor să semene panică. Nu trebuie să închidem de loc ochii asupra întregii primejdii şi a întregului tragism al situaţiei, ci, analizînd relaţiile economice existente pe scară internaţională, trebuie să spunem: da, problema războiului şi a păcii atîrnă de un fir de păr, atît în Occident, cît şi în Extremul Orient, întrucît există două tendinţe: una, care face să devină inevitabilă o alianţă a tuturor imperialiştilor, şi alta, care opune pe unii imperialişti altora — două tendinţe, dintre care nici una nu are o bază trainică. Da, deocamdată Japonia nu se poate încumeta să atace cu toate forţele, deşi ea, cu armata ei de un milion de oameni, ar putea să învingă Rusia, care în mod vădit este o ţară slabă. Cînd se va întîmpla acest lucru — nu ştiu şi nimeni nu poate s-o ştie.

Forma în care e redactat ultimatumul conţine în sine pericolul unui război cu popoarele aliate şi al unei convenţii cu Germania, dar situaţia aceasta se poate schimba în cîteva zile. Ea poate să se schimbe oricînd, deoarece burghezia americană, care azi manifestă sentimente ostile faţă de Japonia, poate să ajungă mîine la o înţelegere cu ea, căci burghezia japoneză poate să ajungă mîine la o înţelegere cu cea germană. Interesele lor fundamentale cer o împărţire a globului pămîntesc, ele sînt interese ale moşierilor, ale capitalului şi, cum se exprimă ei, urmăresc să asigure demnitatea lor naţională şi interesele lor naţionale. Acest limbaj este destul de bine cunoscut acelora care — nu ştiu cum să spun — au nefericirea sau obişnuinţa de a citi ziare ca acelea ale socialiştilor-revoluţionari. Şi, cînd ni se vorbeşte atît de des de demnitatea naţională, ştie fiecare, ştim prea bine cu toţii, după experienţa din 1914, ce prădalnice acţiuni imperialiste se ascund în dosul unor asemenea cuvinte. Este explicabil de ce, în virtutea unei asemenea împrejurări, situaţia în Extremul Orient se arată a fi destul de precară. Un lucru însă e cazul să spunem: trebuie să vedem limpede aceste

www.dacoromanica.ro

contradicţii dintre interesele capitaliste, să ştim că, cu fiecare săptămînă şi cu fiecare lună, creşte trăinicia Republicii sovietice şi o dată cu ea creşte şi simpatia de care se bucură în rîndurile populaţiei muncitoare şi exploatate din toate ţările.

Şi în acelaşi timp, dintr-un moment într-altul, de la o zi la alta, trebuie să fim pregătiţi şi să ne aşteptăm la o schimbare în politica internaţională în favoarea politicii partidelor ultrarăzboinice.

Poziţia coaliţiei germane este clară pentru noi. Majoritatea partidelor burgheze din Germania sînt, în momentul de faţă, pentru respectarea păcii de la Brest, dar ar fi, desigur, foarte dispuşi „s-o îmbunătăţească" şi să obţină încă cîteva anexiuni pe socoteala Rusiei. Ceea ce-i face să privească astfel lucrurile sînt unele considerente politice şi militare care pornesc de la punctul de vedere al intereselor naţionale germane, cum spun ei, de la punctul de vedere al intereselor imperialiste; asta îi face să prefere pacea în Răsărit pentru a avea mîinile libere în Apus, unde imperialismul german a făgăduit pînă acum în repetate rînduri o victorie imediată şi unde fiecare săptămînă sau fiecare lună arată că această victorie, pe măsură ce ei obţin mai multe victorii parţiale, devine o perspectivă tot mai îndepărtată. Pe de altă parte, avem de-a face cu un partid al războiului, care nu o dată s-a dedat la manifestări cu prilejul încheierii tratatului de la Brest şi care, firește, există în toate statele imperialiste, — un partid al războiului, care-şi spune: trebuie să faci uz de forţă imediat, fără să mai ţii seama de ceea ce o să se întîmple mai tîrziu. Aşa glăsuiesc cei din partidul ultrarăzboinic, care e cunoscut în istoria Germaniei din momentul cînd în această istorie au apărut ameţitoarele victorii militare, care e cunoscut, de pildă, din anul 1866, cînd partidul ultrarăzboinic din Germania a repurtat victoria asupra Austriei şi a transformat această victorie într-o zdrobire totală a ei. Toate aceste ciocniri, toate aceste conflicte sînt inevitabile, şi lor li se datoreşte faptul că acum, sub acest raport, totul atîrnă de un fir de păr, că, pe de o parte, majoritatea imperialistă burgheză din parlamentul german, clasele posedante din

www.dacoromanica.ro

Germania, capitaliştii germani preferă să se menţină pe terenul tratatului de la Brest, fără ca ei — cum am mai spus — să renunţe cîtuşi de puţin la o „îmbunătăţire" a acestui tratat. Iar pe de altă parte, din moment în moment, de la o zi la alta trebuie să fim pregătiţi, să ne aşteptăm la o schimbare a politicii în interesul partidului ultrarăzboinic.

De aici se vede cît de instabilă este situaţia internaţională şi din aceasta îţi dai seama cît de uşor este să creezi pe acest teren o situaţie sau alta pentru partid, şi se înţelege cîtă prudenţă şi prevedere, cîtă răbdare şi calm i se cere Puterii sovietice pentru a-şi defini limpede sarcina ei. Burghezia rusă n-are decît să oscileze între orientarea franceză şi cea germană. Aşa ceva e pe placul reprezentanţilor săi. Ei au văzut, în unele locuri, ce bună garanţie este sprijinul german împotriva ţăranului, care pune stăpînire pe pămînt, şi împotriva muncitorului, care construieşte temeliile socialismului. Pînă mai ieri, timp îndelungat, în decurs de cîţiva ani, ei i-au taxat drept trădători de patrie pe cei ce condamnau războiul imperialist şi deschideau oamenilor ochii asupra acestui război, iar astăzi sînt cu toţii gata, în cîteva săptămîni, să-şi schimbe crezul politic şi, de la alianţa cu tîlharii englezi, să treacă la o alianţă cu tîlharii germani, îndreptată împotriva Puterii sovietice. Burghezia de toate nuanţele, de la socialiştii-revoluţionari de dreapta şi menşevici şi pînă la socialiştii-revoluţionari de stînga, n-are decît să se zbată cît o vrea. Aşa-i trebuie. N-are decît să semene panică, fiindcă şi ea e cuprinsă de panică. N-are decît să dea din colţ în colţ, fără ieşire şi oscilînd între o orientare sau alta şi o frazeologie stupidă, care nu poate să-şi dea seama că într-o revoluţie, atunci cînd ea atinge mari proporţii, trebuie ca, în vederea adîncirii ei, să se procedeze la cele mai diferite moduri de grupare şi să se efectueze treceri de la o etapă la alta. Noi, revoluţionarii ruşi, avem fericirea de a avea în faţa ochilor noştri, în cursul secolului al XX-lea, experienţa a două revoluţii, dintre care fiecare ne-a dat o foarte bogată experienţă — adînc întipărită în viaţa poporului însuşi — de felul cum se pregăteşte o mişcare revoluţionară, dacă ea este profundă,

www.dacoromanica.ro

dacă este serioasă, — de felul cum se manifestă în această mişcare diferite clase şi pe ce cale — uneori printr-o lungă evoluţie, pe o cale anevoioasă, chinuitoare — se săvîrşeşte procesul de maturizare a claselor noi.

Amintiţi-vă ce eforturi au trebuit să depună Sovietele, care au luat fiinţă printr-un avînt spontan în 1905, ce eforturi au trebuit ele să depună în 1917 pentru a intra din nou în acţiune, iar după aceea cînd le-a fost dat să treacă prin toate chinurile politicii de conciliere cu burghezia şi cu duşmanii cei mai înrăiţi, cu duşmanii camuflaţi ai clasei muncitoare, care vorbeau despre apărarea revoluţiei şi despre steagul roşu, şi care, în iunie 1917, au comis cea mai gravă dintre crime, — amintiţi-vă astăzi, cînd avem de partea noastră majoritatea clasei muncitoare, ce eforturi a trebuit să depunem după marea revoluţie din 1905 pentru a intra în arenă cu Sovietele clasei muncitoare, ale clasei ţărăneşti. Amintiţi-vă de toate acestea şi gîndiţi-vă în ce proporţii de masă se desfăşoară azi lupta împotriva imperialismului internaţional, gîndiţi-vă cît de dificilă a fost trecerea la această situaţie, cît a avut de îndurat Republica rusă cînd a luat-o înaintea tuturor celorlalte detaşamente ale armatei socialiste.

Ştiu, firește, că sînt unii înţelepţi, care se cred foarte deştepţi şi-şi zic chiar socialişti, care susţin că nu trebuia să punem mîna pe putere atîta timp cît n-a izbucnit revoluţia în toate ţările. Ei nu bănuiesc că, vorbind în felul acesta, întorc spatele revoluţiei şi trec de partea burgheziei. Dacă ar fi să aştepţi pînă ce clasele de oameni ai muncii vor săvîrşi revoluţia pe scară mondială, ar însemna ca toţi să încremenească în aşteptare. Asta e o inepţie. Toată lumea ştie cît de greu se înfăptuieşte o revoluţie. Începînd cu un succes strălucit într-una din ţări, ea va trece, poate, prin perioade chinuitoare, fiindcă numai pe scară mondială şi numai prin eforturile comune ale muncitorilor din toate ţările se poate obţine o victorie definitivă. Sarcina noastră este să dăm dovadă de stăpînire de sine şi de prudenţă ; trebuie să manevrăm şi să ne retragem pînă ce ne vor sosi întăriri. Trecerea la această tactică este inevitabilă, oricîte ironii ar face pe seama

www.dacoromanica.ro

ei aceia care-şi zic revoluţionari, dar care n-au nici cea mai vagă idee despre revoluţie.

Acum, după această expunere cu caracter general, voi trece la ceea ce, în ultimele zile, a provocat alarmă şi panică şi a permis contrarevoluţionarilor să-şi reînceapă activitatea de subminare a Puterii sovietice.

După cum am mai spus, forma exterioară, juridică, şi învelişul tuturor relaţiilor internaţionale pe care le întreţine Republica sovietică socialistă sînt constituite, pe de o parte, de tratatul de la Brest-Litovsk, iar pe de altă parte de legile şi uzanţele generale care stabilesc situaţia unei ţări neutre aflate între nişte ţări care sînt angajate în război, şi această situaţie a determinat greutăţile care au ieşit la iveală în ultima vreme. Din tratatul de la Brest-Litovsk reieşea de la sine că trebuie să încheiem o pace deplină cu Finlanda şi cu Ucraina, precum şi cu Turcia; or, cu fiecare din aceste ţări noi ne aflăm încă în război, şi asta nu ca rezultat al dezvoltării interne a ţării noastre, ci ca urmare a influenţei exercitate de clasele dominante din aceste ţări. În aceste condiţii, o ieşire vremelnică ne-a fost oferită doar de răgazul vremelnic pe care l-am obţinut prin semnarea păcii de la Brest-Litovsk; este răgazul despre care s-au spus atîtea vorbe goale şi inutile, în sensul că ar fi imposibil, dar care s-a dovedit a fi totuşi posibil şi care a dat în decurs de două luni rezultate, este răgazul care s-a făcut simţit de către majoritatea soldaţilor ruşi şi care le-a dat posibilitatea să se întoarcă la casele lor şi să vadă ce situaţie s-a creat la ei, să profite de pe urma cuceririlor revoluţiei, să se folosească de pămîntul dobîndit, să vadă ce se face în jurul lor şi să soarbă noi forţe în vederea noilor sacrificii care-i aşteaptă.

Se înţelege că acest răgaz vremelnic a început să pară că se apropie de sfîrşit, atunci cînd în Finlanda şi în Ucraina, ca şi în Turcia, situaţia s-a agravat, cînd în loc de o pace deplină am obţinut doar o amînare a aceleiaşi probleme economice acute: război sau pace? Şi este oare cazul acum să intrăm din nou în război, în ciuda tuturor intenţiilor paşnice ale Puterii sovietice şi a hotărîrii ei depline de a sacrifica aşa-zisa poziţie de mare

www.dacoromanica.ro

putere, adică dreptul de a încheia tratate secrete, de a le ascunde poporului cu ajutorul Cernovilor, Ţeretelilor şi Kerenskilor, de a semna tratate secrete cu conţinut tîlhăresc şi a duce un război imperialist, un război de jaf? Şi, totuşi, în locul unei păci depline am obţinut doar o scurtă amînare a aceleiaşi probleme acute a războiului şi a păcii.

Iată la ce rezultat am ajuns cu analiza acestui punct, şi iarăşi vedeţi limpede că soluţia finală se reduce la chestiunea: la ce rezultate vor duce oscilările între cele două grupuri ostile, între ţările imperialiste, conflictul american în Extremul Orient şi conflictul germano-englez în Europa occidentală. Se înţelege că aceste contradicţii s-au agravat în legătură cu ocuparea Ucrainei, în legătură cu situaţia pe care adeseori imperialiştii germani, şi mai cu seamă principalul partid al războiului, şi-o înfăţişau în culori atît de trandafirii şi şi-o închipuiau a fi atît de uşoară, situaţie care a creat dificultăţi de neînchipuit tocmai acestui partid ultrarăzboinic din Germania şi care acum a înaripat în mod efemer speranţele cadeţilor, ale menşevicilor şi ale socialiştilor-revoluţionari de dreapta din Rusia, care au prins dragoste pentru ceea ce aduce Ucrainei Skoropadski şi care acum speră că acelaşi lucru s-ar putea produce cu uşurinţă şi în Rusia. Aceşti domni se înşală: praf şi pulbere are să se aleagă din speranţele lor, deoarece... (aplauze furtunoase), deoarece, zic, chiar şi acest principal partid al războiului din Germania, care s-a obişnuit şi el prea mult să mizeze totul pe forţa armelor, chiar el s-a văzut, în acest caz, în situaţia de a nu fi sprijinit de majoritatea imperialiştilor, a cercurilor imperialiste burgheze, care s-au lovit de greutăţi nemaipomenite în cucerirea Ucrainei, în lupta pentru supunerea unui întreg popor, în necesitatea silită de a recurge la o teribilă lovitură de stat.

Cîte greutăţi, nemaipomenit de mari, a adus acest principal partid al războiului din Germania, cînd el — acest partid ultrarăzboinic, care s-a angajat în faţa poporului său şi în faţa muncitorilor să obţină cele mai mari victorii pe frontul de vest — s-a pomenit în faţa

www.dacoromanica.ro

unor noi greutăţi politice şi economice de neînchipuit, în faţa necesităţii de a dizloca forţe militare în vederea unor sarcini care la început păreau şi ele uşoare, şi de a încheia un tratat cu menşevicii şi cu socialiştii-revoluţionari de dreapta ucraineni, care au semnat tratatul de pace !

Partidul ultrarăzboinic din Germania şi-a făcut următoarea socoteală : vom trimite multe trupe şi vom primi cereale, dar după aceea s-a văzut că e necesar să săvîrşească o lovitură de stat. Acolo lucrul acesta s-a dovedit a fi lesne de făcut, fiindcă menşevicii ucraineni au acceptat totul cu uşurinţă. Dar după aceea s-a văzut că lovitura de stat creează noi greutăţi imense, deoarece trebuie cucerit fiecare pas de teren pentru a obţine cerealele şi materiile prime fără de care Germania nu poate să subziste şi a căror rechiziţionare cu forţa armată într-o ţară ocupată necesită prea multe eforturi şi cere prea mari sacrificii.

Iată situaţia care s-a creat în Ucraina şi care trebuie să înaripeze speranţele contrarevoluţiei din Rusia. Se înţelege că, în această luptă, Rusia, care n-a putut să-şi refacă armata ei, a suferit şi suferă mereu noi pagube. Şi tratativele de pace au dus la noi condiţii oneroase, la noi contribuţii făţişe şi camuflate. A rămas neclară chestiunea universalului * pe baza căruia vor să fie stabilite graniţele Ucrainei. Rada care a semnat universalul a fost dizolvată [129]. În locul ei a fost adus din nou ca hatman un moşier. Şi pe terenul acestei situaţii imprecise s-au ivit o serie întreagă de probleme, care arată că problema războiului şi a păcii continuă să se afle în aceeaşi situaţie ca pînă acum. Armistiţiile parţiale care există între trupele ruse şi cele germane nu prevăd nimic în legătură cu situaţia generală. Chestiunea este în suspensie. Acelaşi lucru şi în ce priveşte Gruzia, unde avem de-a face cu o îndelungată luptă contrarevoluţionară dusă de guvernul menşevicilor caucazieni, cu o îndelungată luptă dusă de nişte contrarevoluţionari care şi-au dat denumirea de social-democraţi. Dar după ce victoria

* Denumire dată, în Ucraina, documentelor cu caracter de manifest ale Radei centrale burghezo naţionaliste. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Puterii sovietice şi a maselor muncitoare, care a cuprins întreaga Rusie, a început să cuprindă şi ţinuturile periferice neruse, după ce a devenit cu desăvîrşire limpede şi neîndoielnic că victoria Puterii sovietice, aşa cum au recunoscut şi reprezentanţii contrarevoluţionari ai căzăcimii de la Don, nu mai poate fi împiedicată, după ce guvernul menşevic din Caucaz — guvernul lui Gheghecikori şi al lui Jordania, care s-au trezit prea tîrziu şi au început să discute dacă n-ar fi cazul să caute un limbaj comun cu bolşevicii — a început să şovăie după ce a intrat în acţiune Ţereteli, care cu ajutorul trupelor turceşti a pornit împotriva bolşevicilor, — ei vor culege ceea ce a cules şi Rada. (A p l a u z e.)

Dar luaţi aminte: dacă aceşti trăgători de sfori ai Radei caucaziene vor primi sprijin din partea trupelor germane, aşa cum a primit şi Rada ucraineană, atunci, se înţelege, se vor ivi noi dificultăţi pentru Republica sovietică rusă, va începe inevitabil un nou război, vor apărea noi primejdii şi noi situaţii neclare. Sînt oameni care, vorbind despre această neclaritate, despre greutatea acestei situaţii neclare — şi, într-adevăr, o asemenea situaţie neclară este uneori mai rea decît orice situaţie clară —, spun că ea poate fi lesne înlăturată şi că pentru aceasta este nevoie doar să cerem deschis germanilor să respecte prevederile tratatului de la Brest.

Mi s-a mai întîmplat să aud vorbind astfel de oameni naivi, care se consideră de stînga, dar care în realitate nu fac decît să reflecte îngustimea de vederi a micii noastre burghezii... *

Ei scapă din vedere că trebuie mai întîi să învingi, pentru ca abia după aceea să poţi să pretinzi ceva. Dacă n-ai învins, duşmanul capătă posibilitatea de a tărăgăna cu răspunsul şi chiar de a nu-ţi răspunde de loc. Aceasta este legea războiului imperialist.

Sînteţi nemulţumiţi de această situaţie. Atunci daţi dovadă că ştiţi să vă apăraţi patria. Pentru socialism, pentru clasa muncitoare, pentru oamenii muncii există dreptul de a-şi apăra patria.

* A fost omisa o fraza, care a fost înregi trata neclar în stenogramă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vreau să mai spun doar că această situaţie neclară care s-a creat la graniţa caucaziană se datoreşte şovăielii cu totul nepermise a guvernului Gheghecikori, care la început a declarat că nu recunoaşte pacea de la Brest, iar după aceea a proclamat independenţa, fără să ne spună asupra cărui teritoriu se întinde autoritatea lui. Noi am trimis numeroase radiograme în care ceream lămuriri: fiţi atît de buni şi comunicaţi-ne care este teritoriul pe care-l pretindeţi. Este dreptul vostru să pretindeţi independenţa, dar aveţi obligaţia ca, atunci cînd vorbiţi de independenţă, să spuneţi care este teritoriul pe care-l reprezentaţi. Asta s-a întîmplat acum o săptămînă. S-au trimis o sumedenie de radiograme, dar nu s-a primit nici un răspuns. De această situaţie profită imperialismul german. De aceea a fost cu putinţă pentru Germania şi pentru Turcia, ca stat satelit al ei, să înainteze într-una, fără să răspundă la nimic, fără să ţină seamă de nimic, şi în acelaşi timp să declare: noi luăm ceea ce putem să luăm, noi nu încălcăm pacea de la Brest, fiindcă armata transcaucaziană nu recunoaşte această pace, iar Caucazul este independent.

De cine este independent guvernul Gheghecikori? De Republica sovietică el este independent, dar de imperialismul german este niţeluş dependent, ceea ce este şi firesc. (A p l a u z e.)

Iată, tovarăşi, ce situaţie s-a creat — o extremă ascuţire a relaţiilor în ultimele zile — şi ea n-a făcut decît să aducă o nouă confirmare, cît se poate de concretă, a tacticii juste pe care a aplicat-o, în imensa lui majoritate, partidul nostru, Partidul comunist bolşevic din Rusia, şi asupra căreia el a insistat cu toată tăria în cursul ultimelor luni.

Dispunem de o bogată experienţă revoluţionară, şi din această experienţă am învăţat că trebuie să aplicăm o tactică de necruţătoare ofensivă, atunci cînd condiţiile obiective o permit, cînd experienţa politicii conciliatoriste a arătat că masele sînt revoltate şi că ofensiva va fi expresia acestei cotituri. Dar sîntem nevoiţi să recurgem la o tactică de expectativă, la o înceată strîngere

www.dacoromanica.ro

de forţe, atunci cînd împrejurările obiective nu ne permit să facem apel la o ripostă generală necruţătoare.

Cine nu închide ochii, cine nu este orb ştie că nu facem acum altceva decît să repetăm ceea ce am spus mai înainte şi ceea ce am spus întotdeauna: noi nu uităm că clasa muncitoare rusă este slabă în comparaţie cu alte detaşamente ale proletariatului internaţional. Nu voinţa noastră, ci împrejurările istorice, moştenirea regimului ţarist şi moliciunea burgheziei ruse au făcut ca acest detaşament s-o ia înaintea celorlalte detaşamente ale proletariatului internaţional, şi nu pentru că noi am vrut aşa ceva, ci pentru că aşa au cerut împrejurările. Dar trebuie să rămînem la postul nostru pînă ce va veni aliatul nostru, proletariatul internaţional, care va sosi, şi va sosi inevitabil, însă cu o încetineală mult mai mare decît ne aşteptăm şi dorim noi. Dacă vom vedea că acest proletariat, datorită unor împrejurări obiective, merge prea încet, va trebui totuşi să rămînem la tactica noastră de expectativă şi de folosire a conflictelor şi contradicţiilor dintre imperialişti, de lentă acumulare de forţe, la tactica menţinerii acestei oaze care este Puterea sovietică, în mijlocul furtunoasei mări imperialiste, a menţinerii acestei oaze spre care sînt aţintite de pe acum privirile muncitorilor şi oamenilor muncii din toate ţările. Iată de ce ne spunem noi că, dacă partidul ultrarăzboinic poate, dintr-un moment în altul, să învingă orice coaliţie imperialistă şi să creeze o nouă şi neaşteptată coaliţie imperialistă împotriva noastră, noi nu vom uşura în nici un caz treaba asta. Dacă vor porni împotriva noastră, atunci noi — care acum în mod categoric sîntem defensişti — vom face tot ce depinde de noi, tot ce e în stare să facă tactica diplomatică, vom face totul pentru a amîna acest moment, vom face totul pentru ca răgazul, scurt şi precar, pe care l-am obţinut în martie să devină mai lung, fiindcă sîntem ferm convinşi că avem de partea noastră zeci de milioane de muncitori şi de ţărani care ştiu că cu fiecare săptămînă şi, cu atît mai mult, cu fiecare lună de răgaz ei capătă noi puteri, ei consolidează Puterea sovietică, făuresc din ea ceva trainic şi de nezdruncinat, introduc un spirit nou, iar

www.dacoromanica.ro

după epuizarea şi oboseala provocată de istovitorul război reacţionar vor crea o stare de fermitate şi de hotărîre de a porni la lupta cea mare, decisivă, în caz că Republica sovietică socialistă va fi atacată de forţe din afară.

De la 25 octombrie 1917 noi sîntem defensişti, noi ne-am cucerit dreptul de a ne apăra patria. Noi nu apărăm tratatele secrete — pe care le-am denunţat, le-am dat în vileag în faţa lumii întregi —, noi apărăm patria împotriva imperialiştilor. Noi o apărăm, şi victoria va fi a noastră. Noi nu apărăm poziţia de mare putere : din Rusia de odinioară n-a mai rămas nimic în afară de Velikorusia ; nu apărăm interese naţionale, şi afirmăm că interesele socialismului, ale socialismului mondial, sînt mai presus de interesele naţionale, mai presus de interesele statului. Sîntem apărători ai patriei socialiste.

Acest lucru nu se obţine printr-o declaraţie, ci numai prin răsturnarea burgheziei în propria ţară, printr-un război necruţător, pe viaţă şi pe moarte, care a şi început, şi noi ştim că vom învinge. Sîntem ca o mică insuliţă în mijlocul războiului care a cuprins lumea imperialistă, dar noi, care alcătuim această insuliţă, am arătat şi am dovedit tot ce poate face clasa muncitoare. Acest lucru îl ştie şi-l recunoaşte toată lumea. Noi am dovedit că avem dreptul să ne apărăm patria, noi sîntem defensişti şi privim această apărare cu toată seriozitatea cu care ne-au învăţat s-o privim cei patru ani de război, cu toată seriozitatea şi prudenţa pe care o înţelege fiecare muncitor şi fiecare ţăran care a văzut un soldat şi a aflat ce a îndurat soldatul în aceşti patru ani de război, — cu acea prudenţă pe care pot să n-o înţeleagă, de care pot să-şi rîdă şi faţă de care pot avea o atitudine uşuratică numai aceia care sînt revoluţionari cu vorba, iar nu cu fapta. Tocmai pentru că sîntem partizani ai apărării patriei, noi ne spunem : pentru apărare e nevoie de o armată tare şi puternică, de un puternic spate al frontului, iar pentru a avea o armată tare şi puternică e nevoie, în primul rînd, de o serioasă organizare a aprovizionării. Pentru aceasta e necesar ca

www.dacoromanica.ro

dictatura proletariatului să-şi găsească expresia nu numai în puterea centrală — acesta este primul pas, şi numai primul; trebuie ca dictatura să domnească în întreaga Rusie — acesta e al doilea pas, şi numai al doilea, dar pe acesta noi nu l-am făcut încă în întregime. Noi avem nevoie, absolută nevoie, de disciplină proletară, de o adevărată dictatură proletară, care face ca puterea fermă, puterea de fier a muncitorilor conştienţi, să fie simţită în fiecare colţ, oricît de îndepărtat, al ţării noastre, astfel ca nici un chiabur, nici un bogătaş şi nici un adversar al monopolului cerealelor să nu rămînă nepedepsit, ci să fie găsit şi pedepsit de necruţătoarea mînă de fier a dictatorilor disciplinaţi ai clasei muncitoare, a dictatorilor proletari. (A p l a u z e.)

Şi noi ne spunem: cînd este vorba de apărarea patriei, avem o atitudine prudentă, în sensul că ne impunem să facem uz de toată contribuţia pe care o poate aduce diplomaţia noastră pentru a îndepărta izbucnirea războiului, pentru a prelungi răgazul; noi promitem muncitorilor şi ţăranilor că vom face totul pentru pace. Şi vom face totul. Iar domnii burghezi şi acoliţii lor — care îşi închipuie că şi la noi, la fel ca în Ucraina, unde lovitura de stat a fost săvîrşită atît de uşor, pot fi creaţi noi Skoropadski — să nu uite că, dacă partidul războiului din Germania a trebuit să-şi dea atîta osteneală pentru a ajunge la o lovitură de stat în Ucraina, în Rusia Sovietică îi va fi dat să întîmpine destulă împotrivire. Da, totul constituie o dovadă în acest sens şi asta este linia pe care a sprijinit-o Puterea sovietică, care a făcut toate sacrificiile pentru a consolida situaţia maselor muncitoare în ţara noastră.

În legătură cu problema păcii, cu problema Finlandei, situaţia se caracterizează prin cuvintele: fortul Ino şi Murman. Prin situaţia lui teritorială, fortul Ino — care apără Petrogradul — intră în cuprinsul statului finlandez. Cînd am încheiat pace cu guvernul muncitoresc al Finlandei, noi, reprezentanţii Rusiei socialiste, am recunoscut dreptul deplin al Finlandei asupra întregului său teritoriu, dar, printr-un acord comun al celor două guverne, fortul Ino a fost lăsat Rusiei „pentru apărarea

www.dacoromanica.ro

intereselor comune ale republicilor socialiste", cum se spune în tratatul încheiat [130]. Se înţelege că trupele noastre au semnat această pace în Finlanda, au semnat aceste condiţii. Se înţelege că Finlanda burgheză şi contrarevoluţionară nu putea să nu facă un mare tărăboi în legătură cu această chestiune. Se înţelege că burghezia reacţionară şi contrarevoluţionară din Finlanda a ridicat pretenţii asupra acestei fortificaţii. Se înţelege că din această cauză problema s-a agravat în repetate rînduri şi că situaţia continuă să fie extrem de încordată. Totul atîrnă de un fir de păr.

Se înţelege că o încordare şi mai mare a provocat problema Murmanului, asupra căruia au ridicat pretenţii englezii şi francezii, deoarece au investit zeci de milioane în construirea unui port care să le asigure spatele frontului în războiul lor imperialist împotriva Germaniei. Ei respectă atît de bine neutralitatea, că înhaţă tot ce nu e bine ascuns. Drept temei suficient pentru cotropirile lor le serveşte faptul că ei au un cuirasat, în timp ce noi n-avem cu ce să-l alungăm. Se înţelege că, din această cauză, problema trebuia în mod inevitabil să se agraveze. Există un înveliş exterior, există o expresie juridică care este creată de situaţia internaţională a Republicii sovietice şi care presupune că pe un teritoriu neutru nu poate să pătrundă nici o forţă armată a vreunuia din statele beligerante fără a fi dezarmată. Englezii au debarcat la Murman forţe militare de-ale lor, iar noi n-am avut posibilitatea să-i împiedicăm tot cu forţe militare. Drept urmare ni se prezintă cereri cu un caracter aproape ultimativ: dacă nu puteţi să vă apăraţi neutralitatea, vom purta război pe teritoriul vostru.

Dar între timp a fost creată o armată muncitorească-ţărănească; în judeţe şi în gubernii ea uneşte în rîndurile ei populaţia ţărănească, care s-a întors la pămîntul ei, smuls de la moşieri, şi are ce apăra. A fost creată o armată, care a început să construiască Puterea sovietică şi care se va situa în avangardă; dacă Rusia va fi ameninţată de o invazie, vom întîmpina pe duşman ca

www.dacoromanica.ro

un singur om. Am epuizat timpul ce mi-a fost acordat şi îmi permit să închei dînd citire unei telegrame primite de noi, prin radio, de la tov. Ioffe, ambasadorul Republicii sovietice la Berlin. Această telegramă, primită de la ambasadorul nostru, vă va confirma, pe de o parte, că v-am prezentat un tablou veridic al relaţiilor internaţionale şi, pe de altă parte, vă va arăta că politica noastră externă, politica Republicii sovietice, este o politică serioasă, de pregătire în vederea apărării patriei, este o politică consecventă, care nu îngăduie să se facă nici un pas ce ar putea să constituie un ajutor pentru partidele extremiste ale puterilor imperialiste din Occident şi din Orient. Această politică are o bază serioasă şi nu lasă loc pentru nici un fel de iluzii. Totodată există încă posibilitatea ca dintr-un moment în altul să se năpustească asupra noastră o forţă militară, şi noi, muncitorii şi ţăranii, ne spunem nouă şi spunem şi lumii întregi — şi vom şti să dovedim — că în apărarea Republicii sovietice ne vom ridica ca un singur om ; de aceea sper că citirea acestei telegrame va fi o încheiere potrivită pentru cuvîntarea mea şi ne va arăta în ce spirit îşi desfăşoară reprezentanţii Republicii sovietice în străinătate activitatea lor în folosul Sovietelor, al tuturor instituţiilor sovietice şi al Republicii sovietice.

„Ultimele radiograme primite aici anunţă astăzi că comisia germană pentru prizonierii de război pleacă vineri 10 mai. Noi am primit deja o notă a guvernului german cu propunerea de a se crea o comisie specială pentru discutarea tuturor problemelor de drept privitoare la bunurile noastre din Ucraina şi din Finlanda. Eu m-am declarat de acord cu crearea unei asemenea comisii şi v-am rugat să trimiteţi împuterniciţi potriviţi, militari şi jurişti. Astăzi am avut o convorbire cu privire la viitoarele înaintări, la cererea de a evacua fortul Ino şi la relaţiile dintre ruşi şi Germania. Am primit următorul răspuns : Comandamentul suprem german declară că nu vor mai fi nici un fel de noi înaintări, că rolul Germaniei în Ucraina şi în Finlanda este terminat, că Germania este de acord să sprijine tratativele noastre de pace cu cei de la Kiev şi de la Helsingfors şi că în acest scop va intra în legătură cu aceste guverne. În problema fortului Ino la tratativele de pace cu Finlanda : în tratat se prevede că forturile vor fi distruse ; Germania crede că la stabilirea graniţelor poate fi ac-

www.dacoromanica.ro

ceptat tratatul nostru cu roşii, dar albii n-au dat încă răspuns. Guvernul german declară în mod oficial: Germania se menţine ferm pe terenul tratatului de la Brest, doreşte să trăiască în relaţii paşnice cu noi, n-are nici un fel de planuri agresive şi nu va întreprinde nici o ofensivă împotriva noastră. Germania promite că, în urma cererii mele, cetăţenii ruşi din Germania vor fi puşi pe acelaşi plan cu ceilalţi supuşi ai ţărilor neutre".

Dare de seamă publicată la 15 mai 1918, în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 95 şi la 15 şi 16 mai 1918 în „Pravda" nr. 93 şi 94

Se tipăreşte după textul cărţii: „Procesele-verbale ale şedinţelor C.E.C. din Rusia, legislatura a 4-a. Dare de seamă stenografiată", 1920, confruntată cu textul apărut în ziarul „Petrogradskaia Pravda" nr. 101 din 19 mai 1918

www.dacoromanica.ro

RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL PREZENTAT LA CONFERINŢA ORGANIZAŢIEI REGIONALE MOSCOVA A P. C. (b) DIN RUSIA [131] 15 MAI 1918

SCURTA DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Lenin se ocupă mai întîi de părerile celor „de stînga" cu privire la politica externă şi arată că tratativele de la Brest prezintă o mare însemnătate agitatorică, întrucît proletariatul din Apus capătă astfel posibilitatea să afle multe lucruri, să înţeleagă cine sînt bolşevicii, cum se prezintă situaţia la noi după revoluţie, şi altele. În momentul de faţă, toată salvarea constă nu într-o rupere făţişă a tratatului de la Brest, ci în priceperea de a manevra în condiţiile situaţiei internaţionale, atît de complicate, care s-a creat ca rezultat al opoziţiei de interese între diferite ţări imperialiste. Trebuie să ţinem seama de relaţiile existente între Japonia şi America, între Germania şi Anglia, de divergenţele ivite în partidul capitalist şi în partidul războiului din Germania etc. etc. În politica internă este nevoie de disciplină proletară, de luptă împotriva chiaburilor de la sate, de grijă pentru asigurarea cu cereale, de dictatură deplină în domeniul aprovizionării şi de dictatura clasei muncitoare în întreaga ţară. Lenin combate poziţia celor „de stînga" în problema capitalismului de stat şi arată că acesta nu constituie un motiv de teamă pentru noi, deoarece, în trecerea atît de anevoioasă de la capitalism la socialism pe care o efectuăm noi azi, principala grijă este aceea de a salva industria. Şi numai printr-o organizare a ei pe scară largă, care în momentul de faţă doar în condiţiile capitalismului de stat este cu putinţă, vom putea pune în funcţiune pro-

www.dacoromanica.ro

ducţia şi ţine o evidenţă exactă de ceea ce se produce şi de ceea ce se consumă. O condiţie indispensabilă în acest sens este controlul muncitoresc. Lenin dă ca exemplu pe muncitorii pielari, cu perfecta lor organizare, şi menţionează controlul exercitat de muncitori în întreprinderile particulare.

„Pravda" nr. 95 din 17 mai 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ LA BROŞURA „SARCINA PRINCIPALĂ A ZILELOR NOASTRE"

În broşura de faţă sînt reunite laolaltă două articole de ziar: unul din „Izvestiia C.E.C. din Rusia" cu data de 12 martie 1918 şi altul din „Pravda" din 9—11 mai 1918 *. Ambele articole abordează, din direcţii diferite, aceeaşi temă, care este exprimată în titlul broşurii.

Moscova. 17.V.1918. *Autorul*

Publicat în 1918, în broşură *Se tipăreşte după manuscris*

---

* Vezi volumul de faţă, p. 84 89, 297—331. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE ADRESATĂ CONFERINŢEI REPREZENTANŢILOR ÎNTREPRINDERILOR SUPUSE NAŢIONALIZĂRII [132]

Ascultînd o comunicare a tovarăşilor care au fost aleşi ca membri ai delegaţiei muncitoreşti la conferinţa marilor uzine metalurgice şi avînd în vedere rezoluţia ce urmează să fie adoptată de conferinţă, pot să spun că, după părerea mea, în Consiliul Comisarilor Poporului va exista cu siguranţă o unanimitate de vederi *în favoarea* unei naţionalizări imediate, dacă conferinţa va acţiona cu toată energia în direcţia asigurării unei organizări sistematice, armonioase a muncii şi a ridicării productivităţii ei.

De aceea ar fi de dorit ca această conferinţă :

1) să aleagă imediat un consiliu provizoriu, care să fie însărcinat cu pregătirea unirii laolaltă a uzinelor ;

2) să dea dreptul Comitetului central al Sindicatului muncitorilor metalurgişti ca, de comun acord cu Consiliul economic superior, să modifice componenţa acestui consiliu provizoriu, să-l completeze cu noi membri, pentru a face din el o *Direcţie* a unei singure uniuni (sau asociaţii) a tuturor uzinelor naţionalizate ;

3) în vederea asigurării unei stricte discipline în muncă, să aprobe sau, printr-o rezoluţie, să pună în vigoare un regulament interior după modelul regulamentului de la Breansk [133] ;

4) să desemneze, din rîndul specialiştilor, inginerilor şi organizatorilor marii producţii, persoane care ar fi indicate să facă parte din Direcţie sau să însărcineze Consiliul economic superior să găsească şi să numească asemenea persoane ;

www.dacoromanica.ro

5) ar fi de dorit ca muncitori de la uzinele cele mai bine organizate sau muncitori cu mai multă experiență în conducerea marii producții să fie trimiși (de consiliul provizoriu sau de Comitetul central al Sindicatului muncitorilor metalurgiști) să ajute la buna organizare a muncii în uzinele cu rezultate mai slabe ;

6) aplicînd o strictă evidență și un strict control asupra tuturor materialelor și asupra productivității muncii, trebuie — și putem — să obținem însemnate economii de materii prime și de muncă.

Eu cred că, dacă conferința și organele alese de ea vor depune o muncă energică, Consiliul Comisarilor Poporului va putea să adopte *în zilele acestea* decretul cu privire la naționalizare.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

17/V. 1918

„Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 99 din 19 mai 1918

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

RAPORT PREZENTAT LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL REPREZENTANŢILOR SECŢIILOR FINANCIARE ALE SOVIETELOR [134] 18 MAI 1918

(Apariţia în sală a tovarăşului Lenin este salutată de către delegaţi cu aplauze prelungite.) Situaţia financiară a ţării este critică. Sarcina transformării socialiste a ţării este legată de o serie întreagă de greutăţi, care par uneori să depăşească puterile noastre, dar eu cred că, oricît de grea ar fi munca noastră, care la fiecare pas se loveşte de împotrivirea micii burghezii, a speculanţilor şi a claselor avute, noi trebuie totuşi s-o îndeplinim.

Dv., oameni ai practicii, ai experienţei, ştiţi mai bine decît oricare alţii ce greutăţi trebuie învinse atunci cînd se trece, de la proiecte şi decrete cu caracter general, la viaţa de toate zilele. Ne aşteaptă o muncă imensă, deoarece clasele avute vor opune o împotrivire înverşunată, dar cu cît această muncă va fi mai grea, cu atît mai rodnice vor fi rezultatele ei atunci cînd vom învinge burghezia şi o vom pune sub controlul Puterii sovietice. Sarcinile noastre sînt de aşa natură, că merită să muncim pentru îndeplinirea lor şi să dăm lupta cea mare, hotărîtoare, împotriva burgheziei, fiincă de îndeplinirea acestor sarcini depinde succesul transformării socialiste a ţării.

Principalele sarcini financiare care au fost trasate de Puterea sovietică se cer imediat puse în practică, iar consfătuirea de faţă va însemna o contribuţie la înfăptuirea transformărilor proiectate de noi, astfel ca ele să nu rămînă simple declaraţii.

www.dacoromanica.ro

E necesar să realizăm, cu orice preț, transformări temeinice în domeniul finanțelor, dar trebuie să ținem minte că toate aceste reforme radicale sînt sortite eșecului dacă nu vom obține succese în politica financiară.

În numele Consiliului Comisarilor Poporului, supun atenției dv. următoarele sarcini, care au fost clarificate în cadrul a numeroase consfătuiri, și vă rog să le elaborați în amănunțime pentru a putea fi aplicate în practica de toate zilele. Iată care sînt aceste sarcini :

CENTRALIZAREA FINANȚELOR

Avem nevoie de o centralizare financiară, avem nevoie de o concentrare a forțelor noastre ; dacă nu vom traduce în practică aceste principii, nu vom putea înfăptui transformările economice menite să asigure fiecărui cetățean pîinea de toate zilele și posibilitatea de a-și satisface nevoile culturale.

În momentul de față, necesitatea centralizării a și început să pătrundă în conștiința maselor populare ; dacă această cotitură se înfăptuiește încet, ea va fi, în schimb, mai profundă și va avea o mai mare amploare ; dacă se observă unele tendințe spre descentralizare, apoi aceasta este o boală a perioadei de trecere, o boală de creștere ; ea este cu totul firească, întrucît centralismul țarist și burghez a sădit în sufletul maselor populare ură și aversiune față de orice autoritate centrală.

Consider că centralismul constituie un minimum de garanție pentru masele muncitoare. Eu sînt pentru cea mai largă autonomie a organizațiilor sovietice locale, dar totodată cred că, pentru ca activitatea noastră, îndreptată spre transformarea conștientă a țării, să fie rodnică, este necesar să aplicăm o politică financiară unică, precis determinată, și ca dispozițiile să fie executate de toți, de sus și pînă jos.

Așteptăm din partea dv. întocmirea unui decret cu privire la centralizarea financiară a țării.

www.dacoromanica.ro

IMPOZITUL PE VENIT ŞI PE AVERE

A doua sarcină care stă în faţa noastră constă în a asigura o dreaptă aşezare a impozitului progresiv pe venit şi pe avere. După cum ştiţi, toţi socialiştii sînt împotriva impozitelor indirecte, deoarece singurul impozit just din punct de vedere socialist este impozitul progresiv pe venit şi pe avere. N-am să ascund faptul că la introducerea acestui impozit vom avea de întîmpinat greutăţi extraordinare ; clasele posedante vor opune o împotrivire înverşunată.

În momentul de faţă, burghezia încearcă, prin corupţie şi prin diverse relaţii, să se sustragă de la plata impozitelor ; trebuie să-i închidem toate portiţele de scăpare. Noi avem multe proiecte în acest domeniu, am curăţat terenul pentru temelia acestui edificiu, dar temelia însăşi n-a fost încă pusă. Acum acest moment se apropie.

Problema impozitului pe venit este de aşa natură că pentru introducerea lui nu este de ajuns să emiţi decrete, ci e nevoie şi de mijloace practice, de experienţă.

Sîntem de părere că trebuie să trecem la sistemul perceperii lunare a impozitului pe venit. Partea din populaţie care obţine venituri din vistieria statului creşte ; trebuie luate măsuri ca impozitul pe venit de la aceste persoane să fie perceput prin reţineri din salariu.

Impozitul pe venit trebuie să afecteze toate veniturile şi cîştigurile, fără excepţie ; sporirea emisiunii de bani-hîrtie, care a fost practicată pînă în prezent, poate fi justificată doar ca o măsură provizorie şi trebuie să cedeze locul unui impozit progresiv pe venit şi pe avere, care să fie perceput la termene foarte scurte.

V-aş ruga să elaboraţi în amănunţime această măsură, să stabiliţi în mod practic şi exact planuri pe care în cel mai scurt timp să le putem transforma în decrete şi instrucţiuni.

Referindu-se la problema contribuţiilor, Lenin spune : Nu sînt de loc un adversar al contribuţiilor în general ; pentru a lichida burghezia, proletariatul nu putea să nu recurgă la contribuţii ; aceasta este o măsură justă pentru perioada de trecere, dar acum perioada de trecere a luat

www.dacoromanica.ro

sfîrșit și impunerea claselor avute trebuie să cedeze locul unui impozit de stat central unic.

Nu încape îndoială că burghezia va încerca din toate puterile să eludeze legile noastre și să recurgă la înșelătorii meschine. Noi vom lupta împotriva unor asemenea încercări, pentru a zădărnici orice acțiuni ale rămășițelor burgheziei.

OBLIGATIVITATEA MUNCII

A treia sarcină a politicii noastre financiare constă în introducerea obligativității muncii și a înregistrării claselor avute.

Vechiul capitalism, care era bazat pe libera concurență, a fost definitiv nimicit de acest război și a cedat locul capitalismului de stat, capitalismului monopolist. Țările înaintate ale Apusului, Anglia și Germania, au trecut, o dată cu venirea războiului, la instituirea unei riguroase evidențe și a unui strict control asupra întregii producții, au introdus obligativitatea muncii pentru clasele neavute, însă au lăsat o mulțime de portițe de scăpare pentru burghezie. Trebuie să profităm de experiența acestor țări, dar să începem prin a introduce obligativitatea muncii în primul rînd nu pentru cei săraci, care și așa au adus destule sacrificii pe altarul războiului, ci pentru cei avuți, care s-au îmbogățit de pe urma războiului.

La ordinea zilei se pune introducerea cărțuliilor de muncă, de impozite și de buget, mai întîi pentru burghezi, pentru a vedea ce parte de muncă depune fiecare din ei în folosul țării. Controlul trebuie să se afle în mîinile Sovietelor locale. Față de cei săraci, această măsură este acum cu totul de prisos, căci și așa ei trebuie să muncească destul și, în afară de asta, sindicatele vor lua toate măsurile necesare pentru ridicarea productivității muncii și introducerea disciplinei în muncă.

Evidența întregii populații avute, fără nici o excepție, și o lege care să oblige pe cei bogați să posede cărțulii de muncă, de impozite și de buget — iată sarcina pe care trebuie s-o rezolvăm în primul rînd. Această problemă

www.dacoromanica.ro

trebuie elaborată practic şi concret. O asemenea măsură ne va permite să mutăm povara impozitelor, aşa cum se şi cuvine după dreptate, asupra celor bogaţi.

NOI SEMNE MONETARE

A patra sarcină a momentului de faţă este înlocuirea semnelor monetare vechi cu altele noi [135]. Banii, bancnotele — tot ce poartă azi denumirea de bani —, aceste titluri care dau dreptul la bunăstare în societate acţionează în mod dizolvant şi sînt periculoase prin aceea că burghezia, deţinînd rezerve de aceste hîrtii, păstrează în mîinile ei o forţă economică.

Pentru a atenua acest fenomen trebuie să procedăm la o strictă evaluare a hîrtiilor-monedă existente, în vederea înlocuirii complete a tuturor banilor vechi cu bani noi. Nu încape îndoială că în aplicarea acestei măsuri ne vom lovi de greutăţi economice şi politice extraordinare ; va trebui să depunem o meticuloasă muncă pregătitoare ; să pregătim cîteva miliarde de ruble în bancnote noi, să înfiinţăm case de economii în fiecare plasă şi în fiecare cartier din oraşele mari. Dar nu vom da înapoi în faţa greutăţilor. Vom fixa un termen foarte scurt, înăuntrul căruia fiecare va trebui să facă o declaraţie cu privire la banii ce-i posedă şi să capete în locul lor bani noi. Dacă suma nu va fi prea mare, el va primi rublă pentru rublă ; dacă va depăşi o anumită normă, va primi numai o parte. Această măsură va întîmpina, fără îndoială, o foarte puternică împotrivire nu numai din partea burgheziei, dar şi din partea chiaburilor de la sate, care s-au îmbogăţit de pe urma războiului şi care au îngropat în pămînt sticle pline cu bani-hîrtie, în valoare de mii de ruble. Vom înfrunta pieptiş duşmanul de clasă. Va fi o luptă grea, dar rodnică. Pentru noi nu există nici o îndoială că trebuie să luăm asupra noastră toate greutăţile acestei lupte, fiindcă ea este necesară şi inevitabilă. Aplicarea acestei măsuri necesită o amplă muncă pregătitoare ; trebuie să întocmim un formular de declaraţie-tip, să desfăşurăm propagandă în întreaga ţară, să fixăm

www.dacoromanica.ro

termenul de preschimbare a banilor vechi în bani noi ș.a.m.d. Dar noi vom face toate acestea. Vom da lupta cea mare, hotărîtoare, cu burghezia, și asta ne va permite să plătim un tribut vremelnic capitalului străin, pînă ce va suna ceasul revoluției sociale în Apus, și să înfăptuim reformele necesare în țară.

În încheiere, Lenin, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, adresează congresului urări de muncă rodnică. (Cuvîntarea tov. Lenin este des întreruptă de aplauze furtunoase.)

O dare de seamă a apărut la 19 mai 1918, în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 99

A fost publicată în întregime în 1918, în „Dare de seamă asupra lucrărilor primului Congres general al reprezentanților secțiilor financiare ale Sovietelor regionale, guberniale și județene", Moscova

Se tipărește după textul cărții

www.dacoromanica.ro

COMPLETARE LA „CHEMAREA CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DE DETAŞAMENTE DE APROVIZIONARE“ [136]

Menţinerea Puterii sovietice, menţinerea şi consolidarea victoriei obţinute *asupra* moşierilor şi capitaliştilor de către cei ce muncesc şi sînt exploataţi, poate fi asigurată numai prin existenţa unei puteri severe, de fier, exercitată de muncitorii conştienţi. Numai o asemenea putere poate să atragă spre sine şi să unească în jurul său pe toţi oamenii muncii, întreaga sărăcime.

Tovarăşi muncitori ! Nu uitaţi că revoluţia se află într-o situaţie critică. Şi nu uitaţi că voi, *şi numai voi*, puteţi s-o salvaţi.

Zeci de mii de muncitori de frunte, de muncitori înaintaţi, devotaţi socialismului, care să nu se preteze la mită sau la furtişaguri şi care să fie capabili să creeze o putere de fier împotriva chiaburilor, a speculanţilor, jefuitorilor, şperţarilor şi dezorganizatorilor — iată ce ne trebuie.

Iată ce este neapărat şi imediat necesar.

Fără acest lucru, foametea, şomajul şi pieirea revoluţiei sînt inevitabile.

Forţa şi salvarea muncitorilor stă în organizarea lor. Asta o ştie toată lumea. Acum este nevoie de o organizare a lor de un fel deosebit, de organizarea unei puteri de fier a muncitorilor care să le asigure victoria asupra burgheziei. Tovarăşi muncitori, cauza revoluţiei, salvarea revoluţiei se află în mîinile voastre !

www.dacoromanica.ro

Timpul nu aşteaptă: după această lună mai, care a fost peste măsură de grea, vor veni luni şi mai grele: iunie şi iulie, şi poate chiar o parte din august.

Scris la 20 mai 1918

Publicat la 22 mai 1918, în ziarul „Petrogradskaia Pravda" nr. 103 din 22 mai 1918

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU FOAMETEA

(SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD) [187]

Tovarăşi ! Zilele acestea a fost la mine un delegat al vostru, membru de partid, muncitor la Uzinele „Putilov". Acest tovarăş mi-a înfăţişat în chip amănunţit tabloul, extrem de dureros, al foametei care bîntuie la Petrograd. Ştim cu toţii că într-o serie întreagă de gubernii industriale situaţia aprovizionării este tot atît de critică, că foametea bate tot atît de chinuitor la uşile muncitorilor şi ale populaţiei sărace în general.

Paralel cu aceasta observăm cum se practică o speculă deşănţată cu cereale şi cu alte produse alimentare. Bîntuie foametea nu pentru că în Rusia n-ar fi cereale, ci pentru că burghezia şi toţi bogătaşii dau lupta cea mare, hotărîtoare, împotriva dominaţiei celor ce muncesc, împotriva statului muncitorilor, împotriva Puterii sovietice, în cea mai importantă şi mai acută problemă, aceea a pîinii. Burghezia şi toţi bogătaşii, inclusiv bogătanii satelor, chiaburii, subminează monopolul cerealelor, sabotează repartiţia cerealelor de către stat în folosul şi în interesul aprovizionării cu pîine a întregii populaţii, şi în primul rînd a muncitorilor, a oamenilor muncii, a celor nevoiaşi. Burghezia torpilează preţurile oficiale, face speculă cu cerealele, cîştigînd cîte o sută, două sute de ruble şi chiar mai mult la fiecare pud, subminează monopolul cerealelor şi justa distribuire a pîinii, recurgînd în acest scop la mită şi corupţie şi sprijinind, cu nemărginită ură, tot ce loveşte în puterea muncitorilor, care se străduieşte să înfăptuiască principiul de căpetenie,

www.dacoromanica.ro

fundamental, esenţial al socialismului: „Cine nu munceşte nu mănîncă".

„Cine nu munceşte nu mănîncă", acest lucru îl înţeleg toţi cei ce muncesc. Cu el sînt de acord toţi muncitorii, toţi ţăranii săraci şi chiar ţăranii mijlocaşi, toţi cei care au îndurat în viaţa lor lipsurile, toţi cei care au trăit vreodată din munca lor. Nouă zecimi din populaţia Rusiei sînt de acord cu acest adevăr. Acest adevăr simplu, extrem de simplu şi de evident, stă la baza socialismului, este pentru el un nesecat izvor de forţă şi reprezintă chezăşia nepieritoare a victoriei lui definitive.

Dar tocmai aici e chestiunea, că una este să te declari de acord cu acest adevăr, să juri că ţi l-ai însuşit, să-l recunoşti în vorbe, şi alta e să ştii să-l traduci în viaţă. Faptul că sute de mii şi milioane de oameni îndură chinurile foamei (la Petrograd, în guberniile neagricole, la Moscova) — într-o ţară în care milioane şi milioane de puduri de grîne sînt dosite de bogătaşi, de chiaburi şi de speculanţi, într-o ţară care se numeşte Republica sovietică socialistă — trebuie să dea în mod serios de gîndit oricărui muncitor şi oricărui ţăran conştient, să-l facă să reflecteze profund asupra situaţiei.

„Cine nu munceşte nu mănîncă", cum să traducem în viaţă acest principiu? E clar ca lumina zilei că pentru traducerea lui în viaţă este nevoie, în primul rînd, de monopolul statului asupra cerealelor, adică de interzicerea cu desăvîrşire a oricărui comerţ cu cereale, de predarea obligatorie către stat, la preţul oficial, a întregului surplus de cereale, de interzicerea cu desăvîrşire a reţinerii şi dosirii, de către oricine, a surplusurilor de cereale. În al doilea rînd, pentru aceasta se cere o strictă evidenţă a tuturor surplusurilor de cereale, precum şi o organizare ireproşabilă a aprovizionării cu cereale a regiunilor deficitare pe seama regiunilor excedentare, făcîndu-se stocaje pentru consum, pentru prelucrare, pentru însămînţări. În al treilea rînd, pentru aceasta este nevoie de o repartiţie justă, echitabilă a pîinii între toţi cetăţenii statului, fără nici un fel de privilegii şi avantaje pentru cei bogaţi, şi care să fie făcută sub controlul statului muncitoresc, proletar.

www.dacoromanica.ro

E de ajuns să te gîndeşti cît de cît la aceste condiţii necesare pentru a învinge foametea, ca să-ţi dai seama de toată imbecilitatea detestabililor flecari ai anarhismului, care contestă necesitatea unei puteri de stat (şi anume a unei puteri care să fie de o asprime necruţătoare faţă de burghezie şi de o neclintită fermitate faţă de dezorganizatori) pentru trecerea de la capitalism la comunism, pentru eliberarea oamenilor muncii de orice asuprire şi exploatare. Tocmai acum, cînd revoluţia noastră a abordat în mod direct, concret, practic — şi în aceasta constă marele ei merit — sarcinile înfăptuirii socialismului, tocmai acum şi tocmai în problema principală, aceea a cerealelor, se manifestă în toată claritatea ei necesitatea unei puteri revoluţionare de fier, a dictaturii proletariatului, necesitatea unei organizări a colectării produselor, a aducerii şi distribuirii lor în masă, pe scară naţională, ţinînd seama de nevoile a zeci şi sute de milioane de oameni şi avînd în vedere condiţiile şi rezultatele producţiei pe un an şi chiar pe mai mulţi ani înainte (întrucît există ani cu recoltă proastă, iar pentru sporirea recoltei de cereale e nevoie de ameliorări care necesită lucrări pe o durată de ani de zile ş.a.m.d.).

Romanov şi Kerenski au lăsat moştenire clasei muncitoare o ţară ruinată pînă la extrem de războiul lor prădalnic, criminal şi peste măsură de greu, o ţară care a fost jefuită pînă la sînge de imperialiştii ruşi şi străini. Cerealele vor ajunge pentru toţi numai dacă se va ţine o evidenţă riguroasă a fiecărui pud, dacă fiecare funt va fi distribuit în mod absolut egal. Se simte, totodată, o lipsă acută de pîine pentru maşini, adică de combustibil: căile ferate şi fabricile îşi vor înceta activitatea şi întregul popor va fi lovit de şomaj şi de foamete dacă nu se vor depune toate eforturile pentru introducerea celei mai stricte economii în domeniul consumului şi pentru o repartiţie justă. Ne aflăm în faţa unei catastrofe, care se apropie cu paşi repezi. După luna mai, care a fost nemaipomenit de grea, urmează lunile iunie, iulie şi august, care vor fi şi mai grele.

Potrivit legii, la noi există monopol de stat asupra cerealelor, dar în realitate el este sabotat de burghezie

www.dacoromanica.ro

la fiecare pas. Bogătaşul satului, chiaburul, lipitoarea care decenii de-a rîndul i-a jecmănit pe cei din partea locului, preferă să se îmbogăţească din speculă şi din negoţul cu basamac : asta este o îndeletnicire deosebit de avantajoasă pentru buzunarul lui, iar vina foametei o aruncă asupra Puterii sovietice. La fel procedează şi apărătorii politici ai chiaburului — cadeţii, socialiştii-revoluţionari de dreapta şi menşevicii —, care „lucrează" pe faţă şi pe ascuns împotriva monopolului cerealelor şi împotriva Puterii sovietice. Partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga, partidul celor lipsiţi de fermitate, dă şi aici dovadă de lipsa lui de fermitate : el se lasă influenţat de strigătele şi lamentările interesate ale burgheziei, ţipă împotriva monopolului cerealelor, „protestează" împotriva dictaturii în domeniul aprovizionării cu alimente, se lasă intimidat de burghezie, se teme de lupta împotriva chiaburului, se agită ca un apucat de isterie şi ne sfătuieşte să urcăm preţurile oficiale, să permitem comerţul particular şi alte lucruri de acest fel.

Acest partid al unor oameni lipsiţi de fermitate oglindeşte în politică cam ceea ce se întîmplă în viaţă atunci cînd chiaburul asmute ţărănimea săracă împotriva Sovietelor, o corupe, dînd, de pildă, unui ţăran sărac un pud de grîu cu trei ruble în loc de şase, pentru ca acest ţăran sărac, pe care l-a corupt, „să profite" şi el de pe urma speculei, „să cîştige şi el" prin vînzarea la preţ de speculă a acestui pud de grîu cu 150 de ruble, să devină şi el unul din cei ce vociferează împotriva Sovietelor, care interzic comerţul particular cu cereale.

Pentru cine este în stare să gîndească, pentru cine vrea cît de cît să reflecteze, este limpede în ce direcţie se desfăşoară lupta :

Sau muncitorii înaintaţi, muncitorii conştienţi, unind în jurul lor masele celor săraci şi instaurînd o ordine de fier, o putere de o asprime necruţătoare, o adevărată dictatură a proletariatului, vor ieşi învingători şi, introducînd o justă repartiţie a cerealelor şi combustibilului pe scară naţională, vor sili pe chiaburi să se supună ;

— sau burghezia, cu ajutorul chiaburilor şi cu sprijinul indirect al celor confuzi şi lipsiţi de caracter (anarhiştii

www.dacoromanica.ro

şi socialiştii-revoluţionari de stînga), va doborî Puterea sovietică şi va înscăuna pe un Kornilov ruso-german sau ruso-japonez, care va aduce poporului ziua de lucru de 16 ore, 50 de grame de pîine pe săptămînă, împuşcarea în masă a muncitorilor, torturile în beciurile poliţiei, aşa cum s-a întîmplat în Finlanda şi în Ucraina.

Sau — sau.

Cale de mijloc nu există.

Ţara se află într-o situaţie extrem de critică.

Cine reflectă mai atent asupra vieţii politice nu poate să nu vadă că menşevicii, socialiştii-revoluţionari de dreapta şi cadeţii caută să ajungă la un punct de vedere comun, şi anume dacă este „mai plăcut" un Kornilov ruso-german sau unul ruso-japonez, dacă revoluţia va fi strivită mai bine şi mai sigur de un Kornilov încoronat sau de unul republican.

E timpul ca toţi muncitorii conştienţi, toţi muncitorii înaintaţi să se înţeleagă între ei. E timpul ca ei să se trezească şi să-şi dea seama că fiecare minut de întîrziere înseamnă o primejdie de moarte pentru ţară şi pentru revoluţie.

Jumătăţile de măsură nu ajută la nimic. Văicărelile nu duc la nici un rezultat. Încercările de a procura cereale sau combustibil „cu amănuntul", fiecare „pentru sine", adică pentru „propria sa" uzină, pentru „propria sa" întreprindere, nu fac decît să sporească şi mai mult dezorganizarea, să înlesnească speculanţilor afacerile lor interesate, murdare şi tenebroase.

Iată de ce îmi permit să vă adresez această scrisoare, tovarăşi muncitori din Petrograd. Petrogradul nu este Rusia. Muncitorii din acest oraş sînt numai o mică parte din muncitorii întregii Rusii. Dar ei reprezintă unul dintre detaşamentele cele mai bune, cele mai înaintate, mai conştiente, mai revoluţionare şi mai ferme ale clasei muncitoare şi ale tuturor oamenilor muncii din Rusia, unul dintre detaşamentele care se lasă cel mai puţin influenţate de fraze goale, de desperarea celor lipsiţi de caracter, de încercările de intimidare ale burgheziei. Or, în momentele critice din viaţa popoarelor, nu o dată s-a întîmplat ca detaşamente de avangardă, chiar puţin nu-

www.dacoromanica.ro

meroase, ale claselor înaintate să-i antreneze după ele pe toţi, să aprindă în rîndul maselor flacăra entuziasmului revoluţionar şi să săvîrşească fapte istorice măreţe.

La noi, la Uzinele „Putilov" — îmi spunea delegatul muncitorilor din Petrograd —, erau patruzeci de mii de muncitori, dar cea mai mare parte din ei erau muncitori „temporari", iar nu proletari, erau oameni nesiguri, lipsiţi de voinţă. Acum au rămas numai cincisprezece mii, dar aceştia sînt proletari încercaţi şi călîţi în luptă.

Tocmai această avangardă a revoluţiei — la Petrograd, ca şi în întreaga ţară — trebuie să lanseze o chemare, *să se ridice în masă*, să înţeleagă că în mîinile ei stă salvarea ţării, că nu i se cere să dea dovadă de mai puţin eroism decît în ianuarie şi octombrie 1905, decît în februarie şi octombrie 1917, că trebuie organizată o mare *„cruciadă"* împotriva speculanţilor de cereale, împotriva chiaburilor, a lipitorilor, a dezorganizatorilor şi a şperţarilor, o mare *„cruciadă"* împotriva acelora care încalcă regulile stricte, stabilite de stat, în ce priveşte colectarea, transportul şi repartiţia pîinii pentru oameni şi a pîinii pentru maşini.

Numai un avînt în masă al muncitorilor înaintaţi poate să salveze ţara şi revoluţia. Este nevoie de zeci de mii de muncitori înaintaţi, de proletari călîţi, îndeajuns de conştienţi pentru a putea să dea milioanelor de oameni săraci din toate colţurile ţării explicaţiile cuvenite şi să păşească în fruntea acestor milioane, îndeajuns de intransigenţi pentru a scoate din rîndurile lor şi a împuşca fără cruţare pe oricine — cum se mai întîmplă uneori — se lasă „ispitit" să facă speculă şi, din luptător pentru cauza poporului, devine un jefuitor ; îndeajuns de fermi şi de devotaţi revoluţiei pentru a suporta în mod organizat tot greul unei *cruciade* întreprinse în toate colţurile ţării cu scopul de a instaura ordinea, a întări organele locale ale Puterii sovietice şi a supraveghea pe teren fiecare pud de grîu şi fiecare pud de combustibil.

Să faci acest lucru e ceva mai greu decît să dai dovadă de eroism timp de cîteva zile fără să părăseşti locul cu care te-ai obişnuit, fără să porneşti la luptă, ci să te mărgineşti doar la o izbucnire, la o insurecţie împotriva unui

www.dacoromanica.ro

monstru şi a unui idiot ca Romanov sau a unui cretin şi fanfaron ca Kerenski. Eroismul unei munci organizatorice îndelungate şi perseverente, desfăşurată pe scară naţională, este incomparabil mai greu, dar, totodată, incomparabil mai înalt decît eroismul unor insurecţii. Dar forţa partidelor muncitoreşti şi a clasei muncitoare a constat totdeauna în aceea că ele ştiu să privească cu curaj, direct şi deschis primejdia în faţă, că nu se tem să recunoască existenţa ei şi ştiu să aprecieze cu luciditate ce forţe se află în tabăra „lor" şi în tabăra „adversă", în tabăra exploatatorilor. Revoluţia merge înainte, creşte şi se dezvoltă. În acelaşi timp sporesc şi sarcinile care stau în faţa noastră. Lupta creşte în amploare şi în adîncime. Justa repartiţie a cerealelor şi a combustibilului, sporirea producţiei lor, o evidenţă strictă şi un control riguros, exercitat *de către muncitori* pe scară naţională, iată principala şi adevărata treaptă premergătoare socialismului. Aceasta nu mai este o sarcină „de ordin general revoluţionar", ci o sarcină *comunistă*, în sensul că oamenii muncii şi ţărănimea săracă trebuie să dea o luptă decisivă împotriva capitalismului.

Acestei lupte merită să i se consacre toate forţele: greutăţile ei sînt mari, dar ea e îndreptată spre măreţul ţel care este desfiinţarea asupririi şi exploatării.

Acum, cînd poporul flămînzeşte, cînd şomajul bîntuie cu furie, devenind din ce în ce mai ameninţător, oricine ascunde fie şi numai un pud de cereale, oricine lipseşte statul de un pud de combustibil este cel mai mare criminal.

În astfel de vremuri — iar pentru societatea cu adevărat comunistă această teză este întotdeauna valabilă — fiecare pud de cereale şi de combustibil reprezintă un lucru într-adevăr sfînt, care e mai presus de acelea cu care popii împuiază capul proştilor, făgăduindu-le împărăţia cerurilor drept răsplată pentru robia lor de pe pămînt. Dar, pentru ca să curăţim de orice rămăşiţă de „sfinţenie" popească acest lucru într-adevăr sfînt, trebuie să-l *stăpînim în mod practic*, trebuie să introducem *într-adevăr* o repartiţie justă, să strîngem toate surplusurile de cereale, absolut toate, fără nici o excepţie, şi să le

www.dacoromanica.ro

vărsăm în rezervele statului, trebuie *să curăţim întreaga ţară* de surplusurile de cereale ascunse sau nestrînse, să obţinem, cu o mînă muncitorească fermă, o extremă încordare a forţelor pentru a ajunge la o extracţie sporită şi la o folosire cît mai economicoasă a combustibilului, şi a introduce cea mai mare ordine în transportul şi în consumul lui.

Este necesar să se pornească o „cruciadă" în masă a muncitorilor înaintaţi spre fiecare loc de producţie a cerealelor şi a combustibilului, spre fiecare bază importantă de aducere şi de repartizare a lor, pentru a spori astfel energia muncii şi a face ca ea să crească înzecit, pentru a sprijini organele locale ale Puterii sovietice în munca de evidenţă şi control, pentru a lichida, pe calea armelor, specula, corupţia şi neglijenţa. Această sarcină nu este nouă. Istoria nu pune, propriu-zis, sarcini noi, ea face doar să crească amploarea şi proporţiile celor vechi pe măsură ce creşte amploarea revoluţiei şi sporesc greutăţile ei, pe măsură ce misiunea ei istorică mondială capătă şi mai multă măreţie.

Una dintre cele mai măreţe şi mai nepieritoare realizări ale Revoluţiei sovietice din Octombrie este aceea că muncitorul înaintat, *în calitatea lui de conducător* al sărăcimii, *de îndrumător* al masei muncitoare de la sate, *în calitatea lui de făuritor al statului muncii*, „a mers în popor". Petrogradul şi alte centre proletare au dat satului mii şi mii de muncitori dintre cei mai buni. Detaşamentele de luptători împotriva lui Kaledin şi a lui Dutov, detaşamentele de aprovizionare nu sînt o noutate. Dar chestiunea este că apropierea catastrofei şi gravitatea situaţiei ne obligă la o contribuţie *de zece ori* mai mare decît cea de pînă acum.

Muncitorul, care a devenit conducătorul înaintat al sărăcimii, n-a devenit prin aceasta un sfînt. El a condus poporul înainte, dar uneori s-a molipsit şi el de bolile descompunerii mic-burgheze. Cu cît detaşamentele alcătuite din muncitorii cei mai bine organizaţi, cei mai conştienţi, cei mai disciplinaţi şi mai perseverenţi erau mai puţin numeroase, cu atît ele se descompuneau mai repede, cu atît mai des se întîmpla ca stihia vechii men-

www.dacoromanica.ro

talităţi de mic proprietar să învingă conştiinţa comunistă proletară a viitorului.

Începînd revoluţia comunistă, clasa muncitoare nu poate să se lepede dintr-o dată de toate slăbiciunile şi viciile moştenite de la societatea moşierilor şi capitaliştilor, a exploatatorilor şi paraziţilor, de la societatea în care domneşte interesul murdar şi pofta de îmbogăţire a celor puţini, şi în care cei mulţi trăiesc în sărăcie. Dar clasa muncitoare poate să învingă — *şi, pînă la urmă, ea va învinge în mod sigur, inevitabil* — lumea veche, viciile şi slăbiciunile ei, dacă împotriva duşmanului se vor ridica mereu noi detaşamente de muncitori, din ce în ce mai numeroase, călăuzite de o experienţă tot mai bogată şi din ce în ce mai călite în greutăţile luptei.

Aşa, şi nu altfel, se prezintă azi lucrurile în Rusia. Răzleţiţi şi risipiţi unii de alţii nu vom putea să învingem foametea şi şomajul. Este necesar ca muncitorii înaintaţi să pornească o „cruciadă" în masă spre toate colţurile imensei noastre ţări. Ne trebuie un număr înzecit de *detaşamente oţelite* ale proletariatului conştient şi pătruns de un devotament neţărmurit faţă de comunism. Atunci vom învinge foametea şi şomajul. Atunci vom duce într-adevăr revoluţia în pragul socialismului. Atunci vom fi în stare să ducem şi un război victorios de apărare împotriva rechinilor imperialişti.

22.V.1918 *N. Lenin*

„Pravda" nr. 101 din 24 mai 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL AL COMISARILOR MUNCII 22 MAI 1918 [138]

Tovarăşi ! Permiteţi-mi mai întîi de toate ca, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, să adresez un salut acestui congres al comisarilor muncii. (Aplauze furtunoase.)

La şedinţa de ieri a Consiliului Comisarilor Poporului, tovarăşul Şleapnikov a comunicat că congresul dumneavoastră s-a raliat la rezoluţia adoptată de sindicate cu privire la disciplina în muncă şi la normele de productivitate. Tovarăşi, eu cred că prin această hotărîre aţi făcut un foarte mare pas înainte, care nu priveşte numai productivitatea muncii şi condiţiile de producţie, ci care, din punctul de vedere al situaţiei actuale în general, este un pas principial extrem de important. Dv. aveţi o legătură practică permanentă, şi nu una întîmplătoare, cu toate masele largi de muncitori şi ştiţi că în momentul de faţă revoluţia noastră trece printr-unul din momentele cele mai importante şi mai critice ale dezvoltării sale.

Dv. ştiţi prea bine că duşmanii noştri, imperialiştii din Apus, stau la pîndă, şi va veni, poate, momentul cînd îşi vor îndrepta hoardele lor asupra noastră. Acum acestor duşmani din afară li se alătură un duşman periculos, un duşman dinăuntru : descompunerea, haosul şi dezorganizarea, care sînt tot mai mult agravate de burghezie în general, şi de mica burghezie în special, precum şi de diverşi acoliţi şi lingăi ai burgheziei. Dv. ştiţi, tovarăşi, că, după războiul extrem de chinuitor în care am fost tîrîţi de regimul ţarist şi de conciliatori în frunte cu

www.dacoromanica.ro

Kerenski, ne-a rămas ca moştenire directă o stare de extremă dezorganizare şi de ruină totală. Acum ne apropiem de momentul cel mai critic, cînd foametea şi şomajul bat la uşa unui număr tot mai mare de muncitori, cînd sute şi mii de oameni îndură chinurile foamei, cînd situaţia este agravată prin faptul că n-avem pîine, dar am putea să avem din moment ce ştim că distribuirea ei regulată depinde de o aprovizionare regulată cu cereale. Lipsa de combustibil în care ne-am pomenit după ce ni s-a smuls un ţinut bogat în combustibil, situaţia catastrofală a căilor ferate, care ameninţă, poate, cu oprirea circulaţiei, — iată situaţii care creează greutăţi revoluţiei şi care umplu de bucurie inimile kornilovиştilor de toate soiurile şi de toate nuanţele. Zi de zi, poate chiar ceas de ceas, aceştia caută acum să se înţeleagă între ei cum să profite de greutăţile Republicii sovietice şi ale puterii proletare pentru a-l aduce iarăşi pe tron pe un Kornilov. Controversa care se poartă între ei priveşte chestiunea : de ce naţionalitate urmează să fie acest Kornilov, dar în orice caz el trebuie să fie aşa cum îi convine burgheziei, fie că va purta o coroană pe cap, fie că va fi un Kornilov republican. Acum muncitorii ştiu despre ce e vorba şi, după toate cele prin cîte a trecut revoluţia rusă de la Kerenski încoace, aşa ceva nu-i mai surprinde de loc. Dar forţa organizaţiei muncitoreşti, a revoluţiei muncitoreşti, constă în aceea că ea nu închide ochii în faţa adevărului şi ţine în mod riguros seama de situaţia reală.

Noi am spus că un război ca acesta, care a căpătat asemenea proporţii şi care aduce cu sine chinuri nemaipomenite, ameninţă să ducă la o totală prăbuşire civilizaţia europeană. Singura cale de salvare este trecerea puterii în mîinile muncitorilor, în vederea organizării unei ordini de fier. După 1905, proletariatul nostru din Rusia, datorită cursului urmat de revoluţia rusă şi datorită unei situaţii istorice speciale, s-a dovedit a fi, pentru un timp oarecare, cu mult înaintea celorlalte armate internaţionale ale proletariatului. Trecem acum printr-o fază cînd, în toate ţările Europei occidentale, revoluţia

www.dacoromanica.ro

se maturizează şi cînd devine clar că pentru armatele de muncitori ale Germaniei situaţia este lipsită de orice ieşire. Noi ştim că acolo, în Apus, oamenii muncii au în faţa lor nu regimul putred al unui Romanov şi al unor fanfaroni găunoşi, ci o burghezie complet organizată, care se sprijină pe toate cuceririle culturii şi ale tehnicii moderne. Iată de ce a fost atît de uşor pentru noi să începem revoluţia şi este mai greu s-o continuăm şi de ce pentru cei de acolo, din Apus, este mai greu să înceapă revoluţia, dar va fi mai uşor s-o continue. Greutatea de care ne lovim noi e determinată de faptul că trebuie să facem totul prin eforturile proletariatului rus şi să ne menţinem poziţiile pînă ce aliatul nostru, proletariatul internaţional din toate ţările, se va întări îndeajuns. Pe zi ce trece se simte că altă ieşire nu există. Situaţia noastră se mai complică şi prin aceea că, lipsiţi de întăriri, ne aflăm în faţa unei dezorganizări totale a căilor ferate, a transporturilor şi a aprovizionării. Aici problema trebuie să fie pusă limpede pentru toată lumea.

Sper că congresul comisarilor muncii, care, mai mult decît altele, are un contact direct cu muncitorii, va constitui nu numai o etapă în îmbunătăţirea nemijlocită a rînduielilor de muncă pe care trebuie să le punem la baza socialismului, dar şi o etapă în limpezirea conştiinţei muncitorilor în ce priveşte momentul prin care trecem. În faţa clasei muncitoare stă o sarcină grea, dar nobilă, de care depinde soarta socialismului în Rusia, ba poate şi în alte ţări. Iată de ce rezoluţia cu privire la disciplina în muncă prezintă o importanţă atît de mare.

Acum, după ce puterea aflată în mîinile muncitorilor a fost consolidată, totul depinde de disciplina proletară şi de organizarea proletară. Este vorba de disciplina şi de dictatura proletariatului, de o putere de fier. Această putere, care se bucură de cea mai caldă simpatie şi de sprijinul cel mai hotărît al sărăcimii, trebuie să fie de fier, pentru că e de aşteptat să se producă nişte calamităţi nemaipomenite. Marea majoritate a muncitorilor trăiesc sub impresia a ceea ce a fost, şi speră că într-un fel oarecare o să ieşim noi din această situaţie.

www.dacoromanica.ro

Dar, pe zi ce trece, aceste iluzii se spulberă şi devine tot mai evident că războiul mondial ameninţă cu înfometarea şi degenerarea unor ţări întregi, dacă clasa muncitoare, prin spiritul ei de organizare, nu va remedia această stare de dezordine. Alături de elementul conştient al clasei muncitoare, care urmăreşte să pună la baza întregii sale activităţi o nouă disciplină, a tovărăşiei, vedem masa — de multe milioane de oameni — care întruchipează elementul mic-proprietar şi mic-burghez, care priveşte totul prin prisma intereselor sale înguste. Împotriva foametei şi a catastrofei care se apropie nu putem lupta altfel decît prin instaurarea unei ordini de fier a muncitorilor conştienţi ; fără o asemenea ordine nu vom putea face nimic. Datorită imensei întinderi a Rusiei, noi trăim în asemenea condiţii, că într-un capăt al ţării este multă pîine, iar în altul lipseşte cu desăvîrşire. Să nu credem că nu vom fi nevoiţi să ducem un război de apărare, care ne va fi, poate, impus. Şi să nu ne gîndim că fără o funcţionare regulată a transporturilor vom putea să aprovizionăm oraşele şi marile centre industriale. Trebuie să ţinem evidenţa fiecărui pud de cereale, pentru ca nici un pud să nu se piardă. Dar noi ştim că, în realitate, această evidenţă nu se traduce în fapt, ci rămîne doar pe hîrtie. În realitate, speculanţii mărunţi nu fac decît să corupă sărăcimea satelor, dîndu-i de înţeles că prin comerţul particular ar putea să compenseze ceea ce lipseşte. În asemenea condiţii nu se poate ieşi din criză. În Rusia poate să fie destulă pîine pentru oameni şi destulă pîine — adică combustibil — pentru industrie, cu condiţia ca tot ce avem să fie împărţit cu cea mai mare stricteţe între toţi cetăţenii, ca nimeni să nu poată lua măcar un funt de pîine în plus, ca nici un funt de combustibil să nu rămînă nefolosit. Numai în felul acesta poate ţara să fie salvată de foamete. Această lecţie de împărţeală comunistă, care cere o evidenţă pentru toate ca să fie pîine pentru oameni şi combustibil pentru industrie, nu este scoasă din carte ; această lecţie am căpătat-o printr-o amară experienţă.

Poate că masele largi ale muncitorilor nu vor înţelege dintr-o dată că ne aflăm în faţa unei catastrofe. Este

www.dacoromanica.ro

necesar să pornim o cruciadă a muncitorilor împotriva dezorganizării şi împotriva dosirii cerealelor. Este nevoie de o asemenea cruciadă pentru ca disciplina în muncă, în legătură cu care aţi adoptat o hotărîre şi despre care s-a vorbit în fabrici şi uzine, să fie extinsă în întreaga ţară, pentru ca masele cele mai largi să-şi dea seama că altă ieşire nu există. În istoria revoluţiei noastre, forţa muncitorilor conştienţi a constat întotdeauna în aceea că ei au ştiut să privească drept în faţă realitatea cea mai amară şi mai periculoasă, să nu-şi facă nici un fel de iluzii, ci să-şi evalueze cu precizie forţele. Noi ne putem bizui numai pe muncitorii conştienţi ; restul masei, burghezii şi micii proprietari, sînt împotriva noastră ; ei nu cred în noua ordine şi caută să profite de orice ocazie pentru a agrava mizeria poporului. Drept exemplu ne poate servi ceea ce vedem în Ucraina şi în Finlanda : atrocităţi nemaiauzite şi valuri de sînge, în care burghezia şi adepţii ei, de la cadeţi şi pînă la socialişti-revoluţionari, îneacă oraşele pe care le cuceresc cu ajutorul aliaţilor lor. Toate acestea arată ce-l aşteaptă de acum încolo pe proletariat, dacă nu-şi va îndeplini sarcina sa istorică. Ştim cît de reduse, sub raport numeric sînt, în Rusia, păturile muncitorilor înaintaţi şi conştienţi. Ştim, de asemenea, cît de adîncă este mizeria poporului, ştim că va veni timpul cînd masele largi îşi vor da seama că prin jumătăţi de măsură nu se poate ieşi din actuala situaţie şi că acest lucru e imposibil fără revoluţia proletară. Trăim într-o vreme cînd ţări întregi se ruinează şi milioane de oameni sînt condamnaţi la pieire şi împinşi în robia războiului. Iată de ce s-a produs răsturnarea, pe care istoria ne-a impus-o nu din reaua-voinţă a unor persoane oarecare, ci pentru că întregul sistem capitalist se năruie şi pîrîie din temelii.

Tovarăşi comisari ai muncii, căutaţi să profitaţi de fiecare întîlnire pe care o veţi avea în orice uzină şi în orice fabrică, de convorbirile voastre cu orice delegaţie de muncitori, căutaţi să profitaţi de posibilitatea de a le explica această situaţie, pentru ca ei să ştie că ne aşteaptă pieirea, dacă nu ne vom impune autodisciplina şi organizarea, pentru a crea posibilitatea de a ne apăra,

www.dacoromanica.ro

că ne aşteaptă întoarcerea korniloviştilor — ruşi, japonezi sau germani — care o să ne dea cîte cincizeci de grame de pîine pe săptămînă, dacă muncitorii conştienţi, în fruntea întregii populaţii sărace, nu vor organiza o cruciadă împotriva haosului şi a dezorganizării, pe care mica burghezie o agravează pretutindeni şi pe care trebuie s-o învingem. Totul e ca muncitorul conştient să se simtă nu numai stăpîn în uzina sa, dar şi reprezentant al ţării, ca el să simtă că-i revine o răspundere. Muncitorul conştient trebuie să ştie că este reprezentant al clasei sale. El trebuie să învingă, dacă se va situa în fruntea mişcării împotriva burgheziei şi a speculanţilor. Muncitorul conştient va înţelege care este sarcina de căpetenie a unui socialist, şi atunci vom învinge. Atunci se vor găsi forţe şi vom putea lupta. (Aplauze puternice, prelungite.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr. 102 din 23 mai 1918
„Pravda" nr. 101 din 24 mai 1919

Se tipăreşte
după textul ziarului „Pravda",
confruntat cu acela al ziarului
„Izvestiia C.E.C. din Rusia"

www.dacoromanica.ro

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COMBUSTIBIL [139]

Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează pe raportori să elaboreze imediat şi în mod amănunţit un proiect de reguli concrete şi practice care să aibă drept obiectiv :

1) intensificarea extracţiei de combustibil,

2) folosirea cu economie a combustibilului,

3) repartizarea raţională a forţelor tehnice pe regiunile sau districtele în care se produce combustibil,

4) propagandă şi agitaţie populară în legătură cu importanţa economisirii combustibilului.

Scris la 24 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ACADEMIA SOCIALISTĂ DE ŞTIINŢE SOCIALE [140]

1

PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

Consiliul Comisarilor Poporului aprobă întru totul şi salută ideea care a stat la baza proiectului de înfiinţare a unei Academii socialiste şi însărcinează Comisariatul pentru învăţămîntul public să refacă acest proiect pe baza următoarelor principii :

1) — să se pună pe primul plan organizarea unei edituri de orientare marxistă ;
2) — să se atragă, în număr deosebit de mare, forţe marxiste din străinătate ;
3) — să se considere drept una din sarcinile primordiale organizarea unei serii de cercetări sociale ;
4) — să se ia măsuri imediate pentru găsirea de forţe didactice ruse, pentru concentrarea şi folosirea lor.

Scris la 25 mai 1918

www.dacoromanica.ro

2

DIRECTIVE PENTRU COMISIE

Comisia este însărcinată :

1) să examineze în mod amănunţit statutul Academiei socialiste de ştiinţe sociale şi să-l înainteze Consiliului Comisarilor Poporului, iar după aceea Comitetului Executiv Central ;
2) să procedeze imediat la un schimb de păreri în această problemă, ca şi în aceea a componenţei, cu marxiştii neruşi şi cu cei din străinătate ;
3) să întocmească şi să discute lista persoanelor care ar fi potrivite şi care ar accepta să fie membri-fondatori şi totodată profesori, şi s-o înainteze apoi Consiliului Comisarilor Poporului şi Comitetului Executiv Central [141].

Scris la 7 iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

TEZE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL [142]

1) Comisariatul militar să fie transformat într-un Comisariat militar şi al aprovizionării, adică 9/10 din munca Comisariatului militar să fie concentrată pe o perioadă de trei luni — iunie-august — asupra reorganizării armatei în vederea unui război pentru pîine şi asupra ducerii unui asemenea război.

2) Pentru aceeaşi perioadă de timp să se declare stare de război în întreaga ţară.

3) Să fie mobilizată armata, repartizînd în acest scop unităţile ei sănătoase şi, cel puţin în unele regiuni, să fie chemaţi sub arme tinerii de 19 ani în vederea unor sistematice acţiuni militare pentru cucerirea, luarea în stăpînire, strîngerea şi transportul cerealelor şi combustibilului.

4) Pentru cazurile de indisciplină, să se introducă pedeapsa cu moartea prin împuşcare.

5) Succesul detaşamentelor să se măsoare prin succesele obţinute în procurarea de cereale şi prin rezultatele reale înregistrate la strîngerea surplusurilor de cereale.

6) Această campanie militară trebuie să aibă drept sarcini :

a) strîngerea unor stocuri de cereale pentru hrana populaţiei ;

b) idem — pentru crearea unei rezerve de alimente pe o durată de 3 luni pentru caz de război ;

c) paza stocurilor de cărbune, strîngerea lor, sporirea producţiei,

www.dacoromanica.ro

7) Detaşamentele armatei de operaţii (împotriva chiaburilor etc.) să fie alcătuite (fiecare dintre ele), în proporţie de 1/3 pînă la 1/2, din muncitori şi ţărani săraci din guberniile înfometate.

8) Se vor emite două feluri de instrucţiuni obligatorii pentru fiecare detaşament:

a) instrucţiuni de natură politică-ideologică, cu privire la importanţa pe care o prezintă victoria asupra foametei şi asupra chiaburilor, şi cu privire la dictatura proletariatului ca putere de stat a oamenilor muncii;

b) instrucţiuni de natură militară-organizatorică, cu privire la ordinea interioară a detaşamentelor, la disciplină, la control şi la documentele scrise privind controlul fiecărei operaţii etc.

9) Să se introducă o răspundere solidară pentru întregul detaşament, avertizîndu-l, bunăoară, că în fiecare caz de jaf fiecare al zecelea ostaş va fi împuşcat.

10) Să se mobilizeze pentru căratul cerealelor *toate* mijloacele de transport ale persoanelor bogate de la oraşe; să fie mobilizaţi pentru funcţiile de secretari şi manipulanţi oameni din clasele avute.

11) În caz că semnele de descompunere ale detaşamentelor vor fi ameninţător de frecvente, detaşamentele „îmbolnăvite" vor fi înlocuite şi readuse, după o lună, la locul de unde au fost trimise, pentru a da socoteală de activitatea lor şi a fi „vindecate".

12) Consiliul Comisarilor Poporului şi Comitetul Executiv Central urmează să adopte următoarele hotărîri:

a) ţara se află în stare de *cumplită primejdie* în ce priveşte aprovizionarea;

b) se introduce starea de război;

c) se trece la mobilizarea armatei şi totodată la reorganizarea ei, aşa cum s-a arătat mai sus, în vederea *campaniei pentru cereale*;

d) în fiecare judeţ şi în fiecare plasă în care există surplusuri de cereale vor fi imediat întocmite *liste* de proprietari de pămînt bogaţi (chiaburi), negustori de cereale etc., care vor fi făcuţi personal răspunză-

www.dacoromanica.ro

tori pentru strîngerea tuturor surplusurilor de cereale ;

e) în fiecare detaşament militar să se numească, cel puţin unu la fiecare zece inşi, de pildă, oameni cu recomandaţie de partid din partea P.C. din Rusia şi a socialiştilor-revoluţionari de stînga sau a sindicatelor.

13) La înfăptuirea monopolului asupra cerealelor să se considere drept obligatorii, fără nici un fel de considerente privind sacrificiile financiare, cele mai hotărîte măsuri de ajutorare a sărăcimii satelor, căreia i se vor distribui în mod gratuit o parte din surplusurile de cereale găsite la chiaburi ; totodată se vor aplica măsuri de represiune necruţătoare împotriva chiaburilor care dosesc surplusuri de cereale.

Scris la 26 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL CONSILIILOR ECONOMICE DIN RUSIA 26 MAI 1918 [143]

(Apariţia tovarăşului Lenin a fost întîmpinată cu o furtună de aplauze.) Tovarăşi, permiteţi-mi înainte de toate ca, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, să adresez un salut congresului Consiliilor economice. (Aplauze.)

Tovarăşi, Consiliului economic superior îi revine acum o sarcină din cele mai grele şi mai nobile. Nu încape nici o îndoială că, cu cît cuceririle Revoluţiei din Octombrie vor căpăta o amploare mai mare şi cu cît această răsturnare începută de ea va deveni mai profundă, cu cît cuceririle revoluţiei socialiste vor fi aşezate pe temelii mai solide şi orînduirea socialistă va fi mai bine consolidată, cu atît mai mare şi mai important va deveni rolul consiliilor economice, singurele dintre toate instituţiile de stat, care sînt menite să-şi păstreze un loc trainic, care va fi cu atît mai trainic cu cît vom fi mai aproape de instaurarea orînduirii socialiste, cu cît va fi mai puţină nevoie de un aparat pur administrativ, care să se ocupe numai de administraţia propriu-zisă. După ce împotrivirea exploatatorilor va fi definitiv zdrobită, după ce oamenii muncii vor fi învăţat să organizeze producţia socialistă, acest aparat administrativ în sensul propriu, îngust al cuvîntului, acest aparat al vechiului stat e sortit să dispară, în timp ce un aparat de tipul Consiliului economic superior e menit să crească, să se dezvolte, să se întărească şi să cuprindă întreaga activitate principală a societăţii organizate.

De aceea, tovarăşi, cînd analizez experienţa Consiliului economic superior şi a consiliilor locale, de a căror activitate el este strîns şi indisolubil legat, atunci eu cred că,

www.dacoromanica.ro

deşi mai sînt încă multe lucruri neisprăvite, nedesăvîrşite, neorganizate, nu avem absolut nici un motiv să tragem concluzii cît de cît pesimiste. Căci sarcina pe care şi-o pune Consiliul economic superior şi pe care şi-o pun toate consiliile regionale şi locale este atît de gigantică, atît de atotcuprinzătoare, că în ceea ce observăm cu toţii nu există absolut nimic care să constituie un motiv de temeri. Foarte adesea — şi, bineînţeles, din punctul nostru de vedere, poate, chiar prea des — proverbul „măsoară de şapte ori şi taie o dată" nu este pus în aplicare. Din păcate, în ce priveşte organizarea economiei pe baze socialiste, lucrurile nu se prezintă atît de simplu ca în acest proverb.

O dată cu trecerea întregii puteri — de astă dată nu numai a celei politice, ba chiar în primul rînd nu a celei politice, ci a celei economice, adică a puterii care priveşte temeliile cele mai adînci ale vieţii de fiecare zi a omului — în mîinile unei clase noi, şi anume ale unei clase care pentru prima oară în istoria omenirii duce după sine imensa majoritate a populaţiei, întreaga masă a celor ce muncesc şi sînt exploataţi, sarcinile noastre se complică. — Se înţelege de la sine că, datorită enormei importanţe şi caracterului extrem de dificil al sarcinilor organizatorice, care ne cer să organizăm în chip cu totul nou cele mai profunde temelii de viaţă a sute de milioane de oameni, aici nu există posibilitatea de a proceda aşa de simplu ca atunci cînd vrei să te conformezi proverbului „măsoară de şapte ori şi taie o dată". Şi, într-adevăr, noi nu putem face multe măsurători prealabile, pentru ca după aceea să tăiem şi să consfinţim ceea ce a fost definitiv măsurat şi pus la punct. Noi trebuie să construim edificiul nostru economic chiar în procesul muncii, experimentînd unele instituţii sau altele, studiindu-le sub aspectul lor practic, verificîndu-le prin experienţa colectivă comună a oamenilor muncii şi, ceea ce e mai important, prin rezultatele obţinute în muncă ; trebuie să-l construim pe loc, chiar în procesul muncii şi, pe deasupra, în condiţiile unei lupte înverşunate şi ale împotrivirii turbate opuse de exploatatori, care devin cu atît mai turbaţi cu cît ne apropiem de momentul cînd

www.dacoromanica.ro

vom smulge definitiv ultimii dinţi, cariaţi, ai exploatării capitaliste. Se înţelege că în asemenea condiţii nu avem nici un motiv să fim pesimişti, cu toate că aceasta constituie, cum e şi firesc, un motiv serios pentru atacuri furibunde din partea burgheziei şi a domnilor exploatatori, care sînt loviţi în cele mai bune sentimente ale lor, dacă noi, chiar şi într-un scurt răstimp, sîntem nevoiţi să refacem, cîteodată de cîteva ori, tipurile şi statutele diverselor ramuri ale economiei naţionale şi să modificăm organele lor de conducere. Fireşte, cine participă prea îndeaproape şi prea direct la această muncă — uneori la o triplă refacere a statutelor, a normelor, a legilor de conducere, cum e cazul, bunăoară, cu Direcţia generală a navigaţiei fluviale — are, fireşte, cîteodată motive să nu fie de loc bucuros, iar satisfacţiile pe care i le dă asemenea muncă nu pot fi prea mari. Dar, dacă facem niţel abstracţie de neplăcerea directă de a reface prea des decretele şi dacă privim ceva mai adînc şi mai departe această operă uriaşă, de importanţă istorică universală, pe care proletariatul rus trebuie s-o îndeplinească deocamdată prin forţele sale proprii, încă insuficiente, atunci devine lesne de înţeles că sînt inevitabile transformări şi mai numeroase, că nu poate fi înlăturată experimentarea a diferite sisteme de conducere, a diferite norme de introducere a disciplinei, că într-o operă atît de gigantică noi n-am putea pretinde niciodată, — şi nici un socialist cu judecată, care a scris despre perspectivele viitorului, nu s-a gîndit vreodată că noi am putea, după vreo reţetă dată dinainte, să făurim dintr-o dată şi să alcătuim dintr-o singură lovitură formele de organizare ale noii societăţi.

Tot ce am ştiut noi, tot ce ne-au arătat cu precizie cei mai buni cunoscători ai societăţii capitaliste, minţile cele mai luminate care au prevăzut dezvoltarea ei, este că transformarea trebuie să urmeze, cu o inevitabilitate istorică, cutare linie mare, că proprietatea particulară asupra mijloacelor de producţie este condamnată de istorie, că ea va dispărea, că exploatatorii vor fi inevitabil expropriaţi. Toate acestea au fost stabilite cu o precizie ştiinţifică. Şi toate acestea noi le-am ştiut, atunci cînd am

www.dacoromanica.ro

luat în mîinile noastre steagul socialismului, cînd ne-am declarat socialişti, cînd am întemeiat partide socialiste, cînd am făcut eforturi pentru transformarea societăţii. Toate acestea noi le-am ştiut, atunci cînd am luat puterea pentru a trece la o reorganizare socialistă, dar nu puteam să ştim care aveau să fie formele de transformare şi nici ritmul în care urma să se desfăşoare în mod concret reorganizarea. Numai experienţa colectivă, numai experienţa a milioane de oameni poate să ne dea în această privinţă unele indicaţii hotărîtoare, tocmai din cauză că pentru opera noastră, pentru opera de construire a socialismului, nu este suficientă experienţa zecilor şi sutelor de mii de oameni din păturile de sus care au făcut pînă acum istoria, atît în societatea moşierească, cît şi în cea capitalistă. Noi nu putem proceda în felul acesta, tocmai pentru că ne bazăm pe experienţa comună, pe experienţa milioanelor de oameni ai muncii.

De aceea noi ştim că munca organizatorică, care constituie sarcina principală, sarcina esenţială, fundamentală a Sovietelor, aduce cu sine în mod inevitabil numeroase experienţe, o mulţime de măsuri, nesfîrşite transformări şi o sumedenie de dificultăţi, mai cu seamă în ce priveşte chestiunea : cum să punem pe fiecare om la locul lui, fiindcă în această direcţie sîntem lipsiţi de experienţă şi fiecare măsură trebuie s-o elaborăm noi înşine, şi cu cît greşelile comise de noi mergînd pe acest drum sînt mai grave, cu atît mai mult sporeşte convingerea că, cu fiecare nouă creştere a numărului membrilor de sindicat, cu fiecare mie de oameni, cu fiecare sută de mii de oameni care din lagărul oamenilor muncii, din lagărul celor exploataţi, care pînă acum au trăit după tradiţii şi după obişnuinţă, trec în lagărul făuritorilor de organizaţii sovietice, creşte numărul oamenilor care trebuie să corespundă cerinţelor şi să îndrepte munca pe făgaşul cel bun.

Să luăm una dintre sarcinile de importanţă secundară de care Consiliul economic — Consiliul economic superior — se loveşte deosebit de des : folosirea specialiştilor burghezi. Noi ştim cu toţii, sau în orice caz aceia dintre noi care ne situăm pe poziţiile ştiinţei şi ale so-

www.dacoromanica.ro

cialismului, ştim că această sarcină poate fi înfăptuită numai atunci şi numai în măsura în care capitalismul internaţional a dezvoltat premisele materiale, tehnice ale unei munci de proporţii uriaşe, care se bazează pe datele ştiinţei şi, deci, pe formarea unui mare număr de cadre de specialişti cu pregătire ştiinţifică. Noi ştim că altfel nu este cu putinţă făurirea socialismului. Dacă citim operele socialiştilor care în cursul ultimei jumătăţi de secol au studiat dezvoltarea capitalismului şi au ajuns de fiecare dată la concluzia că socialismul este inevitabil, observăm că ei toţi, fără excepţie, au arătat că numai socialismul va elibera ştiinţa din cătuşele ei burgheze, o va izbăvi de înrobirea ei de către capital, de servilismul ei faţă de interesele murdarei lăcomii capitaliste. Numai socialismul va da posibilitatea de a extinde în mod considerabil şi de a subordona în mod efectiv producţia şi repartiţia socială a produselor potrivit unor criterii ştiinţifice care să arate ce trebuie făcut pentru ca viaţa tuturor oamenilor muncii să fie cît mai uşoară şi ca ei să aibă parte de un trai îndestulat. Numai socialismul poate să înfăptuiască acest lucru. Noi ştim că el trebuie să-l înfăptuiască, şi în înţelegerea acestui adevăr constă întreaga greutate a marxismului şi întreaga lui forţă.

Noi trebuie să înfăptuim acest lucru sprijinindu-ne pe elemente care-i sînt ostile, deoarece capitalul, cu cît capătă proporţii mai mari, cu atît face ca opresiunea şi împilarea exercitată de burghezie asupra muncitorilor să devină mai apăsătoare. Acum, cînd puterea se află în mîinile proletariatului şi ale ţărănimii sărace, cînd ea îşi fixează sarcinile ei cu sprijinul acestor mase, noi sîntem în situaţia de a înfăptui asemenea transformări socialiste cu ajutorul unor specialişti burghezi, care au fost educaţi în societatea burgheză, care n-au cunoscut alte condiţii, care nu-şi pot imagina altă ambianţă socială, şi de aceea, chiar în cazurile cînd aceşti oameni sînt absolut sinceri şi perfect ataşaţi de munca lor, chiar şi atunci ei sînt încărcaţi de prejudecăţi burgheze, sînt legaţi prin mii de fire — invizibile pentru ei — de societatea burgheză muribundă, intrată în descompunere, care de aceea opune o împotrivire înverşunată.

www.dacoromanica.ro

Aceste greutăţi, pe care le prezintă sarcina noastră şi realizarea ei, nu pot fi ascunse. Dintre scrierile tuturor socialiştilor care s-au ocupat de această chestiune nu-mi amintesc de vreo operă socialistă cunoscută mie sau de vreo părere a unor socialişti de seamă, cu privire la viitoarea societate socialistă, în care ei să fi arătat greutatea practică concretă care se va ridica în faţa clasei muncitoare care a luat puterea, atunci cînd ea îşi va pune sarcina de a transforma întregul tezaur de cultură, cunoştinţe şi tehnică acumulat de capitalism şi care pentru noi constituie ceva istoriceşte absolut necesar, — de a transforma toate acestea, dintr-un instrument al capitalismului, într-un instrument al socialismului. Aşa ceva este uşor de făcut într-o formulă generală, într-o contrapunere abstractă, dar în lupta cu capitalismul — care nu moare dintr-o dată şi care opune o împotrivire cu atît mai înverşunată cu cît este mai aproape de moarte — constituie o sarcină extrem de grea. Dacă în acest domeniu se fac experimente, dacă noi îndreptăm în repetate rînduri unele greşeli parţiale, acest lucru este inevitabil atunci cînd nu reuşim dintr-o dată, într-un domeniu sau altul al economiei naţionale, să facem ca specialiştii, care sînt nişte slujitori ai capitalismului, să devină slujitorii maselor muncitoare, sfetnicii lor. Dacă nu reuşim să facem acest lucru dintr-o dată, asta nu poate să provoace nici urmă de pesimism, deoarece sarcina pe care ne-o punem noi are o greutate şi o importanţă istorică mondială. Noi nu închidem ochii asupra faptului că singuri, cu forţele noastre, nu vom putea înfăptui în întregime revoluţia socialistă într-o *singură* ţară, chiar dacă această ţară ar fi mult mai puţin înapoiată decît Rusia şi dacă noi am trăi în condiţii mai uşoare decît acum, după cei patru ani de război nemaipomenit de istovitor, de greu şi de distrugător. Cine întoarce spatele actualei revoluţii socialiste din Rusia şi invocă drept motiv vădita nepotrivire de forţe seamănă cu înţepenitul „om din cutie", care nu vede mai departe de lungul nasului şi uită că nu există răsturnare istorică cît de cît importantă în care să nu existe o serie întreagă de cazuri de nepotrivire de forţe. Forţele cresc în proce-

www.dacoromanica.ro

sul luptei, o dată cu dezvoltarea revoluţiei. Cînd o ţară a păşit pe calea unor transformări măreţe, meritul ei şi al partidului clasei muncitoare, care a ieşit învingătoare în această ţară, este că au trecut de-a dreptul la rezolvarea, sub aspectul lor practic, a unor sarcini care înainte se puneau în mod abstract, teoretic. Această experienţă nu va fi uitată. Orice s-ar întîmpla, oricît de grele ar fi peripeţiile revoluţiei ruse şi ale revoluţiei socialiste internaţionale, această experienţă nu va putea fi răpită muncitorilor, care sînt uniţi laolaltă în sindicate şi în organizaţii locale şi pornesc la munca practică de organizare a întregii producţii pe scară naţională. Ea a intrat în istorie ca o cucerire a socialismului şi pe baza ei îşi va înălţa viitoarea revoluţie internaţională edificiul său socialist.

Îmi voi permite să vă atrag atenţia asupra încă unei sarcini, poate cea mai grea, pe care trebuie s-o rezolve în mod practic Consiliul economic superior. Mă refer la disciplina în muncă. La drept vorbind, atunci cînd menţionăm această sarcină, trebuie să constatăm şi să subliniem cu satisfacţie că tocmai sindicatele, cele mai importante organizaţii ale lor — Comitetul central al sindicatului muncitorilor metalurgişti, Consiliul general al sindicatelor din Rusia —, organizaţiile sindicale superioare, care grupează milioane de oameni ai muncii, au fost cele dintîi care au pornit, din proprie iniţiativă, la rezolvarea acestei sarcini, care are o importanţă istorică mondială. Pentru a înţelege importanţa ei, trebuie să facem abstracţie de micile insuccese parţiale, de greutăţile de neînchipuit, care, luate în parte, par de neînvins. Trebuie să avem o perspectivă mai largă atunci cînd privim succesiunea istorică a orînduirilor social-economice. Numai privind lucrurile din acest unghi de vedere ne vom da limpede seama ce sarcină gigantică ne-am asumat şi ce uriaşă importanţă are faptul că de data asta reprezentantul cel mai înaintat al societăţii, masele muncitoare şi exploatate, îşi asumă din proprie iniţiativă o sarcină care pînă acum, în Rusia iobăgistă de dinainte de 1861, era rezolvată în întregime de un pumn de moşieri, care considerau că o asemenea ches-

www.dacoromanica.ro

tiune îi priveşte doar pe ei. Pe atunci făurirea unei discipline şi a unor legături pe scara întregului stat îi privea pe ei.

Ştim în ce fel îşi asigurau moşierii iobăgişti această disciplină. O asemenea disciplină însemna împilare, batjocură şi muncă silnică nemaipomenit de chinuitoare pentru majoritatea poporului. Aduceţi-vă aminte de toată această trecere de la iobăgie la economia burgheză. Ceea ce aţi văzut, deşi cei mai mulţi dintre dv. nu puteau să vadă, şi ceea ce ştiţi de la generaţiile mai în vîrstă, această trecere de după 1861 la o nouă economie, burgheză, această trecere de la vechea disciplină a bîtei din timpurile iobăgiei, de la disciplina bazată pe cea mai absurdă, mai neruşinată şi mai brutală batjocorire şi constrîngere prin violenţă a omului, la disciplina burgheză, la disciplina foamei, a aşa-zisei munci salariate libere, care era în realitate o disciplină a robiei capitaliste, — părea să fie uşoară pe plan istoric, pentru că omenirea nu făcea decît să treacă de la un exploatator la alt exploatator, pentru că o minoritate de jefuitori şi de exploatatori ai muncii poporului ceda locul unei alte minorităţi, tot de jefuitori şi de exploatatori ai muncii poporului, pentru că moşierii cedau acest loc capitaliştilor, o minoritate altei minorităţi, în timp ce masele largi de oameni ai muncii şi clasele exploatate continuau să fie reprimate. Dar şi această înlocuire a unei discipline bazate pe exploatare printr-o altă disciplină, bazată tot pe exploatare, a necesitat ani, dacă nu decenii, de eforturi, a necesitat o perioadă de trecere, de ani, dacă nu de decenii, cînd vechii moşieri iobăgişti considerau în deplină sinceritate că totul se năruie, că fără iobăgie nu se poate gospodări, cînd noul stăpîn, capitalistul, se lovea de greutăţi practice la fiecare pas şi-şi pierdea orice speranţă de îndreptare a economiei sale, cînd un indiciu material, una din dovezile palpabile ale caracterului dificil al acestei treceri era faptul că Rusia comanda atunci maşini din străinătate pentru a lucra cu ele, cu cele mai bune maşini, şi se constata că nu există nici oamenii care să ştie să le folosească şi nici conducătorii de care e ne-

www.dacoromanica.ro

voie. Şi în toate colţurile Rusiei se putea observa cum cele mai bune maşini zăceau nefolosite, atît de greu era să se treacă de la disciplina cea veche, iobagă, la noua disciplină, burghezo-capitalistă.

Şi dacă veţi privi astfel lucrurile, tovarăşi, nu vă veţi lăsa derutaţi de anumiţi oameni, de anumite clase, de burghezie şi de acoliţii ei, a căror misiune constă doar în a semăna panică, a provoca deprimare, a crea o atmosferă de profundă decepţie în întreaga muncă, înfăţişînd-o ca pe ceva lipsit de perspectivă, nu vă veţi lăsa derutaţi de cei ce vă semnalează fiecare caz izolat de indisciplină şi de descompunere şi, cu acest prilej, spun că se lasă păgubaşi de revoluţie, ca şi cum ar fi fost cîndva în lumea asta, ca şi cum ar fi existat în istorie măcar o singură revoluţie într-adevăr mare fără manifestări de descompunere şi lipsă de disciplină, fără chinuitorii paşi ai experienţei, cînd masele creează o nouă disciplină. Nu trebuie să uităm că pentru prima oară am ajuns la un moment preliminar al istoriei cînd o nouă disciplină, o disciplină a muncii, a raporturilor tovărăşeşti, o disciplină sovietică, este elaborată în mod efectiv de milioane de oameni ai muncii, de milioane de exploataţi. Noi nu pretindem că vom obţine succese rapide în acest domeniu, şi nici nu contăm pe aşa ceva. Noi ştim că pentru această operă e nevoie de o întreagă epocă istorică. Noi am intrat în acea epocă istorică cînd, într-o ţară încă burgheză, sfărîmăm disciplina societăţii capitaliste, o sfărîmăm şi sîntem mîndri că toţi muncitorii conştienţi şi absolut întreaga ţărănime muncitoare ajută prin toate mijloacele la această distrugere, şi cînd în mod liber, din propriul lor imbold, masele capătă tot mai mult conştiinţa că această disciplină, care e bazată pe exploatarea şi pe robirea oamenilor muncii, trebuie s-o înlocuiască nu după o poruncă venită de sus, ci după cum le dictează propria lor experienţă de viaţă, şi anume printr-o nouă disciplină a muncii unite, prin disciplina mun-

www.dacoromanica.ro

citorilor şi a ţăranilor muncitori organizaţi şi uniţi din întreaga Rusie, din această ţară cu zeci şi sute de milioane de locuitori. Este o sarcină extrem de grea, dar totodată şi nobilă, fiindcă numai atunci cînd o vom rezolva în mod practic, numai atunci se va putea spune că a fost bătut ultimul cui în coşciugul societăţii capitaliste pe care o înmormîntăm noi. (A p l a u z e.)

Dări de seamă au fost publicate la 27 mai 1918, în „Petrogradskaia Pravda" nr. 108 (ediţia de seară), şi la 28 mai 1918 în „Pravda" nr. 104 şi în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 106.

Publicat în întregime în 1918, în cartea „Lucrările primului Congres general al consiliilor economice din Rusia. Dare de seamă stenografiată". Moscova

Se tipăreşte după textul cărţii

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU ALIMENTE PE CONT PROPRIU

1

PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [144]

Toate aparatele care servesc organizaţiile de aprovizionare din diferite profesiuni, cum ar fi „Aprovizionarea feroviarilor", „Aprovizionarea lucrătorilor din transporturile pe apă" etc., sînt invitate să-şi unească eforturile şi forţele lor, ale agenţilor lor şi ale echipelor lor cu forţele comune ale Comisariatului pentru aprovizionare. Neacceptarea unei asemenea colaborări înseamnă sau ar putea să însemne refuzul de a sprijini Puterea sovietică, de a ajuta întreaga muncitorime şi întreaga ţărănime în lupta dusă de ele împotriva foametei. Numai printr-o unire a forţelor putem fi izbăviţi de foamete.

www.dacoromanica.ro

2

PROIECT DE CHEMARE CĂTRE MUNCITORI ŞI ŢĂRANI [145]

Ascultînd cele arătate de reprezentanţii organizaţiilor feroviare şi ai organizaţiilor din transporturile pe apă, precum şi de reprezentanţii muncitorilor de la uzinele metalurgice şi ai celor din sindicatul feroviarilor,

— ascultînd propunerea, făcută de aceşti tovarăşi, de a se permite organizaţiilor lor — „Aprovizionarea feroviarilor", „Aprovizionarea lucrătorilor din transporturile pe apă" etc. — de a se aproviziona pe cont propriu,

Consiliul Comisarilor Poporului atrage în mod stăruitor atenţia tuturor muncitorilor organizaţi, conştienţi şi cu judecată, precum şi tuturor ţăranilor muncitori, că asemenea propuneri constituie o dovadă de vădită nesocotinţă.

Pentru oricine este clar că, dacă am permite aprovizionarea cu alimente pe cont propriu, de către „Aprovizionarea feroviarilor, „Aprovizionarea lucrătorilor din transporturile pe apă", „Aprovizionarea metalurgiştilor", „Aprovizionarea lucrătorilor din industria de cauciuc" şi de alte organizaţii de acest fel, am distruge de-a binelea întreaga acţiune de aprovizionare, am distruge orice organizaţie de stat a muncitorilor şi a ţăranilor săraci, am netezi complet calea pentru o victorie a chiaburilor şi a celor de teapa lui Skoropadski.

Toţi muncitorii şi toţi ţăranii înfometaţi trebuie să înţeleagă că numai prin eforturi comune, trimiţînd sute şi mii de muncitori din cei mai buni în detaşamente de aprovizionare, numai punînd în mişcare forţele unite, con-

www.dacoromanica.ro

topite, comune, masive, ale muncitorilor, care să lupte pentru ordine şi pentru pîine, putem învinge foametea şi dezordinea, putem birui pe speculanţi şi pe chiaburi.

Ar fi o nebunie să dăm crezare acelora care cer să se aprobe aprovizionarea cu alimente pe cont propriu pentru nişte organizaţii ca „Aprovizionarea feroviarilor" şi „Aprovizionarea lucrătorilor de la transportul pe apă", fără să se gîndească că în *fiecare judeţ* din guberniile neagricole sînt *zeci* şi sute de *mii* de ţărani înfometaţi, care luni de zile nu capătă pîine de loc.

Nu s-ar produce o totală dezorganizare dacă s-ar permite fiecărui judeţ ţărănesc să se aprovizioneze cu alimente pe cont propriu ? Ar fi oare just să se dea „Aprovizionării feroviarilor", aşa cum cere ea, 60 000 000 de ruble pentru colectări de sine stătătoare şi în acelaşi timp să nu se dea cîte 10 000 000 de ruble fiecărui judeţ înfometat şi să nu i se permită să se aprovizioneze cu alimente pe cont propriu ?

Fiecare atelier de la căile ferate, fiecare mie de funcţionari sau de muncitori din transporturile pe apă sau din fabrici trebuie să desemneze cîte un detaşament format din oamenii cei mai buni şi mai de nădejde, pentru ca în strînsă unitate, prin eforturi comune, să contribuie la cauza comună a tuturor muncitorilor şi ţăranilor, la izbăvirea de foamete, la învingerea foametei.

Aprovizionarea cu alimente pe cont propriu ar duce la distrugerea întregii acţiuni de aprovizionare, ar duce la pieirea revoluţiei, la dezorganizare şi destrămare.

Organizarea fiecărei mii de funcţionari şi muncitori dintre cei mai buni şi mai devotaţi în detaşamente pentru a crea o forţă de luptă a *întregii muncitorimi*, care să întroneze ordinea, să ajute la control, să colecteze toate surplusurile de cereale şi să obţină o victorie deplină asupra speculanţilor — iată care e singura cale de salvare.

Scris la 29 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATEREA FOAMETEI

1. A ţine ascunse surplusurile de cereale şi de alte produse alimentare, în timp ce la Petrograd, la Moscova şi în zeci de judeţe neagricole poporul nu numai că nu are pîine îndeajuns, dar rabdă îngrozitor de foame, este o crimă incalificabilă, care merită pedeapsa cea mai aspră.

2. Sarcina de a combate foametea nu constă numai în a scoate cu orice preţ cereale din regiunile cerealiere, dar şi în a preda şi colecta pentru rezervele statului toate, absolut toate surplusurile de cereale şi de produse alimentare în general. Dacă nu vom izbuti să facem treaba asta, nu vom putea asigura absolut nici un fel de prefaceri socialiste şi nu ne vom asigura nici posibilitatea de a purta cu succes un război defensiv.

3. ... *

Scris în a doua jumătate a lunii mai sau la începutul lunii iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

SCHIŢA UNEI ÎNŢELEGERI CU CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR ŞI CU COMISARIATUL PENTRU COMERŢ ŞI INDUSTRIE ÎN LEGĂTURĂ CU CONDIŢIILE SCHIMBULUI DE MĂRFURI ÎNTRE ORAŞ ŞI SAT

Înţelegere cu Consiliul economic superior şi cu Comisariatul pentru comerţ şi industrie

Mărfurile nu se dau unor persoane particulare, ci unor uniuni de plasă, săteşti sau unor alte uniuni ale ţăranilor, cu condiţia ca în ele să aibă precumpănire sărăcimea.

Mărfurile se schimbă pe cereale, cu condiţia ca 25% din total să se achite cu mărfuri şi să se primească cereale într-o cantitate care să reprezinte întregul surplus faţă de consumul local.

Repartiţia: 1 000 000 de gospodării cu cîte 1 000 de ruble } Organizarea ţărănimii sărace în vederea perceperii sistematice şi regulate a unor impozite forfetare ridicate, la rezervele băneşti ale burgheziei săteşti.

Să se trimită la sate detaşamente militare pentru a percepe impozitele menţionate şi a zdrobi orice împotrivire a burgheziei săteşti.

Să se ia din depozitele intendenţei: S-a luat

Să se publice cel puţin bilanţul preliminar al ministerului aprovizionării pînă la 25.X.1917.

Aparatul: un congres al agenţilor de aprovizionare? Aparatul regiunii Moscova...

(25 de oameni la noi; 2 000 la ei)

Scris în mai sau iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

OBSERVAŢII PE MARGINEA UNUI PROIECT DE „HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA ÎNTREPRINDERILOR NAŢIONALIZATE“ [146]

Comunismul cere şi presupune o cît mai puternică centralizare a marii producţii pe tot cuprinsul ţării. De aceea trebuie să se acorde neapărat centrului din Rusia dreptul de subordonare directă a tuturor întreprinderilor din ramura respectivă. Centrele regionale îşi fixează atribuţiile în funcţie de condiţiile locale, de trai etc., potrivit cu directivele privitoare la întreaga producţie şi cu hotărîrile luate de centru.

A-i lua centrului din Rusia dreptul de subordonare directă a tuturor întreprinderilor de pe cuprinsul ţării, aşa cum reiese din proiectul comisiei, înseamnă a instaura un anarho-sindicalism regionalist, şi nu a clădi comunismul.

Scris la 2 iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN MOSCOVA ŞI A SINDICATELOR [147]

4 IUNIE 1918

Dări de seamă au fost publicate : la 5 iunie 1918 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 113 şi la 5 şi 6 iunie în „Pravda" nr. 111 şi 112

Publicat pentru prima oară în întregime în 1920, în cartea : „Procese-verbale ale şedinţelor C.E.C. din Rusia, legislatura a 4-a. Dare de seamă stenografiată"

Raportul şi cuvîntul de încheiere se tipăresc după textul cărţii, confruntat cu stenograma şi cu textul broşurii : N. Lenin. „Lupta pentru cereale", Moscova, 1918, iar proiectul de rezoluţie, după manuscris

www.dacoromanica.ro

1

RAPORT ASUPRA LUPTEI ÎMPOTRIVA FOAMETEI

Tovarăşi ! Subiectul expunerii mele de azi îl constituie năprasnica criză care a lovit în aceste vremuri toate ţările şi care în momentul de faţă apasă, poate, cel mai greu asupra Rusiei, sau, în orice caz, este cu mult mai greu resimţită aici decît în alte ţări. Şi despre această criză, despre foametea care s-a abătut asupra noastră trebuie să vorbesc, potrivit cu sarcina pusă în faţa noastră în legătură cu situaţia generală. Dar atunci cînd este vorba de situaţia generală nu te poţi limita, firește, doar la Rusia, cu atît mai mult cu cît în momentul de faţă toate ţările cu civilizaţie capitalistă modernă sînt legate între ele prin relaţii mai apăsătoare şi mai chinuitoare ca altădată.

Pretutindeni, atît în ţările beligerante, cît şi în cele neutre, războiul, războiul imperialist dintre cele două grupuri de rechini gigantici, a dus la o sleire completă a forţelor de producţie. Ruina şi pauperizarea au ajuns pînă acolo, încît în ţările cele mai înaintate, cu cel mai înalt nivel de civilizaţie şi cultură, care timp de decenii şi chiar de secole n-au mai ştiut ce este foametea, războiul a dus la foamete în sensul cel mai autentic, cel mai strict al cuvîntului. Este drept că în ţările înaintate, şi mai cu seamă în acelea în care capitalismul cel mai dezvoltat a deprins de multă vreme populaţia cu cel mai înalt mod de organizare economică care e cu putinţă în condiţiile lui, s-a ajuns ca foametea să fie raţional repartizată, s-a putut face ca ea să întîrzie mai mult, să

www.dacoromanica.ro

fie mai puţin acută, dar de foamete, de cea mai autentică foamete, suferă de multă vreme ţări ca, de pildă, Germania şi Austria, fără să mai vorbim de ţările cotropite şi devastate. Acum aproape că nu poţi să deschizi un ziar fără să dai de o serie întreagă de ştiri dintr-o serie întreagă de ţări înaintate, civilizate, şi nu numai beligerante, ci şi neutre, cum este Elveţia, cum sînt unele ţări scandinave, fără să dai de ştiri cu privire la foametea, la cumplitele calamităţi care s-au abătut asupra omenirii o dată cu acest război.

Tovarăşi, pentru cine a urmărit dezvoltarea societăţii europene era neîndoielnic de multă vreme că capitalismul nu va putea să dispară pe cale paşnică, că el duce de-a dreptul la insurecţia maselor largi împotriva jugului capitalului sau că el duce la acelaşi rezultat pe calea mult mai grea, mai chinuitoare şi mai sîngeroasă a războiului.

Încă cu mulţi ani înainte de război, socialiştii din toate ţările au arătat şi au declarat solemn, la congresele lor, că un război între ţările înaintate nu numai că ar fi cea mai mare crimă, că un asemenea război pentru împărţirea coloniilor, pentru împărţirea prăzii între capitalişti, nu numai că ar însemna o ruptură completă cu cuceririle civilizaţiei şi ale culturii moderne, dar ar putea să ducă — şi va duce inevitabil — la subminarea a înseşi condiţiilor de existenţă ale societăţii omeneşti. Pentru că este prima oară în istorie cînd cele mai mari cuceriri ale tehnicii sînt folosite în asemenea proporţii, în mod atît de distrugător şi cu atîta energie la exterminarea în masă a milioane de vieţi omeneşti. Asistînd la o asemenea punere în slujba războiului a tuturor mijloacelor de producţie, vedem că se împlineşte cea mai amară dintre previziuni şi că sălbăticirea, foametea şi completa decădere a tuturor forţelor de producţie cuprind un număr din ce în ce mai mare de ţări.

De aceea îmi amintesc cîtă dreptate a avut unul dintre marii întemeietori ai socialismului ştiinţific, Engels, atunci cînd, în 1887, cu 30 de ani înainte de revoluţia rusă a scris că un război european nu numai că va duce la aceea că coroanele, după cum s-a exprimat el, se vor rostogoli cu duzinele de pe capetele încoronate şi nu se

www.dacoromanica.ro

va găsi nimeni să le ridice, dar că acest război va duce la o nemaipomenită animalizare, sălbăticire şi înapoiere a întregii Europe, şi în acelaşi timp el va aduce cu sine ori dominaţia clasei muncitoare, ori crearea unor condiţii care să facă necesară această dominaţie [148]. Acest întemeietor al marxismului s-a exprimat de data asta cu îndoită prudenţă, fiindcă el îşi dădea limpede seama că, dacă istoria va urma această cale, se va ajunge la prăbuşirea capitalismului, la răspîndirea socialismului, că atunci nici nu se va putea imagina o trecere mai grea şi mai chinuitoare, o mizerie mai crîncenă şi o criză mai cumplită, care să submineze toate forţele de producţie.

Şi iată că acum vedem limpede care sînt urmările acestui măcel imperialist între popoare, care ţine de aproape patru ani de zile, cînd în toate ţările, pînă şi în cele înaintate, se simte că războiul a intrat într-un impas, că în condiţiile capitalismului nu se poate ieşi din acest război, că el va duce la o ruină cumplită. Şi dacă noi, tovarăşi, dacă revoluţia rusă, care nu se datoreşte vreunui merit deosebit al proletariatului rus, ci mersului general al evenimentelor istorice, care prin voinţa istoriei au pus în mod temporar acest proletariat pe primul loc şi au făcut pentru un timp oarecare ca el să se afle în avangarda revoluţiei mondiale, — dacă nouă ne este dat să îndurăm în chip deosebit de greu şi de dureros chinurile foametei, care se abate tot mai amarnic asupra noastră, apoi trebuie să înţelegem bine că aceste calamităţi sînt, înainte de toate şi în primul rînd, o moştenire a acestui blestemat măcel imperialist, care a dus în toate ţările la nemaipomenite dezastre, numai că ele sînt încă ascunse în mod temporar maselor şi opiniei publice a majorităţii covîrşitoare a popoarelor.

Atîta timp cît mai durează asuprirea militară, atîta timp cît continuă încă războiul, atîta timp cît el, pe de o parte, este încă legat de speranţele în victorie şi în posibilitatea de a ieşi din această criză prin victoria unuia din grupurile imperialiste, iar pe de altă parte este însoţit de dezmăţul cenzurii militare şi întregul popor este ameţit de beţia războiului, în majoritatea ţărilor masele populaţiei nu pot să vadă în ce prăpastie se rostogolesc,

www.dacoromanica.ro

în ce prăpastie se şi află pe jumătate prăvălite. Şi acum nouă ne este dat să simţim în mod deosebit de greu această situaţie, pentru că nicăieri nu există, ca în Rusia, o contradicţie atît de flagrantă între imensitatea sarcinilor pe care şi le-a propus proletariatul răsculat, care a înţeles că acest război, care e un război mondial al celor mai puternici giganţi imperialişti din lumea întreagă, nu poate fi învins fără o puternică revoluţie proletară, care, la rîndul ei, să cuprindă întreaga lume.

Şi atunci cînd noi, prin forţa împrejurărilor, am ajuns să ocupăm în această revoluţie unul dintre locurile cele mai de seamă şi să rămînem pentru multă vreme, cel puţin cu începere din octombrie 1917, un detaşament izolat, căruia, din cauza evenimentelor, celelalte detaşamente ale socialismului internaţional nu-i pot veni destul de repede în ajutor, — trebuie să trecem azi printr-o situaţie de zece ori mai grea. Şi cu toate că am făcut tot ce a stat în putinţa proletariatului, care s-a ridicat de-a dreptul la insurecţie, şi a ţărănimii sărace, care-l sprijină, pentru a răsturna de la putere principalul nostru duşman, pentru a sta de strajă revoluţiei socialiste, noi vedem în acelaşi timp cum la fiecare pas jugul prădalnicelor state imperialiste, care înconjoară Rusia, şi moştenirea lăsată de război ne apasă din ce în ce mai greu. Aceste urmări ale războiului nu s-au făcut încă simţite în întregime. Acum, în vara anului 1918, ne aflăm, poate, în faţa unuia dintre momentele cele mai grele, mai anevoioase şi mai critice ale revoluţiei noastre, care e cea mai anevoioasă nu numai din punct de vedere internaţional şi în care în mod inevitabil sîntem condamnaţi la o politică de retrageri atîta timp cît unicul şi credinciosul nostru aliat, proletariatul internaţional, abia se pregăteşte de insurecţie, abia îşi capătă maturizarea necesară, dar nu este încă în stare să acţioneze pe faţă şi în deplină unitate, deşi toate evenimentele din Europa occidentală, toată îndîrjirea şi înverşunarea ultimelor lupte de pe frontul de vest, întreaga criză care se agravează înăuntrul ţărilor beligerante ne arată că pînă la o insurecţie a muncitorilor europeni nu mai e

www.dacoromanica.ro

mult, că, oricît ar mai putea ea să întîrzie, va veni totuşi în mod inevitabil.

Tocmai într-o asemenea situaţie avem de făcut faţă celor mai mari greutăţi în interiorul ţării, din cauza cărora apar o serie de oscilări, provocate în primul rînd de cumplita criză alimentară, de crîncena foamete care ne-a lovit şi care pune în faţa noastră o problemă ce ne cere un maximum de încordare a forţelor şi un înalt spirit de organizare şi în acelaşi timp nu ne permite ca la rezolvarea acestei probleme să procedăm cu vechile metode. La rezolvarea acestei probleme vom merge cu acea clasă cu care am mers împotriva războiului imperialist, cu acea clasă cu care am răsturnat atît monarhia imperialistă, cît şi burghezia republicană imperialistă rusă, cu acea clasă care trebuie să-şi făurească armele, să-şi dezvolte forţele şi să-şi creeze o organizaţie în condiţiile unor greutăţi crescînde, cînd revoluţia ia amploare tot mai mare şi sarcinile ei sporesc.

În faţa noastră stă acum cea mai elementară problemă a oricărei comunităţi omeneşti : aceea de a birui foametea şi, cel puţin, de a micşora imediat proporţiile cumplitei foamete în care se zbat acum ambele capitale şi zeci de judeţe dintr-o ţară agricolă ca Rusia. Şi trebuie ca această problemă s-o rezolvăm în condiţiile războiului civil, înfruntînd cea mai înverşunată şi mai desperată împotrivire a exploatatorilor de toate rangurile, de toate culorile, de toate nuanţele şi orientările. Fără îndoială că, într-o asemenea situaţie, aceste elemente ale partidelor politice, care nu pot s-o rupă cu ceea ce e vechi şi să creadă în ceea ce este nou, ajung în situaţia de a duce un război prin care se urmăreşte un singur scop : acela de a restaura puterea exploatatorilor.

Asupra acestei probleme, asupra acestei legături dintre foamete şi lupta împotriva exploatatorilor şi a contrarevoluţiei care ridică capul ne atrage atenţia fiecare ştire venită din oricare colţ al Rusiei. Avem de făcut faţă sarcinii, necesităţii de a birui foametea sau, cel puţin, de a o mai domoli pînă la noua recoltă, de a apăra monopolul cerealelor, de a apăra dreptul Statului sovietic, de a apăra dreptul statului proletar. Trebuie să strîngem

www.dacoromanica.ro

toate surplusurile de cereale şi să facem în aşa fel ca toate rezervele să fie transportate acolo unde este nevoie de ele şi ca ele să fie distribuite în mod raţional. Aceasta este sarcina noastră de căpetenie, de care depinde menţinerea societăţii omeneşti (şi, totodată, aceasta este o treabă nespus de grea), şi ea se înfăptuieşte pe o singură cale, anume printr-o sporire intensă a muncii din partea tuturor.

În ţările în care se încearcă rezolvarea acestei probleme prin război, se recurge la robie militară, la înrobirea prin mijloace militare a muncitorilor şi ţăranilor, la acordarea de noi avantaje, şi mai mari, pentru exploatatori. În Germania, de pildă, unde opinia publică este înăbuşită şi orice încercare de protest împotriva războiului este zădărnicită, unde mai există totuşi simţul realităţii şi un sentiment de ostilitate socialistă faţă de război, nu veţi găsi o metodă mai des uzitată de menţinere a situaţiei decît aceea de a înlesni apariţia rapidă a unor noi milionari, a unor noi îmbogăţiţi de război. Aceşti noi milionari s-au îmbogăţit în mod scandalos.

În toate ţările imperialiste, starea de înfometare a maselor constituie acum un teren excelent pentru desfăşurarea celei mai neruşinate specule, pentru strîngerea unor averi fabuloase de pe urma mizeriei şi a foametei.

Ţările imperialiste încurajează asemenea tendinţă, aşa cum se întîmplă, bunăoară, în Germania, unde foametea este cel mai bine organizată. Şi nu degeaba se spune că centrul înfometării organizate se află acolo unde raţiile şi cojile de pîine sînt cel mai bine împărţite printre locuitori. Noi vedem că acolo apariţia de noi milionari devine un fenomen obişnuit al statului imperialist, căci altfel el nu poate lupta împotriva foametei. El acordă profituri de două, de trei şi de patru ori mai mari aceluia care are mai multe cereale şi care ştie să speculeze, să transforme în speculă organizarea, normarea, reglementarea, distribuirea. Noi nu vrem să mergem pe această cale, indiferent cine — în mod conştient sau inconştient — ne-ar împinge într-acolo. Noi spunem: am mers şi vom merge cot la cot cu clasa cu care am luptat împreună împotriva războiului, cu care am răsturnat bur-

www.dacoromanica.ro

ghezia şi cu care azi înfruntăm toate greutăţile crizei. Trebuie să fim pînă la capăt pentru monopolul cerealelor, dar nu în aşa fel ca să legalizăm specula capitalistă de proporţii mari sau mici, ci ca să luptăm împotriva jefuirii cu bună ştiinţă a populaţiei.

Şi aici vedem noi că există greutăţi mai mari şi că lupta prezintă primejdii mai grave decît atunci cînd în faţa noastră stăteau ţarismul, înarmat pînă în dinţi împotriva poporului, sau burghezia rusă, înarmată pînă în dinţi, care nu considera că e o crimă să verse sîngele a mii şi sute de mii de muncitori şi ţărani ruşi în ofensiva din iunie anul trecut — cînd ţinea în buzunar tratatele secrete şi urmărea să participe la împărţirea prăzii —, dar care consideră drept crimă războiul dus de oamenii muncii împotriva asupritorilor lor, singurul război drept şi sfînt despre care noi am vorbit încă de la începutul măcelului imperialist şi pe care acum, în mod inevitabil, toate evenimentele îl fac, la fiecare pas, să se înlănţuie cu foametea.

Noi ştim că, încă de la început, absolutismul ţarist a stabilit preţuri fixe la cereale şi că după aceea a urcat aceste preţuri. Şi nici nu se putea altfel ! El a rămas credincios aliaţilor săi : negustorilor de cereale, speculanţilor, magnaţilor bancari, care realizau profituri de milioane de pe urma acestor urcări de preţuri.

Ştim cum conciliatorii din partidul cadet — împreună cu socialiştii-revoluţionari şi cu menşevicii — şi Kerenski au introdus monopolul cerealelor, fiindcă întreaga Europă spunea că fără monopolizare nu te poţi menţine prea mult timp, şi cum în august 1917 acelaşi Kerenski a eludat legea democratică din acea vreme. Tocmai de aceea există legi democratice şi sisteme ce se pretează la o abilă interpretare, pentru ca să fie eludate. Şi noi ştim că în august acelaşi Kerenski a dublat aceste preţuri şi că atunci socialiştii de toate nuanţele au protestat împotriva unei asemenea măsuri şi s-au arătat indignaţi de acest lucru. Pe atunci n-a existat nici un organ de presă care să nu fie revoltat de această comportare a lui Kerenski şi să nu demaşte faptul că aici, în spatele miniştrilor republicani, al cabinetului menşevicilor şi socia-

www.dacoromanica.ro

liştilor-revoluţionari, au existat unele manopere ale speculanţilor, că acestora li s-au făcut unele concesii prin dublarea preţurilor la cereale, că aici n-a fost altceva decît o concesie făcută speculanţilor. Cunoaştem această poveste.

Noi facem azi o comparaţie între modul cum au mers lucrurile cu monopolul cerealelor şi cu lupta împotriva foametei în ţările capitaliste din Europa şi modul cum merg ele la noi. Noi vedem cum de situaţia creată caută acum să profite contrarevoluţionarii. Din această lecţie trebuie să tragem concluzii ferme şi nestrămutate. Da, mersul evenimentelor a făcut ca criza, care a căpătat proporţiile unei foamete chinuitoare, să ducă doar la o şi mai mare înteţire a războiului civil, la demascarea unor partide ca acela al socialiştilor-revoluţionari de dreapta şi acela al menşevicilor, care se deosebesc de partidul — faţiş capitalist — al cadeţilor prin aceea că acesta este un partid al ultrareacţionarilor declaraţi. Cadeţii n-au ce să spună poporului şi n-au de ce să i se adreseze ; ei n-au nevoie să-şi ascundă scopurile urmărite, pe cînd aceste partide, care au făcut cauză comună cu Kerenski, au împărţit cu el puterea şi au fost părtaşi cu el la tratatele secrete, trebuie să se adreseze poporului. (A p l a u z e.) Şi de aceea ele trebuie din cînd în cînd, contrar dorinţei lor şi planului urmărit de ele, să se demaşte singure.

Cînd vedem cum, din cauza foametei, pe de o parte izbucnesc răscoale şi răzmeriţe ale oamenilor istoviţi de foame, iar pe de altă parte, de la un capăt la altul al Rusiei se întinde vîlvătaia răscoalelor contrarevoluţionare, care în mod vădit sînt alimentate cu bănet de la imperialiştii anglo-francezi şi sprijinite prin eforturile socialiştilor-revoluţionari de dreapta şi ale menşevicilor (a p l a u z e), ne spunem : tabloul este clar, cine vrea n-are decît să viseze şi de acum încolo la tot felul de fronturi unice.

Noi vedem acum cît se poate de limpede că astea se întîmplă chiar după ce burghezia rusă a fost înfrîntă într-o ciocnire militară deschisă, după ce, din octombrie 1917 şi pînă în februarie şi martie 1918, toate ciocnirile

www.dacoromanica.ro

deschise care au avut loc între forţele revoluţionare şi cele contrarevoluţionare au arătat contrarevoluţionarilor şi chiar căpeteniilor cazacilor de la Don, pe care ei s-au bizuit cel mai mult, că apără o cauză pierdută, pentru că pretutindeni majoritatea poporului este împotriva lor. Şi orice nouă încercare, chiar şi în regiunile cele mai patriarhale, care sînt populate de o pătură de agricultori dintre cei mai înstăriţi şi mai închistaţi ca stare socială, cum sînt cazacii, — pretutindeni, fără excepţie, orice încercare a contrarevoluţiei n-a făcut decît să arate că noi pături ale celor ce muncesc şi sînt asupriţi sînt împotriva lor nu cu vorbe, ci cu fapta.

Învăţămintele oferite de războiul civil din octombrie pînă în martie au arătat că în toate colţurile Rusiei, fără excepţie, masele muncitoare ale clasei muncitoare din Rusia şi ţăranii care trăiesc din munca lor şi nu exploatează muncă străină sînt, în marea lor majoritate, pentru Puterea sovietică. Dar cine a crezut că am păşit pe calea unei dezvoltări mai organice a trebuit să se convingă că s-a înşelat.

Burghezia s-a văzut învinsă... * Şi aici începe să apară o sciziune în rîndurile micii burghezii din Rusia : unii trag spre germani, iar alţii înclină spre o orientare anglo-franceză şi ambele curente sînt de acord că ceea ce le uneşte este orientarea spre înfometare.

Pentru a vă arăta în mod concret, tovarăşi, că nu partidul nostru, ci duşmanii lui şi ai Puterii sovietice caută să rezolve controversa dintre orientarea germană şi cea anglo-franceză prin unirea lor în jurul aceluiaşi program, care constă în răsturnarea Puterii sovietice cu ajutorul foametei, — pentru a vă arăta cum se întîmplă aşa ceva, îmi voi permite să citez pe scurt o dare de seamă asupra ultimei consfătuiri a menşevicilor [149]. Această dare de seamă a fost publicată de ziarul „Jizn“ [150]. (Rumoare, aplauze.)

Din această dare de seamă, care a apărut în nr. 26 al ziarului „Jizn“, aflăm că raportorul la problema politicii economice, Cerevanin, a supus unei critici politica Pu-

* Aici a fost omisă o frază, scrisă neclar în stenogramă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

terii sovietice şi a propus o soluţie de compromis, şi anume să fie atraşi, în calitate de colaboratori reprezentanţi ai capitalului comercial pricepuţi în materie, care să lucreze, pe bază de comision, în condiţii deosebit de avantajoase pentru ei. Din aceeaşi dare de seamă aflăm că Groman, preşedintele Consiliului pentru problemele aprovizionării din nordul Rusiei, care participa la şedinţă, dispunînd — cum se spune acolo — de un vast bagaj de observaţii personale şi de experienţa a tot felul de observaţii, făcute numai în cercurile burgheze — adaug eu —, a tras următoarele concluzii. „Trebuie folosite — a spus el — două mijloace: în primul rînd trebuie majorate preţurile actuale, iar în al doilea rînd trebuie fixată o primă specială pentru livrarea de urgenţă a unor cantităţi de cereale“ etc. (O voce: „Şi ce-i rău în asta?“.) Da, o să auziţi imediat cît de mult rău este în asta, cu toate că vorbitorul, care n-are cuvîntul, dar vorbeşte de acolo din colţ (aplauze), vrea să ne convingă că în asta nu-i nimic rău; dar el a uitat, probabil, cum a decurs conferinţa menşevică. Tot în ziarul „Jizn“ se spune că după Groman a luat cuvîntul delegatul Kolokolnikov, care a expus următorul punct de vedere: „Ni se propune să participăm la organizaţiile bolşevice de aprovizionare“. Nu-i aşa că în asta este ceva rău? — va trebui să spunem, amintindu-ne de intervenţia vorbitorului de adineaori. Şi dacă acelaşi vorbitor, care nu vrea să se astîmpere şi care, deşi nu are cuvîntul, se apucă totuşi să vorbească strigînd că asta este o minciună, fiindcă Kolokolnikov n-a spus niciodată aşa ceva, atunci eu iau act de toate astea şi vă propun să repetaţi răspicat şi în auzul tuturor această dezminţire. Îmi permit să vă amintesc de rezoluţia pe care a propus-o acolo, la conferinţă, binecunoscutul Martov şi care în problema Puterii sovietice spune, cu alte cuvinte şi cu alte întorsături de frază, literalmente acelaşi lucru. (Rumoare, strigăte.) Da, puteţi să rîdeţi cît poftiţi, dar ăsta-i adevărul: reprezentanţii menşevicilor, referindu-se la darea de seamă în legătură cu aprovizionarea, spun despre Puterea sovietică că nu este o organizaţie proletară, ci o organizaţie care nu-i bună de nimic.

www.dacoromanica.ro

Într-un moment ca acesta, cînd răscoala pusă la cale de contrarevoluţionari în legătură cu foametea şi cu scopul de a profita de ea a devenit o chestiune la ordinea zilei, dezminţirile şi subterfugiile, oricare ar fi ele, nu ajută la nimic, iar faptele rămîn fapte. În problema arătată avem de-a face cu o politică pe care au expus-o într-o formă excelentă atît Cerevanin, cît şi Groman şi Kolokolnikov. Ne aflăm în prezenţa unei înviorări a războiului civil, vedem cum ridică capul contrarevoluţia, şi eu sînt convins că 99% din muncitorii şi ţăranii ruşi au tras — încă nu toţi ştiu acest lucru —, trag şi vor trage o concluzie proprie din aceste evenimente, şi va fi o concluzie tocmai în sensul că numai dacă vom zdrobi complet contrarevoluţia, numai continuînd să ducem în problema foametei o politică socialistă, vom putea ca, luptînd împotriva foametei, să învingem şi foametea, şi pe contrarevoluţionarii care caută să profite de pe urma ei.

Tovarăşi, ne apropiem acum tocmai de momentul cînd Puterea sovietică, după o luptă lungă şi grea cu nişte duşmani contrarevoluţionari puternici şi numeroşi, i-a învins în bătălii deschise şi, zdrobind împotrivirea militară a exploatatorilor cît şi împotrivirea opusă, prin sabotaj, de toţi duşmanii ei, şi-a îndreptat toate eforturile spre munca organizatorică. Şi întreaga greutate a luptei pe care o ducem împotriva foametei, întreaga greutate a acestei sarcini se explică tocmai prin faptul că aici avem de-a face cu o muncă de-a dreptul organizatorică.

Într-o insurecţie victoria poate fi obţinută incomparabil mai uşor. E de o mie de ori mai uşor să învingi contrarevoluţia, care opune împotrivire, decît să înfăptuieşti cu succes sarcina organizatorică, mai cu seamă acolo unde noi am avut de-a face cu o sarcină la rezolvarea căreia atît proletarul răsculat, cît şi micul proprietar şi păturile largi ale micii burghezii au putut, într-o măsură considerabilă, să meargă împreună, — cu o sarcină care mai cuprindea multe elemente cu caracter general democratic, care privesc deopotrivă pe toţi oamenii muncii. Acum noi am trecut de la această sarcină

www.dacoromanica.ro

la alta. Foametea aceasta atît de chinuitoare ne-a împins cu forţa spre o sarcină pur comunistă. Aici ne-am izbit faţă în faţă de necesitatea de a înfăptui o sarcină revoluţionar-socialistă, aici s-au ridicat în faţa noastră greutăţi extraordinare.

Noi nu ne temem de asemenea greutăţi, ele ne sînt cunoscute şi noi n-am spus niciodată că este uşor să treci de la capitalism la socialism. Această trecere cuprinde o întreagă epocă de înverşunat război civil, de dureroase măsuri, cînd unui detaşament al proletariatului răsculat dintr-o ţară i se va alătura proletariatul din altă ţară, pentru a îndrepta prin eforturi comune greşelile comise. Aici avem de-a face cu sarcini organizatorice, care privesc produsele de consum general, care ating cele mai adînci rădăcini ale speculei şi lezează interesele vîrfurilor lumii burgheze şi ale vîrfurilor exploatării capitaliste, pe care nu le dobori cu uşurinţă doar printr-un asalt de masă. Aici avem de-a face cu rădăcinile şi cu firişoarele subţiri — şi adînc risipite în toate ţările — ale acestei exploatări burgheze, reprezentate prin micii proprietari, prin tot acest mod de viaţă, prin deprinderile şi stările de spirit caracteristice micilor proprietari şi micilor patroni, cînd în faţa noastră se ridică micul speculant, cînd oamenii nu sînt deprinşi cu noile rînduieli de viaţă, se arată neîncrezători în ele şi cad în desperare.

Căci este un fapt cert că foarte mulţi oameni din rîndul maselor muncitoare s-au lăsat cuprinşi de desperare atunci cînd au dat de greutăţile extraordinare pe care revoluţia le-a ridicat în faţa noastră. Dar noi nu ne temem de aşa ceva. Nu s-a întîmplat nicăieri şi niciodată, în nici o revoluţie, ca anumite pături să nu fie cuprinse de desperare.

Dacă din rîndurile masei se ridică o anumită avangardă a disciplinei, dacă avangarda ştie că această dictatură, această putere fermă va contribui la atragerea întregii sărăcimi — ceea ce constituie un proces de lungă durată şi cere o luptă grea — înseamnă că avem de-a face cu începutul unei revoluţii socialiste în înţelesul deplin al cuvîntului. Cînd vedem că muncitorii uniţi şi masele

www.dacoromanica.ro

sărăcimii au pornit o luptă organizată împotriva bogătaşilor şi a speculanţilor, împotriva unei sumedenii de oameni cărora o mulţime de intelectuali, în mod conştient sau inconştient, le repetă lozinci ale speculanţilor, cum fac Cerevaninii şi Gromanii, şi cînd aceşti muncitori, induşi în eroare, vorbesc de libertatea comerţului de cereale, de importul unor mijloace de transport pentru mărfuri, — noi răspundem că a proceda astfel înseamnă a veni în ajutorul chiaburilor. Noi nu vom urma această cale. Noi spunem : ne vom sprijini pe elementul muncitor, cu care am repurtat victoria din octombrie, şi numai cu clasa noastră, numai prin introducerea disciplinei proletare în toate păturile poporului muncitor vom rezolva sarcina care ne stă în faţă.

Noi avem de făcut faţă unor greutăţi imense ; trebuie să strîngem toate surplusurile şi rezervele, să le repartizăm în modul cuvenit şi să organizăm în mod just aprovizionarea cu alimente a zeci de milioane de oameni, să introducem un ritm de muncă absolut normal, astfel ca totul să meargă ca un ceasornic, să învingem ruina pe care o întreţin speculanţii şi şovăielnicii care seamănă panică. Numai nişte muncitori conştienţi care au de făcut faţă unor greutăţi practice pot duce la îndeplinire această sarcină organizatorică. Acestei sarcini merită să-i consacrăm toate forţele noastre şi să acceptăm să dăm lupta cea mare. Şi în această luptă vom învinge. (Aplauze.)

Tovarăşi, ultimele decrete cu privire la măsurile Puterii sovietice [151] ne arată că, pentru fiecare socialist care nu în derîdere îşi spune socialist, calea dictaturii proletare este în mod vădit şi incontestabil plină de grele încercări.

Cea mai importantă dintre problemele vieţii — aceea a pîinii — a fost pusă de ultimele decrete. Toate aceste decrete conţin trei idei călăuzitoare. Prima idee este aceea a centralizării sau a unirii tuturora laolaltă, în aceeaşi muncă comună, sub conducerea unui centru, ceea ce înseamnă că trebuie să dăm dovadă de seriozitate şi să învingem orice stare de deprimare, să respingem cu hotărîre diferitele servicii oferite de tot felul de desăgari,

www.dacoromanica.ro

să strîngem laolaltă toate forţele proletare, fiindcă în lupta noastră împotriva foametei ne sprijinim pe aceleaşi clase asuprite şi considerăm că altă soluţie decît lupta lor energică împotriva exploatatorilor şi coordonarea întregii lor activităţi nu există.

Da, ni se arată cum la fiecare pas monopolul cerealelor este subminat de comerţul cu desaga, este subminat de speculă. Tot mai des ne este dat să auzim din partea unor intelectuali : dar desăgarii le aduc doar servicii, căci cu ajutorul lor pot ei să-şi procure alimente. Da, dar desăgarii îi aprovizionează chiabureşte, ei procedează tocmai cum trebuie să procedeze pentru a întări, pentru a instaura şi a eterniza puterea chiaburilor, pentru ca cel ce deţine puterea s-o extindă, prin profitul său, asupra celor din jurul său prin diferite persoane. Noi însă afirmăm că, dacă aceia care în momentul de faţă se fac vinovaţi, în mare parte, doar de lipsă de încredere şi-ar uni forţele lor, lupta ar fi mult mai uşoară. Dacă a existat undeva vreun revoluţionar care spera să treacă fără nici o greutate la orînduirea socialistă, noi putem spune că un astfel de revoluţionar, un astfel de socialist nu face nici două parale.

Noi ştim că trecerea de la capitalism la socialism este o luptă extrem de grea. Şi, totuşi, sîntem gata să suportăm oricîte greutăţi şi să facem o mie de încercări, iar după aceste o mie de încercări să procedăm la încă o nouă încercare. Noi atragem acum toate organizaţiile sovietice la o nouă viaţă creatoare, la ridicarea de forţe noi. Sperăm că, prin atragerea de noi pături, prin organizarea sărăcimii satelor, vom învinge noile greutăţi, şi cu aceasta am ajuns la cea de-a doua sarcină fundamentală.

Am spus că prima noastră idee este aceea a centralizării, care străbate toate decretele noastre. Numai dacă vom strînge toate cerealele şi le vom pune în saci care să fie ai noştri, ai tuturora, vom putea să învingem foametea, şi chiar şi atunci vom avea fiecare doar strictul necesar. În Rusia nu mai există prisosul de altădată, şi trebuie ca comunismul să pătrundă adînc în conştiinţa fiecăruia, pentru ca toţi să privească surplusul de cereale

www.dacoromanica.ro

ca pe un bun al poporului şi cu toţii să se pătrundă de conştiinţa intereselor oamenilor muncii. Dar pentru a atinge acest scop este necesar numai să aplicăm acel mijloc pe care-l propune Puterea sovietică.

Cînd ni se vorbeşte despre alte mijloace, noi răspundem aşa cum am răspuns la şedinţa Comitetului Executiv Central * cînd ni s-a vorbit despre alte căi; noi am răspuns atunci: duceţi-vă la Skoropadski, la burghezie. Învăţaţi-i pe ei asemenea metode ca majorarea preţurilor la cereale şi încheierea unui bloc cu chiaburii; acolo veţi găsi oameni dispuşi să vă asculte. Puterea sovietică însă are să vă spună un singur lucru: greutăţile sînt extraordinar de mari, căutaţi ca la fiecare din ele să răspundeţi cu noi şi noi eforturi de organizare şi de disciplină. Asemenea greutăţi nu pot fi biruite într-o lună. În istoria popoarelor se cunosc cazuri cînd întregi decenii au fost consacrate biruirii unor greutăţi mai mici, şi aceste decenii au intrat în istorie ca cele mai măreţe şi mai rodnice. Niciodată nu veţi reuşi ca, înşirînd insuccesele primei jumătăţi de an şi ale primului an din această mare revoluţie, să semănaţi deprimarea în rîndurile noastre. Noi vom continua să rămînem la vechea noastră lozincă a centralizării, a coordonării, a disciplinei proletare pe scara întregii Rusii.

Cînd ni se spune, aşa cum face Groman în expunerea sa, că „oamenii din detaşamentele voastre care merg să strîngă cereale se dau la băutură şi devin ei înşişi fabricanţi şi negustori clandestini de basamac şi se ţin de jafuri, noi vom răspunde: ştim foarte bine cît de des se întîmplă toate astea, şi în asemenea cazuri noi nu acoperim nimic, nu încercăm să prezentăm lucrurile într-o lumină mai favorabilă, să ne ascundem în dosul unor intenţii şi fraze care ar avea pretenţia să fie de stînga. Se înţelege, clasa muncitoare nu este despărţită printr-un zid chinezesc de vechea societate, de societatea burgheză. Şi, cînd vine revoluţia, nu e ca la moartea unei persoane oarecare, cînd corpul neînsufleţit e pur şi simplu scos afară. Cînd piere vechea societate, cadavrul ei nu poate

* Vezi volumul de faţă, p. 345—364. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fi pus în coşciug şi îngropat în mormînt. El începe să se descompună în mediul nostru, putrezeşte şi ne infectează şi pe noi.

Altfel n-a fost şi nu poate să fie în nici o mare revoluţie din lumea asta. Tocmai acele lucruri împotriva cărora trebuie să luptăm noi pentru a face ca într-o atmosferă îmbîcsită de miasmele cadavrului în descompunere să se menţină şi să se dezvolte mlădiţele noului, tocmai acea situaţie din domeniul publicisticii şi al politicii, acel joc al partidelor politice care, de la cadeţi şi pînă la menşevici, sînt îmbîcsite de aceste miasme ale cadavrului în descompunere, tocmai asemenea mijloace se pregătesc ei să folosească pentru a ne pune beţe în roate. Altfel nu poate să ia naştere niciodată revoluţia socialistă ; şi altfel decît în condiţiile capitalismului în descompunere şi ale unei lupte cumplite împotriva lui nici o ţară nu va trece de la capitalism la socialism. De aceea noi spunem : prima noastră lozincă e centralizarea, iar cea de-a doua este unirea muncitorilor. Uniţi-vă, muncitori, uniţi-vă ! Aceste cuvinte vă spun ceva vechi, care nu pare să vă impresioneze, nu vă aduc nimic nou, nu vă promit succese şarlatăneşti ca acelea cu care încearcă să vă momească cei de teapa lui Kerenski, care în august 1917 a dublat preţurile — aşa cum le-au dublat şi chiar le-au mărit de zece ori burghezii germani —, cei care vă promit succese imediate şi nemijlocite, numai să fiţi cît mai indulgenţi cu chiaburii. Se înţelege că pe această cale nu vom merge, şi spunem : cel de-al doilea mijloc al nostru este vechi, desigur, dar totodată el este un mijloc etern valabil : uniţi-vă ! (A p l a u z e.)

Ne aflăm într-o situaţie grea : Republica sovietică săvîrşeşte, poate, una dintre trecerile ei cele mai dificile. Noi pături de muncitori ne vor veni în ajutor. Noi nu avem poliţie, nu vom avea o castă militară specială şi nu avem alt aparat decît unirea conştientă a muncitorilor. Ei vor scoate Rusia din această situaţie nespus de grea, desperată chiar. (A p l a u z e.) Să se unească muncitorii şi să organizeze detaşamente muncitoreşti, să se organizeze înfometaţii din judeţele neagricole bîntuite de foamete, căci pe ei îi chemăm în ajutor, lor li se

www.dacoromanica.ro

adresează Comisariatul pentru aprovizionare, lor le spunem noi: porniţi în cruciadă pentru strîngerea de cereale, în cruciada împotriva speculanţilor, a chiaburilor şi pentru restabilirea ordinii!

Cruciadele erau nişte campanii în care forţei fizice i se adăuga credinţa în lucruri pe care cu sute de ani în urmă oamenii erau constrînşi, prin diverse torturi, să le considere drept sfinte. Noi însă vrem şi credem, noi sîntem convinşi şi ştim că Revoluţia din Octombrie a făcut ca muncitorii înaintaţi şi ţăranii înaintaţi din rîndurile sărăcimii satelor să considere acum drept lucru sfînt păstrarea puterii lor asupra moşierilor şi capitaliştilor. (Aplauze.) Ei ştiu că pentru înrîurirea maselor populaţiei nu este de ajuns să dispui de forţă fizică. Noi avem nevoie de forţă fizică pentru că noi făurim dictatura, aplicăm măsuri de violenţă împotriva exploatatorilor, şi pe cine nu înţelege acest lucru noi îl respingem cu dispreţ, ca să nu ne pierdem vremea degeaba, discutînd despre forma pe care trebuie s-o capete socialismul. (Aplauze.)

Dar noi spunem: în faţa noastră stă o nouă sarcină istorică. Trebuie să facem în aşa fel ca această nouă clasă istorică să înţeleagă că avem nevoie de detaşamente de agitatori din rîndurile muncitorilor. Avem nevoie de muncitori din diferite judeţe ale guberniilor neproducătoare de cereale. Ei trebuie să vină de acolo ca susţinători conştienţi ai Puterii sovietice şi să consfinţească, să legalizeze războiul nostru pentru aprovizionare, războiul nostru împotriva chiaburilor, războiul nostru împotriva dezordinii, să facă posibilă desfăşurarea unei propagande socialiste, să-i facă pe cei de la sate să fie conştienţi de acea deosebire dintre săraci şi bogaţi care este pe înţelesul fiecărui ţăran şi care constituie izvorul cel mai adînc al forţei noastre, un izvor pe care este greu să-l ridici şi să-l faci să ţîşnească, să ţîşnească din plin, pentru că există la noi numeroşi exploatatori, care îşi subordonează mulţimea prin cele mai diferite procedee, începînd cu coruperea sărăcimii, şi anume dînd posibilitate unor elemente din rîndurile ei să se pricopsească din fabricarea clandestină a basamacului sau să vîndă ce-

www.dacoromanica.ro

reale la preţ de speculă, cîştigînd de fiecare rublă cîteva ruble. Iată prin ce mijloace influenţează chiaburimea şi burghezia de la sate masele !

Noi nu putem să facem vinovată de toate astea sărăcimea, fiindcă ştim că timp de decenii şi de milenii ea s-a aflat în stare de robie, că a îndurat şi jugul iobăgiei şi a cunoscut şi rînduielile care au continuat să existe în Rusia după iobăgie. Noi trebuie să ne ducem la sate nu numai cu arma îndreptată împotriva chiaburilor, dar şi cu o propagandă desfăşurată de muncitori conştienţi, care să ducă acolo forţa lor de organizare. Uniţi-vă, ţărani săraci ! — iată a treia lozincă a noastră. Noi nu căutăm să ne luăm bine cu chiaburii şi nu adoptăm o măsură atît de stupidă ca majorarea preţurilor. Dacă dublăm preţurile, ei o să spună : ne urcă preţurile, înseamnă că-i răzbeşte foamea ; să mai aşteptăm niţel că o să le urce şi mai mult. (A p l a u z e.)

Asta este o cale bătătorită, care constă în a face hatîrul chiaburilor şi speculanţilor : e uşor să porneşti pe această cale şi să înfăţişezi un tablou îmbietor. Intelectualii care îşi zic socialişti sînt gata să ne înfăţişeze asemenea tablouri, şi intelectuali de aceştia avem berechet. Noi însă vă spunem : pe cei ce vor să fie alături de Puterea sovietică, pe cei ce o preţuiesc şi o consideră drept un stat al oamenilor muncii, un stat al clasei exploatate, pe aceia îi chemăm să meargă alături de noi pe o altă cale. Această nouă sarcină istorică este destul de grea. A rezolva această sarcină înseamnă a ridica o nouă pătură, a indica o nouă formă de organizare pentru nişte oameni — din rîndurile celor ce muncesc şi sînt exploataţi — care în majoritatea lor sînt abrutizaţi şi neştiutori, care sînt mai puţin uniţi decît alţii şi abia de acum încolo trebuie să se unească.

În lumea întreagă, detaşamentele înaintate ale muncitorilor de la oraşe, ale muncitorilor industriali, s-au unit în masă. Dar aproape nicăieri în lume nu s-au făcut încă cu tot devotamentul şi cu abnegaţie încercări sistematice de a uni pe aceia care, la sate, în mica producţie agricolă, în uitate colţuri de ţară, trăiesc în întuneric şi sînt abrutizaţi de toate condiţiile lor de viaţă. Avem aici în

www.dacoromanica.ro

faţa noastră o sarcină care îmbină într-un singur obiectiv nu numai lupta împotriva foametei, dar şi lupta pentru întreaga orînduire, care implică profunde şi importante prefaceri, a socialismului. Avem în faţa noastră o astfel de bătălie pentru socialism care merită să-i consacri toate forţele şi să rişti totul pentru ea, fiindcă este o bătălie pentru socialism (aplauze), fiindcă este o bătălie pentru orînduirea celor ce muncesc şi sînt exploataţi.

Pe ţăranii muncitori îi vom privi ca pe nişte partizani ai noştri, care merg pe acelaşi drum cu noi. Pe acest drum ne aşteaptă realizări trainice, şi nu numai trainice, dar şi inalienabile. Iată a treia lozincă a noastră deosebit de importantă !

Acestea sînt, prin urmare, cele trei lozinci fundamentale : centralizarea aprovizionării, unirea proletariatului, organizarea sărăcimii satelor. Şi apelul nostru, apelul Comisariatului nostru pentru aprovizionare către fiecare sindicat, către fiecare comitet de întreprindere, spune : vă este greu, tovarăşi ; atunci ajutaţi-ne, uniţi-vă eforturile voastre cu ale noastre, combateţi orice încălcare a ordinii, orice abatere de la monopolul cerealelor. Aceasta este o sarcină grea ; şi, totuşi, combateţi încă şi încă o dată, pentru a suta şi a mia oară comerţul cu desaga, luptaţi împotriva speculei şi a chiaburimii, şi vom învinge, fiindcă întreaga lor experienţă de viaţă şi toate învăţămintele grele căpătate din insuccesele şi încercările noastre în domeniul aprovizionării vor face ca majoritatea muncitorilor să meargă pe această cale. Ei ştiu că, dacă pe vremea cînd în Rusia nu era încă o lipsă absolută de pîine deficienţele din activitatea organizaţiilor de aprovizionare erau compensate prin acţiuni individuale, izolate, de acum înainte n-o să mai fie aşa. Numai prin eforturi comune, numai prin unirea tuturor acelora care, în oraşele şi guberniile înfometate, au cel mai mult de suferit, vom putea să facem faţă situaţiei, şi aceasta este calea pe care vă cheamă Puterea sovietică : unirea muncitorilor, a detaşamentelor lor înaintate, în vederea agitaţiei la sate şi a unui război pentru cereale împotriva chiaburilor.

www.dacoromanica.ro

Nu departe de Moscova, în guberniile învecinate Kursk, Orel şi Tambov avem încă acum, după calculul unor specialişti, un surplus de cereale de vreo 10 000 000 de puduri. Noi nu sîntem nici pe departe în stare să strîngem aceste surplusuri pentru rezervele noastre de stat şi să le depozităm.

Trebuie să pornim la această treabă cu eforturi sporite. În fiecare uzină unde oamenii se lasă vremelnic cuprinşi de desperare şi unde unii împinşi de chinurile foametei, sînt gata să părăsească poziţiile şi să se lase ademeniţi de lozincile şarlatăneşti ale celor care caută să ne tragă înapoi la metodele lui Kerenski, la o majorare a preţurilor fixe, să meargă muncitorul conştient şi să spună: vedem că unii din voi nu mai au nici o nădejde în Puterea sovietică — veniţi în detaşamentul nostru de agitatori combativi, nu vă lăsaţi impresionaţi de faptul că au fost atîtea cazuri cînd aceste detaşamente s-au destrămat şi s-au apucat de beţie. Vorbind de fiecare caz de acest fel, trebuie să arătăm nu că clasa muncitoare n-ar fi bună de nimic, ci că, deocamdată, ea nu s-a dezbărat încă de lipsurile vechii societăţi, bazate pe jaf şi n-are să se dezbare de ele dintr-o dată. Să ne unim eforturile, să formăm zeci de detaşamente, să îmbinăm acţiunile lor şi să lichidăm aceste lipsuri. Tovarăşi, permiteţi-mi, în încheiere, să vă arăt cîteva telegrame din cele pe care le primeşte atît Consiliul Comisarilor Poporului, cît şi, mai ales, Comisariatul nostru pentru aprovizionare. (Dă citire telegramelor.)

Tovarăşi, în legătură cu criza care domneşte în domeniul aprovizionării, în legătură cu chinurile foametei care bîntuie în toate oraşele, ne este dat să constatăm cum se adevereşte încă o dată proverbul: „Faima bună zace-n casă, iar cea rea umblă voioasă". Vreau să dau citire unor documente primite de organele şi instituţiile Puterii sovietice după emiterea decretului de la 13 mai cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării, în care se spune că noi ne bizuim, ca şi înainte, numai pe proletariat. Telegramele ne informează că la sate s-a şi pornit pe calea unei cruciade împotriva chiaburimii, pe calea organizării sărăcimii satelor în sensul lozincilor noastre. O

www.dacoromanica.ro

dovadă în acest sens ne-o oferă telegramele primite de noi.

N-au decît să sune din toate trîmbiţele lor şi să semene panică din clopotniţa * lor cerevanino-gromanistă, n-au decît să strige cît or vrea cei ce îndeamnă la distrugerea şi la năruirea Puterii sovietice! Cine îşi vede de munca lui nu se va lăsa cît de cît tulburat de această încercare de a provoca panică, ci se va opri asupra faptelor, va vedea că treaba merge şi că se formează mereu noi rînduri, că ele într-adevăr există.

Se creează o nouă formă de luptă împotriva chiaburilor: aceea a unirii sărăcimii, care trebuie ajutată, care trebuie să-şi strîngă rîndurile. Noi trebuie să sprijinim propunerile privind acordarea de prime pentru strîngerea cerealelor. Sîntem de acord să se dea sărăcimii asemenea prime şi am şi introdus o asemenea măsură. Faţă de chiaburi, faţă de criminalii care condamnă populaţia la chinurile foametei şi fac să sufere zeci de milioane de oameni, noi folosim violenţa. Sărăcimii satelor îi dăm tot felul de prime, fiindcă i se cuvin. Ţăranii săraci au obţinut pentru prima oară acces la binefacerile vieţii, şi noi vedem că ei duc o existenţă mai sărăcăcioasă decît aceea a muncitorilor. Acestei sărăcimi noi îi vom da tot felul de prime şi o vom ajuta, dacă ea ne va ajuta pe noi să organizăm predarea cerealelor şi să scoatem cereale de la chiaburi. Şi, pentru ca în Rusia acest lucru să devină o realitate, nu trebuie să precupeţim nici un fel de mijloace.

Pe această cale noi am şi pornit. Experienţa muncitorilor conştienţi va fi dezvoltată şi dusă tot mai departe de noile detaşamente.

Tovarăşi, noi am urnit greul din loc, şi treaba merge. Nu ne aşteptăm la un succes ameţitor, dar un succes tot vom obţine. Noi ştim că intrăm acum într-o perioadă de noi distrugeri, păşim în seria celor mai grele şi mai anevoioase perioade ale revoluţiei. Pe noi nu ne miră cîtuşi de puţin că contrarevoluţia ridică capul, că la fiecare pas creşte, în rîndurile noastre, numărul celor ce

* Joc de cuvinte. Aluzie la Kolokolnikov — de la cuvîntul rusesc *kolokolnca* — clopotniţă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şovăie, numărul celor ce şi-au pierdut nădejdea. Acestora le spunem : lăsaţi încolo şovăielile voastre, puneţi capăt oricăror tendinţe de descurajare, de care caută să profite burghezia, căci este în interesul ei să provoace panică, porniţi la treabă. Noi, cu decretele noastre în domeniul aprovizionării, cu planul nostru care se sprijină pe cei săraci, ne aflăm pe singura cale justă. În faţa noilor sarcini istorice, noi vă chemăm mereu la un nou avînt. Avem de îndeplinit o sarcină nemăsurat de grea, dar — repet încă o dată — ea este deosebit de nobilă. Noi făurim prin lupta noastră bazele unei repartiţii comuniste, creăm într-adevăr o temelie trainică pentru societatea comunistă. Şi acum, cu toţii la muncă ! Vom birui foametea şi vom asigura izbînda socialismului. (Aplauze furtunoase, care se transformă în ovaţii.)

www.dacoromanica.ro

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI

Tovarăşi, cuvîntările rostite de cei care au vorbit din partea diverselor fracţiuni au arătat, după părerea mea, ceea ce era şi de aşteptat.

Cu toată deosebirea care există între bolşevici şi unele partide şi grupuri, noi ne-am convins că puternicul avînt care domneşte în rîndul maselor le face să se unească în lupta împotriva foametei şi că el nu uneşte numai organizaţiile bolşevice. Şi nu ne îndoim că, cu cît va înainta mai mult această luptă împotriva foametei şi cu cît contrarevoluţia, care se ascunde în spatele bandelor cehoslovace şi al celorlalte bande, îşi va dezvălui mai mult intenţiile ei, cu atît mai pronunţată va fi delimitarea ce se produce între cei ce sînt de partea bolşevicilor — masele muncitoare ale muncitorilor şi ţăranilor — şi duşmanii, oricum s-ar numi ei, ale căror argumente le combatem. Aceşti duşmani continuă să invoce aceleaşi argumente vechi, răsuflate, cu privire la pacea de la Brest şi la războiul civil, ca şi cum în cele trei luni care s-au scurs de la încheierea acestei păci evenimentele n-ar fi arătat destul de clar cîtă dreptate au avut cei ce spuneau că numai tactica comuniştilor va aduce poporului pace şi-i va da mînă liberă pentru munca de organizare şi strîngere a rîndurilor, pentru pregătirea unor noi şi mari războaie, care urmează să izbucnească în condiţii cu totul schimbate. Evenimentele au dovedit pe deplin că proletariatul european, care

www.dacoromanica.ro

atunci încă nu putea să ne vină în ajutor, cu fiecare lună ce trece, se poate spune acum fără exagerare, cu fiecare lună ce trece se apropie de situaţia cînd insurecţia va fi recunoscută ca o necesitate şi cînd ea va deveni inevitabilă. Evenimentele au dovedit pe deplin că nu există decît o singură alternativă, care se numeşte pace silnică, prădalnică.

Orice om cu judecată a simţit că la Congresul al III-lea al Sovietelor socialiştii-revoluţionari de dreapta au depus o rezoluţie contrarevoluţionară [152]; orice om cu judecată trebuie să simtă acelaşi lucru şi faţă de rezoluţia menşevicilor, care strigă şi acum: „Jos pacea de la Brest!", şi care se prefac a nu şti ce semnificaţie practică are o asemenea lozincă, şi anume că ei, cu ajutorul rebelilor cehoslovaci [153] şi al unor agenţi năimiţi, vor să ne atragă într-un război cu burghezia germană.

Asupra acuzaţiei ce li se aduce comuniştilor, cum că ei ar fi vinovaţi de foametea care bîntuie azi, nu face să ne oprim. Aşa s-a întîmplat şi în timpul Revoluţiei din Octombrie. Şi nici un socialist sau anarhist — numiţi-l cum vreţi — care nu şi-a pierdut minţile nu va avea cutezanţa să spună în faţa unei adunări, oricare ar fi ea, că se poate ajunge fără război civil la socialism.

Puteţi să parcurgeţi întreaga literatură a tuturor partidelor, fracţiunilor şi grupurilor socialiste cu oarecare răspundere, şi n-o să găsiţi la nici un socialist serios şi cu simţul răspunderii o asemenea inepţie — că socialismul ar putea fi instaurat vreodată altfel decît printr-un război civil şi că moşierii şi capitaliştii ar renunţa de bunăvoie la privilegiile lor. Asta este o naivitate vecină cu prostia. Şi acum, după ce burghezia şi adepţii ei au înregistrat o serie de înfrîngeri, avem prilejul să auzim asemenea mărturisiri, cum este, de pildă, aceea a lui Bogaevski, care a avut acolo, la Don, pentru contrarevoluţie cel mai bun teren din întreaga Rusie şi care a recunoscut şi el că majoritatea poporului este împotriva lor, şi de aceea, fără baionete străine, nici un fel de

www.dacoromanica.ro

uneltiri ale burgheziei nu le vor ajuta la nimic. Iar aici bolşevicii sînt supuşi unor atacuri pe tema războiului civil. A proceda astfel înseamnă a trece de partea burgheziei contrarevoluţionare, oricare ar fi lozincile sub care te-ai ascunde.

Ca şi înainte de revoluţie, noi arătăm şi acum că, într-o perioadă cînd capitalul internaţional pune războiul pe ordinea de zi a istoriei, cînd sute de mii de oameni se prăpădesc, cînd războiul aduce schimbări în moravurile oamenilor şi îi învaţă să rezolve problemele prin forţă militară, într-o asemenea perioadă este mai mult decît straniu să crezi că poţi ieşi din acest război altfel decît prin transformarea lui în război civil. Şi ceea ce se aşteaptă să se producă în Austria, Italia şi Germania arată că războiul va căpăta acolo forme şi mai violente, va fi şi mai înverşunat. O altă cale pentru socialism nu există. Cine duce război împotriva socialismului nu este altceva decît un trădător al socialismului.

În ce priveşte măsurile în domeniul aprovizionării, mi s-a atras atenţia că nu m-am oprit în mod amănunţit asupra lor. Dar asta nu intra de loc în atribuţia mea. Raportul cu privire la situaţia în domeniul aprovizionării a fost prezentat de colegii mei [154], care s-au ocupat în mod special de această problemă, şi s-au ocupat de ea nu luni de zile, ci ani de-a rîndul, au studiat-o nu numai în cancelariile de la Petrograd şi Moscova, dar şi pe teren, şi s-au ocupat în mod practic de modul cum trebuie înmagazinate cerealele, cum trebuie amenajate bazele de recepţie ş.a.m.d. Aceste rapoarte au fost prezentate la C.E.C. din Rusia şi la Sovietul din Moscova, şi acolo există materiale în legătură cu această problemă. Cît priveşte critica concretă şi indicaţiile practice, ele nu intrau în atribuţia mea. Atribuţia mea era să schiţez, sub aspectul ei principial, sarcina care stă în faţa noastră, şi eu n-am auzit aici vreo critică cît de cît demnă de atenţie sau vreo observaţie judicioasă asupra căreia să fie cazul că fac o apreciere principială. În încheiere,

www.dacoromanica.ro

tovarăşi, îmi exprim convingerea — şi sînt sigur că aceasta este şi convingerea imensei majorităţi — că sarcina adunării noastre nu este să adopte o anumită rezoluţie, cu toate că şi acest lucru este, fără îndoială, important, fiindcă va arăta cum ştie proletariatul să-şi unească forţele sale, dar asta e puţin, e prea puţin : noi trebuie să rezolvăm acum sarcini practice.

Noi ştim — şi îndeosebi tovarăşii muncitori ştiu — că în viaţa practică, la fiecare pas, în fiecare uzină, la fiecare adunare, la fiecare îngrămădire întîmplătoare de oameni pe stradă, se pune mereu aceeaşi problemă a foametei şi că ea devine o preocupare tot mai acută. Şi de aceea principala noastră sarcină trebuie să fie ca şi această adunare, la care ne-am întrunit împreună cu reprezentanţii C.E.C. din Rusia, ai Sovietului de deputaţi din Moscova şi ai sindicatelor, să servească drept punct de plecare pentru o cotitură radicală în întreaga noastră muncă practică. Tot restul trebuie subordonat în întregime preocupării ca propaganda şi agitaţia noastră, munca noastră organică, să se desfăşoare cu succes, ca pe primul plan să fie pusă în întregime lupta împotriva foametei, ca această problemă să fie în întregime legată de aceea a unui război proletar — de o fermitate necruţătoare — împotriva chiaburilor şi speculanţilor.

Comisariatul nostru pentru aprovizionare s-a adresat de pe acum comitetelor de întreprindere, sindicatelor şi marilor centre proletare în care trebuie să acţionăm nemijlocit, şi care reprezintă strînsele şi numeroasele legături ce unesc pe muncitorii din Moscova cu sutele de mii de muncitori organizaţi de la fabricile şi uzinele din toate regiunile industriale mai importante.

Noi trebuie să folosim şi mai mult acest mijloc.

Situaţia este critică. Foametea nu numai că ameninţă, dar a şi venit. Trebuie ca fiecare muncitor şi fiecare activist de partid să-şi pună imediat în mod practic sarcina de a schimba principala direcţie a activităţii sale.

www.dacoromanica.ro

Cu toţii, în uzine şi în rîndul maselor, trebuie să pornim imediat la muncă practică! Această muncă ne va da o sumedenie de indicaţii practice, care ne vor dezvălui metode mult mai bogate, şi totodată ea va scoate la iveală şi va ridica forţe noi. Cu aceste forţe vom desfăşura o muncă amplă. Şi sîntem ferm convinşi că viitoarele trei luni, care vor fi cu mult mai grele decît cele precedente, vor servi la călirea forţelor noastre, ne vor duce la victoria deplină asupra foametei şi vor înlesni înfăptuirea tuturor planurilor Puterii sovietice. (Aplauze furtunoase.)

www.dacoromanica.ro

3

PROIECT DE REZOLUŢIE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI [155]

C.E.C. din Rusia, Sovietul de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor şi ostaşilor roşii, Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia şi reprezentanţii sindicatelor, ai comitetelor de întreprindere şi ai altor organizaţii muncitoreşti, întruniţi în această şedinţă comună, ţin să atragă atenţia tuturor muncitorilor şi ţăranilor muncitori că foametea, care a cuprins numeroase regiuni din ţară, cere din partea noastră cele mai hotărîte şi mai ferme măsuri pentru combaterea acestei calamităţi.

Duşmanii Puterii sovietice, moşierii, capitaliştii, chiaburii şi numeroasele lor codiţe, vor să profite de această calamitate pentru a pune la cale tulburări, pentru a agrava ruina şi dezorganizarea, pentru a răsturna Puterea sovietică, a readuce vechile rînduieli de aservire şi robire a oamenilor muncii, a restaura puterea moşierilor şi capitaliştilor, aşa cum au făcut în Ucraina.

Numai o supremă încordare a tuturor forţelor clasei muncitoare şi ale ţărănimii muncitoare poate să salveze ţara de foamete şi să asigure cuceririle revoluţiei împotriva oricăror tentative ale claselor exploatatoare.

Considerăm că politica fermă dusă de Puterea sovietică în lupta împotriva foametei este absolut justă şi singura adevărată.

Numai o ordine revoluţionară de fier în toate domeniile vieţii, şi mai cu seamă în transportul feroviar şi

www.dacoromanica.ro

fluvial, numai disciplina de fier a muncitorilor, numai ajutorul neprecupeţit dat de ei prin detaşamentele lor de agitatori şi de luptători împotriva burgheziei, împotriva chiaburilor, şi numai organizarea de sine stătătoare a sărăcimii satelor pot salva ţara şi revoluţia.

La o asemenea muncă, înfrăţită şi unită, care să învingă ruina, neorînduiala şi acţiunile răzleţe, chemăm pe toţi muncitorii şi ţăranii.

Scris la 4 iunie 1918

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL ÎNVĂŢĂTORILOR ŞI PROFESORILOR INTERNAŢIONALIŞTI DIN RUSIA 5 IUNIE 1918 [156]

REZUMAT AL PROCESULUI-VERBAL

(Congresul îl întîmpină pe tovarăşul Lenin cu ovaţii furtunoase.) Lenin salută congresul în numele Consiliului Comisarilor Poporului şi spune că corpul didactic, care înainte a trecut destul de încet la conlucrare cu Puterea sovietică, se convinge acum tot mai mult că această conlucrare este necesară. Asemenea transformări — din adversari ai Puterii sovietice în partizanii ei — sînt foarte numeroase şi în alte pături ale societăţii.

Armata învăţătorilor şi profesorilor trebuie să-şi pună sarcini foarte importante în domeniul răspîndirii culturii, şi în primul rînd să devină principala armată a învăţămîntului socialist. Viaţa, ştiinţa trebuie să nu mai fie subordonate capitalului, trebuie să fie scoase de sub jugul burgheziei. Nu este admisibil să te limitezi la cadrul activităţii îngust-didactice. Învăţătorii şi profesorii trebuie să se contopească cu întreaga masă luptătoare a oamenilor muncii. Noii pedagogii îi revine sarcina de a lega activitatea didactică de sarcina organizării socialiste a societăţii.

Trebuie spus că cea mai mare parte din intelectualii vechii Rusii se dovedesc a fi nişte adversari făţişi ai Puterii sovietice, şi nu încape îndoială că nu va fi uşor să învingem greutăţile pe care le creează o asemenea situaţie. Procesul de frămîntare în masele largi ale corpului didactic abia începe, şi adevăraţii dascăli legaţi

www.dacoromanica.ro

de popor nu trebuie să se închisteze în cadrul organizaţiei lor, al Asociaţiei lor generale, ci să meargă, plini de încredere, să desfăşoare propagandă în sînul maselor. Această cale duce la lupta comună a proletariatului şi a corpului didactic pentru victoria socialismului. (Îndelungate aplauze prelungite ale întregii asistenţe, Lenin părăseşte Adunarea.)

S-a publicat o dare de seamă la 6 iunie 1918, în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 114, şi un rezumat al procesului-verbal în 1918, în „Revista Uniunii generale a învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti din Rusia" nr. 1

Se tipăreşte după textul culegerii

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA BIBLIOTECILOR

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [157]

Consiliul Comisarilor Poporului atrage atenţia Comisariatului pentru învăţămîntul public că nu manifestă suficientă preocupare pentru o bună organizare a bibliotecilor din Rusia şi îl însărcinează să ia imediat cele mai energice măsuri, în primul rînd, pentru centralizarea organizării bibliotecilor şi, în al doilea rînd, pentru introducerea sistemului elveţiano-american.

Comisariatului pentru învăţămîntul public i se recomandă să prezinte Consiliului Comisarilor Poporului, de două ori pe lună, o dare de seamă din care să reiasă ce s-a făcut în mod practic în acest domeniu.

Scris la 7 iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ÎMBUNĂTĂŢIREA TRANSPORTULUI FEROVIAR

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [158]

După schimbul de păreri cu privire la îmbunătăţirea transportului feroviar, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăşte : tov. Nevski să fie însărcinat ca, după o consfătuire cu colegii săi care duc în mod riguros o politică sovietică cu adevărat socialistă, iar nu sindicalistă, să prezinte în cel mai scurt timp Consiliului Comisarilor Poporului propuneri practice cu privire la lupta împotriva sindicalismului şi a lipsei de disciplină, cu privire la măsurile pentru descoperirea şi urmărirea celor ce încalcă politica sovietică, cu privire la măsurile în vederea stabilirii răspunderii precise a fiecărei persoane oficiale pentru îndeplinirea cu succes practic a îndatoririlor ce-i revin, cu privire la măsurile pentru atragerea la munca de conducere a unor tovarăşi capabili.

Desemnarea unui Colegiu în cadrul Comisariatului căilor de comunicaţie să fie amînată, deoarece decretul n-a fost încă publicat [159].

Scris la 14 iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA DETAŞAMENTELE DE APROVIZIONARE

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNĂRI MUNCITOREŞTI DIN MOSCOVA 20 IUNIE 1918 [160]

SCURTĂ DARE DE ŞEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

După vizitele făcute în cartierele muncitoreşti din Moscova, am ajuns la convingerea fermă că toate masele muncitoreşti sînt pătrunse de ideea necesităţii de a forma detaşamente de aprovizionare. „Neîncredere" manifestă doar muncitorii tipografi, care trăiesc de obicei mai bine decît ceilalţi, şi asta pe seama burgheziei, care otrăveşte minţile oamenilor săraci cu calomniile pe care le lansează în presa ei. Atitudinea conştientă a unor mase largi de muncitori faţă de o problemă atît de esenţială a revoluţiei ruse cum este lupta împotriva foametei îmi permite să cred că Rusia socialistă nu se va lăsa doborîtă de eşecurile temporare şi va învinge ruina economică lăsată de vechiul regim. Chiar dacă nu vom reuşi să terminăm repede cu cehoslovacii (ceea ce este foarte puţin probabil), marile rezerve de cereale dosite de chiaburi în guberniile Voronej, Orel şi Tambov ne vor da posibilitatea să rezistăm ultimele două luni grele care mai sînt pînă la noua recoltă. Aprovizionarea este problema cea mai arzătoare a revoluţiei noastre. Toţi muncitorii, fără excepţie, trebuie să înţeleagă că lupta pentru pîine este o problemă a lor.

Detaşamentele de aprovizionare îşi pun ca sarcină numai să ajute la strîngerea surplusurilor de cereale de la chiaburi, şi nu să se dedea la un jaf general (cum încearcă să acrediteze duşmanii noştri care vor să sperie dinainte pe săteni)... În schimbul cerealelor se vor oferi în mod obligatoriu textile, aţă, obiecte de uz casnic şi unelte agricole.

www.dacoromanica.ro

Se vor lua măsuri ca în detaşamentele care merg la sate să nu poată pătrunde diferiţi huligani şi escroci, care caută întotdeauna să pescuiască în apă tulbure. Mai bine să se trimită acolo oameni mai puţini, dar care să fie potriviţi pentru treaba asta.

S-a întîmplat, ce-i drept, ca în unele detaşamente să pătrundă muncitori lipsiţi de fermitate, slabi de înger, pe care chiaburii îi cumpărau cu basamac. Dar în această privinţă s-au luat măsuri... Trebuie ca despre fiecare muncitor care pleacă cu un detaşament să se culeagă informaţii precise cu privire la trecutul său. Este necesar să se ceară informaţii la comitetul de întreprindere, la sindicat, precum şi la celulele de partid, pentru a şti cum se comportă omul căruia clasa muncitoare îi încredinţează o misiune atît de importantă.

În multe uzine, tovarăşii membri de partid nu vor să primească în detaşament oameni „fără de partid". O asemenea atitudine nu este de loc justă. Un om „fără de partid", dar de o cinste ireproşabilă, care n-are nimic rău la activul lui, poate fi un tovarăş foarte preţios în cruciada pentru cereale întreprinsă de înfometaţi.

Unor asemenea detaşamente conştiente Consiliul Comisarilor Poporului le va da cel mai larg ajutor, atît în bani şi textile, cît şi în arme.

Important este însă ca muncitorii să pornească cu toată energia şi cît mai repede cu putinţă această acţiune de importanţă vitală pentru ei — lupta împotriva foametei !...

„Bednota" nr. 69 din 21 iunie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA CLUBUL DIN SOKOLNIKI 21 IUNIE 1918

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Aplauze furtunoase.) Partidul nostru şi-a propus să organizeze astăzi la Moscova un număr cît mai mare de mitinguri, pentru a atrage atenţia clasei muncitoare asupra situaţiei în care se află Puterea sovietică şi a-i arăta ce eforturi trebuie să depună pentru a ieşi biruitoare din situaţia care s-a creat.

Dv. ştiţi că în ultimele luni şi chiar în ultimele săptămîni contrarevoluţia a ridicat capul. Socialiştii-revoluţionari de dreapta şi menşevicii acuză Puterea sovietică că a trădat şi trădează Rusia în folosul imperialismului german.

Dar noi am văzut foarte bine ce s-a întîmplat şi se întîmplă în Caucaz, unde menşevicii caucazieni au încheiat alianţă cu imperialismul turc, şi în Ucraina, unde socialiştii-revoluţionari de dreapta ucraineni au încheiat alianţă cu imperialismul german. Acolo, tovarăşi, nu numai că au fost reduse la zero toate cuceririle Puterii sovietice, nu numai că sînt arestaţi şi împuşcaţi muncitori cărora le-au fost răpite toate drepturile cucerite, dar a fost adus la putere Skoropadski. Firește, toate aceste măsuri ale actualilor conducători nu pot să le atragă simpatia clasei muncitoare. Iată de ce, în momentul de faţă, contrarevoluţia îşi pune toată nădejdea în starea de oboseală a poporului rus, în foamete. Ea face ultimele încercări de a răsturna Puterea sovietică.

Acum contrarevoluţia s-a agăţat de cehoslovaci, care, trebuie spus, nu merg în nici un caz împotriva Puterii sovietice. Împotriva Puterii sovietice nu merg ceho-

www.dacoromanica.ro

slovacii, ci corpul lor ofiţeresc contrarevoluţionar. Cu ajutorul acestui corp ofiţeresc imperialismul încearcă să atragă Rusia în măcelul mondial, care continuă.

Şi este caracteristic că, de îndată ce undeva puterea trece în mîinile menşevicilor şi ale socialiştilor-revoluţionari de dreapta, imediat se vede că ei vor să ne fericească cu vreun Skoropadski oarecare. Dar de îndată ce masele îşi dau bine seama unde le-au adus menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de dreapta, aceştia rămîn fără sprijinul lor.

Ei sînt părăsiţi. Atunci, recurg la o ultimă speranţă: încep să speculeze foametea şi, cînd nici aşa nu reuşesc să facă nimic, nu se dau în lături de la asemenea procedee ca asasinatul mişelesc.

Ştiţi cu toţii că a fost asasinat un vechi activist, tovarăşul Volodarski, care pentru convingerile sale a avut de îndurat suferinţe şi privaţiuni. S-ar putea, firește, ca ei să reuşească să mai asasineze cîţiva militanţi activi ai Puterii sovietice, dar asta va duce doar la întărirea autorităţii ei în sînul maselor şi va constitui pentru noi un îndemn să apărăm cu şi mai multă hotărîre cuceririle noastre.

În momentul de faţă sînt două împrejurări care pun Republica sovietică într-o situaţie deosebit de grea: foametea şi situaţia internaţională.

Situaţia internaţională este grea pentru că imperialismul german, francez şi englez aşteaptă doar momentul potrivit pentru a se năpusti din nou asupra Republicii sovietice. Sarcina partidului nostru este de a răsturna jugul capitalismului; această răsturnare poate să se producă numai printr-o revoluţie internaţională. Dar, tovarăşi, dv. trebuie să înţelegeţi că revoluţiile nu se fac la comandă. Noi ne dăm seama că pentru Republica rusă s-a creat o asemenea situaţie, că clasa muncitoare din această ţară a reuşit cea dintîi să răstoarne jugul capitalului şi al burgheziei, şi sîntem conştienţi că ea a reuşit să facă acest lucru nu pentru că ar fi mai dezvoltată şi ar fi ideală, ci pentru că ţara noastră este deosebit de înapoiată.

www.dacoromanica.ro

Capitalismul va fi definitiv răsturnat atunci cînd cel puţin cîteva ţări se vor uni pentru a porni la un asemenea asalt. Şi noi ştim că în toate ţările, cu toate rigorile cenzurii, am reuşit să facem ca la toate adunările, ori de cîte ori se pomeneşte de partidul comuniştilor sau se pronunţă numele Republicii ruse, să izbucnească explozii de entuziasm. (Aplauze furtunoase.)

Şi noi spunem că, atîta timp cît acolo, în Apus, continuă încă măcelul mondial, sîntem asiguraţi. Orice urmări ar putea să aibă războiul, el va provoca inevitabil o revoluţie, care este şi va fi aliatul nostru.

După ce a făcut o caracterizare a grelei situaţii a Rusiei sovietice, care în afară este înconjurată de duşmani, iar înăuntru este supusă asaltului contrarevoluţiei, Lenin trece la problema foametei.

Revoluţia noastră face să se cutremure clasele imperialiste, care îşi dau limpede seama că existenţa lor depinde de împrejurarea dacă capitalul lor se va menţine sau nu ; de aceea noi trebuie să ne menţinem pe poziţie şi să mergem mînă în mînă cu clasa cu care am luptat pentru cuceririle Revoluţiei din Octombrie.

La lupta împotriva foametei mergem împreună cu aceeaşi clasă.

Acum este necesar ca timp de o lună, o lună şi jumătate sau două luni — care vor fi cele mai grele — să facem uz de toate forţele şi de toată energia.

În viaţa popoarelor au fost momente cînd puterea de stat a trecut în mîinile clasei muncitoare, dar aceasta n-a fost în stare s-o păstreze. Noi însă putem să facem acest lucru, pentru că avem Puterea sovietică, care uneşte clasa muncitoare angajată în lupta pentru făurirea soartei sale.

Oricît de grea ar fi situaţia noastră, oricîte comploturi ar pune la cale socialiştii-revoluţionari de dreapta împreună cu cehoslovacii, noi ştim că chiar şi în guberniile din jurul capitalei există cereale. Şi aceste cereale tre-

www.dacoromanica.ro

buie să le luăm şi în acelaşi timp să păstrăm şi să întărim alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea săracă.

Detaşamentele de ostaşi roşii pleacă de la centru cu cele mai bune intenţii, dar uneori, ajungînd la destinaţie, cedează ispitei şi se apucă de jaf şi beţie. Vinovat de această situaţie este măcelul de patru ani, care a vîrît pentru un timp îndelungat pe oameni în tranşee şi i-a silit ca, sălbăticindu-se, să se măcelărească unii pe alţii. Această sălbăticire se observă în toate ţările. Vor trece ani de zile pînă cînd oamenii vor înceta să mai fie fiare şi vor căpăta un chip omenesc.

Ne adresăm muncitorilor cu îndemnul de a-şi desfăşura toate forţele.

Cînd citesc ştirea că în judeţul Usman din gubernia Tambov un detaşament de aprovizionare cedează ţăranilor săraci 3 000 de puduri de cereale din cele 6 000 rechiziţionate, eu afirm că, chiar dacă mi s-ar dovedi că pînă în momentul de faţă în Rusia nu există decît un singur detaşament de acest fel, aş spune totuşi că Puterea sovietică îşi îndeplineşte misiunea ei [161]. Fiindcă în nici un stat nu există un asemenea detaşament. (Aplauze furtunoase.)

Burghezia îşi cunoaşte bine interesele şi face tot ce-i stă în putinţă pentru a şi le apăra. Ea îşi dă seama că, dacă în toamna asta, la strîngerea recoltei, ţăranii vor culege, pentru prima oară după lungi secole, roadele propriei lor munci şi vor aproviziona clasa oamenilor muncii de la oraşe, se vor prăbuşi toate speranţele ei în restaurare şi se va întări Puterea sovietică. Tocmai de aceea se şi agită acum burghezia.

Este necesar să ne încordăm toate puterile în lupta împotriva ţăranilor bogaţi, împotriva speculanţilor şi a burgheziei de la oraşe.

Unul dintre cele mai mari neajunsuri de care suferă revoluţia noastră este sfiala muncitorilor noştri, care sînt şi astăzi convinşi că statul poate fi condus numai de „somităţi"... de somităţi în materie de jaf.

www.dacoromanica.ro

Dar în fiecare fabrică, în fiecare uzină există, printre muncitori, oameni de ispravă. Nu importă dacă ei sînt fără de partid ; dv. trebuie să-i uniţi şi să-i sudaţi, iar statul va face tot ce-i stă în putinţă pentru a le asigura succesul în munca lor, care e atît de grea. (Aplauze furtunoase.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 127 şi 128 din 22 şi 23 iunie 1918
„Pravda" nr. 126 din 23 iunie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în „Izvestiia C.E.C. din Rusia", confruntat cu cel din „Pravda"

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DETAŞAMENTELOR DE APROVIZIONARE [162]

Întrucît este prea tîrziu pentru ca un delegat al Comisariatului pentru aprovizionare să poată merge la congres, rog să i se comunice acestuia următoarele: participanţii la congres care sînt adepţi ai Puterii sovietice trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, că monopolul cerealelor este aplicat în mod concomitent cu monopolul textilelor şi al altor produse de consum din cele mai importante, iar în al doilea rînd că cererea de a se desfiinţa monopolul cerealelor este o manevră politică a păturilor contrarevoluţionare, care caută să smulgă din mîinile proletariatului revoluţionar sistemul de reglementare a preţurilor prin monopol, care constituie unul dintre cele mai importante mijloace de trecere treptată de la schimbul de mărfuri capitalist la schimbul de produse socialist. Explicaţi celor de faţă că, pentru lupta împotriva foametei, desfiinţarea monopolului la cereale nu numai că nu este indicată, dar este chiar dăunătoare; un exemplu în acest sens ne oferă Ucraina, unde Skoropadski a desfiinţat monopolul cerealelor şi, ca urmare, după cîteva zile specula cu cereale a căpătat proporţii de-a dreptul colosale, astfel că proletariatul ucrainean rabdă acum de foame mai rău decît pe vremea monopolului.

Arătaţi că singurul mijloc sigur pentru mărirea raţiilor de pîine este aplicarea hotărîrii Consiliului Comisarilor Poporului de a rechiziţiona cu forţa cereale de la chiaburi şi de a le da populaţiei sărace de la oraşe şi sate. Pentru aceasta este necesar ca cei săraci să intre

www.dacoromanica.ro

mai repede şi cu mai multă hotărîre în rîndurile armatei de aprovizionare, înfiinţată de Comisariatul poporului pentru aprovizionare.

Propuneţi congresului să înceapă imediat să desfăşoare o muncă de agitaţie în rîndurile muncitorilor pentru a-i convinge să se înroleze în armata de aprovizionare de pe lîngă Sovietul de deputaţi din Penza, călăuzindu-se după următoarele reguli: 1) fiecare fabrică dă cîte un om la fiecare 25 de muncitori; 2) înscrierea celor care şi-au exprimat dorinţa de a intra în armata de aprovizionare se va face de către comitetul de întreprindere, care întocmeşte, în dublu exemplar, lista nominală a celor mobilizaţi: un exemplar va fi înaintat Comisariatului poporului pentru aprovizionare, iar celălalt va rămîne la Comitetul de întreprindere; 3) lista trebuie să fie însoţită de referinţe pentru fiecare candidat în ce priveşte conştiinciozitatea lui personală şi disciplina revoluţionară, referinţe care vor fi date de comitetul de întreprindere, de organizaţia sindicală, de un organ sovietic sau de reprezentanţi de răspundere ai unor instituţii sovietice. Alegerea celor ce urmează să intre în armata de aprovizionare trebuie să se facă în aşa fel ca nici o pată, oricît de mică, să nu murdărească mai tîrziu numele celor ce se duc la sate ca să lupte împotriva unui grup restrîns de jefuitori chiaburi, pentru a salva de la foamete masele de milioane de oameni ai muncii.

Tovarăşi muncitori, numai în felul acesta va fi evident pentru toată lumea că rechiziţionarea cerealelor de la chiaburi nu înseamnă jaf, ci este o datorie revoluţionară faţă de masele muncitoreşti şi ţărăneşti care luptă pentru socialism!

4) În fiecare fabrică, cei mobilizaţi aleg din rîndul lor un reprezentant, care ia toate măsurile organizatorice necesare pentru ca cei propuşi de fabrică să facă parte din armata de aprovizionare, să fie înrolaţi în mod efectiv de către Comisariatul poporului; 5) cei înrolaţi în armată primesc salariul pe care-l aveau înainte, precum şi hrană şi echipament începînd din ziua intrării lor efective în armată; 6) cei înrolaţi în armată îşi iau obligaţia de a îndeplini riguros instrucţiunile ce vor fi

www.dacoromanica.ro

date de Comisariatul poporului pentru aprovizionare, atunci cînd detaşamentele vor fi trimise pe teren, şi sînt subordonaţi comisarilor acestor detaşamente. Sînt convins că, dacă în fruntea detaşamentelor de rechiziţie şi aprovizionare vor fi puşi socialişti convinşi, devotaţi Revoluţiei din Octombrie, ei vor şti să organizeze comitetele sărăcimii [163] şi, împreună cu ele, vor putea să ia cereale de la chiaburi şi fără să facă uz de forţă armată.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului, *Lenin*

27 iunie 1918

Publicat în iulie 1918, în revista „Izvestiia Narodnogo Komissariata po Prodovolstviu" nr. 10—11

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

CONFERINŢA A IV-A A SINDICATELOR ŞI A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE DIN MOSCOVA [164]

27 IUNIE — 2 IULIE 1918

Scurte dări de seamă au fost publicate la 28 şi 29 iunie 1918, în „Pravda" nr. 130 şi 131 şi în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 132 şi 133

Publicat în întregime în 1918, în cartea : „Procesele-verbale ale Conferinţei a IV-a a comitetelor de întreprindere şi a sindicatelor din oraşul Moscova". Ed. Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia

Se tipăreşte după textul cărţii, confruntat cu stenograma

www.dacoromanica.ro

1
RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL
27 IUNIE

(Apariţia tovarăşului Lenin este întîmpinată cu aplauze furtunoase, îndelung prelungite.) Tovarăşi, ştiţi, desigur, cu toţii că asupra ţării noastre s-a abătut acum o mare calamitate: foametea. Înainte de a trece la problema măsurilor necesare pentru combaterea acestei calamităţi, care tocmai acum s-a agravat cel mai mult, trebuie în primul rînd să punem problema principalelor cauze care au provocat-o. Cînd punem această problemă, trebuie să ne spunem şi să luăm aminte că nu numai asupra Rusiei, dar şi asupra tuturor celorlalte ţări, chiar şi a celor mai înaintate şi mai civilizate, s-a abătut acum o asemenea calamitate.

În cursul ultimelor decenii, şi mai ales acum, în timpul revoluţiei, nu o dată s-a întîmplat în Rusia ca foametea să lovească regiuni întregi ale acestei ţări agrare, în care imensa majoritate a ţărănimii ruse era ruinată şi apăsată de jugul ţarilor, moşierilor şi capitaliştilor. Dar şi în ţările Europei occidentale bîntuie aceeaşi calamitate. Timp de decenii şi chiar de secole, multe din aceste ţări n-au ştiut ce înseamnă foametea, atît de mult îşi dezvoltaseră ele agricultura şi atît de bine se aprovizionaseră cu imense cantităţi de cereale importate acele ţări europene cărora nu le ajungeau propriile lor cereale. Iar acum, în secolul al XX-lea, cînd tehnica cunoaşte un progres şi mai însemnat, cînd asistăm la adevărate minuni în domeniul invenţiilor şi la folosirea pe scară uriaşă a maşinilor şi a electricităţii,

www.dacoromanica.ro

a noilor motoare cu combustie internă în agricultură, vedem că în toate ţările europene, fără excepţie, asupra popoarelor s-a abătut aceeaşi calamitate: foametea. S-ar părea că, odată ajunse la civilizaţie şi cultură, ţările se întorc iarăşi la barbaria epocii preistorice, trec iarăşi printr-o situaţie cînd moravurile se sălbăticesc şi oamenii, în lupta lor pentru o bucată de pîine, se transformă în fiare. Prin ce se explică această cotitură spre barbarie care se observă azi într-o serie întreagă de ţări europene, în cea mai mare parte din ele? Ştim cu toţii că ea se datoreşte războiului imperialist, un război care de patru ani de zile sfîşie omenirea şi care a răpit pînă acum popoarelor mai mult — mult mai mult — de zece milioane de vieţi tinere, un război care a fost provocat de hrăpăreţii capitalişti şi care urmează să decidă cine, care dintre marii tîlhari — cel englez sau cel german — va domina lumea, va dobîndi colonii, va sugruma popoarele mici.

Acest război, care a cuprins aproape tot globul pămîntesc şi a înghiţit cel puţin zece milioane de vieţi omeneşti, fără a pune la socoteală milioanele de mutilaţi, schilodiţi şi bolnavi, şi care, în afară de aceasta, a smuls de la munca productivă milioane de forţe din cele mai bune şi mai sănătoase, a făcut ca omenirea să se afle azi într-o stare de completă barbarie. S-a împlinit ceea ce au prevăzut ca pe cel mai rău, mai chinuitor şi mai înspăimîntător sfîrşit al capitalismului numeroşi scriitori de orientare socialistă, care spuneau: societatea capitalistă, care este bazată pe uzurparea proprietăţii private asupra pămîntului, a fabricilor, a uzinelor şi a uneltelor de către un mănunchi de capitalişti, de monopolişti, se va transforma într-o societate socialistă, singura care e în stare să pună capăt războiului, deoarece „civilizata", „cultivata" lume capitalistă se îndreaptă spre un dezastru nemaipomenit, care este în stare să surpe — şi va surpa în mod inevitabil — toate temeliile vieţii civilizate. Repet, nu numai în Rusia, dar şi în ţări din cele mai înaintate, din cele mai civilizate, cum este Germania, în care productivitatea muncii este incomparabil mai ridicată, care poate să aprovizioneze din belşug lumea cu

www.dacoromanica.ro

mijloace tehnice și care, avînd încă legături libere cu țări îndepărtate, poate să-și aprovizioneze populația ei cu produse alimentare, vedem că oamenii îndură o foamete incomparabil mai bine organizată, eșalonată pe un timp mai îndelungat decît în Rusia, dar o foamete și mai grea, și mai chinuitoare. Capitalismul a dus la un dezastru atît de greu și de chinuitor, încît acum este absolut limpede pentru toată lumea că actualul război nu se poate termina fără o serie de revoluții din cele mai grele și mai sîngeroase, dintre care revoluția rusă a fost doar prima, constituind doar începutul.

Dv. ați auzit acum știrea că la Viena, bunăoară, se formează pentru a doua oară un Soviet de deputați ai muncitorilor și că pentru a doua oară populația muncitoare a intrat acum într-o grevă de masă aproape generală [165]. Aflăm că în orașe care pînă acum erau un model de ordine, de cultură și civilizație capitalistă, cum e Berlinul, devine periculos să ieși pe stradă după ce s-a lăsat întunericul, deoarece, în ciuda celor mai aspre măsuri de urmărire și a pazei celei mai severe, războiul și foamea i-au adus și acolo pe oameni într-o stare de completă sălbăticie, i-au împins într-o asemenea stare de anarhie și de revoltă, că în toate statele înaintate, civilizate, nu numai specula, dar și jaful direct, războiul direct pentru o bucată de pîine se află azi la ordinea zilei.

Tovarăși, dacă constatăm că din această cauză acum la noi, în Patria noastră, s-a creat o situație grea, chinuitoare în legătură cu foametea, trebuie să explicăm acelor oameni cu totul orbi și ignoranți — care sînt puțin numeroși, dar care mai există totuși — cauzele principale, fundamentale ale foametei. La noi mai poți întîlni încă oameni care judecă în felul următor: pe vremea țarului era totuși pîine, dar a venit revoluția și acum nu mai găsești de loc. Și e de înțeles că pentru niște babe de la țară întreaga dezvoltare a istoriei din cursul ultimilor zece ani ar putea, într-adevăr, să se reducă la constatarea că înainte era pîine, iar acum nu este. Așa ceva este de înțeles, fiindcă foametea este o calamitate care înlătură, împinge la o parte toate cele-

www.dacoromanica.ro

lalte probleme şi numai ea este pusă pe primul plan şi ei îi sînt subordonate toate celelalte preocupări. Este limpede însă că sarcina noastră, a muncitorilor conştienţi, este să explicăm maselor celor mai largi, să explicăm fiecărui om din rîndurile maselor muncitoare de la oraşe şi de la sate care este principala cauză a foametei, pentru că, dacă nu explicăm acest lucru, nu putem crea nici în rîndurile noastre şi nici în sînul maselor muncitoare o atitudine justă, nu putem face ca ele să înţeleagă cum trebuie răul pricinuit de foamete, nu putem făuri acea orientare şi hotărîre fermă care este necesară pentru combaterea acestei calamităţi. Dar dacă nu uităm că această calamitate a fost provocată de războiul imperialist, că astăzi pînă şi ţările cele mai bogate trec printr-o foamete nemaipomenită şi că marea majoritate a maselor muncitoare îndură cele mai grele chinuri; dacă nu scăpăm din vedere că de patru ani de zile acest război imperialist sileşte pe muncitorii din diferite ţări să-şi verse sîngele spre folosul capitaliştilor, spre satisfacerea poftei lor de cîştig; dacă ţinem seama că, cu cît acest război se prelungeşte, cu atît şansele de a ieşi din război sînt mai slabe, — vom înţelege ce forţă gigantică, nemăsurat de mare, trebuie imprimată acestei mişcări.

Războiul acesta ţine de aproape patru ani de zile. Rusia a ieşit din război şi, fiindcă este singura ţară care a făcut acest pas, s-a pomenit prinsă între două bande de tîlhari imperialişti, care caută fiecare să profite de faptul că Rusia este, vremelnic, fără apărare şi dezarmată, pentru a o sfîşia şi sugruma. Războiul acesta ţine de patru ani de zile. Tîlharii imperialişti germani au repurtat o serie de victorii şi continuă să înşele pe muncitorii lor, dintre care o parte au fost corupţi de burghezie, au trecut de partea imperialiştilor şi repetă mîrşava şi sîngeroasa minciună a apărării patriei, cînd ştiut este că în realitate soldaţii germani apără interesele egoiste şi hrăpăreţe ale capitaliştilor germani, care le promit că Germania le va aduce pacea, le va asigura bunăstarea, dar noi vedem că, în realitate, cu cît victoriile Germaniei sînt mai numeroase, cu atît scot mai mult la iveală situaţia ei desperată.

www.dacoromanica.ro

În timpul tratativelor de pace de la Brest, care au dus la încheierea acestui tratat bazat pe forță, pe exploatare, pe violență, pe subjugarea popoarelor, Germania se lăuda, capitaliștii germani se lăudau că vor da muncitorilor pîine și pace. Iar astăzi în Germania se reduce rația de pîine. Campania de aprovizionare în bogata Ucrainâ, după cum sînt nevoiți cu toții să recunoască, s-a soldat printr-un eșec total, iar în Austria s-a ajuns din nou la izbucnirea de revolte ale înfometaților, la ridicarea în masă a întregului popor ; căci, pe măsură ce Germania continuă să repurteze victorii, devine tot mai limpede pentru toată lumea, chiar și pentru mulți dintre reprezentanții marii burghezii germane, că acesta este un război fără ieșire, că, chiar dacă germanii vor putea să reziste pe frontul de vest, asta nu-i va apropia în nici un caz de sfîrșitul războiului, ci va duce la apariția unei noi țări înrobite, care va trebui să fie ocupată cu trupe germane, iar războiul va trebui să fie continuat. Aceasta duce la descompunerea armatei germane, care se transformă și se va transforma tot mai mult într-o bandă de tîlhari, de oameni care comit acte de violență împotriva unor popoare străine, împotriva unor popoare neînarmate și care, întîmpinînd o împotrivire dîrză din partea populației din țările ocupate, caută să stoarcă din ele ultimele rămășițe de alimente și de materii prime. Pe măsură ce Germania se apropie de periferiile Europei, devine tot mai limpede că în fața ei se află Anglia și America, care sînt cu mult mai dezvoltate, dispun de forțe de producție mai mari și găsesc timpul necesar pentru a trimite în Europa zeci de mii de soldați — forțe proaspete din cele mai bune — care să facă din toate mașinile și din toate întreprinderile niște mijloace de distrugere. Războiul începe din nou, și asta înseamnă că fiecare an — mai mult chiar : fiecare lună — duce la extinderea lui. Nu există altă ieșire din acest război decît revoluția, decît războiul civil, decît transformarea războiului — pe care îl duc capitaliștii între ei, pentru profiturile lor, pentru împărțirea prăzii, pentru sugrumarea țărilor mici — într-un război al celor asupriți împotriva asupritorilor, singurul

www.dacoromanica.ro

război care întotdeauna în istorie însoţeşte nu numai marile revoluţii, dar şi revoluţiile cît de cît însemnate, singurul care, din punctul de vedere al intereselor maselor muncitoare, asuprite, exploatate, este drept şi legitim, este un război sfînt. (Aplauze.) Fără un asemenea război nu se poate ieşi din robia capitalistă. Trebuie să ne dăm bine seama de noile calamităţi pe care le aduce cu sine, în orice ţară, un război civil. Aceste calamităţi vor fi cu atît mai grele, cu cît gradul de civilizaţie al ţării respective e mai înalt. Să presupunem că o ţară, cu maşinile şi căile ei ferate, se află angrenată într-un război civil care întrerupe comunicaţiile între diferitele regiuni ale ei. Închipuiţi-vă în ce situaţie se vor găsi regiunile care în decurs de decenii s-au adaptat pentru a trăi din schimbul de produse industriale, şi veţi înţelege că orice război civil aduce noi şi grele calamităţi, care, de altfel, au fost prevăzute de cei mai de seamă socialişti. Imperialiştii condamnă la suferinţe, chinuri şi pieire clasa muncitoare. Oricît de grele şi de chinuitoare ar fi aceste suferinţe ale întregii omeniri, în pragul societăţii noi, socialiste, devine tot mai limpede pe zi ce trece că războiul început de imperialişti nu va fi terminat de ei ; el va fi terminat de alte clase, de clasa muncitoare, care în toate ţările, pe zi ce trece, se pune tot mai mult în mişcare şi este tot mai mult cuprinsă de revoltă şi de indignare ; care, independent de sentimentele ei şi de starea ei de spirit, este împinsă prin forţa lucrurilor spre răsturnarea dominaţiei capitaliştilor. Nouă, celor din Rusia, ne este dat, într-un moment cînd suferinţele foamei se fac simţite în mod deosebit, să trecem printr-o perioadă nespus de grea, cum n-a mai cunoscut niciodată vreo revoluţie, iar pe un ajutor imediat din partea tovarăşilor din Europa occidentală nu putem conta. Tot greul revoluţiei ruse constă în faptul că clasei muncitoare revoluţionare ruse i-a fost mult mai uşor să înceapă decît clasei muncitoare din Europa occidentală, dar îi este mai greu să continue. Acolo, în ţările din Europa occidentală, este mai greu de început revoluţia, deoarece acolo proletariatul revoluţionar are împotriva sa un

www.dacoromanica.ro

nivel mai înalt de cultură și clasa muncitoare se află în stare de robie culturală.

În acest timp, chiar și numai datorită situației noastre internaționale, a trebuit să trecem printr-o perioadă nespus de grea, și noi, reprezentanții maselor muncitoare, noi, muncitorii, muncitorii conștienți, trebuie ca în întreaga noastră activitate de agitație și propagandă, în fiecare cuvîntare, în fiecare chemare, în fiecare convorbire cu muncitorii din fabrică, la fiecare întîlnire cu țăranii, să le explicăm că această calamitate care s-a abătut asupra noastră este o calamitate internațională, că altă ieșire decît revoluția internațională nu există. Din moment ce ne-a fost dat să trecem printr-o perioadă atît de chinuitoare, în care am rămas pentru cîtva timp singuri, trebuie să ne mobilizăm toate forțele pentru a suporta cu toată tăria această perioadă grea, știind că la urma urmelor nu sîntem singuri, că asemenea calamități ca acelea pe care le îndurăm noi se abat pe nesimțite asupra fiecărei țări din Europa și că, fără o serie de revoluții, nici una dintre aceste țări nu va găsi o ieșire.

Asupra noastră, a celor din Rusia, s-a abătut o foamete, care este agravată de faptul că tratatul de pace, ce ne-a fost impus prin silnicie, a răpit Rusiei guberniile cele mai bogate în cereale, cele mai fertile; ea este agravată și de faptul că ne apropiem de sfîrșitul vechii campanii de aprovizionare. Pînă la noua recoltă, care va fi, fără îndoială, foarte îmbelșugată, au mai rămas cîteva săptămîni, care constituie de aceea cea mai grea perioadă de trecere. Și această trecere, care și așa este destul de grea, a fost agravată de faptul că în Rusia clasele exploatatoare ale moșierilor și capitaliștilor, care au fost răsturnate, depun toate eforturile, își încordează toate forțele pentru a încerca iarăși și iarăși să pună din nou mîna pe putere. Aceasta este una dintre cauzele principale pentru care tocmai guberniile siberiene bogate în cereale se găsesc acum izolate de noi, datorită rebeliunii cehoslovacilor. Dar noi știm foarte bine ce forțe dirijează această rebeliune, știm foarte bine că soldații cehoslovaci declară reprezentanților trupelor noastre și muncitorilor și țăranilor noștri că ei nu vor să lupte

www.dacoromanica.ro

împotriva Rusiei şi a Puterii sovietice ruse, că ei vor doar să răzbată cu arma în mînă pînă la graniţă, dar în fruntea lor se află aceiaşi generali, moşieri şi capitalişti de ieri, care operează cu bănişori primiţi de la anglo-francezi şi care se bucură de sprijinul social-trădătorilor din Rusia, care au trecut de partea burgheziei. (Aplauze.)

Toată această bandă profită de foamete pentru a face încă o încercare de a readuce la putere pe moşieri şi pe capitalişti. Tovarăşi, experienţa revoluţiei noastre confirmă tezele care deosebesc întotdeauna pe reprezentanţii socialismului ştiinţific, Marx şi adepţii lui, de socialiştii utopişti, de socialiştii mic-burghezi, de socialiştii intelectuali, de socialiştii visători. Visătorii intelectuali, socialiştii mic-burghezi credeau, sau poate cred şi visează şi acum, că socialismul va putea fi introdus prin convingere. Se va convinge majoritatea poporului şi, cînd ea se va convinge, minoritatea se va supune, majoritatea va vota şi va fi introdus socialismul. (Aplauze.) Nu, pe lumea asta viaţa nu este orînduită chiar în chip atît de fericit: exploatatorii, bestiile de moşieri şi clasa capitalistă, nu se lasă convinşi. Revoluţia socialistă confirmă ceea ce am văzut cu toţii, şi anume că exploatatorii opun o dîrză împotrivire. Cu cît presiunea claselor asuprite este mai puternică, cu cît ele se apropie mai mult de momentul înlăturării oricărei asupriri şi oricărei exploatări, cu cît ţăranii asupriţi şi muncitorii asupriţi dau dovadă de mai multă iniţiativă, de iniţiativă proprie, cu atît împotrivirea exploatatorilor devine mai furibundă.

Şi noi străbatem perioada — deosebit de grea şi de chinuitoare — a trecerii de la capitalism la socialism, o perioadă care în mod inevitabil va fi în toate ţările o perioadă îndelungată, foarte îndelungată, deoarece, cum am mai spus, la fiecare succes al clasei asupriţilor, asupritorii răspund prin noi şi noi încercări de a opune împotrivire, de a răsturna puterea clasei asuprite. Rebeliunea cehoslovacilor, sprijinită în mod vădit de imperialismul anglo-francez, a cărui politică este îndreptată spre răsturnarea Puterii sovietice, arată ce înseamnă această îm-

www.dacoromanica.ro

potrivire. Vedem cum această rebeliune capătă o extindere tot mai mare, bineînțeles din cauza foametei. Se înțelege că în rîndul maselor largi de oameni ai muncii se află foarte mulți dintre aceia care — după cum știți foarte bine, fiindcă fiecare din dv. observă acest lucru în fabrică — nu sînt și nu pot să fie niște socialiști luminați, fiindcă trebuie să muncească din greu în fabrică și nu le rămîne nici timp și nici posibilitatea de a deveni socialiști. Se înțelege că acești oameni se bucură cînd văd cum în fabrică se ridică muncitori care capătă posibilitatea de a începe să învețe ei cum să conducă întreprinderile, ceea ce constituie o muncă grea, anevoioasă, în care greșelile sînt inevitabile, dar care este singura cale prin care ei pot, în sfîrșit, să-și realizeze dorința lor de totdeauna ca mașinile, fabricile și uzinele, cea mai bună tehnică modernă și cele mai bune cuceriri ale omenirii să nu mai servească la exploatarea imensei majorități, ci să fie folosite pentru îmbunătățirea și ușurarea traiului ei. Dar, cînd ei văd cum tîlharii imperialiști de la apus, miazănoapte și răsărit caută să profite de lipsa de apărare a Rusiei pentru a-i lua și sufletul și cînd ei nu știu încă cum are să evolueze mișcarea muncitorească din celelalte țări, se lasă, bineînțeles, cuprinși de desperare. Și altfel nici nu se poate să fie. Ar fi ridicol să ne așteptăm și ar fi absurd să credem că din societatea capitalistă, care e bazată pe exploatare, ar putea să răsară dintr-o dată conștiința deplină a necesității socialismului și să se ajungă dintr-o dată la înțelegerea lui. Așa ceva nu se poate întîmpla. Această conștiință se formează abia pe urmă și numai printr-o luptă ca aceea prin care trebuie să trecem noi în această perioadă atît de chinuitoare, cînd o revoluție a luat-o înaintea celorlalte, iar ele n-o ajută, și cînd foametea bate la ușă. Este firesc ca unele pături de oameni ai muncii să se lase inevitabil cuprinse de desperare și indignare și să se manifeste tendința de a lăsa totul baltă. Și se înțelege că contrarevoluționarii, moșierii și capitaliștii, ca și ocrotitorii și complicii lor, profită de această situație pentru a porni iarăși și iarăși la asalt împotriva Puterii socialiste.

www.dacoromanica.ro

Am putea vedea la ce a dus acest lucru în toate oraşele unde a lipsit ajutorul baionetelor străine. Noi ştim că Puterea sovietică a putut să fie învinsă numai atunci cînd cei ce au făcut atîta zarvă pe tema apărării patriei şi a patriotismului lor şi-au dat pe faţă natura lor capitalistă şi au început să încheie tranzacţii azi cu baionetele germane, pentru ca împreună cu ele să masacreze pe bolşevicii ucraineni, mîine cu baionetele turceşti pentru ca împreună să se năpustească împotriva bolşevicilor, poimîine cu baionetele cehoslovace pentru a doborî Puterea sovietică la Samara şi a măcelări pe bolşevici. Numai primind ajutor din afară, numai sprijiniţi de baionetele străine, numai punînd Rusia la cheremul baionetelor japoneze, germane şi turceşti, numai aşa au putut pînă acum să obţină măcar o umbră de succes adepţii politicii de conciliere cu capitalismul şi cu moşierii. Dar noi ştim că atunci cînd izbucnea o răscoală de acest fel, provocată de foamete şi de desperarea maselor, cînd ea cuprindea o localitate în care baionetele străine nu puteau fi chemate în ajutor, cum s-a întîmplat la Saratov, la Kozlov şi la Tambov, domnia moşierilor, a capitaliştilor şi a prietenilor lor, care arborau frumoasa lozincă a convocării unei Adunări constituante, îşi măsura existenţa cu zilele, dacă nu cu orele. Cu cît trupele sovietice erau mai departe de un centru vremelnic ocupat de contrarevoluţie, cu atît mişcarea în rîndurile muncitorilor de la oraşe era mai hotărîtă, cu atît muncitorii şi ţăranii dădeau dovadă de mai multă iniţiativă cînd era vorba să vină în ajutorul Saratovului, Penzei şi Kozlovului şi să răstoarne imediat puterea contrarevoluţiei, care fusese instaurată acolo.

Tovarăşi, dacă veţi privi toate aceste evenimente din unghiul de vedere al celor ce se petrec în istoria mondială, dacă nu veţi uita că sarcina dv. — sarcina noastră a tuturor — este de a ne lămuri pe noi înşine şi totodată de a căuta să lămurim şi masele că aceste cumplite calamităţi s-au abătut asupra noastră nu în mod întîmplător, ci datorită războiului imperialist, în primul rînd, şi datorită împotrivirii înverşunate opuse de moşieri, de capitalişti şi de exploatatori, dacă vom înţelege bine

www.dacoromanica.ro

acest adevăr, atunci se poate garanta că, oricît de greu ar fi acest lucru, conștiința acestui adevăr se va infiltra tot mai mult în masele largi și vom reuși să introducem disciplina, să învingem indisciplina din fabricile noastre și să ajutăm poporului să treacă cu bine această perioadă deosebit de grea, de chinuitoare, care va dura, poate, o lună, două, cele cîteva săptămîni cîte au mai rămas pînă la noua recoltă.

Știți că la noi, în Rusia, din cauza rebeliunii contrarevoluționare a cehoslovacilor care a izolat de noi Siberia, din cauza necontenitelor răscoale din sud, din cauza războiului, situația este acum deosebit de grea. Dar se înțelege că cu cît devine mai grea situația în țara noastră, asupra căreia se abate foametea, cu atît mai hotărîte și mai ferme trebuie să fie măsurile luate de noi pentru combaterea acestei calamități. Principala măsură în acest sens este instituirea monopolului cerealelor. În această privință știți foarte bine cu toții și puteți constata, prin proprie observație, cum la fiecare pas chiaburii, bogătanii protestează în gura mare împotriva monopolului cerealelor. Acest lucru este de înțeles, deoarece acolo unde monopolul cerealelor a fost vremelnic desființat, ca la Kiev după venirea lui Skoropadski, s-a văzut că specula atinge proporții nemaipomenite; acolo prețul unui pud de cereale s-a ridicat la 200 de ruble. Și e lesne de înțeles că, acolo unde lipsește un produs fără de care nu se poate trăi, oricine deține un asemenea produs poate să se îmbogățească, iar prețurile să atingă un nivel nemaipomenit. E de înțeles că groaza, panica în fața morții prin înfometare face ca prețurile să înregistreze creșteri extraordinare; de aceea cei de la Kiev au trebuit să se gîndească la reintroducerea monopolului. La noi, de multă vreme, încă înainte de venirea bolșevicilor, cu toată bogăția de cereale a Rusiei, ocîrmuirea a fost nevoită să admită necesitatea monopolului cerealelor. Împotriva acestui monopol pot să ridice obiecții numai niște oameni complet ignoranți sau care s-au vîndut pur și simplu intereselor sacului cu bani. (Aplauze.)

Dar, tovarăși, atunci cînd vorbim de monopolul cerealelor, trebuie să ne gîndim la imensele greutăți de care

www.dacoromanica.ro

e legată realizarea lui. E uşor să spui : monopolul cerealelor, dar trebuie să te gîndeşti ce înseamnă asta. Înseamnă că toate surplusurile de cereale aparţin statului ; înseamnă că orice pud de cereale care nu este necesar în gospodăria ţăranului pentru întreţinerea familiei sale şi pentru hrana vitelor, care nu-i este necesar pentru însămînţare, — că orice pud de cereale care prisoseşte trebuie să fie luat de stat. Cum trebuie să procedăm ? Trebuie ca statul să fixeze preţurile şi fiecare pud de cereale care prisoseşte să fie găsit şi adus. De unde să capete ţăranul, pe care secole de-a rîndul moşierii şi capitaliştii l-au ţinut în întuneric, l-au jefuit şi l-au schingiuit pînă la abrutizare şi nu i-au dat niciodată posibilitatea să mănînce pe săturate, — de unde să capete el, în cîteva săptămîni sau în cîteva luni, conştiinţa a ceea ce este monopolul cerealelor ; de unde să apară această conştiinţă la zecile de milioane de oameni pe care pînă acum statul i-a hrănit numai cu asuprire, numai cu violenţă, numai cu tîlhăriile şi jafurile comise de funcţionarii săi, — la aceşti ţărani pierduţi în cine ştie ce fund de ţară şi condamnaţi la ruinare ? De unde să apară la ei noţiunea de putere muncitorească-ţărănească, de unde să ştie ei că puterea se află în mîinile sărăcimii ; de unde să ştie ei că cerealele care prisosesc şi n-au trecut în mîinile statului, dacă rămîn în mîinile deţinătorului lor, înseamnă că acela care le reţine este un tîlhar, un exploatator, care e vinovat de flămînzirea chinuitoare a muncitorilor din Petrograd, din Moscova etc. ? De unde să capete el această conştiinţă dacă pînă acum a fost ţinut în întuneric, dacă pînă acum treaba lui în sat era doar să-şi vîndă cerealele ? Nu e de mirare că, dacă vom pune problema într-un mod mai apropiat de viaţă, dacă vom privi totul cu mai multă atenţie, ne va apărea în faţă greutatea de neînchipuit a unei sarcini ca aceea de a introduce monopolul cerealelor într-o ţară în care majoritatea ţăranilor a fost ţinută în întuneric de către ţarism şi moşieri şi în care, pentru prima oară după lungi secole, ţărănimea a semănat cereale pe pămîntul ei. (A p l a u z e.)

www.dacoromanica.ro

Dar cu cît această greutate este mai mare și cu cît ea devine și mai mare atunci cînd privim lucrurile cu toată seriozitatea și reflectăm adînc asupra lor, cu atît mai limpede trebuie să ne spunem ceea ce am spus întotdeauna, și anume că eliberarea muncitorilor trebuie să fie opera lor înșiși. Noi am spus întotdeauna că eliberarea de asuprire nu poate să le vină oamenilor muncii din afară; că ei înșiși, prin lupta lor, prin mișcarea lor, prin agitația lor, trebuie să învețe să rezolve noua sarcină istorică, și cu cît ea este mai grea, mai importantă și de mai mare răspundere, cu atît trebuie atrași mai mulți oameni, care să participe cu milioanele și în chip de sine stătător la rezolvarea ei. Ca să vinzi cereale oricărui negustor, oricărui precupeț, nu e nevoie de nici un fel de conștiință, de nici un fel de organizare. Pentru asta e de ajuns să trăiești așa cum ți-a fost orînduită viața de către burghezie: să fii doar un rob docil, să-ți închipui și să recunoști că lumea, așa cum a fost ea orînduită de către burghezie, este minunată. Dar pentru a înlătura acest haos capitalist, pentru a înfăptui monopolul cerealelor, pentru a face ca fiecare surplus, fiecare pud de cereale care prisosește să aparțină statului, este nevoie de o îndelungă, grea și anevoioasă muncă de organizare, care să fie desfășurată de masele înseși, iar nu de organizatori sau de agitatori.

Asemenea oameni există în satul rus; majoritatea lor fac parte din rîndurile țăranilor săraci și foarte săraci, care nu au prisosuri de cereale, surplusuri de cereale pe care să le vîndă, și care nu se pot transforma în tîlhari care să țină la ei, poate, sute de puduri de cereale în timp ce alții flămînzesc. Acum situația este de așa natură că orice țăran își zice, poate, țăran muncitor, iar unora le place foarte mult acest cuvînt; dar puteți să numiți țăran muncitor pe unul care a adunat sute de puduri de cereale prin munca sa, și chiar fără să fi folosit nici un fel de muncă salariată, iar acum își dă seama că, dacă ține aceste sute de puduri, poate să le vîndă nu cu 6 ruble, ci să le vîndă unor speculanți sau unui muncitor de la oraș, care e chinuit și istovit de foamete și care vine cu familia flămîndă și-i dă 200 de ruble pentru un

www.dacoromanica.ro

pud? Un asemenea ţăran, care ascunde sute de puduri de cereale, care le ţine pentru a ridica preţul şi a obţine poate chiar 100 de ruble pentru un pud, se transformă într-un exploatator mai rău decît un tîlhar. Ce-i de făcut în asemenea situaţie, pe cine putem noi să ne sprijinim în lupta noastră? Ştim că revoluţia sovietică şi Puterea sovietică se deosebesc de celelalte revoluţii şi de oricare altă putere de stat nu numai prin aceea că au răsturnat puterea moşierilor şi capitaliştilor, că au sfărîmat statul iobăgist, autocrat, dar, mai mult decît atît, prin aceea că masele s-au răsculat împotriva funcţionarilor de orice fel, au făurit un stat nou în care puterea trebuie să aparţină muncitorilor şi ţăranilor, şi nu numai că trebuie să le aparţină, dar le şi aparţine. În acest stat nu există poliţie şi funcţionari şi nu există nici armată permanentă, care timp de ani de zile să fie ţinută în cazărmi, izolată de popor şi instruită ca să tragă în el.

Noi îi înarmăm pe muncitori şi pe ţărani, care trebuie să-şi însuşească arta militară. Există detaşamente care cad pradă ispitei şi viciilor şi comit fărădelegi, pentru că ele nu sînt despărţite printr-un zid chinezesc de lumea asupririi, de lumea foamei, în care cel sătul vrea să-şi facă un mijloc de cîştig din situaţia lui de om sătul. De aceea nu rareori vedem cazuri cînd detaşamente de muncitori conştienţi, care pleacă din Petrograd şi Moscova, pe teren se abat de la calea dreaptă şi devin nişte infractori. Şi vedem cum burghezia bate din palme de bucurie şi umple coloanele presei ei venale cu tot felul de gogoriţe, menite să sperie poporul: uitaţi-vă cum arată detaşamentele voastre şi ce dezordine domneşte acum; mult mai bune erau detaşamentele capitaliştilor privaţi!

Vă foarte mulţumesc, domnilor burghezi! Dar pe noi n-o să ne intimidaţi! Dv. ştiţi foarte bine că plăgile şi calamităţile lumii capitaliste nu pot fi vindecate dintr-o dată. Şi noi ştim că ele vor fi vindecate numai prin luptă, că fiecare dintre aceste cazuri noi îl punem în discuţie nu pentru a ne răzbuna sau pentru a sprijini manevrele contrarevoluţionare ale menşevicilor şi cadeţilor, ci pentru ca el să servească de învăţătură unor

www.dacoromanica.ro

mase populare mai largi. De vreme ce unele detașamente de-ale noastre nu-și îndeplinesc misiunea cum trebuie, dați-ne altele mai conștiente, care să cuprindă un număr mai mare de muncitori devotați clasei lor, astfel ca ei să depășească cu mult numărul celor ce cad în ispită. Trebuie să le organizăm, și pentru asta e necesar să-i lămurim pe oamenii muncii, pe exploatații și înfometații cu un nivel de conștiință scăzut, să-i facem să se unească în jurul fiecărui muncitor conștient. Trebuie să mobilizăm sărăcimea satelor, s-o luminăm, să-i arătăm că Puterea sovietică va da și va face tot ce-i posibil pentru a-i veni în ajutor, numai să fie înfăptuit monopolul cerealelor.

Și iată, cînd am trecut la înfăptuirea acestei sarcini, Puterea sovietică a pus limpede aceste probleme, cînd a spus: tovarăși muncitori, organizați-vă, uniți-vă forțele în acțiunea de aprovizionare, combateți fiecare caz în care asemenea detașamente se dovedesc a nu fi la înălțimea chemării lor, organizați-vă mai temeinic și lichidați lipsurile voastre, uniți în jurul vostru sărăcimea satelor. Chiaburii știu că, atunci cînd adversarul acționează, cînd nu se mărginește la îndemnuri, cuvinte și fraze, ci procedează la organizarea sărăcimii satelor, înseamnă că le-a sunat ceasul din urmă. — Dacă vom organiza sărăcimea satelor, vom repurta victoria asupra chiaburilor. Chiaburii știu că acum se apropie momentul luptei celei mai hotărîte și mai înverșunate, momentul luptei finale pentru socialism. S-ar părea că e vorba doar de o luptă pentru pîine, însă în realitate aici se dă o luptă pentru socialism. Dacă muncitorii vor învăța să rezolve singuri asemenea sarcini — căci nimeni nu le va veni în ajutor —, dacă ei vor învăța să strîngă în jurul lor sărăcimea satelor, atunci vom obține și victoria, vom avea și cereale, și o repartiție justă a pîinii, ba chiar și o repartizare rațională a muncii, fiindcă printr-o justă repartiție a pîinii vom putea să ne exercităm dominația în toate domeniile muncii, în toate domeniile industriei.

Și tocmai pentru că au prevăzut toate astea, chiaburii au încercat în repetate rînduri să corupă sărăcimea. Ei

www.dacoromanica.ro

ştiu că trebuie să vîndă statului cereale cu 6 ruble pudul; ei îl vînd vecinului lor — un ţăran căzut în sărăcie — cu 3 ruble şi-i spun: „Tu poţi să te duci la speculanţi şi să-l vinzi cu 40 de ruble; avem amîndoi aceleaşi interese; trebuie să fim uniţi împotriva statului care ne jefuieşte; vor să ne dea 6 ruble pentru un pud de cereale; tu ia vreo trei puduri şi poţi cîştiga 60 de ruble; iar cît cîştig eu nu-i nevoie să ştii tu, asta mă priveşte pe mine".

Ştiu că tocmai pe acest teren se întîmplă de multe ori ca lucrurile să ajungă pînă la o ciocnire armată cu ţăranii, şi de asta se bucură şi rîd pe înfundate duşmanii Puterii sovietice, care depun toate eforturile pentru a răsturna Puterea sovietică. Noi însă spunem: toate astea s-au întîmplat pentru că nu am trimis detaşamente îndeajuns de conştiente, dar cu cît ele erau mai mari, cu atît mai des se puteau constata cazuri — şi ele au fost constatate în repetate rînduri — cînd cerealele erau date fără să se recurgă măcar o singură dată la violenţă, pentru că muncitorii conştienţi nu pierd din vedere că ei nu sînt nişte asupritori, că principala lor forţă constă în aceea că ei sînt reprezentanţii sărăcimii organizate, luminate, în timp ce la sate domneşte întunericul, căci sărăcimea nu e luminată. Dacă ştii să te apropii de ea, dacă ai să foloseşti un limbaj simplu, fără erudiţie culeasă din cărţi, dacă ai să-i explici simplu, omeneşte că la Petrograd, la Moscova şi în zeci de judeţe oamenii flămînzesc şi ajung să se îmbolnăvească de tifos exantematic, că zeci de mii de ţărani şi muncitori ruşi mor de foame, că bogătaşii reţin pe nedrept cerealele şi speculează foamea poporului, atunci ai să reuşeşti să organizezi sărăcimea, să faci să fie strînse surplusurile de cereale, şi toate astea nu prin violenţă, ci prin organizarea sărăcimii satelor. Despre acţiunile întreprinse la sate împotriva chiaburilor, eu am adeseori ocazia să aflu din rapoartele tovarăşilor care se duc acolo cu detaşamentele de aprovizionare şi care luptă împotriva contrarevoluţiei. Îmi permit să vă dau un exemplu care s-a întipărit deosebit de viu în memoria mea, pentru că ieri am avut ocazia să aud ce s-a întîmplat în judeţul

www.dacoromanica.ro

Eleț [166]. În acest județ, datorită muncii de organizare depuse de Sovietul de deputați și faptului că acolo s-au găsit destul de mulți muncitori și țărani săraci conștienți, s-a ajuns la o consolidare a puterii sărăcimii. Cînd reprezentanții județului Eleț au venit pentru prima oară la mine cu un raport, nu i-am crezut. M-am gîndit că oamenii s-au cam întrecut cu lauda, dar niște tovarăși care fuseseră trimiși în mod special din Moscova în alte gubernii mi-au confirmat că felul cum au organizat lucrurile cei din Eleț merită să fie salutat: ei au confirmat că în Rusia există județe în care Sovietele locale s-au dovedit a fi la înălțimea sarcinii lor, reușind să înlăture complet din Soviete pe chiaburi și pe exploatatori și să organizeze pe oamenii muncii, pe săraci. Cine folosește averea sa în scopuri afaceriste n-are ce căuta în organele Puterii sovietice! (Aplauze.)

După ce au izgonit pe chiaburi, ei s-au dus în orașul Eleț, care e un centru comercial, și acolo n-au mai așteptat să apară un decret pentru înfăptuirea monopolului cerealelor, ci s-au gîndit că Sovietele sînt o putere apropiată de popor, că fiecare din ei, dacă este un revoluționar, dacă este socialist și este într-adevăr de partea oamenilor muncii, trebuie să acționeze repede și cu toată hotărîrea. Ei au organizat pe toți muncitorii și pe toți țăranii săraci și au format un număr atît de mare de detașamente, încît în tot orașul Eleț au fost făcute percheziții; ei lăsau să intre în case numai conducătorii de încredere și de răspundere ai detașamentelor; nu lăsau să intre nici un om de care nu erau perfect siguri, știind că adeseori se produc manifestări de șovăială și că nimic nu aduce atîta rușine Puterii sovietice ca aceste cazuri de jaf din partea unor reprezentanți și slujitori nedemni ai Puterii sovietice. Ei au reușit să strîngă foarte însemnate surplusuri de cereale și să facă în așa fel ca în orașul comercial Eleț să nu rămînă nici o casă în care burghezia să poată trage foloase de pe urma speculei.

Firește, eu știu că într-un oraș mic așa ceva se poate face mult mai ușor decît într-un centru ca Moscova, dar totodată nu trebuie să uităm că în nici o reședință de

www.dacoromanica.ro

județ nu poate să existe o forță proletară ca aceea din Moscova.

Iată, nu de mult, la Tambov contrarevoluția a ieșit învingătoare pentru cîteva ore ; ea a scos chiar un număr de ziar menșevic și socialist-revoluționar de dreapta, în care cerea convocarea Adunării constituante, îndemna la răsturnarea Puterii sovietice și afirma că victoria obținută de noua putere este trainică, dar asta a ținut doar pînă cînd au sosit din județ ostași roșii și țărani și într-o singură zi au izgonit această putere nouă și „trainică", care avea pretenția că se sprijină pe Adunarea constituantă. (A p l a u z e.)

La fel s-au petrecut lucrurile, tovarăși, și în alte județe ale guberniei Tambov, care este o gubernie de mari proporții. Județele ei din nord se întind pînă în zona neagricolă, iar cele din sud sînt neobișnuit de fertile ; acolo recolta este foarte bogată. Acolo sînt mulți țărani care au surplusuri de cereale și acolo trebuie să știm să procedăm cu o energie deosebită, cu o conștiință deosebit de fermă și de limpede, pentru ca, sprijinindu-ne pe țăranii săraci, să-i înfrîngem pe chiaburi. Acolo chiaburii nutresc un sentiment de ură față de orice putere muncitorească și țărănească, și este nevoie să vină în ajutor muncitorii din Petrograd și din Moscova, care de fiecare dată, sprijinindu-se pe arma organizării lor, izgonesc pe chiaburi din Soviete, organizează sărăcimea și capătă, împreună cu țărănimea locală, întreaga experiență a luptei pentru monopolul de stat al cerealelor, experiența organizării sărăcimii satelor și a oamenilor muncii de la orașe, a acestei organizări care ne va duce la o victorie deplină și definitivă. Și aici, tovarăși, eu mi-am permis să vă arăt prin aceste exemple cum stau lucrurile în ce privește aprovizionarea, fiindcă mi se pare că, din punctul de vedere al oamenilor muncii, o caracterizare a luptei pentru cereale, a luptei împotriva chiaburilor, prezintă importanță pentru noi, pentru muncitori, pentru proletariatul conștient, nu prin diferitele date cifrice ale unor calcule care ne arată cîte milioane de puduri de cereale pot fi obținute. Treaba asta o las pe seama unui specialist în domeniul aprovizionării ; eu trebuie să spun

www.dacoromanica.ro

că, dacă am reuși să obținem surplusurile de cereale din guberniile care se învecinează cu zona neagricolă a regiunii Moscova și cu Siberia bogată în cereale, pentru aceste săptămîni grele care ne-au mai rămas pînă la noua recoltă am găsi chiar și aici suficiente cereale pentru a salva de la moartea prin foame guberniile neagricole bîntuite de foamete. În acest scop trebuie să organizăm un număr și mai mare de muncitori înaintați, conștienți. Aceasta este principala învățătură a tuturor revoluțiilor anterioare, aceasta este principala învățătură pe care ne-o dă și revoluția noastră. Cu cît organizația va fi mai cuprinzătoare, cu cît ea se va manifesta într-o formă mai amplă, cu atît muncitorii din uzine și din fabrici vor putea mai bine să înțeleagă că forța lor constă numai în organizarea lor și a țăranilor săraci, cu atît mai sigur va fi și succesul luptei împotriva foametei și al luptei pentru socialism, pentru că, așa cum am mai spus, sarcina noastră nu constă în a născoci vreo putere nouă, ci în a ridica, a lumina, a organiza pentru acțiuni de sine stătătoare pe fiecare sătean sărac din orice colț de țară. Pentru niște muncitori conștienți de la oraș, din Petrograd sau din Moscova, nu este greu să explice oamenilor, chiar și în cel mai retras colț de țară, cît de nedrept este să ascunzi cereale, să faci speculă cu ele, să fabrici din ele basamac, în timp ce la Moscova se prăpădesc sute de mii de oameni. Pentru a face acest lucru, muncitorii din Petrograd și din Moscova, și în special dv., tovarăși, care sînteți reprezentanți ai comitetelor de întreprinderi, ai celor mai diverse profesiuni, fabrici și uzine, trebuie doar să înțelegeți și să vă întipăriți bine în minte că ajutor n-o să vă vină de nicăieri, că din partea unei alte clase nu vă vin ajutoare, ci dușmani, că Puterea sovietică n-are în serviciul ei o intelectualitate devotată. Intelectualii își pun experiența și cunoștințele — bunul cel mai de preț al omului — în slujba exploatatorilor și caută să folosească toate mijloacele pentru a îngreuia victoria noastră asupra exploatatorilor ; ei vor face ca sute de mii de oameni să moară de foame, dar nu vor putea să frîngă rezistența oamenilor muncii. Noi n-avem pe nimeni în afară de clasa cu

www.dacoromanica.ro

care am reuşit să facem revoluţia, cu care vom înfrunta greutăţile, extrem de grele, ce ne stau în faţă, cu care vom străbate perioada cea mai grea, şi această clasă este proletariatul industrial de la oraşe şi proletariatul de la sate, care vorbesc aceeaşi limbă, înţeleasă de fiecare, şi care, atît la oraşe cît şi la sate, vor şti să învingă pe toţi duşmanii — pe chiaburi şi pe bogătaşi.

Dar pentru a face acest lucru nu trebuie să pierdem din vedere cît de des uită muncitorii teza fundamentală a revoluţiei socialiste, care spune că, pentru a face o revoluţie socialistă, pentru a o înfăptui, pentru a izbăvi poporul de asuprire, nu e nevoie să desfiinţezi dintr-o dată clasele, ci trebuie ca muncitorii cei mai conştienţi şi mai bine organizaţi să ia în mîinile lor puterea. Trebuie ca muncitorii să devină clasă dominantă în stat. Iată un adevăr pe care cei mai mulţi dintre dv. l-aţi citit încă în „Manifestul Comunist“ al lui Marx şi Engels, care a fost scris acum vreo 70 de ani şi mai bine şi care e cunoscut în toate ţările şi publicat în toate limbile. Pretutindeni a ieşit la iveală adevărul că pentru a învinge pe capitalişti este necesar ca, atîta timp cît se duce lupta împotriva exploatării, cît domneşte încă întunericul şi oamenii nu au încă încredere în noile rînduieli, muncitorii industriali organizaţi de la oraşe să fie ei clasa dominantă. Cînd vă adunaţi în cadrul comitetelor dv. de întreprindere ca să rezolvaţi unele treburi curente, nu pierdeţi din vedere că revoluţia nu-şi va păstra nici una dintre cuceririle ei dacă în cadrul comitetelor de întreprindere vă veţi ocupa de probleme tehnice sau pur financiare care interesează pe muncitori. Nu o dată s-a întîmplat ca clasele muncitoare şi asuprite să reuşească să ia în mîinile lor puterea, dar ele n-au reuşit niciodată s-o păstreze. Pentru aceasta este nevoie ca muncitorii să fie în stare nu numai să se ridice la luptă eroică şi să doboare exploatarea, dar să se şi organizeze, să fie disciplinaţi, să dea dovadă de tenacitate, să chibzuiască atunci cînd în jurul lor totul se zdruncină, totul se clatină, cînd eşti atacat, cînd se răspîndesc într-una tot felul de zvonuri absurde ; tocmai într-un asemenea moment comitetelor de întreprindere, care sînt în toate privinţele strîns legate

www.dacoromanica.ro

de masele largi de milioane de oameni, le revine importanta sarcină de stat de a deveni în primul rînd un organ de conducere a vieții de stat. Asigurarea unei juste repartiții a cerealelor constituie o problemă fundamentală de stat a Puterii sovietice. Dacă cei din Elț au știut să pună frîu burgheziei locale, la Moscova lucrul acesta este mai greu, dar aici organizația este incomparabil mai mare și aici puteți mai lesne să mobilizați zeci de mii de oameni cinstiți, pe care îi vor da și de care vor putea garanta organizațiile voastre de partid, sindicatele voastre, oameni care vor fi în stare să conducă detașamente și să-și asume întreaga răspundere că, în ciuda tuturor greutăților și ispitelor, de o parte, și a chinurilor foamei, de altă parte, vor rămîne oameni principiali și devotați. O altă clasă care să se poată apuca acum de această treabă și să fie în stare să conducă poporul, care adeseori se lasă cuprins de desperare, o altă clasă în afară de proletariatul industrial de la orașe nu există. Comitetele voastre de întreprindere trebuie să înceteze a fi doar comitete de întreprindere ; ele trebuie să devină principalele celule de stat ale clasei dominante. (Aplauze.) De organizarea dv., de unitatea dv., de energia dv. depinde posibilitatea dv., în această grea perioadă de trecere, de a rezista cu toată dîrzenia de care trebuie să dea dovadă Puterea sovietică. Porniți deci la treabă, căutați să cuprindeți toate aspectele problemei, demascați zi de zi abuzurile, îndreptați prin propria dv. experiență orice greșeală făcută ; acum se fac multe greșeli, fiindcă clasa muncitoare este încă lipsită de experiență, dar important este ca ea însăși să pornească la treabă, ca ea însăși să îndrepte greșelile. Dacă vom proceda în felul acesta, dacă fiecare comitet va înțelege că el este un conducător al celei mai mari revoluții din lume, vom cuceri socialismul pentru lumea întreagă ! (Aplauze, care se transformă în ovații furtunoase.)

www.dacoromanica.ro

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL 28 IUNIE

Tovarăşi, daţi-mi voie, înainte de toate, să mă opresc asupra cîtorva teze ale coraportorului Paderin, care a ridicat aici unele obiecţii împotriva mea. Din stenogramă văd că el a spus : „Trebuie să facem tot posibilul pentru ca proletariatul, şi în primul rînd proletariatul englez şi german, să aibă posibilitatea de a se ridica împotriva asupritorilor săi. Dar ce trebuie să facem în acest scop ? Trebuie oare să facem jocul acestor asupritori ? Prin faptul că aţîţăm dezbinările în mijlocul nostru, că ruinăm ţara şi facem să-i slăbească puterea, noi întărim extrem de mult poziţiile imperialiştilor englezi, francezi şi germani, care în cele din urmă o să se unească între ei pentru a sugruma clasa muncitoare din Rusia". Iată nişte raţionamente care arată cît de puţin fermi au fost întotdeauna menşevicii în lupta şi în opoziţia lor împotriva războiului imperialist ; fiindcă un raţionament ca acela pe care vi l-am citat eu aici poate fi de înţeles numai cînd e prezentat de un om care îşi zice defensist, care se situează în întregime pe poziţiile imperialismului (a p l a u z e), de un om care justifică războiul imperialist, repetînd frazele abile ale burgheziei care susţine că în acest război muncitorii îşi apără patria. Într-adevăr, dacă ar fi să susţinem punctul de vedere că în acest război muncitorii nu trebuie să ruineze ţara şi să facă să-i slăbească puterea, ar însemna să-i îndemnăm să apere patria în războiul imperialist ; dar dv. ştiţi ce a făcut guvernul bolşevic, care a considerat că prima sa datorie este să publice, să demaşte tratatele secrete şi să le expună oprobriului public. Dv. ştiţi

www.dacoromanica.ro

că din cauza acestor tratate secrete au dus aliații războiul și că guvernul Kerenski, care își datora existența sa ajutorului și sprijinului dat de menșevici și de socialiștii-revoluționari de dreapta, nu numai că n-a anulat tratatele secrete, dar nici măcar nu le-a publicat vreodată ; dv. știți că poporul rus a dus război din cauza acestor tratate secrete, prin care moșierilor și capitaliștilor ruși li se promitea, în caz de victorie, dreptul de a anexa Constantinopolul, Strîmtorile, Lvovul, Galiția și Armenia. Prin urmare, dacă ne situăm pe punctul de vedere al clasei muncitoare, dacă sîntem împotriva războiului, cum de putem tolera aceste tratate secrete ? Atîta timp cît am tolerat tratatele secrete, atîta timp cît am tolerat la noi puterea burgheziei, am întreținut în rîndurile muncitorilor germani convingerea șovinistă că în Rusia nu există muncitori conștienți, că întreaga țară se situează la remorca imperialismului, că ea duce război cu scopul de a prăda Austria și Turcia. Dimpotrivă, pentru a provoca o slăbire a imperialiștilor germani, pentru a-i determina pe muncitorii germani să se desprindă de ei, guvernul muncitoresc-țărănesc a făcut ceea ce n-a făcut nici un alt guvern din lume, fiindcă, atunci cînd aceste tratate secrete au fost publicate și demascate în fața întregii lumi, pînă și șoviniștii germani, pînă și defensiștii germani, pînă și muncitorii care sînt alături de guvernul lor au fost nevoiți să recunoască în ziarul lor „Vorwärts", care este organul lor central, că acesta este un mod de a proceda al unui guvern socialist, este un adevărat act revoluționar [167]. Ei au fost nevoiți să recunoască acest lucru, pentru că nici unul dintre guvernele imperialiste încurcate în acest război n-a făcut așa ceva și numai guvernul nostru a rupt tratatele secrete.

Firește, în mintea fiecărui muncitor german, oricît de împilat, de oprimat și de corupt ar fi el de către imperialiști, încolțește gîndul : dar guvernul nostru n-o fi avînd și el tratate secrete ? (O voce : „Vorbiți-ne de flota din Marea Neagră !".) Bine, am să vorbesc, deși n-are nici o legătură cu tema noastră. În mintea fiecărui muncitor german a început să încolțească gîndul : dacă muncitorul rus a ajuns pînă acolo încît a rupt tratatele

www.dacoromanica.ro

secrete, oare guvernul german n-o fi avînd şi el tratate secrete ? Cînd s-a ajuns la tratativele de la Brest, demascările făcute de tov. Troţki au devenit cunoscute întregii lumi, şi nu acestei politici i se datoreşte faptul că într-o ţară duşmană, care se află angrenată într-un cumplit război imperialist cu alte guverne, politica noastră nu a provocat o întărîtare a maselor populare, ci ne-a adus sprijinul lor ? Singurul guvern de acest fel a fost al nostru. Revoluţia noastră a făcut ca în timp de război să apară, într-o ţară duşmană, o puternică mişcare revoluţionară, care a fost stîrnită numai de faptul că noi am rupt tratatele secrete, că am spus : pe noi nici un fel de primejdii nu ne vor face să dăm înapoi. Dacă ştim şi dacă afirmăm — şi nu prin vorbe, ci prin fapte — că numai o revoluţie mondială poate să ne izbăvească de războiul mondial, de măcelul imperialist dintre popoare, înseamnă că noi, în revoluţia noastră, trebuie să ne îndreptăm spre acest ţel, fără să ţinem seama de nici un fel de greutăţi şi de nici un fel de primejdii. Şi cînd am pornit pe această cale, atunci, pentru prima oară în lume în timp de război, în ţara cea mai imperialistă, cea mai disciplinată, în Germania, a izbucnit în ianuarie o grevă de masă care s-a întins cu repeziciune. Există, desigur, oameni care cred că într-o ţară străină revoluţia poate să ia naştere la comandă, în urma unei înţelegeri. Aceşti oameni sînt sau nişte smintiţi, sau nişte provocatori. Noi am trecut în ultimii 12 ani prin două revoluţii şi ştim că revoluţiile nu pot fi făcute la comandă sau printr-o înţelegere, că ele izbucnesc atunci cînd zeci de milioane de oameni ajung la concluzia că nu se mai poate trăi ca înainte. Noi ştim în ce condiţii grele s-au născut revoluţiile din 1905 şi 1917 şi nu ne-am aşteptat niciodată ca dintr-o singură lovitură, la o singură chemare, revoluţia să izbucnească şi în alte ţări. Dar faptul că ea începe să se dezvolte în Germania şi în Austria constituie un mare merit al Revoluţiei din Octombrie din Rusia. (Aplauze.) Astăzi aflăm din ziarele noastre că la Viena, unde raţia de pîine este şi mai mică decît la noi, unde nici un fel de jefuire a Ucrainei nu poate să ajute la nimic şi unde populaţia spune că niciodată n-a îndu-

www.dacoromanica.ro

rat o foamete atît de cumplită, a luat ființă un Soviet de deputați ai muncitorilor. La Viena au început să izbucnească iarăși greve generale.

Și noi ne spunem : iată un al doilea pas, iată o a doua dovadă că muncitorii ruși, denunțînd tratatele secrete imperialiste, alungînd propria lor burghezie, au făcut un pas consecvent ca muncitori conștienți și ca internaționaliști, au ajutat la o dezvoltare a revoluției în Germania și în Austria, așa cum n-a mai ajutat niciodată vreo revoluție, în lumea asta, unei revoluții dintr-un stat dușman care se află în stare de război, în stare de extremă întărîtare.

Dacă cineva încearcă să prezică cînd o să izbucnească revoluția, dacă promite că ea are să vină mîine, înseamnă că vă înșală. Vă amintiți, mai cu seamă aceia care ați trecut prin cele două revoluții ruse : cine dintre dv. putea să garanteze în noiembrie 1904 că peste două luni o sută de mii de muncitori din Petrograd vor merge la Palatul de Iarnă și vor inaugura o mare revoluție ?

Amintiți-vă : cum puteam noi, în decembrie 1916, să garantăm că peste două luni monarhia țaristă are să fie doborîtă în cîteva zile ? În țara noastră, unde am trecut prin două revoluții, noi știm și vedem că nu se poate prezice mersul revoluției, că ea nu poate fi provocată, că poți doar să lucrezi în folosul ei. Dacă lucrezi consecvent, dacă lucrezi cu abnegație, dacă activitatea ta este legată de interesele maselor asuprite, care formează majoritatea populației, atunci revoluția vine ; dar unde, cum, în ce moment și cu ce prilej, asta nu se poate spune. De aceea în nici un caz nu ne vom permite să înșelăm masele, spunîndu-le : muncitorii germani o să vină în ajutorul nostru mîine, iar poimîine ele o să doboare pe kaizerul lor. Așa ceva nu le putem spune.

Situația noastră este cu atît mai grea cu cît revoluția rusă a luat-o înaintea celorlalte revoluții ; dar că nu sîntem singuri, ne-o arată știrile care ne vin aproape în fiecare zi și din care se vede cum cei mai buni social-democrați germani se pronunță cu toții pentru bolșevici, cum pentru bolșevici se pronunță, în presa germană legală, Clara Zetkin, apoi Franz Mehring, care într-o serie

www.dacoromanica.ro

de articole le arată acum muncitorilor germani că numai bolşevicii au înţeles cum trebuie socialismul ; că nu de mult, în landtagul din Würtemberg, un social-democrat cu numele de Hoschka a declarat categoric că numai la bolşevici vede el un exemplu de consecvenţă şi de politică revoluţionară just aplicată. Credeţi dv. că asemenea luări de poziţie nu au nici un răsunet în rîndurile a zeci, sute şi mii de muncitori germani, care li se vor ralia dinainte ? Dacă în Germania şi în Austria lucrurile ajung pînă la formarea de Soviete de deputaţi ai muncitorilor şi la o a doua grevă de masă, atunci trebuie să spunem, fără a exagera cîtuşi de puţin, fără a ne face vreo iluzie, că toate astea înseamnă începutul revoluţiei. Noi ne spunem cu deplină certitudine : politica noastră şi drumul nostru au fost cît se poate de juste ; noi am ajutat muncitorilor austrieci şi germani să nu se simtă ca nişte duşmani care sugrumă pe muncitorii ruşi pentru interesele kaizerului, pentru interesele capitaliştilor germani, ci ca nişte fraţi cu muncitorii ruşi, care desfăşoară aceeaşi activitate revoluţionară. (A p l a u z e.)

Aş vrea să mai menţionez încă un pasaj din cuvîntarea lui Paderin, un pasaj care, după mine, este cu atît mai demn de atenţie, cu cît, în parte, coincide cu ideea exprimată de antevorbitorul meu [168]. În acest pasaj se spune : „Noi vedem că acum înăuntrul clasei muncitoare se duce un război civil. Putem noi să admitem aşa ceva ?". Precum vedeţi, războiul civil este calificat drept un război înăuntrul clasei muncitoare sau, cum a spus antevorbitorul meu, drept un război împotriva ţăranilor. Or, noi ştim foarte bine că nici o afirmaţie, nici alta nu este adevărată. Războiul civil din Rusia este un război al muncitorilor şi al ţăranilor săraci împotriva moşierilor şi capitaliştilor ; acest război se lungeşte, se tărăgănează, pentru că moşierii şi capitaliştii ruşi au fost învinşi în octombrie şi în noiembrie cu sacrificii relativ mici, au fost învinşi printr-un avînt al maselor populare, în condiţii cînd pentru ei a devenit dintr-o dată evident că nu se pot aştepta la nici un sprijin din partea poporului, cînd lucrurile au ajuns pînă acolo că, chiar şi în regiunea Donului, unde se află cei mai mulţi cazaci bogaţi, care

www.dacoromanica.ro

trăiesc din exploatarea muncii salariate, și unde există cele mai mari speranțe de contrarevoluție, chiar și acolo Bogaevski, conducătorul răscoalei contrarevoluționare, a fost nevoit să recunoască și să mărturisească în fața tuturor : „Cauza noastră e pierdută, pentru că chiar și la noi imensa majoritate a populației este de partea bolșevicilor". (Aplauze.)

Așa s-au petrecut lucrurile, așa au pierdut moșierii și capitaliștii în octombrie și în noiembrie jocul lor, care era un joc contrarevoluționar.

Iată ce a ieșit din aventura lor atunci cînd au încercat să formeze din iuncheri, din ofițeri, din odrasle de moșieri și capitaliști o gardă albă împotriva revoluției muncitorești-țărănești. Și acum să nu știți dv. — ceea ce puteți citi în ziarele de azi — că aventura cehoslovacă este alimentată cu banii capitaliștilor englezi și francezi [169], care corup trupele pentru a ne atrage din nou în război ? Să nu fi citit dv. în ziare că cehoslovacii spuneau la Samara : ne vom uni cu Dutov, cu Semenov și-i vom sili pe muncitorii din Rusia și poporul rus să lupte iarăși, alături de Anglia și de Franța, împotriva Germaniei, vom restabili tratatele secrete anterioare și vă vom arunca, poate, pentru încă patru ani de zile, în acest război imperialist pe care să-l duceți în alianță cu burghezia ? În loc de așa ceva, noi ducem azi război împotriva burgheziei noastre și a burgheziei din celelalte țări, și numai pentru că ducem un asemenea război ne-am atras simpatia și sprijinul muncitorilor din celelalte țări. Dacă muncitorul dintr-o țară beligerantă vede că în cealaltă țară beligerantă se creează o legătură strînsă între muncitori și burghezie, atunci se ajunge la o scindare a muncitorilor pe națiuni, la o contopire a lor cu burghezia din propria lor țară ; acesta este cel mai mare rău, este falimentul revoluției socialiste, falimentul și prăbușirea întregii Internaționale. (Aplauze.)

În 1914 s-a prăbușit Internaționala, pentru că muncitorii din toate țările s-au unit cu burghezia lor națională și s-au dezbinat între ei ; dar acum această dezbinare se apropie de sfîrșit. Ați citit, poate, nu de mult cum, în Anglia, Maclean, un învățător și activist sindical originar

www.dacoromanica.ro

din Scoţia, a fost aruncat în închisoare pentru a doua oară, pe termen de 5 ani. Prima oară el a fost condamnat la un an şi jumătate pentru că demascase războiul şi vorbise despre caracterul criminal al imperialismului englez. Cînd a fost pus în libertate, în Anglia se afla şi un reprezentant al guvernului sovietic, Litvinov, care l-a numit numaidecît consul, reprezentant al Republicii Federative Sovietice Ruse în Anglia. Muncitorii scoţieni au primit cu entuziasm această numire. Guvernul englez a deschis pentru a doua oară acţiune împotriva lui Maclean, nu numai în calitatea lui de învăţător scoţian, dar şi în aceea de consul al Republicii Federative Sovietice. Maclean stă la închisoare pentru că a acţionat în mod deschis ca reprezentant al guvernului nostru, dar noi nu l-am văzut niciodată pe acest om, care n-a făcut parte niciodată din partidul nostru ; el este conducătorul iubit al muncitorilor scoţieni. Noi ne-am unit cu el, muncitorul rus şi muncitorul scoţian s-au unit împotriva guvernului englez, cu toate că acesta îi cumpără pe cehoslovaci şi duce o politică febrilă de atragere a Republicii ruse în război. Iată o dovadă că în toate ţările, indiferent de poziţia lor în război — atît în Germania, care luptă împotriva noastră, cît şi în Anglia, care vrea să pună mîna pe Bagdad, să sugrume complet Turcia —, muncitorii se unesc cu bolşevicii ruşi, sînt alături de revoluţia bolşevică rusă. Cînd vorbitorul pe care l-am citat adineauri spunea aici că războiul civil este dus de muncitori şi ţărani împotriva unor muncitori şi ţărani, noi ştim foarte bine că acest lucru nu este adevărat. Una este clasa muncitoare şi alta sînt diferitele grupuleţe, micile pături ale clasei muncitoare. Clasa muncitoare din Germania a fost, din 1871 şi pînă în 1914, adică timp de aproape o jumătate de secol, un model de organizare socialistă pentru toată lumea. Ştim că ea a avut un partid cu un milion de membri, că a creat sindicate care numărau în total două, trei, patru milioane de membri, şi, totuşi, în cursul acestei jumătăţi de secol au continuat să existe sute de mii de muncitori germani care erau organizaţi într-un sindicat clerical, popesc, şi care erau cu trup şi suflet pentru popă, pentru biserică şi pentru

www.dacoromanica.ro

kaizerul lor. Cine, așadar, reprezenta cu adevărat clasa muncitoare : uriașul partid social-democrat german și sindicatele, sau sutele de mii de muncitori clericali ? Una este clasa muncitoare, care cuprinde imensa majoritate a muncitorilor conștienți, înaintați și care gîndesc, și altceva e o fabrică, o uzină, o localitate sau cîteva grupuri de muncitori care continuă să rămînă de partea burgheziei.

Clasa muncitoare din Rusia, în imensa, covîrșitoarea ei majoritate — după cum ne arată toate alegerile pentru Soviete, pentru comitetele de întreprindere, pentru conferințe —, este în proporție de 99% de partea Puterii sovietice (aplauze), știind că această putere duce război împotriva burgheziei, împotriva chiaburilor, și nu împotriva țăranilor și muncitorilor. Este cu totul altceva cînd se găsește un grup infim de muncitori care continuă să rămînă într-o stare de servilă dependență față de burghezie. Noi nu ducem război împotriva lor, ci împotriva burgheziei, și e cu atît mai rău pentru acele grupuri infime care continuă să se afle și acum în alianță cu burghezia. (Aplauze.)

Mi-a fost adresată aici, printr-un bilețel, o întrebare care sună astfel : „De ce continuă să apară și astăzi ziare contrarevoluționare ?“. Una dintre cauze este aceea că printre muncitorii tipografi există și elemente care au fost corupte de burghezie [170]. (Rumoare, strigăte : „Nu-i adevărat !“.) Puteți să strigați cît vreți, dar n-o să mă împiedicați să spun un adevăr pe care-l știu toți muncitorii și pe care am început să-l explic chiar acum. Cînd un muncitor pune mai presus cîștigul său personal pe care-l obține lucrînd la publicații burgheze, cînd el spune : vreau să-mi păstrez cîștigul meu personal ridicat, pe care-l primesc pentru că ajut burgheziei să vîndă otravă, să otrăvească poporul, atunci eu spun : acești muncitori sînt ca și cum ar fi corupți de burghezie (aplauze), nu în sensul că vreunul din ei, ca simplu individ, ar fi fost năimit de ea. Nu în acest sens am vrut eu să spun, ci în sensul în care toți marxiștii au vorbit despre muncitorii englezi care încheie o alianță cu capitaliștii lor. Dv., care ați citit cu toții literatură sindicală,

www.dacoromanica.ro

cunoaşteţi şi exemple din care se vede că în Anglia există sindicate alcătuite nu numai din muncitori, că acolo muncitorii şi capitaliştii dintr-o anumită branşă sînt organizaţi în sindicate care îşi pun drept scop să urce preţurile şi să jecmănească pe toţi ceilalţi. Toţi marxiştii, toţi socialiştii din toate ţările arată cu degetul aceste exemple şi, începînd cu Marx şi Engels, au vorbit despre muncitorii care, lipsiţi de conştiinţă de clasă şi urmărind înguste interese de breaslă, s-au lăsat corupţi de burghezie. Ei şi-au vîndut dreptul lor de primogenitură, dreptul la revoluţia socialistă, prin faptul că au încheiat o alianţă cu capitaliştii lor, îndreptată împotriva imensei majorităţi a muncitorilor şi a păturilor muncitoare asuprite din propria lor ţară, împotriva propriei lor clase. Acelaşi lucru se petrece şi la noi, cînd se găsesc grupuri răzleţe de muncitori care spun : ce ne priveşte pe noi dacă ceea ce culegem pentru tipar este opiu, otravă, dacă răspîndeşte minciună şi provocare ? Eu îmi primesc salariul meu frumuşel şi puţin îmi pasă de alţii. Pe muncitorii de felul acesta noi îi vom înfiera şi unor asemenea muncitori noi le-am spus întodeauna, în întreaga noastră publicistică, şi le-am spus-o deschis : asemenea muncitori se îndepărtează de clasa muncitoare şi trec de partea burgheziei. (A p l a u z e.)

Tovarăşi ! Trec acum la analiza întrebărilor ce mi-au fost puse, dar mai întîi de toate, ca să nu uit, vreau să răspund la întrebarea cu privire la flota din Marea Neagră [171], care a fost pusă parcă cu scopul de a ne demasca. Dar eu vă voi spune că acolo a acţionat tovarăşul Raskolnikov, pe care muncitorii din Moscova şi din Petrograd îl cunosc foarte bine din munca sa de agitaţie, din munca sa de partid. Tovarăşul Raskolnikov o să vină el însuşi aici şi o să vă relateze cum a făcut agitaţie în sensul că e mai bine să nimicim flota decît să lăsăm ca trupele germane să pornească cu ea împotriva Novorossiiskului. Iată ce a fost cu flota din Marea Neagră, şi Stalin, Şleapnikov şi Raskolnikov, comisari ai poporului, o să vină curînd la Moscova şi o să ne informeze cum s-au petrecut lucrurile. Veţi vedea că politica noastră, care a fost una şi aceeaşi, care, ca şi politica

www.dacoromanica.ro

păcii de la Brest, ne-a adus multe nenorociri grele, a fost singura care a dat Puterii sovietice și revoluției muncitorești socialiste din Rusia posibilitatea ca și de acum înainte să țină sus steagul lor în fața muncitorilor din toate țările. Dacă astăzi în Germania sporește pe zi ce trece numărul muncitorilor care se leapădă de vechile prejudecăți despre bolșevici și își dau seama de justețea politicii noastre, acesta este meritul tacticii pe care o aplicăm noi începînd cu tratatul de la Brest.

Dintre întrebările ce mi-au fost puse mă voi opri la două, în care este vorba de aprovizionarea cu cereale. Unii muncitori ne spun : de ce interziceți muncitorilor să-și procure cereale pe cont propriu, din moment ce ele sînt destinate familiilor lor ? Răspunsul la această întrebare este simplu : gîndiți-vă ce s-ar întîmpla dacă miile de puduri de cereale care sînt necesare pentru o anumită localitate, pentru o anumită fabrică, pentru un anumit raion, pentru un anumit cartier, ar fi aduse de către mii de oameni. Dacă am admite așa ceva, ar începe să se producă o destrămare totală a organizațiilor de aprovizionare. Noi nu-l învinuim cîtuși de puțin pe omul înfometat și chinuit care pleacă de unul singur în căutare de grîne și le procură prin orice mijloc, dar noi spunem : noi existăm, ca guvern muncitoresc-țărănesc, nu pentru a legaliza și încuraja destrămarea și descompunerea. Pentru așa ceva nu este nevoie de guvern. Rostul lui este să-i unească pe muncitori, să-i organizeze, să-i facă să-și strîngă rîndurile în mod conștient pentru a lupta împotriva lipsei de conștiință. Nu-i putem învinui pe cei care din lipsă de conștiință lasă totul baltă, nu țin seama de nimic, numai să se salveze ei prin orice mijloc, să-și procure grîne, dar putem învinui pe cei care sînt oameni de partid și care, deși fac propagandă pentru monopolul cerealelor, nu sprijină îndeajuns acțiunile conștiente și organizate. Da, lupta împotriva desăgarilor, împotriva celor ce se aprovizionează cu cereale pe cont propriu este grea, fiindcă este o luptă împotriva ignoranței, împotriva lipsei de conștiință și a lipsei de organizare a maselor largi, dar noi nu vom renunța niciodată la această luptă. De fiecare dată cînd oamenii se

www.dacoromanica.ro

vor apuca să facă aprovizionare pe cont propriu, îi vom chema din nou la metode proletare, socialiste, de luptă împotriva foametei : să ne unim cu toţii şi să înlocuim cu forţe noi detaşamentele de aprovizionare care s-au îmbolnăvit, să le înlocuim cu oameni noi, mai tari, mai cinstiţi, mai conştienţi şi mai încercaţi şi vom aduce aceeaşi cantitate de cereale, aceleaşi mii de puduri pe care, prin eforturi răzleţe, le cară 200 de oameni, care au strîns cîte 15 puduri fiecare, făcînd să crească preţurile şi încurajînd specula. Noi însă vom uni laolaltă pe aceşti 200 de oameni, vom făuri o armată muncitorească puternică şi închegată. Dacă nu vom reuşi să facem acest lucru dintr-o dată, vom repeta eforturile noastre : în fiecare uzină, în fiecare fabrică vom căuta să determinăm pe muncitorii conştienţi să dea mai multe forţe, oameni mai siguri pentru lupta împotriva speculei, şi sîntem convinşi că pînă la urmă conştiinţa de clasă, disciplina şi spiritul de organizare al muncitorilor vor trece cu bine prin toate aceste încercări grele. Şi, cînd oamenii se vor convinge din proprie experienţă că sute de mii de înfometaţi nu vor putea fi salvaţi prin aprovizionare personală cu sacul, vom vedea cum biruie spiritul de organizare şi conştiinţa de clasă şi, acţionînd în strînsă unitate, vom organiza lupta împotriva foametei şi vom obţine o justă repartiţie a cerealelor.

Mi se pune aici întrebarea : dar de ce nu s-a introdus monopolul şi asupra altor produse, asupra produselor industriale, care sînt tot atît de necesare ca şi cerealele ? La această întrebare eu răspund : Puterea sovietică ia toate măsurile necesare în acest scop. Dv. ştiţi că există tendinţa de a organiza, de a uni laolaltă fabricile textile, producţia textilă. Ştiţi că în majoritatea centrelor de conducere ale acestei organizaţii stau muncitori, ştiţi că Puterea sovietică procedează la naţionalizarea tuturor ramurilor industriale, ştiţi că greutăţile care ne stau în cale sînt imense, că aici este nevoie de multe forţe pentru a face totul în mod organizat. Şi noi pornim la această treabă altfel de cum pornesc guvernele care se sprijină pe funcţionari. Aşa ca ele e uşor să guvernezi : unul să primească 400 de ruble, iar altul, cu o funcţie

www.dacoromanica.ro

mai înaltă, 1 000 de ruble, treaba noastră este să dăm dispoziții, iar ei n-au decît să le execute. Așa se procedează în toate țările burgheze : acolo se angajează funcționari cu salarii ridicate, sînt angajate chiar odraslele de burghezi și se lasă pe seama lor conducerea întreprinderilor. Republica sovietică nu poate să guverneze în felul acesta. Ea nu are funcționari care să dirijeze și să conducă unificarea tuturor fabricilor textile, organizarea evidenței, introducerea monopolului asupra tuturor obiectelor de primă necesitate și repartiția lor rațională. Pentru treaba asta noi facem apel tot la muncitori, facem apel la reprezentanții sindicatelor din ramura textilă și le spunem : dv. trebuie să formați majoritatea în colegiul de conducere al Centralei textilelor, și formați într-adevăr majoritatea, așa cum o formați și în colegiile de conducere ale Consiliului economic superior. Tovarăși muncitori, apucați-vă voi înșivă și rezolvați această importantă problemă de stat ; noi știm că așa ceva e mai greu decît să angajezi funcționari competenți, dar totodată știm că altă cale nu există. Trebuie să dăm puterea în mîinile clasei muncitoare și, în ciuda tuturor greutăților, să învățăm pe muncitorii înaintați ca, prin propria lor experiență, pe propria lor piele, cu mîinile lor proprii să ajungă să știe cum trebuie repartizate toate produsele, toate fabricatele textile în interesul oamenilor muncii. (A p l a u z e.)

Iată de ce, pentru a introduce monopolul de stat, pentru a stabili prețuri fixe, Puterea sovietică face tot ce-i stă în putință în situația actuală. Ea face acest lucru prin intermediul muncitorilor, împreună cu ei, și le acordă majoritatea în fiecare organ de conducere, în fiecare instituție centrală, fie că este vorba de Consiliul economic superior, fie că este vorba de uniunea metalurgiștilor sau de uniunea fabricilor de zahăr, care au fost naționalizate în cîteva săptămîni. Aceasta este o cale grea, dar, cum am mai spus, fără greutăți nu vom putea face ca muncitorii pe care înainte burghezia, în decurs de secole, i-a obișnuit și i-a deprins să nu facă altceva decît să execute în mod servil dispozițiile ei, să muncească ca niște ocnași — să treacă la o altă situație,

www.dacoromanica.ro

să simtă că puterea sînt ei. Ei sînt stăpînii industriei, ai cerealelor, ai tuturor produselor acestei ţări. Atunci cînd această conştiinţă va pătrunde adînc în clasa muncitoare, cînd această clasă, prin propria ei experienţă, prin propria ei muncă îşi va înzeci forţele, numai atunci vor fi învinse toate greutăţile revoluţiei socialiste.

În încheiere, adresez încă o dată un apel conferinţei comitetelor de întreprindere, atrăgîndu-i atenţia că aici, în Moscova, unde greutăţile sînt deosebit de mari, fiindcă acesta este un mare centru al comerţului şi al speculei, şi unde de ani şi ani de zile zeci de mii de oameni trăiesc şi-şi procură mijloacele de trai numai din comerţ şi din speculă, greutăţile sînt deosebit de mari, dar în schimb aici există şi forţe cum nu se găsesc în nici un oraş mic. Trebuie numai ca aceste organizaţii muncitoreşti, ca aceste comitete de întreprindere, să ia aminte şi să-şi întipărească bine în memorie ceea ce ne învaţă actualele evenimente, ceea ce ne învaţă foametea care s-a abătut astăzi asupra oamenilor muncii din Rusia. Numai prin făurirea de noi organizaţii — mai largi şi mai numeroase — ale muncitorilor conştienţi şi înaintaţi vom putea salva revoluţia de pericolul unei reveniri la putere a moşierilor şi capitaliştilor. Aceşti muncitori formează acum majoritatea, dar asta nu e de ajuns ; trebuie ca ei să se ocupe cu mai multă stăruinţă de treburile de stat. În Moscova se ivesc o sumedenie de cazuri cînd speculanţii profită de foamete, se îmbogăţesc de pe urma ei şi subminează monopolul cerealelor, cînd cei bogaţi au tot ce le doreşte inima. În Moscova există 8 000 de membri ai partidului comunist şi tot aici sindicatele vor da 20 000—30 000 de oameni, pentru care ele pot să garanteze şi care vor fi exponenţi dîrji şi de nădejde ai politicii proletare. Uniţi-i laolaltă, creaţi sute de mii de detaşamente, luaţi în mîinile voastre problema aprovizionării, procedaţi la percheziţionarea întregii populaţii bogate şi veţi obţine ceea ce vă trebuie. (Aplauze.)

V-am arătat data trecută ce succese au fost obţinute în acest domeniu în oraşul Eleţk, dar la Moscova aşa ceva este mai greu. Am spus că Eleţk se prezintă cel mai bine ; sînt multe oraşe care stau mult mai prost, pentru

www.dacoromanica.ro

că aceasta este o treabă grea, pentru că aici greutatea nu stă în lipsa de arme — arme sînt cîte vreți —, ci în aceea că trebuie ridicați în posturi de conducere, în posturi de răspundere sute și mii de muncitori absolut siguri, în stare să înțeleagă că ceea ce fac ei nu e o treabă de importanță locală, că ea interesează întreaga Rusie, — muncitori capabili să stea în posturile lor, ca reprezentanți ai întregii clase, și să organizeze munca după un plan precis și bine închegat, să aducă la îndeplinire sarcinile pe care le primesc, hotărîrile pe care le adoptă Sovietul din Moscova, organizațiile întregii Moscove proletare. Toată greutatea constă în a organiza proletariatul, a face ca el să fie mai conștient decît pînă acum. Uitați-vă la alegerile de la Petrograd [172]. Veți vedea că, deși acolo bîntuie o foamete și mai cumplită decît la Moscova, deși peste cei de acolo s-au abătut calamități și mai grele, acolo crește devotamentul față de revoluția muncitorească, domnește o tot mai bună organizare și o mai strînsă coeziune, și vă veți spune că o dată cu agravarea calamităților care s-au abătut asupra noastră crește hotărîrea clasei muncitoare de a birui toate aceste greutăți. Păși ți pe această cale, acționați cu mai multă energie, faceți ca noi detașamente de mii de oameni să pornească pe această cale, în sprijinul acțiunii de aprovizionare, și noi împreună cu dv., bizuindu-ne pe sprijinul dv., vom reuși să biruim foametea și să asigurăm o repartiție justă. (A p l a u z e.)

www.dacoromanica.ro

3

REZOLUŢIE
LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL

Conferinţa a IV-a a comitetelor de întreprindere din Moscova, sprijinind întru totul politica Puterii sovietice în domeniul aprovizionării, aprobă în special politica de unire a sărăcimii satelor (şi insistă asupra necesităţii ca toţi muncitorii să sprijine această politică).

Eliberarea muncitorilor nu poate să fie decît opera lor înşişi, şi numai alianţa cea mai strînsă dintre muncitorii de la oraşe şi sărăcimea satelor poate să înfrîngă împotrivirea burgheziei şi a chiaburilor, să ia în mîinile ei toate surplusurile de cereale şi să le distribuie în mod echitabil oamenilor nevoiaşi de la oraşe şi de la sate.

Conferinţa face apel la toate comitetele de întreprindere să-şi încordeze toate forţele pentru a organiza mase mai largi de muncitori în detaşamente de aprovizionare şi să trimită aceste detaşamente, sub conducerea unor tovarăşi dintre cei mai siguri, pentru a da un sprijin activ şi multilateral politicii guvernului muncitoresc şi ţărănesc în domeniul aprovizionării.

Scris la 27 iunie 1918

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN SUBRAIONUL SIMONOVSKI
28 iunie 1918 [173]

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Muncitorii îl întîmpină pe tov. Lenin cu ovaţii furtunoase.) Tov. Lenin vorbeşte despre necesitatea războiului civil şi face apel la proletariatul din Moscova să se organizeze ca un singur om, pentru a duce lupta împotriva forţelor contrarevoluţionare, cît şi împotriva foametei şi a dezorganizării care domneşte pe scara întregului stat.

În treacăt, Lenin vorbeşte despre evenimentele de la Saratov şi Tambov şi arată că, pretutindeni unde s-au produs răscoale inspirate de partidul menşevicilor şi de acela al socialiştilor-revoluţionari de dreapta, clasa muncitoare a fost repede dezamăgită de ideologia acestor partide şi tot atît de repede a răsturnat pe uzurpatorii puterii muncitoreşti-ţărăneşti.

Am primit o telegramă prin care ni se cerea ajutor, dar nu ajunseseră detaşamentele noastre nici la jumătatea drumului, cînd aceiaşi muncitori care ne ceruseră ajutor ne-au comunicat că nu mai este nevoie de ajutor imediat, întrucît uzurpatorii au fost învinşi de forţele locale. Aşa s-a întîmplat la Saratov, Tambov şi în alte oraşe.

Tov. Lenin arată că războiul în general este contrar năzuinţelor partidului comunist. Dar războiul la care facem apel noi astăzi este un război sfînt, este un război civil, pe care-l duce clasa muncitoare împotriva exploatatorilor ei.

Fără eforturi, fără o imensă cheltuire de energie nu vom putea ieşi la drumul care duce spre socialism. Ca

www.dacoromanica.ro

să putem lupta cu succes pentru ideaiurile clasei muncitoare este necesar să ne organizăm. De organizare avem nevoie şi pentru a putea păstra toate cuceririle noastre, care au fost dobîndite cu preţul unor pierderi grele şi al unor eforturi imense.

Este mai greu să păstrezi puterea decît s-o cucereşti, şi din exemplele istoriei vedem cum adeseori clasa muncitoare a luat puterea în mîinile ei, dar n-a putut s-o păstreze, şi asta numai pentru că n-avea organizaţii destul de puternice.

— Poporul este obosit — arată în continuare tovarăşul Lenin — şi se înţelege că el poate fi împins să facă vreo nebunie ; el poate fi împins chiar şi în braţele unui Skoropadski, fiindcă, în marea lui majoritate, poporul este înapoiat.

Acum ne ameninţă foametea, dar noi ştim că şi fără Siberia, Caucaz şi Ucraina cerealele sînt cu totul suficiente. În guberniile din jurul capitalelor există destule cereale pînă la noua recoltă, dar întreaga cantitate este dosită de chiaburi. Trebuie să organizăm sărăcimea satelor şi cu ajutorul ei să luăm aceste cereale. Este nevoie să ducem o luptă necruţătoare împotriva speculei şi a speculanţilor, şi nu numai cu fapta, dar şi cu cuvîntul.

Numai clasa muncitoare, strîns unită prin organizare, va putea să explice poporului simplu necesitatea de a lupta împotriva chiaburilor. Poporul rus trebuie să ştie că ţărănimea săracă are un puternic aliat în proletariatul organizat de la oraşe.

Clasa muncitoare şi ţărănimea nu trebuie să se bizuie prea mult pe intelectuali, fiindcă mulţi dintre intelectualii care vin la noi trag mereu nădejde în prăbuşirea noastră.

Lenin îşi încheie cuvîntarea printr-un apel către muncitori şi ţărani, pe care-i îndeamnă să se organizeze în vederea luptei împotriva chiaburilor, moşierilor şi a burgheziei. (Cuvîntarea tovarăşului Lenin este acoperită de aplauzele furtunoase ale întregii asistenţe.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr. 133 din 29 iunie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUVINTE PROFETICE

În minuni, slavă domnului, nu mai crede astăzi nimeni. Prorocirile miraculoase nu sînt decît un basm. Previziunile ştiinţifice însă constituie un fapt indiscutabil. Şi în zilele noastre, cînd nu rareori ne este dat să vedem la unii o ruşinoasă stare de deprimare sau chiar de desperare, e bine să ne amintim de o previziune ştiinţifică ce s-a adeverit.

În anul 1887 Friedrich Engels a avut prilejul să scrie despre viitorul război mondial, în prefaţa sa la o broşură a lui Sigismund Borkheim : „În amintirea patrioţilor de paradă germani din anii 1806—1807" („Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten 1806—1807"). (Broşura aceasta, a XXIV-a din seria „Biblioteca social-democrată", a apărut în 1888 la Hottingen-Zürich.)

Iată ce gîndea, cu mai bine de treizeci de ani în urmă, Friedrich Engels despre viitorul război mondial :

„...Pentru Prusia-Germania nu mai e posibil nici un alt război în afară de un război mondial, şi anume un război mondial de proporţii şi de o violenţă fără precedent. 8 000 000 pînă la 10 000 000 de soldaţi se vor sugruma reciproc, pustiind totodată întreaga Europă, aşa cum n-au pustiit-o vreodată nici norii de lăcuste. Devastările pricinuite de războiul de 30 de ani comprimate într-un interval de 3—4 ani şi extinse pe întregul continent : foamete, epidemii, o sălbăticire generală atît a trupelor, cît şi a maselor populare, provocată de lipsu-

www.dacoromanica.ro

rile acute, haosul îngrozitor al ingeniosului nostru mecanism al comerţului, industriei şi creditului, — toate acestea ducînd la un faliment general ; prăbuşirea vechilor state şi a înţelepciunii lor de stat tradiţionale, o asemenea prăbuşire încît coroanele se vor rostogoli cu duzinele pe caldarîm, fără să se găsească cineva care să le ridice ; o imposibilitate absolută de a prevedea ce sfîrşit vor avea toate acestea şi cine va ieşi învingător din luptă ; un singur rezultat este absolut neîndoielnic : epuizarea generală şi crearea condiţiilor necesare pentru victoria definitivă a clasei muncitoare.

Acestea sînt perspectivele, dacă sistemul, dus la extrem, al concurenţei reciproce în cursa înarmărilor îşi va da în cele din urmă inevitabilele roade. Iată, domnilor regi şi bărbaţi de stat, unde a adus înţelepciunea voastră bătrîna Europă. Şi dacă nu vă mai rămîne nimic altceva decît să începeţi ultimul mare dans al războiului, n-aveţi decît (uns kann es recht sein). Se prea poate ca războiul să ne arunce pentru un timp oarecare pe planul al doilea şi să ne răpească unele poziţii deja cucerite. Dacă veţi dezlănţui însă forţele pe care apoi nu veţi mai fi în stare să le stăpîniţi, atunci, orice s-ar întîmpla, la sfîrşitul tragediei veţi ajunge o ruină, iar victoria proletariatului va fi fost obţinută, sau va fi, în orice caz (doch), inevitabilă.

Londra. 15 decembrie 1887 *Friedrich Engels*“ [174]

Ce prezicere genială ! Şi cît de bogată — neasemuit de bogată — în idei este fiecare frază a acestei precise, clare şi concise analize ştiinţifice de clasă ! Cîte n-ar avea de învăţat de aici cei ce se lasă cuprinşi de o ruşinoasă neîncredere, deprimare, deznădejde, dacă... dacă cei ce s-au obişnuit să facă pe lacheii burgheziei ori s-au lăsat intimidaţi de ea ar putea să gîndească, ar fi în stare să gîndească !

Unele dintre cele prezise de Engels s-au întîmplat să iasă altfel : şi nici nu se putea ca, în cei treizeci de ani de dezvoltare imperialistă, extraordinar de rapidă, lumea şi capitalismul să nu se schimbe ! Dar mai uimitor ca

www.dacoromanica.ro

toate este faptul că multe din cele prezise de Engels se împlinesc întocmai. Şi aceasta pentru că Engels a făcut o analiză de clasă absolut precisă, iar clasele şi relaţiile dintre ele au rămas aceleaşi.

„...Se prea poate ca războiul să ne arunce pentru un timp oarecare pe planul al doilea...". Lucrurile au mers tocmai pe această linie, dar mult mai departe şi mai prost : o parte din cei „aruncaţi pe planul al doilea", social-şoviniştii şi „semiadversarii" lor lipsiţi de fermitate, kautskiştii, au început să proslăvească propria lor mişcare înapoi, s-au transformat în trădători direcţi ai socialismului.

„...Se prea poate ca războiul să ne răpească unele poziţii deja cucerite...". Clasei muncitoare i-au fost răpite o serie întreagă de poziţii „legale". În schimb, ea a ieşit călită din încercările la care a fost supusă şi a căpătat lecţiile aspre, dar folositoare ale organizării ilegale, ale luptei ilegale, ale pregătirii forţelor sale în vederea asaltului revoluţionar.

„...Coroanele se vor rostogoli cu duzinile...". Cîteva coroane au şi căzut, iar printre ele este una care face cît o duzină de alte coroane : aceea a lui Nicolaie Romanov, autocratul întregii Rusii.

„...O imposibilitate absolută de a prevedea ce sfîrşit vor avea toate acestea...". După patru ani de război, această absolută imposibilitate, dacă ne putem astfel exprima, este şi mai absolută.

„...Haosul îngrozitor al ingeniosului nostru mecanism al comerţului, industriei şi creditului...". La sfîrşitul celui de-al patrulea an de război, această stare s-a manifestat din plin în Rusia, unul dintre statele cele mai mari şi mai înapoiate care au fost atrase în război de capitalişti. Dar foametea mereu crescîndă din Germania şi Austria, lipsa de îmbrăcăminte şi de materii prime, uzura mijloacelor de producţie nu constituie oare o dovadă că aceeaşi situaţie e pe cale de a se produce curînd de tot şi în alte ţări ?

Engels descrie doar consecinţele care sînt provocate de războiul „extern" ; el nu vorbeşte de războiul intern, adică de războiul civil, care n-a lipsit din nici una din-

www.dacoromanica.ro

tre marile revoluţii din istorie şi fără de care nici un marxist serios nu şi-a închipuit că are să se producă trecerea de la capitalism la socialism. Şi dacă războiul extern mai poate dura încă un timp oarecare fără să provoace un „haos îngrozitor" în „mecanismul ingenios" al capitalismului, se înţelege că războiul civil e cu totul de neînchipuit fără asemenea consecinţe.

De cîtă obtuzitate şi lipsă de fermitate, ca să nu mai vorbim de serviciile interesate aduse burgheziei, dau dovadă aceia care, ca, de pildă, cei de la „Novaia Jizn", menşevicii, socialiştii-revoluţionari de dreapta etc., continuă să-şi zică „socialişti" şi în acelaşi timp vorbesc cu ură de manifestările acestui „haos iremediabil", aducînd vină pentru toate acestea proletariatului revoluţionar, Puterii sovietice, „utopiei" trecerii la socialism! „Haosul" sau ruina, ca să folosim o minunată expresie uzuală, a fost provocat de război. Un război greu nu poate să nu provoace ruină. Războiul civil, care constituie o condiţie necesară şi un însoţitor al revoluţiei socialiste, nu poate să nu provoace ruină. A renega revoluţia, socialismul, „din cauza" ruinei, înseamnă pur şi simplu a da dovadă de lipsă de principialitate şi a trece efectiv de partea burgheziei.

„...Foamete, epidemii, o sălbăticire generală atît a trupelor, cît şi a maselor populare, provocată de lipsurile acute...".

Cît de simplu şi cu cîtă claritate trage Engels această concluzie incontestabilă, evidentă pentru oricine este cît de cît în stare să reflecteze asupra consecinţelor obiective ale unui război greu şi chinuitor care ţine de ani de zile. Şi de cîtă lipsă de inteligenţă — de-a dreptul uluitoare — dau dovadă numeroşii „social-democraţi" şi pseudo„socialiştii" care nu vor sau nu sînt în stare să aprofundeze nişte consideraţii atît de simple!

Este oare cu putinţă un război îndelungat fără să se ajungă la *o sălbăticire* a trupelor, cît şi a maselor populare? Se înţelege că nu. Este cu totul inevitabil ca un război îndelungat să se soldeze cu asemenea consecinţe pentru cîţiva ani, dacă nu pentru o întreagă generaţie. Dar „oamenii în cutie", plîngăreţii din rîndurile intelec-

www.dacoromanica.ro

tualităţii burgheze, care îşi zic „social-democraţi“ şi „socialişti“, ţin isonul burgheziei, punînd pe seama revoluţiei manifestările de sălbăticire sau inevitabila asprime a măsurilor de combatere a unor cazuri de sălbăticire deosebit de grave, deşi e limpede ca lumina zilei că această sălbăticire e un rezultat al războiului imperialist şi că, fără o luptă îndelungată, fără o serie de represiuni crunte, nici o revoluţie nu e în stare să se debaraseze de *asemenea* urmări ale războiului.

Sînt gata dulcegii noştri publicişti de la „Novaia Jizn“, „Vpered“ sau „Delo Naroda“ să admită din punct de vedere „teoretic“ revoluţia proletariatului şi a altor clase asuprite, dar numai cu condiţia ca această revoluţie să cadă din cer, iar nu să ia naştere şi să se dezvolte pe acest pămînt înecat de sîngele vărsat într-un măcel imperialist al popoarelor, care durează de patru ani de zile, şi în mijlocul a milioane şi milioane de oameni chinuiţi, torturaţi şi sălbăticiţi în acest măcel.

Ei au auzit şi au admis din punct de vedere „teoretic“ că o revoluţie poate fi comparată cu actul naşterii, dar, cînd a trebuit să se treacă la fapte, spre ruşinea lor, au început să dea semne de laşitate, şi sufletele lor ticăloase nu s-au mulţumit să bocească, ci au reeditat atacurile furibunde ale burgheziei împotriva insurecţiei proletariatului. Să luăm o descriere a actului naşterii din literatură, şi anume una dintre acelea în care autorii respectivi şi-au propus să redea în mod veridic toată greutatea, toate chinurile şi grozăviile acestui act ; de pildă, Emile Zola în „La joie de vivre“ („Bucuria de a trăi“) sau Veresaev în „Însemnările unui medic“. Naşterea omului este un act care transformă femeia într-o bucată de carne chinuită, extenuată, înnebunită de durere, însîngerată, pe jumătate moartă. Şi, totuşi, ar fi cineva de acord să considere drept om pe un „individ“ care n-ar vedea în dragoste, în consecinţele ei, în femeia ce devine mamă *decît* aceste chinuri ? Cine ar renunţa, din *acest* motiv, la dragoste şi la procreaţie ?

Sînt naşteri uşoare şi naşteri grele. Marx şi Engels, întemeietorii socialismului ştiinţific, au vorbit întotdeauna de *îndelungatele dureri ale facerii,* care sînt inevitabil

www.dacoromanica.ro

legate de trecerea de la capitalism la socialism. Şi Engels, analizînd consecinţele pe care le-ar avea un război mondial, expune în mod simplu şi clar faptul, incontestabil şi evident, că o revoluţie care urmează unui război, care e legată de război (şi cu atît mai mult, adăugăm noi, o revoluţie care a izbucnit în timpul războiului, care e nevoită să se dezvolte şi să se menţină într-o vreme cînd în jurul ei continuă încă războiul mondial), reprezintă cazul unei naşteri *deosebit de grele*.

Perfect conştient de acest lucru, Engels vorbeşte cu deosebită precauţie de zămislirea socialismului de către societatea capitalistă care e pe cale de a pieri într-un război mondial. „Un singur rezultat (al războiului mondial) — spune el — este absolut neîndoielnic : epuizarea generală şi *crearea* condiţiilor necesare pentru victoria definitivă a clasei muncitoare".

Şi mai clar este exprimată această idee la sfîrşitul prefeţei analizate :

„...La sfîrşitul tragediei, voi (capitaliştii şi moşierii, regii şi bărbaţii de stat ai burgheziei) veţi ajunge o ruină, iar victoria proletariatului va fi fost obţinută, sau va fi, în orice caz, inevitabilă".

Naşterile grele fac să crească de mai multe ori pericolul unei îmbolnăviri mortale sau al unui sfîrşit fatal. Dar dacă unele fiinţe omeneşti mor în durerile naşterii, noua societate, aşa cum se naşte ea din vechea orînduire, nu poate să piară ; numai că naşterea ei va fi mai chinuitoare, mai îndelungată, iar creşterea şi dezvoltarea vor deveni mai lente.

Sfîrşitul războiului n-a venit încă. Dar se constată de pe acum o extenuare generală. Din cele două urmări *directe* ale războiului care au fost prezise în mod condiţionat de Engels (fie că victoria a fost deja obţinută de clasa muncitoare, fie că *în ciuda tuturor greutăţilor* au fost create condiţiile care o fac să fie inevitabilă), acum, la jumătatea anului 1918, există *amîndouă*.

Într-una din cele mai puţin dezvoltate ţări capitaliste, victoria clasei muncitoare *a şi fost obţinută*. În celelalte ţări sînt create, cu preţul unor eforturi nemaipomenite

www.dacoromanica.ro

şi al unor chinuri nemaipomenite, condiţiile care fac ca această victorie să fie „în orice caz inevitabilă".

Plîngăreţii „socialişti" n-au decît să cobească, iar burghezia n-are decît să facă spume la gură de furie şi să turbeze. Numai cei ce închid ochii ca să nu vadă şi-şi astupă urechile ca să nu audă pot să nu observe că în întreaga lume vechea societate capitalistă, care poartă în pîntecele ei socialismul, a început să se zbată în durerile facerii. Ţara noastră, care a fost împinsă vremelnic de mersul evenimentelor în avangarda revoluţiei socialiste, suportă acum chinurile, deosebit de grele, ale primei perioade a actului naşterii, care a început. Sîntem cu totul îndreptăţiţi să privim cu deplină fermitate şi absolută încredere spre viitor, care ne pregăteşte noi aliaţi, noi victorii ale revoluţiei socialiste într-o serie de ţări mai înaintate. Avem dreptul să ne mîndrim şi să ne considerăm fericiţi că ne-a fost dat nouă să doborîm cei dintîi, într-un colţ al globului pămîntesc, această fiară sălbatică, capitalismul, care a înecat pămîntul în sînge, a dus omenirea la foamete şi sălbăticire şi care va pieri în mod inevitabil şi destul de curînd, oricît de monstruoase şi de bestiale ar fi formele în care îşi manifestă furia ei înainte de a-şi da sfîrşitul.

29 iunie 1918

„Pravda" nr. 133 din 2 iulie 1918
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

[1]

Демократия Советской власти и ее социалистический характер вытекает

что верховной государственной властью является съезд, который составляется из представителей трудящегося народа (рабочих, солдат и крестьян), свободно выбранных и сменяемых в любое время массами, весь упразднившемся капиталом;

что советская власть[2] свободно объединяя, на началах федеративного государства, в единую, федеральную советскую республику, общегосударственную советскую власть Российской советской республики;

Începutul manuscrisului lui V. I. Lenin „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice". — 1918

Micșorat

www.dacoromanica.ro

DESPRE DEMOCRATISMUL ŞI CARACTERUL SOCIALIST AL PUTERII SOVIETICE

Democratismul Puterii sovietice şi caracterul ei socialist îşi găsesc expresia în aceea

că puterea supremă de stat o constituie Sovietele, alcătuite din reprezentanţi ai poporului muncitor (muncitori, soldaţi şi ţărani), care sînt aleşi în mod liber şi pot fi revocaţi în orice moment de către masele pînă acum oprimate de capital;

că Sovietele locale se unesc în mod liber, pe baza principiilor centralismului democratic, într-o putere unică, consolidată printr-o uniune federală: Puterea sovietică de stat a Republicii Sovietice Ruse,

că Sovietele concentrează în mîinile lor nu numai puterea legislativă şi controlul executării legilor, dar şi aplicarea directă a legilor prin intermediul tuturor membrilor Sovietelor, în scopul trecerii treptate la îndeplinirea funcţiilor legislative şi la conducerea statului de către întreaga populaţie muncitoare, fără excepţie.

Apoi, luînd în consideraţie

că orice legalizare, directă sau indirectă, a proprietăţii muncitorilor dintr-o fabrică oarecare sau dintr-o profesiune oarecare asupra producţiei lor aparte, sau a dreptului lor de a slăbi sau a frîna dispoziţiile puterii de stat, constituie o foarte gravă denaturare a principiilor fundamentale ale Puterii sovietice şi o totală renunţare la socialism... *

Scris în prima jumătate a anului 1918

Publicat pentru prima oară la 22 aprilie 1957, în ziarul „Pravda" nr. 112

Se tipăreşte după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI ZIARULUI „FOLKETS DAGBLAD POLITIKEN“ 1 IULIE 1918 [175]

Corespondentul ziarului „Folkets Dagblad Politiken“ a avut astăzi o convorbire cu Lenin asupra situației din Rusia și a situației generale din Europa. Lenin a subliniat că revoluția se naște întotdeauna în chinuri grele. O țară care înfăptuiește de una singură revoluția se află întotdeauna într-o situație serioasă. Dar situația este grea pretutindeni, și nu numai în Rusia. Se afirmă că în Rusia domnește anarhia, dar ea este rodul celor patru ani de război și nu al regimului bolșevic. Săptămînile care au mai rămas pînă la noua recoltă vor fi cele mai grele. Recolta promite să fie bună. Contrarevoluția încearcă prin toate mijloacele să profite de situația ce s-a creat. Contrarevoluția este alcătuită din țărani bogați și ofițeri, dar fără sprijin din străinătate ea nu poate face nimic. În orașele în care au ieșit învingători, contrarevoluționarii au rămas la putere numai cîteva zile, ba uneori chiar numai cîteva ore. Asasinarea lui Volodarski, organizată de socialiștii-revoluționari de dreapta, vădește, în fond, slăbiciunea contrarevoluționarilor. Istoria revoluției ruse ne arată că un partid care nu se bucură de sprijinul maselor recurge întotdeauna la teroare individuală.

*
* *

Opoziția din partidul bolșevic împotriva păcii de la Brest, a declarat Lenin, s-a potolit. Buharin, Radek și

www.dacoromanica.ro

alţii conlucrează din nou cu noi. Pacea era necesară pentru a nu da posibilitate germanilor să ocupe în întregime Rusia şi să înăbuşe revoluţia. În ceea ce priveşte măsurile luate împotriva anarhiştilor, ele au fost provocate de faptul că anarhiştii s-au înarmat şi o parte din ei s-au unit cu elemente vădit banditeşti. Anarhiştii ideologici au fost deja eliberaţi şi marele lor cotidian, „Anarhiia", apare ca şi înainte [176].

În condiţii cînd avem de luptat cu asemenea greutăţi are loc organizarea industriei. Proprietarii de întreprinderi continuă să saboteze pe scară largă această operaţie, dar muncitorii iau în mîinile lor conducerea întreprinderilor.

În ceea ce priveşte rebeliunea cehoslovacilor, Lenin şi-a exprimat convingerea că ea va fi înăbuşită de trupele sovietice, deşi treaba asta tărăgăneză.

*
* *

Situaţia germanilor în Ucraina este foarte grea. Ei nu capătă de loc cereale de la ţărani. Aceştia se înarmează şi, în grupuri mari, atacă pe soldaţii germani oriunde dau de ei. Această mişcare se extinde. Datorită ocupaţiei germane, în Ucraina bolşevismul a devenit un fel de mişcare naţională. El uneşte în jurul său oameni care înainte nici nu voiau să audă de bolşevism. Dacă germanii ar fi ocupat Rusia, rezultatul ar fi fost acelaşi. Germanii au nevoie de pace. Este semnificativ că în Ucraina ei vor pace mai mult chiar decît ucrainenii înşişi. Aceeaşi este situaţia şi în ce priveşte Turcia. Germanii au încheiat cu Rada ucraineană o înţelegere avantajoasă, cu toate că cei din Ucraina au denigrat întotdeauna pacea de la Brest. Acum germanii dau ajutor în lupta ce se duce împotriva bolşevicilor în Caucaz.

*
* *

Noi, cei din Rusia, trebuie să aşteptăm acum să se dezvolte mişcarea revoluţionară în Europa. În Germania,

www.dacoromanica.ro

partidul războiului este în momentul de față atît de puternic, că vorbește cu dispreț de guvernul de la Berlin. Cu toate acestea, împotrivirea față de imperialism crește pînă și în cercurile burgheze. Mai devreme sau mai tîrziu se va ajunge pretutindeni la o prăbușire politică și socială. Situația actuală este precară, dar o ordine mai bună nu poate fi creată numai prin război și prin vărsare de sînge.

Publicat în limba suedeză la 4 iulie 1918, în ziarul „Folkets Dagblad Politiken" nr 152

Publicat în limba rusă pentru prima oară în 1962, în revista „Voprosî istorii KPSS" nr. 2

Se tipărește după textul apărut în ziar

Tradus din limba suedeză

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI 2 IULIE 1918 [177]

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin arată că înainte armata era, ca şi mijloacele de producţie, un instrument de asuprire în mîinile clasei exploatatorilor. Acum însă atît armata, cît şi mijloacele de producţie devin în Rusia arme de luptă pentru interesele celor ce muncesc.

O asemenea răsturnare nu s-a produs cu uşurinţă ; asta o ştiu soldaţii din vechea armată ţaristă, după disciplina care încătuşa această armată. În continuare tov. Lenin relatează un caz din trecutul apropiat, cînd în Finlanda a auzit pe o bătrînă ţărancă finlandeză spunînd că în timp ce înainte omul cu arma nu-i permitea să strîngă vreascuri în pădure, acum, dimpotrivă, el nu mai este periculos, ba chiar o apără. Oricît ne-ar împroşca cu noroi burghezii şi ciracii lor, spune Lenin, oricîte comploturi ar pune la cale albgardiştii, din moment ce ideea că armata actuală este o apărătoare a oamenilor muncii a pătruns pînă şi în conştiinţa unor mase atît de ignorante ale celor exploataţi, înseamnă că Puterea sovietică este trainică.

După aceea Lenin arată că, la fel ca înainte, foametea face ca speculanţii şi capitaliştii să-şi intensifice activitatea. Acum se petrece acelaşi lucru, astfel că în războiul civil noii armate îi va fi dat, poate, să aibă de-a face şi cu aceşti speculanţi, care caută să profite de pe urma foametei. Lumea veche — reprezentanţii societăţii care şi-a trăit traiul — n-are decît să încerce să-i ajute pe cei flămînzi prin vechile metode ; lumea nouă însă, în ciuda

www.dacoromanica.ro

acestor reprezentanţi, îi va ajuta în chip nou. Noi, spune tov. Lenin, vom învinge dacă avangărzile înaintate ale oamenilor muncii nu vor uita, dacă Armata Roşie nu va uita că reprezintă şi apără interesele întregului socialism internaţional. — Noi, arată Lenin mai departe, nu sîntem singuri : o dovadă în această privinţă sînt evenimentele din Austria, ca şi tovarăşii noştri de idei, care, în ciuda opresiunii la care sînt supuşi astăzi, îşi îndeplinesc misiunea lor în toate ţările Europei.

„Pravda" nr. 135 din 4 iulie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA O ŞEDINŢĂ A FRACŢIUNII COMUNISTE DE LA CONGRESUL AL V-LEA AL SOVIETELOR 3 IULIE 1918 [178]

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Referindu-se, în treacăt, la situaţia internaţională a Rusiei, Lenin a arătat că poziţiile noastre continuă să fie ameninţate : duşmanul din afară nu numai că anunţă că intenţionează să ne atace, dar şi smulge de pe acum unele părţi din teritoriul Rusiei.

Această situaţie instabilă, nesigură va continua, probabil, să existe pînă în momentul cînd, prin eforturile clasei muncitoare din lumea întreagă, capitalul va fi răsturnat. Momentul de faţă trebuie folosit ca un răgaz pentru consolidarea Puterii sovietice.

Vorbind despre măcelul mondial, Lenin a subliniat că o victorie a armelor germane ar face imposibilă stabilirea unor condiţii de pace între ţările imperialiste. Capitaliştii englezi şi francezi nu se pot împăca cu ideea unei prăzi atît de mari pentru Germania. Totodată, după o serie de ofensive întreprinse în Franţa, unde Germania a pierdut sute de mii de soldaţi, s-a creat un anumit echilibru de forţe şi baionetele germane nu mai prezintă un pericol direct. În afară de aceasta, imperialiştii Triplei Înţelegeri [179] ţin seamă de ruina, de situaţia catastrofală care s-a creat în Austro-Ungaria.

Din starea generală de lucruri poate rezulta doar o singură concluzie, şi anume că nu există nici o ieşire din acest război. În această situaţie fără ieşire stă chezăşia că revoluţia noastră socialistă are serioase temeiuri să se menţină pînă în momentul cînd va izbucni revoluţia mondială, şi o garanţie în această privinţă este războiul,

www.dacoromanica.ro

căruia numai masele muncitoare pot să-i pună capăt. Sarcina noastră este să menţinem Puterea sovietică, ceea ce şi facem, retrăgîndu-ne şi manevrînd. A porni la luptă deschisă, în momentul de faţă, înseamnă a înrăutăţi situaţia revoluţiei mondiale.

După ce a schiţat un tablou al situaţiei în care au lăsat economia ţării diferitele partide de dreapta care s-au perindat înainte la cîrma ţării, tov. Lenin a arătat întreaga greutate a construcţiei economice, care se organizează pe baza unor principii şi metode noi.

În lupta pe care o ducem împotriva foametei avem doi duşmani : bogătanii şi ruina. Este necesar ca în această luptă ţăranul sărac să capete încredere în alianţa frăţească cu muncitorul. El nu se va încrede în vorbe, ci va da crezare numai faptelor. Şi în această privinţă noi ne putem pune speranţa numai în alianţa dintre muncitorii conştienţi de la oraşe şi ţărănimea săracă. Lupta aceasta, menită să asigure dreptul la pîine pentru toţi şi dreptul la o repartiţie justă, reprezintă o sarcină măreaţă. În priceperea de a repartiza în mod egal se află temeliile socialismului pe care îl făurim noi. În această privinţă noi sîntem răspunzători nu numai faţă de fraţii noştri, dar şi faţă de muncitorii din lumea întreagă.

Ei trebuie să vadă că socialismul nu este ceva irealizabil, că el este o orînduire muncitorească fermă şi că spre o asemenea orînduire trebuie să se îndrepte năzuinţele proletariatului din lumea întreagă.

„Pravda" nr. 135 din 4 iulie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR, SOLDAŢILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN RUSIA [180]

4—10 IULIE 1918

O dare de seamă pentru presă a fost publicată la 6 şi 7 iulie 1918, în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 139 şi 140

Publicat în întregime în 1918, în cartea: „Al cincilea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dare de seamă stenografiată". Ed. C.E.C. din Rusia

Se tipăreşte după textul cărţii, confruntat cu textul apărut în „Vestnik Putei Soobşceniia" nr. 7—8, 1918

www.dacoromanica.ro

1
RAPORTUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI 5 IULIE

Tovarăşi, cu toate că cuvîntarea rostită de antevorbitoarea mea a fost pe alocuri extrem de vehementă [181], permiteţi-mi să vă prezint, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, raportul meu în cadrul ordinii de zi şi să tratez cele mai importante probleme principiale aşa cum se cuvine, fără să mă las antrenat într-o polemică pe care dînsa ar dori-o atît de mult şi la care eu, bineînţeles, nu mă gîndesc să renunţ cu totul. Tovarăşi, ştiţi că, după ultimul congres, principalul factor care a determinat situaţia noastră, care a schimbat politica noastră şi a determinat tactica şi atitudinea noastră faţă de unele partide din Rusia a fost tratatul de la Brest. Vă amintiţi cîte reproşuri ni s-au făcut la congresul precedent, cîte învinuiri ni s-au adus şi cîte glasuri s-au făcut auzite din partea celor ce susţineau că mult trîmbiţatul răgaz al Rusiei n-o să ajute la nimic, că alianţa imperialismului internaţional este oricum încheiată şi că, practic vorbind, retragerea spre care ne îndreptăm noi nu poate duce la nimic. Acest factor principal a determinat şi întreaga situaţie a statelor capitaliste, şi asupra lui trebuie, firește, să ne oprim. Eu cred, tovarăşi, că după cele trei luni şi jumătate care s-au scurs de atunci devine absolut indiscutabil că, în ciuda tuturor reproşurilor şi învinuirilor ce ni s-au adus, noi am avut dreptate. Putem spune că proletarii şi ţăranii care nu exploatează pe alţii şi nu se îmbogăţesc din foametea poporului sînt cu toţii, fără îndoială, de partea noastră şi, în orice caz, împotriva

www.dacoromanica.ro

acelor nesocotiţi care încearcă să-i atragă în război şi vor să zădărnicească tratatul de la Brest. (Rumoare.)

Nouă zecimi sînt de partea noastră şi, cu cît situaţia se conturează mai limpede, cu atît devine mai indiscutabil că acum, cînd partidele imperialiste din Europa apuseană, cînd cele două grupuri imperialiste principale sînt angajate într-o încăierare pe viaţă şi pe moarte, cînd cu fiecare lună, cu fiecare săptămînă şi cu fiecare zi ce trece ele se împing tot mai mult unul pe altul spre prăpastia ale cărei contururi le vedem în mod clar, într-un asemenea moment ne apare deosebit de limpede justeţea tacticii noastre. Acest lucru îl ştiu şi îl simt deosebit de bine cei care au trecut prin război, care au văzut războiul şi pentru care el nu constituie un subiect de vorbărie uşuratică. Pentru noi este deosebit de clar că atîta timp cît fiecare din aceste grupuri este mai puternic decît noi şi atîta timp cît cotitura radicală care va permite muncitorilor şi poporului muncitor din Rusia să se bucure de rezultatele revoluţiei, să se refacă de pe urma loviturii primite şi să se ridice în întregimea lui pentru a-şi făuri o armată nouă, organizată şi dinciplinată şi pentru a o organiza pe principii noi, ca să putem în mod efectiv şi nu numai în vorbe... (aplauze zgomotoase la stînga; din dreapta se aude o voce: „Kerenski!"), atîta timp cît nu s-a produs o asemenea cotitură, trebuie să aşteptăm. De aceea, cu cît vom pătrunde mai adînc în masele populare, cu cît ne vom apropia mai mult de muncitorii din fabrici şi uzine şi de poporul muncitor, de ţărănimea care nu exploatează muncă salariată, nu apără interesele chiaburului speculant, nu-şi ascunde grînele şi nu se teme de dictatură în domeniul aprovizionării, cu atît mai sigur putem spune că şi în rîndurile lor ne vom bucura de simpatie deplină şi unanimă, şi că acum — o putem spune cu deplină convingere — ne bucurăm de o asemenea simpatie. Da, împotriva acestor duşmani — împotriva imperialiştilor — nu vrea şi nu poate să lupte acum poporul şi nu va lupta, oricît ar încerca unii oameni, din lipsă de conştiinţă sau lăsîndu-se captivaţi de frazeologie, să-l împingă în acest război şi

www.dacoromanica.ro

oricare ar fi cuvintele cu care s-ar camufla ei. Da, tovarăşi, cine, direct sau indirect, pe faţă sau pe ascuns, vorbeşte acum de război sau strigă împotriva laţului de la Brest, nu vede că în Rusia domnii de teapa lui Kerenski, moşierii, capitaliştii şi chiaburii... sînt aceia care pun laţul pe grumazul muncitorilor şi ţăranilor. (O voce: „Mirbach!". Rumoare.) Oricît de mult ar ţipa ei pe la diferite adunări, cauza lor n-are sorţi de izbîndă în rîndurile poporului! (Aplauze. Rumoare.)

Pe mine nu mă miră de loc că acestor oameni, în situaţia în care au ajuns ei acum, nu le rămîne altceva de făcut decît să răspundă prin ţipete, accese de isterie, înjurături şi răbufniri sălbatice (aplauze) atunci cînd nu există alte argumente... (O voce: „Există argumente!". Rumoare.)

Nouăzeci şi nouă la sută din soldaţii ruşi ştiu cît de cumplite chinuri a costat curmarea războiului. Ei ştiu că pentru a organiza un război pe o bază economică nouă, socialistă (o voce: „N-o să permită Mirbach!"), e nevoie de eforturi nemaipomenite, că pentru asta a trebuit să se pună capăt unui război tîlhăresc. Ei nu vor merge la acest război, deoarece ştiu că forţele furibunde ale imperialismului continuă să lupte şi că, în cele trei luni care s-au scurs de la ultimul congres, ele sînt cu cîţiva paşi mai aproape de prăpastie. Cînd noi — care am înţeles importanţa unei declaraţii de pace şi, prin delegaţia noastră de la Brest de sub conducerea tov. Troţki, am făcut ca această importanţă să fie cunoscută de muncitorii din toate ţările —, pentru a ne face datoria faţă de toate popoarele, am propus în mod deschis o pace democratică cinstită, această propunere a fost respinsă de burghezia furibundă din toate ţările. Poziţia noastră nu poate fi alta decît aceea de aşteptare, şi poporul va ajunge să vadă cum aceste grupuri furibunde ale imperialiştilor, care azi sînt încă puternice, se vor rostogoli în prăpastia de care se apropie acum, după cum vede toată lumea... (Aplauze.) Acest lucru îl vede oricine nu închide ochii dinadins. În cele trei luni şi jumătate în care partidul imperialist, pierzîndu-şi minţile, a pledat pentru continuarea războiului, această pră-

www.dacoromanica.ro

pastie s-a apropiat, fără îndoială, şi mai mult. Noi ştim, simţim şi ne dăm seama că acum nu sîntem încă pregătiţi de război. Acest lucru îl spun soldaţii, luptătorii care au simţit războiul pe propria lor piele, în timp ce strigătele care ne îndeamnă să azvîrlim acum laţul de la Brest pornesc de la menşevici, de la socialiştii-revoluţionari de dreapta şi partizanii lui Kerenski, cadeţii. Dv. ştiţi unde au rămas partizanii moşierilor şi ai capitaliştilor, unde au rămas acoliţii socialiştilor-revoluţionari de dreapta şi ai cadeţilor. În lagărul acela, discursurile socialiştilor-revoluţionari de stînga, care de asemenea înclină spre război, vor fi întîmpinate cu aplauze puternice. Socialiştii-revoluţionari de stînga, după cum au arătat antevorbitorii mei, au nimerit într-o situaţie neplăcută : au vrut să intre într-o odaie şi au nimerit în alta. (Aplauze.)

Noi ştim că o mare revoluţie este dezlănţuită de înseşi masele populare, că ea porneşte din străfundul lor, că pentru aceasta e nevoie de luni şi ani de zile, şi nu ne mirăm că în timpul revoluţiei partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga a trecut prin momente de nemaipomenite şovăieli. Despre aceste şovăieli a vorbit aici Troţki şi mie nu-mi rămîne decît să adaug că la 26 octombrie, cînd am propus tovarăşilor socialişti-revoluţionari de stînga să intre în guvern, ei au refuzat ; iar atunci cînd Krasnov se afla la porţile Petrogradului, ei n-au fost alături de noi şi, prin urmare, rezultatul a fost că au dat ajutor lui Krasnov, iar nu nouă. Pe noi nu ne miră aceste şovăieli. Da, acest partid a trecut prin foarte multe încercări. Însă, tovarăşi, toate au o măsură.

Ştim că revoluţia este ceva ce se învaţă din experienţă şi din practică, că numai atunci ea devine revoluţie, cînd zeci de milioane de oameni se ridică ca unul singur, într-un avînt unanim. (Aplauze care acoperă cuvintele lui Lenin, strigăte de : „Trăiască Sovietele !“) Această luptă, care ne ridică la o viaţă nouă, a fost începută de 115 000 000 de oameni : această luptă măreaţă trebuie studiată cu cea mai mare seriozitate. (Aplauze furtunoase.) În octombrie, cînd a luat naştere Puterea sovietică, la 26 octombrie 1917, cînd...

www.dacoromanica.ro

(rumoare, strigăte, aplauze) partidul nostru şi reprezentanţii lui în Comitetul Executiv Central au propus partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga să intre în guvern, acesta a refuzat. În momentul cînd au refuzat să intre în guvernul nostru, socialiştii-revoluţionari de stînga nu au fost alături de noi, ci împotriva noastră. (Rumoare pe băncile socialiştilor-revoluţionari de stînga.) Mi-e foarte neplăcut că a trebuit să spun ceva ce nu vă este pe plac. (Rumoarea din băncile celor de dreapta se înteţeşte.) Dar ce să fac? Dacă Krasnov, generalul cazacilor... (Rumoarea şi strigătele îl împiedică pe vorbitor să-şi continue cuvîntarea.) La 26 octombrie, cînd v-aţi lăsat cuprinşi de şovăială, neştiind nici voi ce vreţi, şi aţi refuzat să mergeţi împreună cu noi... (Rumoare, care continuă timp de cîteva minute.) Adevărul supără! Ţin să vă amintesc că aceia care au şovăit, care nu ştiu nici ei ce vor şi refuză să meargă cu noi, ascultă de alţii, care spun poveşti. Eu v-am spus cum un soldat, care a fost în război... (Rumoare, aplauze.) Cînd a vorbit oratorul precedent, marea majoritate a celor de faţă nu l-au împiedicat. Acest lucru este şi de înţeles. Dar dacă aceşti oameni preferă să se retragă de la congres, atunci... călătorie sprîncenată! (Rumoare şi frămîntare pe băncile celor de dreapta. Preşedintele cere să se facă linişte.)

Aşadar, tovarăşi, întreaga desfăşurare a evenimentelor a dovedit că noi am avut dreptate în privinţa încheierii păcii de la Brest. Şi aceia care la trecutul congres al Sovietelor au încercat să facă glume proaste pe seama răgazului au tras învăţăminte şi şi-au dat seama că noi, cu preţul unor greutăţi nemaipomenite, am obţinut totuşi o amînare şi că în acest răstimp muncitorii şi ţăranii noştri au făcut un imens pas înainte spre construirea socialismului, în timp ce puterile apusene au făcut un imens pas spre prăpastia în care imperialismul se rostogoleşte tot mai repede, pe măsură ce se prelungeşte acest război.

www.dacoromanica.ro

De aceea eu nu pot să-mi explic decît printr-o totală dezorientare atitudinea acelora care, vorbind de greutatea situaţiei în care ne aflăm, atacă tactica noastră. Repet, este de ajuns să mă refer la perioada ultimelor trei luni şi jumătate. Voi reaminti acelora care au fost la congres cuvintele rostite acolo şi propun celor care n-au fost acolo să citească procesul-verbal sau articolele apărute în presă în legătură cu congresul, pentru a se convinge că evenimentele au confirmat pe de-a-ntregul justeţea tacticii noastre. Între victoriile Revoluţiei din Octombrie şi victoriile revoluţiei socialiste internaţionale nu poate să existe un zid despărţitor, trebuie să înceapă să se producă explozii şi în alte ţări. Pentru a grăbi izbucnirea lor noi am făcut, în perioada păcii de la Brest, tot ce ne-a fost cu putinţă. Cine a trecut prin revoluţiile din 1905 şi 1917, cine a reflectat asupra lor şi le-a privit cu atenţia şi seriozitatea cuvenită ştie că în ţara noastră naşterea acestor revoluţii a fost însoţită de greutăţi nemaipomenite.

Cu două luni înainte de ianuarie 1905 şi de februarie 1917, nici un revoluţionar, oricîtă experienţă şi cunoştinţe ar fi avut el, nici un cunoscător al vieţii poporului n-ar fi putut prezice că un asemenea caz ar putea să provoace o explozie în Rusia. A prinde unele strigăte izolate şi a lansa în rîndul maselor populare apeluri care echivalează cu o încetare a păcii şi care ar putea să ne arunce în război, aceasta este politica unor oameni care s-au zăpăcit de tot, care şi-au pierdut capul. Şi ca dovadă de asemenea dezorientare, vă voi da ca exemplu cele spuse de un om a cărui sinceritate nici eu şi nici altcineva nu o pune la îndoială, şi anume de tovarăşa Spiridonova într-o cuvîntare a ei care a fost publicată în ziarul „Golos Trudovogo Krestianstva“ [182] şi care nu a fost dezminţită. În această cuvîntare, rostită de dînsa la 30 iunie, tovarăşa Spiridonova a introdus trei rînduri care nu spun nimic şi în care afirmă că germanii ne-ar fi dat un ultimatum să le trimitem produse textile în valoare de două miliarde de ruble.

Un partid care aduce pe cei mai sinceri dintre reprezentanţii săi în situaţia de a cădea şi ei în mlaştina atît de

www.dacoromanica.ro

îngrozitoare a înşelătoriei şi minciunii este definitiv pierdut. Muncitorii şi ţăranii nu pot să nu ştie ce eforturi de necrezut şi ce frămîntări ne-a costat semnarea tratatului de la Brest. Oare mai e nevoie, pentru a vă arăta cît de apăsătoare este această pace, să recurgem la basme şi născociri, aşa cum procedează pînă şi cei mai sinceri oameni din acest partid? Noi însă ştim care sînt adevăratele interese ale poporului şi ne lăsăm călăuziţi de ele, în timp ce ei se agită şi ţipă de parcă ar fi apucaţi de istericale. Din acest punct de vedere, o asemenea atitudine de totală dezorientare este mai rea decît orice provocare. Şi asta mai cu seamă dacă luăm în considerare totalitatea partidelor din Rusia, aşa cum cere o atitudine ştiinţifică faţă de revoluţie. Nu trebuie să uităm niciodată că raporturile dintre toate partidele trebuie privite ca un întreg; unele persoane sau grupuri izolate pot să greşească, pot să nu fie în stare să-şi fixeze, să explice propria lor atitudine, dar, dacă luăm totalitatea partidelor din Rusia şi analizăm raporturile dintre ele, e imposibil să greşim. Uitaţi-vă la ceea ce spun acum Kerenski, Savinkov şi alţi socialişti-revoluţionari de dreapta cînd aud apelurile pe care le adresează socialiştii-revoluţionari de stînga... Ei aplaudă în momentul de faţă ca nişte zănatici. Ei ar fi bucuroşi să atragă Rusia în război acum, cînd acest lucru îi este necesar lui Miliukov. Şi a vorbi astăzi în felul acesta de laţul de la Brest înseamnă a prinde un laţ moşieresc de gîtul ţăranului rus. Cînd ni se vorbeşte aici de lupta împotriva bolşevicilor ca de o gîlceavă cu ei, cum s-a exprimat antevorbitoarea mea, eu răspund: nu, tovarăşi, asta nu este o gîlceavă, ci o adevărată ruptură irevocabilă, o ruptură între cei ce suportă greul situaţiei, spunînd poporului adevărul, şi nu se lasă ameţiţi de ţipete şi cei ce se lasă ameţiţi de aceste ţipete şi fac fără să vrea treaba altora, o treabă de provocatori. (A p l a u z e.)

Închei prima parte a raportului meu. În ultimele trei luni şi jumătate de înverşunat război imperialist, statele imperialiste s-au apropiat de prăpastia în care ele împing poporul. Această fiară rănită de moarte ne-a smuls multe bucăţi de carne vie. Duşmanii noştri se apropie atît de

www.dacoromanica.ro

repede de această prăpastie, încît, chiar dacă li s-ar acorda mai mult de trei luni şi jumătate şi dacă măcelul imperialist ne-ar pricinui din nou aceleaşi pierderi, vor trebui să piară ei, şi nu noi, pentru că repeziciunea cu care scade împotrivirea lor îi duce repede în prăpastie. La noi însă, în aceste trei luni şi jumătate, cu toate greutăţile imense despre care vorbim deschis în faţa întregului popor, există mlădiţe sănătoase ale unui organism sănătos. În industrie şi peste tot, munca de construcţie, care e, poate, măruntă, şi nu are în ea nimic impresionant sau senzaţional, merge înainte. Ea a dat rezultate dintre cele mai rodnice, şi noi, dacă vom lucra tot aşa încă trei luni, încă şase luni, încă o iarnă întreagă, vom merge înainte, în timp ce fiara imperialistă vest-europeană, obosită de luptă, nu va rezista la o asemenea întrecere, pentru că în cadrul ei se maturizează forţe care azi nu au încă încredere în ele însele, dar care vor duce la pieire imperialismul. Iar ceea ce a fost început acolo reprezintă ceva temeinic şi nu va putea fi schimbat în trei luni şi jumătate. Despre această măruntă muncă constructivă, creatoare se vorbeşte prea puţin, şi eu cred că asupra ei trebuie să ne oprim mai îndeaproape. În ce mă priveşte, nu pot să nu vorbesc despre ea, fie şi numai pentru că nu se pot trece cu vederea atacurile antevorbitoarei mele. Mă voi referi la rezoluţia Comitetului Executiv Central din 29 aprilie 1918 *. Am prezentat atunci un raport în care am vorbit despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice ** şi am subliniat că acum, cînd ne aflăm într-o situaţie nemaipomenit de grea, în ţara noastră munca creatoare trebuie pusă pe primul plan.

Şi aici, fără să ne facem iluzii, trebuie să spunem că acestei munci, care este atît de grea, trebuie să-i consacrăm toate forţele noastre. Experienţa pe care pot să v-o împărtăşesc arată că în această privinţă noi am făcut, fără îndoială, mari paşi înainte. Este adevărat că dacă ne mărginim la rezultatele exterioare, aşa cum face burghezia, care se agaţă de unele cazuri de greşeli ale noastre, atunci nu prea se poate vorbi de un succes, dar noi pri-

* Vezi volumul de faţă, p. 291—294. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 253—280. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vim această chestiune cu totul altfel. Burghezia ia, de exemplu, administrația flotei fluviale și arată de cîte ori ne-am apucat noi s-o reorganizăm, pentru ca după aceea să afirme, plină de răutăcioasă bucurie, că Puterea sovietică nu este în măsură să facă față cerințelor. La această afirmație eu răspund : da, noi am încercat de multe ori să refacem administrația flotei fluviale, ca și administrația căilor ferate, și acum ne apucăm de o refacere și mai mare, de refacerea Consiliului economic. Și tocmai în aceea constă importanța revoluției : că socialismul a trecut din domeniul dogmei, despre care numai niște oameni care nu înțeleg absolut nimic pot să vorbească, din domeniul cărții, al programului, în domeniul muncii practice. Iată că acum țăranii și muncitorii făuresc cu mîinile lor socialismul.

Au trecut și pentru Rusia, și sînt convins că au trecut pentru totdeauna, vremurile cînd se discuta despre programele socialiste pe baza celor scrise în cărți. Acum despre socialism se poate vorbi numai pornind de la experiență. Importanța revoluției constă tocmai în faptul că ea s-a lepădat pentru prima oară de vechiul aparat al birocratismului burghez și al sistemului burghez de conducere, a creat condiții pentru ca muncitorii și țăranii să se apuce singuri de treabă, de o treabă nemaipomenit de grea — ale cărei greutăți ar fi și ridicol să le ascunzi față de tine însuți —, dat fiind că timp de veacuri capitaliștii și moșierii au prigonit și au persecutat zeci de milioane de oameni, numai pentru ideea de a stăpîni pămîntul. Iar acum, în condițiile unei ruine cumplite, dezolante, cînd războiul a acoperit de răni întreg trupul Rusiei, astfel că poporul seamănă cu un om schingiuit aproape pînă la moarte, într-o vreme cînd țarii, moșierii și capitaliștii ne-au lăsat moștenire o imensă ruină, trebuie ca, în cîteva săptămîni, în cîteva luni, clasele noi, muncitorii și țăranii, care nu exploatează muncitori salariați și nu se îmbogățesc de pe urma speculei cu cereale, să se apuce de o treabă nouă, de o construcție nouă. Da, aceasta este o treabă neînchipuit de grea, dar și neînchipuit de nobilă. Fiecare lună de asemenea muncă și de asemenea experiență valorează cît

www.dacoromanica.ro

zece, dacă nu cît douăzeci de ani din istoria noastră. Da, noi nu ne temem de loc să recunoaştem în faţa dv. ceea ce arată o simplă parcurgere a decretelor noastre, anume că trebuie în permanenţă să le refacem ; noi n-am creat încă nimic definitiv, şi un asemenea socialism care să poată fi încadrat în paragrafe nu cunoaştem încă. Dacă putem să prezentăm acum, la acest congres, o constituţie sovietică, asta se explică numai prin faptul că Sovietele au fost create şi verificate în toate colţurile ţării, pentru că dv. aţi creat constituţia şi aţi verificat-o în toate colţurile ţării ; numai la o jumătate de an de la Revoluţia din Octombrie şi la aproape un an de la primul Congres general al Sovietelor din Rusia am putut să statornicim în scris ceea ce există deja în practică [183].

În domeniul economiei, unde socialismul abia este în construire, unde trebuie făurită o disciplină nouă, acolo nu avem o astfel de experienţă şi o căpătăm prin repetatele refaceri şi reconstruiri. Aceasta este sarcina noastră principală ; noi spunem : de la fiecare orînduire socială nouă se cer relaţii noi între oameni, se cere o disciplină nouă. A fost o vreme cînd fără disciplină iobăgistă nu se putea conduce economia, cînd exista doar o singură disciplină, aceea a bîtei ; a fost o vreme — aceea a dominaţiei capitaliştilor — cînd foametea constituia forţa care disciplinează. Acum însă, de la revoluţia sovietică, de la începutul revoluţiei socialiste, trebuie creată o disciplină bazată pe principii cu totul noi, pe încredere în capacitatea de organizare a muncitorilor şi a ţăranilor săraci, o disciplină tovărăşească, bazată pe cel mai mare respect, pe independenţa şi iniţiativa în luptă. Oricine recurge la vechile procedee, la procedeele capitaliste, oricine în aceste vremuri de mizerie şi foamete judecă în chip vechi, capitalist, făcîndu-şi socoteala : dacă eu am să vînd de unul singur grîne, am să cîştig mai mult ; dacă eu am să pornesc de unul singur să procur grîne, am să le procur mai uşor, — oricine judecă în felul acesta alege o cale mai uşoară, dar nu va ajunge la socialism.

Este simplu şi uşor să te menţii în cadrul vechi, al obişnuitelor relaţii capitaliste, dar noi vrem să mergem pe o cale nouă. Această cale ne cere nouă şi cere între-

www.dacoromanica.ro

gului popor un înalt grad de conştiinţă şi de organizare, cere mai mult timp şi duce la mari greşeli. Dar noi ne spunem : numai cine nu face nimic practic nu greşeşte.

Dacă perioada la care se referă acest raport cuprinde experienţe în care, din punctul de vedere al adunării, intervin adeseori rectificări, îmbunătăţiri, reveniri la ceea ce este vechi, apoi nu în aceasta constă sarcina principală, conţinutul principal, valoarea principală a perioadei prin care trecem. Vechiul aparat administrativ al funcţionarilor, cărora le era suficient să dea ordin să fie majorate salariile, nu mai există. Noi avem de-a face cu organizaţii muncitoreşti care iau în mîinile lor conducerea economiei. Avem de-a face cu proletariatul feroviar, care a fost pus în condiţii mai grele decît alţii şi care are dreptul legitim să ceară o îmbunătăţire a situaţiei sale ; mîine îşi va formula revendicările sale proletariatul din navigaţia fluvială, iar poimîine ţăranul mijlocaş — despre acesta am să vorbesc mai amănunţit —, care adeseori se vede pus în condiţii mai proaste decît muncitorul, căruia îi acordăm cea mai mare atenţie, ale cărui interese formează obiectul tuturor decretelor noastre, lucru pe care nu l-a înţeles de loc antevorbitoarea mea, şi toate acestea provoacă greutăţi nemaipomenite, dar acestea sînt greutăţi create de o situaţie cînd muncitorii şi ţăranii săraci, pentru prima oară după secole de asuprire, organizează singuri, cu propriile lor mîini, întreaga economie naţională a Rusiei. Şi acum trebuie să găsim mijloace pentru a satisface revendicările juste, să refacem decretele, să reorganizăm organele de conducere. Şi atunci, pe lîngă exemplele şi cazurile de nereuşită şi de eşec — de care se agaţă presa burgheză şi care, bineînţeles, sînt numeroase — noi obţinem şi succese, căci tocmai din experienţă, din eşecuri şi din greşeli parţiale învăţăm noi să construim edificiul socialist. Şi atunci cînd vedem că din toate părţile se fac auzite noi revendicări, noi spunem : aşa trebuie să fie, tocmai atunci este socialism, cînd fiecare doreşte să-şi îmbunătăţească situaţia şi cînd toată lumea vrea să se bucure de bunurile vieţii. Dar ţara noastră este săracă, este în mizerie, aşa că deocamdată este imposibil să fie satisfăcute toate revendicările ; de

www.dacoromanica.ro

aceea este atît de greu să construim în condiţii de ruină un edificiu nou. Dar se înşală amarnic cine crede că socialismul poate fi construit într-o perioadă paşnică, liniştită ; el va fi pretutindeni construit într-o perioadă de ruină, de foamete — altfel nici nu se poate. Şi cînd vedem pe reprezentanţii adevăratelor idei, ne spunem : cu miile, zecile de mii, sutele de mii de mîini laolaltă, muncitorii şi ţăranii muncitori au pornit la construirea edificiului nou, socialist. Acum începe o revoluţie profundă la sate, unde chiaburii fac agitaţie şi caută să pună piedici ţăranilor muncitori, care nu exploatează munca altuia şi nu se îmbogăţesc din speculă cu cereale. Şi aici sarcina este alta. La oraşe trebuie organizate uzinele, trebuie organizată industria metalurgică, iar în urma ruinii provocate de război trebuie repartizate produsele, materiile prime, materialul. Înfăptuirea acestei sarcini este foarte grea. Acolo muncitorul învaţă să facă treaba asta şi înfiinţează organe de conducere centrală, acolo trebuie să refacem Consiliul Economic Superior, fiindcă vechile legi care au fost publicate la începutul anului s-au învechit, mişcarea muncitorească merge înainte, vechiul control muncitoresc s-a şi învechit, iar sindicatele se transformă în germeni ai organelor de conducere ale întregii industrii. (A p l a u z e.) În acest domeniu s-au înfăptuit multe, şi totuşi nu ne putem lăuda cu un succes strălucit. Noi ştim că în acest domeniu elementele burgheze, capitaliştii, moşierii şi chiaburii, au încă multă vreme posibilitatea să facă agitaţie, spunînd că şi acum, ca întotdeauna, decretul publicat nu este pus în aplicare, că un altul abia a fost publicat şi după trei luni el este modificat, în timp ce specula există şi acum, ca pe vremea capitalismului. Da, noi nu cunoaştem o atotcuprinzătoare reţetă şarlatanească menită să lichideze dintr-o dată specula. Deprinderile moştenite de la sistemul capitalist sînt prea puternice, iar reeducarea poporului, care timp de secole a fost educat în spiritul acestor deprinderi, este o treabă grea şi care cere mult timp. Dar noi spunem : metoda noastră de luptă este organizarea. Trebuie să organizăm totul, să luăm totul în mîinile noastre, să controlăm pe chiaburi şi pe speculanţi la fiecare pas,

www.dacoromanica.ro

să le declarăm o luptă necruțătoare și să nu le dăm răgaz să respire, controlîndu-le fiecare pas. (A p l a u z e.)

Știm, din experiență, că este necesară modificarea decretelor, pentru că se ivesc noi greutăți, care sînt tot atîtea cauze de modificări. Și dacă în problema aprovizionării am ajuns acum la organizarea sărăcimii satelor și dacă acum colegii noștri dinainte, socialiștii-revoluționari de stînga, spun cu toată sinceritatea, de care nu ne putem îndoi, că drumurile noastre s-au despărțit, noi le răspundem fără nici o ezitare: cu atît mai rău pentru voi, întrucît asta dovedește că ați renunțat la socialism. (A p l a u z e.)

Tovarăși! Aprovizionarea este acum problema principală, căreia îi acordăm cea mai mare atenție în munca noastră. Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat o mulțime de măsuri mărunte, care aproape că trec neobservate, ca, de pildă, îmbunătățirea transportului pe apă și a celui feroviar, curățirea depozitelor de intendență, lupta împotriva speculei, toate menite să pună ordine în aprovizionare. Nu numai țara noastră, dar și toate acele țări cu înaltă civilizație, care înainte de război nu știau ce este foametea, se află acum în situația cea mai critică pe care au creat-o imperialiștii luptînd pentru dominația unui grup sau altuia. Zeci de milioane de oameni, în țările apusene, îndură chinurile foamei. Tocmai acest lucru face ca revoluția socialistă să fie inevitabilă, pentru că această revoluție nu ia naștere din programe, ci din faptul că zeci de milioane de oameni spun: „Nu vrem să ducem o existență de înfometați; mai bine murim pentru revoluție". (A p l a u z e.)

Foametea — această calamitate îngrozitoare — s-a abătut asupra noastră, și, cu cît situația noastră este mai grea, cu cît criza în domeniul aprovizionării este mai acută, cu atît se întețește lupta capitaliștilor împotriva Puterii sovietice. Știți că rebeliunea cehoslovacilor este o răzvrătire a unor oameni care s-au lăsat corupți de imperialiștii anglo-francezi. Mereu ne este dat să auzim că ici-colo izbucnesc răscoale împotriva Sovietelor. Răscoalele chiaburilor cuprind într-una noi regiuni. Pe Don se află Krasnov, căruia muncitorii ruși, plini de mărini-

www.dacoromanica.ro

mie, i-au dat drumul atunci cînd, la Petrograd, el s-a prezentat şi şi-a predat sabia, pentru că prejudecăţile intelectualilor sînt încă puternic înrădăcinate şi ei au protestat împotriva pedepsei cu moartea. Krasnov a fost eliberat din cauza prejudecăţilor pe care le nutresc intelectualii împotriva pedepsei cu moartea. Acum însă aş vrea să văd un tribunal popular, un tribunal muncitoresc sau ţărănesc, care să nu-l împuşte pe Krasnov aşa cum îi împuşcă el pe muncitori şi pe ţărani. Ni se spune că atunci cînd comisia Dzerjinski [184] condamnă la moarte prin împuşcare e bine, dar dacă un tribunal spune deschis în faţa întregului popor : acesta e un contrarevoluţionar şi merită să fie executat, atunci e rău. Cei care au ajuns pînă la o asemenea ipocrizie sînt nişte oameni morţi din punct de vedere politic. (A p l a u z e.) Dimpotrivă, un revoluţionar care nu vrea să se comporte ca un ipocrit nu poate să renunţe la pedeapsa cu moartea. N-a existat nici o revoluţie şi nici o epocă de război civil în care să nu fi fost condamnări la moarte.

Aprovizionarea a ajuns la noi într-o situaţie aproape catastrofală. Am intrat într-o fază care reprezintă cea mai grea perioadă a revoluţiei noastre. Ne aşteaptă perioada cea mai grea din cîte au existat în Rusia muncitorească-ţărănească, şi anume răstimpul care a mai rămas pînă la noua recoltă. Pe mine, care am fost martor al atîtor divergenţe de partid şi al atîtor controverse revoluţionare, nu mă miră că într-o perioadă atît de grea sporeşte numărul celor ce cad în isterie şi ameninţă în gura mare că vor pleca din Soviete, invocînd decretele prin care se desfiinţează pedeapsa cu moartea. Dar este un prost revoluţionar acela care, într-un moment cînd lupta capătă o formă înverşunată, se opreşte în faţa imuabilităţii legii. Într-o perioadă de trecere legile au o importanţă vremelnică. Şi atunci cînd o lege împiedică dezvoltarea revoluţiei, ea este abrogată sau i se aduc îndreptări. Tovarăşi, cu cît foametea ia forme mai ameninţătoare, cu atît devine mai limpede că împotriva acestei calamităţi îngrozitoare este necesar să se ia şi măsuri de luptă dintre cele mai drastice.

www.dacoromanica.ro

Socialismul, cum am mai spus, a încetat să mai fie o dogmă, după cum a încetat, poate, să mai fie şi un program. În partidul nostru, deocamdată n-a fost încă elaborat un program nou, iar cel vechi nu mai e bun de nimic. (Aplauze.) A repartiza în mod judicios şi egal cerealele — iată care este astăzi principiul de bază al socialismului. (Aplauze.) Războiul ne-a lăsat moştenire o stare de ruină ; prin străduinţele lui Kerenski, ale moşierilor şi ale chiaburilor, care spun : după noi, potopul, — ţara a fost adusă într-o asemenea stare că se spune : cu cît e mai rău, cu atît mai bine. Războiul ne-a lăsat asemenea calamităţi, că în momentul de faţă problema pîinii constituie esenţa însăşi a întregii organizări a orînduirii socialiste, şi noi trebuie să luăm în mîinile noastre această problemă şi s-o rezolvăm în mod practic. În asemenea situaţie ne întrebăm : cum să rezolvăm problema cerealelor ? S-o rezolvăm în chip vechi, capitalist, cînd unii ţărani, profitînd de situaţie, cîştigă mii de ruble din vînzarea cerealelor şi îşi mai şi spun ţărani muncitori şi uneori chiar socialişti-revoluţionari de stînga ? (Aplauze, rumoare.) Ei îşi fac următoarea socoteală : dacă poporul rabdă de foame, înseamnă că se urcă preţurile la cereale ; dacă la oraşe bîntuie foametea, atunci punga mea o să fie doldora de bani ; iar dacă oamenii vor răbda şi mai mult de foame, eu am să cîştig mii de ruble în plus. Tovarăşi, eu ştiu perfect de bine că pentru acest mod de a judeca nu pot fi învinuite persoane izolate. Întreaga moştenire mîrşavă a vechii societăţi, a societăţii moşiereşti şi capitaliste, i-a învăţat pe oameni să judece în felul acesta, să gîndească şi să trăiască în felul acesta ; dar să transformi viaţa a zeci de milioane de oameni este o treabă extrem de grea şi pentru aceasta e nevoie de o muncă îndelungată şi perseverentă, pe care noi abia am început-o. Nouă nici prin minte nu ne-a trecut vreodată să învinuim pe nişte oameni care, fiind chinuiţi de foame şi nevăzînd nici un folos în organizarea unei repartiţii socialiste a cerealelor, caută să se descurce de unul singur, fără să se sinchisească de altceva ; asemenea oameni nu pot fi învinuiţi. Dar noi spunem : atunci cînd avem de-a face cu repre-

www.dacoromanica.ro

zentanţii unor partide, cînd avem în faţă nişte oameni care au aderat la un anumit partid, cînd avem în faţă mari grupuri de oameni, noi le cerem să privească această problemă nu din punctul de vedere al unui om chinuit, istovit şi înfometat, împotriva căruia nimeni nu se va încumeta să ridice mîna, ci din punctul de vedere al construirii unei societăţi noi.

Repet: oamenilor nu le va fi dat niciodată să construiască socialismul într-o perioadă cînd totul se desfăşoară lin şi liniştit; ei nu vor putea niciodată să înfăptuiască socialismul fără să întîmpine o rezistenţă înverşunată din partea moşierilor şi capitaliştilor. Cu cît situaţia este mai grea, cu atît aceştia îşi freacă mai satisfăcuţi mîinile; cu atît mai des pornesc la rebeliune. Cu cît treburile merg mai greu, cu atît avem mai mulţi sabotori, cu atît se avîntă ei mai bucuroşi în aventuri ca aceea a cehoslovacilor şi aceea a lui Krasnov. Şi noi spunem: toate aceste obstacole trebuie biruite nu prin procedee învechite, oricît de greu ar fi să tragem carul înainte, la deal, şi nu să-l lăsăm să se rostogolească înapoi la vale. Noi ştim foarte bine că n-a fost săptămînă sau măcar zi în care noi, Consiliul Comisarilor Poporului, să nu ne fi ocupat de problema aprovizionării, în care să nu fi pornit din partea noastră mii de proiecte, dispoziţii şi decrete şi în care să nu fi purtat discuţii asupra mijloacelor de luptă împotriva foametei. Se afirmă de către unii că nu e nevoie de nici un fel de preţuri speciale, de preţuri oficiale sau de monopoluri la cereale. Fă negustorie cum te taie capul. Cei bogaţi o să se pricopsească şi mai mult, iar cei săraci n-au decît să moară, că ei şi aşa au murit întotdeauna de foame. Dar un socialist nu poate să judece în felul acesta. În momentul de faţă, cînd panta a devenit extrem de abruptă şi cînd carul trebuie tras pe povîrnişurile cele mai grele, socialismul a încetat să mai fie o chestiune de divergenţe de partid şi a devenit o chestiune de viaţă: veţi rezista dv. — în alianţă cu ţăranii care nu fac speculă cu cereale — în lupta ce se duce împotriva chiaburilor, veţi rezista acum, cînd trebuie să luptăm, cînd ne aşteaptă o muncă dintre cele mai grele? Ni s-a vorbit de comitetele sără-

www.dacoromanica.ro

cimii. Pentru cei care au cunoscut într-adevăr chinurile foamei, este limpede că pentru a înfrînge şi a zdrobi fără cruţare pe chiaburi e nevoie de măsurile cele mai drastice şi mai necruţătoare. Cînd am pornit la organizarea uniunilor sărăcimii, eram perfect conştienţi de întreaga greutate şi asprime a acestei măsuri ; dar noi ştiam că numai prin alianţa celor de la oraşe cu ţăranii săraci şi cu cei ce dispun de rezerve de cereale, dar nu fac speculă cu ele, cu cei ce sînt hotărîţi să biruie greutăţile şi urmăresc ca surplusurile de cereale să fie predate statului şi repartizate oamenilor muncii, că numai printr-o asemenea alianţă poate fi dusă această luptă. Şi această luptă nu trebuie dusă cu ajutorul programelor şi al discursurilor ; în această luptă împotriva foametei se va vedea neapărat cine, în ciuda grelelor încercări prin care trecem acum, merge spre socialism şi cine se lasă influenţat de subterfugiile şi înşelăciunile chiaburilor.

Şi dacă în partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga se vor găsi unii care, ca şi antevorbitoarea mea — care este o persoană dintre cele mai sincere şi care de aceea deseori se lasă antrenată de sentimente şi adeseori îşi schimbă părerile — vor spune : nu putem conlucra cu bolşevicii, aşa că plecăm, noi nu vom regreta nici un moment acest lucru. Acei socialişti care pleacă într-un moment cînd sute şi mii de oameni se prăpădesc de foame în timp ce alţii posedă surplusuri de cereale atît de mari că nu le-au vîndut pînă în luna august a anului trecut, cînd au fost dublate preţurile oficiale la cereale — o măsură împotriva căreia a protestat întreaga democraţie —, aceia care ştiu că poporul îndură cumplitele chinuri ale foamei, dar nu vor să vîndă cerealele la aceleaşi preţuri ca ţăranii mijlocaşi, sînt duşmani ai poporului, care vor să ducă revoluţia la pieire şi care sprijină violenţa, sînt prieteni ai capitaliştilor ! Împotriva lor trebuie să ducem război, şi încă un război necruţător ! (Întreaga asistenţă, inclusiv o mare parte din socialiştii-revoluţionari de stînga, izbucneşte în aplauze.) De o mie de ori nu are dreptate, de o mie de ori cade în greşeală acela care-şi permite, fie şi pentru un moment, să se lase

www.dacoromanica.ro

influenţat de vorbele altora şi să spună că aceasta este o luptă împotriva ţărănimii, cum afirmă cîteodată, din imprudenţă sau din nechibzuinţă, unii socialişti-revoluţionari de stînga. Nu, aceasta este o luptă împotriva infimei minorităţi a chiaburilor de la sate, este o luptă pentru salvarea socialismului şi pentru repartiţia judicioasă a cerealelor în Rusia. (V o c i : „Dar mărfurile ?“.) Noi vom lupta în alianţă cu imensa majoritate a ţărănimii. În această luptă noi vom fi învingători, şi atunci fiecare muncitor din Europa va vedea în mod practic ce este socialismul.

În această luptă ne vor ajuta toţi aceia care, poate, nu au nici o noţiune ştiinţific fundamentată despre socialism, dar care au trudit toată viaţa lor şi ştiu cu cîtă greutate îşi cîştigau pîinea ; ei ne vor înţelege. Aceşti oameni vor fi de partea noastră. A declara război chiaburilor, care posedă surplusuri de cereale şi care sînt în stare să ascundă cerealele într-un moment ca acesta, cînd asupra poporului s-a abătut o nenorocire atît de mare, cînd toate cuceririle revoluţiei sînt în joc, cînd Skoropadskii de toate nuanţele şi din toate părţile ocupate şi neocupate scot capul şi aşteaptă să vadă dacă nu ar putea cumva, prin foamete, să răstoarne puterea muncitorească şi ţărănească şi să readucă pe moşieri, a declara într-un asemenea moment un război necruţător acestor chiaburi — iată care este prima noastră datorie socialistă. Acela care, în acest moment atît de greu, de încercări atît de mari pentru poporul înfometat şi pentru revoluţia socialistă, îşi declină orice răspundere şi repetă palavrele burgheziei este un prost socialist.

Este greşit, de o mie de ori greşit, să se spună că aceasta este o luptă împotriva ţărănimii ! Am citit de o sută de ori această afirmaţie în paginile ziarelor cadete şi nu mă mir cînd cei de acolo susţin într-una că muncitorii s-au învrăjbit cu ţărănimea ; cînd în aceste ziare sînt adresate îndemnuri isterice : „Ţărani, treziţi-vă, băgaţi-vă minţile în cap şi întoarceţi spatele bolşevicilor !“. Cînd aud sau citesc acolo asemenea cuvinte, nu mă mir. Acolo este locul lor. Acolo ele slujesc stăpînului căruia sînt destinate să-i slujească, dar eu n-aş vrea să fiu în

www.dacoromanica.ro

pielea unui socialist care a decăzut pînă într-atît încît să debiteze asemenea cuvinte! (Aplauze furtunoase.) Tovarăşi, noi ştim foarte bine de cîte greutăţi de necrezut este legată rezolvarea problemei aprovizionării. Aici ne lovim de prejudecăţile cele mai serioase. Aici acţionează interesele cele mai adînc înrădăcinate, interesele chiaburilor ; aici avem de-a face cu dezbinarea, stagnarea, fărîmiţarea satului, ignoranţa ; în multe cazuri, ele se unesc împotriva noastră, şi noi spunem : cu toate aceste greutăţi, nu putem da înapoi, fiindcă cu foamea nu e de glumit, şi dacă masele populare nu sînt ajutate cînd sînt înfometate, ele sînt în stare, împinse de foamete, să treacă chiar de partea lui Skoropadski. Nu este adevărat că se duce o luptă împotriva ţărănimii! Cine spune aşa ceva este un mare criminal, şi dacă cineva, cuprins de isterie, s-a lăsat influenţat de asemenea vorbe înseamnă că i s-a întîmplat o mare nenorocire. Nu, noi nu luptăm împotriva ţăranilor săraci, şi nici împotriva celor mijlocaşi. În întreaga Rusie, ţăranii mijlocaşi au doar surplusuri neînsemnate de cereale. Înainte de revoluţie ei au trăit decenii de-a rîndul în condiţii mai proaste decît muncitorii. Înainte de revoluţie ei au avut parte doar de mizerie şi asuprire. Noi mergem pe calea înţelegerii cu aceşti ţărani mijlocaşi.

Revoluţia socialistă aduce egalitate pentru toate masele muncitoare ; este o nedreptate dacă orice muncitor de la oraş primeşte mai mult decît ţăranul mijlocaş, care nu exploatează munca altuia prin folosirea de muncă salariată sau prin speculă. Un astfel de ţăran îndură şi vede mai multă mizerie şi asuprire decît muncitorul şi trăieşte în condiţii şi mai proaste decît el. Asemenea ţărani n-au organizaţii şi sindicate care să se ocupe de îmbunătăţirea situaţiei lor. Chiar şi cu sindicatele muncitoreşti trebuie să ţinem zeci de şedinţe pentru a echilibra salariile între diferite profesiuni. Şi, totuşi, nu le putem stabili definitiv. Orice muncitor cu judecată ştie că pentru asta este nevoie de o perioadă îndelungată. Puţine reclamaţii veţi găsi dv. la Comisariatul poporului pentru problemele muncii? Veţi vedea că fiecare profesiune ridică capul, că nimeni nu mai vrea să trăiască ca înainte. Nu vrem

www.dacoromanica.ro

să trăim ca sclavii ! În această ţară săracă, scufundată în mizerie, noi vrem să vindecăm rănile ce i-au fost pricinuite. Trebuie să ne străduim să menţinem, măcar în oarecare măsură, economia, care este aproape complet destrămată. Şi acest lucru îl putem face numai prin organizare. Pentru a organiza ţărănimea, noi am emis decretul cu privire la comitetele sărăcimii. Numai nişte duşmani ai socialismului pot să fie împotriva acestui decret. Noi am spus : considerăm că este just să reducem preţurile la articolele de manufactură. Vom lua în evidenţă şi vom naţionaliza absolut totul. (Aplauze.) Şi aceasta ne va da posibilitatea să reglementăm repartiţia produselor industriale.

Noi spuneam : reduceţi preţurile la textile, la jumătate pentru ţăranii săraci şi cu 25% pentru mijlocaşi. Poate că aceasta nu este o normă potrivită. Nu avem pretenţia că am rezolvat această problemă în modul cel mai potrivit. Nu afirmăm aşa ceva. Pentru ca s-o rezolvăm definitiv trebuie s-o rezolvăm cu toţii împreună. (Aplauze.) Dacă e să stăm la direcţia generală şi să luptăm împotriva speculei, să-i prindem pe pungaşii care îşi aranjează pe ascuns treburile, prin asta nu vom rezolva nimic.

Numai cînd Comisariatul aprovizionării împreună cu Comisariatul agriculturii vor fi naţionalizat toate mărfurile şi vor fi stabilit preţurile, numai atunci ne vom apropia într-adevăr de socialism. De socialism se apropie numai oamenii muncii de la oraşe şi sărăcimea satelor, toţi cei care muncesc şi care nu jefuiesc pe alţii, care nu exploatează munca altuia sub forma folosirii muncii salariate sau sub aceea a speculei, căci cine ia o sută de ruble — şi chiar mai mult — pe o pîine nu este mai puţin speculant decît acela care angajează muncitori salariaţi ; poate că este un speculant şi mai rău, şi mai al dracului. După o jumătate de an de guvernare sovietică extrem de grea, noi am trecut la organizarea sărăcimii satelor ; păcat că n-am făcut treaba asta după o jumătate de săptămînă, şi aici e vina noastră ! Dacă ni s-ar fi reproşat că decretul cu privire la organizarea sărăcimii satelor şi la dictatura în domeniul aprovizionării a în-

www.dacoromanica.ro

tîrziat cu o jumătate de an, am fi fost bucuroşi de asemenea mustrare. Noi spunem: abia acum, cînd am păşit pe această cale, a încetat socialismul să mai fie doar o vorbă şi a început să devină o operă vie. Poate că decretul nu este bine întocmit, poate că normele noastre nu sînt juste. De unde puteam să le luăm? Numai din experienţa dv. De cîte ori n-am modificat salariile feroviarilor, deşi ei îşi au sindicatele lor, pe cînd la sărăcimea satelor nu găseşti sindicate. Hai să vedem cu toţii împreună dacă sînt juste normele prevăzute în decretul cu privire la sărăcime — în care pentru ţăranul sărac preţurile se reduc la jumătate, pentru mijlocaş se reduc cu un sfert, iar celui bogat i se ia totul —, să vedem dacă aceste norme sînt juste sau nu.

Dacă o să fie luptă, o să mergem la această luptă cu decrete îndrăzneţe şi fără nici o şovăială. Va fi o adevărată luptă pentru socialism, nu pentru o dogmă, pentru un program, pentru un partid sau pentru o fracţiune, ci pentru un socialism viu, pentru repartiţia cerealelor la sute de mii şi milioane de oameni înfometaţi din regiunile înaintate ale Rusiei. Se va ajunge ca cerealele, acolo unde există, să fie luate şi repartizate în mod just. Repet: în această privinţă nu ne îndoim cîtuşi de puţin că 99% din ţărani, cînd vor afla adevărul, cînd vor primi decretul şi îl vor verifica, îl vor pune în aplicare, cînd ne vor spune ce îndreptări trebuie să-i fie aduse, şi noi îi vom aduce îndreptări şi vom modifica tarifele, cînd ei se vor apuca de această muncă, cînd îşi vor da seama de greutăţile ei practice, — vor fi de partea noastră şi vor spune: ne dăm seama, cu instinctul sănătos pe care îl are orice om al muncii, că aici şi numai aici se rezolvă adevărata problemă, problema fundamentală, vitală a socialismului. Noi vom stabili preţuri juste la mărfuri, vom introduce monopolul la cereale, la textile, la toate produsele, şi atunci poporul va spune: da, repartiţia cerealelor şi a produselor pe care ni le aduce socialismul face ca lucrurile să meargă mai bine ca înainte. Or, în felul acesta începe poporul să vorbească. În timp ce apar o mulţime de greutăţi şi se comit o sumedenie de greşeli, în timp ce se ivesc diferite cazuri,

www.dacoromanica.ro

pe care noi nu le ascundem cîtuşi de puţin, ci le scoatem la lumină şi le ţintuim la stîlpul infamiei, cazuri ca acelea cînd înseşi detaşamentele noastre ajung să facă speculă, să se rostogolească în prăpastia lunecoasă în care îi tîrăsc toate deprinderile, toate obiceiurile capitaliştilor — şi asemenea cazuri se ivesc pretutindeni, fiindcă, după cum se ştie, nu-i poţi transforma pe oameni dintr-o dată, nu poţi insufla dintr-o dată zecilor de milioane de oameni credinţa în socialism (de unde vor căpăta ele această credinţă ? Din capetele lor ? — O vor căpăta din propria lor experienţă) —, oamenii încep să spună că cerealele pot fi obţinute pe altă cale decît prin speculă, că nu putem scăpa de foamete decît printr-o alianţă între muncitorii de la oraşe, din fabrici şi uzine, din industrie, şi ţăranii săraci, fiindcă numai aceştia nu fac speculă cu cereale. Da, cînd ţăranul mijlocaş va vedea decretele noastre, cînd le va citi el însuşi, cînd le va compara cu frazeologia şi cu calomniile socialiştilor-revoluţionari de dreapta şi ale apărătorilor chiaburilor, va spune numai-decît : dacă oamenii stabilesc un preţ pentru ţăranii săraci şi altul pentru mijlocaşi şi li se iau chiaburilor cerealele fără plată, înseamnă că procedează cum trebuie. Poate că nu va spune că ei procedează ca nişte socialişti, poate că nici nu cunoaşte acest cuvînt, dar el este aliatul nostru cel mai credincios, fiindcă el nu face speculă cu cereale, fiindcă el va înţelege şi va fi de acord că a face speculă cu cereale într-un moment de mare pericol pentru revoluţia socialistă înseamnă a comite cea mai mare crimă împotriva poporului.

Cerealele nu pot fi repartizate printr-un decret. Dar cînd noi, după eforturi îndelungate şi perseverente în direcţia organizării şi întăririi alianţei dintre muncitorii din fabrici, dintre muncitorii de la oraş şi ţăranii săraci, ţăranii muncitori care nu angajează nici un fel de braţe de muncă şi nu practică specula, vom pune într-adevăr ordine în acest domeniu, nici un fel de strigăte isterice împotriva partidului nostru nu vor putea să zdruncine această alianţă. (A p l a u z e.)

Cînd am promis ţărănimii socializarea pămîntului, noi am făcut prin aceasta o concesie, deoarece înţelegeam

www.dacoromanica.ro

că nu poate fi înfăptuită imediat naţionalizarea. Noi ştim că s-a comis, poate, o greşeală cînd socializarea pămîntului, propusă de socialiştii-revoluţionari, a fost introdusă în legea noastră din 26 octombrie *. Aceasta a fost o concesie făcută socialiştilor-revoluţionari de stînga, care nu voiau să mai rămînă în guvern şi spuneau că vor rămîne numai în caz că va fi adoptată această lege. De o mie de ori n-a avut dreptate Spiridonova cînd v-a prezentat diferite fapte, afirmînd că ea ar fi fost la mine, că s-a umilit şi s-a rugat. Tovarăşi, la mine au fost mulţi oameni şi ei ştiu că aşa ceva nu putea să se întîmple, că nu poate să existe o asemenea atitudine faţă de un tovarăş. Rău trebuie să fi ajuns partidul ăsta dacă reprezentanţii lui cei mai buni se înjosesc pînă la a născoci asemenea poveşti. (R u m o a r e.) Am o scrisoare din partea tov. Spiridonova — ea mi s-a adresat de foarte multe ori în scris —, am să caut chiar mîine această scrisoare şi am să v-o arăt. Dînsa îmi scrie : „De ce nu vreţi să alocaţi două milioane pentru comune agricole ?". Şi ea mi-a scris asta tocmai în ziua cînd Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, a cărui activitate ea nu o înţelege, a prezentat un raport cu privire la alocarea unei sume de 10 milioane de ruble pentru comune agricole. (A p l a u z e î n d e l u n g a t e.) Aţi auzit asta din cuvîntarea tovarăşei Spiridonova, dar prost trebuie să stea partidul în care oamenii cei mai sinceri, în propaganda pe care o desfăşoară, ajung să născocească poveşti. Repet : prost trebuie să stea partidul ai cărui reprezentanţi cei mai buni şi mai sinceri ajung să născocească asemenea poveşti despre Puterea sovietică ! Cu atît mai rău pentru ei ! Fiecare ţăran care va veni la Comisariatul poporului pentru agricultură şi va citi că au fost alocate 10 milioane de ruble pentru comune agricole va da mai multă crezare ochilor şi urechilor lui decît spuselor altora, va înţelege că aceşti oameni au ajuns să născocească poveşti şi va întoarce spatele acestui partid. (A p l a u z e.) În încheierea cuvîntării mele, aş vrea să vă spun încă un lucru. Pînă la noua recoltă, pînă cînd primele trans-

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 24—27. — *Notă red.*

www.dacoromanica.ro

porturi din această recoltă vor ajunge în localităţi înfometate ca Petrograd şi Moscova, ne aşteaptă o perioadă grea a revoluţiei ruse. Numai o strînsă alianţă a muncitorilor de la oraşe cu ţărănimea săracă, cu masele muncitoare de la sate, care nu fac speculă cu cereale, va salva revoluţia.

Congresul ne arată că, cu toate astea, nu numai în Rusia, dar în întreaga lume, alianţa dintre toţi oamenii muncii se întăreşte, se lărgeşte, se dezvoltă. În străinătate se ştie grozav de puţin, ridicol de puţin despre revoluţia noastră. Acolo domneşte cenzura militară, care nu lasă să se publice nici o informaţie. Tovarăşii veniţi din străinătate povestesc acest lucru. Dar, cu toate acestea, muncitorii europeni, fie şi numai din instinct, sînt de partea guvernului bolşevic. Şi se aud tot mai multe glasuri care arată că în Europa, în ţările în care continuă războiul imperialist, simpatia faţă de revoluţia socialistă este în continuă creştere. Socialişti germani, ca Clara Zetkin şi Franz Mehring, şi alţi oameni ale căror nume sînt cunoscute oricărui muncitor şi ţăran conştient îşi exprimă recunoştinţa şi simpatia faţă de guvernul bolşevic şi îl asigură de sprijinul lor. În Italia, Lazzari, bătrînul secretar al partidului, care la Zimmerwald a avut o atitudine de neîncredere faţă de bolşevici, se află acum în închisoare fiindcă şi-a exprimat simpatia faţă de noi.

Revoluţia este din ce în ce mai bine înţeleasă. În Franţa, tovarăşii şi muncitorii care la conferinţa de la Zimmerwald şi-au manifestat cea mai mare neîncredere faţă de bolşevici, au publicat de curînd, în numele Comitetului pentru legături internaţionale [186], un apel în care se pronunţă cu toată însufleţirea pentru sprijinirea guvernului bolşevic şi împotriva unor aventuri din partea oricărui partid.

De aceea, tovarăşi, oricît de grea şi de anevoioasă ar fi perioada prin care ne este dat să trecem, sîntem obligaţi să spunem poporului tot adevărul şi să-i deschidem ochii, fiindcă numai poporul, prin iniţiativa şi organizarea sa, creînd mereu noi condiţii şi apărînd republica socialistă, va putea să ne ajute. Şi noi spunem : tovarăşi, nu există nici cea mai mică îndoială că, dacă vom merge

www.dacoromanica.ro

pe calea pe care am ales-o şi care a fost confirmată de evenimente, că dacă vom merge cu fermitate şi fără şovăire pe această cale, dacă nici un fel de fraze, de iluzii, de minciuni sau de manifestări isterice nu vor reuşi să ne abată din calea cea justă, avem cele mai mari şanse din lume să ne menţinem şi să contribuim cu hotărîre la victoria socialismului în Rusia şi, prin aceasta, la victoria revoluţiei socialiste mondiale! (Aplauze furtunoase, îndelungate, care se transformă în ovaţii.)

www.dacoromanica.ro

2
CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORT
5 IULIE 1918

Toate obiecţiile ridicate de opoziţie împotriva raportului meu încep cu problema tratatului de la Brest. Un asemenea mod de a pune problema ar putea fi însă considerat ca pozitiv numai în cazul cînd ar duce la rezultate practice. Dar tot ce a spus opoziţia în legătură cu această problemă nu are şi nici nu poate avea asemenea rezultate. (A p l a u z e.)

Dacă s-ar fi întîmplat ca partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga să obţină majoritatea, n-ar fi făcut atîta zarvă ca acum în legătură cu această problemă. Trebuie să vorbim de realizările efective obţinute de Republica sovietică pe drumul socialismului, şi noi putem afirma — ceea ce n-a contestat nici unul dintre vorbitori — că în această privinţă, de la congresul precedent şi pînă azi, s-a obţinut un mare succes. Reprezentanţii opoziţiei n-au negat nici faptul că toţi aceia care sînt pentru ruperea tratatului de pace de la Brest acţionează în interesul restaurării puterii moşierilor şi capitaliştilor şi că ei sînt puternici prin sprijinul pe care li-l acordă imperialismul franco-englez. Cînd am spus că cehoslovacii, în schimbul a 10—15 milioane de ruble, caută şi ei să rupă acest tratat, nimeni n-a dezminţit această afirmaţie. Poate oare cineva să conteste că cehoslovacii, care se camuflează în dosul lozincii Adunării constituante, urmăresc să ne atragă în război?

Socialiştii-revoluţionari de stînga afirmau că nu se poate crea în scurt timp o armată, că totul depinde de rapiditatea cu care vom rezolva problema combustibilului,

www.dacoromanica.ro

de modul cum îşi vor orîndui treburile ţăranii, cum se vor desfăşura lucrurile cu noua recoltă.

Apelurile dv., prin care îndemnaţi la formarea de detaşamente de partizani care să lupte împotriva armatei regulate imperialiste apar ridicole oricărui soldat.

Cînd ne vedem siliţi să revenim la problema păcii de la Brest, noi spunem : „Această pace va fi încălcată dacă veţi răsturna Puterea sovietică, dar aşa ceva n-o să se întîmple niciodată !". (Aplauze.) Numai după ce veţi încălca pacea de la Brest veţi putea să atrageţi masele muncitoare în război, spre bucuria moşierilor, capitaliştilor şi albgardiştilor, care au fost corupţi cu milioanele puse la dispoziţie de imperialiştii franco-englezi. În momentul de faţă, o zădărnicire a păcii de la Brest s-ar sprijini, de fapt, pe forţe care sînt duşmane claselor de oameni ai muncii. Toate divergenţele în legătură cu pacea de la Brest pot fi considerate ca lipsite de o bază concretă. Ele nu sînt altceva decît o manifestare de isterie a socialiştilor-revoluţionari de stînga.

Atunci cînd s-a spus aici că bolşevicii fac concesii şi că în rapoartele lor ei n-au declarat nimic concret, mi-am amintit de cuvintele unui socialist-revoluţionar, pare-mi-se maximalist, care a afirmat aici că la Consiliul economic superior se trece de la controlul producţiei la conducerea ei [187]. Nu are această declaraţie un conţinut concret ? Dar ce fac atunci muncitorii care, cu forţe proprii, au început, prin intermediul sindicatelor, să înveţe de la patroni cum să conducă întreprinderile ? Dv. afirmaţi că nu e greu să învăţi să conduci. Aş vrea să spun că noi, în cadrul Consiliului economic superior, avem de soluţionat zilnic mii de conflicte şi cazuri care arată că muncitorul a învăţat multe, şi atunci tragem concluzii din toate acestea, ajungem la părerea că muncitorii încep cu încetul să înveţe şi fac, ce-i drept, unele greşeli, dar una e să debitezi fraze sonore şi alta e să vezi cum de la o lună la alta muncitorul intră treptat în rolul său, cum începe să învingă timiditatea şi să se simtă conducător. O fi bine sau nu, dar el îşi îndeplineşte misiunea întocmai ca şi ţăranul în comuna agricolă. Timpul ne arată că muncitorul a trebuit să înveţe cum să conducă

www.dacoromanica.ro

industria, iar restul nu este decît o vorbă goală, care nu face nici două parale. Dacă noi, după o jumătate de an de existenţă a Puterii sovietice, am ajuns într-o situaţie cînd controlul e ceva învechit, înseamnă că am făcut un imens pas înainte.

S-a afirmat aici cu glas tare că batem pasul pe loc şi chiar că ne retragem. Nici vorbă de aşa ceva. De asta puteţi să-l convingeţi pe un chiabur, iar nu pe un muncitor simplu ; acesta înţelege cînd spunem : daţi-ne oameni mai buni decît cei pe care i-aţi trimis pînă acum şi impuneţi-le să înveţe mai bine decît învăţaţi voi. De aceea, cînd ni se spune aici în gura mare că se fac concesiuni, permiteţi-ne să întrebăm pe orice muncitor şi pe orice ţăran ce preferă ei : să achite prin unele concesiuni tributul pe care ni l-au impus germanii sau să poarte război ? Cînd am încheiat tratatul de pace de la Brest, noi am spus despre imperialişti : atîta timp cît ei n-au fost învinşi de revoluţia socialistă internaţională, noi nu ne putem apăra altfel decît printr-o retragere. O asemenea apărare este neplăcută, dar asta e realitatea, şi e mai bine cînd spunem acest lucru poporului, atîta timp cît n-am făurit o armată, care poate fi făurită nu în decurs de decenii, ci numai în cîţiva ani, dacă va fi organizată o repartizare justă a cerealelor, pentru ca armata să aibă o rezervă de cereale, strînse şi depozitate în magazii. În ce judeţ, în ce gubernie au făcut socialiştii-revoluţionari de stînga acest lucru ? Ei n-au făcut nicăieri aşa ceva ! Atîta timp cît acest lucru n-a fost făcut, noi spunem că toate strigătele dv. nu sînt decît vorbărie goală, iar atunci cînd luăm măsuri în direcţia exercitării conducerii de către muncitori, noi facem un pas înainte. Aici a fost citată în mod greşit o frază de-a mea. Eu am spus că prost trebuie să mai stea un partid în care nişte oameni sinceri ajung să recurgă la asemenea afirmaţii fără rost.

Oare faptul că am acordat un miliard de ruble Comisariatului nostru pentru aprovizionare nu constituie un pas înainte ? Multe treburi n-au fost încă puse în ordine, dar, dacă o să vreţi, o să puteţi face acest lucru. Numai că nu ştiu prin cine anume. Nu cumva prin vechii

www.dacoromanica.ro

funcţionari ? La noi treaba asta învaţă s-o facă muncitorii şi ţăranii din Soviete (aplauze) şi de aceea achiziţionarea de textile şi alocările de fonduri dau roade. De sute de ori am examinat, în cadrul Consiliului Comisarilor Poporului, problema : prin intermediul cui să achiziţionăm textile, cum să efectuăm controlul, cum să contribuim la distribuirea lor cît mai rapidă ? Şi noi ştim că din săptămînă în săptămînă am elaborat cu succes măsuri de luptă împotriva speculei, măsuri pentru prinderea speculanţilor şi că muncitorii devin cu fiecare lună tot mai hotărîţi în această privinţă. Acest succes al nostru nu poate fi contestat de nimeni. Noi mergem înainte, nu batem pasul pe loc. La 28 iunie am efectuat o naţionalizare [188], care însumează întreprinderi în valoare, poate, de cîteva sute de milioane de ruble, iar dv. mai ridicaţi obiecţii şi repetaţi din nou cuvintele intelectualilor burghezi. Socialismul este o treabă care nu se înfăptuieşte în cîteva luni. Noi nu batem pasul pe loc, ci continuăm să mergem spre socialism, şi după tratatul de la Brest ne-am apropiat mai mult de el. Muncitorii au căpătat acum experienţă dintr-o serie de greşeli şi sînt conştienţi de răspunderea ce le revine, ca şi de greutăţile luptei, iar ţăranii au căpătat experienţa în acţiunea de socializare a pămîntului şi, fără îndoială, cei cu mai multă experienţă şi mai chibzuiţi spun : în prima primăvară noi am luat pămîntul, iar la toamnă vom lua în mîinile noastre întreaga sarcină, aceea a împărţirii lui. Noi, după cum ştiţi, dăm ţăranilor textile cu o reducere de 50%, adică la jumătate de preţ, şi cine ar da ţăranilor săraci asemenea articole la acest preţ ? Şi noi vom merge spre socialism pe calea cerealelor, a textilelor şi a uneltelor care nu încap în mîinile speculanţilor, ci ajung în primul rînd în mîinile sărăcimii. Asta înseamnă socialism. (Aplauze.) Aceia care după o jumătate de an de revoluţie socialistă îşi scot înţelepciunea lor din cărţi nu înţeleg nimic. Am ajuns acum într-o situaţie cînd, prin măsurile concrete în legătură cu repartizarea cerealelor şi cu schimbul de textile pe cereale, facem să cîştige sărăcimea şi nu speculanţii bogaţi. Noi nu sîntem o republică burgheză, fiindcă pentru aşa ceva nu e nevoie de So-

www.dacoromanica.ro

viete. De pe urma repartizării cerealelor şi textilelor trebuie să cîştige sărăcimea, şi acest lucru n-a încercat încă să-l facă nici o republică din lume, în timp ce noi încercăm să-l facem acum. (Aplauze.) Noi înfăptuim o operă nobilă ; noi avem experienţă şi facem totul pentru ca ţărănimea săracă să se organizeze. Jafurile şi actele de huliganism au dispărut aproape cu totul, şi la un caz de acest fel revin zece cazuri cînd ţăranii săraci şi mijlocaşi spun : trebuie să scăpăm de chiaburi şi de moşieri ! De la încheierea păcii la Brest noi am făcut mari paşi înainte în ce priveşte instruirea ţăranilor, şi acum ei nu mai sînt nişte novici în lupta pentru socialism.

www.dacoromanica.ro

CONVORBIRE CU UN REDACTOR AL ZIARULUI „IZVESTIIA C.E.C. DIN RUSIA" ÎN LEGĂTURĂ CU REBELIUNEA SOCIALIŞTILOR-REVOLUŢIONARI DE STÎNGA 7 IULIE 1918 [189]

SCURTĂ EXPUNERE

Revoluţia duce, cu o consecvenţă uimitoare, orice situaţie pînă la sfîrşitul ei logic şi dezvăluie fără cruţare toată mediocritatea şi tot caracterul criminal al oricărei tactici greşite.

Socialiştii-revoluţionari de stînga, lăsîndu-se antrenaţi de fraze sonore, ţipă de luni de zile: „Jos tratatul de la Brest! Trăiască insurecţia împotriva germanilor!"

Noi le răspundem că în condiţiile actuale, în actuala perioadă istorică, poporul rus nu poate şi nu vrea să poarte război.

Ei au închis ochii în faţa realităţii şi, cu o încăpăţînare absurdă, au continuat să-şi urmeze linia lor, nedîndu-şi seama că se îndepărtează tot mai mult de masele populare, căutînd cu orice preţ, şi chiar prin violenţă, să-şi impună acestor mase vionţa lor, voinţa Comitetului lor Central, din care făceau parte aceşti aventurieri criminali, aceşti intelectuali isterici etc.

Şi, pe măsură ce se îndepărtau de popor, ei îşi cîştigau tot mai mult simpatiile burgheziei, care spera astfel să-şi înfăptuiască cu mîinile lor propriile ei planuri.

Criminalul lor act terorist şi rebeliunea lor au deschis bine ochii maselor largi populare asupra prăpastiei în care aventurierii socialişti-revoluţionari de stînga, prin tactica lor criminală, încearcă să împingă acest stat al poporului, care e Rusia Sovietică.

Mie însumi şi multor tovarăşi ne-a fost dat să vedem în ziua rebeliunii cum şi cele mai înapoiate pături ale

www.dacoromanica.ro

populației își exprimau profunda lor indignare împotriva socialiștilor-revoluționari de stînga.

O bătrînică simplă și fără știință de carte spunea, plină de indignare, în legătură cu asasinarea lui Mirbach :

„Ia te uită, blestemații ăștia ne-au împins totuși în război !".

Toată lumea a înțeles numaidecît și a apreciat cît se poate de limpede că, după actul terorist al socialiștilor-revoluționari, Rusia s-a aflat la un pas de război. Tocmai așa au apreciat masele populare acțiunea socialiștilor-revoluționari de stînga.

Sîntem provocați la un război împotriva germanilor atunci cînd nu putem și nu vrem să ducem război. Masele populare nu vor ierta socialiștilor-revoluționari de stînga această încălcare grosolană a voinței poporului, această încercare de a ne împinge cu forța într-un război.

Și dacă s-a bucurat cineva de acțiunea socialiștilor-revoluționari de stînga și și-a frecat mîinile plin de bucurie, apoi au fost albgardiștii și lacheii burgheziei imperialiste, și numai ei. Masele muncitorești și țărănești însă s-au apropiat și mai mult, și mai strîns, în zilele acestea, de partidul comuniștilor, de partidul bolșevicilor, care este adevăratul exponent al voinței maselor populare.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia", nr. 141 din 8 iulie 1918

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CONCEPTUL PUNCTULUI 20 DIN SECŢIUNEA A DOUA A CONSTITUŢIEI REPUBLICII SOVIETICE FEDERATIVE SOCIALISTE RUSE [190]

Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă recunoaşte deplina egalitate de drepturi civice şi politice între oamenii muncii străini care depun o muncă productivă pe teritoriul Republicii şi cetăţenii ruşi.

Scris înainte de 10 iulie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD

Dragi tovarăşi ! Profit de plecarea la Petrograd a unui vechi cunoscut de-al meu, tov. Kaiurov, pe care-l cunosc bine şi muncitorii de acolo, pentru a vă scrie aceste cîteva rînduri.

Tov. Kaiurov a fost în gubernia Simbirsk, a văzut el însuşi cum se comportă chiaburii faţă de ţăranii săraci şi faţă de puterea noastră de stat. El a înţeles cît se poate de bine un lucru de care nu poate să se îndoiască nici un marxist, nici un muncitor conştient, şi anume că chiaburii detestă Puterea sovietică, puterea muncitorilor, şi *o vor răsturna în mod inevitabil* dacă muncitorii nu-şi vor încorda *numaidecît* toate puterile pentru a preîntîmpina campania chiaburilor împotriva Sovietelor, pentru *a-i zdrobi complet* pe chiaburi înainte ca ei să reuşească să-şi unească forţele.

Muncitorii conştienţi *pot,* în momentul de faţă, să înfăptuiască această sarcină, pot să grupeze în jurul lor ţărănimea săracă, pot să învingă pe chiaburi şi să-i zdrobească complet *dacă detaşamentele înaintate* ale muncitorimii îşi vor înţelege datoria, îşi vor încorda toate forţele şi vor organiza *o campanie de masă la sate.*

Acest lucru nu poate să-l facă nimeni în afară de muncitorii din Petrograd, fiindcă în Rusia nu există nicăieri muncitori atît de conştienţi ca cei din Petrograd. A sta la Petrograd, a răbda de foame, a-ţi pierde vremea prin faţa fabricilor pustii, lăsîndu-te furat de visul absurd al refacerii industriei din Petrograd sau al apărării oraşului este

www.dacoromanica.ro

stupid şi criminal. O asemenea atitudine duce la prăbuşirea întregii noastre revoluţii. Muncitorii din Petrograd trebuie să pună capăt acestei atitudini absurde, să ia la goană pe neghiobii care susţin o asemenea atitudine şi să pornească **cu zecile de mii** spre Ural, spre Volga, spre Sud, unde există multe cereale, unde poţi să te hrăneşti pe tine însuşi şi pe ai tăi, unde *trebuie* să ajuţi la organizarea ţărănimii sărace, unde muncitorul din Petrograd *este necesar* ca organizator, îndrumător şi conducător.

Kaiurov vă va relata despre cele văzute de el personal şi va convinge, sînt sigur, pe toţi şovăielnicii. Revoluţia este în primejdie. Ea nu poate fi salvată decît printr-o campanie *de masă* a muncitorilor din Petrograd. Arme şi bani le vom da noi cît doresc.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

12.VII.1918.

Publicat pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA C.E.C. DIN RUSIA ŞI DECLARAŢIA FĂCUTĂ ÎN NUMELE GUVERNULUI 15 IULIE 1918 [191]

(Apariţia tovarăşului Lenin este întîmpinată cu ovaţii furtunoase.) Tovarăşi, Republica noastră sovietică nu se poate plînge că duce lipsă de crize politice şi de schimbări politice rapide. Oricît de simple — de o elementară simplitate — ar fi toate forţele imperialiste, care în mod sigur nu se pot simţi liniştite în vecinătatea Republicii sovietice socialiste, totuşi într-un moment ca acela prin care trecem noi azi, cînd războiul continuă să se menţină în aceleaşi proporţii ca înainte, forţele conducătoare, combinaţia celor două grupuri imperialiste continuă în mod vădit să provoace o criză politică sau ceva asemănător. În legătură cu un eveniment ca acesta, care seamănă cu o criză politică sau este într-adevăr o criză, am să vă fac o comunicare.

Ieri, 14 iulie, la orele 11 seara, dr. Ritzler, însărcinatul cu afaceri al Germaniei, l-a vizitat pe comisarul poporului pentru afacerile externe şi i-a comunicat conţinutul unei telegrame primite chiar atunci de la Berlin, prin care guvernul german îl însărcinează să ceară consimţămîntul guvernului rus ca un batalion de soldaţi germani în uniforme militare să facă pază la ambasada germană şi ca aceşti soldaţi să fie transportaţi cît mai curînd la Moscova.

Totodată se adăuga că guvernul german nu are nici un fel de intenţii de ocupaţie.

Comisarul poporului pentru afacerile externe, de comun acord cu preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului, a răspuns că masele populare din Rusia vor pace,

www.dacoromanica.ro

că guvernul rus este gata să posteze la ambasada germană, la consulat şi la comisii o pază cu totul suficientă şi sigură din rîndurile propriei sale armate, dar că el nu poate în nici un caz să admită ca la Moscova să existe o unitate militară străină şi totodată îşi exprimă speranţa că guvernul german, animat de aceeaşi dorinţă de pace, nu va insista asupra cererii sale.

Într-adevăr, acest demers pe lîngă guvernul rus este în totală contradicţie cu declaraţia făcută în Reichstag de cancelarul imperial că funesta asasinare a contelui Mirbach nu va duce la o înrăutăţire a relaţiilor dintre ambele state. El este în contradicţie şi cu dorinţa, binecunoscută nouă, a cercurilor conducătoare comerciale şi industriale din Germania de a stabili şi a dezvolta, în avantajul ambelor ţări, strînse relaţii economice, precum şi cu tratativele în curs, care înaintează cu succes. O mărturie în acest sens sînt şi numeroasele declaraţii, făcute reprezentantului nostru la Berlin, cu privire la situaţia politică şi la atitudinea faţă de Rusia.

Noi avem încă tot temeiul să sperăm că acest incident neaşteptat se va rezolva cu bine, dar, ori de cîte ori se produce o înrăutăţire în relaţiile noastre internaţionale, noi considerăm necesar să relatăm faptele în mod deschis şi să punem făţiş problemele.

De aceea consider de datoria mea să fac următoarea declaraţie în numele guvernului:

„Guvernul Republicii sovietice, încheind pacea de la Brest, şi-a dat perfect de bine seama ce sarcină grea trebuiau să-şi asume, în situaţia internaţională ce se crease atunci, muncitorii şi ţăranii din Rusia. Voinţa majorităţii covîrşitoare a Congresului al IV-lea al Sovietelor era cît se poate de clară: clasele oamenilor muncii cereau pace, întrucît ele aveau nevoie de răgaz pentru ca să muncească, să-şi organizeze economia lor socialistă, să-şi adune şi să-şi întărească forţele sleite de un război atît de chinuitor.

Înfăptuind voinţa congresului Sovietelor, guvernul a respectat în mod riguros grelele condiţii ale păcii de la Brest, şi în ultima vreme tratativele dintre noi şi guvernul german — cu privire la stabilirea cît mai exactă a

www.dacoromanica.ro

proporţiilor plăţilor ce ne revin şi la modalităţile de achitare a lor, pe care noi am hotărît s-o efectuăm în cel mai scurt timp posibil — au ajuns într-un stadiu destul de înaintat.

Dar, aplicînd cu toată stricteţea prevederile tratatului de la Brest şi ţinînd seama de dorinţa de pace a muncitorilor şi ţăranilor, guvernul Republicii sovietice n-a scăpat niciodată din vedere că există limite a căror depăşire ar face ca şi masele muncitoare cele mai iubitoare de pace să fie nevoite să se ridice, şi ele se vor ridica ca un singur om, pentru a-şi apăra ţara cu arma în mînă.

Aventura absurdă şi criminală a socialiştilor-revoluţionari de stînga ne-a adus la un pas de război. Relaţiile dintre noi şi guvernul german, în ciuda voinţei noastre, nu puteau să nu se agraveze. Recunoscînd drept legitimă dorinţa guvernului german ca paza ambasadei sale să fie întărită, noi am luat şi luăm multe măsuri pentru a-i satisface această dorinţă.

Cînd însă ni s-a comunicat dorinţa guvernului german, care nu are încă un caracter de cerere ultimativă, ca noi să admitem trimiterea la Moscova a unui batalion de soldaţi germani în uniformă şi înarmaţi, noi am răspuns — şi repetăm acum acest răspuns în faţa organului suprem al Puterii sovietice, a muncitorilor şi ţăranilor, în faţa Comitetului Executiv Central din Rusia — că nu putem în nici un caz şi în nici un fel de condiţii să satisfacem o asemenea dorinţă, fiindcă asta ar însemna în mod obiectiv începutul ocupaţiei Rusiei de către trupe străine.

La un asemenea act am fi nevoiţi să răspundem aşa cum răspundem la rebeliunea cehoslovacilor şi la acţiunile militare întreprinse de englezi la nord, şi anume printr-o mobilizare intensă, printr-un apel către toţi muncitorii şi ţăranii adulţi, pentru a opune rezistenţă armată şi a distruge, în caz că va fi nevoie de o retragere vremelnică, toate căile de comunicaţie, fără nici o excepţie, depozitele, în special cele de produse alimentare, pentru ca să nu ajungă în mîinile inamicului. Războiul, în acest caz, ar deveni pentru noi o necesitate fatală, dar absolută şi indiscutabilă, şi un asemenea război revoluţionar vor

www.dacoromanica.ro

duce muncitorii şi ţăranii din Rusia, alături de Puterea sovietică, pînă la ultima suflare.

Politica internă a Puterii sovietice, care urmează cu stricteţe hotărîrile Congresului al V-lea al Sovietelor, ca şi politica ei externă, rămîne aceeaşi. Aventura criminală a socialiştilor-revoluţionari de stînga, care s-au dovedit a fi nişte complici ai albgardiştilor, moşierilor şi capitaliştilor, acum, cînd se adună norii şi creşte primejdia de război, va apărea ca şi mai criminală în ochii poporului; şi noi vom sprijini în întregime şi prin toate mijloacele reprimarea fără cruţare a trădătorilor, care au fost condamnaţi în mod irevocabil prin voinţa Congresului al V-lea al Sovietelor, şi vom proceda la o asemenea reprimare. Dacă războiul, în ciuda tuturor eforturilor depuse de noi, va deveni un fapt, noi nu vom putea avea nici un pic de încredere în banda trădătorilor socialişti-revoluţionari de stînga, care sînt în stare să zădărnicească voinţa Sovietelor, să comită o trădare militară etc. Noi vom sorbi forţe noi, pentru război, din reprimarea fără cruţare atît a aventurierilor nesăbuiţi (socialiştii-revoluţionari de stînga), cît şi acelor elemente ale contrarevoluţiei (moşieri, capitalişti, chiaburi) care acţionează în mod conştient potrivit intereselor lor de clasă.

Muncitorilor şi ţăranilor din întreaga Rusie ne adresăm cu îndemnul: cît mai multă vigilenţă, prudenţă şi fermitate, tovarăşi! Fiţi prezenţi cu toţii la posturile voastre! Să fiţi cu toţii gata, de va fi nevoie, să vă daţi viaţa pentru apărarea Puterii sovietice, pentru apărarea intereselor oamenilor muncii, ale celor exploataţi, ale celor săraci, pentru apărarea socialismului!". (Îndelungi aplauze, tovarăşul Lenin coboară de la tribună.)

Dări de seamă au apărut la 16 iulie 1918, în ziarul „Pravda" nr. 146 şi în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 148

Publicat în întregime în 1918 în cartea „A cincea legislatură a C.E.C. al Sovietelor din Rusia. Dare de seamă stenografiată". Ed. C.E.C. din Rusia

Cuvîntarea se tipăreşte după textul cărţii, iar declaraţia guvernului după manuscris

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA UN MITING DIN RAIONUL LEFORTOVO 19 IUNIE 1918 [192]

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Agravarea situaţiei Republicii sovietice a fost provocată de două cauze : una internaţională şi alta internă. N-am ascuns niciodată muncitorilor şi ţăranilor întreaga greutate a ruşinoasei păci încheiate de noi. În ciuda acestei greutăţi, Congresul al IV-lea al Sovietelor a găsit necesar să semneze tratatul de pace, pentru a da posibilitate muncitorilor şi ţăranilor ruşi să răsufle o leacă şi să mai prindă puteri. Partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga s-a făcut răspunzător de asasinarea lui Mirbach şi a împins Rusia la un pas de moarte.

Există indicii că guvernul german este dispus să facă concesii şi se prea poate ca el să renunţe la trimiterea unui batalion de soldaţi germani la Moscova. Guvernul sovietic a răspuns guvernului german că se opune categoric unei asemenea măsuri, chiar dacă prin aceasta s-ar ajunge la război.

Aventura socialiştilor-revoluţionari de stînga a dus la o extremă înrăutăţire a situaţiei Puterii sovietice, dar, pe de altă parte, a avut ca urmare faptul că partea ei cea mai bună — elementele din rîndul celor ce muncesc — se îndepărtează de socialiştii-revoluţionari de stînga.

O dată cu înrăutăţirea relaţiilor cu Germania s-au înrăutăţit şi relaţiile cu cealaltă coaliţie. Rebeliunea cehoslovacilor este o manoperă a acestei coaliţii. O dovadă în această privinţă o constituie ofiţerimea, care e susţinută cu banii Franţei şi care îi ajută pe cehoslovaci.

În continuare, Lenin spune că războiul dă naştere la revoluţie şi că, pe măsură ce războiul se prelungeşte, si-

www.dacoromanica.ro

tuaţia ţărilor beligerante devine tot mai desperată şi ele se apropie cu atît mai mult de revoluţie. În Germania şi în Austria s-a pornit un nou val de greve. Toţi rechinii imperialişti se năpustesc asupra Rusiei şi vor s-o sfîşie, fiindcă ei ştiu că fiecare lună de existenţă a Rusiei socialiste face să li se apropie sfîrşitul. Nouă ne-a revenit misiunea, deosebit de grea şi de mare cinste, de a fi primul detaşament socialist în lupta cu imperialismul mondial. Sarcina noastră este să rezistăm şi de acum încolo.

Lenin trece apoi la problema foametei, pe care caută s-o speculeze albgardiştii în vederea răsturnării Puterii sovietice. Monarhiştii, chiaburii şi bogătaşii fac o agitaţie furibundă pe tema foametei. Ei nu se mărginesc doar la agitaţie, ci caută să corupă pe ţăranii săraci, împingîndu-i să facă speculă şi să lupte împotriva muncitorilor. Două clase se află în luptă : proletariatul şi chiaburii, capitaliştii. Una dintre aceste clase trebuie să învingă, iar cealaltă să fie zdrobită. Revoluţia noastră socialistă face apel la muncitorii conştienţi să se alieze cu majoritatea ţăranilor săraci şi mijlocaşi pentru a lupta împreună împotriva chiaburilor şi a instaura cea mai strictă ordine în interesul muncitorilor. Există pentru noi o singură cale de a ne salva de foamete, şi anume alianţa dintre muncitori şi ţăranii săraci, pentru a lupta împotriva chiaburilor şi a speculanţilor şi a le lua cerealele. Priviţi pericolul în faţă ! Avem pretutindeni duşmani, însă avem şi aliaţi noi : proletariatul din ţările în care continuă încă războiul. Avem aliaţi şi în interior : masele largi ale ţărănimii sărace, care vor păşi, în rînduri strînse, alături de proletariatul de la oraşe.

„Pravda" nr. 151
din 21 iulie 1918

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

RAPORT PREZENTAT LA CONFERINŢA COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE DIN GUBERNIA MOSCOVA 23 IULIE 1918 [193]

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Apariţia lui Lenin în sala conferinţei este întîmpinată cu aplauze furtunoase, care nu contenesc timp de cîteva minute.) Ultimele zile au fost marcate de o extremă agravare a stării de lucruri din Republica sovietică, determinată atît de situaţia internaţională a ţării, cît şi de comploturile contrarevoluţionare şi de criza alimentară, care e strîns legată de ele.

Permiteţi-mi să mă opresc asupra situaţiei internaţionale. Revoluţia rusă nu este decît un detaşament al armatei socialiste internaţionale, de a cărei acţiune depinde succesul şi triumful răsturnării săvîrşite de noi. Acest lucru nu-l uită nimeni dintre noi. Totodată, noi ţinem seama şi de faptul că rolul de frunte al proletariatului din Rusia în mişcarea muncitorească mondială nu se datoreşte dezvoltării economice a ţării. Dimpotrivă, el se explică tocmai prin starea de înapoiere a Rusiei, prin incapacitatea aşa-zisei burghezii autohtone de a face faţă imenselor sarcini legate de război şi de lichidarea lui; aceasta a determinat proletariatul să pună mîna pe puterea politică şi să-şi exercite dictatura lui de clasă.

Proletariatul rus este conştient că se află singur în revoluţie şi îşi dă limpede seama că condiţia necesară şi premisa principală a victoriei lui este acţiunea unită a muncitorilor din întreaga lume sau din cîteva ţări înaintate din punct de vedere capitalist. Dar proletariatul rus ştie foarte bine că în fiecare ţară el are atît prieteni făţişi, cît şi prieteni ascunşi. Astfel, nu există ţară în

www.dacoromanica.ro

care închisorile să nu fie pline de internaţionalişti, care nutresc simpatie faţă de Rusia Sovietică ; nu există ţară în care gîndirea revoluţionară socialistă să nu-şi găsească oglindire atît în presa legală, cît şi în cea ilegală. De aceea, ca unii care ne cunoaştem adevăraţii prieteni, noi respingem orice înţelegere cu menşevicii, care au sprijinit pe Kerenski şi ofensiva lui. Foarte caracteristică este, în ce priveşte această din urmă chestiune, scrisoarea (scurtă ca cuprins, însă net internaţionalistă ca fond) a internaţionalistei Rosa Luxemburg în legătură cu ofensiva din iunie, care a fost publicată în ziarul englez „The Workers' Dreadnought“ [194]. Rosa Luxemburg consideră că caracterul internaţional al Marii revoluţii ruse a fost subminat de ofensiva întreprinsă de Kerenski şi de faptul că această ofensivă a fost sancţionată, a fost aprobată de primul Congres general al Sovietelor din Rusia. Această ofensivă a Rusiei revoluţionare a frînat dezvoltarea revoluţiei în Apus, şi numai dictatura proletariatului, trecerea întregii puteri în mîinile lui, a dus la zădărnicirea tuturor tratatelor secrete, la demascarea esenţei lor imperialiste de jaf şi, prin urmare, la grăbirea deznodămîntului revoluţionar în Europa. O influenţă tot atît de puternică asupra trezirii şi dezlănţuirii energiei proletare în ţările apusene a avut şi chemarea noastră, adresată tuturor popoarelor, cu privire la încheierea unei păci democratice fără anexiuni şi contribuţii *. Toate aceste acte revoluţionare au deschis ochii muncitorilor din lumea întreagă şi, oricîte eforturi ar face grupările burgheze şi social-trădătoare, nu vor reuşi să întunece conştiinţa lor de clasă, care s-a trezit. Primirea pe care i-au făcut-o muncitorii englezi lui Kerenski a confirmat cu suficientă claritate spusele noastre. Puterea de atracţie a revoluţiei ruse şi-a găsit expresia într-o acţiune grandioasă a muncitorilor germani, prima de acest fel în decursul războiului. Ei au reacţionat la tratativele de la Brest printr-o grevă uriaşă la Berlin şi în alte centre industriale. Această acţiune a proletariatului într-o ţară ameţită de beţia naţionalismului şi infectată de otrava

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 13—16. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şovinismului este un fapt de o importanţă primordială şi reprezintă un punct de cotitură în starea de spirit a proletariatului german.

Nu se ştie cum se va desfăşura acum mişcarea revoluţionară din Germania. Un singur lucru este însă neîndoielnic, şi anume că acolo există o forţă revoluţionară uriaşă, care trebuie să se manifeste cu o necesitate implacabilă. Pe nedrept li se aduce muncitorilor germani învinuirea că nu fac revoluţie. Cu acelaşi drept ar putea să fie învinuiţi şi muncitorii ruşi că n-au fabricat o revoluţie în decursul celor zece ani care au trecut din 1907 pînă în 1917. Dar nu aşa se pune chestiunea. Revoluţiile nu se fac la comandă ; nu se fixează pentru o dată sau alta, ci se maturizează în procesul dezvoltării istorice şi izbucnesc într-un moment care este determinat de un întreg complex de cauze interne şi externe. Acest moment este aproape, şi el va veni în mod sigur şi inevitabil. Pentru noi a fost mai uşor să începem revoluţia, dar este extraordinar de greu s-o continuăm şi s-o ducem pînă la capăt. Într-o ţară atît de dezvoltată şi cu o burghezie atît de bine organizată cum este Germania, revoluţia vine grozav de anevoie, dar cu atît mai lesne va putea să fie terminată în mod victorios revoluţia socialistă după ce va izbucni şi se va dezlănţui în ţările capitaliste înaintate ale Europei.

Degeaba sîntem învinuiţi că am încheiat tratatul de pace de la Brest — un tratat extrem de greu şi umilitor ce ne-a fost impus cu forţa — şi pe nedrept văd unii în asta o renegare totală a idealurilor noastre şi o dovadă de ataşament faţă de imperialismul german. Este caracteristic că această învinuire provine de la cercurile burgheze şi de la elementele social-conciliatoare, care astăzi, în Ucraina, în Finlanda şi în Caucaz (menşevicii), întîmpină cu braţele deschise pe iuncherii germani. O asemenea învinuire ne aduc şi obtuzii socialişti-revoluţionari de stînga. Noi ne dăm foarte bine seama cît de apăsător este tratatul de la Brest. Şi, totodată, ştim foarte bine că, potrivit prevederilor acestui tratat, care ne-a fost impus cu forţa, va trebui să plătim Germaniei vreo 6 miliarde de ruble (după evaluările făcute de delegaţia

www.dacoromanica.ro

nostră economică care se află la Berlin). Situaţia este, incontestabil, grea, dar, prin eforturile comune ale proletariatului şi ale ţărănimii sărace, poate şi trebuie să fie găsită o ieşire. Şi nu încercarea smintită a socialiştilor-revoluţionari de stînga de a ne atrage în război prin asasinarea lui Mirbach este un mijloc de a scăpa de tratatul de la Brest. Dimpotrivă, această aventură n-a făcut decît să dea apă la moară partidelor războiului din Germania, a căror poziţie trebuie, firește, să slăbească datorită creşterii stării de spirit defetiste nu numai în rîndurile muncitorilor germani, dar şi în rîndurile burgheziei, deoarece acum, după pacea de la Brest, este cît se poate de clar pentru toată lumea că Germania duce un război de jaf în scopuri vădit imperialiste.

În Rusia Sovietică, care este încercuită din toate părţile de rechinii imperialişti, sprijiniţi înăuntrul ţării de contrarevoluţionari, care nu dorm, situaţia aprovizionării cu alimente este extrem de grea.

Atenţia clasei muncitoare trebuie îndreptată spre combaterea foametei (căci foametea e cel mai bun mijloc de luptă al burgheziei împotriva dictaturii proletare). Un singur lucru trebuie însă să considerăm ca principiu: pentru stăvilirea foametei nu vom admite în nici un caz folosirea metodelor de luptă ale burgheziei, care condamnă masele la înfometare în interesul bogătanilor şi exploatatorilor, şi vom aplica metode pur socialiste. Aceste metode constau în a introduce, în interesul muncitorilor, monopolul cerealelor şi a stabili preţuri fixe *.

* În procesul-verbal al conferinţei care a apărut în presă, acest pasaj este formulat astfel :

„Există două metode de luptă împotriva foametei : una capitalistă şi alta socialistă. Prima metodă constă în a lăsa libertate comerţului. Ea duce la urcarea preţurilor, la acumularea unor mari averi de către chiaburi pe seama muncitorilor şi a ţăranilor săraci loviţi de foamete. Noi, care sîntem un stat al muncitorilor, nu putem merge pe această cale. Calea pe care mergem noi este aceea a monopolului cerealelor, a unirii muncitorilor cu ţărănimea săracă. Ea e mult mai grea, dar e singura cu putinţă pentru noi în momentul de faţă. Nu putem adopta o atitudine împăciuitoare faţă de chiaburi, care sînt duşmanii noştri de clasă. Am ajuns azi în momentul cel mai greu, care cere o încordare supremă din partea muncitorilor conştienţi. Chiaburii ştiu că se duce lupta pentru atragerea ţărănimii mijlocaşe şi că va fi învingător acela care va avea alături de sine această parte atît de importantă a ţărănimii ruse. Acum e vorba de ultima bătălie, cu caracter decisiv, şi chiaburii ştiu perfect de bine acest lucru. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Burghezia şi acoliţii ei, social-conciliatorii, dau o luptă aprigă pentru libertatea comerţului şi pentru desfiinţarea preţurilor fixe. Rezultatele comerţului liber s-au şi văzut într-o serie întreagă de oraşe. Îndată ce burghezia a devenit stăpînă pe situaţie, preţul pîinii a crescut într-o măsură considerabilă şi, ca urmare, însuşi produsul a dispărut de pe piaţă: el a fost ascuns de către chiaburi în speranţa că preţurile vor continua să crească.

Duşmanul cel mai de temut al proletariatului şi al Rusiei Sovietice este foametea. Dar, în lupta sa împotriva foametei, proletariatul se loveşte de burghezia satelor, care nu este cîtuşi de puţin interesată ca foametea să fie lichidată, ci, dimpotrivă, caută să-şi tragă foloasele ei de grup şi de clasă de pe urma acestui flagel. Proletariatul trebuie să ţină seama de această situaţie şi, în alianţă cu sărăcimea satelor care flămînzeşte, să pornească o luptă înverşunată, neîmpăcată, împotriva chiaburimii satelor. Tot în acest scop trebuie continuată şi organizarea, care a şi început, de detaşamente de aprovizionare, în fruntea cărora trebuie să fie puşi comunişti cinstiţi, care se bucură de încrederea organizaţiilor de partid şi sindicale. Numai atunci va fi asigurată aprovizionarea şi cauza revoluţiei va fi salvată.

„Pravda" nr. 153 şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 155 din 24 iulie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în „Pravda", confruntat cu cel din „Izvestiia C.E.C din Rusia".

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL HAMOVNIKI 26 IULIE 1918 [195]

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Apariţia tovarăşului Lenin este întîmpinată cu ovaţii furtunoase.) În cuvîntarea sa pe tema „Ce aduce Constituţia sovietică poporului muncitor", tov. Lenin subliniază că Constituţia sovietică, care, ca şi Sovietele, a fost făurită într-o perioadă de luptă revoluţionară, este prima constituţie care a proclamat ca putere de stat puterea oamenilor muncii şi i-a privat de drepturi pe exploatatori, pe adversarii construirii unei vieţi noi. În această principală deosebire dintre ea şi constituţiile celorlalte state stă chezăşia victoriei asupra capitalului.

Referindu-se la o serie de teze mai importante din declaraţia drepturilor poporului muncitor şi exploatat, Lenin arată că acum oamenii muncii din toate ţările vor vedea că Constituţia sovietică — legea fundamentală a Republicii Socialiste Federative Ruse — oglindeşte idealurile proletariatului din lumea întreagă. Se apropie ceasul răfuielii cu burghezia din toate ţările! În Europa occidentală creşte spiritul de revoltă! Sarcina noastră este să învingem toate piedicile, oricît de grele, ce se ivesc în cale şi să menţinem puterea Sovietelor pînă cînd clasa muncitoare din toate ţările se va răscula şi va înălţa măreţul steag al republicii socialiste mondiale! (Ultimele cuvinte ale tovarăşului Lenin, conducătorul proletariatului rus, au fost acoperite de un ropot de aplauze.)

„Pravda" nr. 157 din 28 iulie 1918

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL PRESNEA 26 IULIE 1918 [196]

(Apariţia tovarăşului Lenin stîrneşte îndelungi ovaţii. Se intonează „Internaţionala". Toată lumea se ridică în picioare.) Se dă cuvîntul tovarăşului Lenin, care, într-o formă foarte limpede şi pe înţelesul tuturor, face cunoscută esenţa Constituţiei sovietice, explică principiile ei fundamentale. Sovietele constituie cea mai înaltă formă de democraţie. Ele nu sînt o născocire, ci sînt produsul unei realităţi efective. Ele au apărut, pentru prima oară în istoria omenirii, şi s-au dezvoltat în ţara noastră înapoiată, dar în mod obiectiv trebuie să devină forma puterii de stat a oamenilor muncii din întreaga lume.

Toate constituţiile care au existat pînă acum au stat de strajă intereselor claselor dominante. Singură Constituţia sovietică serveşte şi va servi în permanenţă interesele oamenilor muncii, şi ea constituie un instrument puternic în lupta pentru înfăptuirea socialismului. Foarte just a fost relevată de tovarăşul Lenin deosebirea dintre revendicarea „libertăţii presei şi a întrunirilor", care figurează în constituţiile burgheze, şi aceeaşi revendicare aşa cum e înscrisă în Constituţia sovietică. Acolo libertatea presei şi a întrunirilor este un monopol exclusiv al burgheziei, acolo burghezii se adună în saloanele lor, editează marile lor ziare, care sînt tipărite cu banii băncilor, în scopul de a răspîndi minciuna şi calomnia şi de a otrăvi conştiinţa maselor populare ; acolo presa muncitorească este înăbuşită şi nu este lăsată să-şi spună cu-

www.dacoromanica.ro

vîntul şi părerea despre războiul prădalnic, adversarii războiului sînt persecutaţi, adunările lor sînt interzise. Aici însă, în Rusia Sovietică, presa noastră există şi este în serviciul oamenilor muncii. În Rusia, noi luăm casele somptuoase şi palatele din mîinile burgheziei şi le punem la dispoziţia muncitorilor pentru ca ei să le transforme în cluburi ale lor, şi asta înseamnă într-adevăr libertatea întrunirilor. Religia este o chestiune privată. Fiecare este liber să creadă în ce vrea sau să nu creadă în nimic. Republica sovietică uneşte pe oamenii muncii de toate naţionalităţile şi apără interesele lor, fără deosebire de naţionalitate. Republica sovietică nu cunoaşte nici un fel de deosebiri de ordin religios. Ea se află în afara oricărei religii şi caută să separe religia de statul sovietic. În continuare, tovarăşul Lenin a descris situaţia grea în care se află Puterea sovietică, care e încercuită din toate părţile de tîlharii imperialişti. — Tovarăşul Lenin îşi exprimă convingerea că soldaţii Armatei Roşii vor apăra cu toate puterile lor Republica noastră sovietică împotriva oricăror tentative ale imperialismului internaţional şi o vor menţine neatinsă pînă ce ne va veni în ajutor aliatul nostru, proletariatul internaţional. (Cuvîntarea tovarăşului Lenin este însoţită de aplauze furtunoase, îndelung repetate, ale întregii adunări. Se intonează „Internaţionala".)

Publicat pentru prima oară în 1957, în revista „Kommunist" nr. 5

Se tipăreşte după exemplarul dactilografiat al procesului-verbal

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PREGĂTITOARE

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL IV-LEA EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA

1

PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA ŞEDINŢA FRACŢIUNII COMUNISTE A CONGRESULUI[197]

1. Cotitură: 25. X. 1917 — 17. II. 1918 şi mai tîrziu.
2. Pacea de la Brest-Litovsk şi acum... (Troţki vs* partizanii unui război revoluţionar)...
3. „Un răgaz".
4. Greutăţi economice... dar Belgia?
5. „Trădare".
   Frazeologie.
   2 vs 10 şi 200 000 vs 1 000 000.
6. Ucraina şi Finlanda.
7. Punctul de vedere al maselor ţărăneşti, al micii burghezii, al soldatului declasat...
8. Forţele de clasă şi „pacea ruşinoasă".
   Dar burghezia rusă?
9. „Stîngismul" socialiştilor-revoluţionari de stînga.
10. Chiar „desperare"?
11. Folosirea „fisurii", a „contradicţiilor" repartizarea strategică a forţelor:
    Germania — Anglia — Japonia — America...

N.B: *11 bis*: *Tilsit*. Pacea şi războiul, legătura dintre ele.

12. Să aşteptăm; să ne retragem pentru a putea aştepta.
    Ce? Pe cine? Revoluţia internaţională.
13. Pregătirea forţelor. *Pentru* „apărarea patriei".
    Disciplină şi iar disciplină (la nevoie — cu măsuri draconice).

Scris la 12 sau 13 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* — versus — faţă de. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

2

PLANUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE*

Planul cuvîntării rostite la congresul Sovietelor

1. Trebuie să înţelegem cotitura făcută de istorie, schimbarea raportului dintre clase, dintre forţele sociale.
2. „Desfăşurarea independentă" a revoluţiei ruse 23. II. (1917) — 11. II. (1918). (Cauze.)
3. Un marş triumfal: 25. X. (1917) — 11. II. (1918).
4. Imperialismul: epocă de grele înfrîngeri, de retrageri. Altul e duşmanul acum.
   N-avem armată.
5. Un mod „neistoric" de a pune problema.
   Burghezia şi acoliţii ei.
6. Cine a descompus armata?
7. Vinnicenko et Co. = Kerenskii + Ţeretelii + Cernovii.
8. O provocare şi o cursă. „Întîmpină cu bucurie pe germani"...
9. Desperare şi frazeologie. Frazeologie şi fanfaronadă: în rîndurile socialiştilor-revoluţionari de stînga

   [la noi $< {}^{1}/_{10}$ (453 şi 36 şi 8 = 497)[198]]... $\left|\begin{array}{c}\overline{\text{O armată}}\\ \underline{\text{bolnavă}}\end{array}\right|$ ...

10. Compară 1907 cu 1918

---

* Vezi volumul de faţă, *p.* 100 — 120. — *Nota. red.*

www.dacoromanica.ro

11. Țărănimea și frazeologia.
12. „Un răgaz". **Apărarea patriei.**
13. 2 și 10; 200 000 și 1 000 000.
14. Pacea de la Tilsit și slabul popor german (care nu era *d e c î t* un popor slab și înapoiat). Pacea și războiul privite în conexiunea lor.
15. Să așteptăm, retrăgîndu-ne, un *a l t* fel de aliat: proletariatul socialist internațional.

Scris la 13 sau 14 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA ELECTRIFICAREA INDUSTRIEI PETROGRADULUI ŞI MOSCOVEI[199]

Electrificarea industriei

(A) Petrograd

[La Petrograd — Comisia *Gluşkov*[200].]

Regiunea Petrograd:

	Forţă hidraulică:	Pferdekräfte*	
În prezent: Industria Petrogradului absoarbe circa 0,25 mil. Pferdekräfte circa 0,13 În prezent	Imatra — 1 000 000 Neva — 0,2 *Volhov* — 0,06		(2—3 sezoane de construcţii)
	Svir — 0,2 A se cerceta [Se va construi pe *Volhov*]		şistul combustibil se află pe teritoriul cedat germanilor, dincolo de Narva[201]

Proiectele să fie publicate în presă N.B.

Ambele întreprinderi au fost naţionalizate[202].

(B) Moscova:

Să fie confirmat nu ca birou particular.

Scris la 18 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

* — cai putere. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

PLANURI PENTRU ARTICOLUL „SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE"*

1) Noua situație obiectivă și noua treaptă a revoluției noastre.
2) *Noua orientare.*
3) Nu numai că acuitatea (războiului civil) s-a schimbat, dar această schimbare este de așa natură, încît cantitatea (schimbărilor) s-a transformat în calitate.

Se publică pentru prima oară, după manuscris

Schiță de plan:

§§ 1 — 3 ...

§ 4. A convinge — a cuceri — *a conduce.* (Ceea ce e pe primul plan). Nu în loc de, ci împreună.

5. Evidență și control (α). Ridicarea productivității (β).

6. Lupta împotriva burgheziei trece în stadiul evidenței organizate și al controlului organizat. (Nu în loc de, ci împreună.)

7. Obligativitatea muncii — — să înceapă cu cei bogați.
8. Evidența și controlul — să înceapă cu cei bogați.

9. Banii. Quid est?** (Producție; consum). Declararea*** și păstrarea în bănci.

---

* Vezi volumul de față, p. 138 174, 175 — 220. — *Nota red.*

** — Ce sînt ei? — *Nota trad.*

*** Vezi volumul de față, p. 147, 374 — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

10. Să învățăm socialismul de la cei mai buni organizatori ai capitalismului, de la trusturi.

10 bis: Scopul imediat (etwa*).
6 ore de muncă fizică + 4 ore de participare la conducerea statului.

11. Taylors system. Motion study**.

11 bis: Retribuirea intelectualității burgheze:
2 000 × 25 000 = 50 de milioane
Maximum 100 de milioane.

12. Dezvoltarea Puterii sovietice. În ce constă caracterul socialist al Puterii sovietice?

13. Pe secții (α): participarea personală la conducere (β).

14. De la agitator la organizator. — reevaluarea, redistribuirea cadrelor de conducere

15. Să împingem înainte pe organizator.

16. Autodisciplină
lista întreprinderilor codașe
tribunale industriale.

17. „Organizație trainică și bine închegată".
„Puterea de a dispune *de unul singur*".
Executare exemplară. } ad*** 17

18. Tribunalele, rolul lor *e d u c a t i v.*

19. Organizarea întrecerii.

20. Presa vs**** economie (și nu vs politică).

21. Puterea exemplului (comunelor model).
Massenspeisung*****. Agricultura.

---

* — aproximativ. — *Nota trad.*
** Sistemul Taylor. Studierea mișcării — *Nota trad.*
*** la punctul — *Nota trad.*
**** față de. — *Nota trad.*
***** — Alimentație publică. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

22. Cooperativele şi extinderea lor asupra întregii societăţi. (Rolul sindicatelor.)
23. Muncitorii ca clasă dominantă.
24. E o muncă de lungă durată: a fost bătut atît de crunt, încît şi-a pierdut cunoştinţa (numai prin zgîlţîire sau printr-un ordin nu-l poţi readuce în simţiri).
25. Practicism şi pricepere ca lozincă.
cf. 17 26. Puterea de a dispune *de unul singur*.
27. Mania mitingurilor vs dezbatere concretă şi revoluţionarism.
28. Începutul secolelor al XVII-lea şi al XX-lea în Rusia.
29. Să ne însuşim din plin ceea ce e bun în străinătate.
30. Obiecţie: „multă vreme?"

Centralizare vs autonomie şi federaţie. Delimitare. Centralism democratic.

Stabilirea responsabilităţii: conducere multiplă şi lipsă de răspundere.

---

8. *Control muncitoresc, reglementare muncitorească?* Cooperaţia.
9. *Ridicarea productivităţii muncii.* Autodisciplină. Disciplina în muncă. Sistemul Taylor. Salarizare în acord, în funcţie de rezultatele muncii. Bazele materiale: combustibilul, „cărbunele alb" minereul, căile ferate. De ce stagnare?
10. *Organizarea întrecerii.* Puterea exemplului. Comune organizate pe baze comuniste. Agricultura *îndeosebi*. Massenspeisung. Publicitate.

www.dacoromanica.ro

Presa burgheză (politica) și cea socialistă (economia).
Lista codașilor.
Să promovăm pe organizatori...
Compararea rezultatelor practice.
Cooperația.
Băncile.
Productivitatea muncii.
Comunele agricole
etc.
Numărul acelora care își însușesc meseria armelor.

11. *„Organizații bine închegate" și dictatură...*
Decretul cu privire la căile ferate.
Conducere unică.
Executare întocmai.
Mania mitingurilor vs executare.
Harababură: cazan: „pînă la urmă se va alege ceva".

12. *Constrîngerea (statul) și justiția*

13. *Principiile Puterii sovietice și organizarea.*
Toți membrii Sovietelor vor fi repartizați pe secții control (grupe volante)
a însuși în practică munca de conducere...

|la timp, spre a evita destrămarea|

14. *Obiecții* („erori de apreciere").
Cine pe cine folosește? ((organizația militară)).
„Conciliatorism".
Mic-burghezism, reformism...
Culturalism...
etc.
„Practicism și pricepere practică"?
„Muncă de lungă durată, în condițiile instabilității situației internaționale"?

15. *Concluzii.*

---

www.dacoromanica.ro

4 bis: Ordine, odihnă... Să nu furi, să nu chiuleşti, să ţii în toate o evidenţă cît mai strictă!

5. Lupta împotriva burgheziei — într-o fază nouă:
(α) evidenţă organizată şi control organizat (plus reprimare): declararea banilor. *Burghezia sătească.* N.B.
\+ Naţionalizarea băncilor.

6. (β) ... atragerea în muncă a intelectualităţii burgheze.

6 bis: Obligativitatea muncii să înceapă cu cei bogaţi.

7. „Cumpărare": 2 000 × 25 000 = 50 de milioane (organizatori practici, specialişti)...

Unire în cooperative.

8. Militari (generali, ofiţeri etc.)
ad 8: **8 b i s.** Organizaţia militară:
pregătirea (de specialişti)
muncitorii şi ţărănimea săracă...

9. „Organizaţie bine închegată"...
(1) Puterea de a dispune *de unul singur.*
(2) Executare *întocmai.*
(3) Decretul cu privire la căile ferate.

9 b i s: Să împingem înainte pe organizatori.

10. „Autodisciplină".
Salarizare în acord,
în funcţie de rezultatele muncii
Sistemul Taylor...
Lista codaşilor.

Ridicarea productivităţii muncii.

11. Puterea exemplului. Agricultura. Comune organizate pe baze comuniste. Massenspeisung.

12. Organizarea întrecerii.

13. Rolul justiţiei: intimidare + educare.

14. „Practicism şi pricepere practică"...
Cine pe cine foloseşte?

15. Mic-burghezism (sau reformism)?
„conciliatorism"

www.dacoromanica.ro

„reformism"...
„culturalism"...
„mic-burghezism"...

16. Muncă de lungă durată... în condiții de instabilitate totală (a situației internaționale)?

17. Politica internațională: să manevrezi (împreună cu Germania împotriva Japoniei și *v. v.**)

17 bis: IV. și V. sînt luni deosebit de grele.

18. Organizația sovietică. Spre o *participare a tuturor membrilor sovietelor* la opera de conducere
(α) pe secții
(β) conducere practică.

---

1. Pacea și sarcina organizatorică.
2. Șubrezenia păcii. Garanție reală.
3. Revoluția burgheză vs revoluția socialistă.
4. A convinge — a cuceri — a conduce.
5. *Lozinca generală* (liniște, ordine, odihnă),
să nu furi, să nu chiulești, să ții o evidență strictă!
6. Lupta împotriva burgheziei — fază nouă
(α) evidență organizată și control organizat
(β) „cumpărarea" „somităților".
7. Naționalizarea băncilor.
Declararea banilor.
Impozitele.
+ § 10
8. Comunele de consum și de producție — și cooperativele.
9. „Specialiștii" și organizația sovietică.
ad *6*

---

* — *viceversa*. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

10. Obligativitatea generală a muncii să înceapă cu cei bogați...
11. Autodisciplină. Ridicarea productivității muncii.
12. Salarizare în acord + sistemul Taylor.
12 bis. Putere dictatorială | vezi § 9 |
13. Organizarea întrecerii.
    Publicitate.
    Să împingem înainte pe organizatori.
14. Puterea exemplului.
    Comune organizate pe baze comuniste. Agricultura. Massenspeisung.
15. Justiția, educare.
16. Organizația militară (vezi *8 bis*).
17. Organizația sovietică (vezi 18).
18. Obiecții (14, 15, 16).
19. Politica internațională (17).
20. Politica internă (17 bis).

---

1) Evidența și controlul producției și distribuirii produselor.
2) Ridicarea productivității muncii.

În fond, acest lucru nu poate fi realizat dintr-o dată, printr-un decret (după cum nu poți readuce în simțiri sau însănătoși printr-un ordin un om care a fost bătut atît de crunt, încît și-a pierdut cunoștința. O muncă de lungă durată.

Rolul *justiției*: intimidare și educare.

Sistemul Taylor
(Motion study etc.)

Puterea exemplului: agricultura
Massenspeisung

...„Practicism"...

www.dacoromanica.ro

Muncitorii ca clasă a robilor salariați, care sînt cei mai capabili să înfăptuiască insurecția, și ca clasă *dominantă*.

Să luăm din plin ceea ce e bun în străinătate: Puterea sovietică + ordinea prusacă la căile ferate + tehnica americană și organizarea americană a trusturilor + organizarea învățămîntului public în S.U.A. etc. etc. + + = Σ = socialism.

I. Lupta împotriva burgheziei trece în stadiul *evidenței organizate și al controlului organizat*: declararea banilor...
+ Obligativitatea muncii
+ evidența produselor
+ unirea întregii populații în cooperative.
1. A convinge, a cuceri, a conduce (nu în loc de, ci pe primul plan).

II. Toți membrii Sovietelor (inclusiv membrii Comitetului Executiv Central) trebuie să depună o muncă efectivă (1) pe secții; (2) în *conducerea* practică.
+ Să împingem înainte pe *organizatori*.
Caracterul democratic și socialist al Sovietelor: quid est? Participarea tuturor la opera de conducere (deosebirea față de parlamentul burghez).

III. Organizație bine închegată. Quid est?
Legitimații pentru membrii colegiilor cu sarcini de răspundere.
Dreptul de a dispune *de unul singur* în cadrul fiecărei funcții executive.
Executarea *întocmai* a ordinelor.
Reevaluarea cadrelor de conducere. Agitatorul vs organizatorul.

IV. Autodisciplina oamenilor muncii.
Creșterea productivității muncii.

www.dacoromanica.ro

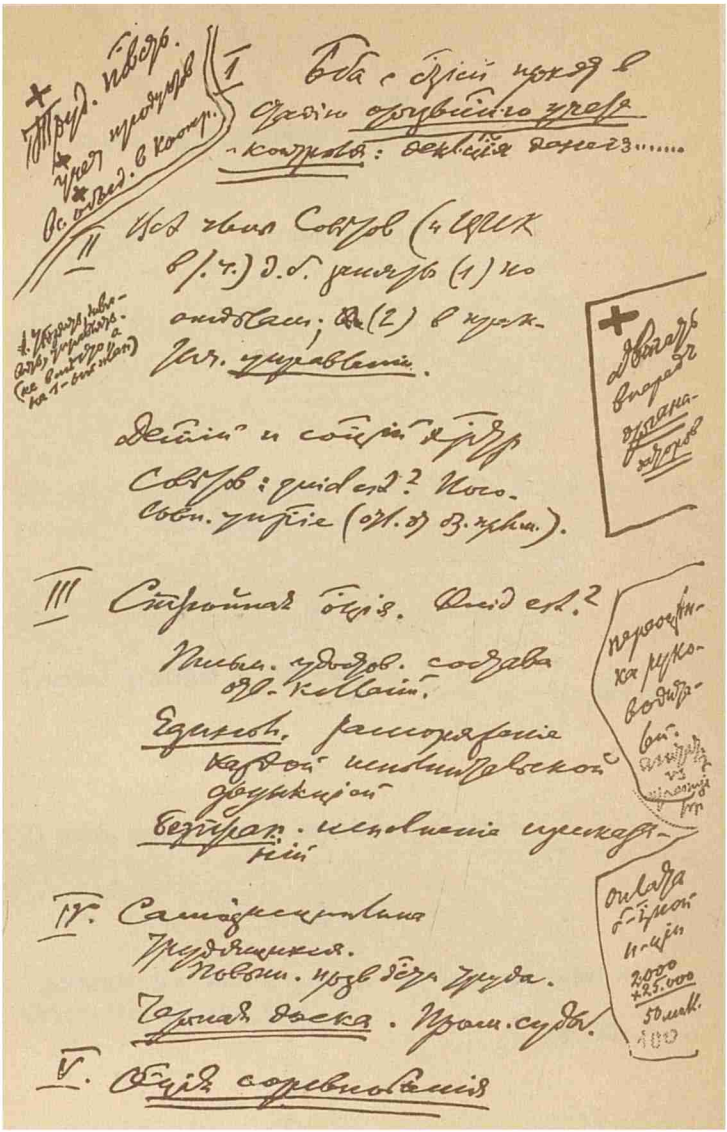

Pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Planuri pentru articolul «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»". — 1918

Micşorat

www.dacoromanica.ro

Lista codaşilor. Tribunale industriale.
Retribuirea intelectualității burgheze

$$\begin{array}{r} 2\,000 \\ \times 25\,000 \\ \hline 50 \text{ milioane} \\ 100 \end{array}$$

V. *Organizarea întrecerii.*

1

1—4. Situația internațională și sarcinile fundamentale ale revoluției socialiste. 1—4
(p. 1—9*).

2

5. Lozinca generală a momentului. 5
(p. 9—12).

3

6—7. O nouă fază a luptei împotriva burgheziei. 6. 7. 9. 10
(p. 12—25).

4

8. Însemnătatea luptei pentru evidență și control. (Producție și repartiție.) 8
(p. 25—30).

5

9. Creșterea productivității muncii. 11. 12
(p. 30—34).

* Cifrele din paranteză corespund paginilor de manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

6

10. Organizarea întrecerii. 13. 14. 15
(p. 34—40).

7

11. „Organizație bine închegată" și dictatură: *12 bis.* 15
(p. 40—55).
Organizația militară. 16
Principiile care stau la baza organizației sovietice. 17
Obiecții. 18

8

Dezvoltarea organizației sovietice.
(p. 56—62).

9

Încheiere: p. 62—
Concluzii (rezumat).

Scris în a doua jumătate a lunii martie — prima jumătate a lunii aprilie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

PLANUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI, PREZENTAT ÎN ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA ŞI A SINDICATELOR *

Războiul imperialist şi

cauzele internaţionale ale foametei — — — — — — — — — în toate ţările, atît în cele beligerante cît şi în cele neutre.

Carnea şi untul sînt raţionalizate

Burghezia se aranjează „bine" pretutindeni
poporul flămînzeşte
(îndeosebi în Germania şi în Austria, ca să nu mai vorbim de ţările cotropite şi devastate).

Monopolul cerealelor... | din anul...? |

Kerenski a dublat preţurile la cereale (în august 1917)
{ Această măsură a fost criticată de **întreaga** presă democratică şi socialistă. }
Ne ameninţă foametea: **foametea a şi venit...**
Războiul civil din partea burgheziei
cehoslovacii; Krasnov
(α) socialiştii-revoluţionari de dreapta...
(β) menşevicii...

Telegrama din Irkutsk cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării

Telegrama cu privire la creşterea colectărilor de cereale?

* Vezi volumul de faţă, p. 417 — 438. - *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Hotărîre „à la Groman“: să ne căciulim în fața chiaburilor... să ne dăm pe mîna lor... „achiziții pe cont propriu“ →

Telegrama cu privire la achiziții la prețuri de speculă adresată Comitetului pentru aprovizionare al regiunii Ural?

...*Experiența Kievului*...

„desăgarul ne-a salvat“?? desăgarii au făcut în mod neorganizat, în chip chiaburesc, ceea ce trebuie să învățăm a face în comun, în mod organizat!

I: centralizare

II: organizarea înfometaților, ajutorarea lor...

III: organizarea sărăcimii satelor...

(ei să-i dăm „prime“ ⟶ *dezvoltarea sistemului primelor?)*

O nouă sarcină istorică, noi mijloace pentru rezolvarea ei... „cruciadă“...

împotriva celor bogați →

de la orașe...

Comisariatul aprovizionării s-a adresat sindicatelor, *comitetelor de întreprindere*...

Război împotriva chiaburilor

10 mil. pud.	probabil			Aproximativ
Surplusuri	1917	Regiunea	Tambov	— 15 mil. pud.
regiunile		„	Voronej	— 5
agricole		„	Kursk	— 14
centrale	54	„	Orel	— 14

Scris nu mai tîrziu de 4 iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICI

DATE DIN
VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN NEGĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(6 martie—27 iulie 1918)

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂŞII DIN BAKU

Această scrisoare, scrisă de V. I. Lenin la 18 martie 1918, este menţionată în amintirile nepublicate ale lui P. A. Kobozev (care se păstrează la Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). V. I. Lenin îi scria lui S. G. Şaumian că numirea lui Kobozev în funcţia de comisar extraordinar al guvernului în Asia centrală şi în gubernia Baku nu trebuie interpretată în sensul că împuternicirile lui în Caucaz încetează.

CAPITOLELE I, II, III ŞI ÎNCEPUTUL CAPITOLULUI AL IV-LEA DIN VARIANTA INIŢIALĂ A ARTICOLULUI „SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE"

Prima variantă a acestui articol a fost dictată de V. I. Lenin stenografului între 23 şi 28 martie 1918. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează stenograma descifrată, din care lipsesc primele trei capitole şi începutul celui de-al patrulea (vezi volumul de faţă, p. 138—174).

CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN ŞEDINŢA COMUNĂ A REPREZENTANŢILOR CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA, AI COMITETULUI CENTRAL AL SINDICATULUI METALURGIŞTILOR ŞI AI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR DIN 11 APRILIE 1918

O scurtă relatare a acestei cuvîntări a fost publicată la 12 aprilie 1918 în ziarele „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 72 şi „Izvestiia Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor din oraşul şi gubernia Moscova" nr. 70, iar la 14 aprilie în ziarul „Pravda" nr. 72.

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINŢA MUNCITOARELOR DIN REGIUNEA MOSCOVA LA 23 APRILIE 1918

Despre această cuvîntare a lui V. I. Lenin se vorbeşte în articolul „Conferinţa muncitoarelor", publicat în nr. 81 din 26 aprilie 1918 al ziarului „Pravda": „Tov. Lenin a adus conferinţei salutul Consiliului Comisarilor Poporului şi, într-o scurtă cuvîntare, a arătat situaţia Republicii Sovietice Ruse şi sarcinile care se pun în faţa maselor populare şi îndeosebi în faţa clasei muncitoare".

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU EKATERINBURGUL

Într-un registru păstrat la Arhiva centrală de stat a Revoluţiei din Octombrie (A.C.S.R.O.) din U.R.S.S. este menţionată convorbirea pe care V. I. Lenin şi I. M. Sverdlov au avut-o la 28 aprilie 1918, prin fir direct, cu Ekaterinburgul (astăzi Sverdlovsk).

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU I. V. STALIN

Într-un registru păstrat la A.C.S.R.O. din U.R.S.S. este menţionată convorbirea pe care V. I. Lenin a avut-o la 3 mai 1918, prin fir direct, cu I. V. Stalin, care pe atunci se afla la Kursk.

SCRISOARE CĂTRE A. A. IOFFE ŞI V. M. ZAGORSKI

Într-o misivă din 31 mai 1918 către A. A. Ioffe, V. I. Lenin menţionează că în aceeaşi zi i-a trimis lui şi lui V. M. Zagorski încă o scrisoare (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

ÎNTREBARE ADRESATĂ PREŞEDINTELUI COMUNEI REGIONALE PETROGRAD

Într-un memoriu din 20 iunie 1918 al comitetului de întreprindere al Monetăriei statului se spune: „Luînd cunoştinţă de întrebarea pe care preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului a adresat-o la 10. VI. a.c. preşedintelui Comunei regionale Petrograd în problema evacuării Monetăriei statului..." (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

www.dacoromanica.ro

DISPOZIŢIE DATĂ COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU AFACERILE INTERNE CU PRIVIRE LA PUNEREA ÎN LIBERTATE A ŞEFULUI FILIALEI DIN PENZA A FABRICII DE TIMBRE, PRECUM ŞI A ALTOR PERSOANE

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează o telegramă datată 9 iulie 1918, în care Kalakuţki îl roagă pe V. I. Lenin să atragă atenţia Sovietului din Rjev asupra ilegalităţii reţinerii lui. La A.C.S.R.O. din U.R.S.S. se păstrează adresa prin care adjunctul comisarului poporului pentru afacerile interne, „conformîndu-se rezoluţiei tov. Lenin", a dispus Sovietului din Rjev să pună în libertate pe Kalakuţki şi pe alţi reţinuţi în drumul lor spre Petrograd.

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU IVANOV, COMISARUL MILITAR AL REGIUNII VORONEJ

Într-un registru ce se păstrează la A.C.S.R.O. din U.R.S.S. este menţionată transmiterea prin fir direct a unei comunicări scrise a lui V. I. Lenin către Ivanov, la Voronej, şi a unei convorbiri avute cu el la 11 iulie 1918.

MESAJ DE SALUT ADRESAT CONGRESULUI GENERAL AL REFUGIAŢILOR DIN BIELORUSIA

Acest mesaj de salut a fost citit în cea de-a noua şedinţă a Congresului general al refugiaţilor din Bielorusia, la 21 iulie 1918. În procesul-verbal al şedinţei se spune: „Deschizînd şedinţa, preşedintele dă citire mesajului de salut primit din partea tov. Lenin, preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului; mesajul este întîmpinat cu vii aplauze de majoritatea covîrşitoare a celor prezenţi" („Procesele-verbale, hotărîrile şi materialele Congresului general al refugiaţilor din Bielorusia, ţinut la Moscova în zilele de 15—21 iulie 1918", Moscova, 1918, p. 56).

www.dacoromanica.ro

LISTA DOCUMENTELOR LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN

CONSTITUŢIA (LEGEA FUNDAMENTALĂ) A REPUBLICII SOVIETICE FEDERATIVE SOCIALISTE RUSE

Cu elaborarea definitivă a proiectului de Constituţie, în vederea prezentării lui la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, a fost însărcinată o comisie a C.C. al P.C.(b) din Rusia, prezidată de V. I. Lenin. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează unele pagini din proiectul de Constituţie, cu modificările făcute de Lenin (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 546—549).

DECRETE ŞI HOTĂRÎRI ALE CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU PREVEDERI SOCIALE. *19 martie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA MENŢINEREA ŞI REORGANIZAREA MILIŢIEI. *21 martie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI A. L. KVEATKOVSKI ÎN FUNCŢIA DE COMISAR PENTRU ACHIZIŢIONAREA ŞI RECHIZIŢIONAREA BENZINEI ŞI A ALTOR PRODUSE PETROLIERE. *21 martie 1918.*

DECRET PENTRU INSTITUIREA CONTROLULUI DE STAT ASUPRA TUTUROR FORMELOR DE ASIGURĂRI, CU EXCEPŢIA ASIGURĂRILOR SOCIALE (ADICĂ A CELOR OBLIGATORII, DE STAT). *23 martie 1918.*

DECRET PENTRU CENTRALIZAREA CONDUCERII CĂILOR DE COMUNICAŢIE, ORGANIZAREA PAZEI LOR ŞI RIDICAREA CAPACITĂŢII LOR DE TRANZIT. *23 martie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA CONSTRUIREA UNOR CĂI FERATE ÎNGUSTE PENTRU ASIGURAREA APROVIZIONĂRII CU CEREALE A MOSCOVEI. *23 martie 1918.*

HOTĂRÎRE PRIN CARE COMISARIATUL POPORULUI PENTRU CĂILE DE COMUNICAŢIE ESTE ÎNSĂRCINAT SĂ TRIMITĂ UN ÎMPUTERNICIT PENTRU SUPRAVEGHEREA DESCONGESTIONĂRII GĂRILOR KURSK ŞI OREL. *25 martie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA CONTROLULUI ASUPRA CHELTUIRII FONDURILOR ÎN TOATE SECŢIILE CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. *26 martie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA CAZUL LUI P. E. DIBENKO. *26 martie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA CĂILE FERATE DE APROVIZIONARE. *2 aprilie 1918.*

www.dacoromanica.ro

DECRET CU PRIVIRE LA NORMELE PE CARE TREBUIE SĂ LE RESPECTE DIFERITELE COMISARIATE LA DELEGAREA DE COMISARI ŞI AGENŢI ÎN PROVINCIE. *5 aprilie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ALOCAREA DE FONDURI PENTRU FLOTA COMERCIALĂ DE PE VOLGA. *10 aprilie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA ORGANIZAŢIILE COOPERATISTE DE CONSUM. *11 aprilie 1918.*

HOTĂRÎRE ADOPTATĂ LA RAPORTUL LUI I. M. SVERDLOV CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 100 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIŢIA SOVIETULUI DIN PETROGRAD PENTRU COMBATEREA ŞOMAJULUI ŞI ORGANIZAREA DE LUCRĂRI PUBLICE. *12 aprilie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA APĂRAREA MURMANSKULUI ŞI LA RELAŢIILE DINTRE GUVERNUL FINLANDEZ ŞI FLOTA DIN FINLANDA. *13 aprilie 1918.*

DECRET PENTRU ORGANIZAREA ADMINISTRAŢIEI POŞTELOR ŞI TELEGRAFULUI DIN REPUBLICA SOVIETICĂ. *16 aprilie 1918.*

HOTĂRÎRE PENTRU APLICAREA DECRETULUI DE ORGANIZARE A ADMINISTRAŢIEI POŞTELOR ŞI TELEGRAFULUI DIN REPUBLICA SOVIETICĂ. *16 aprilie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA ÎNREGISTRAREA ACŢIUNILOR, OBLIGAŢIUNILOR ŞI A CELORLALTE TITLURI PURTĂTOARE DE DOBÎNDĂ. *18 aprilie 1918.*

DECRET PENTRU CREAREA COMISIEI CENTRALE DE EVACUARE. *19 aprilie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DIRECŢIEI GENERALE A EXPLOATĂRII TURBEI PE LÎNGĂ SECŢIA COMBUSTIBILI A CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. *20 aprilie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA COLEGIUL CENTRAL PENTRU PROBLEMELE PRIZONIERILOR ŞI REFUGIAŢILOR. *23 aprilie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA COMISIA TRANSPORTURILOR MIXTE PE CALEA FERATĂ ŞI PE APĂ. *23 aprilie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA AGRICULTURII CU UNELTE DE PRODUCŢIE ŞI CU PRODUSE METALICE. *24 aprilie 1918.*

DECRET PENTRU MAJORAREA TARIFELOR PE CALEA FERATĂ. *26 aprilie 1918.*

DECRET PENTRU ABROGAREA DREPTULUI DE SUCCESIUNE. *27 aprilie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA RESPECTAREA UNITĂŢII SERVICIULUI DE CASIERIE. *2 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA TRECEREA SECŢIEI PENTRU ORGANIZAREA ÎNSĂMÎNŢĂRILOR DE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU AGRICULTURĂ. *2 mai 1918.*

DECRET PENTRU NAŢIONALIZAREA INDUSTRIEI ZAHĂRULUI. *2 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA TRIBUNALELE REVOLUŢIONARE. *4 mai 1918.*

HOTĂRÎRE ADOPTATĂ LA RAPORTUL LUI A. D. ŢIURUPA CU PRIVIRE LA SITUAŢIA ALIMENTARĂ. *8 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATEREA LUĂRII DE MITĂ. *8 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA COMITETUL CONSTRUCŢIILOR DE STAT DE PE LÎNGĂ CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR. *9 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA ÎMPUTERNICIRILE EXTRAORDINARE ALE COMISARULUI POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE. *13 mai 1918.*

DECRET PENTRU LĂRGIREA ÎMPUTERNICIRILOR COMISARULUI EXTRAORDINAR PENTRU APROVIZIONARE AL SIBERIEI. *16 mai 1918.*

DECRET PENTRU ÎNFIINŢAREA INSPECŢIEI MUNCII. *17 mai 1918.*

www.dacoromanica.ro

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 5 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIŢIA CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR PENTRU NEVOILE UZINELOR DE PE VÎKSA. *17 mai 1918.*

DECRET PENTRU ÎNFIINŢAREA DIRECŢIEI GENERALE A PETROLULUI. *17 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA DONAŢII. *20 mai 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI A. L. ŞEINMAN CA MEMBRU AL COLEGIULUI COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU FINANŢE ŞI ADJUNCT AL COMISARULUI FINANŢELOR PENTRU GUBERNIILE : PETROGRAD, PSKOV, NOVGOROD, ARHANGHELSK, VOLOGDA ŞI OLONEŢ. *22 mai 1918.*

DECRET PENTRU ÎNFIINŢAREA PAZEI FRONTIERELOR. *28 mai 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA TRIBUNALUL REVOLUŢIONAR DE PE LÎNGA C.E.C. AL SOVIETELOR DIN RUSIA. *29 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA INSTITUŢIILE ŞI TAXELE VAMALE. *29 mai 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA FUZIONAREA APARATELOR ORGANIZAŢIILOR DE APROVIZIONARE PE RAMURI DE ACTIVITATE CU APARATUL COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE, ÎN VEDEREA COMBATERII FOAMETEI. *29 mai 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA TRECEREA INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÎNT SPECIAL ŞI DE CULTURĂ GENERALĂ ALE TUTUROR DEPARTAMENTELOR ÎN SUBORDONAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNT. *30 mai 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA EXTINDEREA STĂRII DE RĂZBOI ASUPRA LOCALITĂŢILOR DE VILEGIATURĂ ŞI LOCALITĂŢILOR SUBURBANE DIN ÎMPREJURIMILE MOSCOVEI. *30 mai 1918.*

DECRET PENTRU ORGANIZAREA ADMINISTRAŢIEI REGIUNILOR CĂZĂCEŞTI. *31 mai 1918.*

HOTĂRÎRE ADOPTATĂ PE BAZA RAPORTULUI UNEI COMISII DE SPECIALIŞTI ASUPRA UTILITĂŢII TEHNICE ŞI ECONOMICE A TRECERII ŞOSELELOR SUB ADMINISTRAŢIA CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. *7 iunie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR BUGETARE PE SEMESTRUL IANUARIE—IUNIE 1918. *8 iunie 1918.*

DECRET PENTRU ORGANIZAREA ŞI APROVIZIONAREA SĂRĂCIMII SATELOR. *11 iunie 1918.*

NORME PROVIZORII CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CONCEDII. *14 iunie 1918.*

DECRET PENTRU MODIFICAREA TEMPORARĂ A NORMELOR REFERITOARE LA DESPĂGUBIREA PARTICULARILOR DĂUNAŢI ÎN URMA UNOR ACCIDENTE SURVENITE ÎN EXPLOATAREA ÎNTREPRINDERILOR DE CALE FERATĂ ŞI DE NAVIGAŢIE. *18 iunie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA RESPONSABILITATEA INSTITUŢIILOR DE CREDIT ŞI A ALTOR INSTITUŢII, PRECUM ŞI A PERSOANELOR PARTICULARE PENTRU INTEGRITATEA BUNURILOR CARE APARŢIN ÎNTREPRINDERILOR PETROLIERE NAŢIONALIZATE PRIN DECRETUL DIN 21 IUNIE ŞI CARE SE AFLĂ ÎN POSESIA LOR. *20 iunie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA COLEGIULUI SUPERIOR AL TRANSPORTURILOR. *20 iunie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI T. I. POPOV ÎN POSTUL DE COMISAR-DIRECTOR GENERAL AL BĂNCII POPULARE (FOSTA BANCĂ DE STAT). *20 iunie 1918.*

DECRET PENTRU ÎNFIINŢAREA COMISIEI CENTRALE A SPAŢIULUI LOCATIV AL ORAŞULUI MOSCOVA CU ÎMPREJURIMILE LUI. *27 iunie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA ACHIZIŢIONAREA DE CĂTRE STAT A TUTUROR STOCURILOR DE ŢESĂTURI. *28 iunie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA ACHIZIŢIONAREA ŞI DISTRIBUIREA ŢESĂTURILOR. *29 iunie 1918.*

www.dacoromanica.ro

DECRET CU PRIVIRE LA TRECEREA DIRECȚIEI VĂMILOR, A DIRECȚIEI GENERALE A PAZEI FRONTIERELOR ȘI CONTROLULUI DEBITELOR DE BĂUTURI SPIRTOASE ÎN SUBORDONAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU COMERȚ ȘI INDUSTRIE. *29 iunie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA DESCHIDEREA UNUI CREDIT ÎN SUMA DE 50 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIȚIA CENTRALEI TEXTILELOR DESTINAT ACHIZIȚIONĂRII DE LÎNĂ. *2 iulie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA PAZA CĂILOR FERATE. *17 iulie 1918.*

DECRET PENTRU INSTITUIREA MONOPOLULUI ȚESĂTURILOR. *18 iulie 1918.*

DECRET PENTRU ÎNFIINȚAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU OCROTIREA SĂNĂTĂȚII. *18 iulie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA CENTRALIZAREA CERCETĂRILOR ÎN DOMENIUL RADIOTEHNICII. *19 iulie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA NORMELE DE MOBILIZARE PENTRU SERVICIU ÎN SPATELE FRONTULUI, CORESPUNZĂTOR CU VÎRSTA ȘI CU DOMICILIUL, A UNOR CATEGORII DIN CLASELE BURGHEZE DE LA ORAȘE ȘI DE LA SATE ȘI CU PRIVIRE LA NORMELE DE ÎNREGISTRARE A ELEMENTELOR PARAZITARE ÎN SCOPUL ÎNCADRĂRII LOR ÎN REZERVA DIN SPATELE FRONTULUI. *20 iulie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA DENUNȚAREA CONVENȚIEI ASUPRA PROPRIETĂȚII LITERARE, INTERVENITĂ LA 28 (15) FEBRUARIE 1918 ÎNTRE RUSIA SOVIETICĂ ȘI GERMANIA. *22 iulie 1918.*

HOTĂRÎRE ADOPTATĂ PE BAZA RAPORTULUI COMISIEI INTERDEPARTAMENTALE A COMISARIATELOR POPORULUI PENTRU PROBLEME MILITARE, PENTRU APROVIZIONARE ȘI PENTRU AFACERILE INTERNE CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA SERVICIULUI DE PAZĂ FLUVIALĂ DIN CADRUL DIRECȚIEI TRANSPORTURILOR PE APĂ ȘI LA PROIECTUL DE DECRET PENTRU ÎNLOCUIREA SERVICIULUI DE PAZĂ FLUVIALĂ PRINTR-O MILIȚIE FLUVIALĂ. *25 iulie 1918.*

HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA INADMISIBILITATEA FOLOSIRII ÎN CADRUL ACELEIAȘI INSTITUȚII DE STAT A MUNCII UNOR PERSOANE ÎNRUDITE ÎNTRE ELE. *27 iulie 1918.*

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele și originalele decretelor și hotărîrilor menționate mai sus, cu completările, modificările și schimbările redacționale făcute de V. I. Lenin. Modificările făcute în cea mai mare parte a acestor documente au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XVIII, p. 84—85; vol. XXI, p. 133, 159—160, 162—163, 200—201, 225; „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 6, 12—15, 18, 48, 58, 75—76, 86—91, 106—108, 130—134, 141—142, 145—146, 163, 165—166, 170—171, 176, 185—187, 210—211, 212—215, 217—219, 231—233, 241, 245—247, 261—264, 271, 279, 282, 284, 291—292, 299—301, 330—331, 335—336, 340, 347—348, 358, 359—360, 375, 404, 413—416, 432, 457—458, 461, 512—513, 516, 546—549, 571—572, 585, 606).

TELEGRAME, ADRESE, APELURI

TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE SOVIETELE CU PRIVIRE LA DREPTURILE DIRECȚIEI GENERALE A PIELĂRIEI ȘI LA DEMOCRATIZAREA ORGANELOR EI LOCALE. *6 aprilie 1918.*

ADRESA DIRECȚIEI TREBURILOR CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CĂTRE PREZIDIUL C.E.C. DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU NEGLIJENȚA

www.dacoromanica.ro

SERVICIULUI REGISTRATURII C.E.C. ÎN TRANSMITEREA SCRISORILOR ŞI A PLICURILOR OFICIALE ADRESATE CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI. *24 aprilie 1918.*

ADRESA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CĂTRE DEPARTAMENTUL FINANŢELOR ÎN LEGĂTURĂ CU HOTĂRÎREA C.C.P. DIN 26 APRILIE 1918 CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 30 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIŢIA COMISARIATULUI MUNCII PENTRU ORGANIZAREA AJUTORĂRII CELOR LIPSIŢI DE LUCRU. *29 aprilie 1918.*

APEL CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DETAŞAMENTELOR DE APROVIZIONARE. *21 mai 1918.*

TELEGRAMĂ CĂTRE DIRECŢIILE REGIONALE ALE TRANSPORTURILOR PE APĂ CU PRIVIRE LA NORMELE DE ÎNTOCMIRE A RAPOARTELOR ASUPRA VENITURILOR ŞI CHELTUIELILOR ŞI LA ÎNTOCMIREA BUGETULUI PE SEMESTRUL AL II-LEA AL ANULUI 1918. *Nu mai devreme de 30 mai 1918.*

TELEGRAMA C.E.C. AL SOVIETELOR DIN RUSIA ŞI A C.C.P. CĂTRE TOATE SOVIETELE LOCALE ŞI CĂTRE ÎNTREAGA POPULAŢIE CU PRIVIRE LA MODUL ÎN CARE TREBUIE SĂ PROCEDEZE ÎN CAZUL UNEI INVAZII DIN PARTEA INAMICULUI. *2 iunie 1918.*

TELEGRAMĂ CĂTRE PREŞEDINTELE SOVIETULUI DIN MENZELINSK. *18 iunie 1918.*

TELEGRAMĂ CĂTRE PREŞEDINTELE SOVIETULUI DIN PERM ŞI CĂTRE PREŞEDINTELE SECŢIEI SILVICE REGIONALE PERM. *18 iunie 1918.*

TELEGRAMĂ CĂTRE SECŢIA BIBLIOTECILOR DIN PETROGRAD A COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNT. *Nu mai devreme de 27 iunie 1918.*

TELEGRAMĂ CĂTRE ŞEFII DETAŞAMENTELOR DE RECHIZIŢIONARE DE PE TOATE LINIILE DE CALE FERATĂ. *1 iulie 1918.*

TELEGRAMĂ CĂTRE COMISARUL EXTRAORDINAR S. P. NAŢARENUS. *10 sau 11 iulie 1918.*

MANDAT PRIN CARE COMISIA EXTRAORDINARĂ (CEKA) DIN RUSIA IL AUTORIZA PE DEMIANENKO-ANCEAROV SĂ SUPRAVEGHEZE ACTIVITATEA ADMINISTRAŢIEI ÎNCHISORII „BUTIRKA" DIN MOSCOVA ŞI SĂ CONTROLEZE PACHETELE CU ALIMENTE ŞI OBIECTE DESTINATE PERSOANELOR ARESTATE. *26 iulie 1918.*

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează conceptele şi originalele telegramelor menţionate, cu modificările făcute de V. I. Lenin; majoritatea lor au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV, p. 31; „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 61, 364—365, 621—622, 624, 625—626).

www.dacoromanica.ro

LISTĂ DE LUCRĂRI ELABORATE, PROBABIL, DE V. I. LENIN

PROIECTUL DECRETULUI CU PRIVIRE LA COOPERAȚIE, ADOPTAT DE PREZIDIUL CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR

Proiectul decretului cu privire la cooperație a fost prezentat de V. P. Miliutin în ședința din 25 martie 1918 a prezidiului Consiliului economic superior, la care a participat și V. I. Lenin. În nr. 9 din 1918 al revistei „Soiuz Potrebitelei", care era editată de cooperatori burghezi, acest proiect a fost tipărit sub titlul „Proiect de decret, elaborat de Lenin". Din conținutul proiectului de decret cu privire la cooperație (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 85—86) se vede că în principalele lui prevederi el coincide cu „Proiectul de decret cu privire la comunele de consum", scris de Lenin (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 218—220) și cu modificările făcute de Lenin în proiectul cooperatorilor burghezi, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 10 aprilie (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 86—91). Aceasta ne îndreptățește să presupunem că proiectul a fost scris de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ARESTAREA ESERULUI DE STÎNGA V. B. SPIRO, COMISAR EXTRAORDINAR PE FRONTUL DIN ROMÂNIA

Această hotărîre a fost publicată la 9 aprilie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 69. În ședința din 6 aprilie a C.C.P., V. I. Lenin a făcut — în afara ordinii de zi — o declarație în care a arătat că a dispus arestarea lui Spiro și anchetarea activității lui. Aceasta ne îndreptățește să presupunem că hotărîrea a fost scrisă de Lenin.

COMUNICATUL GUVERNAMENTAL ÎN LEGĂTURĂ CU ASASINAREA LUI MIRBACH

Comunicatul a fost publicat în ziarele „Pravda" nr. 138 din 7 iulie și „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 141 din 8 iulie 1918. O

www.dacoromanica.ro

indicație în sensul că textul lui a fost scris de V. I. Lenin se află în scrisoarea lui V. D. Bonci-Bruevici din 17 decembrie 1925 către Institutul Lenin (scrisoarea se păstrează la Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

COMUNICATUL GUVERNAMENTAL NR. 2 DIN 7 IULIE 1918

Comunicatul a fost publicat, sub semnătura Consiliului Comisarilor Poporului, la 8 iulie 1918 în ziarele „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 141 și „Pravda" nr. 139 (ediție specială). În cartea lui V. D. Bonci-Bruevici „Asasinarea ambasadorului german Mirbach și rebeliunea eserilor de stînga", apărută în 1927, se arată că textul comunicatului a fost scris de V. I. Lenin.

TEZE CU PRIVIRE LA METODELE DE ÎNFĂPTUIRE A NAȚIONALIZĂRII TUTUROR STOCURILOR DE ȚESĂTURI DIN R.S.F.S.R.

În ședința din 16 iulie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a fost principalul raportor în problema metodelor de înfăptuire a naționalizării tuturor stocurilor de țesături din R.S.F.S.R. ; în legătură cu această problemă au fost adoptate tezele arătate mai sus (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Aceasta ne îndreptățește să presupunem că tezele au fost scrise de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA MAJORAREA SALARIILOR COMISARILOR POPORULUI

În ședința din 16 iulie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a făcut o expunere în care, citînd cazul lui A. D. Țiurupa, care s-a îmbolnăvit din cauza subalimentării, a arătat că salariile comisarilor poporului trebuie să fie majorate. Aceasta ne îndreptățește să presupunem că proiectul acestei hotărîri a C.C.P. a fost scris de V. I. Lenin.

APELUL DIN 26 IULIE 1918 AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CĂTRE TOATE SOVIETELE DE DEPUTAȚI CU PRIVIRE LA NECESITATEA LUĂRII UNOR MĂSURI ENERGICE PENTRU CURMAREA DIN RĂDĂCINĂ A MIȘCĂRII ANTISEMITE

În amintirile sale, V. D. Bonci-Bruevici arată că V. I. Lenin a scris parțial și a redactat proiectul acestui apel (vezi V. D. Bonci-

www.dacoromanica.ro

Bruevici. Lenin şi antisemiţii. „Ogoniok", 1927, nr. 24 şi „Krasnaia Niva", 1929, nr. 23 ; aceste amintiri, care n-au fost publicate, se păstrează la Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). În şedinţa din 25 iulie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a făcut o expunere asupra proiectului de apel. Proiectul prezentat de el a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului. La 26 iulie, apelul, semnat de V. I. Lenin, a fost transmis pe cale telegrafică tuturor Sovietelor guberniale, iar la 27 iulie a fost publicat în ziarele „Pravda" şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia". Aceasta ne îndreptăţeşte să presupunem că proiectul de apel a fost întocmit de V. I. Lenin.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 *Congresul al şaptelea extraordinar al P.C.(b) din Rusia* — primul congres al partidului comunist după victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie — a avut loc la Petrograd, în palatul Tavriceski, între 6 şi 8 martie 1918. Congresul a fost convocat pentru a adopta o hotărîre definitivă în problema încheierii tratatului de pace cu Germania, problemă în jurul căreia se desfăşura în rîndurile partidului o luptă extrem de încordată.

V. I. Lenin şi membrii C.C. care-l susţineau luptau pentru ieşirea Rusiei Sovietice din războiul imperialist. Baza principială a poziţiei lui Lenin a fost expusă, mai complet ca oriunde, în lucrarea sa „Teze cu privire la încheierea imediată a unei păci separate şi anexioniste“ (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 253—262). Împotriva încheierii păcii de la Brest se pronunţa grupul „comuniştilor de stînga“, în frunte cu N. I. Buharin. Pe o poziţie apropiată de cea a „comuniştilor de stînga“ se situase L. D. Troţki. Aflaţi în fruntea organizaţiilor de partid din Moscova, Petrograd, Ural şi a altor organizaţii, „comuniştii de stînga“ au desfăşurat o luptă îndîrjită împotriva liniei preconizate de Lenin. Biroul regional Moscova a adoptat o rezoluţie în care şi-a exprimat neîncrederea în Comitetul Central al partidului, declarînd totodată că în interesul revoluţiei internaţionale este indicat „să se accepte posibilitatea pierderii Puterii sovietice“, declaraţie pe care Lenin a calificat-o drept „stranie şi monstruoasă“ (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 413—421). Lozincile aventuriste ale „comuniştilor de stînga“ au fost respinse de majoritatea organizaţiilor din veriga de jos a partidului. În momentul convocării congresului, linia preconizată de Lenin — pentru încheierea tratatului de pace — era sprijinită de majoritatea organizaţiilor de partid.

În aceste condiţii s-a întrunit Congresul al VII-lea al partidului. La congres au participat 47 de delegaţi cu vot deliberativ şi 59 cu vot consultativ; ei reprezentau peste 170 000 de

www.dacoromanica.ro

membri ai partidului, inclusiv membrii celor mai mari organizaţii de partid — organizaţiile din Moscova, Petrograd, Ural şi regiunea Volgăi. În preajma deschiderii congresului, partidul număra circa 300 000 de membri (o dată şi jumătate mai mult decît la Congresul al VI-lea al partidului). Dar o mare parte dintre organizaţii, dată fiind graba cu care a fost convocat congresul, n-au avut timp să-şi trimită delegaţii ori nu au avut posibilitatea s-o facă, întrucît o serie de regiuni ale Rusiei Sovietice erau vremelnic ocupate de germani.

Ordinea de zi şi regulamentul lucrărilor congresului au fost discutate în ziua de 5 martie, la o consfătuire prealabilă a delegaţilor. În prima sa şedinţă, congresul a aprobat următoarea ordine de zi: raportul Comitetului Central; problema războiului şi a păcii, revizuirea programului şi schimbarea denumirii partidului; probleme organizatorice; alegerea Comitetului Central.

Lenin a condus toate lucrările congresului. El a prezentat raportul politic al C.C., raportul cu privire la revizuirea programului şi la schimbarea denumirii partidului, a participat la dezbaterea tuturor problemelor, luînd de 18 ori cuvîntul.

După prezentarea raportului politic al C.C., Buharin, liderul „comuniştilor de stînga", a prezentat un coraport în care a susţinut cererea aventuristă ca războiul cu Germania să fie continuat.

Pe marginea rapoartelor au avut loc dezbateri aprinse, la care au luat cuvîntul 18 delegaţi. În sprijinul lui Lenin au luat cuvîntul I. M. Sverdlov, F. A. Sergheev (Artem), I. T. Smilga, Rozanova, delegată din partea organizaţiei Iaroslavl, şi alţii. Sub influenţa convingătoarelor argumente aduse de Lenin, o parte dintre „comuniştii de stînga" şi-au revizuit poziţiile.

După ce a aprobat în unanimitate raportul Comitetului Central, congresul a trecut la dezbaterea rezoluţiei în problema războiului şi a păcii. Respingînd „Tezele cu privire la momentul actual", pe care „comuniştii de stînga" le prezentaseră ca proiect de rezoluţie, în problema păcii de la Brest congresul a adoptat prin vot nominal, cu 30 de voturi contra 12 şi 4 abţineri, rezoluţia prezentată de Lenin (vezi volumul de faţă, p. 38—39).

Congresul a dezbătut apoi problema revizuirii programului şi a schimbării denumirii partidului; raportul asupra acestor probleme a fost prezentat de Lenin. La baza raportului a fost pus „Conceptul de proiect de program", scris de Lenin (vezi volumul de faţă, p. 76—82) şi difuzat printre delegaţi încă la începutul lucrărilor congresului. Arătînd că denumirea partidului trebuie să reflecte ţelurile pe care acesta şi le-a pus, Lenin a propus ca partidul să adopte denumirea de „Partidul Comunist (bolşevic) din Rusia", iar programul lui să fie modificat. Votînd în unanimitate pentru rezoluţia prezentată de Lenin, congresul a adoptat propunerea lui Lenin cu privire la denumirea partidului. În vederea elaborării definitive a

www.dacoromanica.ro

noului program, congresul a ales o comisie formată din 7 membri, în frunte cu V. I. Lenin.

Congresul a ales, prin vot secret, un Comitet Central format din 15 membri şi 8 supleanţi. „Comuniştii de stînga" M. I. Buharin, A. Lomov (G. I. Oppokov) şi M. S. Uriţki, aleşi în C.C., au declarat la congres că refuză să facă parte din C.C., şi timp de cîteva luni au persistat în refuzul lor, în pofida invitaţiilor categorice care le-au fost adresate de Comitetul Central.

Congresul al VII-lea al partidului a avut o mare importanţă istorică. El a confirmat justeţea principiilor leniniste ale politicii externe a Statului sovietic, a liniei prin care se urmărea cîştigarea unui răgaz de pace; congresul a înfrînt pe dezorganizatorii partidului — „comuniştii de stînga" şi troţkiştii — şi a orientat partidul comunist şi clasa muncitoare spre rezolvarea principalelor sarcini ale construcţiei socialiste. Hotărîrile congresului au fost larg discutate în organizaţiile locale de partid şi au fost unanim aprobate, cu toate că activitatea scizionistă a „comuniştilor de stînga" a continuat şi după congres.

Cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc curînd după acesta, în zilele de 14—16 martie, a ratificat tratatul de pace de la Brest. — *1.*

2 Este vorba de poziţia capitulardă adoptată de L. B. Kamenev, E. G. Zinoviev, A. I. Rîkov şi de alţi cîţiva membri ai Comitetului Central al partidului şi ai guvernului sovietic, care după Revoluţia Socialistă din Octombrie au sprijinit cererea esero-menşevică de a se constitui un „guvern socialist omogen" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 47—49, 50—52). — *4.*

3 Acest argument împotriva semnării condiţiilor de pace dictate de Germania a fost adus de „comuniştii de stînga" la consfătuirea din 8 (21) ianuarie 1918 a membrilor C.C. cu unii activişti de partid. V. V. Obolenski (N. Osinski) a afirmat că „soldatul german nu va porni la ofensivă", iar E. A. Preobrajenski a căutat să demonstreze că, „din motive tehnice, armata germană nu poate trece la ofensivă: e iarnă, nu sînt drumuri...". În articolul său „Despre frazeologia revoluţionară" (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 355—366), V. I. Lenin a arătat cît de greşite şi de dăunătoare sînt aceste afirmaţii. — *12.*

4 Curînd după publicarea Decretului asupra păcii, întocmit de Lenin şi adoptat de cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, guvernul sovietic a adresat ţărilor Antantei o notă în care propunea încheierea imediată a unui armistiţiu pe toate fronturile şi începerea tratativelor de pace. Refuzul imperialiştilor Antantei de a sprijini iniţiativa guvernului sovietic şi acţiunile întreprinse de ei pentru a împiedica încheierea

www.dacoromanica.ro

păcii au obligat Consiliul Comisarilor Poporului să înceapă tratative de pace separate cu Germania. După tratative preliminare care au dus la încheierea armistiţiului, la 9 (22) decembrie 1917 s-a deschis la Brest-Litovsk conferinţa de pace, la care au luat parte delegaţia Rusiei Sovietice şi delegaţiile statelor Cvadruplei Alianţe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria şi Turcia). La conferinţă, delegaţia sovietică a dat citire unei declaraţii la baza căreia fuseseră puse principiile formulate în Decretul asupra păcii. În această declaraţie se propunea încheierea unei păci drepte şi democratice, fără anexiuni şi contribuţii. După o serie de manevre, delegaţia blocului german a declarat că propunerile sovietice sînt inacceptabile şi la 5(18) ianuarie 1918 a prezentat Rusiei Sovietice condiţii de pace grele, tîlhăreşti, potrivit cărora Polonia, Lituania, precum şi o parte din teritoriul Letoniei, Estoniei, Ucrainei şi Bielorusiei urmau să treacă sub controlul Germaniei.

La Consfătuirea din 8 (21) ianuarie 1918 a membrilor Comitetului Central cu unii activişti de partid, V. I. Lenin, dînd citire „Tezelor cu privire la încheierea imediată a unei păci separate şi anexioniste", elaborate de el (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 253—262), a fundamentat pe larg necesitatea semnării păcii chiar şi în aceste condiţii grele. Problema războiului şi a păcii a fost dezbătută la şedinţele Comitetului Central din 11 (24) ianuarie, 19 ianuarie (1 februarie), 21 ianuarie (3 februarie), 18, 22, 23 şi 24 februarie 1918. Pentru a preîntîmpina torpilarea tratativelor de pace şi a împiedica promovarea politicii aventuriste a „comuniştilor de stînga" şi a lui Troţki, Lenin a obţinut din partea C.C. adoptarea unei hotărîri cu privire la necesitatea de a prelungi pe cît posibil tratativele de pace şi de a semna tratatul de pace în cazul cînd germanii vor prezenta un ultimatum. Cînd însă la 27 ianuarie (9 februarie) Germania a cerut ultimativ delegaţiei sovietice să semneze condiţiile de pace prezentate la 5 (18) ianuarie, Troţki, care în acea perioadă era conducătorul delegaţiei sovietice, a încălcat această hotărîre şi, în pofida cererii lui Lenin, a refuzat să semneze tratatul de pace, declarînd totodată că Rusia încetează războiul şi-şi demobilizează armata.

Imperialiştii germani au profitat de această situaţie. La 18 februarie, denunţînd convenţia de armistiţiu, trupele germane au trecut la ofensivă pe tot frontul ruso-german. În aceeaşi zi, la insistenţele lui Lenin, Comitetul Central al partidului a adoptat o hotărîre cu privire la semnarea tratatului de pace cu Germania. Dar Germania imperialistă a prezentat la 22 februarie un nou ultimatum, care conţinea condiţii de pace mult mai grele şi mai umilitoare: ea a cerut ca, pe lîngă teritoriile ocupate de trupele ei, guvernul sovietic să-i cedeze şi regiuni din Lituania şi Estonia care nu fuseseră ocupate înainte, să încheie pace cu Rada centrală ucraineană, să-şi retragă trupele din Ucraina şi Finlanda, să plătească o uriaşă

www.dacoromanica.ro

contribuţie de război şi să-şi demobilizeze armata. La 23 februarie, C.C. al partidului s-a pronunţat pentru propunerea lui Lenin de a semna imediat pacea în condiţiile formulate de Germania. În dimineaţa zilei de 24 februarie, Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia, iar apoi şi Consiliul Comisarilor Poporului au hotărît să accepte noile condiţii de pace, ceea ce a şi fost adus imediat la cunoştinţa guvernului german. La 1 martie 1918 tratativele de pace au fost reluate, iar la 3 martie a fost semnat tratatul de pace.

Revoluţia din noiembrie 1918 din Germania l-a detronat pe Wilhelm al II-lea, iar guvernul sovietic a căpătat posibilitatea de a anula tratatul de la Brest. — *13.*

5 Este vorba de publicarea de către guvernul sovietic a documentelor diplomaţiei secrete şi a tratatelor secrete încheiate de guvernul ţarist, iar apoi de guvernul provizoriu burghez din Rusia cu guvernele Angliei, Franţei, Italiei, Japoniei, Austro-Ungariei şi ale altor state imperialiste. Cu începere de la 10 (23) noiembrie 1917, documentele diplomaţiei secrete şi tratatele secrete au fost publicate în ziare, iar apoi au fost editate în „Culegeri de documente secrete din arhiva fostului Minister al Afacerilor Externe". Din decembrie 1917 pînă în februarie 1918 au apărut şapte culegeri. — *15.*

6 Este vorba de jurămîntul de credinţă faţă de ţar, pe care au fost obligaţi să-l semneze deputaţii Dumei a III-a de stat. Întrucît refuzul de a depune jurămîntul ducea la pierderea posibilităţii de a folosi tribuna Dumei, necesară pentru mobilizarea proletariatului la luptă revoluţionară, deputaţii social-democraţi au semnat jurămîntul împreună cu toţi deputaţii din Dumă. — *18.*

7 Termenul „revoluţia internaţională pe cîmpurile de luptă" a fost folosit de V. V. Obolenski (N. Osinski) în „Tezele cu privire la problema războiului şi a păcii", scrise în vederea şedinţei din 21 ianuarie (3 februarie) 1918 a C.C. al partidului şi publicate la 14 martie în nr. 8 al ziarului „Kommunist", organ al „comuniştilor de stînga". Lămurind sensul acestui termen, Obolenski scria: „Războiul revoluţionar, ca război civil pe cîmpurile de luptă, nu poate avea caracterul unor acţiuni militare regulate, desfăşurate de armate naţionale care efectuează operaţii strategice... Acţiunile militare poartă caracterul unei lupte de partizani (asemănătoare cu lupta de baricade) şi se împletesc cu agitaţia de clasă". — *20.*

8 *Tratatul de pace de la Tilsit*, încheiat în iulie 1807 între Franţa şi Prusia, a impus Prusiei condiţii grele şi umilitoare. Ea a pierdut un teritoriu întins şi a fost obligată să plătească o contribuţie în sumă de 100 000 000 de franci, să-şi reducă efectivul armatei la 40 000 de oameni, să pună la dispoziţia

www.dacoromanica.ro

lui Napoleon, la cererea lui, trupe auxiliare şi să nu mai facă comerţ cu Anglia. — *21.*

9 „*Kommunist*“ — cotidian, organ de presă fracţionist al grupului „comuniştilor de stînga“; a apărut la Petrograd de la 5 pînă la 19 martie 1918, ca organ al comitetului din Petersburg şi al comitetului districtual Petersburg al P.M.S.D.R. Au apărut în total 11 numere. Editarea ziarului a fost oprită printr-o hotărîre a Conferinţei orăşeneşti de partid din Petrograd din 20 martie 1918, care a constatat că politica comitetului din Petersburg, exprimată în coloanele ziarului „Kommunist“, era profund greşită şi nu reflecta cîtuşi de puţin poziţia organizaţiei din Petrograd a partidului comunist. În locul ziarului „Kommunist“, drept organ al organizaţiei de partid din Petrograd a fost declarat de conferinţă ziarul „Petrogradskaia Pravda“. — *21.*

10 V. I. Lenin se referă, pe cît se pare, la zilele care au trecut de la începutul ofensivei trupelor germane — 18 februarie — pînă la sosirea delegaţiei sovietice la Brest-Litovsk în ziua de 28 februarie 1918. Ofensiva ocupanţilor germani a continuat pînă la 3 martie — ziua semnării tratatului de pace. — *23.*

11 *Revoluţia din Finlanda* a început la 27 ianuarie 1918, la chemarea conducerii Partidului social-democrat din Finlanda. Guvernul burghez al lui Svinhufvud a fost răsturnat şi puterea a trecut în mîinile muncitorilor. La 29 ianuarie a fost constituit guvernul revoluţionar al Finlandei — Consiliul împuterniciţilor poporului, în care au intrat E. Gyling, O. Kuusinen, I. Sirola, A. Taimi şi alţii. Principalele măsuri ale guvernului muncitoresc au fost: adoptarea unei legi prin care pămînturile lucrate de ţăranii fără pămînt au fost trecute, fără plată, în proprietatea deplină a acestora din urmă, scutirea de orice impozite a păturilor sărace ale populaţiei, exproprierea întreprinderilor care aparţineau proprietarilor fugiţi, instituirea controlului de stat asupra băncilor particulare (funcţiile lor au fost transmise băncii de stat) şi altele.

Dar revoluţia proletară învinsese numai în sudul Finlandei. Guvernul Svinhufvud s-a consolidat în nordul ţării, unde începuseră să se concentreze toate forţele contrarevoluţiei, şi a cerut ajutorul guvernului Germaniei wilhelmiene. În urma intervenţiei forţelor armate germane, după 3 luni de război civil înverşunat, la 2 mai 1918 revoluţia muncitorească din Finlanda a fost înfrîntă. În ţară s-a instaurat teroarea albă; mii de muncitori şi ţărani revoluţionari au fost executaţi sau omorîţi în torturi între zidurile închisorilor. — *23.*

12 Este vorba de rezoluţia adoptată la 24 februarie 1918 de biroul regional Moscova al P.M.S.D.R. Critica acestui document antipartinic a fost făcută de V. I. Lenin în articolul său „Un

www.dacoromanica.ro

lucru straniu şi monstruos" (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 413—421). — *25.*

13 V. I. Lenin se referă la convorbirea avută cu ofiţerul francez contele de Lubersac în ziua de 27 februarie 1918. — *30.*

14 Este vorba de apelul prin care Comisariatul poporului pentru problemele militare a chemat pe toţi muncitorii şi ţăranii din Republica sovietică să facă instrucţie militară voluntară. Necesitatea trecerii la instrucţia militară voluntară a fost determinată de faptul că, potrivit tratatului de pace cu Germania, armata rusă urma să fie în întregime demobilizată. Apelul a fost publicat la 5 martie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 40. — *30.*

15 *Canossa* — castel în nordul Italiei. În 1077, Henric al IV-lea, împăratul Germaniei, înfrînt în lupta dusă împotriva papei Grigore al VII-lea, a stat în veşminte de penitent timp de trei zile în faţa porţilor acestui castel, implorînd pe papa să ridice excomunicarea şi să-i redea puterea imperială. De aici expresia „a merge la Canossa", care înseamnă: a face act de penitenţă, a se umili în faţa adversarului. — *31.*

16 Potrivit armistiţiului încheiat la 2 (15) decembrie 1917 la Brest-Litovsk de guvernul sovietic cu statele Cvadruplei Alianţe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria şi Turcia), oricare dintre părţile beligerante putea relua ostilităţile cu un preaviz de 7 zile. Începînd ofensiva pe tot frontul la 18 februarie, adică după două zile de la denunţarea armistiţiului, comandamentul militar german încălcase această clauză. — *32.*

17 Potrivit articolului VI din tratatul de pace de la Brest, semnat la 3 martie 1918, Rusia se obliga să încheie pace cu contrarevoluţionara Radă centrală ucraineană. În perioada aceea nu au avut loc tratative de pace între guvernul sovietic şi Radă. La 29 aprilie 1918, ocupanţii germani, sprijiniţi de burghezia cadeto-octombristă, au răsturnat Rada printr-o lovitură de stat şi au înlocuit-o cu regimul dictatorial al hatmanului Skoropadski. Tratativele dintre Rusia Sovietică şi guvernul Skoropadski au început la 23 mai; armistiţiul a fost semnat la 14 iunie 1918. — *33.*

18 *Socialiştii-revoluţionari de stînga* — partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga (internaţionalişti); s-a constituit oficial la primul său congres general, care a avut loc între 19 şi 28 noiembrie (2 şi 11 decembrie) 1917. Pînă la acest congres, socialiştii-revoluţionari de stînga au militat în cadrul partidului socialiştilor-revoluţionari, alcătuind aripa lui stîngă, care începuse să se formeze în anii războiului imperialist mondial şi în fruntea căruia au stat M. A. Spiridonova, B. D. Kamkov şi M. A. Natanson (Bobrov). La cel de-al II-lea Congres general

www.dacoromanica.ro

al Sovietelor din Rusia, socialiştii-revoluţionari de stînga au alcătuit majoritatea fracţiunii socialiştilor-revoluţionari, care s-a scindat în problema participării la congres; socialiştii-revoluţionari de dreapta, conformîndu-se indicaţiei date de C.C. al partidului socialist-revoluţionar, au părăsit congresul, în timp ce socialiştii-revoluţionari de stînga au participat la lucrările lui şi în principalele probleme ale ordinii de zi au votat alături de bolşevici, respingînd însă propunerea bolşevicilor de a intra în guvernul sovietic.

După multe şovăieli, căutînd să-şi păstreze influenţa în rîndurile ţărănimii, socialiştii-revoluţionari de stînga au acceptat să colaboreze cu bolşevicii şi au fost incluşi într-o serie de colegii ale comisariatelor poporului, iar unul dintre liderii partidului lor, A. L. Kolegaev, a fost numit comisar al poporului pentru agricultură. Deşi au acceptat să colaboreze cu bolşevicii, socialiştii-revoluţionari de stînga erau în divergenţă cu ei în problemele fundamentale ale construcţiei socialiste şi se pronunţau împotriva dictaturii proletariatului. În ianuarie-februarie 1918, C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga a desfăşurat o luptă activă împotriva încheierii tratatului de pace de la Brest-Litovsk, iar după semnarea şi ratificarea lui la cel de-al IV-lea Congres al Sovietelor, în martie 1918, socialiştii-revoluţionari de stînga au ieşit din guvern, continuînd însă să rămînă în colegiile comisariatelor poporului şi în organele locale ale puterii. O dată cu desfăşurarea revoluţiei socialiste la sate, în rîndurile socialiştilor-revoluţionari de stînga au început să se accentueze tendinţele antisovietice. În iulie 1918, C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga a organizat la Moscova asasinarea ambasadorului german Mirbach, urmărind să provoace astfel un război între Rusia Sovietică şi Germania, şi a declanşat o rebeliune armată împotriva Puterii sovietice. De aceea, după înăbuşirea rebeliunii din iulie, cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a hotărît să excludă din Soviete pe socialiştii-revoluţionari de stînga care împărtăşeau vederile clicii lor conducătoare. — *33*.

19 *12 martie* — data la care urma să se întrunească cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia pentru a adopta o hotărîre în problema ratificării tratatului de pace. Congresul a avut loc între 14 şi 16 martie 1918. — *34*.

20 *Grupul „Delo Naroda"* — socialiştii-revoluţionari de dreapta grupaţi în jurul ziarului „Delo Naroda", organul de presă al partidului socialiştilor-revoluţionari. Ziarul a apărut la Petrograd din martie 1917 pînă în iulie 1918, schimbîndu-şi în repetate rînduri denumirea. S-a situat pe poziţiile defensismului şi ale conciliatorismului, a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Editarea lui a fost reluată în octombrie 1918 la Samara (unde au apărut patru numere), iar apoi în martie 1919

www.dacoromanica.ro

la Moscova (unde au apărut zece numere). A fost interzis pentru activitatea sa contrarevoluționară.

Grupul „Novaia Jizn" — menșevicii internaționaliști care se grupaseră în jurul ziarului „Novaia Jizn".

„Novaia Jizn" — cotidian; a apărut la Petrograd de la 18 aprilie (1 mai) 1917 pînă în iulie 1918. Inițiatorii înființării acestui ziar au fost menșevicii-internaționaliști și publiciștii grupați în jurul revistei „Letopis". Caracterizîndu-i pe „cei de la «Novaia Jizn»", Lenin a arătat că „starea lor de spirit predominantă este scepticismul intelectualist, care ascunde și înseamnă lipsa de principialitate" (Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 112), și i-a numit în mod ironic „pretinși internaționaliști", „cvasimarxiști". Ziarul a întîmpinat cu ostilitate Revoluția Socialistă din Octombrie și instaurarea Puterii sovietice. Începînd de la 1 iunie 1918, el a apărut în două ediții: una la Petrograd și alta la Moscova. Ambele ediții au fost interzise în iulie 1918. — *36.*

21 Rezoluția asupra războiului și a păcii a fost adoptată în ședința din dimineața zilei de 8 martie a congresului partidului. La propunerea lui V. I. Lenin, aprobată de congres, rezoluția nu a fost publicată atunci (vezi volumul de față, p. 44). Pentru prima oară ea a fost publicată la 1 ianuarie 1919 în cotidianul muncitoresc „Kommunar", pe care C.C. al P.C. (b) din Rusia l-a editat la Moscova în perioada 9 octombrie 1918 — 1 iunie 1919.

Ultimele trei alineate ale rezoluției au fost transcrise de G. I. Sokolnikov și de G. E. Zinoviev. — *38.*

22 Cu prilejul discutării rezoluției lui V. I. Lenin asupra războiului și a păcii, L. D. Trotki, sprijinit de „comuniștii de stînga", a prezentat o serie de amendamente prin care se interzicea guvernului sovietic să semneze pacea cu Rada centrală ucraineană și cu guvernul burghez al Finlandei. După intervenția lui Lenin împotriva încercării lui Trotki și a „comuniștilor de stînga" de a lipsi C.C. de posibilitatea de a manevra, congresul a respins, cu majoritate de voturi, amendamentele propuse. — *40.*

23 Declarația în numele grupului „comuniștilor de stînga" a fost prezentată de K. Radek, care a încercat totodată să continue polemica în problema războiului și a păcii. — *43.*

24 G. E. Zinoviev propusese ca noul C.C. să fie însărcinat să găsească o modalitate de publicare a rezoluției asupra războiului și a păcii. Amendamentul lui Zinoviev a fost respins; congresul a adoptat cu majoritate de voturi completarea făcută de V. I. Lenin. — *45.*

www.dacoromanica.ro

25 Problema revizuirii programului partidului a fost pusă de V. I. Lenin după revoluţia burghezo-democratică din februarie. În „Ciorna celei de-a cincea «Scrisori din depărtare»", Lenin a indicat principalele direcţii în care urma să fie modificat programul, arătînd că „trebuie să ne apucăm *imediat* de această treabă" (Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 59—60). Tezele schiţate în această ciornă au fost dezvoltate de Lenin în Tezele din aprilie şi în raportul cu privire la revizuirea programului partidului, prezentat la Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, precum şi în alte documente (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 118, 415—418). Pentru Conferinţa din aprilie, Lenin a scris lucrarea intitulată „Proiect de modificare a părţii teoretice şi politice, precum şi a altor părţi ale programului", care conţinea o serie de propuneri pentru modificarea programului din 1903 al P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 149—154). Acest proiect a fost difuzat în şpalt printre delegaţii la conferinţă. Conferinţa din aprilie a însărcinat Comitetul Central ca în termen de două luni să întocmească un proiect de program care să fie prezentat la Congresul al VI-lea al partidului.

Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, care a avut loc între 26 iulie şi 3 august (8—16 august) 1917, a confirmat hotărîrea Conferinţei din aprilie cu privire la necesitatea revizuirii programului şi a însărcinat C.C. să organizeze o discuţie largă în jurul problemelor programatice (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 399—400). Încă înainte de congres, în iunie 1917, a fost editată o broşură intitulată „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului", care a fost pregătită de Lenin din însărcinarea Comitetului Central şi în care au fost incluse toate materialele programatice de care dispunea C.C. Tot pe atunci Biroul regional P.M.S.D.R. al regiunii industriale Moscova a scos un volum intitulat „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului. Culegere de articole scrise de V. Miliutin, V. Sokolnikov, A. Lomov şi V. Smirnov". În vara şi toamna anului 1917 s-a desfăşurat în cadrul partidului o largă discuţie teoretică. În articolul său „Cu privire la revizuirea programului partidului", publicat în octombrie 1917 în revista „Prosveşcenie" nr. 1—2 (vezi Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 364—391), Lenin a analizat şi a supus unui examen critic articolele apărute în presa periodică şi cele din culegerea editată la Moscova.

După ce a dezbătut de cîteva ori problema programului partidului, în şedinţa sa din 5 (18) octombrie 1917 C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a creat o comisie, în frunte cu Lenin, pentru elaborarea propunerilor de modificare a pro-

www.dacoromanica.ro

gramului partidului la viitorul congres al acestuia, care urma să fie convocat chiar în toamna aceluiași an. În sfîrșit, prin hotărîrea C.C. din 24 ianuarie (6 februarie) 1918, elaborarea proiectului de program a fost încredințată unei noi comisii sub conducerea lui Lenin. Lenin a scris un „Concept de proiect de program", care a fost difuzat printre delegații la Congresul al VII-lea, ca material de discuție. Congresul nu a intrat însă în discutarea amănunțită a programului; cu elaborarea definitivă a proiectului de program a fost însărcinată o comisie aleasă de congres și formată din 7 membri, în frunte cu Lenin. Congresul a indicat comisiei ca la revizuirea programului să se călăuzească după tezele cuprinse în rezoluția prezentată de Lenin, care fusese adoptată în unanimitate (vezi volumul de față, p. 63—64). Noul — al doilea — program al partidului a fost adoptat abia în martie 1919 de Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia.

Problema schimbării denumirii partidului a fost ridicată de Lenin încă în 1914, la începutul primului război mondial (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 94). Necesitatea schimbării denumirii partidului a fost fundamentată de V. I. Lenin în Tezele din aprilie, în broșura „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră" (vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 118, 151—189) și într-o serie de alte lucrări și cuvîntări din 1917. Motivînd propunerea cu privire la schimbarea denumirii partidului, Lenin scria în Tezele din aprilie: „În locul denumirii de «social-democrație», ai cărei conducători oficiali („defensiștii" și „kautskiștii" șovăitori) au trădat socialismul în *toată* lumea trecînd de partea burgheziei, trebuie să purtăm denumirea de *partid comunist*".

Această problemă nu a fost examinată nici la Conferința din aprilie 1917 a P.M.S.D. (b) din Rusia, nici la Congresul al VI-lea al partidului. Abia la Congresul al VII-lea al partidului a fost adoptată, pe baza raportului lui Lenin, o hotărîre cu privire la schimbarea denumirii partidului. — *48*.

26 V. I. Lenin expune teze cuprinse în scrisoarea lui F. Engels către A. Bebel din 18—28 martie 1875 (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 19, București, Editura politică, 1964, p. 7). — *48*.

27 Este vorba de culegerile: „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului". Redactate și prefațate de N. Lenin. Petrograd, ed. „Priboi", 1917 (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 145—172) și „Materialele cu privire la revizuirea programului partidului. Culegere de articole scrise de V. Miliutin, V. Sokolnikov, A. Lomov și V. Smirnov", editată de Biroul regional al P.M.S.D.R. al regiunii industriale Moscova, 1917. — *50*.

www.dacoromanica.ro

28 „*Prosveşcenie*“ — revistă teoretică bolşevică lunară, fondată din iniţiativa lui V. I. Lenin ; a apărut legal la Petersburg cu începere din decembrie 1911. Tirajul ei ajungea pînă la 5 000 de exemplare. Din străinătate, unde se afla pe vremea aceea, Lenin a îndrumat activitatea revistei „Prosveşcenie“, a redactat articole, a întreţinut o corespondenţă regulată cu membrii colegiului de redacţie. În această revistă au fost publicate o serie de lucrări ale lui Lenin, printre care : „Trei izvoare şi trei părţi constitutive ale marxismului“, „Note critice în problema naţională“, „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare“ şi altele. În ajunul primului război mondial, în iunie 1914, revista „Prosveşcenie“ a fost interzisă de guvernul ţarist. Ea şi-a reluat apariţia în toamna anului 1917, dar a apărut doar un singur număr (dublu), în care a fost publicat articolul lui Lenin „Cu privire la revizuirea programului partidului“. — *50.*

29 „*Spartak*“ — revistă teoretică a Biroului regional Moscova, a Comitetului organizaţiei Moscova şi (începînd cu nr. 2) a Comitetului districtual Moscova ale P.M.S.D.R. ; a apărut la Moscova de la 20 mai (2 iunie) pînă la 29 octombrie (11 noiembrie) 1917. — *50.*

30 V. I. Lenin expune o serie de teze enunţate de Engels în „Introducere la broşura lui Sigismund Borkheim «În amintirea patrioţilor de paradă germani din 1806—1807»“, scrisă la 15 decembrie 1887 (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 343—348). În articolul „Cuvinte profetice“ (vezi volumul de faţă, p. 501—507), Lenin citează mai complet aceste teze ale lui F. Engels. — *50.*

31 *Congresul de la Chemnitz al social-democraţiei germane*, care a avut loc între 15 şi 21 septembrie 1912, în rezoluţia sa „Cu privire la imperialism“, a definit politica statelor imperialiste ca „o neruşinată politică de jaf şi cotropire“ şi a chemat clasa muncitoare „să lupte cu energie sporită împotriva imperialismului pînă la doborîrea lui definitivă“.

Congresul socialist internaţional extraordinar de la Basel (care a avut loc în zilele de 24 şi 25 noiembrie 1912) a adoptat în unanimitate un manifest în care chema pe muncitorii din toate ţările să lupte cu hotărîre pentru pace, „să opună imperialismului capitalist forţa solidarităţii internaţionale a proletariatului“. În eventualitatea izbucnirii unui război imperialist, manifestul recomanda socialiştilor să folosească în vederea luptei pentru revoluţia socialistă criza economică şi politică provocată de război.

În timpul războiului imperialist mondial (1914—1918), liderii partidelor social-democrate din ţările Europei occidentale au încălcat hotărîrile congreselor socialiste internaţionale. au alunecat pe poziţiile social-şovinismului şi au trecut de

www.dacoromanica.ro

partea guvernelor lor imperialiste. Trădarea liderilor Internaţionalei a II-a a fost demascată de V. I. Lenin în lucrările sale „Falimentul Internaţionalei a II-a", „Socialismul şi războiul" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 209—265, 309—354) şi altele. — *54.*

32 V. I. Lenin se referă la guvernul revoluţionar al Finlandei — Consiliul împuterniciţilor poporului, care a fost creat la 29 ianuarie 1918, după răsturnarea guvernului burghez Svinhufvud. O dată cu Consiliul împuterniciţilor poporului a fost format Consiliul central al organizaţiilor muncitoreşti, care era organul suprem al puterii de stat. Baza puterii de stat o formau „seimurile organizaţiilor muncitoreşti", alese de muncitorii organizaţi. — *56.*

33 Prin decretul asupra pămîntului, care a fost adoptat la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 şi care a proclamat confiscarea proprietăţii funciare moşiereşti şi desfiinţarea proprietăţii funciare private, a fost înfăptuită în Rusia Sovietică naţionalizarea pămîntului. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, Puterea sovietică a înfăptuit treptat naţionalizarea industriei şi a principalelor mijloace de producţie. Pînă în primăvara anului 1918 trecuseră în proprietatea statului principalele întreprinderi ale industriei metalurgice şi constructoare de maşini din Petrograd, Moscova şi din alte regiuni, precum şi industria minieră din Ural şi din bazinul Doneţului. În mai 1918 s-a trecut la naţionalizarea unor întregi ramuri ale marii industrii — industria zahărului, a petrolului etc. În acelaşi timp, guvernul sovietic a pregătit naţionalizarea întregii mari industrii, care a fost apoi proclamată prin decretul din 28 iunie 1918. — *59.*

34 *Decretul cu privire la naţionalizarea băncilor,* la baza căruia a stat proiectul scris de Lenin, a fost aprobat de C.E.C. din Rusia la 14 (27) decembrie 1917 şi publicat în nr. 252 din 15 (28) decembrie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 1, Moscova, 1957, p. 225—230). — *61.*

35 Decretul asupra pămîntului din 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 şi „Legea fundamentală cu privire la socializarea pămîntului" din 18 (31) ianuarie 1918 prevedeau repartizarea egalitară a pămîntului („după norma de muncă sau de consum"), care era cerută de ţărănime. Guvernul sovietic făcea astfel o concesie ţărănimii mijlocaşe în vederea întăririi alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănime. În acelaşi timp, legea socializării pămîntului trasa drept sarcină în agricultură „dezvoltarea gospodăriei colective — mai avantajoase în sensul economisirii de muncă şi de produse — pe seama gospodăriilor individuale, în scopul trecerii la gospodăria socialistă", şi acorda comune-

www.dacoromanica.ro

lor, artelurilor şi întovărăşirilor agricole drept de prioritate la folosirea pămîntului. — *61.*

36 La începutul anului 1918, Biroul de propagandă revoluţionară internaţională de pe lîngă Comisariatul poporului pentru afacerile externe a organizat editarea în limbi străine a Decretului asupra pămîntului. În februarie 1918 decretul a fost publicat la Petrograd în limba engleză, în: „Decrees issued by the revolutionary peoples government", vol. 1, Petrograd, february, 1918. — *62.*

37 „*Antevorbitorul meu*" — I. G. Fenigştein (Doleţki), delegat la congres din partea organizaţiei de partid din Petrograd; deoarece proiectul de program nu fusese discutat în organizaţiile de partid, el a propus să se formeze la congres o comisie care să examineze proiectul întocmit de V. I. Lenin şi să elaboreze pentru congresul următor textul definitiv al proiectului de program. — *65.*

38 Este vorba, probabil, de convorbirea avută cu Z. Höglund, liderul Partidului social-democrat de stînga din Suedia, care în februarie 1918 venise în Rusia Sovietică. — *66.*

39 I. Larin propusese la congres ca în denumirea partidului să fie inclus cuvîntul „muncitoresc". Congresul a respins acest amendament. — *68.*

40 Vezi K. Marx şi F. Engels. „Manifestul Partidului Comunist", Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a VIII-a, p. 43. — *68.*

41 „*Antevorbitorul meu*" — R. A. Pelşe — propusese la congres ca din programul partidului să fie scoasă teza cu privire la folosirea luptei parlamentare. Congresul a respins acest amendament. — *69.*

42 În propunerea sa, care a fost respinsă de congres, N. I. Buharin ceruse ca partea teoretică a programului să fie completată cu o caracterizare amplă a socialismului şi comunismului, arătîndu-se totodată că într-un viitor foarte apropiat statul va dispărea. Teza cu privire la dispariţia statului era legată de concepţia semianarhistă a lui Buharin în problema statului, concepţie greşită din punct de vedere teoretic, asupra căreia V. I. Lenin a atras atenţia încă în 1916. Criticînd teza greşită a lui Buharin că social-democraţia trebuie să sublinieze ostilitatea sa principială faţă de stat în general, Lenin a arătat că Buharin defineşte într-un mod „*absolut greşit*" deosebirea dintre marxişti şi anarhişti în problema statului (vezi Opere, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 207—208). Teoria buharinistă a statului a fost criticată de Lenin şi în observaţiile sale asupra articolelor lui Buharin în problema statului şi asupra cărţii acestuia „Economia perioadei de tre-

www.dacoromanica.ro

cere" (vezi V. I. Lenin. „Observaţii asupra articolelor lui N. I. Buharin în problema statului". Moscova, 1933, şi „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 345—403). A pune îndată după victoria Revoluţiei din Octombrie problema dispariţiei statului ca ţel apropiat însemna în fapt a duce la slăbirea statului dictaturii proletariatului. — *71.*

43 Cînd s-a trecut la alegerea Comitetului Central al partidului, „comuniştii de stînga" au declarat că refuză să facă parte din el. În numele grupului „comuniştilor de stînga", M. S. Uriţki a declarat la congres că ei nu vor intra în Comitetul Central, deoarece nu vor să-şi asume răspunderea pentru politica promovată de el. „Comuniştii de stînga" au refuzat chiar să participe la alegerea C.C. Cu majoritate de voturi, congresul a condamnat acest act fracţionist şi a hotărît să-l aducă la cunoştinţa organizaţiilor de partid care îi delegaseră la congres pe „comuniştii de stînga" (faţă de atitudinea hotărîtă a congresului, grupul lor a participat totuşi la alegerea Comitetului Central, ceea ce a determinat congresul să revină asupra hotărîrii luate).

Cu majoritate de voturi, congresul a adoptat o rezoluţie, propusă de V. I. Lenin, prin care a condamnat refuzul „comuniştilor de stînga" de a face parte din C.C. (vezi volumul de faţă, p. 75). Socotind că ei se vor supune totuşi disciplinei de partid, congresul a ales în C.C. pe reprezentanţii acestui grup (N. I. Buharin, A. Lomov, M. S. Uriţki), dar toţi trei au declarat la congres în mod demonstrativ că refuză să lucreze în C.C. Fără a lua act de refuzul lor, congresul a hotărît, fără dezbateri, să amîne pînă la şedinţa Comitetului Central problema înlocuirii „comuniştilor de stînga" aleşi în C.C.

După congresul partidului şi după cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a ratificat tratatul de pace cu Germania, timp de cîteva luni, în pofida cererilor categorice ale C.C., „comuniştii de stînga" au refuzat să-şi exercite atribuţiile de membri ai acestuia. Vezi în „Notă în legătură cu comportarea «comuniştilor de stînga»" (volumul de faţă, p. 83) aprecierile făcute de Lenin asupra activităţii fracţioniste a „comuniştilor de stînga" după Congresul al VII-lea al partidului. — *73.*

44 Articolul *„Principala sarcină a zilelor noastre"*, precum şi lucrarea lui Lenin „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul mic-burghez" (vezi volumul de faţă, p. 297—331) au fost editate în broşură, în mai 1918, sub titlul „Sarcina principală a zilelor noastre", cu o scurtă prefaţă scrisă de Lenin (vezi volumul de faţă, p. 367). — *84.*

45 *Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia*, convocat pentru a ratifica tratatul de pace de la Brest, a avut loc la Moscova între 14 şi 16 martie 1918. La 13 martie, pro-

www.dacoromanica.ro

blema păcii a fost discutată într-o şedinţă a fracţiunii comuniste a congresului ; la această şedinţă a luat cuvîntul V. I. Lenin (în volumul de faţă, la p. 573, se publică planul cuvîntării rostite de el ; textul ei, după notele luate de secretar în timpul şedinţei, a fost publicat în „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 68—70). Cu 453 de voturi contra 36, fracţiunea a aprobat încheierea tratatului de pace de la Brest. Cînd s-a ţinut această şedinţă, încă nu toţi delegaţii sosiseră la congres şi de aceea fracţiunea nu era completă.

La congres au participat, după datele dării de seamă stenografice, 1 232 de delegaţi cu vot deliberativ, din care 795 bolşevici, 283 socialişti-revoluţionari de stînga, 25 socialişti-revoluţionari de centru, 21 menşevici, 11 menşevici-internaţionalişti şi alţii. Pe ordinea de zi a congresului figurau următoarele probleme : ratificarea tratatului de pace, mutarea capitalei, alegerea C.E.C. al Sovietelor din Rusia. După ce G. V. Cicerin, locţiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe, a prezentat congresului o informare asupra tratatului de pace, raportul cu privire la prima — şi principala — problemă de pe ordinea de zi a fost prezentat de V. I. Lenin în numele Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, iar coraportul din partea fracţiunii socialiştilor-revoluţionari de stînga, împotriva ratificării tratatului de pace, a fost prezentat de B. D. Kamkov.

Împotriva ratificării tratatului de la Brest au făcut front comun menşevicii, socialiştii-revoluţionari de dreapta şi de stînga, maximaliştii, anarhiştii şi alţii. După dezbateri furtunoase, congresul a adoptat prin vot nominal, cu o majoritate covîrşitoare, rezoluţia cu privire la ratificarea tratatului de pace, prezentată de Lenin ; pentru adoptarea ei au votat 784 de delegaţi, contra 261, iar 115 s-au abţinut. În urma ratificării tratatului de la Brest, socialiştii-revoluţionari de stînga au ieşit din guvern. „Comuniştii de stînga" nu au luat parte la vot şi au prezentat o declaraţie specială în care se spunea că încheierea păcii subminează apărarea ţării şi cuceririle revoluţiei. Refuzînd să voteze pentru ratificarea tratatului de pace, „comuniştii de stînga" au încălcat hotărîrile adoptate de Congresul al VII-lea al partidului şi de fracţiunea comunistă a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, precum şi hotărîrea prin care Comitetul Central, întrunit în timpul lucrărilor congresului, declarase inadmisibile orice luări de poziţie împotriva hotărîrilor partidului.

Congresul a adoptat o hotărîre cu privire la mutarea capitalei Statului sovietic la Moscova şi a ales un nou Comitet executiv central, compus din 200 de membri.

Hotărîrea congresului cu privire la ratificarea tratatului de pace a fost aprobată de Sovietele locale, de organizaţiile de partid, precum şi de oamenii muncii în cadrul unor mitinguri şi adunări. — 97.

www.dacoromanica.ro

46 Acest proiect de rezoluţie a fost scris ca răspuns la mesajul lui W. Wilson, preşedintele Statelor Unite ale Americii, în care acesta, declarînd cu ipocrizie că-şi exprimă simpatia faţă de poporul rus în legătură cu ocuparea de către germani a ţărilor baltice, Bielorusiei şi Ucrainei, a încercat să influenţeze hotărîrea congresului şi să împiedice Rusia Sovietică să ratifice pacea cu Germania.

Proiectul de rezoluţie a fost prezentat de I. M. Sverdlov şi aprobat de congres. — *99.*

47 Este vorba de partidele menşevic şi socialist-revoluţionar, ai căror reprezentanţi făceau parte pe atunci din Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor şi soldaţilor. Curînd însă menşevicii şi socialiştii-revoluţionari au păşit pe calea contrarevoluţiei făţişe, şi, în consecinţă, C.E.C. din Rusia a adoptat la 14 iunie 1918 hotărîrea de a exclude din rîndurile sale şi din Sovietele locale pe membrii partidelor contrarevoluţionare socialist-revoluţionar (de dreapta şi de centru) şi menşevic, hotărîre care a fost publicată la 18 iunie în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 123 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 430—431). — *100.*

48 Aici V. I. Lenin pare a considera că începutul cotiturii în dezvoltarea revoluţiei se leagă de data de 10 februarie 1918, cînd Germania a rupt tratativele de pace de la Brest-Litovsk, în urma refuzului lui L. D. Troţki de a semna condiţiile de pace prezentate de imperialiştii germani. Aceeaşi dată este menţionată de Lenin în planul raportului cu privire la ratificarea tratatului de la Brest, scris pentru Congresul al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia (vezi volumul de faţă, p. 574). Într-un alt document, în planul cuvîntării rostite la şedinţa fracţiunii comuniste a congresului Sovietelor, Lenin stabileşte ziua de 17 februarie ca moment crucial în desfăşurarea revoluţiei (vezi volumul de faţă, p. 573). Ofensiva germanilor pe tot frontul a început la 18 februarie 1918. — *101.*

49 V. I. Lenin se referă la cuvîntarea rostită în şedinţa din 21 septembrie (4 octombrie) 1917 a Sovietului din Petrograd de ofiţerul Dubasov, care venise de pe front. Caracterizînd starea de spirit a soldaţilor, Dubasov a declarat că aceştia nu vor decît să se pună capăt războiului şi că nu vor mai lupta. — *112.*

50 Este vorba de „Tratatul dintre Republica socialistă rusă şi Republica socialistă finlandeză", primul tratat din istorie încheiat între două ţări socialiste. La mijlocul lunii februarie 1918 guvernul revoluţionar al Republicii finlandeze a propus guvernului sovietic să încheie un tratat de prietenie. Pentru elaborarea proiectului de tratat a fost constituită o comisie ruso-finlandeză. Proiectul de tratat prezentat de comisie a fost dezbătut în cîteva şedinţe ale Consiliului Comisarilor Poporului. V. I. Lenin a făcut o serie de modificări în textul acestui

www.dacoromanica.ro

proiect. Tratatul a fost semnat la 1 martie de o comisie specială prezidată de Lenin. După aprobarea lui de către Consiliul Comisarilor Poporului, tratatul a fost publicat la 10 martie 1918 în nr. 45 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 1, Moscova, 1957, p. 503—510). Bazat pe recunoaşterea suveranităţii de stat a Finlandei, tratatul constituia o mărturie a promovării consecvente de către guvernul sovietic a principiului autodeterminării naţiunilor. — *114.*

51 V. I. Lenin se referă la coraportul prezentat de B. D. Kamkov în problema ratificării tratatului de la Brest. — *121.*

52 Într-o cuvîntare rostită la congres, menşevicul L. Martov, pretinzînd că delegaţii n-ar cunoaşte conţinutul tratatului, i-a comparat cu nişte ţărani întruniţi la o adunare de plasă, pe care în timpul ţarismului reprezentanţii puterii de stat îi puneau să semneze hîrtii al căror conţinut le era necunoscut. — *121.*

53 V. I. Lenin se referă la apelul Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd „Către popoarele din lumea întreagă", publicat în ziarele centrale la 15 (28) martie 1917. Aprecierea acestui echivoc apel esero-menşevic a fost făcută de Lenin în cuvîntarea sa cu privire la război, rostită în ziua de 9 (22) iunie 1917, la primul Congres general al Sovietelor din Rusia (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 294—309). — *125.*

54 Primul a fost „Apelul către soldaţii tuturor ţărilor beligerante", scris de Lenin în numele Comitetului Central al partidului bolşevic, al Comitetului din Petersburg şi al redacţiei ziarului „Pravda" (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 297—300). — *125.*

55 Rezoluţia cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest, votată la şedinţa din 13 martie 1918 a fracţiunii comuniste a Congresului al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia, a întrunit 453 de voturi contra 36. — *130.*

56 „*Soţial-Demokrat*" — ziar ilegal, Organ Central al P.M.S.D.R.; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Primul număr a apărut în Rusia, apoi editarea lui a fost mutată în străinătate; numerele 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) au apărut la Paris, iar numerele 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) la Geneva. Au apărut în total 58 numere, din care 5 cu suplimente. Începînd din decembrie 1911, „Soţial-Demokrat" a fost redactat de V. I. Lenin. În coloanele ziarului au fost publicate peste 80 de articole şi note scrise de el. — *135.*

www.dacoromanica.ro

57 „*Kommunist*" — revistă, a cărei apariţie a fost organizată de V. I. Lenin ; a fost scoasă de redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" în colaborare cu G. L. Peatakov şi E. B. Boş, care au finanţat editarea ei (din redacţie făcea parte şi N. I. Buharin). A apărut un singur număr (dublu, în septembrie 1915), în care au fost publicate trei articole ale lui Lenin : „Falimentul Internaţionalei a II-a", „Glasul unui socialist francez cinstit" şi „Imperialismul şi socialismul în Italia" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 209—265 ; vol. 27, p. 5—13 şi 14—23).

Lenin plănuia să facă din „Kommunist" un organ de presă internaţional al social-democraţilor de stînga. Curînd însă au apărut serioase divergenţe între redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", de o parte, şi grupul Buharin, Peatakov şi Boş, de altă parte, divergenţe care s-au agravat după apariţia primului număr al revistei. Faţă de comportarea antipartinică a acestui grup, la propunerea lui Lenin, redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" a declarat că socoteşte imposibilă continuarea editării acestei reviste (vezi „Proiect de hotărîre a C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la încetarea editării revistei «Kommunist»" — Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 287—289). — *135*.

58 *Liberdani* — poreclă ironică dată liderilor menşevici M. I. Liber şi F. I. Dan, precum şi partizanilor lor, în urma apariţiei unui foileton al lui D. Bednîi, intitulat „Liberdan", în ziarul bolşevic din Moscova „Soţial-Demokrat" (nr. 141 din 25 august (7 septembrie) 1917). — *135*.

59 Fotocopia textului dactilografiat al acestui interviu, împreună cu adaosul autograf al lui V. I. Lenin, a fost publicată (o dată cu traducerea în limba engleză a acestui text) în 1932, în : R. H. Bruce Lockhart. „Memoirs of a british agent". Pe copia textului dactilografiat al interviului se află următoarea menţiune făcută de Lenin : „Acordat la 23/III lui *Ransome*" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

„*Daily News*" — ziar burghez, a apărut la Londra din 1846 pînă în 1928. — *136*.

60 V. I. Lenin se referă la cuvîntarea rostită la 14 martie 1918 în Camera comunelor de A. Balfour, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, care, ascunzînd adevăratele scopuri ale intervenţiei japoneze, a afirmat în mod făţarnic că Japonia, ocupînd cu asentimentul aliaţilor Siberia şi punînd stăpînire pe calea ferată transsiberiană, va împiedica Germania să invadeze Asia de nord. — *136*.

61 *Textul „Variantei iniţiale a articolului «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»"* a fost dictat de V. I. Lenin unui stenograf în zilele de 23—28 martie 1918. Elaborarea acestui articol a

www.dacoromanica.ro

fost legată, pe cît se pare, de pregătirea discutării în C.C. al P.C. (b) din Rusia a unui plan de desfăşurare a construcţiei socialiste. În şedinţa din 31 martie a C.C. al partidului, ţinută cu participarea lui Lenin, „s-a constatat că perioada de cucerire a puterii a luat sfîrşit, că a început construcţia propriu-zisă" şi că de aceea „trebuie atraşi în muncă oameni competenţi, cu experienţă, înzestraţi cu spirit practic". Întrucît la şedinţă au ieşit la iveală unele deosebiri de păreri, s-a hotărît ca în vederea elaborării unui punct de vedere unitar să fie convocată plenara C.C. La consfătuirea din 4 aprilie 1918 a reprezentanţilor Comitetului Central cu grupul „comuniştilor de stînga", Lenin a prezentat, în opoziţie cu „Tezele cu privire la momentul actual", propuse de acest grup, un program şi lozinci proprii în ceea ce priveşte noua operă de construcţie, care au stîrnit din partea „comuniştilor de stînga" vehemente atacuri în presă. La 7 aprilie, în cuvîntul introductiv rostit la plenara C.C., Lenin a subliniat încă o dată că revoluţia trece „printr-o perioadă nouă"; Comitetul Central l-a însărcinat pe Lenin să elaboreze tezele cu privire la momentul actual şi să le prezinte Comitetului Central. În legătură cu această hotărîre, Lenin a scris „Tezele cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual" (acesta este titlul pe care l-a avut în manuscris lucrarea lui Lenin „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice"; vezi volumul de faţă, p. 175—220).

O parte din capitolul IV, precum şi capitolele V, VI, VII, VIII, IX şi începutul capitolului X ale variantei iniţiale a articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice" se publică pentru prima oară. Capitolele I, II, III şi începutul capitolului IV nu au fost găsite pînă acum. — *138*.

62 Este vorba de discuţia asupra rolului sindicatelor, desfăşurată la primul Congres general al sindicatelor din Rusia, care s-a ţinut la Petrograd între 7 şi 14 (20—27) ianuarie 1918. Dezbaterea problemelor de pe ordinea de zi a congresului (raportul Consiliului central al sindicatelor din Rusia, raportul cu privire la momentul actual şi sarcinile sindicatelor, raportul cu privire la reglementarea industriei şi controlul muncitoresc) s-a desfăşurat în condiţiile unei lupte înverşunate duse de bolşevici împotriva menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari de dreapta, care militau pentru „independenţa" mişcării sindicale faţă de partidele politice şi faţă de stat.

Teza inadmisibilităţii „etatizării" sindicatelor, de care vorbeşte Lenin, a fost formulată de A. S. Lozovski. În raportul de activitate al Consiliului central al sindicatelor din Rusia, prezentat de Lozovski, se sublinia că sindicatele „trebuie să meargă pe calea unei independenţe depline" şi „să se afle în afara oricăror presiuni din partea puterii de stat". Rezoluţiile pe care Lozovski şi adepţii săi le-au propus în acest spirit au fost respinse de congres, care a adoptat rezoluţia bolşevică. — *170*.

www.dacoromanica.ro

63 În manuscris, lucrarea lui V. I. Lenin *„Sarcinile imediate ale Puterii sovietice"* era intitulată „Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual". „Tezele" lui Lenin au fost dezbătute în şedinţa din 26 aprilie 1918 a Comitetului Central al partidului. C.C. le-a aprobat în unanimitate şi a hotărît să fie publicate ca articol în „Pravda" şi în „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor din Rusia", precum şi într-o broşură specială. În 1918 au apărut peste 10 ediţii ale acestei broşuri: la Moscova, Petrograd, Saratov, Kazan, Tambov şi în alte oraşe din Rusia. În acelaşi an, broşura a fost editată în limba engleză la New York şi în limba franceză la Geneva; cu unele prescurtări, sub titlul „Am Tage nach der Revolution", o expunere aproape textuală a acestei lucrări a apărut în limba germană la Zürich, sub redacţia lui F. Platten.

Comitetul Central l-a însărcinat pe Lenin să prezinte la şedinţa C.E.C. din Rusia un raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice şi să pregătească sub formă de rezoluţie o expunere succintă a „Tezelor" (vezi volumul de faţă, p. 291—294). — *175.*

64 La propunerea lui V. I. Lenin, în şedinţa sa din 18 noiembrie (1 decembrie) 1917, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat o hotărîre „Cu privire la retribuirea comisarilor poporului şi a funcţionarilor superiori" (publicată la 23 noiembrie (6 decembrie) 1917 în nr. 16 al ziarului „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva"). Proiectul de hotărîre a fost scris de Lenin (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 110). Prin această hotărîre, maximul salariului lunar al comisarilor poporului a fost fixat la 500 de ruble, cu un spor de cîte 100 de ruble pentru fiecare membru de familie inapt de muncă, ceea ce corespundea aproximativ cîştigului mediu al unui muncitor. La 2 (15) ianuarie 1918, sesizat de o întrebare făcută de A. G. Şleapnikov, comisarul poporului pentru problemele muncii, Consiliul Comisarilor Poporului a precizat, printr-o hotărîre scrisă de Lenin (vezi ibid., p. 228), că decretul din 18 noiembrie (1 decembrie) 1917 nu interzice să se plătească specialiştilor salarii mai mari, statornicind astfel posibilitatea unei retribuiri mai ridicate a specialiştilor din domeniul ştiinţei şi tehnicii. — *190.*

65 Controlul asupra comerţului exterior a fost introdus chiar din primele zile ale Puterii sovietice. La început, reglementarea comerţului exterior intra în atribuţiile Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd, care examina cererile de import şi de export şi supraveghea activitatea vămilor. Prin decretul din 29 decembrie 1917 (11 ianuarie 1918) al Consiliului Comisarilor Poporului, comerţul exterior a fost pus sub controlul Comisariatului poporului pentru comerţ şi industrie. Dar numai organizarea controlului şi a pazei vămilor nu putea să constituie pentru economia sovietică o pavăză de nădejde împotriva capi-

www.dacoromanica.ro

talului străin. Ulterior, V. I. Lenin a subliniat în mai multe rînduri că clasa muncitoare a Ţării sovietice „nu e cîtuşi de puţin în stare să-şi refacă industria şi să transforme Rusia într-o ţară industrială fără protejarea ei exclusiv prin monopolul comerţului exterior, şi nicidecum prin politica vamală" (Opere, vol. 33, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 452). Încă în decembrie 1917 Lenin a pus problema instituirii monopolului de stat asupra comerţului exterior (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 443). Decretul cu privire la monopolul comerţului exterior a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 22 aprilie 1918 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 158—160). — *193.*

66 În primele luni de existenţă a Puterii sovietice, una dintre principalele surse de alimentare a bugetului o constituiau, în special pe plan local, contribuţiile şi impozitele excepţionale. O dată cu întărirea Puterii sovietice, s-a pus la ordinea zilei problema trecerii la un sistem regulat de impunere, în care locul central urma să revină impozitului progresiv pe venit şi pe avere, care ofereau posibilitatea de a muta asupra păturilor avute ale populaţiei principala povară a impozitelor. La primul congres general al reprezentanţilor secţiilor financiare ale Sovietelor, V. I. Lenin a arătat: „Noi avem multe proiecte în acest domeniu, am curăţat terenul pentru temelia acestui edificiu, dar temelia însăşi n-a fost încă pusă. Acum acest moment se apropie" (volumul de faţă, p. 372). Congresul a adoptat propunerea lui Lenin de a se institui impozitul pe venit şi pe avere şi a ales o comisie specială pentru elaborarea, pe baza tezelor lui Lenin, a legii respective.

La 17 iunie 1918 Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat un „Decret pentru modificarea şi completarea decretului din 24 noiembrie 1917 cu privire la perceperea impozitelor directe", care prevedea un sistem riguros de stabilire a impozitului pe venit şi pe avere (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 441—443). — *194.*

67 „*Decretul cu privire la organizaţiile cooperatiste de consum*", adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 10 aprilie 1918, a fost aprobat în şedinţa C.E.C. din Rusia la 11 aprilie 1918 şi publicat sub semnătura lui V. I. Lenin în ziarele „Pravda" nr. 71 din 13 aprilie şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 75 din 16 aprilie.

Scris de Lenin, proiectul iniţial al acestui decret (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 218—220) a fost apoi în amănunţime elaborat de Comisariatul poporului pentru aprovizionare şi publicat la 19 ianuarie (1 februarie) în nr. 14 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia". Proiectul a întîmpinat o împotrivire înverşunată din partea cooperatorilor burghezi, care insistau asupra principiului independenţei cooperaţiei faţă de organele Puterii sovietice.

www.dacoromanica.ro

Pentru a putea folosi aparatul cooperatist existent în vederea organizării evidenței și a controlului asupra distribuirii produselor, în cursul tratativelor duse cu cooperatorii burghezi (martie — începutul lunii aprilie 1918), Consiliul Comisarilor Poporului a acceptat să facă unele concesii. La 9 și 10 aprilie C.C.P. a discutat proiectul de decret prezentat de cooperatori, căruia Lenin îi adusese o serie de modificări și completări esențiale (punctele 11, 12 și 13 ale decretului au fost în întregime scrise de el). Cu modificările făcute de Lenin, decretul a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului, iar apoi și de C.E.C. al Sovietelor din Rusia. — *196.*

68 Organizarea producției sociale pe baze socialiste necesita elaborarea unor noi regulamente de ordine interioară în întreprinderile naționalizate, a unor noi norme de disciplină în muncă, de atragere la muncă socialmente utilă a tuturor persoanelor apte de muncă. Aceste probleme au căpătat o importanță deosebită în perioada răgazului de pace din primăvara anului 1918.

În colaborare cu organele economice, sindicatele sovietice au început să elaboreze primele regulamente cu privire la disciplina în muncă. Aceste regulamente au fost dezbătute într-o serie de ședințe ale prezidiului Consiliului economic superior, cu participarea reprezentanților organelor centrale ale sindicatelor. La 27 martie, după dezbateri la care a participat și V. I. Lenin, prezidiul Consiliului economic superior a hotărît să însărcineze Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia cu elaborarea unor norme generale cu privire la disciplina în muncă. Cu participarea lui V. I. Lenin, la 1 aprilie prezidiul Consiliului economic superior a examinat rezoluția cu privire la disciplina în muncă, elaborată de Consiliul central al sindicatelor din Rusia, și a recomandat ca pe baza ei să fie întocmit un proiect de decret, ținîndu-se seama de observațiile și propunerile lui Lenin (vezi volumul de față, p. 224—225). După introducerea modificărilor și completărilor necesare, „Hotărîrea cu privire la disciplina în muncă" a fost adoptată la 3 aprilie de Consiliul central al sindicatelor din Rusia și apoi publicată în revista „Narodnoe Hozeaistvo" nr. 2 din aprilie 1918. În această „Hotărîre", Consiliul sindicatelor recomanda ca în toate întreprinderile de stat din țară să fie introduse regulamente de ordine interioară, să fie elaborate norme de producție, introducîndu-se totodată evidența productivității muncii, salarizarea în acord și un sistem de prime pentru depășirea normelor, și să fie aspru sancționați aceia care încalcă disciplina în muncă. Pe baza acestei „Hotărîri" au fost elaborate în întreprinderi regulamente concrete de ordine interioară, care au avut un mare rol în organizarea producției socialiste.

Comitetul central al sindicatului metalurgiștilor a fost unul dintre primii care a trecut la înfăptuirea indicațiilor lui Lenin

www.dacoromanica.ro

cu privire la ridicarea productivității muncii prin introducerea salarizării în acord, cu prime pentru depășirea normelor. Cu prilejul discutării în C.C.S. din Rusia a problemei întăririi disciplinei în muncă, reprezentanții Comitetului central al sindicatului metalurgiștilor au obținut ca în rezoluția prezentată la 1 aprilie spre examinare prezidiului Consiliului economic superior să fie inclusă o teză cu privire la necesitatea introducerii salarizării în acord. Pe baza hotărîrilor adoptate de Consiliul central al sindicatelor din Rusia, în luna aprilie Comitetul central al sindicatului metalurgiștilor a trasat tuturor organizațiilor de jos sarcina de a introduce în industria metalurgică sistemul salarizării în acord, cu prime pentru depășirea normelor. — *200.*

69 După Revoluția din Octombrie, salarizarea în acord a fost aproape pretutindeni înlocuită cu sistemul de salarizare pe unitatea de timp, ceea ce a influențat negativ productivitatea muncii și disciplina în muncă.

Salarizarea în acord, care corespunde în măsura cea mai deplină principiului socialist al repartiției după cantitatea și calitatea muncii, a început să fie aplicată în primele întreprinderi naționalizate. În perioada răgazului de pace, sistemul de salarizare în acord a căpătat o largă răspîndire în industrie. În întreprinderile din Petrograd, de pildă, pînă în iulie 1918 nu mai puțin de 25% dintre muncitori au fost trecuți la salarizarea în acord. Principiul salarizării în acord a fost definitiv statornicit prin Codul sovietic al muncii, publicat în decembrie 1918. — *200.*

70 *Secretul comercial* — dreptul întreprinderilor capitaliste particulare, garantat de legislația burgheză, de a păstra secretul tuturor operațiilor de producție, comerciale și financiare, precum și secretul întregii documentații privind aceste operații.

În lucrarea sa „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei", V. I. Lenin a arătat că secretul comercial constituie în mîna burgheziei „un instrument de tăinuire a escrocheriilor financiare și a nemaipomenitelor profituri ale marelui capital" (Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 184) și a demonstrat necesitatea desființării secretului comercial. În rezoluția sa „Cu privire la situația economică", Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a cerut ca secretul comercial să fie desființat, această măsură fiind necesară pentru transpunerea în viață a controlului muncitoresc (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor și conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.", partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 390). După Revoluția Socialistă din Octombrie, secretul comercial a fost desființat prin hotărîrea cu privire la controlul muncitoresc, adoptată de C.E.C. din Rusia și de C.C.P. la 14 (27) noiembrie 1917. — *201.*

www.dacoromanica.ro

71 Este vorba de „*Decretul pentru centralizarea conducerii căilor ferate, organizarea pazei lor şi ridicarea capacităţii lor de tranzit*", emis de Consiliul Comisarilor Poporului (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 18—20). După ce a examinat la 18 martie 1918 proiectul de decret cu privire la neamestecul diferitelor instituţii în treburile Departamentului căilor ferate, proiect care fusese prezentat de Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie, Consiliul Comisarilor Poporului a însărcinat o comisie specială să refacă decretul pe baza următoarelor principii formulate de V. I. Lenin: „1. Mai multă centralizare. 2. Numirea în fiecare centru local de conducere, la alegerea organizaţiilor feroviare, a unor persoane de răspundere însărcinate cu executarea hotărîrilor. 3. Executarea întocmai a dispoziţiilor acestor persoane. 4. Drepturi dictatoriale pentru detaşamentele de pază însărcinate cu asigurarea ordinii. 5. Măsuri pentru inventarierea imediată a parcului rulant şi evidenţa repartizării lui. 6. Măsuri pentru crearea unui serviciu tehnic. 7. Combustibilul". Proiectul de decret prezentat de comisie a fost examinat în şedinţa din 21 martie a C.C.P., care, după ce i-a adus o serie de modificări esenţiale propuse de Lenin, l-a aprobat. Întrucît decretul a fost întîmpinat cu ostilitate de Comitetul executiv al sindicatului feroviarilor din Rusia (Vikjedor), care se afla sub influenţa menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari de stînga, în şedinţa din 23 martie a C.C.P. Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie a pus problema modificării acestui decret. Reprezentanţii Vikjedor-ului prezenţi la şedinţă s-au dedat la atacuri împotriva decretului, declarînd că el „reduce la zero rolul Vikjedor-ului şi pune în locul acestuia puterea unipersonală a comisarului". Respingînd atacurile adversarilor decretului, Lenin a explicat necesitatea luării unor măsuri cît se poate de energice pentru lichidarea sabotajului şi a dezorganizării la căile ferate şi a propus o serie de modificări care accentuau caracterul categoric al prevederilor decretului. Cu aceste modificări, decretul a fost definitiv aprobat de guvern la 23 martie şi publicat sub semnătura lui Lenin la 26 martie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 57. — *209*.

72 „*Vpered*" — cotidian menşevic; a început să apară în martie 1917, la Moscova, ca organ al organizaţiei din Moscova a menşevicilor, iar apoi ca organ al comitetelor organizaţiei din Moscova şi organizaţiei din Regiunea centrală ale P.M.S.D. (menşevic) din Rusia. De la 2 aprilie 1918 ziarul a devenit şi organ de presă al Comitetului Central al menşevicilor; în redacţia acestui ziar au intrat: L. Martov, F. I. Dan şi A. S. Martînov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost de două ori suspendat pentru activitate contrarevoluţionară; la 10 mai 1918, printr-o hotărîre a Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia, ziarul a fost interzis, iar conducătorii

www.dacoromanica.ro

lui deferiţi justiţiei. La 14 mai 1918 ziarul şi-a reluat apariţia sub denumirea de „Vsegda Vpered!" (a apărut un singur număr); a mai apărut şi în ianuarie 1918. În februarie 1919, printr-o hotărîre C.E.C. a Sovietelor din Rusia, a fost definitiv interzis pentru orientarea sa contrarevoluţionară (vezi în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV, p. 57—58, proiectul de hotărîre scris de Lenin). — *212.*

73 „*Naş Vek*" — una dintre denumirile ziarului „Reci", organ central al partidului contrarevoluţionar al cadeţilor; după ce a fost interzis prin hotărîrea din 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd, a continuat să apară pînă în august 1918 sub următoarele denumiri: „Naşa Reci", „Svobodnaia Reci", „Vek", „Novaia Reci", „Naş Vek". — *212.*

74 V. I. Lenin se referă la lucrarea lui F. Engels „Anti-Dühring"; citatul e luat de acolo (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 280). — *216.*

75 Despre atitudinea lui I. S. Turgheniev faţă de N. A. Dobroliubov şi N. G. Cernîşevski ne vorbeşte Cernîşevski însuşi, reproducînd conţinutul unei convorbiri pe care a avut-o cu Turgheniev la începutul deceniului al 7-lea al secolului trecut (vezi articolul „În semn de recunoştinţă", în N. G. Cernîşevski. Opere complete, vol. X, Moscova, 1951, p. 122—123). — *217.*

76 Acest proiect de hotărîre a fost prezentat de V. I. Lenin în şedinţa din 26 martie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, în care a fost ascultat raportul lui A. G. Şleapnikov cu privire la Congresul general al lucrătorilor din întreprinderile de navigaţie din Rusia, ţinut între 14 şi 26 februarie la Moscova, şi a fost examinat proiectul de „Decret cu privire la organizarea conducerii întreprinderilor de navigaţie pe Volga", prezentat de I. Larin. Hotărîrea propusă de Lenin a fost adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului.

Congresul de la Nijni Novgorod al funcţionarilor şi muncitorilor din întreprinderile de navigaţie, despre care se vorbeşte în această hotărîre, a avut loc între 25 martie şi 10 aprilie 1918. — *221.*

77 *Kavomar* — Administraţia sistemului Caspica-Volga-Mariinski; a fost creată prin „Decretul cu privire la organizarea conducerii întreprinderilor de navigaţie pe Volga", dîndu-se în atribuţia ei administrarea flotei naţionalizate şi dirijarea întregului trafic de mărfuri şi de călători de pe reţeaua de căi de navigaţie: Marea Caspică, Volga cu afluenţii ei şi sistemul Mariinski. Prin hotărîrea C.C.P. din 18 mai 1918 cu privire la reorganizarea sistemului de conducere a transportului pe apă, Kavomar a fost desfiinţat, funcţiile lui fiind trecute asupra Direcţiei generale a transportului pe apă (Glavvod). — *221.*

www.dacoromanica.ro

78 *Prin „Decretul pentru naţionalizarea flotei comerciale"*, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 23 ianuarie (5 februarie) 1918, au fost declarate „proprietate indivizibilă a Republicii sovietice întreprinderile de navigaţie aparţinînd societăţilor pe acţiuni de orice fel, caselor de comerţ şi marilor firme individuale posesoare de nave maritime şi fluviale de toate tipurile, destinate transportului de mărfuri şi de călători, împreună cu toate bunurile lor mobile şi imobile, cu tot activul şi pasivul lor". Decretul a fost publicat la 26 ianuarie (8 februarie) 1918 în „Gazeta Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva" nr. 18 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 1, Moscova, 1917, p. 391—397). — *221.*

79 În forma sa iniţială, proiectul de decret cu privire la tribunalele revoluţionare a fost prezentat spre aprobare Consiliului Comisarilor Poporului la 30 martie 1918 de către Comisariatul poporului pentru justiţie. Examinînd proiectul, Consiliul Comisarilor Poporului a dispus ca acesta să fie refăcut în spiritul hotărîrii propuse de V. I. Lenin (documentul 2). După ce a fost refăcut pe baza indicaţiilor date de Lenin, decretul a fost aprobat în şedinţa C.C.P. din 4 mai 1918 şi publicat la 17 mai în nr. 97 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 231—234). — *222.*

80 *Tribunalul revoluţionar pentru judecarea infracţiunilor de presă* a fost creat printr-o hotărîre din 18 (31) decembrie 1917 a Comisariatului poporului pentru justiţie, în vederea instituirii unui control sistematic asupra presei burgheze. Deoarece marile ziare burgheze, interzise prin „Decretul cu privire la presă" din 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, eludînd prevederile lui, au continuat să apară sub alte denumiri şi şi-au intensificat campania de calomnii împotriva Puterii sovietice, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat la 28 ianuarie (10 februarie) 1918 un nou decret cu privire la tribunalele revoluţionare pentru judecarea infracţiunilor de presă. Decretul califica drept infracţiune publicarea de informaţii false, calomnioase, despre viaţa socială, precum şi „încălcarea actelor normative cu privire la presă emise de Puterea sovietică". Tribunalele pentru judecarea infracţiunilor de presă aveau dreptul să condamne pe cei vinovaţi la pierderea tuturor drepturilor politice sau numai a unora dintre ele, să le interzică şederea în capitale, în anumite regiuni sau chiar să-i expulzeze din Republica rusă.

În mai 1918, tribunalele pentru judecarea infracţiunilor de presă au fost desfiinţate, iar atribuţiile lor au fost trecute asupra tribunalelor revoluţionare. — *222.*

81 La mitingul de la manejul Alekseevski din Moscova au luat parte 8 000 de oameni, care se întruniseră pentru a protesta

www.dacoromanica.ro

împotriva masacrării participanţilor la mitingul muncitoresc care a avut loc la Tiflis în ziua de 23 februarie 1918, ziua convocării seimului Transcaucaziei; masacrul fusese ordonat de guvernul menşevic al Gruziei. După cuvîntările rostite de V. I. Lenin, N. V. Krîlenko, N. I. Podvoiski şi de alţi vorbitori, a fost adoptată în unanimitate o moţiune în care se spunea: „Noi, muncitorii,... înfierăm cu dispreţ tactica trădătoare, criminală a menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari de dreapta, care se răfuiesc în mod bestial cu muncitorii şi ţăranii din Caucaz şi împreună cu burghezia salută invazia cotropitorilor străini. Declarăm că clasa muncitoare nu are nimic comun cu aceşti trădători şi că la orice încercare de a smulge puterea din mîinile muncitorilor şi ţăranilor va răspunde cu reprimarea *necruţătoare* a contrarevoluţionarilor capitalişti şi a agenţilor lor" („Pravda" nr. 67 din 9 aprilie 1918).

Cuvîntarea lui Lenin nu a apărut în ziarele centrale. În numărul 67 din 9 aprilie 1918 al „Pravdei" a fost publicată o scurtă informaţie, în care se spunea: „Tov. Lenin a rostit o amplă şi emoţionantă cuvîntare. Vorbitorul a fost întîmpinat cu ovaţii furtunoase". — *226.*

82 Este vorba de faptul că Japonia imperialistă începuse ocuparea Extremului Orient. La 30 decembrie 1917 (12 ianuarie 1918), în portul Vladivostok au intrat, fără să fi prevenit organele locale ale Puterii sovietice, un vas de război japonez şi unul comercial. În aceeaşi zi, consulul general al Japoniei la Vladivostok a adresat autorităţilor oraşului o notă în care, în numele guvernului japonez, făcea cunoscut că în port au fost trimise nave de război japoneze, chipurile, „în scopul de a ocroti vieţile şi avutul cetăţenilor japonezi".

La 29 martie 1918, duma orăşenească esero-menşevică, dînd apă la moară clicii militariste japoneze, a declarat că nu poate asigura ordinea în Vladivostok. La 4 aprilie a fost săvîrşit în oraş, în scopuri vădit provocatoare, un asasinat căruia i-au căzut victimă doi japonezi. Profitînd de aceste împrejurări, la 5 aprilie Japonia a efectuat — cu concursul albgardiştilor ruşi — prima debarcare de trupe şi a ocupat Vladivostokul. Cu ocuparea acestui oraş a început intervenţia ţărilor Antantei în Extremul Orient.

Informat asupra invaziei trupelor japoneze, V. I. Lenin a trimis Sovietului din Vladivostok directive concrete pentru organizarea luptei împotriva ocupanţilor (vezi volumul de faţă, p. 228). — *227.*

83 S. G. Şaumian, comisarul extraordinar provizoriu al Caucazului şi preşedintele Sovietului din Baku, a fost supus unei crîncene prigoane din partea guvernului menşevic contrarevoluţionar al Transcaucaziei. În februarie 1918 s-a aflat că menşevicii pun la cale asasinarea lui Şaumian. La aceasta se referă V. I. Lenin atunci cînd spune că ei au înălţat o spînzu-

www.dacoromanica.ro

rătoare pentru tov. Şaumian. Acest plan criminal nu a fost realizat numai pentru că guvernul din Transcaucazia nu a reuşit să-l aresteze atunci pe Şaumian. — *227.*

84 Imediat după debarcarea japonezilor la Vladivostok, plenara Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Siberia (Ţentrosibir) a adoptat o rezoluţie de protest împotriva acţiunilor agresive ale guvernului japonez, instituind totodată starea de război în întreaga Siberie şi dispunînd ca toate Sovietele locale să treacă imediat la organizarea în ritm intens a unei Armate Roşii. La 5 aprilie, V. I. Lenin a trimis Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Siberia o telegramă în care, aprobînd hotărîrea luată, sublinia în mod special „că în momentul de faţă nu trebuie să se dea crezare asigurărilor, de ori unde ar veni ele, şi că singura garanţie serioasă o constituie temeinice pregătiri militare din partea noastră" („Culegeri din Lenin", vol. XXXIV, p. 22). Deoarece însă pe alocuri se mai nutrea speranţa într-o aplanare paşnică a conflictului cu ajutorul unei comisii din partea ţărilor Antantei, Lenin a trimis telegrama de faţă. — *228.*

85 Documentul de faţă a fost scris de V. I. Lenin sub textul de mai jos al „Tezelor cu privire la politica bancară", prezentate de Comisariatul poporului pentru finanţe: „1. Nu monopolizarea, ci naţionalizarea aparatului bancar. Continuarea, extinderea, adîncirea naţionalizării industriei şi a schimbului, în condiţiile pregătirii organizatorice a aparatului necesar. 2. În principiu, continuarea reglementării eliberării de sume de bani pentru nevoi de consum. 3. Libertatea circulaţiei cecurilor, cu instituirea (cuvîntul „instituirea" a fost înlocuit de Lenin cu cuvîntul „menţinerea". — *Nota red.)* dreptului de control asupra circulaţiei cecurilor emise de întreprinderile particulare. 4. Introducerea obligativităţii conturilor curente după o prealabilă şi rapidă pregătire a aparatului tehnic necesar în acest scop. 5. Naţionalizarea comerţului exterior şi protecţionismul".

Titlul „Principiile fundamentale ale politicii economice şi în special ale politicii bancare" a fost scris de Lenin deasupra textului prezentat de Comisariatul finanţelor. — *229.*

86 Necesitatea combaterii acestei atitudini era determinată de faptul că, după naţionalizare, colectivele unor întreprinderi şi unele sindicate înclinau să considere întreprinderile şi ramurile economice naţionalizate ca un bun al colectivului sau sindicatului respectiv. V. I. Lenin s-a ridicat cu hotărîre împotriva acestor tendinţe anarho-sindicaliste. În şedinţa din 4 martie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, la care s-a analizat situaţia transportului fluvial pe Volga, Lenin a luat atitudine împotriva propunerii ca navele naţionalizate să fie trecute în proprietatea sindicatelor respective, subliniind că asemenea tendinţe şi încercări nu au nimic comun cu socialismul.

www.dacoromanica.ro

„Sarcina socialismului — spunea el — constă în trecerea tuturor mijloacelor de producţie în proprietatea întregului popor, şi nu înseamnă nicidecum că vasele trebuie să treacă în proprietatea muncitorilor care le deservesc, băncile în proprietatea funcţionarilor bancari" (Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 425). — *230.*

87 *„Tezele cu privire la politica bancară"* au fost întocmite de V. I. Lenin la una din consfătuirile care au avut loc în martie—aprilie 1918 cu cadre de conducere de la Comisariatul poporului pentru finanţe şi de la Banca de Stat. — *231.*

88 La 14 (27) decembrie 1917, Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia a aprobat decretele: „Cu privire la naţionalizarea băncilor" şi „Cu privire la verificarea seifurilor la bănci" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 1, Moscova, 1957, p. 225—231). — *231.*

89 *Şedinţa comună a reprezentanţilor Consiliului central al sindicatelor din Rusia, ai Comitetului central al sindicatului metalurgiştilor şi ai Consiliului economic superior* a fost consacrată examinării proiectului de creare a trustului „Societatea naţională", prezentat de un grup de capitalişti în frunte cu A. P. Meşcerski, administrator-delegat al uniunii industriale „Sormovo-Kolomna". Proiectul prevedea ca întreprinderile constructoare de locomotive, vagoane, nave, şine de cale ferată şi utilaj greu, precum şi o mare parte din minele de cărbuni ale bazinului Donеţului şi din întreprinderile metalurgice ale Uralului şi Sudului să fie grupate în cadrul unui singur trust; în afară de aceasta, se prevedea ca statul să pună la dispoziţia trustului vaste terenuri pentru organizarea unei producţii agricole proprii. Trustul urma să aibă un capital social de un miliard şi jumătate de ruble şi să grupeze în întreprinderile sale un număr de trei sute de mii de muncitori. Prezentînd proiectul, oamenii de afaceri burghezi încercau să sustragă de la naţionalizare principala ramură a industriei. Proiectul rezerva Statului sovietic un rol secundar: din capitalul social iniţial, numai 33% urmau să fie ale statului, iar restul — capital privat; partea statului urma să fie vărsată în numerar, ceea ce însemna de fapt că finanţarea trustului cădea în sarcina statului.

Tratativele în jurul creării trustului au durat din noiembrie 1917 pînă în aprilie 1918. Guvernul sovietic a respins proiectul prezentat de monopolişti, care, în fond, nu urmăreau altceva decît să-şi păstreze proprietatea capitalistă. În acelaşi timp, el s-a declarat dispus să atragă pe specialiştii burghezi în munca organelor economice. Deoarece conducerea Uzinelor „Sormovo-Kolomna", în frunte cu Meşcerski, a organizat sabotajul în uzine şi a încercat să le închidă, muncitorii au cerut energic trimiterea „întregii companii în faţa justiţiei" şi naţionalizarea

www.dacoromanica.ro

uzinelor, prezentînd totodată planuri proprii pentru unificarea întreprinderilor naţionalizate. La 14 aprilie 1918, Prezidiul C.E.S. a hotărît să sisteze tratativele cu Meşcerski ; la 18 aprilie, Consiliul Comisarilor Poporului a respins proiectul lui Meşcerski şi a hotărît să se treacă la naţionalizarea uzinelor. Pentru naţionalizare s-a pronunţat şi Conferinţa reprezentanţilor întreprinderilor constructoare de maşini, care a avut loc între 12 şi 18 mai 1918 (vezi volumul de faţă, p. 368—369). — *234.*

90 *Primul Congres al Sovietelor din Republica Sovietică de la Don,* care s-a declarat organ suprem al Puterii sovietice pe Don, a avut loc între 9 şi 12 aprilie 1918. Au participat 750 de delegaţi. V. I. Lenin a fost ales preşedinte de onoare al congresului. Rezoluţia la care se referă Lenin a fost adoptată la 12 aprilie cu o majoritate covîrşitoare de voturi ; rezoluţia prezentată de menşevici a întrunit numai două voturi. Aprobînd politica de pace a guvernului sovietic, congresul a subliniat în această rezoluţie că Republica de la Don este o parte integrantă a R.S.F.S.R. şi că sarcina principală este lupta pentru refacerea economiei naţionale, pentru crearea Armatei Sovietice. Congresul a proclamat hotărîrea căzăcimii muncitoare de a se ridica în apărarea Puterii sovietice. — *235.*

91 Proiectul de decret cu privire la înregistrarea acţiunilor elaborat de A. E. Akselrod, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe, a fost trimis de V. I. Lenin locţiitorilor comisarului poporului pentru finanţe, D. P. Bogolepov şi I. E. Gukovski, împreună cu un bileţel în care le scria : „Vă trimit proiectul de lege cu privire la înregistrarea acţiunilor. *Obligatoriu* şi *urgent* 1) discutaţi-l, 2) formulaţi amendamentele *voastre,* 3) consultaţi *imediat* specialiştii pe care îi cunoaşteţi (cereţi-le să-şi dea avizul ; e de preferat să-l dea în scris) ; dacă sînt profesori universitari, le puteţi *comanda* un asemenea aviz..." („Culegeri din Lenin", vol. XXI, p. 170—171). La 17 aprilie 1918, fără a intra în dezbaterea proiectului, Consiliul Comisarilor Poporului a însărcinat Comisariatul poporului pentru afacerile externe şi Comisariatul poporului pentru justiţie să-l examineze împreună cu specialişti în materie şi să-şi dea avizul pînă la şedinţa următoare. Documentul de faţă a fost inclus în „Decretul cu privire la înregistrarea acţiunilor, obligaţiilor şi a altor titluri purtătoare de dobîndă", al cărui proiect a fost redactat şi completat de Lenin, care i-a dat şi titlul, şi, după discuţii, a fost aprobat în şedinţa din 18 aprilie a Consiliului Comisarilor Poporului şi publicat în nr. 78 din 20 aprilie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" (Vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 130—138). — *236.*

92 Problema alocării de fonduri pentru acordare de avansuri cultivatorilor de sfeclă de zahăr a fost ridicată de Direcţia ge-

www.dacoromanica.ro

nerală a zahărului ; această cerere a fost susţinută de congresul lucrătorilor din industria zahărului, la care au participat şi reprezentanţi ai comitetelor agrare. Examinînd la 17 aprilie 1918 cererea Consiliului economic superior de a se aloca Direcţiei generale a zahărului un fond de 20 milioane de ruble, Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat proiectul de hotărîre prezentat de V. I. Lenin. — *237*.

93 Această cuvîntare a fost rostită de V. I. Lenin în timpul dezbaterilor pe marginea raportului cu privire la situaţia financiară a ţării şi la politica financiară a Puterii sovietice, prezentat de I. E. Gukovski în şedinţa din 15 aprilie a C.E.C. al Sovietelor din Rusia. Raportul fundamenta necesitatea desfiinţării contribuţiilor (care împiedicau introducerea planificării în finanţele publice) şi a trecerii la un sistem de impunere regulată, recomanda sporirea impozitelor existente şi instituirea unor noi impozite directe şi indirecte, reorganizarea radicală a aparatului instituţiilor de credit, reducerea cheltuielilor administrative etc.

Propunerile lui Gukovski au fost vehement criticate de „comuniştii de stînga", pentru care ele nu erau decît dovada unei cotituri spre dreapta în politica economică şi financiară a Puterii sovietice, a unei renunţări la linia de pînă atunci a partidului. — *238*.

94 „*Schiţa unui plan de lucrări tehnice-ştiinţifice*" reflectă o etapă importantă în acţiunea de atragere a forţelor ştiinţifice din Rusia la elaborarea problemelor economiei naţionale.

Discuţiile cu Academia de Ştiinţe au fost începute din iniţiativa lui V. I. Lenin şi a guvernului sovietic în ianuarie 1918. Lenin îndruma activitatea Comisariatului poporului pentru învăţămînt, care ducea nemijlocit aceste discuţii. La sfîrşitul lunii martie, Academia de Ştiinţe a comunicat guvernului sovietic că acceptă propunerea lui de a lucra în domeniul studierii resurselor naturale ale ţării. Ca urmare, în şedinţa din 12 aprilie a Consiliului Comisarilor Poporului, ţinută sub preşedinţia lui Lenin, a fost adoptată o hotărîre care trasa Academiei de Ştiinţe „sarcina imediată de a rezolva sistematic problema unei juste repartizări a industriei în ţară şi a folosirii cît mai raţionale a forţelor ei economice" şi declara necesară finanţarea lucrărilor Academiei în acest domeniu. Primind un sprijin financiar substanţial din partea guvernului, Comisia Academiei de Ştiinţe pentru studierea forţelor de producţie naturale ale Rusiei şi-a început lucrările.

În „Schiţa unui plan de lucrări tehnice-ştiinţifice", Lenin a trasat un vast program de activitate pentru Academia de Ştiinţe, pentru toate forţele tehnice-ştiinţifice din Rusia. Ulterior, indicaţiile lui Lenin au fost concretizate într-o serie de documente ale C.E.S., în special în programul aproximativ de lucrări ale comisiilor de specialişti de pe lîngă Academia de Ştiinţe, în-

www.dacoromanica.ro

tocmit la 25 aprilie de secţia C.E.S. pentru organizarea producţiei. Călăuzindu-se după indicaţiile lui Lenin, departamentele economice sovietice, Academia de Ştiinţe, precum şi o serie de institute şi asociaţii de cercetări ştiinţifice au desfăşurat lucrări pentru cercetarea bogăţiilor naturale, a surselor de energie, precum şi pentru studierea problemelor legate de electrificarea economiei ţării. Încă în primele luni de existenţă a Puterii sovietice au fost organizate la Petrograd şi la Moscova comitete şi birouri pentru electrificarea principalelor regiuni industriale. În toamna anului 1918, la indicaţia lui Lenin, a fost creat un Consiliu electrotehnic central, a cărui principală sarcină era „rezolvarea cît mai judicioasă şi mai rapidă a problemelor tehnice şi de deviz ce se pun în domeniul construcţiei de noi centrale electrice". În 1918 au fost începute în domeniul electrificării lucrări de proporţii destul de mari pentru acea vreme. — *240.*

95 V. I. Lenin se referă la materialele Comisiei pentru studierea forţelor de producţie naturale ale Rusiei, creată de Academia de Ştiinţe în 1915. La indicaţia lui Lenin, activitatea editorială a comisiei a fost considerabil lărgită: a început să apară seria de lucrări intitulată „Bogăţiile Rusiei" şi o culegere în mai multe volume intitulată „Forţele de producţie naturale ale Rusiei". În primii trei ani de existenţă a Puterii sovietice (1918—1920), comisia a publicat de patru ori mai multe lucrări decît în cei trei ani de activitate dinainte de revoluţie. — *240.*

96 În aprilie 1918 apăruse în ziare ştirea că generalul Kornilov a fost ucis de propriii lui soldaţi. Ulterior s-a aflat că el a fost ucis de explozia unui proiectil de artilerie la 13 aprilie 1918, în timpul unei lupte cu unităţi ale Armatei Roşii în apropiere de Ekaterinodar (astăzi Krasnodar). — *245.*

97 În primii ani de existenţă a Puterii sovietice, în Rusia mai bîntuia şomajul, în mare măsură moştenit de la vechiul regim. Demobilizarea armatei, reducerea (sau sistarea completă) a comenzilor pentru armată într-o serie întreagă de ramuri industriale — legată de faptul că, în perioada primului răgaz de pace, a fost începută reorganizarea industriei în vederea trecerii la producţia de pace — apoi închiderea multor întreprinderi din lipsă de materie primă şi de combustibil, evacuarea în masă a populaţiei muncitoreşti din regiunile ocupate de trupele germane şi de alte trupe duşmane, — toate acestea au dus la o creştere a şomajului în 1918. Numărul total al şomerilor înregistraţi la bursele de muncă se ridica în 1918 la aproape 800 000. Cu toată lipsa de mijloace, Puterea sovietică a dat un mare ajutor şomerilor; au fost întocmite planuri de lucrări publice şi alocate fondurile necesare pentru înfăptuirea lor.

www.dacoromanica.ro

Industrializarea socialistă a țării și colectivizarea agriculturii au dus, încă în perioada primului plan cincinal, la lichidarea totală și definitivă a șomajului în U.R.S.S. — *247.*

98 Proiectul de decret a figurat pe ordinea de zi a ședinței din 22 aprilie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, dar examinarea lui a fost amînată pentru ședința următoare. După ce a studiat proiectul, V. I. Lenin l-a completat cu alineatul ce se publică în volumul de față. La 23 aprilie, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat decretul în ansamblu, cu completarea făcută de Lenin, iar a doua zi l-a aprobat definitiv, cu unele modificări și completări (a fost adăugat un articol nou). De aceea, completarea făcută de Lenin la textul publicat în nr. 84 din 27 aprilie 1918 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" se referă la punctul 7 al „Decretului cu privire la aprovizionarea agriculturii cu unelte de producție și cu produse metalice" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 169—172). — *250.*

99 La ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. al Sovietelor din Rusia a fost invitat activul muncitoresc din Moscova, precum și numeroși activiști de partid și de stat.

Despre cuvîntarea rostită de V. I. Lenin la această ședință, N. K. Krupskaia scria: „Pentru ca activul muncitoresc din Moscova să asculte raportul lui Ilici despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice, ședința s-a ținut la Muzeul politehnic. Ilici a fost primit cu ovații furtunoase și ascultat cu o atenție încordată; se vedea cît de preocupat era publicul de această problemă. Ilici a vorbit atunci cu o deosebită pasiune" („Amintiri despre V. I. Lenin", vol. 2, București, Editura politică, 1958, p. 248). — *251.*

100 Este vorba despre Congresul al II-lea al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga, care a avut loc între 17 și 25 aprilie 1918 la Moscova. În cursul dezbaterilor desfășurate în problema sarcinilor imediate ale acestui partid s-au conturat la congres două curente. O parte dintre delegați, în frunte cu B. D. Kamkov, aprobau atitudinea adoptată de Comitetul Central al partidului lor împotriva încheierii păcii de la Brest și considerau just refuzul socialiștilor-revoluționari de stînga de a participa la activitatea organelor centrale ale Puterii sovietice, după ce tratatul de pace de la Brest a fost ratificat de cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia. Ceilalți delegați, în frunte cu M. A. Spiridonova, criticau C.C., învinuindu-l de „ultrastîngism", și insistau ca socialiștii-revoluționari de stînga să intre în guvern, pentru a-și putea promova programul agrar. După dezbateri furtunoase, congresul a adoptat o hotărîre de compromis: aprobînd poziția C.C. al partidului lor în problema păcii de la Brest și ieșirea socialiștilor-revoluționari din Consiliul Comisarilor Po-

www.dacoromanica.ro

porului, congresul s-a pronunţat în acelaşi timp pentru participarea la activitatea organelor centrale şi locale ale puterii, cu scopul „de a îndrepta linia generală a politicii sovietice" — *255*.

101 „*Znamea Truda*" — cotidian; organ de presă al Comitetului din Petrograd al partidului socialiştilor-revoluţionari; a început să apară la 23 august (5 septembrie) 1917. De la nr. 59 din 1 (14) noiembrie 1917 a devenit organul de presă al Comitetului din Petrograd al partidului socialiştilor-revoluţionari şi al fracţiunii socialiştilor-revoluţionari de stînga din C.E.C. ales la cel de-al doilea Congres general al Sovietelor din Rusia. După primul congres general al partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga, începînd cu nr. 105 din 28 decembrie 1917 (10 ianuarie 1918), ziarul a devenit organul central al partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga. A fost interzis în iulie 1918, în timpul rebeliunii socialiştilor-revoluţionari de stînga. — *258*.

102 Este vorba de revista săptămînală „*Kommunist*" — organ fracţionist al grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga"; a apărut la Moscova cu începere de la 20 aprilie 1918, ca organ al Biroului regional Moscova al P.C. (b) din Rusia; în cadrul acestui birou aveau pe atunci o influenţă precumpănitoare „comuniştii de stînga". Ultimul număr, al patrulea, al acestei reviste a apărut în iunie 1918 ca publicaţie a grupului „comuniştilor de stînga", deoarece, după conferinţa regională din mai, care adoptase „Tezele despre situaţia politică actuală", elaborate de V. I. Lenin (vezi volumul de faţă, p. 339—344), Biroul regional Moscova a încetat s-o considere drept organ al său. — *258*.

103 Este vorba de punctul al treilea al tezelor adoptate, la propunerea lui I. A. Isuv, de plenara Comitetului regional Moscova al social-democraţilor menşevici (plenara a avut loc în aprilie 1918). Comparînd această teză, care reprezenta o „mostră de *limbaj provocator al burgheziei*", cu tezele economice formulate de „comuniştii de stînga", în articolul său „Despre «stîngismul» pueril şi despre spiritul mic-burghez", V. I. Lenin a scos la iveală asemănarea dintre ele şi a arătat că poziţia pe care s-au situat „comuniştii de stînga" înseamnă „o renegare completă a comunismului în fapt, o trecere totală de partea micii burghezii" (volumul de faţă, p. 325). — *258*.

104 „*Tezele cu privire la momentul actual*", prezentate de „comuniştii de stînga", au fost discutate în şedinţa comună din 4 aprilie 1918 a membrilor C.C. al partidului şi a grupului „comuniştilor de stînga". În articolul său „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul mic-burghez" (vezi volumul de faţă, p. 297—331), V. I. Lenin a supus aceste teze unei amănunţite analize critice. — *261*.

www.dacoromanica.ro

105 Este vorba de votul în problema ratificării tratatului de pace la Congresul al VII-lea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. Denaturînd faptele, „comuniştii de stînga" indicau numărul voturilor date pentru încheierea păcii după rezultatele votării preliminare a celor două rezoluţii — rezoluţia prezentată de V. I. Lenin şi cea prezentată de „comuniştii de stînga" (prima a întrunit 28 de voturi, iar cea de-a doua numai 9 şi a fost din capul locului respinsă), iar numărul voturilor date împotriva încheierii tratatului de pace — după rezultatele votului definitiv dat exclusiv asupra rezoluţiei lui Lenin (30 de voturi pentru, 12 contra, 4 abţineri). — *261.*

106 *Cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina* a avut loc la Ekaterinoslav (azi Dnepropetrovsk) între 17 şi 19 martie 1918. La congres au participat 964 de delegaţi, din care : 428 bolşevici, 414 socialişti-revoluţionari de stînga, 82 fără de partid, 40 diverşi. Bolşevicii au trebuit să ducă o luptă îndîrjită nu numai împotriva socialiştilor-revoluţionari de stînga şi a naţionaliştilor burghezi, ci şi împotriva „comuniştilor de stînga", care au încercat să folosească acest congres pentru a-şi promova linia lor aventuristă, prezentînd o propunere scizionistă în care se cerea congresului să condamne încheierea păcii de la Brest. Dar fracţiunea bolşevică, în frunte cu I. B. Gamarnik, A. V. Ivanov, F. A. Sergheev (Artem) şi N. A. Skrîpnik, a apărat cu fermitate poziţia leninistă în problema păcii. Bolşevicii au obţinut la congres aprobarea hotărîrii celui de-al IV-lea Congres general al Sovietelor din Rusia cu privire la ratificarea tratatului de pace cu Germania.

În rezoluţia „Cu privire la momentul politic", congresul, exprimînd voinţa poporului ucrainean, a declarat că masele muncitoare din Ucraina, împreună cu muncitorii şi ţăranii din Rusia şi din celelalte republici, vor lupta cu hotărîre pentru Puterea sovietică. Avînd în vedere situaţia creată după pacea de la Brest, congresul a declarat Ucraina republică sovietică independentă şi a chemat pe oamenii muncii din Ucraina să ducă un război necruţător împotriva ocupanţilor austro-germani şi a Radei centrale. În acelaşi timp, congresul a subliniat că silnicul tratat de pace impus Rusiei Sovietice de Germania imperialistă rupe numai formal legătura federativă dintre Ucraina şi Rusia şi că, în fond, relaţiile ei cu R.S.F.S.R. rămîn neschimbate. — *261.*

107 În articolul „Despre «stîngismul» copilăros şi despre spiritul mic-burghez", V. I. Lenin a criticat din nou această teză (vezi volumul de faţă, p. 324—328). — *269.*

108 V. I. Lenin se referă la uniunile capitaliste de stat din industria zahărului, a pielăriei şi din industria textilă. La începutul anului 1918, sindicatul muncitorilor pielari încheiase cu

www.dacoromanica.ro

Asociaţia generală a fabricanţilor de pielărie o înţelegere care prevedea că fabricile de pielărie vor lucra pe bază de comenzi şi cu subvenţii din partea statului, iar întreaga lor producţie va fi pusă la dispoziţia acestuia din urmă. În forul conducător al industriei pielăriei — Direcţia generală a industriei pielăriei — două treimi din locuri reveneau muncitorilor, iar o treime întreprinzătorilor particulari şi reprezentanţilor intelectualităţii tehnice burgheze. Înţelegeri similare au fost încheiate în industria textilă, în industria zahărului şi în alte cîteva ramuri ale industriei uşoare şi alimentare. Statul îşi păstra dreptul de a confisca întreprinderile grupate în cadrul uniunilor capitaliste de stat.

Lenin a apreciat pozitiv „încercările proletariatului de a încheia acorduri cu asociaţiile fabricanţilor" în condiţiile dictaturii proletariatului, arătînd că astfel de acorduri pot „asigura muncitorilor conducerea unor întregi ramuri ale industriei" (Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 286). — *271.*

109 *„Levîi Kommunist"* — denumire ironică dată de V. I. Lenin revistei „Kommunist", organul grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga". — *273.*

110 V. I. Lenin se referă la emisiunea de bani şi hîrtii de valoare la care s-a văzut nevoit să recurgă guvernul sovietic din cauză că nu obţinea suficiente fonduri din sursele normale de venituri ale statului (acumulările din industrie şi transporturi, impozitele etc.). Cu toate că în prima perioadă de existenţă a Puterii sovietice emisiunea de bani a fost una dintre principalele surse de finanţare a economiei naţionale, a Armatei Roşii şi a acţiunilor social-culturale, Lenin a subliniat că „sporirea emisiunii de bani-hîrtie" „poate fi justificată doar ca o măsură provizorie" (volumul de faţă, p. 372). În urma măsurilor luate de partid şi de guvern în vederea îmbunătăţirii situaţiei financiare, la mijlocul anului 1918 emisiunea de bani a fost simţitor redusă. — *276.*

111 Este vorba de lucrarea lui V. I. Lenin „Statul şi revoluţia" (vezi Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120), al cărei conţinut a fost analizat într-o recenzie publicată la 20 aprilie 1918 în nr. 1 al revistei „Kommunist", organ al „comuniştilor de stînga". — *276.*

112 *„Grupul de stînga de la Zimmerwald"* — stînga zimmerwaldiană —, grupul internaţionaliştilor de stînga, creat din iniţiativa lui V. I. Lenin la Conferinţa socialistă internaţională care a avut loc la Zimmerwald în septembrie 1915. — *282.*

113 Luînd cuvîntul pe marginea raportului prezentat de V. I. Lenin la şedinţa C.E.C. din Rusia, anarhistul A. I. Ghe a declarat că „speranţa într-un ajutor din partea proletariatului german

www.dacoromanica.ro

este o utopie", întrucît acesta, ca şi întregul proletariat vest-european, „este infectat, hipnotizat de educaţia social-democrată ortodoxă, care-l perverteşte". — *282.*

114 Despre posibilitatea trecerii paşnice la socialism — în anumite condiţii — a vorbit K. Marx în cuvîntarea sa la mitingul din 8 septembrie 1872 de la Amsterdam (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 164). Marx considera că una dintre căile concrete ale unei asemenea treceri este răscumpărarea mijloacelor de producţie de la capitalişti. „Nu considerăm — scria Engels — că o despăgubire ar fi în orice împrejurări inadmisibilă. Marx şi-a exprimat — şi încă de cîte ori! — faţă de mine părerea că prin răscumpărare am scăpa cel mai ieftin de toată banda". (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 499). — *286.*

115 Cele *„Şase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice"* au fost scrise de V. I. Lenin din însărcinarea C.E.C. din Rusia, după ce în şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia a fost discutat raportul său cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice. Cu mici modificări, tezele lui Lenin au fost în unanimitate adoptate de Comitetul Central al partidului în ziua de 3 mai, iar la 4 mai Prezidiul C.E.C. din Rusia le-a trimis Sovietelor locale, arătînd în scrisoarea sa circulară că aceste teze „trebuie să stea la baza activităţii tuturor Sovietelor". — *291.*

116 Proiectul de decret a fost dezbătut în şedinţa din 25 aprilie 1918 a Comisiei de pe lîngă C.C.P.; Comisariatului poporului pentru agricultură i se ceruse „să prezinte, în cîteva exemplare şi cu semnăturile respective, un proiect de decret cu avizul Comisariatului aprovizionării". Decretul a fost adoptat de Comisia de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului la 2 mai 1918 şi în aceeaşi zi a fost aprobat de C.C.P., cu completarea făcută de Lenin; la 10 mai a fost publicat în nr. 91 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 212—216). — *295.*

117 Această scrisoare a fost scrisă în legătură cu faptul că Tribunalul revoluţionar din Moscova, judecînd la 2 mai 1918 procesul celor patru colaboratori ai Colegiului de anchetă din Moscova care erau învinuiţi de luare de mită şi de şantaj, a aplicat inculpaţilor pedepse prea blînde. În prealabil, Lenin a trimis această scrisoare lui N. V. Krîlenko, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru justiţie, cu rugămintea de a indica Comitetului Central al partidului numele celor condamnaţi şi ale judecătorilor. Primind răspunsul, care fusese scris pe dosul documentului de faţă, Lenin a trimis scrisoarea la C.C., atrăgînd în mod deosebit atenţia asupra datelor furnizate de Krîlenko. La insistenţele lui Lenin, C.E.C. din

www.dacoromanica.ro

Rusia a rejudecat procesul; trei dintre inculpaţi au fost condamnaţi la cîte 10 ani închisoare.

Concomitent cu scrisoarea către C.C., Lenin i-a trimis lui D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiţie, un bileţel în care îi cerea „să prezinte *imediat*, cu o promptitudine demonstrativă, un proiect de lege care să prevadă că mita (luarea de mită, darea de mită, traficul de influenţă etc. etc.) se pedepseşte cu cel puţin zece ani închisoare şi, în afară de aceasta, zece ani de muncă forţată" (Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 309). Din iniţiativa lui Lenin, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat la 4 mai 1918 o hotărîre care obliga Comisariatul poporului pentru justiţie să elaboreze un proiect de decret pentru stabilirea unui minim de pedeapsă mai ridicat pentru luare de mită şi pentru complicitate la acest delict. În proiectul de „Decret cu privire la luarea de mită", prezentat de Comisariatul poporului pentru justiţie şi examinat în şedinţa din 8 mai a C.C.P., Lenin a precizat unele formulări, după care decretul a fost adoptat (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 236—237 şi 240—242). — *296.*

118 V. I. Lenin citează cuvintele lui K. Marx, reproduse de F. Engels în lucrarea „Problema ţărănească în Franţa şi Germania" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 499). — *319.*

119 V. I. Lenin se referă la una dintre principalele teze formulate de menşevici împotriva Revoluţiei Socialiste din Octombrie şi a dictaturii proletariatului. Menşevicii afirmau că luarea puterii este „prematură", că Rusia n-a atins încă acel nivel de dezvoltare a forţelor de producţie în condiţiile căruia este posibil socialismul. După Revoluţia din Octombrie, menşevicii au continuat să lupte împotriva Puterii sovietice, împotriva transformărilor socialiste revoluţionare.

Acest punct de vedere al menşevicilor şi-a găsit o expresie concentrată în cartea „Însemnări despre revoluţie", de N. Suhanov, carte a cărei analiză critică a fost făcută de Lenin în articolul său „Despre revoluţia noastră (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)". Combătînd concepţia menşevică potrivit căreia în Rusia revoluţia socialistă ar fi „prematură" din cauza înapoierii economice şi culturale a ţării, Lenin scria în acest articol că clasa muncitoare din Rusia a trebuit să înceapă cu cucerirea pe cale revoluţionară a puterii de stat, „urmînd ca *apoi*, pe baza puterii de stat muncitoreşti-ţărăneşti şi a orînduirii sovietice, să ne punem în mişcare pentru a ajunge cît mai repede celelalte popoare" (Opere, vol. 33, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 473). — *322.*

120 În şedinţa comună din 11 (24) iunie 1917 a Comitetului Executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor

www.dacoromanica.ro

din Petrograd cu membrii prezidiului primului Congres general al Sovietelor din Rusia, cu prilejul dezbaterilor desfăşurate în legătură cu demonstraţia paşnică a muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd pe care o organizase Comitetul Central al partidului bolşevic, I. G. Ţereteli s-a dedat la mîrşave calomnii împotriva bolşevicilor, acuzîndu-i de complot împotriva guvernului şi de complicitate cu contrarevoluţia, şi a ameninţat că va lua măsuri energice pentru dezarmarea muncitorilor care-i urmează pe bolşevici. — *324.*

121 V. I. Lenin parafrazează un pasaj dintr-o epigramă scrisă de V. L. Puşkin la adresa unui poet mediocru care îi trimisese lui Apolo nişte poezii. Epigrama se încheie cu următoarele versuri :

Citind, Apolo plictisit căsca, şi-n fine :
— Ce vîrst-are poetul — vru să ştie bine —
Şi ce sonore ode a scris mai pe-ndelete ?

— Ani cincisprezece abia — răspuns Erato-i dete.
— Se poate ? Doar atîţia ?. — Nici un an în plus.
— Să-i trageţi o bătaie — Apolo atunci a spus.

(vezi „Poeţi satirici de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea", Leningrad, 1959, p. 288). — *326.*

122 Problema situaţiei internaţionale a fost discutată în Comitetul Central al partidului în legătură cu înrăutăţirea relaţiilor cu Germania, care ceruse ca fortul Ino (situat pe frontiera cu Finlanda şi apărînd împreună cu Kronstadtul căile de acces spre Petrograd) să fie cedat Finlandei, precum şi în legătură cu faptul că, în pofida protestelor repetate ale guvernului sovietic, englezii continuau să ţină sub ocupaţie Murmanskul şi se pregăteau să înainteze în interiorul ţării. La 14 mai 1918, luînd cuvîntul în şedinţa comună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova, V. I. Lenin a făcut o expunere amănunţită în legătură cu aceste două probleme (vezi volumul de faţă, p. 361—363). — *332.*

123 Propunerile lui V. I. Lenin au fost adoptate în şedinţa din 8 mai 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, cu prilejul discutării unui raport prezentat de A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, şi a decretului cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului pentru aprovizionare. Documentul de faţă conţine instrucţiuni pentru comisia instituită la această şedinţă a Consiliului Comisarilor Poporului, cu însărcinarea de a reface proiectul de decret care fusese prezentat de Comisariatul poporului pentru aprovizionare.

Decretul întocmit pe baza tezelor formulate de Lenin a fost aprobat la 9 mai 1918 de Consiliul Comisarilor Poporului, la 13 mai de C.E.C. al Sovietelor din Rusia, iar la 14 mai a fost publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 94 (vezi

www.dacoromanica.ro

„Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 261—266). — *333.*

124 Acest proiect de hotărîre a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 9 mai 1918, cu prilejul discutării decretului cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului poporului pentru aprovizionare. — *336.*

125 *„Protestul adresat guvernului german împotriva ocupării Crimeii"* a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu faptul că în primăvara anului 1918 imperialiştii germani au ocupat Ucraina şi, încălcînd tratatul de pace de la Brest, au pătruns în Crimeea şi s-au apropiat de Sevastopol, unde era concentrată flota din Marea Neagră. Din ordinul guvernului sovietic, la 29—30 aprilie o parte din navele flotei au fost transferate la Novorossiisk. La Sevastopol nu rămăseseră decît navele care nu s-au supus ordinului şi acelea care din cauza unor defecţiuni tehnice nu se puteau deplasa. La 11 mai, comandamentul german a cerut ultimativ readucerea flotei la Sevastopol, declarînd că transferarea ei la Novorossiisk ar contraveni prevederilor tratatului de la Brest şi ameninţînd că va continua ofensiva pe ţărmul Mării Negre.

„Protestul" scris de Lenin a stat la baza notei din 13 mai 1918 a Comisariatului poporului pentru afacerile externe către Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei. — *337.*

126 Este vorba despre radiograma din 30 martie 1918 a guvernului german, în care acesta declara că din Ucraina fac parte 9 gubernii, inclusiv gubernia Taurida, dar fără Crimeea. Ocuparea Crimeii de către Germania era, prin urmare, în contradicţie cu această declaraţie oficială a guvernului german. — *337.*

127 Proiectul de *„Teze despre situaţia politică actuală"* a fost scris de V. I. Lenin la 10 mai 1918 şi discutat în aceeaşi zi la o şedinţă a C.C. al P.C. (b) din Rusia. În forma lor definitivă, tezele au fost aprobate de C.C. la 13 mai ; pentru aprobarea lor au votat toţi membrii C.C. prezenţi la şedinţă, în afară de G. I. Sokolnikov şi I. V. Stalin ; ulterior au aderat la ele majoritatea membrilor C.C. care locuiau la Petrograd. Comitetul Central l-a însărcinat pe Lenin să prezinte un raport la Conferinţa organizaţiei orăşeneşti Moscova a P.C. (b) din Rusia şi la şedinţa comună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova şi să propună ca aceste teze să fie adoptate ca rezoluţii. Pe baza lor, Lenin a prezentat în aceeaşi zi un raport la Conferinţa orăşenească de partid din Moscova. Cu majoritate de voturi, conferinţa a adoptat tezele lui Lenin.

O expunere mai amănunţită a „Tezelor despre situaţia politică actuală" a fost făcută de Lenin în raportul asupra politicii externe prezentat în ziua de 14 mai la şedinţa co-

www.dacoromanica.ro

mună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova (vezi volumul de faţă, p. 341—364). La 14 mai, tezele lui Lenin au fost adoptate de Conferinţa organizaţiei districtuale Moscova, iar la 15 mai de Conferinţa organizaţiei regionale Moscova a P.C. (b) din Rusia, în urma raportului asupra momentului actual prezentat de V. I. Lenin.

În manuscris, în dreptul celui de-al doilea alineat din paragraful II, Lenin a scris de două ori: „Nu se va publica". — *339.*

128 Raportul prezentat de V. I. Lenin a stîrnit atacuri vehemente din partea menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari, care au încercat să profite de agravarea situaţiei interne şi externe pentru a declanşa o campanie împotriva partidului bolşevic şi a Puterii sovietice. Deoarece, chemat de treburi urgente, Lenin a trebuit să părăsească şedinţa, în urma unei înţelegeri stabilite cu el, cuvîntul de încheiere a fost rostit de I. M. Sverdlov, care a dat o ripostă energică atacurilor eseromenşevice (vezi Sverdlov, I. M. Opere alese, vol. 2, Moscova, 1959, p. 198—204). Rezoluţiile menşevicilor şi ale socialiştilor-revoluţionari, în care se cereau convocarea Adunării constituante, denunţarea tratatului de la Brest, încheierea unei alianţe cu ţările Antantei în vederea continuării războiului împotriva Germaniei, au fost respinse; cu mare majoritate de voturi a fost adoptată rezoluţia bolşevică, scrisă de Sverdlov, în care se aproba politica Puterii sovietice (vezi ibidem, p. 204—205).

Planul raportului asupra politicii externe, prezentat de Lenin la şedinţa comună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova, a fost publicat în „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 92. — *345.*

129 *Rada* — Rada centrală — organizaţie burghezo-naţionalistă contrarevoluţionară, creată în aprilie 1917 de blocul partidelor şi grupurilor naţionaliste burgheze şi mic-burgheze ucrainene la Congresul naţional ucrainean care a avut loc la Kiev. Preşedintele Radei a fost ideologul burgheziei ucrainene M. S. Gruşevski, iar locţiitorul său — V. K. Vinnicenko. Din Radă au făcut parte Petliura, Efremov, Antonovici şi alţi naţionalişti.

După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, Rada s-a declarat organ suprem al „Republicii populare ucrainene" şi a pornit lupta împotriva Puterii sovietice, devenind unul dintre principalele centre ale contrarevoluţiei din Rusia.

În decembrie 1917, la primul Congres general al Sovietelor din Ucraina, care a avut loc la Harkov, Ucraina a fost proclamată republică sovietică. Congresul a declarat dizolvată Rada centrală. Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. a recunoscut guvernului sovietic ucrainean calitatea de unic guvern legal al Ucrainei şi a hotărît să-i acorde imediat ajutor

www.dacoromanica.ro

în lupta împotriva Radei contrarevoluționare. În decembrie 1917 și ianuarie 1918 au avut loc în întreaga Ucraină răscoale armate împotriva Radei centrale, pentru instaurarea Puterii sovietice. În ianuarie 1918, trupele sovietice din Ucraina au trecut la ofensivă și la 26 ianuarie (8 februarie) au ocupat Kievul, doborînd dominația Radei burgheze.

Alungată de pe teritoriul Ucrainei Sovietice, Rada centrală s-a aliat cu imperialiștii germani în scopul de a răsturna Puterea sovietică și de a restaura regimul burghez în Ucraina. În timpul tratativelor de pace dintre Republica sovietică și Germania, Rada a trimis la Brest-Litovsk o delegație proprie și, fără știrea delegației sovietice, a încheiat cu Germania o pace separată, asumîndu-și obligația ca în schimbul unui ajutor militar împotriva Puterii sovietice să livreze Germaniei grîne, cărbune și materii prime din Ucraina. În martie 1918, împreună cu ocupanții austro-germani, Rada s-a înapoiat la Kiev, devenind o simplă marionetă în mîna acestora. Convingîndu-se de incapacitatea totală a Radei de a înăbuși mișcarea revoluționară din Ucraina și de a asigura livrările de produse alimentare și de materii prime, la sfîrșitul lunii aprilie germanii au dizolvat-o. — *356.*

130 Este vorba de „Tratatul dintre Republica socialistă rusă și Republica socialistă finlandeză", ratificat la 1 martie 1918 la Petrograd (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. I, Moscova, 1957, p. 505—510). — *362.*

131 *Conferința organizației regionale Moscova a P.C. (b) din Rusia* a avut loc între 14 și 17 mai 1918. Conferința a ascultat rapoartele organizațiilor locale (din guberniile Tver, Vladimir și Iaroslavl) cu privire la starea muncii de partid, întărirea Armatei Roșii și alte probleme ; de asemenea au fost discutate dările de seamă prezentate de Biroul organizației regionale Moscova și de Comitetul organizației orășenești Moscova ale partidului, precum și de organizația de partid a districtului Moscova. La 15 mai s-au desfășurat la conferință dezbateri în legătură cu momentul actual. În numele „comuniștilor de stînga", A. Lomov (G. I. Oppokov) a prezentat un raport în care a fost aspru criticată poziția C.C. al partidului în politica externă. A urmat apoi raportul prezentat de V. I. Lenin. După dezbateri și după cuvîntările de încheiere rostite de Lenin și de Lomov, cu o majoritate de 47 voturi contra 9, conferința a hotărît ca la baza rezoluției să fie puse „Tezele despre situația politică actuală", elaborate de Lenin (vezi volumul de față, p. 339—344). În urma acestei hotărîri, „comuniștii de stînga" au refuzat să facă parte din noul birou regional ales de conferință. — *365.*

132 *Conferința reprezentanților uzinelor metalurgice supuse naționalizării* a avut loc la Moscova între 12 și 18 mai 1918. La

www.dacoromanica.ro

conferință au participat cîte șase reprezentanți din partea fiecărei întreprinderi, dintre care : 3 muncitori, 2 ingineri și 1 funcționar. Conferința a fost convocată pentru a discuta problemele legate de naționalizarea marilor uzine din țară (din Breansk, Kolomna, Sormovo, Beloreţk, Zlatoust, Tver etc.).

Înainte de conferință, aceste probleme au fost dezbătute în cadrul diferitelor organe economice și sindicale, precum și în Consiliul Comisarilor Poporului. În cursul acestor dezbateri a fost respinsă propunerea capitaliștilor și a specialiștilor burghezi ca principalele uzine constructoare de mașini să fie grupate într-o societate anonimă capitalistă de stat (proiectul lui A. P. Meșcerski) și s-a stabilit că este necesară naționalizarea acestor întreprinderi. La 17 mai, conferința a aprobat cu majoritate de voturi propunerea de naționalizare. Numai grupul de specialiști burghezi, care au participat la conferință cu drept de vot consultativ, a apărat proiectul lui Meșcerski.

Scrisoarea lui V. I. Lenin, citită în ședința din dimineața zilei de 18 mai, a fost întîmpinată cu aplauze furtunoase. La propunerea lui Lenin, conferința a ales un comitet provizoriu pentru organizarea unirii uzinelor metalurgice de stat și a aprobat Regulamentul de funcționare a acestui comitet, precum și instrucțiunile cu privire la administrarea întreprinderilor naționalizate.

La 18 iunie 1918 au fost naționalizate societățile pe acțiuni „Sormovo", „Uzinele metalurgice Beloreţk", „Uzina constructoare de mașini din Kolomna" și altele. Ele au fost grupate în cadrul „Administrației centrale provizorii a uzinelor metalurgice naționalizate unite «Sormovo-Kolomna»", care, după ce uzinelor de mai sus li s-au alăturat cele din Breansk, Mîtișci, Tver și din alte localități, a fost denumită : Uniunea de stat a uzinelor constructoare de mașini. — *368.*

133 „*Regulamentul de la Breansk*" — „Regulamentul provizoriu de ordine interioară" — a fost elaborat de comitetul de întreprindere și de direcția muncitorească a Uzinei metalurgice naționalizate „Breansk" din Bejița (astăzi uzina „Krasnîi Profintern"). Regulamentul a fost pus în vigoare la 9 mai 1918, printr-o decizie a comitetului de întreprindere și a directorului uzinei. El a fost întocmit pe baza hotărîrii cu privire la disciplina în muncă adoptată la 3 aprilie 1918 de Consiliul central al sindicatelor din Rusia și a contribuit la reglementarea strictă a muncii în uzină și la întărirea principiului conducerii unice în producție. Regulamentul prevedea organizarea unei evidențe stricte a productivității muncii, răspunderea muncitorilor pentru rebuturi ; muncitorii și funcționarii urmau să primească salariu exclusiv pentru munca efectiv depusă ; se interzicea ținerea de mitinguri și adunări în orele de lucru ; muncitorii și funcționarii care încălcau disciplina muncii erau pasibili de sancțiuni severe, inclusiv concedierea. Datorită introducerii acestui regulament, întăririi disciplinei în muncă și unei

www.dacoromanica.ro

serii de alte măsuri, uzina a atins repede nivelul de productivitate dinainte de război. — *368.*

134 *Primul Congres general al reprezentanţilor secţiilor financiare ale Sovietelor regionale, guberniale şi judeţene din Rusia* a avut loc la Moscova între 17 şi 21 mai 1918. La congres au participat 230 de delegaţi. Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele probleme: rapoartele organelor locale; politica financiară generală; finanţele locale; băncile; administraţiile financiare şi inspecţia fiscală; folosirea justă a creditelor; probleme organizatorice.

V. I. Lenin a luat cuvîntul în şedinţa din seara zilei de 18 mai. Tezele sale cu privire la sarcinile politicii financiare sovietice au fost puse la baza rezoluţiei prezentate de fracţiunea bolşevică a congresului; rezoluţia a fost aprobată de majoritatea delegaţilor. Socialiştii-revoluţionari de stînga prezentaseră o rezoluţie proprie, dar după dezbateri au retras-o şi au aderat la rezoluţia prezentată de comunişti. Congresul a numit o comisie care, împreună cu Comisariatul poporului pentru finanţe, urma să elaboreze în termenul cel mai scurt posibil o serie de hotărîri: cu privire la impozitul progresiv pe venit şi pe avere, „pe baza tezelor tov. Lenin"; cu privire la un sistem de impozite indirecte, ţinîndu-se seama de existenţa monopolurilor de stat; cu privire la centralizarea impunerii şi unitatea serviciului de casierie; cu privire la centralizarea sistemului bancar; cu privire la înlocuirea semnelor monetare cu altele noi; cu privire la „organizarea centralizată unitară a întregului aparat financiar (local şi central)". — *370.*

135 Problema pregătirii reformei băneşti a fost pusă de V. I. Lenin în decembrie 1917, în proiectul de decret cu privire la înfăptuirea naţionalizării băncilor (vezi Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 185). În primăvara anului 1918, Lenin a elaborat un plan de reformă bănească prin care se urmărea crearea unei valute sovietice stabile şi lichidarea inflaţiei generate de război, de nechibzuita politică economică a guvernului ţarist şi a guvernului provizoriu burghez.

Pregătirile pentru înfăptuirea reformei au început din primele luni ale anului 1918. Aceste lucrări se desfăşurau sub conducerea directă a lui Lenin, care cerea insistent să fie grăbită pregătirea şi punerea în circulaţie a banilor noi, sovietici, şi se ocupa îndeaproape de toate amănuntele confecţionării respectivelor modele (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXI, p. 179—180; vol. XXXV, p. 31—32). Războiul împotriva intervenţioniştilor străini şi a contrarevoluţiei interne, precum şi trecerea la politica „comunismului de război" au împiedicat înfăptuirea reformei băneşti în acea perioadă. Prima reformă

www.dacoromanica.ro

bănească sovietică a fost efectuată, pe baza principiilor preconizate de Lenin, în anii 1922—1924. — *374.*

136 *Completarea la „Chemarea către muncitorii din Petrograd cu privire la organizarea de detaşamente de aprovizionare"* (în ediţiile anterioare documentul a fost publicat sub denumirea de „Concept de telegramă către muncitorii din Petrograd") a fost scrisă de V. I. Lenin la şedinţa din 20 mai 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului şi remisă lui A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, cu următorul bileţel: „Nu s-ar putea insera în telegramă şi punctele **c. 1 — c. 5 ?**". Completarea a fost inclusă în textul definitiv al chemării, care a fost transmisă telegrafic Comitetului din Petrograd al partidului, cu următoarea indicaţie: „Publicaţi chemarea de faţă, afişaţi-o în toate uzinele şi fabricile şi luaţi măsuri pentru organizarea imediată a înscrierilor în detaşamentele de aprovizionare".

La 22 mai 1918 chemarea a fost publicată, sub semnăturile lui V. I. Lenin şi A. D. Ţiurupa, în ziarul „Petrogradskaia Pravda" nr. 103, iar la 29 mai în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 107 şi în alte ziare. Ideile expuse în această completare au fost mai pe larg dezvoltate de Lenin într-o scrisoare către muncitorii din Petrograd, intitulată „În legătură cu foametea" (vezi volumul de faţă, p. 378—386). — *376.*

137 Articolul *„În legătură cu foametea (Scrisoare către muncitorii din Petrograd)"* a fost scris de V. I. Lenin în urma unei convorbiri cu A. V. Ivanov, preşedintele comisiei de achiziţii a Uzinelor „Putilov" (astăzi Uzinele „Kirov"). După ce l-a ascultat cu multă atenţie pe reprezentantul muncitorilor de la Uzinele „Putilov", Lenin l-a rugat să transmită oamenilor muncii din Petrograd că „guvernul ia măsuri energice pentru a îmbunătăţi aprovizionarea cu alimente a ţării" şi i-a înmînat, spre a fi adus la cunoştinţa muncitorilor de la Uzinele „Putilov", textul decretului prin care se acordau comisarului poporului pentru aprovizionare împuterniciri extraordinare în lupta împotriva foametei (vezi „Amintiri despre V. I. Lenin", vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 382). Într-o scrisoare adresată lui A. D. Ţiurupa, Lenin, informîndu-l asupra convorbirii avute cu Ivanov, scria: „I-am spus părerea mea: dacă *cei mai buni* dintre muncitorii Petrogradului nu vor crea o armată muncitorească de nădejde, *formată din elemente selecţionate*", care să pornească imediat la luptă împotriva burgheziei satelor, „foametea şi pieirea revoluţiei vor fi inevitabile" („Culegeri din Lenin", vol. XVIII, p. 163). Totodată, el a recomandat Comisariatului poporului pentru aprovizionare să dea tot concursul detaşamentelor muncitoreşti petrogrădene.

Urmînd indicaţia lui Lenin, la începutul lunii iunie 1918 muncitorii din Petrograd au trimis primul lor detaşament de aprovizionare, cu un efectiv de 400 de oameni. — *378.*

www.dacoromanica.ro

138 *Cel de-al doilea Congres general al comisarilor muncii* a avut loc la Moscova între 18 şi 25 mai 1918. La congres au luat parte reprezentanţi ai comisariatelor regionale, guberniale şi judeţene ale muncii, ai burselor muncii, ai caselor de asigurări şi de ajutor în caz de boală, ai caselor de ajutor pentru şomeri, ai Consiliului central al sindicatelor din Rusia şi ai altor organizaţii. În total au participat circa 600 de delegaţi. Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele puncte: raportul Comisariatului poporului pentru problemele muncii; situaţia industriei; disciplina în muncă şi ridicarea productivităţii muncii; normele de retribuire şi normele de productivitate; situaţia economică a clasei muncitoare şi altele. La congres au funcţionat 5 comisii (comisarii muncii, bursele muncii, protecţia muncii, asigurări, statistică). Congresul a aprobat hotărîrea cu privire la disciplina în muncă adoptată de C.C.S. din Rusia la 3 aprilie 1918 şi hotărîrea cu privire la normele de aprobare a tarifelor; pornind de la aceste documente, congresul a adoptat rezoluţii cu privire la disciplina în muncă, la politica tarifară, la situaţia economică a clasei muncitoare şi altele. Congresul a adoptat, de asemenea, un regulament pentru protecţia muncii şi o hotărîre cu privire la înfiinţarea unor birouri locale de normare a salariilor şi a muncii. — *387*.

139 Problema combustibilului a fost dezbătută în şedinţa din 24 mai 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului; rapoartele în legătură cu această problemă au fost prezentate de N. I. Soloviev, din partea secţiei combustibil a C.E.S., şi de S. S. Dikanski, din partea întreprinderii „Combustibilul" din Moscova. — *393*.

140 Problema înfiinţării unei Academii socialiste de ştiinţe sociale a fost discutată de Consiliul Comisarilor Poporului la 25 mai 1918. Găsind că proiectul de hotărîre cu privire la înfiinţarea acestei Academii, prezentat de Comisariatul poporului pentru învăţămîntul public, este nesatisfăcător, V. I. Lenin a scris, probabil în timpul şedinţei, propunerile de faţă, care au fost apoi adoptate de Consiliul Comisarilor Poporului.

La 7 iunie guvernul a examinat proiectul refăcut pe baza indicaţiilor lui Lenin. Aprobîndu-l în principiu, Consiliul Comisarilor Poporului a numit o comisie pentru elaborarea amănunţită a statutului Academiei, recomandîndu-i să se călăuzească după directivele date de Lenin. În forma sa definitivă, statutul a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului la 15 iunie. Decretul (hotărîrea) C.E.C. din Rusia cu privire la înfiinţarea Academiei socialiste a fost publicat la 12 iulie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 145 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 468—479). Deschiderea festivă a Academiei a avut loc la 1 octombrie 1918.

La sfîrşitul anului 1923, denumirea Academiei socialiste a fost schimbată, hotărîndu-se ca ea să se numească Academie

www.dacoromanica.ro

comunistă. În februarie 1936, C.C. al P.C.(b) al U.R.S.S. şi C.C.P. al U.R.S.S. au adoptat o hotărîre în care se spunea că „în scopul de a grupa pe oamenii de ştiinţă într-un singur centru ştiinţific de stat", Academia comunistă se desfiinţează, urmînd ca institutele ei şi cadrele ei de bază să treacă la Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. — *394.*

141 Lista membrilor şi profesorilor Academiei socialiste de ştiinţe sociale, aprobată de Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia, a fost publicată la 9 august 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 169.

La 5 februarie 1922, V. I. Lenin a fost ales membru al Academiei socialiste. Primind din partea prezidiului Academiei o înştiinţare în acest sens, Lenin i-a trimis următorul răspuns: „Vă mulţumesc din inimă. Spre marea mea părere de rău, fiind bolnav, sînt pus în imposibilitatea de a îndeplini îndatoririle de membru al Academiei socialiste. Şi, deoarece nu vreau să fiu membru fictiv al acestei Academii, rog să fiu şters de pe listă sau, dacă n-a fost încă întocmită, să nu fiu trecut pe ea" („Culegeri din Lenin", vol. XXXIV, p. 432). — *395.*

142 „*Tezele cu privire la momentul actual*" au fost scrise într-o perioadă de extremă înrăutăţire a aprovizionării în Rusia. Călăuzindu-se după aceste teze, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat la 28 mai 1918 o hotărîre cu privire la politica de aprovizionare (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XVIII, p. 95), însărcinînd Comisariatul poporului pentru aprovizionare să întocmească în termen de 24 de ore un apel către muncitori şi ţărani cu privire la organizarea de detaşamente înarmate în vederea luptei pentru cereale. Apelul, întocmit pe baza tezelor lui V. I. Lenin, a fost aprobat de guvern la 29 mai 1918, iar la 31 mai a fost publicat în ziare, sub semnătura Consiliului Comisarilor Poporului. — *396.*

143 *Primul Congres general al consiliilor economice din Rusia* a avut loc între 26 mai şi 4 iunie 1918, la Moscova. Au participat 252 de delegaţi, care reprezentau 5 consilii economice regionale, 30 de consilii economice guberniale şi un număr considerabil de consilii economice judeţene, precum şi secţii ale Consiliului economic superior, organizaţii sindicale şi comitete de întreprindere.

Lenin a participat în mod nemijlocit la pregătirea congresului. La şedinţa din 23 mai a prezidiului C.E.S., care s-a ţinut la Kremlin şi la care a participat şi V. I. Lenin, au fost examinate în mod amănunţit problemele legate de desfăşurarea lucrărilor congresului, a fost stabilită ordinea de zi, au fost aprobate, cu modificări şi completări, tezele pentru o serie de rapoarte. Cu prilejul discutării tezelor raportului lui G. D. Vainberg cu privire la conducerea întreprinderilor naţionalizate, Lenin a propus ca sistemul de conducere a întreprinderilor naţio-

www.dacoromanica.ro

nalizate să se rezume la două verigi: direcţia uzinei pe plan local, iar la centru — secţia C.E.S. pentru organizarea producţiei, urmînd să fie lichidate toate verigile intermediare ale aparatului de conducere. Pe ordinea de zi au fost înscrise următoarele probleme: consecinţele economice ale tratatului de la Brest; situaţia economică generală a Rusiei şi politica economică; activitatea C.E.S.; situaţia financiară a Rusiei; bugetul de stat; comerţul exterior; cu privire la Comitetul construcţiilor de stat; rapoartele organelor locale. O parte din probleme au fost examinate în cadrul comisiilor pentru organizarea producţiei, organizarea muncii, schimbul de mărfuri, agricultură.

În prima şedinţă a congresului, Lenin a rostit o cuvîntare în care a trasat sarcinile imediate ale construcţiei economice şi ale organizării conducerii întreprinderilor naţionalizate. Împotriva planului leninist de organizare a producţiei socialiste şi a aparatului de conducere pe baza principiului centralismului democratic s-au ridicat la congres „comuniştii de stînga", anarhosindicaliştii, menşevicii şi socialiştii-revoluţionari de stînga. Într-o serie de probleme, „comuniştii de stînga" au prezentat rapoarte şi rezoluţii proprii. Sub presiunea „comuniştilor de stînga", comisia pentru organizarea producţiei a adoptat un proiect de „hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naţionalizate", care contravenea orientării partidului spre introducerea conducerii unice şi centralizarea conducerii întreprinderilor naţionalizate. În observaţiile sale pe marginea acestui proiect de „hotărîre", pentru prima oară incluse în Opere, Lenin a dezvăluit esenţa anarho-sindicalistă a proiectului (vezi volumul de faţă, p. 414). Sub îndrumarea lui Lenin a fost elaborat un nou proiect de „hotărîre", care a fost aprobat de congres. Pornind de la indicaţiile principiale date de Lenin, congresul a adoptat hotărîri importante şi într-o serie de alte probleme: cu privire la necesitatea continuării naţionalizării socialiste, cu privire la schimbul de mărfuri dintre oraş şi sat, cu privire la reorganizarea C.E.S.; congresul a elaborat măsuri pentru întărirea disciplinei în muncă şi pentru ridicarea productivităţii muncii, stabilind totodată că producţia de maşini şi unelte agricole este de o importanţă primordială pentru stat. — *399*.

144 Documentul de faţă a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 29 mai 1918 şi inclus, fără modificări, în hotărîrea C.C.P. privind colectările de produse alimentare pe cont propriu, publicată la 1 iunie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 110 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 344—348). — *409*.

145 Acest document a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu demersurile făcute de diferite organizaţii care cereau să li se acorde dreptul de a se aproviziona cu alimente pe cont propriu. În şedinţa din 29 mai 1918 a Consiliului Comisarilor

www.dacoromanica.ro

Poporului, la care au participat reprezentanţi ai acestor organizaţii, a fost discutat proiectul de chemare către muncitori şi ţărani cu privire la organizarea unor detaşamente înarmate în vederea luptei pentru cereale, întocmit pe baza „Tezelor cu privire la momentul actual", scrise de V. I. Lenin (vezi volumul de faţă, p. 396—398). În timpul dezbaterilor, Lenin i-a trimis lui A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, un bileţel cu următorul conţinut: „Nu vor mai fi şi alte demersuri pentru aprovizionarea cu alimente pe cont propriu? N-ar fi indicat să publicăm în presă documentul anexat? Dacă da, din partea cui să-l publicăm?" („Culegeri din Lenin", vol. XVIII, p. 106). La acest bileţel, Ţiurupa a răspuns: „Demersuri vor mai fi: publicarea este necesară şi trebuie făcută din partea Consiliului Comisarilor Poporului". „Documentul anexat" — prezentul proiect de chemare — a fost, cu mici modificări, adoptat la 1 iunie ca hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului şi publicat la 4 iunie în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 112, sub titlul „Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului în problema aprovizionării cu alimente pe cont propriu".

În ediţiile anterioare ale Operelor lui V. I. Lenin, acest document a fost publicat sub titlul „Mesaj către muncitorii de la căile ferate, muncitorii de la transportul pe apă şi muncitorii metalurgişti". — *410.*

146 Proiectul de „Hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naţionalizate", elaborat de Consiliul economic superior, a fost discutat în şedinţele din 28 şi 30 mai 1918 ale comisiei pentru problemele de organizare a producţiei, aleasă de primul Congres general al consiliilor economice din Rusia. Raportul în această problemă a fost prezentat de G. D. Vainberg, autorul proiectului şi membru al prezidiului C.E.S.; corapoarte au fost prezentate de „comunistul de stînga" V. M. Smirnov şi de V. N. Andronnikov, reprezentantul industriei din Ural. După dezbateri amănunţite, sub presiunea „comuniştilor de stînga", comisia a adoptat o „Hotărîre" care contravenea politicii P.C.(b) din Rusia şi a guvernului sovietic.

Aflînd de atitudinea adoptată de „comuniştii de stînga" în problema conducerii întreprinderilor naţionalizate (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXI, p. 130) şi luînd cunoştinţă de textul „Hotărîrii" elaborate de comisie, V. I. Lenin a propus ca ea să fie examinată de o comisie de coordonare anume creată în acest scop la 2 iunie. Din această comisie au făcut parte: V. I. Lenin, din partea Consiliului Comisarilor Poporului, iar din partea C.E.S. — A. I. Rîkov şi G. D. Vainberg. Comisia de coordonare a refăcut „Hotărîrea", călăuzindu-se după observaţiile de faţă ale lui V. I. Lenin. În pofida „comuniştilor de stînga", congresul a aprobat cu majoritate de voturi proiectul elaborat de comisia de coordonare.

www.dacoromanica.ro

„Hotărîrea" prevedea că întreprinderile naţionalizate vor avea în fruntea lor direcţii ; două treimi din numărul membrilor acestora din urmă vor fi desemnate de Consiliul economic regional sau de Consiliul economic superior (în întreprinderile direct subordonate conducerii centrale), care au dreptul de a invita uniunea sindicală regională să propună jumătate din candidaturi. O treime din membrii direcţiei urmau să fie aleşi de muncitorii sindicalizaţi ai întreprinderii. „Hotărîrea" prevedea de asemenea că direcţia întreprinderii trebuie să fie în proporţie de 1/3 formată din specialişti din rîndurile personalului tehnic şi comercial. — *414*.

147 *Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor şi ostaşilor roşii din Moscova, a Consiliului central al sindicatelor din Rusia şi a sindicatelor, a comitetelor de întreprindere şi a altor organizaţii muncitoreşti* a avut loc la 4 iunie 1918 în sala Teatrului Mare. Pe ordinea de zi figura o singură problemă : lupta împotriva foametei, în legătură cu situaţia generală. Deschizînd şedinţa, I. M. Sverdlov, preşedintele C.E.C. din Rusia, a arătat că această adunare cu o participare atît de largă a fost convocată dată fiind importanţa excepţională a problemei în discuţie şi are drept scop să cheme pe toţi muncitorii din Moscova la o luptă energică împotriva foametei. Raportul a fost prezentat de V. I. Lenin. Socialiştii-revoluţionari de stînga şi de dreapta, precum şi menşevicii s-au dedat în şedinţă la atacuri vehemente împotriva Puterii sovietice şi au criticat politica ei în domeniul aprovizionării. Cu majoritate de voturi a fost adoptată rezoluţia propusă de fracţiunea bolşevică, la baza căreia a stat proiectul de rezoluţie întocmit de Lenin (vezi volumul de faţă, p. 444—445). — *415*.

148 V. I. Lenin expune ideea enunţată de F. Engels în „Introducere la broşura lui Borkheim «În amintirea patrioţilor de paradă germani din anii 1806—1807»" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 343—348). — *419*.

149 V. I. Lenin se referă la Consfătuirea generală a menşevicilor (ţinută între 21 şi 27 mai 1918 la Moscova), la care a reieşit cît se poate de pregnant caracterul contrarevoluţionar al activităţii lor. În rapoartele şi cuvîntările lor, menşevicii (N. Cerevanin, V. G. Groman şi alţii) au încercat să folosească în scopuri antisovietice greutăţile de aprovizionare prin care trecea ţara. După părerea lor, organizarea detaşamentelor de aprovizionare şi a „cruciadei" pentru cereale, la care Lenin îi chema pe muncitori, nu erau decît „ultimele încercări convulsive" ale Puterii sovietice de a se salva de la pieire, pe care ei, menşevicii, o considerau iminentă. Exprimînd punctul de vedere al menşevicilor-„activişti" (care lansaseră lozinca „înainte spre capitalism" şi care militau pentru o luptă „activă" împotriva Puterii sovietice), P. N. Kolokolnikov a îndemnat consfătuirea

www.dacoromanica.ro

„să doboare Sovietele... cu preţul foametei"; într-o rezoluţie propusă conferinţei, menşevicul M. I. Liber i-a cerut acesteia să dea Sovietelor „o sentinţă de moarte", să revoce imediat pe deputaţii menşevici din Soviete, să organizeze boicotarea Puterii sovietice; liderul menşevic F. I. Dan şi-a încheiat cuvîntarea cu lozinca: „Jos socialismul întemeiat pe puterea comisarilor, trăiască capitalismul controlat". La această consfătuire s-a dat citire de asemenea tezelor lui L. Martov, care chema la luptă pentru „o republică cu adevărat democratică".

Un caracter făţiş contrarevoluţionar au avut şi luările de poziţie ale menşevicilor în problemele politicii externe; într-o rezoluţie adoptată de consfătuire s-a pus din nou problema denunţării tratatului de pace de la Brest şi a reluării războiului împotriva Germaniei, problema alianţei dintre Rusia şi coaliţia antigermană.

Activitatea contrarevoluţionară antisovietică a menşevicilor a determinat C.E.C. din Rusia să adopte la 14 iunie 1918 o hotărîre prin care menşevicii şi socialiştii-revoluţionari (de dreapta şi de centru) au fost declaraţi excluşi din Comitetul Executiv Central; în aceeaşi hotărîre se recomanda tuturor Sovietelor „să îndepărteze din rîndurile lor pe reprezentanţii acestor fracţiuni". — *425.*

150 *„Jizn"* — ziar care a apărut la Moscova de la 23 aprilie pînă la 6 iulie 1918, sub redacţia publiciştilor anarhizanţi A. Borovoi şi I. Novomirski. Ziarul a fost folosit de diferite elemente antisovietice; a fost interzis o dată cu alte ziare contrarevoluţionare. — *425.*

151 V. I. Lenin se referă la decretele C.E.C. din Rusia: „Cu privire la acordarea de împuterniciri excepţionale comisarului poporului pentru aprovizionare" din 13 mai („Decretul cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării") şi „Cu privire la reorganizarea Comisariatului aprovizionării şi a organelor de aprovizionare locale" din 27 mai 1918 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 261—264 şi 307—312). Aceste decrete prevedeau o centralizare deplină a aprovizionării atît în domeniul colectărilor cît şi în domeniul distribuirii, precum şi măsuri în vederea organizării luptei muncitorilor pentru cereale şi în vederea ajutorării sărăcimii satelor în lupta împotriva chiaburimii. — *429.*

152 V. I. Lenin se referă la rezoluţia pe care partidul socialiştilor-revoluţionari (de dreapta şi de centru) a prezentat-o la cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia şi în care aceştia s-au pronunţat în mod categoric împotriva tratatului de pace de la Brest, cerînd totodată lichidarea imediată a Puterii sovietice şi convocarea Adunării constituante. — *440.*

153 Este vorba de rebeliunea armată contrarevoluţionară a corpului de armată cehoslovac, organizată de imperialiştii Antantei

www.dacoromanica.ro

cu participarea activă a menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari. Corpul de armată cehoslovac, alcătuit din prizonieri de război cehi şi slovaci, a fost organizat în Rusia încă înaintea victoriei Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. În vara anului 1918, el număra peste 60 000 de oameni (în Rusia se aflau aproape 200 000 de prizonieri cehi şi slovaci). După instaurarea Puterii sovietice, finanţarea corpului a fost preluată de puterile Antantei, care hotărîseră să-l folosească în lupta împotriva Republicii sovietice. Th. Masaryk, liderul partidului popular ceh şi preşedintele Consiliului naţional cehoslovac, a declarat corpul cehoslovac parte integrantă a armatei franceze, iar reprezentanţii Antantei au pus problema evacuării lui în Franţa. Guvernul sovietic a consimţit la evacuarea cehoslovacilor, punînd însă condiţia ca soldaţii ruşi aflaţi în Franţa să fie repatriaţi. Prin acordul intervenit la 26 martie 1918, corpului cehoslovac i-a fost acordată posibilitatea de a părăsi Rusia prin Vladivostok, cu condiţia de a preda armamentul şi de a îndepărta cadrele de comandă contrarevoluţionare recrutate din rîndurile ofiţerimii ruse. Dar comandamentul contrarevoluţionar al corpului cehoslovac a încălcat cu perfidie acordul încheiat cu guvernul sovietic în ceea ce priveşte predarea armamentului şi, la ordinul imperialiştilor Antantei, a declanşat la sfîrşitul lunii mai o rebeliune armată. Guvernele S.U.A., Angliei şi Franţei au pornit pe calea sprijinirii făţişe şi multilaterale a rebeliunii ; la ea au participat nemijlocit şi ofiţeri francezi. Acţionînd în strînsă legătură cu albgardiştii şi cu chiaburimea, rebelii cehoslovaci au ocupat o bună parte din Ural, regiunea Volgăi şi Siberia, restaurînd pretutindeni puterea burgheziei. În regiunile ocupate de rebelii cehoslovaci au fost formate, cu participarea menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari, guverne albgardiste : la Omsk — „guvernul" Siberiei, la Samara — Comitetul membrilor Adunării constituante ş.a.m.d.

Curînd după izbucnirea rebeliunii, la 11 iunie, Comitetul executiv central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia a adresat soldaţilor corpului cehoslovac un apel în care demasca caracterul ei contrarevoluţionar şi chema pe muncitorii şi ţăranii cehi şi slovaci să-i pună capăt şi să se înroleze în unităţile cehoslovace ale Armatei Roşii. Majoritatea prizonierilor cehi şi slovaci nutreau simpatii faţă de Puterea sovietică şi nu s-au lăsat influenţaţi de propaganda antisovietică a clicii reacţionare din fruntea corpului cehoslovac. Dîndu-şi seama că au fost înşelaţi, mulţi soldaţi l-au părăsit, refuzînd să lupte împotriva Rusiei Sovietice. Circa 12 000 de cehi şi slovaci au luptat în rîndurile Armatei Roşii.

Regiunea Volgăi a fost eliberată de Armata Roşie în toamna anului 1918. Cehii albi au fost definitiv înfrînţi o dată cu lichidarea aventurii lui Kolceak. — *440.*

154 Este vorba de rapoartele prezentate Comitetului Executiv Central din Rusia de către A. D. Ţiurupa, comisarul poporului

www.dacoromanica.ro

pentru aprovizionare, (în şedinţa din 9 mai 1918) şi A. I. Sviderski (în şedinţa din 27 mai) cu privire la reorganizarea organelor de aprovizionare şi la situaţia alimentară a ţării. — *441.*

155 Proiectul de rezoluţie la raportul cu privire la lupta împotriva foametei a stat la baza rezoluţiei propuse de fracţiunea bolşevică în şedinţa din 4 iunie 1918. Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova şi a sindicatelor a adoptat-o, respingînd totodată rezoluţia prezentată de socialiştii-revoluţionari de stînga şi care era îndreptată împotriva organizării sărăcimii, împotriva preţurilor fixe la cereale şi a altor măsuri ale Puterii sovietice. — *444.*

156 *Asociaţia învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti* a fost creată la începutul lunii decembrie 1917, în opoziţie cu contrarevoluţionara Asociaţie generală a învăţătorilor şi profesorilor din Rusia. În cadrul noii asociaţii s-au grupat învăţătorii şi profesorii care au trecut de partea Puterii sovietice. Asociaţia învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti îşi propunea să grupeze în rîndurile ei partea democratică a cadrelor didactice şi să atragă alături de Puterea sovietică pe cei şovăielnici. Într-un apel publicat la 6 (19) decembrie în ziarul „Pravda", asociaţia i-a îndemnat pe învăţători şi profesori să intre în noua organizaţie, pentru ca, împreună cu poporul, „să creeze o şcoală nouă, socialistă". Cadrele didactice au început să se grupeze în jurul Asociaţiei învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti; în primăvara anului 1918, ea număra nu mai puţin de 12 000 de membri. Ulterior, ea a format nucleul de bază al Asociaţiei generale a lucrătorilor din învăţămînt, care a luat fiinţă în august 1919.

Primul Congres general al învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti din Rusia s-a ţinut la Moscova între 2 şi 6 iunie 1918; la lucrările lui au participat circa 150 de delegaţi cu vot deliberativ. Congresul a ascultat şi a dezbătut rapoartele prezentate în legătură cu următoarele probleme: sarcinile Asociaţiei învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti; reforma şcolii; planul general de organizare a învăţămîntului public; învăţămîntul politehnic; sarcinile organizatorice şi propagandistice ale învăţătorului şi profesorului de tip nou; situaţia materială a cadrelor didactice; proiectul de statut al Asociaţiei învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti; şcoala şi statul (raportul în această problemă a fost prezentat de N. K. Krupskaia) şi altele. Primul a luat cuvîntul A. V. Lunacearski, comisarul poporului pentru învăţămînt, care a vorbit despre rolul cadrelor didactice sovietice în domeniul învăţămîntului public. În rezoluţiile adoptate, congresul a chemat la „sprijinirea hotărîtă a puterii muncitorilor şi ţăranilor în lupta pentru consolidarea socialismului", a definit sarcinile şcolii sovietice ca şcoală a muncii, ca şcoală politehnică bazată pe

www.dacoromanica.ro

activitate practică şi pe muncă productivă; el a aprobat statutul Asociaţiei învăţătorilor şi profesorilor internaţionalişti şi a recomandat Comisariatului poporului pentru învăţămînt crearea unei Academii de Pedagogie.

V. I. Lenin a luat cuvîntul în şedinţa a patra a congresului. — *446.*

157 Din primele zile de după instaurarea Puterii sovietice, V. I. Lenin a acordat o deosebită atenţie problemei unei juste organizări a activităţii bibliotecilor şi extinderii reţelei de biblioteci în ţară. Încă în noiembrie 1917, Lenin a schiţat un plan de reorganizare a reţelei de biblioteci din Rusia — vezi „Despre sarcinile bibliotecii publice din Petrograd" (Opere complete, vol. 35, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 137—138). La 26 aprilie 1918, după ce a ascultat un raport cu privire la organizarea Direcţiei centrale a arhivelor şi bibliotecilor şi la înfiinţarea arhivei şi bibliotecii mişcării revoluţionare din Rusia, Consiliul Comisarilor Poporului a recomandat Comisariatului poporului pentru învăţămînt să convoace o consfătuire „pentru elaborarea amănunţită a unui proiect în vederea organizării Direcţiei centrale a arhivelor, precum şi a unui proiect pentru reorganizarea întregii reţele a bibliotecilor după sistemul elveţiano-american".

Proiectul de hotărîre care se publică în volumul de faţă a fost adoptat în şedinţa din 7 iunie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului.

Scrisorile, cuvîntările, articolele, însemnările, precum şi proiectele de hotărîri ale Consiliului Comisarilor Poporului şi alte documente scrise de V. I. Lenin în legătură cu organizarea activităţii bibliotecilor au fost adunate şi publicate în cartea Nadejdei Krupskaia „Ce a scris şi a spus Lenin despre biblioteci", Moscova, 1956. — *448.*

158 Acest proiect de hotărîre a fost adoptat în şedinţa din 14 iunie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, la raportul prezentat de V. I. Nevski, locţiitor al comisarului poporului pentru căile de comunicaţie. La 18 iunie C.C.P. a aprobat lista de membri ai colegiului acestui comisariat; colegiul era format din 9 persoane, dintre care: 4 bolşevici, 2 menşevici-internaţionalişti şi 3 socialişti-revoluţionari de stînga. — *449.*

159 V. I. Lenin se referă la „Regulamentul de organizare a conducerii căilor ferate din Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă", aprobat de C.E.C. din Rusia la 8 iunie 1918 şi publicat la 16 iunie în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 122 (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 365—367). — *449.*

160 Cuvîntarea lui V. I. Lenin „*Cu privire la detaşamentele de aprovizionare*", rostită la diferite adunări muncitoreşti din Moscova, a fost publicată în cotidianul „Bednota", editat de C.C. al P.C.(b) din Rusia. Primele detaşamente de aprovizionare au fost

www.dacoromanica.ro

trimise din Petrograd şi Moscova în guberniile cerealiere în noiembrie 1917. În proporţii de masă, crearea de detaşamente de aprovizionare formate din muncitori înaintaţi a început în vara anului 1918, în perioada de maximă creştere a foametei în ţară. De formarea detaşamentelor de aprovizionare se ocupau organizaţiile de partid, de stat şi cele sindicale din Moscova, Petrograd şi din alte centre industriale. La mijlocul lunii iunie aceste detaşamente numărau circa 3 000 de oameni, iar spre sfîrşitul lunii august — circa 17 000 de oameni. În 1918 fiinţau 122 de detaşamente, iar în 1919 — peste o mie, numărînd circa 30 000 de oameni. Detaşamentele muncitoreşti de aprovizionare au avut un rol deosebit de mare în colectarea de produse alimentare pentru nevoile populaţiei şi ale Armatei Roşii, în lupta împotriva chiaburimii şi în organizarea sărăcimii satelor. — *450.*

161 V. I. Lenin se referă la detaşamentul de aprovizionare care acţiona în satul Kulikovo din judeţul Usman, gubernia Tambov. Cu ajutorul ţăranilor săraci, detaşamentul a confiscat de la chiaburi arme dosite şi importante cantităţi de cereale: 4 073 de puduri de secară, 1 006 puduri de ovăz, 428 de puduri de mei, 188 de puduri de făină; mai mult de jumătate din cerealele rechiziţionate au fost puse la dispoziţia sărăcimii înfometate din acest sat. Cu sprijinul detaşamentului a fost ales un nou Soviet sătesc în locul celui vechi, care era format din chiaburi. — *456.*

162 Telegrama cu privire la organizarea detaşamentelor de aprovizionare a fost trimisă celui de-al II-lea Congres al Sovietelor din gubernia Penza, ca răspuns la o scrisoare a lui A. E. Minkin, preşedintele Sovietului gubernial Penza. În prima sa şedinţă, din 24 iunie 1918, congresul l-a ales pe V. I. Lenin preşedinte de onoare. — *457.*

163 *Comitetele sărăcimii* au fost instituite prin decretul „Cu privire la organizarea şi aprovizionarea sărăcimii satelor", adoptat de C.E.C. din Rusia la 11 iunie 1918. Decretul a consfinţit practica creării de comitete ale sărăcimii din iniţiativa maselor. Sub conducerea partidului comunist, în perioada iunie-noiembrie 1918 au fost create circa 105 000 de comitete ale sărăcimii. Decretul prevedea că în sarcina acestor comitete intră: evidenţa rezervelor de produse alimentare ale gospodăriilor ţărăneşti, stabilirea rezervelor şi a surplusurilor de produse alimentare ale gospodăriilor chiabureşti, acordarea de ajutor organelor sovietice de aprovizionare în confiscarea acestor surplusuri; paza şi transportul cerealelor confiscate la centrele de recepţie ale statului, aprovizionarea sărăcimii cu produse alimentare confiscate de la gospodăriile chiabureşti, distribuirea uneltelor agricole şi a mărfurilor industriale; organizarea campaniei de însămînţări şi de recoltare, paza semănăturilor; lupta împotriva desăgarilor şi împotriva speculei cu cereale. În prac-

www.dacoromanica.ro

tică însă, munca desfăşurată de comitetele sărăcimii îmbrăţişa toate aspectele activităţii la sate. În fapt, ele au fost puncte de sprijin, organe ale dictaturii proletariatului la sate; organizarea acestor comitete a însemnat dezvoltarea în continuare a revoluţiei socialiste la sate.

Comitetele sărăcimii au avut un rol deosebit de mare în reprimarea contrarevoluţiei chiabureşti, în subminarea puterii economice a chiaburimii, prin exproprierea ei parţială. Într-o perioadă relativ scurtă, comitetele sărăcimii au luat de la chiaburi şi au dat ţăranilor săraci şi mijlocaşi 50 000 000 ha de pămînt, au confiscat de la chiaburi o bună parte din mijloacele lor de producţie, pe care le-au pus la dispoziţia ţăranilor săraci şi a mijlocaşilor neavuţi. Deosebit de mare a fost meritul acestor comitete în desăvîrşirea lichidării proprietăţii funciare moşiereşti şi în aprovizionarea centrelor muncitoreşti înfometate şi a Armatei Roşii. Comitetele sărăcimii au participat activ la organizarea artelurilor şi a comunelor agricole, care împreună cu sovhozurile au constituit primele focare ale orînduirii socialiste la sate; din momentul organizării comitetelor sărăcimii, numărul artelurilor şi comunelor agricole a început să crească, ridicîndu-se de la 240 la 1 600 — după date incomplete — la sfîrşitul anului 1918. Din iniţiativa comitetelor sărăcimii au fost create detaşamente şi regimente de voluntari pentru Armata Roşie, formate din ţărani săraci. Comitetele sărăcimii au adus o contribuţie esenţială la întărirea Sovietelor locale şi la curăţirea lor de elemente chiabureşti.

Activitatea desfăşurată de comitetele sărăcimii a avut o mare însemnătate pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea, pentru atragerea ţăranului mijlocaş de partea Puterii sovietice. Lenin a subliniat în repetate rînduri că organizarea şi activitatea comitetelor sărăcimii trebuie îndrumate în aşa fel încît să se ţină seama nu numai de interesele sărăcimii, ci şi de cele ale ţăranului mijlocaş. Cu prilejul discutării proiectului de decret cu privire la comitetele sărăcimii, el a arătat că la activitatea acestor comitete trebuie să fie atraşi şi ţăranii mijlocaşi (vezi în: „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 413—416, modificările aduse de Lenin proiectului de decret).

În scurtul răstimp de la înfiinţarea lor şi pînă în toamna anului 1918, comitetele sărăcimii, care au avut un rol istoric în desfăşurarea revoluţiei socialiste, au îndeplinit cu succes sarcinile care le-au fost trasate. Pornind de la acest fapt şi avînd în vedere necesitatea „de a desăvîrşi construirea aparatului de stat prin unificarea organizării Sovietelor pe întregul teritoriu al Republicii Sovietice", cel de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc în noiembrie 1918, a recomandat să se organizeze noi alegeri de deputaţi în toate Sovietele săteşti şi de plasă şi a însărcinat comitetele sărăcimii să efectueze aceste alegeri. În conformitate cu instrucţiunile electorale ale C.E.C. din Rusia, publicate la 4 decem-

www.dacoromanica.ro

brie 1918, după efectuarea alegerilor comitetele sărăcimii urmau să-şi înceteze activitatea şi să transmită noilor Soviete toate fondurile şi scriptele lor. — *459.*

164 *Conferinţa a IV-a a sindicatelor şi a comitetelor de întreprindere din Moscova* a avut loc între 27 iunie şi 2 iulie 1918. La conferinţă au participat 472 de delegaţi cu vot deliberativ şi 71 cu vot consultativ, dintre care : 341 comunişti, 34 socialişti-revoluţionari de stînga, 24 menşevici, 9 socialişti-revoluţionari de dreapta, 64 fără partid şi reprezentanţi ai altor grupări. Pe ordinea de zi a conferinţei au figurat următoarele probleme : aprovizionarea populaţiei, în legătură cu momentul actual ; instrucţia militară generală şi mobilizarea ; disciplina în muncă ; activitatea burselor muncii ; statutul comitetelor de întreprindere şi altele. Raportul cu privire la problema aprovizionării, care era principala problemă de pe ordinea de zi, a fost prezentat de V. I. Lenin. La acest raport, conferinţa a adoptat o rezoluţie la baza căreia a stat proiectul propus de Lenin. Cu toată opoziţia menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari, conferinţa a adoptat în toate problemele rezoluţiile propuse de fracţiunea comunistă. — *461.*

165 În mai-iunie 1918 au avut loc în Austro-Ungaria numeroase greve, demonstraţii şi acţiuni muncitoreşti de masă cu caracter politic, antimilitarist. La mijlocul lunii iunie, în urma reducerii raţiei de pîine, a fost declarată la Viena o grevă de masă ; la Viena, Budapesta şi în alte oraşe au fost create Soviete de deputaţi ai muncitorilor. Sovietul din Viena a prezentat guvernului revendicările greviştilor : încheierea păcii, majorarea salariilor, reducerea zilei de muncă şi revenirea la vechea raţie de pîine. Neputînd împiedica izbucnirea grevei, liderii social-democraţi au insistat ca Sovietul de deputaţi ai muncitorilor din Viena să-i pună capăt.

Primele Soviete de deputaţi ai muncitorilor şi de deputaţi ai soldaţilor au fost create în cursul luptei greviste la Viena, Budapesta şi în alte oraşe, în ianuarie 1918. La 14 ianuarie, în semn de protest împotriva cererilor anexioniste pe care guvernele blocului austro-german le-au formulat Rusiei Sovietice în cursul tratativelor pentru încheierea tratatului de pace, a început la Viena o grevă politică care s-a extins asupra regiunilor industriale ale Austro-Ungariei. Greviştii cereau încheierea imediată a unei păci generale pe baza condiţiilor propuse de Rusia Sovietică, abrogarea legilor din timp de război, desfiinţarea cenzurii, amnistierea deţinuţilor politici, distribuirea echitabilă a produselor ş.a.m.d. Mişcarea a fost înăbuşită, şi Sovietele au fost desfiinţate cu concursul direct al liderilor oportunişti ai social-democraţiei austriece. — *465.*

166 Întîlnirea lui V. I. Lenin cu delegaţii Sovietului de deputaţi din Eleţ a avut loc la 30 mai 1918. După convorbirea avută cu

www.dacoromanica.ro

ei, Lenin le-a înmînat o scrisoare către redacţia ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" în care se spunea: „Aducătorii prezentei sînt reprezentanţii Sovietului de deputaţi din Eleţ. Rog stăruitor să le luaţi un interviu şi să-l publicaţi în ziar. Eleţul este un judeţ exemplar în ceea ce priveşte ordinea, evidenţa *întreprinderilor agricole model* şi gospodărirea lor, un judeţ model în ceea ce priveşte *reprimarea* burgheziei" („Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 45). La 26 iunie, cu o zi înainte de a lua cuvîntul la conferinţă, Lenin s-a întîlnit cu I. G. Pravdin, locţiitorul comisarului poporului pentru afacerile interne, care se întorsese dintr-o inspecţie făcută în Tula, Eleţ şi Orel, şi a discutat cu el despre situaţia din aceste raioane (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XVIII, p. 116 şi 179). — *479.*

167 V. I. Lenin se referă la articolul „Dezvăluirea tratatelor secrete", publicat în nr. 326 din 28 noiembrie 1917 al ziarului „Vorwärts"; în acest articol se recunoştea că, „dînd publicităţii schimbul de telegrame secrete dintre Petersburg şi Paris, guvernul bolşevic al Rusiei a săvîrşit un act cu adevărat revoluţionar".

„*Vorwärts*" — cotidian, organ central al Partidului social-democrat din Germania; a început să apară la Berlin în 1891, sub denumirea de „Vorwärts. Berliner Volksblatt", în baza unei hotărîri a Congresului de la Halle al partidului; era o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt", care apăruse din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut diversele manifestări ale oportunismului. Începînd din a doua jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut, după moartea lui F. Engels, redacţia ziarului „Vorwärts" a ajuns pe mîinile aripii de dreapta a partidului şi a început să publice sistematic articole scrise de oportunişti. În perioada războiului imperialist mondial (1914—1918), „Vorwärts" s-a situat pe poziţiile social-şovinismului; după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a desfăşurat propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — *485.*

168 Este vorba de V. A. Tihomirov, reprezentantul Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Bogorodsk, care era pe atunci preşedintele Uniunii cooperativelor din Bogorodsk. — *488.*

169 V. I. Lenin se referă la articolul „Milioanele franceze", apărut la 28 iunie 1918 în ziarul „Průkopnik Svobody" — organul central al Comitetului Executiv Central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia Sovietică. În acest articol se arăta că guvernele francez şi englez au pus la dispoziţie albgardiştilor cehoslovaci circa 15 milioane de ruble; în aceeaşi zi, articolul a fost reprodus în nr. 130 al ziarului „Pravda" şi, parţial, în nr. 132 al ziarului „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia". — *489.*

www.dacoromanica.ro

170 V. I. Lenin se referă la grupul de muncitori tipografi care s-au aflat mult timp sub influența menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari de dreapta din conducerea „Sindicatului muncitorilor tipografi", care era un sindicat galben. După Revoluția din Octombrie, acest sindicat a desfășurat o activitate îndreptată împotriva Puterii sovietice, organizînd greve la Moscova, Petrograd și în alte cîteva orașe. Bolșevicii și internaționaliștii de stînga au avut în toate marile tipografii grupuri de aderenți ai lor și au înființat un sindicat propriu — „Sindicatul roșu al tipografilor". O dată cu organizarea acestui sindicat, influența sindicatului galben al tipografilor a scăzut simțitor. — *491.*

171 Din ordinul guvernului sovietic, la 29—30 aprilie 1918 flota maritimă-militară din Marea Neagră a fost transferată de la Sevastopol la Novorossiisk, în urma ocupării Crimeii de către imperialiștii germani. Împrejurările care au determinat această transferare a flotei și condițiile unei eventuale reveniri a ei la Sevastopol au fost expuse de V. I. Lenin în „Protestul adresat guvernului german împotriva ocupării Crimeii" (vezi volumul de față, p. 337—338). Neavînd posibilitatea de a salva flota și nevrînd s-o predea imperialiștilor germani, care ceruseră în termeni ultimativi să fie readusă la Sevastopol, Lenin a dat Consiliului Militar Superior următoarea indicație : „Dat fiind că, după cum arată autoritățile militare superioare competente, situația este lipsită de orice ieșire, se va proceda imediat la distrugerea flotei" (vezi „Istoria războiului civil din U.R.S.S.", vol. 3, ed. rusă, 1957, p. 139). În zilele de 18 și 19 iunie, ordinul guvernului a fost adus la îndeplinire : majoritatea navelor au fost sabordate în apropiere de țărmul Novorossiiskului. — *492.*

172 Este vorba de alegerile din iunie 1918 pentru Sovietul din Petrograd. În timpul alegerilor, menșevicii și socialiștii-revoluționari au desfășurat o luptă înverșunată împotriva bolșevicilor, fără a se da în lături nici de la acte de teroare (în ziua alegerilor, la 20 iunie, un socialist-revoluționar de dreapta a ucis pe V. Volodarski, militant activ al partidului comunist). În alegeri, majoritatea voturilor a fost obținută de comuniști. La prima ședință, din 27 iunie, a Sovietului au participat 405 bolșevici și simpatizanți ai lor, 75 de socialiști-revoluționari de stînga, 59 de menșevici-defensiști și socialiști-revoluționari de dreapta și 43 de deputați fără partid. — *497.*

173 La 28 iunie 1918, din indicația Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia, s-au ținut în toate raioanele Moscovei mitinguri avînd ca temă „Războiul civil". Caracterul de masă al acestor mitinguri, care s-au desfășurat într-o atmosferă însuflețită, atesta că masele muncitorești acordă tot mai multă încredere partidului comunist, aprobă politica lui și condamnă partidele contrarevoluționare ale menșevicilor și socialiștilor-re-

www.dacoromanica.ro

voluționari, care sprijineau burghezia, vinovată de dezlănțuirea războiului civil. La mitinguri au luat cuvîntul militanți de seamă ai partidului, precum și o serie de delegați la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, sosiți din Ural, regiunea Volgăi și din alte regiuni; delegații au vorbit despre activitatea contrarevoluționară desfășurată de menșevici și de socialiștii-revoluționari, despre lupta înverșunată pe care chiaburii o duc împotriva Puterii sovietice.

V. I. Lenin a luat cuvîntul la Uzina „A.M.O." (subraionul Simonovski), uzina fostă Michelson (raionul Zamoskvorecie) și în parcul „Sovetskii" din raionul Rogojsk.

La mitingul ținut la uzina fostă Michelson, cei patru mii de muncitori și funcționari ai uzinei, după ce au ascultat cu o deosebită atenție cuvîntarea lui Lenin, au adoptat o rezoluție în care au declarat că aprobă hotărîrea din 25 iunie 1918 a Sovietului din Moscova cu privire la excluderea „definitivă din Soviet" a menșevicilor și socialiștilor-revoluționari (de dreapta și de centru), care, în calitate de membri ai Sovietelor, sabotau în scopuri provocatoare activitatea lor și urmăreau să răstoarne Puterea sovietică cu ajutorul imperialiștilor străini. Participanții la miting au adresat tuturor oamenilor muncii chemarea „de a revoca din toate Sovietele și din instituțiile lor pe socialiștii-revoluționari de dreapta și pe menșevici, care dau dovadă de o atitudine infamă și criminală, făcînd front comun cu forțele întunecate ale contrarevoluției, cu scopul de a trăda cauza noastră muncitorească". — *499*.

174 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 347—348. — *502*.

175 Interviul acordat de V. I. Lenin a fost transmis în aceeași zi redacției ziarului „Folkets Dagblad Politiken" printr-o telegramă specială, care, din motive tehnice, a fost însă primită cu întîrziere și publicată la 4 iulie 1918. La 6 iulie, conținutul interviului a fost publicat în „Leipziger Volkszeitung" nr. 155.

„*Folkets Dagblad Politiken*" — ziar al social-democraților de stînga din Suedia, care în 1917 înființaseră Partidul social-democrat de stînga din Suedia; a apărut la Stockholm începînd din aprilie 1916, inițial o dată la două zile, iar apoi zilnic (pînă în noiembrie 1917 a apărut sub denumirea de „Politiken"). În anii 1918—1919 redactorul lui a fost F. Ström. În 1921, după ce Partidul social-democrat de stînga din Suedia s-a afiliat la Internaționala Comunistă și a adoptat denumirea de partid comunist, ziarul a devenit organul lui de presă. După scindarea partidului Comunist din Suedia, în octombrie 1929, ziarul a devenit organul de presă al aripii de dreapta a partidului. Și-a încetat apariția în mai 1945. — *512*.

www.dacoromanica.ro

176 Este vorba de dezarmarea anarhiştilor, întreprinsă de organele Comisiei extraordinare (Ceka) la Moscova în noaptea de 11 spre 12 aprilie 1918. Această măsură a fost determinată de faptul că sub paravanul diferitelor grupuri de anarhişti se ascundeau elemente vădit contrarevoluţionare şi certate cu legea, care terorizau populaţia cu atacurile şi cu jafurile lor şi-şi găseau adăpost în vilele ocupate de anarhişti. „Cu prilejul dezarmării — se arăta în comunicatul oficial publicat la 13 aprilie în ziarul „Pravda" — a fost ridicată o mare cantitate de arme şi muniţii: bombe, grenade de mînă, cîteva zeci de mitraliere şi aruncătoare de bombe, numeroase puşti, revolvere şi cartuşe". În timpul percheziţiilor au fost găsite mari cantităţi de aur şi pietre preţioase. Anarhiştii din Petrograd, care refuzaseră să predea armele, au fost dezarmaţi la 23 aprilie 1918.

„Anarhiia" — ziar anarhist; a apărut la Moscova din septembrie 1917 pînă în iulie 1918; în octombrie 1917 a devenit organul de presă al Federaţiei grupurilor anarhiste din Moscova; iniţial a apărut săptămînal, iar din martie 1918 — zilnic; la 13 aprilie a fost interzis printr-o hotărîre a Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia; şi-a reluat apariţia la 21 aprilie. — *513.*

177 La 2 iulie 1918 au avut loc la Moscova mitinguri ale celor mobilizaţi în Armata Roşie. La mitingul de la manejul Alekseevski au participat circa 1 500 de mobilizaţi şi de voluntari care plecau în Armata Roşie. După cuvîntările rostite de V. I. Lenin şi de alţi vorbitori a avut loc un concert. Mitingul s-a desfăşurat într-o atmosferă deosebit de însufleţită.

În aceeaşi zi, Lenin a venit la mitingul de la circul Salamonski, dar nu a putut lua cuvîntul, deoarece deschiderea mitingului întîrziase. — *515.*

178 Şedinţele fracţiunii comuniste a celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia au avut loc în zilele de 1—3 iulie 1918, înainte de deschiderea congresului; la ele au participat circa 500 de delegaţi comunişti care veniseră la congres. Prima şedinţă a fost deschisă de I. M. Sverdlov, preşedintele Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia. După ce a arătat pe scurt sarcinile congresului, el a informat pe participanţi despre lucrările pregătitoare pentru întocmirea proiectului de Constituţie a R.S.F.S.R. V. I. Lenin a luat cuvîntul la 3 iulie şi a vorbit despre situaţia internă şi externă a republicii. După cuvîntarea lui a fost adoptată în unanimitate o rezoluţie care aproba politica C.C. al partidului şi a Consiliului Comisarilor Poporului. Fracţiunea a ascultat rapoartele prezentate de delegaţi ai Sovietelor locale, a examinat şi a aprobat ordinea de zi a congresului. — *517.*

www.dacoromanica.ro

179 *Imperialiştii din ţările Triplei Înţelegeri* sau *Antanta* — bloc de state imperialiste (Anglia, Franţa şi Rusia) care a fost creat la începutul secolului al XX-lea ; blocul era îndreptat împotriva imperialiştilor Triplei Alianţe (Germania, Austro-Ungaria, Italia). Şi-a luat numele de la înţelegerea anglo-franceză — „Entente cordiale" — încheiată în 1904. În timpul războiului imperialist mondial (1914—1918) au aderat la Antantă S.U.A., Japonia şi o serie de alte ţări. După Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, principalii participanţi la acest bloc — Anglia, Franţa, S.U.A. şi Japonia — au fost inspiratorii şi organizatorii intervenţiei militare împotriva Ţării Sovietelor şi au participat efectiv la această intervenţie. — *517*.

180 *Al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia* şi-a deschis lucrările la 4 iulie 1918, la Moscova, în clădirea Teatrului Mare. La congres au participat 1 164 de delegaţi cu vot deliberativ, dintre care 773 bolşevici, 353 socialişti-revoluţionari de stînga, 17 maximalişti (grupare desprinsă din partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga), 4 anarhişti, 4 menşevici-internaţionalişti, 3 membri ai altor partide, 10 delegaţi fără partid. Printre delegaţi erau şi reprezentanţi ai regiunilor ocupate ale Ucrainei, Letoniei şi Transcaucaziei, care au adus congresului salutul acestor regiuni şi l-au informat asupra stării de lucruri de acolo. I. I. Fineberg, reprezentantul Partidului socialist britanic, a rostit la congres o cuvîntare de salut în numele acestui partid şi a dat citire unei rezoluţii în care conferinţa P.S.B. declara că sprijină revoluţia socialistă din Rusia ; congresul a primit, de asemenea, mesaje de salut din partea oamenilor muncii din Germania şi Norvegia şi din partea prizonierilor de război ruşi aflaţi în diferite ţări.

Congresul a aprobat următoarea ordine de zi, propusă de Prezidiul C.E.C. al Sovietelor din Rusia : raportul Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia şi raportul Consiliului Comisarilor Poporului, problema aprovizionării, organizarea Armatei Roşii socialiste, Constituţia Republicii Sovietice Ruse, alegerea C.E.C. al Sovietelor din Rusia. Congresul a respins cererea socialiştilor-revoluţionari de stînga ca pe ordinea de zi să fie înscrise două puncte suplimentare : rapoartele delegaţilor Sovietelor locale şi discutarea hotărîrii guvernului sovietic cu privire la instituirea pedepsei capitale pentru înaltă trădare.

După aprobarea ordinii de zi, congresul a discutat, în afara ei, problema evenimentelor din zona de frontieră cu Ucraina, a agitaţiei instigatoare desfăşurate de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari, care urmăreau să provoace ciocniri între unităţile militare din această zonă şi trupele germane, cu scopul de a torpila tratatul de pace cu Germania şi de a tîrî ţara într-un război. Dînd explicaţii în această problemă, socialiştii-revoluţionari de stînga au adus partidului comunist acuzaţia demagogică că nu vrea să vină în ajutorul oamenilor

www.dacoromanica.ro

muncii din regiunile ocupate ; ei au refuzat să dezbată rezoluţia propusă de fracţiunea comunistă şi au părăsit în mod demonstrativ şedinţa. Congresul a stabilit în unanimitate că „orice hotărîri în problema războiului şi a păcii sînt de competenţa exclusivă a Congresului general al Sovietelor din Rusia" şi a organelor centrale ale Puterii sovietice — C.E.C. din Rusia şi Consiliul Comisarilor Poporului — şi a propus guvernului sovietic să curme cu hotărîre acţiunile provocatorilor.

Raportul de activitate al C.E.C. din Rusia a fost prezentat de I. M. Sverdlov, iar raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului — de V. I. Lenin. După dezbateri furtunoase pe marginea acestor rapoarte, a fost adoptată cu majoritate de voturi rezoluţia propusă de fracţiunea comunistă, în care se spunea că congresul „aprobă în întregime politica internă şi externă a guvernului sovietic". El a respins rezoluţia prezentată de socialiştii-revoluţionari de stînga, în care i se cerea să dea un vot de neîncredere în guvern, să denunţe tratatul de pace de la Brest şi să schimbe orientarea politicii interne şi externe a Puterii sovietice.

Înfrînţi la congres, socialiştii-revoluţionari de stînga au trecut la acţiune armată făţişă, declanşînd la 6 iulie o rebeliune contrarevoluţionară la Moscova. Datorită acestui fapt, congresul şi-a întrerupt lucrările şi le-a reluat apoi la 9 iulie. După ce a ascultat comunicatul guvernului cu privire la evenimentele din zilele de 6 şi 7 iulie, congresul a aprobat întru totul acţiunile energice întreprinse de guvern în vederea lichidării aventurii criminale a socialiştilor-revoluţionari de stînga şi a arătat că socialiştii-revoluţionari de stînga care împărtăşesc vederile clicii lor conducătoare „nu au ce căuta în Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi ţăranilor".

În rezoluţia la raportul cu privire la problema aprovizionării, prezentat de A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, congresul a confirmat că politica bazată pe monopolul cerealelor rămîne neştirbită, a subliniat necesitatea unei reprimări hotărîte a împotrivirii chiaburimii şi a aprobat organizarea comitetelor sărăcimii.

La 10 iulie, în şedinţa sa finală, congresul a ascultat raportul cu privire la organizarea Armatei Roşii şi a adoptat în unanimitate rezoluţia propusă de fracţiunea comunistă, în care erau trasate o serie de importante măsuri pentru organizarea şi întărirea Armatei Roşii, pe baza serviciului militar obligatoriu pentru toţi oamenii muncii.

Congresul şi-a încheiat lucrările printr-un act de mare importanţă istorică, adoptînd prima Constituţie a R.S.F.S.R., care consfinţea prin lege cuceririle oamenilor muncii din Ţara Sovietelor. — *519.*

181 *„Antevorbitoarea mea"* — M. A. Spiridonova, fruntaşă a partidului socialist-revoluţionar de stînga ; a prezentat la congres un coraport cu privire la activitatea secţiei ţărăneşti a C.E.C.

www.dacoromanica.ro

din Rusia, care conţinea o serie de atacuri contrarevoluţionare la adresa politicii Puterii sovietice şi a partidului comunist. — *521.*

182 *„Golos Trudovogo Krestianstva"* — cotidian; a început să apară la Petrograd, la sfîrşitul lunii noiembrie 1917, ca organ al Comitetului Executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia (pînă la 9 (22) decembrie s-a numit „Izvestiia Vserossiiskogo Krestianskogo Siezda"); de la 20 ianuarie (2 februarie) 1918 a apărut ca organ al secţiei ţărăneşti a C.E.C. din Rusia. Pînă la 10 iulie 1918, conducerea ziarului s-a aflat în mîinile socialiştilor-revoluţionari de stînga. Începînd de la 6 noiembrie 1918, ziarul a devenit organul de presă al Comisariatului poporului pentru agricultură; a apărut pînă la 31 mai 1919. — *526.*

183 Este vorba de proiectul de Constituţie (Lege fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse, prezentat spre aprobare celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Hotărîrea cu privire la elaborarea proiectului de Constituţie a R.S.F.S.R. a fost adoptată în ianuarie 1918 de cel de-al III-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dar lucrările de elaborare propriu-zisă a proiectului de Constituţie au putut fi începute de guvernul sovietic numai după cucerirea răgazului de pace. Rolul hotărîtor în elaborarea textului primei Constituţii Sovietice l-a avut V. I. Lenin.

Proiectul a fost întocmit de o comisie pentru elaborarea Constituţiei, numită de C.E.C. al Sovietelor din Rusia la 1 aprilie 1918 şi prezidată de I. M. Sverdlov.

La propunerea acestuia, în şedinţa sa din 14 iunie C.E.C. al Sovietelor din Rusia a hotărît ca pe ordinea de zi a celui de-al V-lea Congres general ordinar al Sovietelor din Rusia să fie inclusă problema adoptării Constituţiei sovietice. Cu elaborarea definitivă a proiectului de Constituţie, în vederea prezentării lui la Congresul al V-lea al Sovietelor, a fost însărcinată o comisie specială a C.C. al P.C. (b) din Rusia, în frunte cu V. I. Lenin. La 3 iulie, comisia C.C., prezidată de Lenin, a examinat două proiecte de Constituţie sovietică: proiectul comisiei pentru elaborarea Constituţiei, numită de C.E.C. al Sovietelor din Rusia, şi proiectul propus de Comisariatul poporului pentru justiţie. Comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a pus la baza Constituţiei proiectul comisiei C.E.C. din Rusia, introducînd în acest proiect unele prevederi din proiectul Comisariatului poporului pentru justiţie. Totodată, la propunerea lui Lenin, în textul Constituţiei R.S.F.S.R. a fost inclusă — cu titlu de preambul — „Declaraţia drepturilor poporului muncitor şi exploatat", a fost adăugat un articol cu privire la egalitatea în drepturi a naţionalităţilor şi raselor în Republica Sovietică, au fost formulate articolele prin care se acordă drepturi politice străinilor care locuiesc şi muncesc

www.dacoromanica.ro

pe teritoriul R.S.F.S.R. (vezi în volumul de față, p. 553 „Conceptul punctului 20 din secțiunea a doua a Constituției R.S.F.S.R.", scris de Lenin, care definește drepturile lor) și drept de azil tuturor străinilor urmăriți pentru convingerile lor politice și religioase (vezi în: „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 546—549, modificările aduse de Lenin). Comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a adus proiectului de Constituție o serie de completări și modificări cu caracter principial. Proiectul elaborat de comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost prezentat spre aprobare Congresului al V-lea al Sovietelor.

La propunerea lui Sverdlov, chiar în prima zi a lucrărilor congresului a fost numită o comisie formată din reprezentanți ai diferitelor fracțiuni, care a fost însărcinată să examineze proiectul de Constituție și să prezinte congresului un raport asupra acestui proiect. Comisia numită de congres a adus proiectului de Constituție unele modificări redacționale, a adăugat o serie de articole în secțiunea consacrată drepturilor în materie bugetară și a introdus o secțiune nouă cu privire la stema și la drapelul R.S.F.S.R. La 10 iulie, în ultima sa ședință, congresul a ascultat raportul comisiei cu privire la proiectul de Constituție, după care a aprobat în unanimitate Constituția R.S.F.S.R. și a însărcinat noul Comitet Executiv Central s-o redacteze în formă definitivă.

La 19 iulie 1918, Constituția Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse a fost publicată ca Lege fundamentală, care a intrat în vigoare din momentul publicării ei. — *530.*

184 Este vorba de Comisia extraordinară (Ceka) de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului, al cărei președinte a fost F. E. Dzerjinski.

Comisia extraordinară (Ceka) *din Rusia* a fost instituită la 7 (20) decembrie 1917, printr-o hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului, în scopul de a duce „o luptă necruțătoare împotriva contrarevoluției, sabotajului și speculei". Fiind unul dintre cele mai importante organe ale dictaturii proletariatului, Comisia extraordinară din Rusia a jucat un rol deosebit de mare în lupta împotriva activității subversive a contrarevoluției și în apărarea securității de stat a Republicii sovietice. Apreciind activitatea acestei comisii, V. I. Lenin arăta în raportul său la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia din decembrie 1921: „Aceasta este o instituție care a fost arma noastră nimicitoare împotriva nenumăratelor comploturi, a nenumăratelor atentate îndreptate împotriva Puterii sovietice" (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 164). Subliniind, în a sa „Rezoluție cu privire la Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia", munca eroică pe care organele acestei comisii au desfășurat-o pentru apărarea cuceririlor Revoluției din Octombrie și ținînd seama de consolidarea Puterii sovietice, Congresul al IX-lea al Sovietelor a recoman-

www.dacoromanica.ro

dat să se procedeze la o restrîngere a sferei de activitate a comisiei. În această rezoluție și-au găsit expresia propunerile făcute de Lenin în proiectul său de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia, scris la 1 decembrie 1921 (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 369). La 6 februarie 1922, C.E.C. al Sovietelor din Rusia a adoptat un decret prin care Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia a fost desființată. — *534.*

185 Încă din primele luni ale existenței sale, Statul sovietic a acordat un ajutor substanțial gospodăriilor colective țărănești în ceea ce privește dotarea lor cu mijloace materiale și financiare. Prin bugetul Comisariatului poporului pentru agricultură, pe semestrul al doilea al anului 1918 a fost alocată o sumă de 15 milioane de ruble pentru împrumuturi fără dobîndă în scopul finanțării măsurilor de organizare a comunelor și arteluri-lor agricole. În afară de aceasta, în iulie 1918 guvernul a repartizat Comisariatului pentru agricultură, în același scop, alte 10 milioane de ruble. Printr-un decret din 2 noiembrie 1918, „pentru îmbunătățirea și dezvoltarea agriculturii și pentru grabnica ei reorganizare pe baze socialiste", a fost creat un fond de un miliard de ruble, destinat acordării de ajutor tehnic și financiar întovărășirilor și comunelor agricole ale țăranilor muncitori. Suma efectiv acordată comunelor și arte-lurilor în baza acestui decret a depășit considerabil cifra prevăzută prin decret.

Gospodăriile colective s-au bucurat de mari avantaje la repartizarea mașinilor agricole complexe, a inventarului viu și mort, a fondurilor de semințe. Centrele de stat pentru închirierea de unelte agricole și atelierele de reparații deserveau în primul rînd, alături de sovhozuri, gospodăriile colective. — *543.*

186 *Comitetul pentru legături internaționale* — „Comitetul pentru restabilirea legăturilor internaționale" — a fost creat în ianuarie 1916 de un grup de internaționaliști francezi. Formarea acestui comitet a fost prima încercare de a se crea în Franța o organizație revoluționară internaționalistă a socialiștilor, în opoziție cu organizațiile social-șovine. V. I. Lenin considera necesară folosirea „Comitetului pentru restabilirea legăturilor internaționale" în vederea unirii elementelor internaționaliste ; din indicația lui Lenin, I. F. Armand a participat la activitatea acestui comitet.

Sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie din Rusia și a intensificării mișcării muncitorești din Franța, comitetul a devenit un centru de grupare a elementelor revoluționare internaționaliste. În 1920, el a intrat în Partidul Comunist din Franța.

Apelul la care se referă Lenin a fost publicat în „Pravda" nr. 131 din 29 (16) iunie 1918. — *544.*

www.dacoromanica.ro

187 V. I. Lenin se referă la cuvîntarea lui Svetlov, reprezentantul fracţiunii eserilor maximalişti. — *547.*

188 V. I. Lenin se referă la istoricul „Decret al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la naţionalizarea marii industrii", aprobat la 28 iunie 1918 (şi publicat în nr. 134 din 30 iunie 1918 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia"). „Conform unui plan de mult stabilit — scria Lenin despre acest decret —, după o îndelungată muncă de pregătire, în sfîrşit, la 28 iunie a fost aprobat decretul a cărui apariţie a fost aşteptată cu nerăbdare de masele populare din Rusia" („Culegeri din Lenin", vol. XXXV, p. 27). Prin acest decret au fost naţionalizate toate marile întreprinderi industriale. Datorită muncii organizatorice a partidului comunist şi contribuţiei active a maselor muncitoreşti, în pofida greutăţilor enorme, naţionalizarea a fost înfăptuită într-un termen scurt. Pînă la 31 august 1918 au fost efectiv naţionalizate peste 3 000 de întreprinderi.

Prin acelaşi decret au fost naţionalizate toate căile ferate particulare, precum şi întreprinderile comunale (alimentarea cu apă, uzinele de gaz, transportul urban etc.), care treceau în administrarea Sovietelor locale. — *549.*

189 *Rebeliunea contrarevoluţionară a socialiştilor-revoluţionari de stînga din Moscova* (6—7 iulie 1918) a fost organizată în urma unei hotărîri adoptate de C.C. al partidului socialist-revoluţionar de stînga la 24 iunie şi constituia o parte din ofensiva generală a contrarevoluţiei interne şi a imperialiştilor Antantei împotriva Rusiei Sovietice; rebelii se bucurau de sprijinul ocult al unor misiuni diplomatice străine.

Rebeliunea a izbucnit în zilele în care se desfăşurau lucrările celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Cuvîntările antisovietice ale socialiştilor-revoluţionari de stînga fuseseră dezaprobate de majoritatea covîrşitoare a delegaţilor. Înfrînţi la congres, socialiştii-revoluţionari de stînga, urmărind să torpileze tratatul de pace de la Brest şi să tîrască Ţara Sovietelor într-un război cu Germania, l-au asasinat la 6 iulie, la Moscova, pe contele Mirbach, ambasadorul Germaniei, şi imediat după aceasta au declanşat o rebeliune armată, a cărei principală forţă o constituia un detaşament comandat de socialistul-revoluţionar de stînga D. I. Popov, colaborator al Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia. Rebelii, în total vreo 1 800 de oameni, au bombardat Kremlinul cu artileria, au ocupat centrala telefonică şi telegraful, pe care le-au păstrat timp de 2 ore, transmiţînd în numele C.C. al socialiştilor-revoluţionari de stînga cîteva apeluri, buletine şi telegrame provocatoare, în care afirmau că puterea se află în mîinile socialiştilor-revoluţionari de stînga şi că acţiunile lor sînt salutate de întreaga populaţie.

Congresul al V-lea al Sovietelor a dat guvernului directiva de a lichida imediat rebeliunea. Membrii fracţiunii socialist-revoluţionare de stînga au fost arestaţi. Datorită măsurilor

www.dacoromanica.ro

energice ale guvernului sovietic şi acţiunilor unite ale muncitorimii şi garnizoanei din Moscova, rebeliunea a fost înăbuşită în termen de 24 de ore; ultimele ei focare de rezistenţă au fost lichidate în după-amiaza zilei de 7 iulie.

Socialiştii-revoluţionari de stînga au încercat să declanşeze rebeliuni şi la Petrograd, Vologda şi în alte oraşe. Primind din partea Comitetului Central al partidului socialist-revoluţionar de stînga o telegramă în care se afirma că la Moscova eserii de stînga au reuşit să pună mîna pe putere, comandantul Frontului de răsărit, eserul de stînga M. A. Muraviov, ordonînd trupelor să pornească la luptă, chipurile, împotriva germanilor, a încercat să ocupe oraşul Simbirsk (astăzi Ulianovsk) şi să înainteze spre Moscova, pentru a veni în ajutorul rebelilor. Ca şi celelalte rebeliuni, aventura lui Muraviov a fost repede lichidată.

Reluîndu-şi lucrările după lichidarea rebeliunii, Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia a hotărît ca toţi socialiştii-revoluţionari de stînga care împărtăşeau linia aventuristă a conducerii lor să fie excluşi din Soviete. Din toate colţurile ţării congresul a primit numeroase telegrame în care, aprobînd acţiunile întreprinse pentru reprimarea rebelilor, muncitorii şi ţăranii îşi exprimau hotărîrea de a apăra cu arma în mînă Puterea sovietică. — *551.*

190 Documentul de faţă a stat la baza articolului 20 din secţiunea a doua a Constituţiei R.S.F.S.R., adoptată la 10 iulie 1918 de cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — *553.*

191 În prima sa şedinţă, din 15 iulie 1918, după ce a ascultat cuvîntarea şi declaraţia lui V. I. Lenin, Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia al celei de-a cincea legislaturi a adoptat în unanimitate următoarea rezoluţie: „Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia aprobă întru totul declaraţia Preşedintelui Consiliului Comisarilor Poporului şi hotărăşte ca ea să fie adusă la cunoştinţa celor mai largi mase muncitoare". Sub titlul „Apelul tov. Lenin către muncitori, ţărani şi soldaţii Armatei Roşii, aprobat la şedinţa din 15 iulie 1918 a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia", declaraţia guvernamentală a fost publicată în nr. 149 din 17 iulie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia".

În ediţiile anterioare documentul a apărut sub titlul „Declaraţie făcută la şedinţa C.E.C. din Rusia. 15 iulie 1918". — *556.*

192 La 19 iulie 1918 s-au desfăşurat în toate raioanele Moscovei, într-o atmosferă deosebit de însufleţită, obişnuitele mitinguri pe care le organiza în fiecare vineri Comitetul din Moscova al P.C. (b) din Rusia. La mitingul din raionul Lefortovo, la care V. I. Lenin a vorbit despre situaţia internă şi internaţională, au participat circa 2 000 de oameni. — *560.*

www.dacoromanica.ro

193 *Conferința comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din gubernia Moscova* a avut loc în zilele de 22 și 23 iulie 1918. Au participat 500 de delegați, în covîrșitoarea lor majoritate comuniști și simpatizanți ai partidului comunist. După cuvîntarea lui V. I. Lenin despre momentul actual, comuniștii au prezentat o rezoluție identică cu cea pe care o adoptase, la raportul lui Lenin, Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova, care a avut loc între 27 iunie și 2 iulie 1918. Cu mici modificări, rezoluția a fost adoptată cu o majoritate zdrobitoare de voturi. — *562.*

194 „*The Workers' Dreadnought*" — a apărut la Londra din martie 1914 pînă în iunie 1924; pînă în iulie 1917 a apărut sub denumirea de „Woman's Dreadnought". În anii 1918—1919 a fost organul de presă al Federației muncitorești socialiste din Anglia; în anii 1920—1921 — organ al Partidului Comunist din Anglia. — *563.*

195 La 26 iulie 1918 s-au ținut în toate raioanele Moscovei mitinguri în cadrul cărora a fost dezbătută tema „Ce aduce poporului muncitor Constituția Sovietică"! La aceste mitinguri au luat cuvîntul militanți de seamă ai partidului, care au explicat în ce constă esența și importanța Constituției R.S.F.S.R., adoptată la 10 iulie 1918 de către Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia.

V. I. Lenin a luat cuvîntul, în amfiteatrul arhiplin al Școlii superioare de fete, în fața unui auditoriu de peste 1 000 de oameni. — *567.*

196 V. I. Lenin a luat cuvîntul la mitingul care a avut loc în seara zilei de 26 iulie 1918 în sala mare a Asociației crescătorilor de cai de curse din Hodînka. O asistență numeroasă, formată din muncitori și ostași ai Armatei Roșii, umpluse sala pînă la refuz. În numele brigăzii 1 de artilerie de rezervă a luat cuvîntul un ostaș al Armatei Roșii, care a declarat că în persoana lui Lenin ostașii brigăzii 1 salută Consiliul Comisarilor Poporului și că la prima lui chemare se vor ridica în apărarea Puterii muncitorești-țărănești. Rezoluția propusă după cuvîntarea lui Lenin a fost adoptată în unanimitate, cu o abținere.

În încheiere, referentul Znamenski a făcut o scurtă expunere a biografiei lui Lenin. — *568.*

197 La 13 martie 1918 a avut loc o ședință a fracțiunii comuniste a Congresului al IV-lea extraordinar al Sovietelor din Rusia, la care V. I. Lenin a luat cuvîntul în problema războiului și a păcii. Textul cuvîntării sale, așa cum a fost ea consemnată în timpul ședinței, este incomplet și inexact, din care cauză cuvîntarea nu a fost inclusă nici în edițiile anterioare și nici în ediția de față a Operelor lui Lenin (vezi textul ei în „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 68—70). — *573.*

www.dacoromanica.ro

198 V. I. Lenin reproduce cifrele care exprimă rezultatele votului asupra rezoluției cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest în ședința din 13 martie 1918 a fracțiunii comuniste a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia. Pentru ratificare au votat 453 de delegați, contra 36, 8 delegați s-au abținut de la vot. — *574.*

199 Aceste însemnări au fost făcute de V. I. Lenin în ședința comună a Secției electrotehnice a C.E.S. și a Secției (Comitetului) de politică economică a C.E.S., la care șefii ambelor secții — P. G. Smidovici și I. Larin — au prezentat informări asupra măsurilor proiectate de C.E.S. pentru electrificarea regiunii industriale Petrograd și a celei centrale. Printre altele, a fost discutată problema reluării lucrărilor pregătitoare pentru construirea unei centrale electrice de 60 000 CP pe rîul Volhov, după proiectul elaborat de G. O. Graftio și aprobat de Lenin, precum și proiectul folosirii cataractelor de pe Malaia Imatra, unde se preconiza construirea unei centrale electrice de 1 000 000 CP. — *576.*

200 În primele luni ale anului 1918, V. G. Gluşkov a deținut în cadrul Comisiei pentru studierea forțelor de producție naturale a Academiei de Științe funcția de șef al secției „cărbune alb". Din mai 1918 a condus Biroul pentru electrificarea Rusiei, iar ulterior — Biroul pentru electrificarea Regiunii de nord. — *576.*

201 Prin tratatul de pace de la Brest, regiunea cu bogate zăcăminte de șisturi combustibile a trecut sub stăpînirea Estoniei. — *576.*

202 Este vorba de centralele electrice „Obșcestvo 1886 goda" și „Electroperedacea" (care astăzi poartă numele lui R. E. Klasson, eminent inginer-energetician sovietic, constructorul ei). — *576.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE LUCRĂRI ŞI IZVOARE CITATE SAU MENŢIONATE DE V. I. LENIN

Al cincilea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografiată. Moscova, 4—10 iulie 1918. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 254 p. (R.S.F.S.R.). — *521, 524, 525, 527, 528, 531, 537, 542—544, 546—550.*

„*Anarhiia*", Moscova. — *513.*

Apel către popoarele din toate ţările — *vezi* Către popoarele din lumea întreagă.

Apelul comitetului pentru restabilirea legăturilor internaţionale. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 131, 29 (16) iunie, p. 4, la rubrica : Ştiri externe. — *544.*

Apelul [Consiliului Comisarilor Poporului]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 109 (373), 31 mai, p. 2. — *435.*

Apelul lui Krîlenko şi Podvoiski — *vezi* Tovarăşi !

Bogaevski s-a predat. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 58, 29 (16) martie, p. 3. — *139, 356—357, 440, 488—489.*

Buharin, N. I. Cu privire la revizuirea programului partidului. — „Spartak", Moscova, 1917, nr. 4, 10 august, p. 4—7. — *50.*

— *[Recenzie la cartea :]* V. Ilin (N. Lenin). Statul şi revoluţia. (Învăţătura marxistă despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie). Petrograd. Editura „Jizn i Znanie". Preţul 2 r. 50 c. — „Kommunist", Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 19, la rubrica : Bibliografie. — *276, 329, 330—331.*

Către popoarele din lumea întreagă. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 15, 15 martie, p. 1. Semnat : Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. — *124.*

www.dacoromanica.ro

Către toate comitetele Partidului Comunist din Rusia. Către fracţiunile bolşevice de pe lîngă Sovietele de deputaţi. [Lozincile de 1 Mai ale C.C. al P.C. (b) din Rusia]. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 82, 27 (14) aprilie, p. 1. — *280.*

Cehov, A. P. Omul în cutie. — *322, 404, 504.*

Condiţiile de pace prezentate de Germania Consiliului Comisarilor Poporului. Petrograd. Răspunsul guvernului german la apelul guvernului rus [din 19 (6) februarie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor şi soldaţilor şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 33 (297), 24 (11) februarie, p. 3. Sub titlul comun : Un nou război. — *132.*

Consfătuirea generală a menşevicilor. — „Jizn", Moscova, 1918, nr. 26, 26 (13) mai, p. 2. Sub titlul comun : Menşevicii. — *425—426, 431, 588.*

Constituţia (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse. Hotărîrea celui de-al 5-lea Congres general al Sovietelor din Rusia adoptată în şedinţa din 10 iulie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — *567, 568.*

Culegere de documente secrete din arhiva fostului Minister al Afacerilor Externe. Nr. 1—7. Editat de Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Petrograd, tip. Com. pentru afacerile externe, decembrie 1917—februarie 1918. 7 volume. — *15, 133, 359, 484—485.*

Declaraţia drepturilor poporului muncitor şi exploatat. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor şi soldaţilor şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 14 (278), 19 ianuarie, p. 5. Sub titlul comun : Hotărîrile adoptate de Congresul general al deputaţilor, muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor din Rusia. — *567.*

Declaraţie prezentată Comitetului Central. — „Soţial-Demokrat", Moscova, 1918, nr. 35, 28 (15) februarie, p. 4, la rubrica : Viaţa de partid. Semnat : G. I. Oppokov-Lomov, N. I. Buharin, A. Bubnov şi alţi membri ai C.C. al P.M.S.D.R. — *31.*

Decret cu privire la anularea împrumuturilor de stat [adoptat la şedinţa din 21 ianuarie (3 februarie) 1918 a C.E.C.]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor şi soldaţilor şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 20 (284),

www.dacoromanica.ro

26 ianuarie, p. 2, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *133.*

Decret cu privire la reorganizarea Comisariatului aprovizionării şi a organelor de aprovizionare locale, adoptat de C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, cazacilor şi ţăranilor din Rusia în şedinţa din 27 mai 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 109 (373), 31 mai, p. 4—5, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *429.*

Decret cu privire la tribunalele pentru judecarea infracţiunilor de presă — *vezi* Hotărîrea C.C.P. cu privire la tribunalul revoluţionar pentru judecarea infracţiunilor de presă.

Decret pentru organizarea şi aprovizionarea sărăcimii satelor, adoptat de Comitetul Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor din Rusia în şedinţa din 11 iunie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 119 (383), 12 iunie, p. 3, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *539—542.*

Decretul C.C.P. cu privire la cooperativele de consum. [29 martie (11 aprilie) 1918]. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 71, 13 aprilie (31 martie), p. 1, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale C.E.C. din Rusia, ale C.C.P. şi ale Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ţăranilor. — *196.*

Decretul C.C.P. cu privire la încetarea plăţii cuponului şi a dividendului [23 decembrie 1917 (5 ianuarie 1918)]. — „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva", Petrograd, 1917, nr. 43, 29 decembrie (11 ianuarie), p. 1, la rubrica : Acte ale guvernului. — *236.*

Decretul [C.C.P. cu privire la reducerea efectivului armatei. 10 (23) noiembrie 1917]. — „Pravda". Ediţia de seară, Petrograd, 1917, nr. 8, 23 (10) noiembrie, p. 1. — *15, 112.*

Decretul (C.C.P.) pentru centralizarea conducerii căilor de comunicaţie, organizarea pazei lor şi ridicarea capacităţii lor de tranzit. [23 martie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 59 (323), 28 martie, p. 2, la rubrica : Acte ale guvernului. — *209, 279, 284, 287, 288—289, 294, 328, 580, 581.*

Decretul (C.C.P.) pentru naţionalizarea flotei comerciale. [23 ianuarie (5 februarie) 1918]. — Gazeta Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva", Petrograd, 1918, nr. 18 (63), 26 ianuarie (8 februarie), p. 1, la rubrica : Acte ale guvernului. — *221.*

www.dacoromanica.ro

Decretul C.E.C. din Rusia cu privire la naţionalizarea băncilor. [14 (27) decembrie 1917]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 252, 15 decembrie, p. 1. — *192.*

Decretul Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor din Rusia [şi al C.C.P. cu privire la acordarea de împuterniciri excepţionale comisarului poporului pentru aprovizionare]. 13 mai 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 94 (358), 14 mai, p. 3, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *429, 436.*

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la naţionalizarea marilor întreprinderi din industria minieră, metalurgică şi de prelucrare a metalelor, textilă, electrotehnică, de prelucrare a lemnului şi din alte ramuri industriale. 28 iunie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1918, nr. 134 (398), 30 iunie, p. 3, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *549.*

De la Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 18, 6 octombrie (23 septembrie), p. 3. — *112.*

„*Delo Naroda*", Petrograd — Samara — Moscova. — *36, 108, 212, 255, 505.*

Demian Bednîi, Liberdan. — 135, 324.

Engels, F. Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluţionează ştiinţa. Septembrie 1876—iunie 1878. — *216.*

— *Introducere la broşura lui Borkheim „În amintirea patrioţilor de paradă germani din anii 1806—1807".* 15 decembrie 1887. — *50—51, 418—419, 501—507.*

— *Problema ţărănească în Franţa şi în Germania.* 15—22 noiembrie 1894. — *286, 319, 320, 321—322.*

— *Scrisoare către A. Bebel [cu privire la Programul de la Gotha],* *18—28 martie 1875.* — *48.*

„*Gazeta Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*", Petrograd, 1918, nr. 18 (63), 26 ianuarie (8 februarie), p. 1. — *221.*

„*Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*", Petrograd, 1917, nr. 43, 29 decembrie (11 ianuarie), p. 1. — *236.*

„*Golos Trudovogo Krestianstva*", Petrograd — Moscova. — *526*

— Moscova, 1918, nr. 162, 2 iulie, p. 1—2. — *526.*

www.dacoromanica.ro

Gorbunov, I. F. La staţie. — *12.*

Griboedov, A. S. Prea multă minte strică. — *524.*

Hertling despre asasinarea lui Mirbach. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1918, nr. 147 (411), 14 iulie, p. 4, la rubrica : Rebeliunea socialiştilor-revoluţionari de stînga. — *557.*

Hotărîrea [C.C.P.] cu privire la tribunalul revoluţionar pentru judecarea infracţiunilor de presă. 28 ianuarie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor şi soldaţilor şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 25 (289), 14 (1) februarie, p. 5, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *222.*

Hotărîrea [C.E.C. din Rusia şi a C.C.P.] cu privire la controlul muncitoresc. [14 (27) noiembrie 1917]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 227, 16 noiembrie, p. 6, la rubrica : Actele guvernului. — *8, 184, 195, 201—202.*

Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la cuantumul remunerării comisarilor poporului şi a funcţionarilor superiori. 18 noiembrie (1 decembrie) 1917]. — „Pravda". Ediţia de seară, Petrograd, 1917, nr. 16, 3 decembrie (20 noiembrie), p. 1, la rubrica : Activitatea guvernului. — *189—190.*

„Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia". Moscova, 1918, nr. 46 (310), 12 martie, p. 1. — *367.*

— 1918, nr. 49 (313), 16 martie, p. 3—4. — *99, 121, 122, 123, 125, 128, 129—130.*

— 1918, nr. 59 (323), 28 martie, p. 2. — *209, 279—280, 284, 286, 287—289, 294, 328, 580, 581.*

— 1918, nr. 85 (349), 28 aprilie. Supliment la nr. 85 al ziarului „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", p. 1—2. — *253, 282, 577—586.*

— 1918, nr. 87 (351), 1 mai, p. 5. — *282, 283, 284, 285, 286, 287—288, 289, 290, 316, 322—324.*

— 1918, nr. 91 (355), 10 mai, p. 4—5. — *441.*

— 1918, nr. 94 (358), 14 mai, p. 3. — *429—430, 436—437.*

— 1918, nr. 98 (362), 18 mai, p. 4—5. — *368.*

www.dacoromanica.ro

— 1918, nr. 106 (370), 28 mai, p. 5. — *441.*

— 1918, nr. 109 (373), 31 mai, p. 2, 4—5. — *429—430, 435.*

— 1918, nr. 113 (377), 5 iunie, p. 5. — *439—443, 444, 587—588.*

— 1918, nr. 119 (383), 12 iunie, p. 3. — *539—542.*

„Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova". — *551.*

— 1918, nr. 132 (396), 28 iunie, p. 3. — *489.*

— 1918, nr. 134 (398), 30 iunie, p. 3. — *549—550.*

— 1918, nr. 138 (402), 5 iulie, p. 3. — *529—530.*

— 1918, nr. 147 (411), 14 iulie, p. 4. — *557.*

— 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — *567, 568.*

„Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 40 (304), 5 martie, p. 1. — *30.*

— 1918, nr. 45 (309), 10 martie, p. 3. — *114, 561—562.*

„Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor şi soldaţilor şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 14 (278), 19 ianuarie, p. 5. — *567.*

— 1918, nr. 20 (284), 26 ianuarie, p. 2. — *135.*

— 1918, nr. 25 (289), 14 (1) februarie, p. 5. — *222.*

— 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3. — *8—9, 61, 77, 146, 158—159, 184.*

— 1918, nr. 33 (297), 24 (11) februarie, p. 3. — *132.*

„Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. 1. — *15—16, 133, 523, 563.*

— 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — *8—9, 61, 543.*

— 1917, nr. 227, 16 noiembrie, p. 6. — *8—9, 184, 195, 201—202.*

— 1917, nr. 252, 15 decembrie, p. 1. — *192—193.*

„Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 15, 15 martie, p. 1. — *125.*

— 1917, nr. 90, 13 iunie, p. 7. — *563.*

www.dacoromanica.ro

„*Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia*". Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — *542—543.*

„*Jizn*", Moscova, 1918, nr. 26, 26 (13) mai, p. 2. — *425—426, 431, 588.*

*„*Kommunist*", Geneva, 1915, nr. 1—2. 196 p. — *135.*

„*Kommunist*", Moscova. — *258, 259, 265, 266, 273, 305.*

— 1918, nr. 1, 20 aprilie. 20 p. — *260, 261, 265, 269, 273—274, 276, 284, 299—315, 317, 318, 325—327, 328, 329, 330—331.*

— 1918, nr. 2, 27 aprilie. 24 p. — *284.*

„*Kommunist*", Petrograd. — *21, 22, 23, 258.*

— 1918, nr. 5, 9 martie, p. 3. — *56.*

— 1918, nr. 8, 14 martie, p. 2—3. — *20.*

[Krîlenko, N. V. De ce mă duc la Petrograd. Apel]. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 72, 16 (3) iunie, p. 1, în: Lenin, V. I. Bolşevismul şi „descompunerea" armatei. — *30, 123—125.*

Krîlov, I. A. Elefantul şi javra. — *204.*

Legea fundamentală cu privire la socializarea pămîntului. [27 ianuarie (9 februarie) 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor şi soldaţilor şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3, la rubrica: Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *8, 61—62, 77, 146, 158—159, 184.*

[Lenin, V. I.] Apel către soldaţii tuturor ţărilor beligerante. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1—2. Semnat: Comitetul Central al P.M.S.D.R. Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. Redacţia ziarului „Pravda". — *125.*

*— *Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei.* Petrograd, „Priboi", 1917, 32 p. (P.M.S.D.R. „Biblioteca soldatului şi ţăranului", nr. 13). Înaintea titlului, autor: N. Lenin. — *268, 317—318.*

*— *Cîteva teze.* Din partea redacţiei. — „Soţial-Demokrat", Geneva, 1915, nr. 47, 13 octombrie, p. 2. — *32, 36—37, 256.*

— *Completare la rezoluţia asupra războiului şi a păcii.* [Congresul al şaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. 1918]. — *45.*

* Cu asterisc sînt notate cărţile, ziarele, articolele şi documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin şi care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

— *Concept de proiect de program, prezentat de tov. Lenin.* — „Kommunist", Petrograd, 1918, nr. 5, 9 martie, p. 3. —*56.*

— *Cu privire la revizuirea programului partidului.* — „Prosveşcenie", Petrograd, 1917, nr. 1—2, septembrie-octombrie, p. 81—99. Semnat : N. Lenin. — *50, 58—59, 76.*

— *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin [la Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor şi ostaşilor roşii din Moscova şi a sindicatelor. 4 iunie 1918].* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 113 (377), 5 iunie, p. 5. Sub titlul comun : Şedinţa comună. — *439—443, 444, 587—588.*

— *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin [la Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova. 14 mai 1918].* — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 93, 15 (2) mai, p. 2 ; nr. 94, 16 (3) mai, p. 2. Sub titlul comun : Şedinţa C.E.C. din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Moscova. — *431.*

— *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la şedinţa din 14 martie [1918] a celui de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.* — „Pravda" („Soţial-Demokrat"), Moscova, 1918, nr. 47, 16 (3) martie, p. 3—4 ; nr. 48, 17 (4) martie, p. 2—3. Sub titlul comun : Congresul Sovietelor de la Moscova. — *121—131, 574—575.*

— *Cuvînt de încheiere la raportul asupra războiului şi a păcii. [Congresul al şaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia], 8 martie [1918].* — *40, 41—42, 43, 73.*

— *Cuvînt de încheiere la raportul asupra sarcinilor imediate ale Puterii sovietice [rostit la şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — *318.*

— *Decret asupra păcii, adoptat în unanimitate la şedinţa din 26 octombrie 1917 a Congresului general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor din Rusia.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. 1. — *15, 133—134, 523, 563.*

— *Decret asupra pămîntului, adoptat de Congresul Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor* (la şedinţa din 26 octombrie, ora 2 noaptea). — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — *8, 61, 543.*

— *Despre „stîngismul" copilăros şi despre spiritul mic-burghez.* — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 88, 9 mai (26 aprilie), p. 2 ; nr. 89, 10 mai (27 aprilie), p. 2—3 ; nr. 90, 11 mai (28 aprilie) p. 2—3. Semnat : N. Lenin. În nr. 88 data a fost indicată greşit : 9 mai (25 aprilie). — *281, 367.*

www.dacoromanica.ro

— *Principala sarcină a zilelor noastre.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 46 (310), 12 martie, p. 1. Semnat : N. Lenin. — *367.*

— *Principala sarcină a zilelor noastre.* [Moscova, 1918]. 47 p. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — *367.*

— *Raport asupra luptei împotriva foametei. 4 iunie 1918* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor şi ostaşilor roşii din Moscova şi a sindicatelor. 4 iunie 1918.

— *[Raport asupra momentului actual, prezentat la Conferinţa a IV-a a comitetelor de întreprindere şi a sindicatelor din oraşul Moscova. 27 iunie 1918].* — În : Procesele-verbale ale Conferinţei a IV-a a comitetelor de întreprindere şi a sindicatelor din oraşul Moscova. Editat de C.C.S. din Rusia. Moscova, tip. Smirnov, 1918, p. 5—20. Pe copertă ca an de apariţie figurează 1919. — *455—497, 499.*

— *Raport asupra politicii externe, prezentat la Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova. 14 mai 1918* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia şi a Sovietului din Moscova, 14 mai 1918.

— *Raport asupra războiului şi a păcii [prezentat la Congresul al şaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia] 7 martie [1918].* — *302.*

— *Raport cu privire la ratificarea tratatului de pace, 14 martie* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la şedinţa din 14 martie 1918 a celui de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.

— *Raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice [prezentat la şedinţa din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — *281—290, 528—529.*

— *[Raportul Consiliului Comisarilor Poporului prezentat la cel de-al cincilea Congres general al Sovietelor din Rusia. 5 iulie 1918].* — În : Al cincilea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. Moscova, 4—10 iulie 1918. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, p. 61—73. (R.S.F.S.R.). — *546—550.*

— *Rezoluţia prezentată de bolşevici [la cel de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia].* — „Pravda" („Soţial-Demokrat"), Moscova, 1918, nr. 47, 16 (3) martie, p. 2. Sub titlul comun : Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputaţi ai soldaţilor, muncitorilor şi ţăranilor din Rusia. — *164, 177, 205, 253, 291, 560.*

www.dacoromanica.ro

— *Rezoluţie asupra războiului şi a păcii [adoptată la Congresul al şaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia* 1918*]. — 40—41, 44, 45, 47, 59.*

— *Rezoluţie cu privire la ratificarea tratatului de la Brest, adoptată la cel de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia — vezi* Lenin, V. I. Rezoluţia prezentată de bolşevici...

— *Rezoluţie cu privire la război [adoptată la Conferinţa a şaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.* 1917]. — „Pravda", Petrograd, 1917,nr. 44, 12 mai (29 aprilie), p. 1. — *4.*

— *[Rezoluţie cu privire la schimbarea denumirii partidului şi la modificarea programului partidului, adoptată la Congresul al şaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia.* 1918]. — „Pravda", Petrograd, 1918, nr. 45 (271), 9 martie (24 februarie), p. 2. Sub titlul comun : Congresul partidului. — *65—66, 69, 71.*

— *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 85 (349), 28 aprilie. Supliment la nr. 85 al ziarului „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor", p. 1—2. Semnat : N. Lenin. — *253, 282, 577—585.*

*— *Sarcinile imediate ale Puterii Sovietice.* Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 30 p. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — *299, 528.*

— *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 83, 28 (15) aprilie, p. 3—5. Semnat : N. Lenin. — *253.*

*— *Statul şi revoluţia.* Învăţătura marxistă despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie. Partea I. Petrograd, „Jizn i Znanie", 1918. 115 p. („Biblioteca ştiinţelor sociale", nr. 40). Înaintea titlului, autor : V. Ilin (N. Lenin). — *55, 276—278, 279, 329—331.*

*— *Vechiul text şi cel nou al programului.* — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Redactate şi prefaţate de N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917, p. 18—32. (P.M.S.D.R.). — *51, 76.*

— *Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat?* — „Prosveşcenie", Petrograd, 1917, nr. 1—2, septembrie-octombrie, p. 3—40. Semnat : N. Lenin. — *79.*

[Lenin, V. I. şi Zinoviev, G. E.] Împotriva curentului. Culegere de articole apărute în „Soţial-Demokrat", „Kommunist" şi „Sbornik Soţial-Demokrata". Editat de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. Petrograd, tip. „Rabocee Delo", 1918. XVI. 550 p ; 2 file portrete. Înaintea titlului, autor : G. Zinoviev şi N. Lenin. — *135.*

www.dacoromanica.ro

„*Levîi Kommunist*" — *vezi* „Kommunist", Moscova.

Mandatul model. Întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputaţii locali la primul Congres general al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, care a avut loc la Petrograd în 1917. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia", Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — *542—543.*

Marx, K. Critica Programului de la Gotha. Note marginale la programul partidului muncitoresc german. Aprilie — începutul lunii mai 1875. — *316—317.*

— *[Cu privire la Congresul de la Haga. Cuvîntare rostită la 8 septembrie 1872 la mitingul de la Amsterdam].* — *286.*

Marx, K. şi Engels, F. Manifestul Partidului Comunist. Decembrie 1847—ianuarie 1848. — *68, 482.*

Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de V. Miliutin ş.a. Moscova. Biroul regional al P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917. 40 p. (P.M.S.D.R.). — *49—50, 51—52.*

* *Materiale pentru revizuirea programului partidului.* Redactate şi prefaţate de N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917. 32 p. (P.M.S.D.R.). — *49—50, 76.*

Milioanele franceze. (Articol din Organul central al Partidului Comunist Cehoslovac, ziarul „Průkopnik Svobody" din 27 iunie). — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 130, 28 (15) iunie, p. 2. — *489.*

„*Milioanele franceze*". — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1918, nr. 132 (396), 28 iunie, p. 3, la rubrica : Ultimele ştiri. — *489.*

N. K. Singura cale. (Din cuvîntarea rostită de M. A. Spiridonova în ziua de 30 iunie la şedinţa deschisă a secţiei ţărăneşti). — „Golos Trudovogo Krestianstva", Moscova, 1918, nr. 162, 2 iulie, p. 1—2. — *526.*

„*Narodnoe Hozeaistvo*", Moscova, 1918, nr. 2, aprilie, p. 38. — *200, 224, 387.*

„*Naş Vek*", Petrograd. — *212, 255.*

Nekrasov, N. A. Cine o duce bine în Rusia. — *84, 85—86, 89.*

[Notă la „Tezele cu privire la momentul actual"]. — „Kommunist", Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 4. — *284—285, 328.*

„*Novaia Jizn*", Petrograd — Moscova. — *36, 190, 212, 213, 284, 287, 317, 505.*

www.dacoromanica.ro

O *declarație de solidaritate cu bolșevicii în landtagul din Württemberg.* — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 124, 21 (8) iunie, p. 1 ; nr. 127, 25 (12) iunie, p. 1. Semnat : Tribunul în luptă. — *487—488.*

Osinski, N. Cu privire la construcția socialismului. — „Kommunist", Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 12—16. — *269, 326—327, 328.*

— *Teze cu privire la problema războiului și a păcii.* — „Kommunist", Petrograd, 1918, nr. 8, 14 martie, p. 2—3. Semnat : V. Obolenski. — *20.*

O *teză a lui Isuv* — *vezi* Plenara Comitetului regional Moscova al P.M.S.D.R.

Planurile cehoslovacilor sînt sortite eșecului. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 122, 19 (6) iunie, p. 3, la rubrica : Lupta împotriva cehoslovacilor. — *489.*

Plenara Comitetului regional Moscova al P.M.S.D.R. (13—15 aprilie). — „Vpered", Moscova, 1918, nr. 71 (317), 25 (12) aprilie, p. 4. la rubrica : Regiunea centrală. — *258—259, 324—325.*

Pomealovski, N. G. Amintiri din seminar. — *330.*

„*Pravda*", Petrograd, 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1—2. — 124.

— 1917, nr. 44, 12 mai (29 aprilie), p. 1. — *4.*

— 1917, nr. 72, 16 (3) iunie, p. 1. — *123—124.*

— 1918, nr. 37 (263), 28 (15) februarie, p. 2. — *25.*

— 1918, nr. 45 (271), 9 martie (24 februarie), p. 2. — *65—66, 69—70, 71.*

— („Soțial-Demokrat"), Moscova, 1918, nr. 47, 16 (3) martie, p. 2, 3—4 ; nr. 48, 17 (4) martie, p. 2—3. — *121—131, 164, 177, 205, 253, 291, 560, 574—575.*

— 1918, nr. 58, 29 (16) martie, p. 3. — *139, 356, 440, 488—489.*

— 1918, nr. 71, 13 aprilie (31 martie), p. 1. — *196—197.*

— 1918, nr. 73, 16 (3) aprilie, p. 4. — *235.*

— 1918, nr. 82, 27 (14) aprilie, p. 1. — *280.*

— 1918, nr. 83, 28 (15) aprilie, p. 3—5. — *253.*

— 1918, nr. 88, 9 mai (26 aprilie), p. 2 ; nr. 89, 10 mai (27 aprilie), p. 2—3 ; nr. 90, 11 mai (28 aprilie), p. 2—3. — *281, 367.*

— 1918, nr. 93, 15 (2) mai, p. 2 ; nr. 94, 16 (3) mai, p. 2. — *431.*

— 1918, nr. 122, 19 (6) iunie, p. 3. — *489.*

— 1918, nr. 123, 20 (7) iunie, p. 2. — *455.*

www.dacoromanica.ro

— 1918, nr. 124, 21 (8) iunie, p. 1 ; nr. 127, 25 (12) iunie, p. 1. — *487—488.*

— 1918, nr. 130, 28 (15) iunie, p. 2. — *489.*

— 1918, nr. 131, 29 (16) iunie, p. 4. — *544—545.*

„*Pravda*". Ediţia de seară, Petrograd, 1917, nr. 8, 23 (10) noiembrie, p. 1. — *15, 112.*

— 1917, nr. 16, 3 decembrie (20 noiembrie), p. 1. — *189.*

Procesele-verbale ale Conferinţei a IV-a a Comitetelor de întreprindere şi a sindicatelor din oraşul Moscova. Editat de C.C.S. din Rusia. Moscova, tip. Smirnov, 1918. 143 p. Pe copertă ca an de apariţie figurează 1919. — *484—497, 498.*

* *Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* — În : Programul şi statutul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptate la Congresul al II-lea al partidului din 1903, cu modificările adoptate la Congresul de unificare de la Stockholm din 1906. Petrograd, „Priboi", f. a., p. 3—13. (P.M.S.D.R.). — *48, 49—50, 51—52, 58—59, 63—64, 80, 81, 535.*

Proiectul de Constituţie a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse (prezentat la cel de-al V-lea Congres al Sovietelor de către Comisia numită de C.E.C. din Rusia). — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1918, nr. 138 (402), 5 iulie, p. 3. — *529—530.*

„*Prosveşcenie*", Petrograd. — *50.*

— 1917, nr. 1—2, septembrie—octombrie, p. 3—40, 81—99. — *50, 58—59, 76, 79.*

Puşkin, A. S. Boris Godunov. — *23, 86.*

Puşkin, V. L. Epigramă. — *326.*

„*Rabocii Puti*", Petrograd, 1917, nr. 18, 6 octombrie (23 septembrie), p. 3. — *112.*

Regiunea Donului despre momentul actual. (Rezoluţia Congresului Sovietelor din Republica de la Don). [12 aprilie 1918]. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 73, 16 (3) aprilie, p. 4. Sub titlul comun : Momentul actual. — *235.*

Regulament cu privire la disciplina în muncă, adoptat de Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia. — „Narodnoe Hozeaistvo", Moscova, 1918, nr. 2, aprilie, p. 38. — *199—200, 224, 387.*

www.dacoromanica.ro

Rezoluţia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor din Rusia, adoptată în şedinţa din 29 aprilie 1918 la raportul tov. Lenin „Cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice". — În : Lenin, V. I. Sarcinile imediate ale Puterii sovietice. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, 27 p. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — *528—529.*

Rezoluţia minorităţii social-democrate şi a socialiştilor-revoluţionari asupra războiului [adoptată la primul Congres general al Sovietelor din Rusia, 12 iunie 1917]. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 90, 13 iunie, p. 7. — *563.*

Rezoluţie cu privire la disciplina în muncă [adoptată la cel de-al II-lea Congres general al comisarilor muncii, 21 mai 1918]. — În : Procesele-verbale ale celui de-al II-lea Congres general al comisarilor muncii, reprezentanţilor burselor muncii şi ai caselor de asigurări. 18—25 mai st. n. 1918. Moscova, 1918, p. 238—239 (Comisariatul poporului pentru problemele muncii, nr. 19). — *387, 389, 390.*

[Rezoluţie cu privire la naţionalizarea uzinelor metalurgice, adoptată la Conferinţa reprezentanţilor întreprinderilor supuse naţionalizării. 17 mai 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 98 (362), 18 mai, p. 4—5, la rubrica : Congrese. Sub titlul comun : Conferinţa reprezentanţilor întreprinderilor supuse naţionalizării. — *368.*

Saltîkov-Şcedrin, M.E. Înmormîntare. — *300, 301.*

— *Însemnările unui provincial în Petersburg.* — *300, 301.*

Smirnov, V.M. Despre revizuirea programului economic minimum. — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de Miliutin ş.a. Moscova. Biroul regional al P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917, p. 34—40 (P.M.S.D.R.). — *51—52.*

[Sokolnikov, G. I.] Cu privire la revizuirea programului partidului. (Introducere şi programul-maximum). — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de V. Miliutin ş.a. Moscova, Biroul regional P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917, p. 8—22. (P.M.S.D.R.) Semnat : V. Sokolnikov. — *51—52.*

Sosnovski, L. S. Despre lupta împotriva foametei şi despre „cruciadă". — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 123, 20 (7) iunie, p. 2. — *454—456.*

www.dacoromanica.ro

„*Soţial-Demokrat*“, Moscova, 1918, nr. 35, 28 (15) februarie, p. 4. — *31—32.*

„*Soţial-Demokrat*“, [Petersburg—Vilno] — Geneva — Paris. — *135.*
*— Geneva, 1915, nr. 47, 13 octombrie, p. 2. — *33, 37, 256.*

„*Spartak*“, Moscova. — *50.*
— 1917, nr. 4, 10 august, p. 4—7. — *50.*

Şedinţa Comitetului Executiv Central din Rusia [29 aprilie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 87 (351), 1 mai, p. 5. — *282, 283, 284, 285—286, 287, 288, 289, 290, 316—317, 323.*

Şedinţa Comitetului Executiv Central din Rusia (9 mai). — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 91 (355), 10 mai, p. 4—5. — *441—442.*

Şedinţa Comitetului Executiv Central din Rusia (27 mai). — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 106 (370), 28 mai, p. 5. În ziar e greşit indicat 22 mai. — *441—442.*

Şedinţa Congresului [al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia]. 15 martie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 49 (313), 16 martie, p. 3—4. Sub titlul comun : Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor din Rusia. — *121, 122, 123—124, 125, 128, 129—130.*

Telegrama lui Wilson. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 49 (313), 16 martie, p. 3. Sub titlul comun : Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor din Rusia. Şedinţa din 14 martie 1918. — *99.*

[Text explicativ la rezoluţia din 24 februarie 1918 a Biroului regional Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia]. — „Pravda“, Petrograd, 1918, nr. 37 (263), 28 (15) februarie, p. 2, în articolul : [Lenin, V. I.]. Un lucru straniu şi monstruos. — *24—25.*

Teze cu privire la momentul actual. — „Kommunist“, Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 4—9. — *260, 261, 264—265, 272—274, 299—315, 317, 318, 324—326, 328.*

www.dacoromanica.ro

Tovarăşi! — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 40 (304), 5 martie, p. 1. — *30.*

Tratatul dintre Republica socialistă rusă şi Republica socialistă finlandeză. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1918, nr. 45 (309), 10 martie, p. 3. — *114, 361—362.*

V. L. O lecţie. — „Znamea Truda", Moscova, 1918, nr. 188, 25 (12) aprilie, p. 1. — *258—259, 323.*

Veresaev, V.V. Însemnările unui medic. — *505.*

„*Vpered*", Moscova. — *212, 272, 317, 505.*

— 1918, nr. 71 (317), 25 (12) aprilie, p. 4. — *258—259, 323—325.*

Zola, E. Bucuria de a trăi (La joie de vivre). — *505.*

„*Znamea Truda*", Petrograd — Moscova. — *323.*

— Moscova, 1918, nr. 188, 25 (12) aprilie, p. 1. — *258—259, 323.*

Borkheim, S. Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten. 1806—1807. Mit einer Einleitung von Fr. Engels. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1888. 68 S. (Sozialdemokratische Bibliothek. XXIV). — *501—507.*

Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung. Bd. 2, T. 2. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1833. 456 S. — *307.*

„*Daily News*", London. — *136.*

Engels, F. Einleitung [zur Arbeit von S. Borkheim „Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten"]. — In: Borkheim, S. Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten. 1806—1807. Mit einer Einleitung von Fr. Engels. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1888, S. 3—8. (Sozialdemokratische Bibliothek. XXIV). — *501—507.*

Die enthüllten Geheimverträge. Aus der Hexenküche der Ententediplomatie. — „Vorwärts", Berlin, 1917, Nr. 326, 28. November, S. 1. — *485.*

www.dacoromanica.ro

„*Folkets Dagblad Politiken*", Stockholm. — *512.*

Francouzské miliony. — „Průkopnik Svobody", Moskva, 1918, číslo 4, 28 června, str. 1. — *489.*

Der Imperialismus. [Rezoluţie adoptată la Congresul de la Chemnitz al Partidului social-democrat german. 1912]. — In : Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten in Chemnitz von 15. bis 21. September 1912. Berlin, Singer, 1912, S. 529—530, la rubrica : Anhang. — *54.*

Kautsky, K. Die soziale Revolution. II. Am Tage nach der sozialen Revolution. Berlin, Exped. der Buchh. „Vorwärts", 1902. 48 S. — *289.*

[Lenin, W. I.], Decree on the land. — In : Decrees issued by the revolutionary peoples government. Vol. 1. Petrograd, february 1918, p. 2—6. — *61.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]. — In : Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24. und 25. November 1913. Berlin, Buchh. „Vorwärts", 1912, S. 23—27. — *54.*

Mr. Balfour on Japanese Intervention. — „The Times", London, 1918, No. 41, 738, March 15, p. 9. — *136.*

„*Průkopnik Svobody*", Moskva, 1918, číslo 4, 28 června, str. 1. — *489.*

„*The Times*", London, 1918, No. 41, 738, March 15, p. 9. — *136.*

„*Vorwärts*", Berlin. — *485.*

— 1917, Nr. 326, 28. November, S. 1. — *485.*

„*The Workers' Dreadnought*", London. — *563.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

Alekseev, M. V. (1857—1918) — general în armata țaristă ; după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comandant suprem, apoi, un timp, șef al statului-major al comandantului suprem Kerenski. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice în fruntea „armatei de voluntari" organizate de albgardiști în Caucazul de nord. — *257, 279.*

Alexandru I (Romanov) (1777—1825) — împărat al Rusiei (1801—1825). — *119.*

Avksentiev, N. D. (1878—1943) — unul dintre liderii partidului socialist-revoluționar, membru al Comitetului Central. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia, ministru de interne în cel de-al doilea guvern provizoriu de coaliție prezidat de Kerenski, iar mai tîrziu președinte al „Consiliului provizoriu al Republicii ruse" (Preparlament), instituție contrarevoluționară. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor contrarevoluționare. În 1918 a fost președinte al așa-numitului „Directorat de la Ufa", apoi a emigrat în străinătate, unde a continuat să lupte activ împotriva Puterii sovietice. — *4.*

B

Balfour, Arthur James (1848—1930) — om de stat englez, diplomat ; unul dintre liderii conservatorilor. În anii 1902—1905 a fost prim-ministru ; în 1915—1916 — ministru al marinei ; în anii 1916—1919 — ministru de externe. În perioada 1918—1920 a fost unul dintre organizatorii intervenției Antantei împotriva Rusiei Sovietice. — *136.*

www.dacoromanica.ro

Belevski, A.S. — *vezi* Belorussov, A.S.

Belorussov (Belevski), A.S.* (1859—1919) — publicist burghez, narodnic de dreapta. În 1918 a făcut parte din „Consiliul" de pe lîngă generalul Kornilov în calitate de reprezentant al centrului ilegal contrarevoluționar din Moscova; ulterior s-a alăturat lui Kolceak. În Siberia a fost redactor al ziarului contrarevoluționar „Otecestvennîe Vedomosti", președinte al comisiei pentru alegeri în Adunarea constituantă, comisie creată de guvernul lui Kolceak. — *204.*

Bogaevski, M.P. (1881—1918) — unul dintre conducătorii cazacilor contrarevoluționari de la Don. De la 18 iunie 1917 pînă la 29 ianuarie 1918 a fost adjunct al atamanului Oastei Donului (generalul Kaledin); concomitent, de la începutul lunii ianuarie 1918, a făcut parte din „Guvernul regiunii Don", guvern contrarevoluționar. A fost arestat, judecat, condamnat și, la 1 aprilie 1918, executat pentru activitate contrarevoluționară. — *139, 182, 187—188, 214, 323, 440, 489.*

Borkheim, Sigismund Ludwig (1825—1885) — publicist german, democrat. A participat la revoluția din 1848—1849 din Germania; după înfrîngerea revoluției a emigrat. A întreținut relații de prietenie cu K. Marx și F. Engels. — *501.*

Bubnov, A.S. (1883—1940) — militant de seamă al partidului bolșevic și al Statului sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1903. A dus muncă de partid la Ivanovo-Voznesensk, Moscova, Petersburg și în alte orașe. A avut de suferit de pe urma represiunilor guvernului țarist. La Conferința a VI-a (de la Praga) din 1912 a fost ales membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R.; a lucrat în redacția ziarului „Pravda". După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Biroului regional Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al Comitetului din Petersburg și al C.C. al partidului. A luat parte activă la pregătirea și înfăptuirea Revoluției din Octombrie, a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar pentru conducerea insurecției, creat de C.C. al partidului. Începînd din 1918 a avut munci de răspundere pe linie de partid, de stat și în armată. A făcut parte din grupul antipartinic al „comuniștilor de stînga". A fost membru al guvernului sovietic al Ucrainei și al C.C. al P.C.(b) din Ucraina, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului ucrainean și al Consiliului militar-revoluționar al districtului militar Caucazul de nord. În 1920—1921 a făcut parte din grupul oportunist „centralismul democratic". În anii 1922—1923 a condus Secția de agitație și propagandă a C.C. al P.C.(b) din Rusia. În 1923 a semnat declarația troțkistă a celor 46; ulterior a participat la lupta împotriva troțkismului. Începînd din 1924 a fost șeful Direcției politice a Armatei Roșii muncito-

* In paranteze sînt scrise cu litere cursive adevăratele nume de familie.

www.dacoromanica.ro

reşti-ţărăneşti şi membru al Consiliului militar-revoluţionar al U.R.S.S.; în 1925 — secretar al C.C. al P.C.(b) din Rusia. Din 1929 pînă în 1937 a fost comisar al poporului pentru învăţămînt al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rînduri membru şi membru supleant al C.C. al partidului. — *31.*

Buharin, N.I. (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1906; a activat ca propagandist în diferite raioane ale Moscovei. În 1911 a emigrat. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist"; s-a situat pe poziţii nemarxiste în problema statului, a dictaturii proletariatului, a dreptului naţiunilor la autodeterminare etc. La Congresul al VI-lea al partidului a prezentat o schemă antileninistă de dezvoltare a revoluţiei, bazată pe negarea alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănimea săracă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost redactor al ziarului „Pravda", membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a pronunţat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: În 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga"; în timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat mai întîi pe o poziţie „tampon", iar apoi a aderat la grupul lui Troţki; începînd din 1928 a condus opoziţia de dreapta din rîndurile partidului. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. În 1937 a fost exclus din rîndurile partidului pentru activitate antipartinică. — *29—30, 31, 33, 34, 36, 51, 66, 71, 72, 83, 277, 281—282, 284, 286, 287, 319, 321, 323, 329, 331, 512.*

C

Cavaignac, Louis-Eugène (1802—1857) — general şi om de stat reacţionar francez, în mai-iunie 1848, ministru de război. Învestit cu puteri dictatoriale, a înăbuşit cu cruzime insurecţia din iunie 1848 a proletariatului parizian. Între 29 iunie şi 10 decembrie 1848 a fost şeful guvernului celei de-a doua Republici. Numele lui a căpătat semnificaţia de călău al proletariatului, a întruchipat, după cum a spus Marx, „dictatura burgheziei prin sabie". — *205, 313.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F.A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menşevismului. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta", organul central al menşevicilor, şi membru în C.C. al menşevicilor. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *425, 427, 429.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluţionar şi socialist-utopist rus, om de ştiinţă, scriitor şi critic literar; unul dintre precursorii de seamă ai social-democraţiei ruse. Cernîşevski a fost inspiratorul şi conducătorul ideologic al mişcării democrat-revoluţionare din perioada 1860—1870 din Rusia. — *217.*

Cernov, V.M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului socialist-revoluţionar. Din mai pînă în august 1917 a fost

www.dacoromanica.ro

ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez ; a dus o politică de crunte represiuni împotriva ţăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moşiereşti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. În străinătate a continuat să desfăşoare activitate antisovietică. — *108, 112, 114, 117, 121, 124, 130, 181, 205, 254, 268, 355, 574.*

Caesar, Caius Iulius (100—44 î.e.n.) — unul dintre cei mai de seamă oameni de stat ai vechii Rome, comandant de oşti şi scriitor. Sprijinindu-se pe armată, el a reuşit ca în anul 45 î.e.n. să fie proclamat dictator pe viaţă. — *284, 287, 289.*

Cihenkeli, A. I. (n. 1874) — social-democrat, menşevic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost reprezentantul guvernului provizoriu burghez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menşevic al Gruziei, apoi — emigrant alb. — *255, 266.*

Clausewitz, Karl (1780—1831) — general prusian, mare teoretician militar burghez, autor a o serie de lucrări privind istoria războaielor napoleonene şi a altor războaie. — *307.*

D

Dobroliubov, N. A. (1836—1861) — mare democrat-revoluţionar rus, critic literar de seamă şi filozof materialist, prieten apropiat şi tovarăş de luptă al lui N. G. Cernîşevski. Alături de A. I. Herzen, V. G. Belinski şi N. G. Cernîşevski, el a fost unul dintre precursorii social-democraţiei revoluţionare în Rusia. — *217.*

Dutov, A. I. (1864—1921) — colonel în armata ţaristă, ataman al oastei cazacilor din Orenburg ; unul dintre conducătorii contrarevoluţiei cazace. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, împreună cu menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, a organizat la Orenburg „Comitetul salvării patriei şi revoluţiei", care, la mijlocul lunii noiembrie, a pus mîna pe putere. La 18 (31) ianuarie 1918, Dutov a fost izgonit din Orenburg de către detaşamentele Gărzii roşii. În anii 1918—1919, el a comandat o unitate de cazaci din armata lui Kolceak. După zdrobirea acestei armate, în martie 1920, Dutov, împreună cu rămăşiţele trupelor sale, a trecut graniţa chineză. — *187, 212, 214, 226, 247, 385, 489.*

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent militant al partidului comunist şi al Statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democraţiei din Polonia şi Lituania. A desfăşurat muncă de partid în Polonia şi Rusia. Participant activ şi unul dintre conducătorii luptei proletariatului polonez în anii primei revoluţii ruse. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma represiunilor guvernului ţarist : a stat mai bine de 11 ani în închisori, la ocnă şi în deportare. De la Congresul al IV-lea al partidului membru al C.C. După revoluţia burghezo-democratică din

www.dacoromanica.ro

februarie 1917 a desfăşurat muncă de partid la Moscova. În perioada de pregătire şi de înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd şi al Centrului militar-revoluţionar pentru conducerea insurecţiei creat de Comitetul Central al partidului. După victoria revoluţiei a fost preşedintele Comisiei extraordinare pe întreaga Rusie pentru lupta împotriva contrarevoluţiei şi sabotajului (Ceka). La începutul anului 1918 s-a situat pe o poziţie greşită în problema încheierii păcii de la Brest. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicaţie, rămînînd şi în funcţiile de preşedinte al Cekăi şi de comisar al poporului pentru afacerile interne ; din 1924 — preşedinte al Consiliului economic superior. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *534*.

E

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului ştiinţific, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional, prieten şi tovarăş de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels". Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — *48, 50—51, 216, 418, 482, 492, 501—507*.

F

Fürstenberg, I. S. — *vezi* Ganeţki, I. S.

G

Ganeţki (Fürstenberg), I.S. (1879—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze şi ruse, membru al partidului social-democrat din 1896. A participat la o serie de congrese ale social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania, precum şi la congresele al II-lea, al IV-lea şi al V-lea ale P.M.S.D.R. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. În 1917 a fost membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru finanţe, apoi în diplomaţie ; a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru comerţ şi al prezidiului Consiliului economic superior. Din 1935 — director al Muzeului de stat al Revoluţiei din U.R.S.S. — *231, 232*.

Ghe, A. I. (m. 1919) — anarhist rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a trecut de partea Puterii sovietice. A fost membru al C.E.C. din Rusia în a 3-a şi a 4-a legislatură ; a făcut parte din guvernul sovietic al Caucazului de nord. — *282, 285, 316, 323*.

www.dacoromanica.ro

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menşevic, din noiembrie 1917 a fost preşedinte al guvernului contrarevoluţionar din Transcaucazia (Comisariatul din Transcaucazia), apoi ministru de externe şi vicepreşedinte al guvernului menşevic din Gruzia. Din 1921 — emigrant alb. — *187, 188, 207, 212, 214, 257, 357, 358.*

Gluşkov, V. G. (1883—1939) — hidrolog, profesor. Începînd din 1918 a condus secţia „cărbunele alb" din cadrul Comisiei pentru studierea forţelor de producţie naturale a Academiei de Ştiinţe. Din mai 1918 a condus Biroul pentru electrificarea Rusiei, iar apoi Biroul pentru electrificarea Regiunii de nord. Din 1922 — director al Institutului hidrologic de stat din Leningrad. — *576.*

Goldendah, D. B. — *vezi* Reazanov, D. B.

Goldştein, M. A. — *vezi* Volodarski, V.

Got, A. R. (1882—1940) — unul dintre liderii partidului socialiştilor-revoluţionari. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd ; a făcut parte din „Comitetul salvării patriei şi revoluţiei", organizaţie contrarevoluţionară. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice ; a fost implicat în procesul socialiştilor-revoluţionari de dreapta din 1922 şi condamnat. După ce a fost amnistiat a lucrat în domeniul economic. — *187, 203, 207, 212, 214.*

Groman, V. G. (n. 1874) — social-democrat, menşevic, în anii reacţiunii — lichidator. De la începutul revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a condus aprovizionarea Petrogradului. În 1918 a fost preşedintele consiliului pentru problemele aprovizionării din Regiunea de nord ; ulterior a lucrat în domeniul economic şi administrativ. În 1931 a fost judecat şi condamnat pentru activitate contrarevoluţionară. — *426—427, 429, 431.*

Gukovski, I. E. (1871—1921) — şi-a început activitatea revoluţionară în 1898, bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru finanţe, apoi reprezentant plenipotenţiar al R.S.F.S.R. în Estonia. — *231, 232, 238.*

H

Hindenburg, Paul (1847—1934) — militar şi om de stat german, feldmareşal, reprezentant al elementelor reacţionare şi şoviniste ale imperialismului german. În anii primului război mondial — comandant al armatei germane pe Frontul de est, apoi şeful marelui statmajor. Unul dintre organizatorii intervenţiei militare împotriva Rusiei Sovietice. A participat la înăbuşirea revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania. În 1925—1934 a fost preşedinte al Germaniei. În 1933 l-a însărcinat pe Hitler cu formarea guvernului, trecînd astfel întreaga putere în mîna fasciştilor. — *116.*

www.dacoromanica.ro

Hoffmann, Max (1869—1927) — general german. Din septembrie 1916 — şeful statului-major, de fapt, comandantul trupelor germane pe Frontul de est. A avut un rol important în timpul tratativelor de la Brest dintre Rusia Sovietică şi ţările coaliţiei austro-germane. Unul dintre reprezentanţii activi ai cercurilor reacţionare militariste din Germania. — *21, 24, 26, 35.*

Hohenzollern — *vezi* Wilhelm al II-lea (Hohenzollern).

Hoschka, Ferdinand (n. 1872) — social-democrat german ; din 1909 pînă în 1932 s-a aflat în fruntea sindicatului muncitorilor textilişti din Württemberg. A fost deputat în Landtagul din Württemberg (1912—1924). — *488.*

I

Iakovleva, V. N. (1885—1944) — membră a partidului bolşevic din 1904. A desfăşurat muncă de partid la Moscova. În 1917 a fost secretar al Biroului regional Moscova al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat şi pe linie de partid : a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile interne şi a colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare, director în Consiliul economic superior, secretar al Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia, secretar al Biroului regional Siberia al C.C. al P.C. (b) din Rusia, locţiitor al comisarului poporului pentru învăţămînt al R.S.F.S.R., comisar al poporului pentru finanţe al R.S.F.S.R. În 1918 s-a alăturat grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga" ; în timpul discuţiei din 1920—1921 cu privire la sindicate a făcut parte din grupul „tampon", care ulterior s-a unit cu Troţki ; în 1923 a semnat declaraţia troţkistă a celor 46. În anii 1924—1926 a dus muncă organizatorică în centrul troţkist, apoi a rupt cu troţkismul. — *83.*

Ioffe, A. A. (1883—1927) — diplomat sovietic de seamă. A intrat în mişcarea social-democrată la sfîrşitul ultimului deceniu al secolului trecut ; la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit împreună cu interraioniştii în partidul bolşevic şi ales în C.C. În zilele lui octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd. În 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". În timpul tratativelor de pace de la Brest a fost preşedinte, apoi membru al delegaţiei sovietice, iar în ultima perioadă — consultant. În anii următori a lucrat în diplomaţie. În 1925—1927 a aderat la opoziţia troţkistă. — *363.*

Isuv, I .A. (1878—1920) — social-democrat, menşevic. În 1917 a fost membru al Comitetului din Moscova al menşevicilor, a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului din Moscova. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Muzeul muncii. — *258, 323.*

www.dacoromanica.ro

J

Jordania, N. N. (1870—1953) — social-democrat, lider al menşevicilor din Caucaz. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost preşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Tiflis; în anii 1918—1921 a fost şeful guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb — *357.*

K

Kaiurov, V. N. (1876—1936) — membru al partidului bolşevic din 1900. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Vîborg al P.M.S.D.(b) din Rusia şi membru al Comitetului executiv al Sovietului raional Vîborg. Din 1921 a lucrat în sectorul economic. În 1932 a fost exclus din partid ca participant activ al grupului antipartinic al lui Riutin. — *554, 555.*

Kaledin, A. M. (1861—1918) — general în armata ţaristă, ataman al cazacilor de la Don. În august 1917, la Consfătuirea de stat de la Moscova, a prezentat un amplu program de înăbuşire a revoluţiei; participant activ la rebeliunea lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre conducătorii mişcării contrarevoluţionare a cazacilor de la Don, a participat la crearea „armatei de voluntari" a albgardiştilor. Aflînd de înfrîngerea de pe front din ianuarie 1918, s-a împuşcat. — *235, 385.*

Kamkov (Kaţ), B. D. (1885—1938) — membru al partidului socialiştilor-revoluţionari. Unul dintre organizatorii şi liderii partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga. În 1918 s-a pronunţat împotriva încheierii păcii de la Brest, a fost unul dintre iniţiatorii asasinării ambasadorului german Mirbach şi unul dintre organizatorii rebeliunii socialiştilor-revoluţionari de stînga din Moscova. Pentru activitatea sa contrarevoluţionară a fost arestat, judecat şi condamnat de Tribunalul militar. Ulterior a lucrat în domeniul statisticii. — *122, 123, 126, 127, 128, 129.*

Karelin, V. A. (1891—1938) — unul dintre organizatorii partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga şi membru al C.C. al acestui partid. În decembrie 1917 a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru bunurile statului; în 1918 a fost membru al delegaţiei sovietice pentru tratativele de pace de la Brest. În martie 1918, în legătură cu semnarea păcii la Brest, s-a retras din Consiliul Comisarilor Poporului. A fost unul dintre conducătorii rebeliunii socialiştilor-revoluţionari de stînga din iulie 1918. După înăbuşirea rebeliunii a emigrat. — *285, 287, 289, 316, 323.*

Kaţ, B. D. — *vezi* Kamkov, B. D.

www.dacoromanica.ro

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a, ideolog al centrismului (kautskismului).

A aderat la mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu K. Marx şi F. Engels şi, sub influenţa lor, a trecut la marxism. În această perioadă a activităţii sale, el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca „Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1899) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. În 1883 a înfiinţat revista „Die Neue Zeit", organ teoretic al social-democraţiei germane. Totuşi, încă în această perioadă, el a dat dovadă de inconsecvenţă ideologică, a făcut concesii revizionismului, care, la începutul secolului al XX-lea, s-au accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat, în esenţă, pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului", care estompa contradicţiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania intrînd în guvernul contrarevoluţionar Ebert-Scheidemann. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, Kautsky şi-a manifestat deschis adversitatea faţă de ea. El a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neştiinţifică a democraţiei „pure", situată deasupra claselor. Concepţiile antimarxiste ale lui Kautsky au fost combătute de Engels, ca şi de fruntaşii aripii de stînga ai social-democraţiei germane, şi supuse unei aspre critici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky" (1918). — *66, 289.*

Kerenski, A. F. (n. 1881) — socialist-revoluţionar. Deputat în Duma a IV-a de stat. În Dumă s-a alăturat un timp grupului trudovicilor şi a fost preşedintele acestui grup. În anii primului război mondial a fost un social-şovinist inveterat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiţiei, ministru de război şi ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez şi comandant suprem. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; în 1918 a fugit peste graniţă. În prezent trăieşte în S.U.A., unde desfăşoară propagandă antisovietică. — *4, 5, 8, 13, 18, 91, 92, 93, 102, 104, 108, 112, 114, 117, 122, 124, 130, 138, 181, 183, 184, 187, 189, 203, 226, 227, 254, 257, 259, 268, 275, 279, 282, 296, 322, 324, 355, 380, 384, 388, 423, 424, 432, 436, 485, 522, 524, 535, 563, 574, 587.*

Kişkin, N. M. (1864—1930) — unul dintre liderii partidului cadet ; de profesiune medic. Ministru al prevederilor sociale în ultimul guvern provizoriu burghez. În ajunul Revoluţiei Socialiste din Octombrie a fost numit „dictator" al Petrogradului. În 1919 a fost unul dintre participanţii activi la „Centrul tactic", organiza-

www.dacoromanica.ro

ţie contrarevoluţionară albgardistă din Moscova. În ultimii ani ai vieţii a lucrat la Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătăţii. — *181, 268.*

Kolokolnikov, P. N. (1871—1938) — menşevic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru adjunct al muncii în guvernul provizoriu de coaliţie. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost membru în Consiliul cooperaţiei muncitoreşti; ulterior a desfăşurat activitate didactică. — *426.*

Kornilov, L. G. (1870—1918) — general ţarist, monarhist. În iulie-august 1917 — comandant suprem al armatei ruse. În august a organizat o rebeliune în scopul zdrobirii forţelor revoluţionare. După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie a fost unul dintre organizatorii armatei contrarevoluţionare care acţiona în sudul ţării. A fost ucis în timpul luptelor de lîngă Ekaterinodar (astăzi Krasnodar). — *13, 18, 195, 198, 203, 205, 207, 212, 214, 226, 245, 247, 279, 382, 388.*

Krasnov, P. N. (1869—1947) — general ţarist, participant activ la rebeliunea lui Kornilov din august 1917. La sfîrşitul lunii octombrie 1917 a comandat detaşamentele de cazaci trimise de Kerenski împotriva Petrogradului în timpul unei rebeliuni antisovietice. În 1918—1919 a condus o armată albgardistă de cazaci de la Don. În 1919 a fugit în străinătate, unde şi-a continuat activitatea contrarevoluţionară, antisovietică. În anii 1941—1945 a colaborat cu hitleriştii. A fost luat prizonier, judecat şi executat în baza unei sentinţe a Colegiului militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. — *5, 187, 257, 524, 534, 587.*

Krîlenko, N. V. (1885—1938) — membru al partidului bolşevic din 1904, remarcabil om de stat sovietic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat la ziarul „Soldatskaia Pravda", a participat la Conferinţa generală a organizaţiilor P.M.S.D. (b) din Rusia din armata de pe front şi din spatele frontului. A fost delegat la primul Congres general al Sovietelor din Rusia. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a fost ales în Consiliul Comisarilor Poporului ca membru al Comitetului pentru problemele militare şi maritime, iar mai tîrziu a fost numit comandant suprem. Începînd din 1918 a lucrat în diverse organe ale justiţiei sovietice: a fost preşedinte al Tribunalului revoluţionar suprem al C.E.C. din Rusia, locţiitor al comisarului poporului la justiţie, procuror al republicii; în 1931 a fost numit comisar al poporului pentru justiţie al R.S.F.S.R., iar în 1936 comisar al poporului pentru justiţie al U.R.S.S. La congresele al XV-lea şi al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comisiei centrale de control. — *30, 124.*

www.dacoromanica.ro

L

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menşevic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menşevicilor-internaţionalişti. În august 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a pronunţat pentru formarea unui guvern de coaliţie la care să participe şi menşevicii şi socialiştii-revoluţionari. A lucrat în aparatul de stat şi în diferite organizaţii economice. — *68.*

Lazzari, Constantino (1857—1927) — militant de seamă al mişcării socialiste italiene. În 1882 a fost unul dintre întemeietorii Partidului muncitoresc italian, în 1892 — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian şi chiar din acelaşi an membru al C.C. al acestui partid. În anii 1912—1919 a fost secretar general al Partidului socialist italian. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a pronunţat pentru sprijinirea Statului sovietic, a participat la lucrările congreselor al II-lea şi al III-lea ale Internaţionalei Comuniste. În 1922 a rupt-o din punct de vedere organizatoric cu reformiştii, dar n-a fost în stare să se delimiteze definitiv de ei. În 1926 a fost arestat; a murit curînd după eliberarea din închisoare. — *544.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Lenin, N.) (1870—1924) — vezi date biografice. — *4, 20, 22, 23—24, 29, 30, 32, 33, 34, 40, 41, 50, 51, 58, 65, 66, 73, 76, 106, 117, 119, 121, 124, 127, 129, 135, 137, 164, 221, 222, 228, 231, 232, 237, 238—239, 244, 253, 256, 260, 261, 262, 266, 269, 277, 281, 282, 284, 299, 306, 316, 317, 318, 358, 363, 368, 371, 382, 399, 431, 441, 442, 450, 479, 497, 521, 528, 531, 538, 542, 551, 552, 555, 557, 563.*

Liebknecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democraţiei germane. A luptat activ în rîndurile social-democraţiei împotriva oportunismului şi militarismului. În 1912 a fost ales deputat în Reichstag. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste revoluţionare. K. Liebknecht a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii grupului „Die Internationale", care ulterior şi-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". Pentru propaganda antimilitaristă desfăşurată de el, în 1916 a fost condamnat la muncă silnică. În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania s-a aflat, împreună cu R. Luxemburg, în fruntea avangărzii revoluţionare a muncitorilor germani. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne" şi unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania şi dintre conducătorii insurecţiei din ianuarie 1919 a muncitorilor din Berlin. După înăbuşirea insurecţiei a fost ucis în mod bestial de către contrarevoluţionari. Apreciind activitatea lui K. Liebknecht, Lenin scria: „Acest nume este... simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul de-

www.dacoromanica.ro

votamentului față de revoluția socialistă... Acest nume este simbolul luptei... neîmpăcate împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapte..." (Opere, vol. 28, București, Editura politică, 1959, p. 433—434). — *21, 113.*

Lipkin, F. A. — *vezi* Cerevanin, N.

Litvinov, M. M. (1876—1951) — revoluționar de profesie, bolșevic, diplomat sovietic remarcabil. Și-a început activitatea revoluționară în 1898 ; a fost agent al „Iskrei", a participat la prima revoluție rusă din 1905—1907. Din iunie 1914 a fost reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional. A fost membru al secției bolșevice de la Londra a P.M.S.D.R. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în diplomație. Din 1921 Litvinov a fost locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe. Din 1930 pînă în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. În anii 1941—1943 a fost locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe și ambasador al U.R.S.S. în S.U.A. ; după întoarcerea din S.U.A. pînă în 1946 — locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. și deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. în prima și a doua legislatură. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistență mutuală între U.R.S.S. și România. — *490.*

Lomov, A. (Oppokov, G. I.) (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1903, revoluționar de profesie, om de stat sovietic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit membru al Biroului regional Moscova și al Comitetului Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Moscova, vicepreședinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru justiție. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga". A fost membru al prezidiului și vicepreședinte al Consiliului economic superior, vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării, membru al C.C. al P.C. (b) din Bielorusia, membru supleant și membru al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — *30, 74.*

Lurie, M. A. — *vezi* Larin, I.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaționalei a II-a și unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania. A participat la crearea Partidului social-democrat din Polonia. Începînd din 1897 a participat activ la mișcarea social-democrată germană, a luptat împotriva bernsteinismului și millerandismului. A luat parte la prima revoluție rusă (la Var-

www.dacoromanica.ro

şovia). În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori.

De la începutul primului război mondial s-a situat pe o poziţie internaţionalistă. A fost unul dintre iniţiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale", care ulterior şi-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania a participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată şi ucisă în mod bestial de contrarevoluţionari. Lenin, care o aprecia foarte mult pe R. Luxemburg, a criticat în repetate rînduri greşelile ei, legate în special de problema naţională şi de problema aliantei muncitoreşti-ţărăneşti, ajutînd-o astfel să adopte o poziţie justă. — *563.*

M

Maclean, John (1879—1923) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti engleze, de profesiune învăţător. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a desfăşurat o intensă propagandă revoluţionară şi antirăzboinică, fapt pentru care a fost pus de nenumărate ori sub urmărire de către guvernul englez. În aprilie 1916 a fost ales în conducerea Partidului socialist britanic. În 1918, Comisariatul poporului pentru afacerile externe l-a numit consul sovietic la Glasgow, dar guvernul englez nu i-a dat posibilitatea să-şi desfăşoare activitatea. În ultimii ani ai vieţii s-a retras din activitatea politică. — *489.*

Martov, L. (Ţederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar — lichidator. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menşevicilor-internaţionalişti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania ; a editat la Berlin revista menşevică contrarevoluţionară „Soţialisticeskii Vestnik". — *122, 128, 135, 203, 205, 217, 255, 257, 260, 271, 276, 284, 285, 288, 296, 426.*

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietor al comunismului ştiinţific, gînditor genial, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)", Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — *58, 204, 207, 287, 318, 319, 321, 470, 482, 492, 505.*

Mehring, Franz (1846—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Germania, unul dintre liderii aripii de stînga a social-democraţiei germane. Teoretician de seamă al marxismului. A fost unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", organul teo-

www.dacoromanica.ro

retic al partidului, iar mai tîrziu redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung". Mehring a dus o luptă susţinută împotriva oportunismului şi revizionismului din rîndurile Internaţionalei a II-a şi a condamnat kautskismul, dar s-a făcut şi el vinovat de greşelile celor de stînga din Germania, care s-au temut s-o rupă din punct de vedere organizatoric cu oportuniştii. A apărat în mod consecvent internaţionalismul. A salutat Revoluţia Socialistă din Octombrie. A fost unul dintre conducătorii grupului revoluţionar „Uniunea Spartacus". A jucat un rol de seamă în crearea Partidului Comunist din Germania. — *487, 544.*

Mgheladze, I. V. (1890—1943) — membru al partidului bolşevic din 1907. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost membru al Comitetului gubernial Saratov al partidului, şef al secţiei politice a Armatei I cavalerie şi şef al subsecţiei pentru presă a C.C. al P.C.(b) din Rusia. În 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". În 1925 — participant activ la „noua opoziţie", apoi a intrat în blocul troţkist-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C.(b) din Rusia l-a exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1930 a fost reprimit în partid. În 1935 a fost din nou exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *67.*

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, iar apoi preşedinte al Comitetului Central al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez; a promovat politica de continuare a războiului imperialist pînă la „victoria finală". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emigraţiei albe. — *255, 257, 260, 271, 276, 527.*

Mirbach, Wilhelm (1871—1918) — conte, diplomat german. În anii 1915—1917 a fost ambasador al Germaniei la Atena. Din aprilie 1918 — ambasador al Germaniei la Moscova. La 6 iulie 1918 a fost asasinat de socialiştii-revoluţionari de stînga cu scopul de a se provoca un război între Germania şi Rusia Sovietică. — *332, 338, 552, 557, 560, 565.*

N

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al francezilor în 1804—1814 şi în 1815. — *24, 87, 109, 116, 117, 119, 129, 130, 313.*

Napoleon al III-lea (Bonaparte, Ludovic) (1808—1873) — împărat al Franţei din 1852 pînă în 1870; nepot al lui Napoleon I. După înfrîngerea revoluţiei din 1848 a fost ales preşedinte al Repu-

www.dacoromanica.ro

blicii Franceze ; în noaptea de 1 spre 2 decembrie 1851 a săvîrşit o lovitură de stat. O caracterizare a lui Napoleon al III-lea a fost făcută de K. Marx în lucrarea „Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte“ (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 115—217). — *284, 287, 289.*

Nevski, V. I. (1876—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, revoluţionar de profesie, bolşevic. A participat activ la insurecţia armată din Octombrie şi a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diverse funcţii pe linie de stat şi de partid şi a desfăşurat activitate ştiinţifică. — *449.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei ; a domnit de la 1894 pînă la revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Ural. — 16, 92, *93, 104, 127, 227, 282, 380, 384, 389, 503.*

Novîh, G. E. — *vezi* Rasputin, G. E.

O

Obolenski, V. V. — *vezi* Osinski, N.

Oppokov, G. I. — *vezi* Lomov, A.

Osinski, N. (Obolenski, V. V.) (1887—1938) — membru al partidului bolşevic din 1907. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — membru al Biroului organizaţiei regionale Moscova a P.M.S.D.(b) din Rusia ; a făcut parte din redacţia ziarului bolşevic „Soţial-Demokrat“.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în diferite organizaţii economice. În 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga“, fiind autorul principal al platformei acestora. În 1920—1921 a fost membru activ al grupului antipartinic al „centralismului democratic“, iar în 1923 a aderat la opoziţia troţkistă. În 1921—1923 a fost locţiitor al comisarului poporului pentru agricultură ; în 1926 a fost numit director la Direcţia centrală de statistică a U.R.S.S. ; ulterior a avut munci de conducere pe linie de partid şi în diplomaţie. — *83, 269, 326.*

P

Paderin — delegat la Conferinţa a IV-a a sindicatelor şi comitetelor de întreprindere din Moscova, care a avut loc în iunie-iulie 1918 ; a fost coraportor din partea menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari la raportul lui V. I. Lenin cu privire la momentul actual. — *484, 488.*

www.dacoromanica.ro

Pelşe, R. A. (1880—1955) — membru al partidului bolşevic din 1898. A desfăşurat muncă de partid în Letonia ; a fost membru în comitetele orăşeneşti de partid din Elgavsk, Liepaisk şi Riga, membru al colegiului de redacţie al ziarului „Zihna", membru al C.C. al Social-democraţiei din Ţinutul leton. În anii 1911—1915 s-a aflat în emigraţie. Din 1917 — membru al Comitetului orăşenesc Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia ; în 1918 a făcut parte din biroul secţiei pentru aprovizionare a Sovietului din Moscova. În anii 1922—1924 a condus departamentul artelor din Comisariatul poporului pentru învăţămînt al R.S.S. Ucrainene, apoi o serie de instituţii de artă din Uniunea Sovietică ; concomitent a desfăşurat o activitate ştiinţifică. Din 1945 a lucrat în învăţămînt şi a desfăşurat o activitate ştiinţifică în Letonia. — *69.*

Petliura, S. V. (1877—1926) — unul dintre liderii naţionaliştilor burghezi ucraineni. În 1917 a fost secretar general pentru problemele militare în Rada centrală contrarevoluţionară din Ucraina. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a fost una dintre căpeteniile contrarevoluţiei din Ucraina. La începutul anului 1918 a restabilit, cu ajutorul ocupanţilor germani, Rada centrală care fusese izgonită de muncitorii răsculaţi din Kiev. În noiembrie 1918 a intrat în Directorat (guvernul naţionalist al Ucrainei în perioada 1918—1919), apoi s-a aflat în fruntea acestuia. La sfîrşitul anului 1919 a încheiat o alianţă militară cu Polonia şi în 1920 a luat parte la ofensiva declanşată de trupele Poloniei panilor asupra Ucrainei. După instaurarea Puterii sovietice în Ucraina — emigrant alb. A fost ucis la Paris în mai 1926. — *29.*

Petru I, cel Mare (1672—1725) — ţar al Rusiei din 1682 pînă în 1725, primul împărat al întregii Rusii. — *316.*

Podvoiski, N. I. (1880—1948) — remarcabil activist de partid şi militar. Membru al partidului bolşevic din 1901, participant activ la prima revoluţie rusă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia ; în perioada de pregătire şi înfăptuire a insurecţiei armate din Octombrie — preşedinte al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd, unul dintre conducătorii asaltului împotriva Palatului de iarnă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost membru al Comitetului pentru problemele militare şi maritime, comandant al districtului militar Petrograd. În 1919 a fost numit comisar al poporului pentru problemele militare şi maritime din Ucraina. A fost ales în repetate rînduri membru al Comisiei centrale de control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În ultimii ani de viaţă a dus activitate propagandistică şi publicistică. — *30.*

Pomealovski, N. G. (1835—1863) — scriitor democrat rus, autorul „Amintirilor din seminar". — *330.*

www.dacoromanica.ro

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primul deceniu al secolului al XX-lea a participat la mişcarea social-democrată din Galiţia, Polonia şi Germania. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, dar a manifestat şovăieli în direcţia centrismului ; o poziţie greşită a adoptat în problema dreptului naţiunilor la autodeterminare. În partidul bolşevic a intrat în 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru afacerile externe, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. La congresele VIII-XII ale P.C.(b) din Rusia a fost ales membru al C.C. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului ; în 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga" ; începînd din 1923 — adept activ al opoziţiei troţkiste. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C.(b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid pentru activitatea sa fracţionistă. În 1929 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar nu şi-a încetat activitatea antipartinică şi, în 1936, a fost din nou exclus. — *31, 35, 43, 512.*

Ransome, Arthur (n. 1884) — scriitor burghez englez ; a colaborat la o serie de reviste şi ziare. A vizitat de mai multe ori Rusia ; a fost corespondent al ziarelor „Daily News" (în anii 1916—1919) şi „The Manchester Guardian" (în anii 1919—1924) în Rusia Sovietică. — *136, 137.*

Raskolnikov, F. F. (n. 1892) — membru al partidului bolşevic din 1910. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Kronstadt al P.M.S.D.(b) din Rusia, vicepreşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Kronstadt şi redactor al ziarului „Golos Pravdî". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost locţiitor al comisarului poporului pentru problemele maritime, comandant al flotilei de pe Volga şi al flotei din Marea Caspică şi din Marea Baltică. În timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a fost adept al platformei lui Troţki. Din 1921 pînă în 1938 a lucrat în diplomaţie : a fost reprezentant plenipotenţiar al U.R.S.S. în Afganistan, Estonia, Danemarca, Bulgaria. — *492.*

Rasputin (Novîh), G. E. (1872—1916) — aventurier, s-a bucurat de o mare influenţă la curtea lui Nicolaie al II-lea. — *16.*

Reabuşinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher şi industriaş din Moscova, una dintre căpeteniile contrarevoluţiei. A participat activ la crearea partidului burghez al progresiştilor. În august 1917 a ameninţat că va înăbuşi revoluţia „cu mîna scheletică a foametei" ; a fost unul dintre iniţiatorii şi organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie a emigrat în Franţa, unde a desfăşurat activitate contrarevoluţionară împotriva Statului sovietic. — *124.*

www.dacoromanica.ro

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — social-democrat, menşevic. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit în P.M.S.D.(b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în mişcarea sindicală. La începutul anului 1918, nefiind de acord cu hotărîrea adoptată în problema păcii de la Brest, a ieşit temporar din rîndurile partidului ; în timpul discuţiei cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziţie antipartinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din munca în sindicate. Începînd din 1921 a fost director al Institutului K. Marx şi F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din rîndurile P.C.(b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat menşevicilor în activitatea lor contrarevoluţionară. — *29*.

Riezler, Kurt (Ruedorffer) (1882—1955) — diplomat, filozof şi publicist german, autorul unor lucrări de politică mondială. — *556*.

Romanov — *vezi* Nicolaie al II-lea (Romanov).

Romanovii — dinastia ţarilor şi împăraţilor ruşi care au domnit din 1613 pînă în 1917. — *112*.

S

Savinkov, B. V. (1879—1925) — fruntaş al partidului socialist-revoluţionar, unul dintre conducătorii „organizaţiei de luptă" a acestui partid. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost adjunct al ministrului de război, iar apoi guvernator general militar al Petrogradului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluţionare şi a intervenţiei militare împotriva Republicii sovietice ; emigrant alb. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. şi a fost arestat. Colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. l-a condamnat la moarte prin împuşcare, dar printr-o hotărîre a C.E.C. al U.R.S.S. pedeapsa capitală i-a fost comutată în închisoare pe timp de 10 ani. În 1925 s-a sinucis în închisoare. — *187*, *188*, *207*, *527*.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii oportuniste de extremă dreaptă a social-democraţiei germane. În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din aşa-zisul Consiliu al împuterniciţilor poporului, a fost inspiratorul agitaţiei pogromiste împotriva membrilor organizaţiei „Spartacus". În februarie-iunie 1919 a condus guvernul de coaliţie al Republicii de la Weimar ; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mişcării muncitoreşti germane din anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *217*.

Semenov, G. M. (1890—1946) — ataman al oastei cazacilor din Transbaikal, duşman înverşunat al Puterii sovietice, agent al imperialismului japonez ; începînd din 1918 a dus o luptă armată intensă împotriva Puterii sovietice în Extremul Orient, a fost organizatorul guvernelor contrarevoluţionare din Transbaikal şi din Priamurie.

www.dacoromanica.ro

După terminarea războiului civil a fugit în Manciuria, unde a condus emigrația albă ; a participat la activitatea diversionistă, teroristă și de spionaj împotriva U.R.S.S., a pregătit împreună cu japonezii un atac armat împotriva Uniunii Sovietice. În 1945 a fost luat prizonier de Armata Sovietică, iar în 1946, în baza unei sentințe a Colegiului militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S., a fost spînzurat. — *266, 339, 348, 489.*

Sereda, S. P. (1871—1933) — remarcabil om de stat sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1903. A desfășurat muncă de partid la Smolensk, Kiev, Kaluga. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Reazan. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de răspundere pe linie de stat și pe tărîm economic : a fost comisar al poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R. (1918—1921), din 1921 — membru al prezidiului Consiliului economic superior și al Comisiei de stat a planificării, director-adjunct și director al Direcției centrale de statistică a R.S.F.S.R., din 1930 — vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării. — *543.*

Skoropadski, P. P. (1873—1945) — general în armata țaristă, mare proprietar funciar în guberniile Cernigov și Poltava, octombrist. În timpul primului război mondial a comandat un corp de armată. Din aprilie pînă în decembrie 1918 a fost hatman al Ucrainei, fiind protejatul imperialiștilor germani. A fugit în Germania, unde a desfășurat activitate antisovietică. — *355, 361, 410, 431, 452, 453, 457, 473, 500, 538, 539.*

Smidovici, V. V. — *vezi* Veresaev, V.

Smirnov, V. M. (1887—1937) — membru al partidului bolșevic din 1907. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a activat la Moscova, a fost membru al colegiului de redacție al publicațiilor bolșevice „Soțial-Demokrat" și „Spartak". După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al prezidiului Consiliului economic superior. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga". Unul dintre liderii „opoziției militare" la Congresul al VIII-lea al partidului din 1919. În 1920—1921 — militant activ al grupului antipartinic „centralismul democratic". În 1923 a aderat la opoziția trotkistă. Pentru activitatea sa fracționistă, în 1926 a fost exclus din partid. La scurt timp după aceea a fost reprimit, dar, în 1927, la Congresul al XV-lea al P.C.(b) al U.R.S.S., a fost exclus din nou pentru activitate antipartinică. — *51, 83.*

Sokolnikov (Brilliant), G. I. (1888—1939) — membru al partidului bolșevic din 1905. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului organizației Moscova și al Biroului organizației regionale Moscova ale P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al redacției ziarului „Pravda". După Revoluția So-

www.dacoromanica.ro

cialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii în aparatul de partid şi de stat. În 1925 s-a alăturat „noii opoziţii", apoi a intrat în blocul unit troţkisto-zinovievist. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *51.*

Spiridonova, M. A. (1884—1941) — unul dintre liderii partidului eserilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la aripa de stînga a socialiştilor-revoluţionari, iar după constituirea partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga, în noiembrie 1917, a făcut parte din C.C. al acestui partid. S-a pronunţat împotriva încheierii păcii de la Brest şi a luat parte activă la rebeliunea contrarevoluţionară a socialiştilor-revoluţionari de stînga din iulie 1918. După înăbuşirea rebeliunii a continuat să desfăşoare o activitate ostilă Puterii sovietice. Ulterior, s-a retras din viaţa politică. — *521, 526, 527, 531, 537, 543.*

Spunde, A. P. (1892—1962) — membru al partidului bolşevic din 1909. A dus muncă de partid la Riga şi a avut de suferit represiuni din partea guvernului ţarist. În 1917 a fost membru în biroul Comitetului regional din Perm şi în Comitetul regional din Ural ale P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost adjunct al comisarului general al Băncii de Stat din Petrograd, apoi a lucrat în aparatul de partid şi de stat în diverse oraşe. În 1931 i s-a acordat pensie personală. — *231—232.*

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat din Rusia ţaristă, mare moşier. În anii 1906—1911 a fost preşedinte al Consiliului de miniştri şi ministru de interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacţiune politică în care pedeapsa cu moartea a fost folosită pe scară largă ca mijloc de înăbuşire a mişcării revoluţionare (reacţiunea stolîpinistă din anii 1907—1910). În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de eserul Bogrov, agent al ohranei. — *18, 109, 127.*

Ş

Şaumian, S. G. (1878—1918) — activist de seamă al partidului comunist şi al Statului sovietic, membru de partid din 1900 ; a fost arestat şi deportat ; de la sfîrşitul anului 1902 pînă în 1904 s-a aflat în emigraţie. În anii 1904—1908 a fost unul dintre conducătorii organizaţiei de partid din Transcaucazia şi unul dintre organizatorii şi redactorii organelor de presă bolşevice legale şi ilegale. În anii 1905—1907 a luptat intens împotriva menşevicilor şi daşnacilor. În anii reacţiunii a luptat împotriva lichidatorilor şi troţkiştilor. Comitetul Central ales la Conferinţa a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. l-a cooptat ca membru supleant al C.C. În timp ce se afla în deportare la Astrahan (1911—1914) a scris, din însărcinarea lui Lenin, lucrarea „Despre autonomia naţional-culturală", în care a apărat principiile internaţionalismului proletar. În 1914,

www.dacoromanica.ro

întorcîndu-se din deportare, a condus organizaţia bolşevică din Baku. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ales preşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Baku; după Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar extraordinar provizoriu al Caucazului, preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului din Baku şi în acelaşi timp comisar pentru afacerile externe. Membru al C.C. al partidului. După căderea Comunei din Baku, în august 1918, Şaumian a fost arestat, împreună cu alţi activişti cu munci de conducere, de către intervenţioniştii englezi, cu sprijinul socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor, şi împuşcat, la 20 septembrie 1918, în grupul celor 26 de comisari din Baku. — *227.*

Şleapnikov, A. G. (1885—1937) — membru al partidului bolşevic din 1901. A dus muncă de partid la Sormovo, Murom, Petersburg şi Moscova. În 1914 a fost trimis la Stockholm de C.C. al P.M.S.D.R., cu însărcinarea de a stabili legătura dintre Biroul din străinătate al C.C. şi partea din Rusia a C.C. şi Comitetul din Petersburg. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi preşedinte al Sindicatului metalurgiştilor din Petrograd. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului, avînd funcţia de comisar al poporului pentru problemele muncii; apoi a lucrat pe linie sindicală şi în sectorul economic. În anii 1920—1922 a fost organizator şi lider al grupului antipartinic „opoziţia muncitorească". În 1933, în timpul curăţirii rîndurilor partidului, a fost exclus din P.C.(b) al U.R.S.S. — *387, 492.*

T

Taylor, Frederick Winslow (1856—1915) — inginer american, preşedinte al asociaţiei americane a inginerilor mecanici în anii 1905—1906, întemeietorul unui sistem de organizare a muncii care urmăreşte folosirea la maximum a zilei de muncă şi utilizarea raţională a mijloacelor de producţie şi a uneltelor de muncă. În condiţiile capitalismului, acest sistem serveşte la intensificarea exploatării oamenilor muncii. — *151, 200, 224, 272, 293, 324, 578, 579, 581, 583.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „nefracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor. În 1912 a organizat Blocul antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Înapoindu-se din emigraţie, după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul interraioniştilor şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia, a

www.dacoromanica.ro

fost primit în partidul bolşevic. Dar Troţki nu a trecut pe poziţiile bolşevismului şi a dus o luptă făţişă şi camuflată împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, comisar al poporului pentru problemele militare şi maritime, preşedinte al Consiliului militar-revoluţionar al Republicii, membru al Biroului Politic al C.C. şi membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. În 1918 s-a opus încheierii păcii de la Brest, în 1920—1921 s-a situat în fruntea opoziţiei în discuţia cu privire la sindicate, iar începînd din 1923 a dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului; a propagat ideea imposibilităţii victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascînd troţkismul ca o deviere micburgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic şi organizatoric. În 1927 Troţki a fost exclus din partid, în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. În străinătate, Troţki, duşman înrăit al leninismului, a continuat lupta împotriva Statului sovietic şi a partidului comunist, împotriva mişcării comuniste internaţionale. — *32, 34, 35, 40, 41, 43, 283, 486, 523, 524, 573.*

Turgheniev, I. S. (1818—1883) — mare scriitor rus. A înfăţişat în operele sale contradicţiile caracteristice vieţii sociale ruse. Protestul vehement împotriva iobăgiei se împletea la el cu un liberalism moderat. — *217.*

Ţ

Ţederbaum, I. O. — *vezi* Martov, L.

Ţereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menşevismului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi membru al C.E.C. al Sovietelor în prima legislatură. În mai 1917 a intrat în guvernul provizoriu burghez ca ministru al poştelor şi telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii prigoanei pogromiste dezlănţuite împotriva bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre conducătorii guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia. După victoria Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *108, 114, 122, 123, 124, 130, 181, 205, 254, 259, 268, 324, 355, 357, 524.*

U

Uriţki, M. S. (1873—1918) — participant activ la mişcarea revoluţionară din Rusia. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la interraionişti şi, împreună cu ei, a fost

www.dacoromanica.ro

primit în partidul bolşevic. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia a fost ales membru al C.C., iar în octombrie 1917 a făcut parte din Centrul militar-revoluţionar, înfiinţat de C.C. în vederea conducerii insurecţiei. În problema păcii de la Brest s-a situat pe poziţiile „comunismului de stînga". La Congresul al VII-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia a fost ales membru supleant al C.C. În 1918 a fost numit preşedinte al Comisiei extraordinare din Petrograd pentru lupta împotriva contrarevoluţiei şi a sabotajului. A fost asasinat de un eser. — *31, 35, 36, 74.*

V

Veresaev, V. (Smidovici, V.V.) (1867—1945) — scriitor rus; prin pregătirea şi începuturile activităţii sale — medic. — *505.*

Vinnicenko, V. K. (1880—1951) — scriitor ucrainean, naţionalist burghez. Unul dintre conducătorii Partidului muncitoresc social-democrat menşevico-naţionalist din Ucraina. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost unul dintre organizatorii şi liderii Radei centrale ucrainene contrarevoluţionare, apoi, împreună cu Petliura, s-a aflat în fruntea Directoratului (guvernul naţionalist al Ucrainei din 1918—1919), fiind în slujba intereselor imperialismului german şi ale celui anglo-francez. După instaurarea Puterii sovietice în Ucraina — emigrant alb. — *73, 108, 130, 574.*

Volodarski, V. (Goldştein, M. M.) (1891—1918) — membru al partidului bolşevic din 1917. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1905 în organizaţiile Bundului, apoi a aderat la menşevici. A fost în repetate rînduri arestat; a fost în deportare şi în emigraţie. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile menşevicilor-internaţionalişti. Întors în Rusia în mai 1917, a făcut parte un timp din organizaţia interraioniştilor din Petrograd, apoi a fost primit în partidul bolşevic. Volodarski a dus muncă de agitaţie în raionul Peterhof-Narva din Petrograd, a fost membru al Comitetului de partid din Petrograd şi al prezidiului Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, membru al C.E.C. în prima legislatură. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar pentru problemele presei, propagandei şi agitaţiei, redactor al publicaţiei „Krasnaia Gazeta" din Petrograd. La 20 iunie 1918 a fost asasinat mişeleşte de un eser. — *453, 512.*

W

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei şi rege al Prusiei (1888—1918). — *116.*

Wilson, Woodrow (1856—1924) — preşedinte al S.U.A. în anii 1913—1921; unul dintre principalii organizatori ai intervenţiei militare a statelor imperialiste împotriva Rusiei Sovietice. — *99.*

www.dacoromanica.ro

Z

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania ; scriitoare de talent, orator şi tribun înflăcărat. Făcînd parte din aripa de stînga a social-democraţiei germane, Clara Zetkin, împreună cu R. Luxemburg, F. Mehring şi K. Liebknecht, a participat activ la lupta împotriva lui Bernstein şi a celorlalţi oportunişti. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile internaţionalismului revoluţionar şi a luptat împotriva social-şovinismului. În 1916 a intrat în grupul „Die Internationale", iar apoi în „Uniunea Spartacus". În 1919 a devenit membră a Partidului Comunist din Germania ; a fost aleasă în C.C. al partidului. La Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste a fost aleasă în Comitetul Executiv al Internaţionalei, în cadrul căruia a condus Secretariatul internaţional pentru problemele femeilor. Din 1924 pînă la sfîrşitul vieţii a fost preşedintă a Comitetului Executiv al Organizaţiei internaţionale pentru ajutorarea luptătorilor revoluţiei (Ajutorul Roşu). — *487, 544.*

Zinoviev (Radomîslski), G. E. (1883—1936) — membru al partidului bolşevic din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigraţie, a făcut parte din redacţia ziarelor „Proletarii" şi „Soţial-Demokrat", Organul central al Partidului. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. În perioada de pregătire şi de înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a avut o atitudine şovăitoare. S-a pronunţat împotriva insurecţiei armate. Declaraţia publicată de Kamenev, în numele lui şi al lui Zinoviev, în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn", în care era exprimat dezacordul lor cu rezoluţia Comitetului Central cu privire la insurecţia armată, a constituit o divulgare a unei hotărîri secrete a partidului, o trădare a revoluţiei.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al Comitetului Central, preşedinte al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului : în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliţie din care să facă parte şi menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii", iar în 1926 unul dintre conducătorii blocului antipartinic troţkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În 1928 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu şi-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost din nou reprimit în partid. În 1934 a fost, pentru a treia oară, exclus din partid pentru activitatea lui antipartinică. — *45.*

Zola, Emile (1840—1902) — scriitor francez remarcabil. — *505.*

www.dacoromanica.ro

DATE DIN VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(6 martie — 27 iulie 1918)

Martie, 6 — iulie, 27 — Lenin se află la Petrograd, iar la 11 martie se mută la Moscova.

Martie, 6 — Lenin participă la deschiderea Congresului al VII-lea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. El este ales în prezidiul congresului.

Martie, 6 sau 7 — Lenin primeşte pe colonelul Raymond Robins, şeful misiunii americane a Crucii Roşii, care cere să se amîne ratificarea tratatului de pace de la Brest pînă se va primi răspunsul guvernului Statelor Unite ale Americii la nota guvernului sovietic din 5 martie 1918.

Martie, 7 — La şedinţa a doua (de dimineaţă) a Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin prezintă raportul politic al Comitetului Central; în timpul cînd N. I. Buharin prezintă coraportul, Lenin îşi face însemnări.

La şedinţa a treia (de seară) a Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin îşi face însemnări în legătură cu discuţiile purtate pe marginea raportului C.C.

Martie, nu mai tîrziu de 8 — Lenin scrie „Conceptul de proiect de program" şi proiectul de rezoluţie a Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia asupra razboiului şi a păcii.

Martie, 8 — Lenin scrie planul cuvîntului de încheiere la raportul politic al C.C.

La şedinţa a patra (de dimineaţă) a congresului, în timpul cuvîntului de încheiere rostit de N. I. Buharin, Lenin îşi ia note, dă replici. Lenin rosteşte la congres cuvîntul de încheiere

www.dacoromanica.ro

la raportul politic al C.C.; la discutarea rezoluției asupra războiului și a păcii, el se pronunță împotriva amendamentelor lui L. D. Trotki, a declarației lui K. B. Radek și a propunerii lui G. E. Zinoviev. Prin vot nominal, congresul adoptă cu majoritate de voturi rezoluția lui Lenin asupra războiului și a păcii.

Lenin scrie proiectul de rezoluție a congresului cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului partidului.

La ședința a cincea (de seară) a congresului, Lenin prezintă raportul cu privire la revizuirea programului și la schimbarea denumirii partidului și pune în discuție proiectul său de rezoluție cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului partidului. La discutarea proiectului de rezoluție, Lenin se pronunță împotriva propunerilor lui I. V. Mgheladze (Vardin), I. Larin, R. A. Pelșe și N. I. Buharin. Rezoluția lui Lenin este adoptată de congres în unanimitate. Congresul alege pe Lenin în comisia pentru elaborarea programului partidului.

La discutarea problemei alegerilor pentru Comitetul Central al partidului, Lenin propune să se respingă declarația grupului „comuniștilor de stînga" prin care aceștia anunță că refuză să facă parte din C.C.; prezintă un proiect de rezoluție în care se arată că un asemenea refuz este principial inadmisibil și constituie un pericol pentru unitatea partidului. Rezoluția propusă este adoptată de congres.

Congresul îl alege pe Lenin membru în C.C. al partidului.

Între 8 și 18 martie — Lenin scrie „Nota în legătură cu comportarea «comuniștilor de stînga»".

Martie, 9 — Lenin semnează hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la crearea unei comisii de specialiști militari pentru elaborarea planului de organizare a unui centru militar și de reorganizare a armatei.

La ședința Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, Lenin este ales delegat la cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia din partea fracțiunii bolșevice a Sovietului din Petrograd.

www.dacoromanica.ro

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema evacuării industriei din Petrograd, a exilării fostului mare duce M. A. Romanov și a altor persoane în gubernia Perm, precum și decretul cu privire la naționalizarea exploatărilor petrolifere și altele.

Martie, nu mai tîrziu de 10 — Lenin discută cu I. I. Mejlauk și F. A. Sergheev (Artem) problema recunoașterii Republicii Donețe-Krivoi Rog ca parte autonomă a Republicii Sovietice Ucrainene și problema creării unui front unic de luptă al republicilor sovietice din sudul Rusiei împotriva invaziei ocupanților austro-germani.

Martie, 10 — În legătură cu mutarea guvernului sovietic la Moscova, Lenin, împreună cu alți membri ai C.C. al partidului și ai Consiliului Comisarilor Poporului, pleacă la ora 10 seara cu un tren special din Petrograd la Moscova.

Martie, 11 — În trenul în care călătorește de la Petrograd la Moscova, Lenin scrie articolul „Principala sarcină a zilelor noastre".

Lenin sosește la Moscova în jurul orei 8 seara și se stabilește la hotelul „Național".

Martie, 12 — Însoțit de I. M. Sverdlov, N. K. Krupskaia și V. D. Bonci-Bruevici, Lenin intră în Kremlin (pe poarta Troițki), vizitează încăperile clădirii instanțelor judecătorești — viitorul sediu al C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului, precum și Corpul cavalerilor, unde urma să locuiască pînă i se pregătea o locuință permanentă ; vizitează Kremlinul.

Lenin rostește o cuvîntare la ședința Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova, ședință consacrată aniversării revoluției din februarie 1917.

La mitingul de la manejul fostei școli militare Alekseevski consacrat aniversării revoluției din februarie 1917 Lenin rostește, în fața a zeci de mii de oameni, o cuvîntare despre momentul actual.

Martie, 12 sau 13 — Lenin scrie planul unei cuvîntări pentru ședința fracțiunii comuniste a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Martie, 13 — La ședința fracțiunii comuniste a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, Lenin rostește o cuvîntare cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest.

Martie, 13 sau 14 — Lenin scrie planul raportului care urmează să fie prezentat la cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și proiectul de rezoluție cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest.

Martie, 14 — Lenin scrie, împreună cu I. V. Stalin, o scrisoare lui G. K. Ordjonikidze, comisar extraordinar al Ucrainei, prin care i se face cunoscut că trebuie luate toate măsurile în vederea creării unui „front unic de luptă" al republicilor sovietice din sudul Rusiei împotriva invaziei trupelor austro-germane.

Lenin primește pe colonelul Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, care îi înmînează mesajul președintelui S.U.A., W. Wilson, adresat celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.

Lenin scrie proiectul de rezoluție a congresului în legătură cu mesajul lui Wilson.

Lenin participă la prima ședință a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.

Congresul îl alege în prezidiu și adoptă proiectul de rezoluție scris de el în legătură cu mesajul lui Wilson.

Lenin prezintă la congres raportul cu privire la ratificarea tratatului de pace.

Martie, 15 — Lenin participă la ședința Comitetului Central al partidului la care se discută probleme privind munca de partid și starea de lucruri din organizațiile sovietice din Ucraina (problema convocării unui congres al Sovietelor din Ucraina, a creării unui front unic de apărare al republicilor sovietice din sudul Rusiei, a evacuării Donbassului în cazul apropierii trupelor germane), editarea ziarului „Pravda", organul central al partidului, la Moscova, componența redacției și altele.

În ședința de seară a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia,

www.dacoromanica.ro

Lenin rostește cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la ratificarea tratatului de pace. Cu majoritate de voturi (prin vot nominal), congresul aprobă proiectul de rezoluție cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest, proiect scris de Lenin și prezentat în numele fracțiunii comuniste a congresului.

Între 15 martie și 8 aprilie — Într-o convorbire cu A. V. Lunacearski, comisar al poporului pentru învățămînt, Lenin emite ideea desfășurării „propagandei prin monumente", în sensul ca în piețe și în alte locuri vizibile să se ridice monumente ale unor revoluționari, oameni de știință și scriitori, recomandînd totodată să se atragă la această muncă cei mai buni sculptori, pictori și scriitori.

A doua jumătate a lunii martie — prima jumătate a lunii aprilie — Lenin întocmește planurile articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice".

Martie, 17 — Lenin discută cu P. A. Kobozev, comisar extraordinar al guvernului în Asia Centrală și în gubernia Baku, semnează și-i înmînează mandatul prin care acesta are dreptul să ia măsurile necesare în vederea consolidării puterii Sovietelor locale ; îi remite o scrisoare pentru tovarășii din Baku.

Martie, 18 — Lenin participă la ședința comună a Secției pentru electrotehnică și a Comitetului pentru politica economică a Consiliului economic superior, la care se discută problema electrificării regiunii Petrograd și a Regiunii industriale centrale ; scrie „Însemnări cu privire la electrificarea industriei Petrogradului și Moscovei".

Martie, 19 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema instituirii unei Comisii extraordinare de evacuare, a organizării unui Consiliu militar superior și altele.

Între 19 și 26 martie — Lenin scrie prefața la culegerea „Împotriva curentului".

Martie, 21 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei conducerii căilor ferate ale Republicii, el redactează proiectul de „Decret pentru centralizarea conducerii căilor de comunicație, organizarea pazei lor și ridicarea capacității lor de tranzit" ;

www.dacoromanica.ro

ia cuvîntul în sprijinul acestui proiect de decret. La ședința Consiliului Comisarilor Poporului se discută, de asemenea, problema evacuării metalelor și a armamentului, proiectul de statut al Băncii cooperatiste și altele.

Martie, 22 — Lenin participă la ședința Comitetului pentru politică economică al Consiliului economic superior la care se discută planul de cheltuieli pentru construirea hidrocentralei de pe rîul Volhov.

Martie, înainte de 23 — Lenin are o convorbire cu I. V. Mamin, inventator autodidact, constructor al unuia dintre primele tractoare fabricate în țară, care lucra la Uzina constructoare de mașini agricole „Vozrojdenie" din Ekaterinenstadt (astăzi orașul Marx, regiunea Saratov).

Martie, 23 — Lenin acordă un interviu lui A. Ransom, corespondentul ziarului englez „Daily News".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul cînd se discută problema modificării „Decretului pentru centralizarea conducerii căilor de comunicație, organizarea pazei lor și ridicarea capacității lor de tranzit", Lenin face modificări în textul decretului și, în cadrul unei polemici cu reprezentanții Comitetului executiv al sindicatului feroviarilor din Rusia, eseri de stînga, susține necesitatea introducerii principiului conducerii unice în administrarea transportului feroviar.

Între 23 și 28 martie — Lenin dictează stenografului I. Hlebnikov varianta inițială a articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice".

Martie, 24 — Lenin prezidează o ședință a Comisiei speciale, învestită cu dreptul de a lua hotărîri în numele Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută probleme privind planul producției de bumbac, lucrările de irigație și ameliorare din Turkestan, căile ferate înguste pentru nevoile aprovizionării, modul de examinare a bugetelor întreprinderilor industriale.

Martie, înainte de 25 — Lenin duce tratative cu un grup de prizonieri de război unguri în legătură cu crearea unui grup ungar al P.C. (b) din Rusia și editarea de către acesta a unui ziar sub titlul „Revoluția socială".

Martie, 25 — Lenin prezidează o consfătuire a conducătorilor Comisariatului poporului pentru problemele ni-

www.dacoromanica.ro

litare și maritime, ai districtului militar Moscova și a unor specialiști militari, la care se discută problema organizării Armatei Roșii. În cuvîntarea sa, Lenin vorbește despre necesitatea folosirii specialiștilor militari, ridică problema introducerii serviciului militar obligatoriu, a unei discipline severe și propune să se creeze instituția comisarilor militari.

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior, la care se discută problema cooperației.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul la discuțiile pe marginea proiectului de decret cu privire la alocarea de fonduri Comisariatului poporului pentru aprovizionare în vederea organizării schimbului de mărfuri cu satul și arată că în decret trebuie să se prevadă măsuri de luptă împotriva chiaburimii. Lenin prezintă, de asemenea, raportul cu privire la alegerea unei comisii pentru delimitarea și coordonarea activității Consiliului Comisarilor Poporului și a Consiliului Comisarilor Poporului al regiunii Moscova; el este ales în această comisie.

Martie, 26 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie proiectul de hotărîre cu privire la conducerea transporturilor pe apă. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la schimbul de mărfuri cu satul și altele.

Martie, 27 — Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior, la care se discută următoarele probleme: obligativitatea muncii, propunerea unui grup de ingineri și industriași (în frunte cu A. P. Meșcerski) cu privire la crearea unui trust capitalist de stat al industriei metalurgice și constructoare de mașini, informarea în legătură cu tratativele duse cu reprezentanții cooperației și altele.

Martie, 29 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea hotărîrii Comisiei de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.) din 28 martie 1918 cu privire la cererea Comisariatului poporului pentru agricultură de a se aloca fonduri pentru nevoile organelor agricole locale, Lenin propune să se acorde împrumuturi în cazurile în care Sovietele locale

www.dacoromanica.ro

vor face dovada că nu pot face față nevoilor cu mijloace proprii. La discutarea raportului președintelui prezidiului Sovietului din Moscova, N. N. Pokrovski, cu privire la necesitatea de a se emite bonuri locale garantate de guvern, deoarece în regiunea Moscova se simte o mare lipsă de semne monetare, Lenin se pronunță împotriva acestei propuneri și pentru accelerarea emiterii banilor-hîrtie de către Imprimeriile statului. În ședință se discută, de asemenea, proiectul de „Hotărîre cu privire la conducerea flotei din Marea Baltică" și alte probleme.

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută: munca desfășurată de partid și de Soviete la Moscova, editarea ziarelor „Vecerneaia Bednota" și „Vecerneaia Pravda", raporturile dintre Consiliul Comisarilor Poporului și C.C.P. al regiunii Moscova, convocarea conferinței organizației regionale de partid Moscova, activitatea Comitetului Central și altele.

Martie, 30 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul la discutarea bugetului Comisariatului poporului pentru învățămînt. La discutarea proiectului de „Decret cu privire la tribunalele revoluționare", prezentat de Comisariatul poporului pentru justiție, Lenin propune ca decretul să fie refăcut, scrie un proiect de hotărîre în această privință și o scrisoare către membrii colegiului Comisariatului poporului pentru justiție, în care cere ca proiectul de decret să fie refăcut în mod radical.

Martie, 31 — Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută problema folosirii vechilor specialiști și alte probleme de politică generală.

Sfîrșitul lunii martie — Lenin este inclus în Comisia pentru comerțul exterior, creată pe lîngă Comitetul pentru politică economică al Consiliului economic superior în vederea unificării tuturor lucrărilor și a coordonării tuturor măsurilor din domeniul comerțului exterior cu planul general de stat.

Aprilie, 1 — Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior; ia cuvîntul la discutarea rezoluției cu privire la disciplina în muncă, rezoluție elaborată de Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia. La ședință este aprobată Hotărîrea cu privire la înființarea Direcției generale a industriei textile.

www.dacoromanica.ro

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută masurile pentru combaterea paralelismului în activitatea instituțiilor, întreținerea ostașilor roșii și altele.

Aprilie, 2 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema începerii imediate a unor tratative de pace cu Rada centrală ucraineană, deoarece germanii au pornit ofensiva asupra Harkovului, problema organizării unei Comisii centrale de evacuare și altele.

Aprilie, 3 Lenin are o convorbire cu A. Popov, președintele Comitetului executiv gubernial Arhanghelsk, despre situația din Arhanghelsk și despre activitatea Comitetului executiv gubernial; propune ca în cazul unei amenințări din partea intervenționiștilor să fie minate gurile Dvinei; îi promite că-l va invita la viitoarea ședință a Consiliului Comisarilor Poporului la care urmează să se discute problema alocării de fonduri guberniei Arhanghelsk în vederea efectuării unor lucrări de plutărit și de altă natură.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se adoptă rezoluția cu privire la declarația Soliei extraordinare a Secretariatului poporului din Ucraina și la hotărîrea celui de al II-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina ca Republica populară ucraineană să fie proclamată Republică Sovietică Federativă independentă.

Aprilie, 4 Lenin participă la ședința Biroului C.C. al partidului la care se discută problema tratativelor cu Rada centrală ucraineană, problema organizării unei consfătuiri cu „comuniștii de stînga" la care să se examineze posibilitatea încadrării lor în activitatea practică și altele.

Lenin participă la consfătuirea comună a membrilor C.C. al P.C. (b) din Rusia și a grupului „comuniștilor de stînga" la care se discută tezele acestora din urmă cu privire la momentul actual. Lenin rostește cu acest prilej o cuvîntare cu privire la problema capitalismului de stat, subliniază necesitatea folosirii experienței organizatorilor de trusturi, relevă importanța decretului cu privire la centralizarea conducerii căilor ferate și promite că în viitorul apropiat își va publica tezele cu privire la sarcinile Puterii sovietice.

www.dacoromanica.ro

Aprilie, 5

Lenin primeşte o delegaţie a asociaţiei tăbăcarilor care îl roagă să sprijine acţiunea de reorganizare a comitetelor raionale pentru industria pielăriei, astfel ca $^2/_3$ din locuri în aceste comitete să fie acordate muncitorilor, iar $^1/_3$ reprezentanţilor patronilor.

Lenin telefonează la locuinţa lui S. N. Sulimov, unde se afla preşedintele Comitetului executiv gubernial Arhanghelsk, A. Popov, şi-l invită pe acesta să participe, la ora 7 seara, la o şedinţă a Consiliului Comisarilor Poporului.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea problemei alocării de fonduri Comitetului executiv gubernial Arhanghelsk, el prezintă următorul proiect de hotărîre: „Se confirmă hotărîrea Băncii din Petrograd de a acorda 20 de milioane de ruble şi se propune ca cererea Sovietului din Arhanghelsk să fie satisfăcută pe masură ce vor spori rezervele de bani"; proiectul de hotărîre este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului. Lenin sprijină cererea delegaţiei muncitorilor din oraşul Lugansk şi împrejurimi de a se acorda semne monetare filialei din Lugansk a Băncii de stat. La şedinţă se discută, de asemenea, propunerea colegiului Comisariatului poporului pentru problemele maritime de a se începe tratative cu guvernele puterilor centrale în legătură cu eliberarea vaselor sovietice capturate la Nikolaev, precum şi alte probleme.

Aprilie, 6

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de decret cu privire la înfiinţarea unui Consiliu superior pentru problemele prizonierilor de război, Lenin scrie proiectul de hotărîre cu privire la instituirea unei comisii care să coordoneze munca de evacuare şi schimbul de prizonieri; proiectul este adoptat pentru a servi drept bază a unei hotărîri. Lenin face — în afara ordinei de zi — o declaraţie în care arată că a dispus arestarea eserului de stînga V. B. Spiro, comisar extraordinar pe frontul românesc, pentru grave abateri săvîrşite în exerciţiul funcţiunii. La şedinţă se discută, de asemenea, problema salvării vaselor comerciale care aparţin departamentului militar şi care se află în Finlanda, precum şi alte probleme.

www.dacoromanica.ro

Aprilie, 7

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al partidului; rosteşte cuvîntul introductiv în cadrul discuţiei asupra politicii generale a C.C., vorbeşte despre necesitatea folosirii specialiştilor burghezi în diferitele ramuri ale economiei naţionale, despre noua perioadă a revoluţiei etc. Plenara îl însărcineaza să elaboreze tezele cu privire la sarcinile momentului actual.

Lenin rosteşte o cuvîntare la mitingul organizat la manejul fostei şcoli militare Alekseevski pentru a protesta împotriva masacrării, de către guvernul menşevic al Gruziei, a participanţilor la mitingul muncitoresc de la Tiflis din 23 februarie 1918, ziua convocării seimului din Transcaucazia.

Lenin trimite o telegramă, la Irkutsk, Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Siberia, în care dă directive Sovietului din Vladivostok în legătură cu organizarea apărării, în vederea eventualei ofensive a japonezilor.

Aprilie, 8

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de hotărîre cu privire la organizarea armatei, problema convocării unei consfătuiri interdepartamentale în vederea aplicării tratatului de la Brest, problema drapelului de stat al Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse şi altele.

Aprilie, nu înainte de 8

Lenin scrie „Principiile fundamentale ale politicii economice şi în special ale politicii bancare".

Lenin conduce lucrările consfătuirii consacrate discutării politicii bancare a guvernului sovietic, scrie „Conceptul hotărîrii consfătuirii", „Tezele cu privire la politica bancară" şi însemnările „Cu privire la păstrarea obligatorie a banilor la bănci".

Aprilie, înainte de 9

Lenin îl primeşte pe academicianul S. F. Oldenburg şi pe alţi academicieni din Petrograd, discută cu ei despre hotărîrea Academiei de ştiinţe cu privire la studierea bogăţiilor naturale ale Rusiei Sovietice, despre diverse probleme de ştiinţă şi lucrări practice de care se ocupă sau urmează să se ocupe Academia de ştiinţe.

Aprilie, 9

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei cooperaţiei, el scrie planul unei cuvîntări, ia de patru

www.dacoromanica.ro

ori cuvîntul, îşi face însemnări. La şedinţă se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la instituirea unui comisariat extraordinar al Regiunii de sud şi alte probleme.

Aprilie, 10 Luînd cunoştinţă de o comunicare oficială făcută de reprezentantul american la Moscova, şi anume că japonezii au debarcat trupe la Vladivostok fără ştirea amiralilor şi ambasadorilor englezi şi americani şi că „această măsură a fost luată numai în vederea protejării vieţii şi avutului supuşilor japonezi", Lenin dă dispoziţie ca această explicaţie să fie publicată şi ridiculizată în presă.

Lenin are o convorbire cu G. V. Cicerin, comisar al poporului pentru afacerile externe, si-i recomandă să dea un răspuns pe jumătate diplomatic, pe jumătate ironic la declaraţia ipocrită a reprezentantului american la Moscova cu privire la cauzele debarcării trupelor japoneze la Vladivostok.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea problemei alocării unor fonduri pentru flota comercială de pe Volga, el face o modificare în proiectul de hotărîre, îşi notează procentul care s-a consumat din fondurile alocate, schiţează o propunere cu privire la prezentarea unor situaţii săptămînale ; semnează hotărîrea adoptată. Lenin redactează şi completează proiectul de decret cu privire la cooperaţie, propus de nişte cooperatori burghezi. La şedinţă se discută, de asemenea, proiectele de decrete cu privire la decontările dintre întreprinderile naţionalizate şi cele sechestrate, la sistemul de acordare a avansurilor şi alte probleme.

Aprilie, 11 La şedinţa comună a reprezentanţilor C.C.S. din Rusia, ai Comitetului central al sindicatului muncitorilor metalurgişti, ai Consiliului economic superior, ai marilor întreprinderi şi ai cadrelor de ingineri, Lenin insistă să se naţionalizeze toate întreprinderile trustizate şi să fie atraşi în muncă specialiştii burghezi.

Aprilie, 12 Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind dărîmarea monumentelor ridicate ţarilor şi ridicarea de monumente în cinstea revoluţiei, unificarea Comisariatului poporului pentru învăţă-

www.dacoromanica.ro

mînt cu Comisariatul poporului pentru bunurile Republicii, propunerea Academiei de științe cu privire la studierea bogățiilor naturale ale Rusiei Sovietice și alte probleme.

Aprilie, 13 — Luînd cunoștință de rezoluția primului Congres al Sovietelor din Republica de la Don, adoptată la 12 aprilie 1918, Lenin trimite o telegramă de felicitare prezidiului acestui congres.

Lenin semnează decretul Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la monumentele Republicii" — cu privire la dărîmarea monumentelor ridicate în cinstea țarilor și a slugilor lor și la crearea de proiecte de monumente „care trebuie să marcheze mărețele zile ale Revoluției socialiste din Rusia".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema apărării Murmanskului și altele.

Între 13 și 26 aprilie — Lenin scrie articolul „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice".

Aprilie, 15 — Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior. După ce inginerul N. I. Dîrenkov, președinte al Consiliului economic din Rîbinsk, prezintă raportul cu privire la situația economică din Rîbinsk, Lenin propune să se acorde de urgență acestui oraș un împrumut.

Aprilie, 16 — Lenin redactează și completează proiectul de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiunilor și a celorlalte titluri purtătoare de dobîndă, elaborat de Consiliul economic superior.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema trecerii stațiilor de radiotelegrafie în subordinea Comisariatului poporului pentru poștă și telegraf, proiectul de „Decret al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea administrației poștelor și telegrafului din Republica Sovietică" și altele.

Aprilie, 17 — Lenin primește o delegație a congresului reprezentanților industriei zahărului din Rusia Sovietică, ascultă raportul cu privire la situația din această ramură industrială și face cunoscut că Consiliul Comisarilor Poporului este îngri-

www.dacoromanica.ro

jorat de situația din industria zahărului și va lua toate măsurile necesare pentru dezvoltarea acesteia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. Participanții la ședință îl felicită pe Lenin în legătură cu împlinirea unui an de cînd a prezentat Tezele din aprilie. În timpul cînd se discută problema alocării de fonduri pentru acordarea de avansuri țăranilor care cultivă sfecla de zahăr, Lenin scrie textul hotărîrii în această problemă. În ședință se discută, de asemenea, problema presei, proiectul de decret cu privire la măsurile pentru prevenirea incendiilor și alte probleme.

Aprilie, 18 Lenin participă la ședința C.E.C. din Rusia, unde rostește o cuvîntare în problema financiară.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiunilor și a celorlalte titluri purtătoare de dobîndă, Lenin îl redactează, îl completează, scrie titlul și, după ce proiectul de decret este adoptat, îl semnează.

Între 18 și 25 aprilie Lenin scrie „Schița unui plan de lucrări tehnico-științifice".

Aprilie, 19 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei relațiilor dintre Consiliul Comisarilor Poporului din Rusia Sovietică și Consiliul Comisarilor Poporului al regiunii Moscova, el scrie „Proiectul de rezoluție a Consiliului Comisarilor Poporului" cu privire la crearea unei comisii pentru delimitarea strictă a funcțiilor și drepturilor acestor organe. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la instituirea unei Comisii centrale de evacuare, problema examinării prealabile a tuturor bugetelor de către Consiliul economic superior, problema creării pe lîngă Consiliul colegiului medical a unei secții pentru combaterea tuberculozei și altele.

Aprilie, 20 Lenin discută cu inginerul N. I. Dîrenkov, președintele Consiliului economic din Rîbinsk, despre situația economică a Republicii, despre starea de lucruri în industria din Rîbinsk și despre măsurile adoptate de consiliul economic. Pe instrucțiunile date lui Dîrenkov, Lenin scrie

www.dacoromanica.ro

că este de acord cu măsurile întreprinse de Consiliul economic din Rîbinsk și își exprimă speranța că acesta „va munci cu și mai multă energie și va obține succese și mai mari pe acest tărîm".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de decret cu privire la exploatările de turbă, el face unele propuneri în legătură cu centralizarea instituțiilor care răspund de extracția turbei ; ia, de asemenea, cuvîntul la discutarea proiectului de decret cu privire la prizonierii de război și la examinarea conflictului din cadrul colegiului Comisariatului poporului pentru controlul de stat.

Aprilie, înainte de 22 — Lenin scrie un bilet lui G. V. Cicerin, comisar al poporului pentru afacerile externe, în care arată că, întrucît urmează să sosească la Moscova ambasadorul german W. Mirbach, trebuie pregătită o interpretare a Constituției R.S.F.S.R. în sensul că ambasadorii trebuie să-și prezinte scrisorile de acreditare președintelui C.E.C. din Rusia.

Aprilie, 22 — Lenin discută cu prizonieri de război internaționaliști germani și austrieci (J. Eckert ș.a.) și scrie un mandat pentru Eckert, în care confirmă că-l cunoaște personal și roagă toate organele de stat și de partid să-i acorde tot sprijinul.

Ca răspuns la mesajul de salut primit din partea celui de-al V-lea Congres al Sovietelor din Ținutul Turkestan, Lenin, împreună cu Stalin, trimite o telegramă prin care aduce la cunoștința congresului că Consiliul Comisarilor Poporului sprijină hotărîrea acestuia cu privire la autonomia Turkestanului pe baze sovietice.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema tratativelor cu Ucraina, proiectul de decret cu privire la naționalizarea comerțului exterior și altele.

Lenin semnează dispoziția dată Comisariatului poporului pentru problemele militare de a lua imediat, în conformitate cu hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului adoptată la 22 aprilie, orele 23, toate măsurile pentru apărarea hotarelor de est ale guberniei Harkov, îndeosebi a gării Certkovo, împotriva atacurilor dezlănțuite de trupele germane și de haidamaci.

www.dacoromanica.ro

Lenin semnează „Decretul cu privire la naţionalizarea comerţului exterior".

Aprilie, 23 Lenin rosteşte o cuvîntare la şedinţa Sovietului din Moscova.

Lenin rosteşte o scurtă cuvîntare la Conferinţa regională a muncitoarelor din Moscova, salută conferinţa în numele Consiliului Comisarilor Poporului, face o caracterizare a situaţiei externe şi interne a Republicii Sovietice.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de decret cu privire la aprovizionarea agriculturii cu unelte de producţie şi cu articole de metal, proiectul de „Hotărîre cu privire la comisia transporturilor mixte pe calea ferată şi pe apă", proiectul de decret cu privire la Colegiul central pentru problemele prizonierilor de război şi refugiaţilor, problema aprobării bugetului pentru întreţinerea personalului de control la lucrările de ameliorare a solului şi la achiziţionarea bumbacului în Ţinutul Turkmeniei şi altele.

Aprilie, 24 Lenin discută cu o delegaţie a muncitorilor de la Uzina de tunuri din Ţarîţîn problema trecerii uzinei la producţia de pace şi face însemnări cu privire la situaţia din uzină şi la nevoile ei.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de decret cu privire la abrogarea dreptului de succesiune, raportul colegiului pentru problemele prizonierilor de război, problema aprovizionării agriculturii cu unelte de producţie şi cu articole de metal (modificări la proiectul de decret adoptat la 23 aprilie).

Aprilie, înainte de 26 Lenin participă la lucrările Comisiei speciale, învestită cu dreptul de a lua hotărîri în numele Consiliului Comisarilor Poporului, care aprobă proiectul de decret cu privire la alocarea de fonduri pentru lucrările de irigaţie din Turkestan pe anul 1918.

Aprilie, 26 La şedinţa C.C. al partidului la care se discută şi se adoptă „Tezele cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual", Lenin prezintă un referat cu privire la aceste teze. C.C. hotărăşte ca ele să fie publicate ca supli-

www.dacoromanica.ro

ment la ziarele „Izvestiia C.E.C. din Rusia" și „Pravda", precum și în broșură, și-l însărcinează pe Lenin să pregătească o scurtă expunere a tezelor, sub formă de rezoluție, și să prezinte la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia un raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice. La ședința C.C. al partidului se discută, de asemenea, probleme privind confirmarea Direcției generale pentru problemele editoriale a C.C. al partidului, lozincile de 1 Mai, ziarul „Pravda" și altele.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind organizarea Direcției centrale a arhivelor și bibliotecilor, precum și înființarea arhivei și bibliotecii mișcării revoluționare din Rusia, schimbarea denumirii Comisariatului poporului pentru asistență în Comisariat al poporului pentru prevederi sociale și altele.

Aprilie, 27

Lenin se întreține cu A. Homberg, scrie un bilet lui T. L. Akselrod, șeful Biroului de presă de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului, prin care îl roagă să-l ajute pe Homberg să adune toate materialele tipărite despre Revoluția din Octombrie în vederea informării opiniei publice din America și din întreaga lume.

Lenin semnează o telegramă, adresată Sovietului din Astrahan, în care se cer informații amănunțite asupra cauzelor pentru care au fost sistate lucrările la exploatările de turbă de pe Emba, asupra măsurilor luate și a ajutorului care ar trebui să vină de la centru.

Lenin participă la consfătuirea membrilor delegației R.S.F.S.R. pentru tratativele de pace cu Ucraina și a reprezentanților Comisariatului poporului pentru afacerile externe, consfătuire consacrată elaborării bazelor unui tratat de pace cu Ucraina.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută: planul de cheltuieli pentru lucrările de pregătire și exploatare a zăcămintelor de turbă din Regiunea de nord pe anul 1918, proiectul de decret cu privire la Comitetul construcțiilor de stat și lucrărilor publice de pe lîngă Consiliul economic superior și alte probleme.

www.dacoromanica.ro

Aprilie, 28 Potrivit hotărîrii C.C. al partidului, în ziarul „Pravda" şi în suplimentul la nr. 85 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" se publică articolul lui Lenin „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice" („Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual").

Aprilie, 29 Lenin are o convorbire prin fir direct cu I. V. Stalin, preşedintele delegaţiei R.S.F.S.R., care a sosit la Kursk pentru a duce tratative de pace cu Republica Populară Ucraineană.

Lenin discută cu V. I. Boiţov, reprezentantul flotilei militare din Marea Caspică, şi-i cere să trimită din Marea Baltică în Marea Caspică patru torpiloare şi un detaşament întărit de infanterie şi artilerie în vederea apărării oraşului Baku; citeşte scrisoarea din 13 aprilie primită de la S. G. Şaumian, preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului din Baku, prin care acesta îl informează asupra situaţiei politice din Baku şi cere să se trimită bani, un aparat de radiotelegrafie şi ziare; Lenin citeşte hîrtiile şi ziarele primite şi scrie un mandat pentru Boiţov şi o scrisoare la Comisariatul poporului pentru problemele militare şi maritime prin care cere să se ia măsuri urgente pentru apărarea oraşului Baku.

Lenin scrie o telegramă lui S. G. Şaumian, în care îl roagă să-l informeze prin fir direct, prin Astrahan sau Kuşka şi Taşkent, despre situaţia din Baku.

Lenin participă la şedinţa C.E.C. din Rusia, prezintă raportul cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice, scrie planul cuvîntului său de încheiere şi rosteşte cuvîntul de încheiere. C.E.C. din Rusia aprobă tezele de bază ale raportului lui Lenin şi însărcinează Prezidiul C.E.C. din Rusia ca, împreună cu raportorul, „să redacteze tezele de bază ale raportului într-o formă prescurtată, publicîndu-le ca sarcini fundamentale ale Puterii sovietice".

Între 29 aprilie şi 3 mai Lenin scrie „Şase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice".

Aprilie, 30 Lenin scrie (în limba engleză) o scrisoare colonelului Raymond Robins, şeful misiunii americane a Crucii Roşii, în care îşi exprimă convingerea că democraţia proletară se va instaura

www.dacoromanica.ro

în toate țările din Lumea Nouă și Lumea Veche.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută situația instituțiilor guvernamentale din regiunile ocupate de Germania, proiectul de „Decret cu privire la donații", proiectul de „Hotărîre obligatorie cu privire la colegiul Comisariatului poporului pentru problemele maritime" și altele.

Sfîrșitul lunii aprilie

Lenin discută cu ziaristul american Robert Minor despre atitudinea clasei muncitoare și a sindicatelor din S.U.A. față de Revoluția din Octombrie din Rusia, despre perspectivele revoluției în Europa și despre organizarea primirii unor informații veridice din străinătate.

Nu mai devreme de luna aprilie

Lenin discută cu T. V. Sapronov, președintele Sovietului gubernial Moscova, despre situația grea în care se află gubernia Moscova în ceea ce privește aprovizionarea cu alimente și scrie despre acest lucru lui A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare.

Începutul lunii mai

Lenin se întreține cu reprezentanții centrului insurecțional sovietic, pe care Comitetul Executiv Central din Ucraina l-a format în ziua de 18 aprilie la Taganrog și în care au intrat membrii guvernului sovietic al Ucrainei.

Lenin discută cu O. V. Kuusinen și K. Manner, reprezentanți ai social-democrației finlandeze, probleme ale mișcării revoluționare din Finlanda.

Mai, 1

Lenin rostește o cuvîntare de salut la mitingul din Piața Roșie consacrat zilei de 1 Mai.

Lenin rostește în fața muncitorilor demonstranți din raionul Sușcevsko-Mariinski o scurtă cuvîntare despre importanța zilei de 1 Mai.

Lenin asistă la parada militară de pe cîmpul Hodînka.

Lenin asistă, împreună cu I. M. Sverdlov, la mitingul pușcașilor letoni și al activiștilor din Kremlin și rostește o scurtă cuvîntare în care povestește în ce condiții i se întîmpla să sărbătorească altădată ziua de 1 Mai.

Mai, 2

Lenin discută cu reprezentanții ținutului Murmansk și scrie o scrisoare adresată Consiliului economic superior și Comisariatelor poporului pentru afacerile interne și pentru finanțe în care cere ca ei să fie primiți în aceeași zi.

www.dacoromanica.ro

Lenin are o convorbire prin fir direct cu I. V. Stalin, președintele delegației R.S.F.S.R. pentru tratativele de pace cu Republica Populară Ucraineană, aflat la Kursk.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută: naționalizarea industriei zahărului, dezvoltarea ținutului Murmansk, înființarea unei secții pentru organizarea teritoriului și altele.

Mai, 3 Lenin participă la o consfătuire cu membrii bolșevici ai colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură la care se discută pretențiile socialiștilor-revoluționari de stînga de a li se acorda conducerea comisariatului, scrie proiectul de hotărîre a consfătuirii și punctele I și II din proiectul declarației adresate C.C. al partidului în numele consfătuirii.

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută și se adoptă în unanimitate, cu unele modificări, „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice", scrise de Lenin. La ședință se anunță că Lenin a ținut o consfătuire cu membrii bolșevici ai colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură în legătură cu cererea socialiștilor-revoluționari de stînga de a dispune de acest comisariat. La ședință se discută, de asemenea, problema înființării unui partid comunist de sine stătător în Ucraina, problema organizării unei consfătuiri cu activiștii de partid din Moscova în vederea întăririi organizațiilor de partid.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema autorizării reprezentanților celor 12 gubernii înfometate de a achiziționa pe cont propriu și de a expedia cereale din gubernia Ufa, decretul cu privire la reorganizarea Societății de Cruce Roșie din Rusia și alte probleme.

Mai, 4 Prezidiul C.E.C. din Rusia aprobă indicația dată tuturor Sovietelor de deputați de a se călăuzi în activitatea lor după principiile expuse de Lenin în „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Decret cu privire la tribunalul revoluționar", comunicarea lui N. V. Krîlenko în legătură cu sentința dată de Tribunalul revoluționar din

www.dacoromanica.ro

Moscova în procesul celor 4 membri ai Comisiei de anchetă din Moscova de pe lîngă Tribunalul revoluționar, care s-au făcut vinovați de luare de mită, decretul cu privire la înființarea districtelor militare și numirea conducatorilor militari în comitetele districtuale, situația la calea ferată Murmansk și altele.

Lenin scrie o scrisoare către C.C. al P.C. (b) din Rusia în care cere să se includă în ordinea de zi problema excluderii din partid a judecătorilor care au dat o sentință prea blîndă în procesul celor care s-au facut vinovați de luare de mită.

Mai, 5 — Lenin scrie articolul „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez".

Mai, 6 — Lenin pleacă să se odihnească la vila profesorului V. A. Obuh din satul Iliinskoe; seara participă la o vînătoare organizată în pădurea situată între satele Usovo și Novaia Jukovka.

Lenin participă la ședința extraordinară a C.C. al partidului la care se discută situația internațională a Rusiei Sovietice în legătură cu înrăutățirea relațiilor cu Germania, care cerea ca fortul Ino să treacă la Finlanda burgheză, și în legătură cu debarcarea trupelor engleze la Murmansk și a celor japoneze în Extremul Orient. Lenin scrie proiectul de „Hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la situația internațională", care este adoptat în unanimitate, și proiectul radiotelegramei adresate delegației R.S.F.S.R. la tratativele de pace cu Ucraina, în care delegația este informată asupra evenimentelor.

Între 6 și 10 mai — Lenin scrie proiectul tezelor cu privire la situația politică actuală.

Mai, 7 — Lenin primește pe R. Lokkart, reprezentantul diplomatic al Marii Britanii în Rusia Sovietică.

Mai, 8 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea referatului comisarului poporului pentru aprovizionare, A. D. Țiurupa, Lenin scrie „Principiile fundamentale ale decretului cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării". La ședința Consiliului Comisarilor Poporului se discută, de asemenea, proiectul de „Decret cu privire la măsurile pentru combaterea luării de mită", problema aplicării legii cu privire la separarea bisericii de stat și altele.

www.dacoromanica.ro

Mai, 9

Lenin îl vizitează pe I. I. Skvorţov-Stepanov la locuinţa acestuia.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului; scrie proiectul de hotărîre cu privire la mobilizarea muncitorilor în vederea ajutorării sărăcimii satelor în lupta pentru cereale şi împotriva chiaburilor, introduce modificări şi completări la proiect. În legătură cu discutarea interpelării lui V. P. Noghin cu privire la situaţia politică generală, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăşte ca Lenin să prezinte o informare. La şedinţă se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului poporului pentru aprovizionare, proiectul de decret cu privire la Comitetul construcţiilor de stat de pe lîngă Consiliul economic superior şi alte probleme.

Mai, 10

Lenin discută cu A. V. Ivanov, preşedintele comisiei pentru aprovizionare de la Uzinele Putilov (astăzi Kirov), despre situaţia grea în care se află Petrogradul în ceea ce priveşte aprovizionarea, îl roagă să transmită muncitorilor din Petrograd că guvernul sovietic va lua măsuri hotărîte pentru normalizarea situaţiei aprovizionării în ţară. Lenin scrie o scrisoare lui A. D. Ţiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, în care îl roagă să-i dea lui Ivanov o scurtă „declaraţie" cu privire la împuternicirile acordate detaşamentelor de aprovizionare, *„pentru a fi citită la Petrograd"*.

Lenin discută cu P. I. Voevodin, preşedintele Consiliului economic din Ţinutul Siberia de vest, despre situaţia şi perspectivele dezvoltării economiei Siberiei.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută decretul cu privire la măsurile pentru refacerea şi dezvoltarea economiei Siberiei, bugetul Comitetului construcţiilor de stat pe căile de navigaţie şi alte probleme.

Între 10 şi 13 mai

În prezenţa lui I. M. Sverdlov şi a lui I. V. Stalin, Lenin discută cu participanţii la consfătuirea pentru convocarea Congresului de constituire a Sovietelor în Republica Tataro-Başkira.

Mai, 11

Lenin scrie „Protestul adresat guvernului german împotriva ocupării Crimeii — proiectul

www.dacoromanica.ro

notei Comisariatului poporului pentru afacerile externe în legătură cu cererea ultimativa a germanilor ca flota din Marea Neagră să fie readusă de la Novorossiisk la Sevastopol.

Lenin are o întrevedere cu Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, înainte de plecarea acestuia în S.U.A.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută decretul cu privire la păduri și alte probleme.

Mai, 12 sau 13

Lenin scrie „Tezele despre situația politică actuală".

Lenin discută cu reprezentanții Congresului lucrătorilor din domeniul aprovizionării din gubernia Moscova.

Mai, 13

Lenin semnează telegrama adresată tuturor Sovietelor locale cu privire la crearea Armatei Roșii.

Lenin semnează „Decretul C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului poporului pentru aprovizionare".

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se aprobă „Tezele despre situația politică actuală", scrise de el. Lenin prezintă un raport cu privire la aceste teze. C.C. hotărăște ca ele să fie prezentate ca rezoluție la Conferința organizației orășenești de partid Moscova. Lenin este însărcinat să prezinte la conferință și la Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova raportul C.C. La ședință se discută, de asemenea, problema organizării unei consfătuiri consacrate convocării Congresului de constituire a Sovietelor în Republica Tataro-Başkiră și altele.

La Conferința organizației orășenești de partid Moscova, Lenin prezintă raportul cu privire la situația politică actuală, face însemnări pe marginea coraportului prezentat de N. I. Buharin și a unor intervenții, scrie planul cuvîntului de încheiere, apoi rostește cuvîntul de încheiere.

Mai, 14

Lenin întocmește planul raportului său cu privire la politica externă pentru Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova.

Într-o scrisoare adresată lui S. G. Șaumian, președinte al Sovietului din Baku, Lenin își ex-

www.dacoromanica.ro

primă satisfacție în legătură cu politica fermă și hotărîtă dusă de acesta și-l sfătuiește „s-o îmbine cu o diplomație foarte precaută, dictată, indiscutabil, de situația actuală extrem de grea".

Lenin scrie un bilet lui M. G. Bronski, locțiitor al comisarului poporului pentru comerț și industrie, în care dă indicații în legătură cu intervențiile pe care reprezentanții sovietici urmau să le facă în ședința din 15 mai 1918 a comisiei comerciale ruso-germane pentru restabilirea relațiilor economice dintre Rusia și Germania.

Lenin scrie o scrisoare colonelului Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, în care își exprimă speranța că „Planul de dezvoltare a relațiilor economice dintre Rusia Sovietică și Statele Unite ale Americii, elaborat de Comisia pentru comerțul exterior de pe lîngă Consiliul economic superior", plan preliminar, atașat la scrisoare, îi va folosi lui Robins în discuțiile pe care le va purta la Ministerul Afacerilor Externe, al S.U.A. și cu specialiștii americani în domeniul exportului.

Lenin verifică șpaltul articolului său „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)", scris în 1914 pentru Dicționarul enciclopedic Granat și care apare în broșură în editura „Priboi". Scrie prefața la broșură.

La ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a reprezentanților sindicatelor și ai comitetelor de întreprindere, Lenin prezintă raportul cu privire la politica externă.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Hotărîre cu privire la păduri", decretul cu privire la asigurarea cu fonduri a Regiunii de nord, hotărîrea cu privire la înființarea unei secții pentru propuneri legislative și codificare pe lîngă Comisariatul poporului pentru justiție și alte probleme.

Mai, 15 Lenin discută cu M. G. Bronski, locțiitorul comisarului poporului pentru comerț și industrie, despre ședința comisiei comerciale ruso-germane, care urma să aibă loc în aceeași zi, citește și aprobă tezele principale ale raportului pe care acesta urma să-l prezinte la ședință.

La Conferința organizației regionale Moscova a P.C. (b) din Rusia, Lenin prezintă raportul

www.dacoromanica.ro

cu privire la momentul actual și rostește cuvîntul de încheiere la raport. Conferința adoptă cu majoritate de voturi „Tezele despre situația politică actuală", scrise de Lenin.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind naționalizarea băncilor ruse cu deponenți străini, sistemul de eliberare a banilor și a obiectelor de valoare din conturile curente și safeurile străinilor, vînzarea platinei către germani și englezi, convențiile cu privire la concesiunile acordate unor capitaliști din țările care nu recunoscuseră formal Puterea sovietică și altele.

Mai, 16 Lenin dă dispoziție Consiliului militar superior să trimită parlamentari pe Frontul de sud-est (de la Don) pentru a încheia armistițiul și a stabili linia de demarcație.

Lenin primește pe contele W. Mirbach, ambasadorul Germaniei la Moscova.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; pune în discuție proiectul de decret cu privire la lărgirea împuternicirilor lui A. G. Slihter, comisar extraordinar pentru aprovizionare în Siberia. La ședință se discută, de asemenea, problema punerii la dispoziția fiecărui comisar al poporului a copiilor proceselor-verbale ale ședințelor Consiliului Comisarilor Poporului, problema publicării proceselor-verbale ale Consiliului Comisarilor Poporului, problema petrolului și altele.

Mai, 17 Lenin scrie prefața la broșura „Principala sarcină a zilelor noastre", care conține două articole ale sale: „Principala sarcină a zilelor noastre" și „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez".

Lenin discută cu o delegație de muncitori aleasă la conferința reprezentanților întreprinderilor naționalizate de prelucrare a metalelor. În timpul discuției, Lenin face însemnări cu privire la uzinele din Sormovo, din Ural, din Zlatoust etc.

Lenin scrie „Scrisoare adresată conferinței reprezentanților întreprinderilor supuse naționalizării".

Lenin conduce ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Decret pentru înființarea inspecției muncii" (punctele

www.dacoromanica.ro

8—17), problema acordării de avansuri întreprinderilor naţionalizate sau sechestrate, proiectul de „Decret pentru înfiinţarea Direcţiei generale a petrolului" şi alte probleme.

Mai, 17 sau 18 Lenin scrie planul cuvîntării pentru primul Congres general al reprezentanţilor secţiilor financiare ale Sovietelor.

Mai, 18 Lenin participă la şedinţa C.C. al partidului la care se discută despre corpul de armată polonez care a trecut din Austria în Ucraina şi a fost încercuit de trupele germane, despre conflictul dintre fracţiunea bolşevică din consfătuirea consacrată convocării Congresului de constituire a Sovietelor în Republica Tataro-Başkiră, de o parte, şi consfătuire şi I. V. Stalin, de altă parte, despre componenţa redacţiei ziarelor „Pravda" şi „Bednota", despre intensificarea activităţii organizaţiilor şi membrilor de partid, despre Comisia extraordinară din Rusia.

La primul Congres general al reprezentanţilor secţiilor financiare ale Sovietelor, Lenin prezintă raportul cu privire la situaţia financiară a ţării şi la măsurile întreprinse de guvernul sovietic.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută decretul cu privire la controlul sovietic, proiectul de „Hotărîre cu privire la reorganizarea organelor de conducere a transportului pe apă", problema repartizării cărbunelui şi altele.

Intre 18 şi 21 mai Lenin discută cu A. E. Akselrod, care a cerut explicaţii în problema impozitelor, ridicată de Lenin în raportul prezentat la primul Congres general al reprezentanţilor secţiilor financiare ale Sovietelor.

Mai, 19 Lenin participă la şedinţa C.C. al partidului la care se discuta probleme privind repartizarea forţelor, Finlanda, Petrogradul, agitaţia desfăşurată de cler, congresul Sovietelor, consfătuirea militarilor, Conferinţa organizaţiei orăşeneşti de partid Moscova, activitatea Tribunalului revoluţionar şi altele.

Lenin soseşte la Malţevo-Brodovo, fosta proprietate a doctorului N. V. Soloviov, unde rămîne circa 2 ore.

Mai, 20 Lenin scrie o completare la „Chemarea către muncitorii din Petrograd cu privire la organizarea de detaşamente de aprovizionare".

www.dacoromanica.ro

Lenin participă la ședința C.E.C. din Rusia la care se discută probleme privind sarcinile Sovietelor la sate și proiectul de decret cu privire la donații.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul ședinței, el face un schimb de note cu A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, în legătură cu proiectul de reorganizare a organelor locale pentru aprovizionare. La ședință se discută propunerea lui A. D. Țiurupa de a se trece pe ordinea de zi proiectul de decret cu privire la reorganizarea organelor locale pentru aprovizionare și a Comisariatului poporului pentru aprovizionare și alte probleme.

Mai, 21 Lenin semnează „Chemarea către muncitorii din Petrograd cu privire la organizarea de detașamente de aprovizionare".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind crearea Consiliilor regionale ale comisarilor și relațiile dintre ele și Centru, transformarea Comitetului științific pentru agricultură și a secțiilor lui științifice-experimentale și speciale în Institutul de științe agricole din Rusia, precum și alte probleme.

Mai, 22 Lenin scrie o scrisoare către muncitorii din Petrograd „În legătură cu foametea".

Lenin rostește o cuvîntare la cel de-al II-lea Congres general al comisarilor muncii.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se aprobă hotărîrea comisiei economice cu privire la alocarea de fonduri secției combustibilului din Consiliul economic superior pentru transportul petrolului din Baku și achitarea salariilor muncitorilor; se discută problema expedierii unor cantități de cereale din Țarițîn la Baku pentru a se asigura transportul petrolului, chestiunea examinării problemelor economice în ședințele de luni, miercuri și vineri ale Consiliului Comisarilor Poporului, proiectul de „Hotărîre cu privire la Tribunalul revoluționar de pe lîngă C.E.C. al Sovietelor din Rusia" și altele.

Mai, 23 Lenin comunică, în scris, lui V. D. Bonci-Bruevici, directorul treburilor, și lui N. P. Gorbunov, secretarul Consiliului Comisarilor Poporu-

www.dacoromanica.ro

lui, că îi sancționează cu admonestare severă pentru că, începînd de la 1 martie 1918, i-au majorat în mod ilegal salariul de la 500 la 800 ruble pe lună, încălcînd astfel decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 23 noiembrie 1917.

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior la care se discută probleme legate de convocarea primului Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face o informare în legătură cu instituirea unei comisii pentru examinarea chestiunilor ridicate în raportul cu privire la problema căzăcească. La ședință se discută, de asemenea, despre invitarea unei delegații din Kuban și despre alte probleme.

Între 23 și 26 mai — Lenin scrie planul unei cuvîntări pentru primul Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Mai, 24 — Lenin, într-o scrisoare adresată lui A. A. Ioffe, reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Germania, și lui V. R. Menjinski, consul general la Berlin, se ocupă de relațiile economice și politice cu Germania.

Lenin îi scrie lui S. G. Șaumian la Baku, pe care îl sfătuiește ca, avînd în vedere situația internațională dificilă a acestui oraș, să încerce să încheie un bloc cu guvernul menșevic al Gruziei.

După ce citește raportul pe care E. A. Berens, șeful statului-major al marinei, l-a adresat la 24 mai 1918 Consiliului militar superior al Republicii, căruia îi făcea cunoscut că flota din Marea Neagră, aflată la Novorossiisk, nu poate fi apărată împotriva trupelor germane aflate în ofensivă, Lenin scrie pe el următoarea rezoluție: „Avînd în vedere că nu există altă soluție, lucru dovedit de militari competenți în materie, flota trebuie distrusă imediat".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei combustibilului, Lenin scrie planul și proiectul de hotărîre, care este aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședință se aprobă hotărîrea comisiei economice și se discută proiectul de decret cu privire la taxele vamale, propu-

www.dacoromanica.ro

nerea delegației suedeze cu privire la schimbul de mărfuri cu Suedia și alte probleme.

Mai, 25 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei trecerii serviciilor auto ale diferitelor departamente la secția auto a serviciului transporturi din Consiliul economic superior, Lenin scrie proiectul de hotărîre în această problemă, critică proiectul Consiliului economic superior. Consiliul Comisarilor Poporului aprobă proiectul lui Lenin. În timpul discutării raportului cu privire la înființarea Academiei socialiste de științe sociale, prezentat de M. N. Pokrovski, locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt, Lenin aprobă și salută ideea creării Academiei și scrie proiectul de hotărîre în această problemă.

Mai, 26 Lenin scrie „Tezele cu privire la momentul actual".

Lenin rostește o cuvîntare la primul Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Mai, 28 Lenin semnează directiva secretă către comandantul-șef și comisarul principal al flotei din Marea Neagră de a distruge toate navele flotei din Marea Neagră și vasele comerciale care se află la Novorossiisk, date fiind intențiile evidente ale Germaniei de a le captura și imposibilitatea transferării lor în alt port și a apărării Novorossiiskului de pe uscat.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face o comunicare, în afara ordinii de zi, cu privire la mașinile agricole deja achitate care se află în Suedia. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la înființarea pazei frontierelor maritime și terestre ale R.S.F.S.R., luarea unor măsuri urgente pentru aprovizionarea feroviarilor cu alimente, acordarea de concesiuni și altele.

Între 28 mai și 1 iunie Lenin scrie o telegramă muncitorilor din Vîksa care plecau să ia cu forța cereale de la chiaburi; el își exprimă speranța că muncitorii vor procura cereale nu numai pentru ei, ci și pentru alți oameni care flămînzesc.

Mai, 29 Lenin scrie proiectul de chemare către muncitori și țăranii muncitori care a stat la baza „Hotărîrii Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la aprovizionarea cu alimente pe cont propriu" din 1 iunie 1918.

www.dacoromanica.ro

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de apel către populaţie cu privire la aprovizionarea cu alimente pe cont propriu, propus de Comisariatul poporului pentru aprovizionare, Lenin scrie proiectul primei părţi a hotărîrii în această problemă ; face un schimb de note cu A. D. Ţiurupa în legătură cu organizarea unei campanii de lămurire împotriva aprovizionării pe cont propriu. După ce hotărăşte să publice o chemare către cazacii de la Don şi din Kuban şi un apel către populaţie în legătură cu necesitatea mobilizării urgente a tuturor forţelor militare în vederea ajutorării regiunilor Don şi Kuban, şi să proclame starea de război la Moscova, Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează pe V. I. Lenin ca, împreună cu G. V. Cicerin şi L. D. Troţki, să elaboreze chemarea, apelul şi hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului. La şedinţă se discută, de asemenea, proiectul de „Decret cu privire la instituţiile şi taxele vamale", problema elaborării instrucţiunilor pentru comisia care urma să plece în Siberia pentru a controla minele de aur şi a studia problema naţionalizării lor, sistemul de întocmire a proiectelor de execuţie de către Comitetul construcţiilor de stat şi altele.

Lenin semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către populaţie cu privire la lupta împotriva foametei, apel adoptat în legătură cu demersurile făcute de o serie de organizaţii pentru a li se acorda dreptul de a se aproviziona cu cereale pe cont propriu.

Mai, 30

Lenin discută cu reprezentanţii Sovietului judeţean Eleţ şi adresează o scrisoare redacţiei ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia", prin care o roagă să publice convorbirea avută cu ei în legătură cu experienţa dobîndită în ceea ce priveşte introducerea ordinii, reprimarea burgheziei, înregistrarea proprietăţilor cu culturi speciale şi organizarea gospodăririi lor.

Lenin semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către populaţie cu privire la situaţia de pe frontul aprovizionării şi la lupta împotriva contrarevoluţiei, apel întocmit de o comisie a Consiliului Comisarilor Poporului, la ale cărei lucrări a participat şi Lenin.

www.dacoromanica.ro

Lenin semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către cazacii muncitori de la Don și din Kuban cu privire la lupta împotriva contrarevoluției, apel la a cărui elaborare a participat și Lenin.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de decret cu privire la stabilirea orei oficiale, proiectul de apel al Crucii Roșii din Rusia către Comitetul internațional al Crucii Roșii de la Geneva, regulamentul de funcționare a Direcției generale a arhivelor, proiectul de decret cu privire la casarea sentințelor pronunțate de tribunalele revoluționare și alte probleme.

Mai, 31

Lenin primește pe reprezentanții Siberiei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În problema emiterii unor hotărîri suplimentare în legătură cu aprovizionarea cu alimente pe cont propriu, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăște să publice o relatare cu privire la ședința Consiliului Comisarilor Poporului din 29 mai. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la organizarea administrației regiunilor căzăcești, proiectul de decret cu privire la reorganizarea și centralizarea administrației parcului de automobile al Republicii sovietice și alte probleme.

A doua jumătate a lunii mai sau începutul lunii iunie

Lenin scrie ciorna articolului „Cu privire la măsurile pentru combaterea foametei" (neterminat).

Sfîrșitul lunii mai

Lenin discută prin fir direct cu V. V. Kuibîșev, președintele Sovietului din Samara, despre ajutorul militar ce trebuie acordat orașelor Orenburg și Samara în lupta împotriva trupelor de cazaci albi ale lui Dutov.

Mai

Lenin discută cu ziaristul american A. R. Williams, înainte de plecarea acestuia în S.U.A., despre perspectivele dezvoltării revoluției în țările civilizate și despre posibilitatea unei intervenții armate americane în Orient. Lenin scrie o scrisoare socialiștilor internaționaliști americani și o înmînează lui Williams. Lenin scrie, de asemenea, o scrisoare către muncitorii și funcționarii de la căile ferate în care le cere să ia toate măsurile ca geamantanul lui Williams cu literatură revoluționară să nu se piardă pe drum.

www.dacoromanica.ro

Articolul lui V. I. Lenin „Um Brot und Frieden" („Pentru pîine și pace"), scris la 14 (27) decembrie 1917, se publică în nr. 11 al revistei „Jugend-Internationale" — organul Uniunii internaționale a organizațiilor socialiste de tineret, care apărea la Zürich.

Mai sau iunie — Lenin scrie schița unei înțelegeri cu Consiliul economic superior și cu Comisariatul poporului pentru comerț și industrie în legătură cu condițiile schimbului de mărfuri între oraș și sat.

Iunie, 1 — Lenin semnează hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la ridicarea unui monument la mormîntul lui Karl Marx.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută condițiile în care Siberia se poate aproviziona cu metale și mașini din Ural, hotărîrea suplimentară cu privire la aprovizionarea pe cont propriu și altele.

Iunie, 2 — Lenin scrie o serie de observații critice pe marginea proiectului de „Hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate", elaborat de o comisie a primului Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Lenin conduce lucrările comisiei de coordonare a Consiliului Comisarilor Poporului, care examinează proiectul de „Hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate".

Lenin participă la o consfătuire cu membrii delegației sovietice care urma să plece la Berlin pentru a duce tratative cu privire la încheierea unui acord economic cu Germania. În timpul ședinței, el scrie o scrisoare lui A. A. Ioffe, reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Germania.

Lenin scrie textul unei telefonograme adresate Sovietului din Petrograd, în care cere să se trimită de urgență la Moscova cei mai buni lucrători în domeniul aprovizionării.

Lenin asistă la spectacolul Teatrului de artă din Moscova cu piesa „Satul Stepancikovo".

Iunie, 3 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport cu privire la repartizarea fondurilor și a bunurilor confiscate care se află la Ceka. La ședință se discută, de asemenea, problema efectuării unui control special asupra tuturor mijloacelor financiare ale

www.dacoromanica.ro

presei burgheze, proiectul de „Hotărîre cu privire la întocmirea, examinarea, aprobarea și executarea bugetelor instituțiilor de stat și a bugetului general al Republicii Ruse pe perioada iulie-decembrie 1918", politica în domeniul aprovizionării și altele.

Iunie, nu mai tîrziu de 4 — Lenin scrie, pentru ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor, planul raportului cu privire la lupta împotriva foametei.

Iunie, 4 — Lenin scrie proiectul de rezoluție la raportul cu privire la lupta împotriva foametei. La ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor, Lenin prezintă raportul cu privire la lupta împotriva foametei. În timpul discutării raportului, el își face însemnări, apoi rostește cuvîntul de încheiere.

Iunie, 5 — Lenin rostește o cuvîntare de salut la a patra ședință a primului Congres general al învățătorilor și profesorilor internaționaliști din Rusia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema retribuirii muncitorilor prin mărfuri, problema băncilor, a contribuțiilor și altele.

Iunie, 6 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema înființării Comitetului construcțiilor de stat și al lucrărilor publice pe lîngă Consiliul economic superior și altele.

Iunie, 7 — Lenin îi scrie lui A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, o notă în care îi propune să publice și să difuzeze în uzine un apel către muncitori, îndemnîndu-i să nu creadă pe cei care seamănă panică, ci să treacă ei înșiși la acțiune, să trimită oameni de încredere în ajutorul detașamentelor de aprovizionare.

Lenin discută cu reprezentanții Sovietului din Vîșni Volocek despre organizarea detașamentelor de aprovizionare.

Lenin discută cu reprezentanți ai organelor locale despre alegerile în Soviete, le arată că oamenii muncii au dreptul să revoce pe reprezentanții lor din Soviete.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de „Hotărîre cu privire la înființarea Academiei

www.dacoromanica.ro

socialiste de științe sociale", el scrie „Directivele pentru Comisia" creată în vederea examinării „Hotărîrii", care sînt adoptate de Consiliul Comisarilor Poporului, și proiectul de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea bibliotecilor în Rusia. La ședință se mai discută, de asemenea, raportul unei comisii de specialiști asupra utilității tehnice și economice a trecerii șoselelor sub administrația Consiliului economic superior și alte probleme.

Iunie, 8 Lenin discută cu V. V. Vorovski, care a sosit din Suedia, despre situația din Rusia Sovietică.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Hotărîre cu privire la încheierea lucrărilor bugetare pe semestrul ianuarie-iunie 1918", proiectul de „Decret pentru organizarea și aprovizionarea sărăcimii satelor" și alte probleme.

Iunie, 9 Împreună cu N. K. Krupskaia și M. I. Ulianova, Lenin se odihnește la Malțevo-Brodovo.

Lenin discută cu reprezentanții muncitorilor de la uzinele din Malțevo despre situația aprovizionării, îi trimite la Comisariatul poporului pentru aprovizionare cu un bilet în care cere ca muncitorii din Malțevo să fie ajutați să organizeze detașamente de aprovizionare.

Iunie, 10 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timp ce se discută problema confirmării componenței Comitetului construcțiilor de stat de pe lîngă Consiliul economic superior, Lenin scrie un proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului prin care prezidiul Consiliului economic superior este însărcinat să dea publicității principiile de bază ale politicii guvernului sovietic în problema atragerii în muncă a vechilor specialiști ingineri; proiectul a fost inclus în hotărîrea adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului în această problemă. La ședință se discută, de asemenea, apelul către populație în legătură cu rebeliunea cehoslovacilor și alte probleme.

Iunie, 11 Lenin scrie textul unei telegrame adresate lui G. E. Zinoviev, președintele Sovietului din Petrograd, în care îl sfătuiește insistent să folosească momentul pentru a trimite cît mai urgent un număr cît mai mare de detașamente de aprovizionare în Ural prin Veatka.

www.dacoromanica.ro

Lenin semnează „Decretul pentru organizarea şi aprovizionarea sărăcimii satelor", care e adoptat la şedinţa din 11 iunie 1918 a Comitetului Executiv Central din Rusia.

Lenin discută cu reprezentanţii Uzinei Breansk din Bejiţa şi îi trimite la A. D. Ţiurupa cu un bilet în care cere Comisariatului poporului pentru aprovizionare să ia toate măsurile pentru satisfacerea necesităţilor muncitorilor în ceea ce priveşte alimentele.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema unificării conducerii tuturor operaţiilor împotriva rebeliunii cehoslovacilor şi a contrarevoluţiei, decretul pentru chemarea sub arme a contingentelor supuse încorporării din unele judeţe ale districtelor din regiunea Volgăi, din Ural şi din Siberia de vest, hotărîrea provizorie cu privire la Comitetul construcţiilor de stat de pe lîngă Consiliul economic superior şi la instituţiile aflate în subordinea acestuia, precum şi alte probleme.

Iunie, 12 — Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul cînd se discută raportul lui P. A. Kozmin cu privire la fondul de finanţare a construcţiilor de maşini agricole, Lenin face un schimb de bileţele în această problemă cu I. E. Gukovski, V. P. Miliutin şi A. D. Ţiurupa. La şedinţă se discută, de asemenea, decretul cu privire la remunerarea funcţionarilor şi muncitorilor din instituţiile de stat.

Iunie, 13 — Lenin semnează ordinul de înfiinţare a Consiliului militar revoluţionar „pentru conducerea tuturor detaşamentelor şi operaţiilor îndreptate împotriva rebeliunii cehoslovacilor şi a contrarevoluţiei moşierilor şi capitaliştilor sprijinite de ea".

Iunie, înainte de 14 — Lenin discută cu A. F. Martînov şi P. S. Sazonov, membri ai Sovietului gubernial Oloneţ, despre situaţia din gubernie şi semnează un mandat prin care aceştia au dreptul să transporte produse alimentare în gubernia Oloneţ.

Iunie, nu mai tîrziu de 14 — Lenin discută cu comisarul poporului pentru aprovizionare, A. D. Ţiurupa, şi cu locţiitorul acestuia, A. I. Sviderski, despre necesitatea de a trimite din Petrograd sute de agitatori la sate.

Iunie, 14 — Într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev, preşedinte al Sovietului din Petrograd, Lenin îi

www.dacoromanica.ro

propune să depună toate eforturile pentru a trimite din Petrograd sute de agitatori la sate.

Lenin semnează apelul „Către toți oamenii muncii musulmani", prin care aceștia sînt chemați să intre în rîndurile armatei socialiste musulmane.

Lenin discută cu președintele Sovietului din Sestroreţk, N. A. Emelianov, la care el a stat ascuns la Razliv în perioada iulie-august 1917, și îi dă o dovadă din care rezultă că acesta este delegat cu însărcinări speciale în Ural și în regiunea Volgăi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul cînd se discută raportul lui V. I. Nevski, locțiitor al comisarului poporului pentru căile de comunicație, cu privire la confirmarea colegiului comisariatului, Lenin scrie proiectul de hotărîre „Cu privire la îmbunătățirea transportului feroviar", care este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședință se discută, de asemenea, „Normele provizorii cu privire la acordarea de concedii" și alte probleme.

Iunie, nu mai devreme de 14 — Lenin scrie textul unei telegrame adresate lui G. E. Zinoviev, președintele Sovietului din Petrograd, și lui Bobrov, împuternicitul Comisariatului poporului pentru aprovizionare la Petrograd, în care cere să se intensifice trimiterea de detașamente pentru aprovizionare și de agitatori la sate.

Iunie, 15 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. El scrie proiectele de hotărîre ale Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la finanțarea Direcției generale a industriei de pielărie din cadrul Consiliului economic superior și a Centralei textilelor, care sînt adoptate de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședință se discută, de asemenea, Hotărîrea cu privire la înființarea Academiei socialiste de științe sociale și alte probleme.

Iunie, 17 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema majorării soldei soldaților Armatei Roșii, a cumpărării imediate a tuturor produselor textile care sînt duse peste graniță și altele.

Iunie, 18 — Lenin scrie lui A. A. Ioffe, reprezentantul plenipotențiar al Rusiei Sovietice în Germania, o scrisoare în care îi cere să organizeze în Elveția

www.dacoromanica.ro

strîngerea și publicarea materialelor cu privire la mișcarea social-democraților de stînga din Germania și din Austria.

Lenin semnează o telegramă adresată lui S. G. Șaumian, președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Baku, în care se specifică termenul la care urmează să se emită decretul cu privire la naționalizarea industriei petroliere și se indică măsurile ce trebuie luate pentru expedierea cît mai urgentă a produselor petroliere din Baku în regiunea Volgăi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută hotărîrea cu privire la organizarea învățămîntului public, problema necesității de a evacua urgent încărcăturile de materiale explozive, problema presei oficiale și altele.

Iunie, 19 — La adunarea reprezentanților celulelor de partid din uzinele raionului Zamoskvorecie din Moscova, Lenin rostește o cuvîntare cu privire la campania pentru aprovizionare, în curs de desfășurare.

Iunie, înainte de 20 — Lenin discută cu A. G. Șlihter despre necesitatea unei organizări exemplare a achizițiilor de cereale într-unul din județe.

Iunie, 20 — Lenin rostește la diferite adunări ale muncitorilor din Moscova cuvîntări în legătură cu detașamentele de aprovizionare.

Lenin are o convorbire cu A. D. Țiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, și arată că este inadmisibil să nu se publice materiale în legătură cu lupta împotriva foametei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. El pune în discuție problema știrilor false apărute în ziare în legătură cu focurile de armă trase la 20 iunie 1918 la calea ferată Aleksandrovskaia. La ședință se discută, de asemenea, despre cererea Consiliului militar superior de a se institui un control asupra activității organizațiilor hidrotehnice din zona Frontului de nord, despre proiectul de „Decret cu privire la naționalizarea industriei petroliere", despre asasinatul comis împotriva lui V. Volodarski și despre altele.

Lenin semnează „Decretul cu privire la naționalizarea industriei petroliere".

www.dacoromanica.ro

Lenin semnează „Hotărîrea cu privire la organizarea învățămîntului public în Republica Sovietică Socialistă Rusă".

Lenin discută cu S. V. Ivanov, președintele Sovietului regional Smolensk, despre ajutorul financiar ce trebuie acordat Regiunii de vest.

Iunie, după 20 — Lenin scrie conceptul de plan al raportului său cu privire la momentul actual pentru Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova.

Iunie, nu mai tîrziu de 21 — Lenin îi trasează lui D. I. Kurski sarcina de a organiza traducerea în limba germană a „Noului cod al familiei" (sub redacția lui A. G. Goihbarg), în vederea popularizării legislației sovietice.

Iunie, 21 — Lenin rostește la mitingul muncitorilor din raionul Sokolniki o cuvîntare pe tema „Lupta împotriva foametei și a contrarevoluției".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema acordării de fonduri Sovietului gubernial Smolensk, drept avans în contul viitorului buget, pentru finanțarea Sovietelor din Vitebsk și Moghilev, precum și alte probleme.

Iunie, 22 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care prezintă un raport cu privire la apelul întocmit de Comitetul central al sindicatelor feroviarilor. La ședință se discută, de asemenea, hotărîrea cu privire la normele de retribuire a corpului didactic, proiectul de decret cu privire la lichidarea drepturilor băneşti ale persoanelor care și-au părăsit locurile de muncă datorită încorporării lor în armată, precum și alte probleme.

Iunie, după 22 — Lenin semnează apelul „Către toate Sovietele de deputați", în care li se dă indicația ca în lupta lor împotriva dușmanilor Republicii sovietice să nu facă arestări ilegale.

Iunie, 24 — Lenin se odihnește, împreună cu N. K. Krupskaia și M. I. Ulianova, la Malțevo-Brodovo.

Iunie, 25 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se dezbate proiectul de lege cu privire la sistemul de aprobare a contractelor colective (tarifelor), care stabilesc normele de salarizare și condițiile de muncă, se discută

www.dacoromanica.ro

declarația comisarului poporului pentru afacerile externe, G. V. Cicerin, cu privire la nota ambasadorului german, W. Mirbach, în legătură cu dificultățile întîmpinate de germani în restituirea banilor și valorilor lor depozitate la bănci, precum și alte probleme.

Iunie, înainte de 26 — Lenin discută cu reprezentanții Sovietului județean Eleț despre organizarea sărăcimii satelor în județul respectiv.

Iunie, 26 — Lenin scrie lui G. E. Zinoviev, M. M. Lașevici și celorlalți membri ai C.C. aflați la Petrograd, o scrisoare în care protestează cu vehemență împotriva faptului că „membrii C.C. care se află la Petrograd sau membrii Comitetului din Petrograd" i-au împiedicat pe muncitori să răspundă la asasinarea lui V. Volodarski printr-o teroare de masă împotriva contrarevoluționarilor. Lenin arată că trebuie folosită victoria obținută în noile alegeri în Soviete pentru a trimite 10 000—20 000 de muncitori din Petrograd în detașamentele de aprovizionare din Ural, gubernia Tambov etc.

Lenin scrie o notă pentru a fi transmisă prin fir direct lui A. M. Iuriev, președintele Sovietului din Murmansk, pe care îl avertizează că activitatea lui de subminare a politicii guvernului sovietic, care e îndreptată spre organizarea unei riposte hotărîte împotriva intervenționiștilor englezi și germani, este inadmisibilă.

Lenin discută cu I. G. Pravdin, locțiitorul comisarului poporului pentru afacerile interne, care s-a întors dintr-o călătorie făcută la Tula, Eleț și Orel, despre situația cerealelor în aceste regiuni, despre organizarea sărăcimii și înlăturarea tuturor chiaburilor din Sovietele din județul Eleț.

Lenin discută cu o delegație din Tambov despre situația cerealelor din această gubernie și despre perspectivele recoltei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie secretarilor Consiliului Comisarilor Poporului o notă în care le cere să respecte cu strictețe hotărîrea C.C.P. din 18 (31) decembrie 1917 cu privire la sistemul de trecere a problemelor pe ordinea de zi a ședințelor C.C.P.; el amintește secretarilor că problemele trecute pe ordinea de zi trebuie să poarte semnătura raportorilor sau a acelora

www.dacoromanica.ro

care le pun în discuție, consultîndu-se în prealabil departamentele în cauză. La ședință se discută raportul comisarului poporului pentru armată și flotă, L. D. Troțki, cu privire la introducerea serviciului militar obligatoriu, problema ajutorării refugiaților armeni, declarația lui I. M. Sverdlov în legătură cu hotărîrea adoptată de C.E.C. din Rusia cu privire la unificarea Biroului pentru presă cu Agenția telegrafică din Petrograd și trecerea lor la C.E.C. din Rusia, precum și alte probleme.

Iunie, 26—27 Lenin scrie două variante ale planului raportului cu privire la momentul actual, care urmează să fie prezentat la Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova.

Iunie, 27 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută raportul lui M. N. Pokrovski cu privire la măsurile întreprinse de Comisariatul poporului pentru învățămînt în vederea introducerii sistemului elvețiano-american de organizare a bibliotecilor, proiectul de decret cu privire la înființarea unei Comisii centrale a spațiului locativ, care să controleze repartizarea și folosirea rațională a locuințelor și să organizeze evacuarea din Moscova a elementelor parazitare, proiectul de decret cu privire la crearea unei comisii speciale care să examineze proiectul de organizare a unei statistici de stat centralizate și proiectele de plan elaborate de Congresul general al lucrătorilor din domeniul statisticii, precum și alte probleme.

Lenin scrie proiectul de rezoluție a Conferinței a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova la raportul cu privire la momentul actual; prezintă un raport la conferință.

Lenin scrie o telegramă lui A. E. Minkin, președintele prezidiului Sovietului gubernial Penza, cu privire la organizarea detașamentelor de aprovizionare.

La ședința Sovietului din Petrograd, Lenin este confirmat pe lista bolșevicilor ca delegat la Congresul al V-lea general al Sovietelor din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Iunie, după 27 — Lenin citește și semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către soldații englezi „Why have you come to Mourmansk?" („De ce ați venit la Murmansk?").

Iunie, 28 — Lenin semnează decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la naționalizarea marii industrii.

La ședința Conferinței a IV-a a sindicatelor și comitetelor de întreprindere *din Moscova, Lenin* rostește cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la momentul actual. Conferința adoptă cu majoritate de voturi proiectul său de rezoluție la raport.

La mitingul muncitorilor de la Uzina „A.M.O." din subraionul Simonovski, Lenin rostește o cuvîntare pe tema „Războiul civil". După miting, el vizitează secțiile uzinei, discută cu muncitorii despre perspectivele ei.

La mitingurile muncitorilor din raioanele Zamoskvorecie și Rogojski, Lenin rostește cuvîntări pe tema „Războiul civil".

Lenin discută cu S. I. Lebedev, președintele Sovietului din Temnikov, gubernia Tambov, despre starea de lucruri din județ și scrie o notă la Comisariatul poporului pentru afacerile interne și la Comisariatul poporului pentru finanțe, în care cere să se aloce credite Sovietului județean.

Lenin discută cu reprezentanții Centralei textilelor despre achiziționarea produselor textile și confiscarea magazinelor de textile.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema proiectului de Constituție al Republicii Sovietice Ruse, proiectul de „Decret cu privire la achiziționarea și distribuirea țesăturilor", raportul prezidiului Consiliului economic superior cu privire la înfăptuirea naționalizării industriei și alte probleme.

Intre 28 iunie și 3 iulie — Lenin citește proiectul de Constituție al R.S.F.S.R., elaborat de colegiul Comisariatului poporului pentru justiție, face pe el însemnări, introduce modificări și scrie observații pe margine.

Iunie, 29 — Lenin scrie articolul „Cuvinte profetice".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; întocmește raportul cu privire la alocarea de fonduri Comisariatului poporului

www.dacoromanica.ro

pentru învățămînt în vederea efectuării lucrărilor pentru ridicarea unor monumente provizorii militanților de seamă ai revoluției ruse. La ședință se discută, de asemenea, proiectele de decrete cu privire la chemarea sub arme a muncitorilor născuți în 1893, 1894 și 1895 care au servit în unitățile de artilerie și de geniu, precum și a muncitorilor din Petrograd care s-au născut în 1896 și 1897 și alte probleme.

Iunie, 30

Lenin discută cu G. V. Cicerin și V. V. Vorovski probleme privind organizarea activității Comisariatului poporului pentru afacerile externe și a reprezentanțelor din străinătate ale R.S.F.S.R.

Lenin vine, împreună cu I. M. Sverdlov, la Direcția operativă a Comisariatului poporului pentru armată și flotă și ia cuvîntul în fața activiștilor politici care urmează să plece pe Frontul de est; el face o caracterizare a situației generale pe fronturi și a sarcinilor muncii politice în rîndurile Armatei Roșii.

Iunie

Lenin discută cu o delegație a consfătuirii extraordinare consacrate învățămîntului tehnic și profesional.

Sfîrșitul lunii iunie sau începutul lunii iulie

Lenin are o convorbire cu K. H. Danișevski, membru al Social-democrației din Ținutul leton, care a venit în Rusia Sovietică de la Riga, unde desfășoară activitate ilegală, discută cu el despre situația de pe front, despre starea de spirit a soldaților, despre activitatea bolșevicilor, și îl sfătuiește să ia cuvîntul la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Sfîrșitul lunii iunie sau prima jumătate a lunii iulie

Lenin împreună cu N. K. Krupskaia și M. I. Ulianova, se duce la Kunțevo, ca să caute o locuință unde să se odihnească vara în zilele de duminică; la o adunare a organizației de partid din plasa Kunțevo, el rostește o cuvîntare cu privire la momentul actual.

Prima jumătate a anului

Lenin scrie însemnările „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice“ (neterminate).

Iulie, 1

Lenin acordă un interviu corespondentului ziarului suedez „Folkets Dagblad Politiken“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport cu privire la reclamațiile primite la Comisariatul poporului pentru căile de comunicație în legătură cu ac-

www.dacoromanica.ro

ţiunile ilegale ale unor detaşamente de rechiziţionare şi supune spre aprobare textul telegramei C.C.P. către şefii detaşamentelor de rechiziţionare şi Sovietele locale, face unele modificări în telegramă, iar după ce ea este aprobată, o semnează. La şedinţă se discută, de asemenea, raportul comisiei pentru industria cauciucului, problema schimbului de prizonieri cu Germania şi altele.

Iulie, 2 — Lenin rosteşte o cuvîntare la mitingul celor mobilizaţi pentru front, organizat la manejul fostei şcoli militare Alekseevski.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului; el face, în afara ordinii de zi, o declaraţie în legătură cu necesitatea asigurării ţăranilor cu maşini agricole şi scrie proiectul de hotărîre a C.C.P. în această problemă. La şedinţă se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la centralizarea reţelei electrice, hotărîrea cu privire la Consiliul economic superior (componenţa Consiliului economic superior), problema alocării unei sume de 10 000 000 de ruble pentru sprijinirea comunelor agricole şi altele.

Iulie, 3 — Lenin rosteşte o cuvîntare la o şedinţă a fracţiunii comuniste de la Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia.

Iulie, înainte de 5 — Lenin ţine o consfătuire cu un grup de activişti de partid din Ucraina — delegaţi la primul Congres al Partidului comunist (bolşevic) din Ucraina, discută cu ei problemele cele mai importante de pe ordinea de zi a congresului.

Iulie, nu mai tîrziu de 5 — Lenin scrie schiţa de plan al raportului de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului pentru cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Iulie, 5 — La Şedinţa a doua a celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin prezintă raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului şi rosteşte cuvîntul de încheiere la raport.

Iulie, 6 — Lenin face o vizită la Ambasada germană, în legătură cu asasinarea ambasadorului german W. Mirbach de către socialiştii-revoluţionari de stînga.

www.dacoromanica.ro

Lenin scrie textul telefonogramei „Către toate comitetele raionale ale P.C. din Rusia, către toate Sovietele raionale de deputați, către toate statele-majore ale Armatei Roșii" cu privire la asasinarea ambasadorului german Mirbach și la mobilizarea tuturor forțelor pentru prinderea criminalilor.

Lenin convoacă pe P. I. Stucika, comisar al poporului pentru justiție, pe K. A. Peterson, comisar al Diviziei sovietice letone de pușcași, și pe K. H. Danișevski și le comunică că pușcașilor letoni le revine sarcina să lichideze rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga.

Iulie, 7 Lenin scrie o telegramă pentru a fi transmisă prin fir direct la Țaritîn lui I. V. Stalin, înștiințîndu-l despre asasinarea lui Mirbach și dîndu-i indicația să țină legătura permanentă cu S. G. Șaumian, președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Baku.

Lenin examinează planul de reprimare a rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga prezentat de V. I. Vațetis, comandantul Diviziei sovietice letone de pușcași.

Lenin scrie textul unei telefonograme către Sovietul din Moscova pentru a fi transmisă de urgență raioanelor Basmann, Lefortovo și Sokolniki, dînd dispoziție să se ia toate măsurile pentru a reține pe socialiștii-revoluționari de stînga care fug cu un automobil blindat în direcția acestor raioane.

Lenin scrie textul unei telefonograme către toate Sovietele raionale și organizațiile muncitorești din orașul Moscova, dînd dispoziție să se trimită de urgență detașamente înarmate pentru a prinde pe socialiștii-revoluționari de stînga care au luat-o la fugă.

Lenin are o convorbire cu A. A. Antonov, redactor al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia", în legătură cu rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga.

Iulie, 8 Lenin semnează proiectul de hotărîre a C.C. al partidului cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru clarificarea atitudinii socialiștilor-revoluționari de stînga delegați la Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia față de rebeliune.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; întreabă pe comisarii poporului

www.dacoromanica.ro

A. V. Lunacearski și P. P. Malinovski de ce n-au aplicat decretul din 14 aprilie 1918 „Cu privire la înlăturarea monumentelor ridicate țarilor și slugilor lor și la elaborarea unor proiecte de monumente consacrate Revoluției socialiste din Rusia"; scrie un proiect de hotărîre în care C.C.P. atrage atenția Comisariatelor poporului pentru învățămînt și pentru administrarea bunurilor Republicii, precum și prezidiului Sovietului din Moscova că în aplicarea acestui decret au dat dovadă de o pasivitate condamnabilă. La ședință se discută, de asemenea, problema acordării de urgență a unui avans Conducerii centrale a Uzinelor naționalizate unite „Sormovo-Kolomna", a acordării dreptului Comisiei de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.) de a rezolva problemele pe timpul în care se vor desfășura lucrările Congresului al V-lea al Sovietelor din Rusia și nu se vor ține ședințele Consiliului Comisarilor Poporului și altele.

Iulie, înainte de 10 — Lenin scrie conceptul punctului 20 din secțiunea a doua a Constituției R.S.F.S.R.

Iulie, 11 — Lenin semnează radiograma „Către toți cetățenii Rusiei" cu privire la rebeliunea organizată de socialistul-revoluționar de stînga M. A. Muraviov, fost comandant-șef al Frontului de răsărit (cehoslovac).

La ședința fracțiunii comuniste de la Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia, Lenin este ales membru al Comitetului Executiv Central al celei de-a 5-a legislaturi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul ședinței, el scrie un bilet lui I. E. Gukovski, comisar al poporului la finanțe, în care îi propune să pregătească modelul semnelor monetare noi, sovietice; scrie un proiect de hotărîre în legătură cu pregătirea emiterii unor noi semne monetare. La ședință se discută, de asemenea, decretul cu privire la sistemul de exploatare a telefoanelor urbane la Moscova și altele.

Lenin are o convorbire cu muncitorul V. N. Kaiurov din Petrograd, care și-a vizitat locurile natale din gubernia Simbirsk; discută cu el despre starea de spirit a țăranilor.

www.dacoromanica.ro

Iulie, 12

Lenin scrie o scrisoare „Către muncitorii din Petrograd" şi le-o trimite prin V. N. Kaiurov, care pleacă la Petrograd.

Lenin discută cu reprezentanţii Comitetului executiv gubernial din Arhanghelsk despre situaţia militară din Nord în legătură cu debarcarea trupelor Antantei, care a început.

Lenin discută cu arhitectul N. D. Vinogradov, secretarul comisiei pentru înlăturarea monumentelor, şi-i cere să-l informeze cu regularitate despre modul cum este aplicat decretul „Cu privire la monumentele Republicii".

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută probleme privind presa burgheză şi situaţia tipografiilor din Moscova, proiectul de decret cu privire la trecerea conservatoarelor din Petrograd şi Moscova în subordinea Comisariatului poporului pentru învăţămînt şi alte chestiuni.

Iulie, 13

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută activitatea Comisiei centrale pentru spaţiul locativ, problema spaţiului locativ din Moscova, măsurile pentru evacuarea cît mai urgentă a elementelor parazitare şi duşmănoase din Moscova şi din împrejurimile ei, proiectul de decret cu privire la pierderea cetăţeniei ruse de către anumite categorii de persoane etc.

Iulie, 14

Lenin, împreună cu N. K. Krupskaia şi M. I. Ulianova, îşi petrece ziua de duminică la Kunţevo.

Lenin are o convorbire cu G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, căruia îi dă indicaţii în legătură cu răspunsul ce urmează să fie dat guvernului german, care pretinde să i se permită să aducă la Moscova un batalion de soldaţi germani pentru paza Ambasadei germane.

Iulie, 15

Lenin scrie poiectul unei declaraţii guvernamentale în legătură cu pretenţia guvernului german de a aduce la Moscova un batalion de soldaţi pentru paza Ambasadei germane.

Lenin ţine o consfătuire cu cîţiva membri ai Consiliului Comisarilor Poporului şi cu I. M. Sverdlov, preşedintele C.E.C. din Rusia ; se discută situaţia creată în urma ultimatumului dat de guvernul german. La această consfătuire se hotărăşte să nu se accepte în nici un caz aducerea

www.dacoromanica.ro

unui batalion german. Consfătuirea aprobă textul declaraţiei guvernamentale, scris de Lenin.

Lenin participă la şedinţa C.C. al partidului la care se aprobă textul declaraţiei guvernamentale scris de el.

Lenin însărcinează pe N. P. Gorbunov, secretarul Consiliului Comisarilor Poporului, să prezinte, în numele lui, la şedinţa C.C.P., la care Lenin nu poate participa, o informare cu privire la înrăutăţirea într-o oarecare măsură a relaţiilor cu guvernul german, în legătură cu cererea acestuia de a aduce la Moscova o unitate militară germană, şi să dea citire textului declaraţiei guvernamentale, scris de Lenin.

La şedinţa C.E.C. din Rusia, Lenin rosteşte o cuvîntare în legătură cu cererea guvernului Germaniei de a aduce la Moscova un batalion de soldaţi pentru paza Ambasadei germane şi dă citire textului declaraţiei guvernamentale, scris de el. C.E.C. din Rusia aprobă întru totul declaraţia preşedintelui Consiliului Comisarilor Poporului şi hotărăşte s-o aducă la cunoştinţa maselor largi ale oamenilor muncii.

Iulie, 16 Lenin discută cu o delegaţie a muncitorilor de la Uzinele Putilov (astăzi uzinele Kirov) despre pericolul sistării producţiei acestor uzine, din cauza lipsei de combustibil, şi despre necesitatea aprovizionării lor cu cărbuni.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului; el prezintă rapoarte în problema metodelor de înfăptuire a naţionalizării tuturor stocurilor de ţesături din R.S.F.S.R., în problema majorării salariilor comisarilor poporului, în legătură cu îmbolnăvirea lui A. D. Ţiurupa din cauza subalimentaţiei. La şedinţă se discută, de asemenea, problema organizării de către M. I. Laţis a unei comisii pe lîngă C.C.P., pentru lupta împotriva contrarevoluţiei pe Frontul cehoslovac, problema alocării de fonduri Sovietului din Moscova pentru combaterea holerei, şi altele.

Iulie, 17 Lenin scrie o telegramă lui F. I. Kolesov, preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului al Republicii Turkestan, cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru acordarea de ajutor militar Turkestanului.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport în problema aprobării decretului cu privire la includerea gu-

www.dacoromanica.ro

berniei Kazan în districtul militar al regiunii Volga. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la paza căilor ferate, raportul lui M. N. Pokrovski, locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt, cu privire la ridicarea, la Moscova, a 50 de monumente unor oameni de seamă pe tărîmul activității revoluționare și sociale, din domeniul filozofiei, literaturii, științei și artei, proiectul de decret cu privire la paza bibliotecilor și a depozitelor de cărți din R.S.F.S.R., hotărîrea cu privire la organizarea Institutului tehnico-științific alimentar din Rusia, precum și alte probleme.

Iulie, după 17 — Lenin discută cu sculptorul S. D. Merkurov despre ridicarea la Moscova a 50 de monumente ale unor oameni de seamă.

Iulie, înainte de 18 — Lenin discută cu P. I. Popov despre organizarea statisticii de stat.

Iulie, 18 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută cererea Comisariatului poporului pentru problemele maritime de a se acorda fonduri pentru pregătirea militară a trupelor din raionul Arhanghelsk și a flotilei din Oceanul Înghețat de Nord, declarația lui I. M. Sverdlov, președintele C.E.C. din Rusia, cu privire la executarea fostului țar Nicolaie al II-lea în baza sentinței date de Sovietul din Ekaterinburg și aprobate de Prezidiul C.E.C. din Rusia, proiectul de decret cu privire la monopolul țesăturilor, problema organizării statisticii de stat și altele.

Lenin ascultă raportul lui G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, cu privire la noua cerere a guvernului german de a i se permite să aducă la Moscova, pentru paza Ambasadei germane, 300 de soldați germani în uniformă militară.

Iulie, 19 — Lenin, împreună cu G. V. Cicerin, primește pe reprezentantul diplomatic german K. Rizler și discută cu el despre cererea guvernului german de a i se permite să aducă la Moscova soldați germani.

Lenin discută cu o delegație a Congresului general al refugiaților din Bielorusia despre situația poporului bielorus, în special în acea parte din Bielorusia care a fost ocupată de germani.

Lenin discută cu reprezentanții secției agricole a Sovietului gubernial Moscova despre contopirea

www.dacoromanica.ro

sovhozurilor și comunelor din gubernia Moscova și-i trimite la S. P. Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, cu un bilet în care cere să se examineze cu ei măsurile concrete ce trebuie luate pentru a le putea veni în ajutor.

La mitingul oamenilor muncii din raionul Lefortovo, Lenin rostește o cuvîntare pe tema „Momentul actual și situația internațională".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută proiectul de decret „Cu privire la centralizarea cercetărilor în domeniul radiotehnicii", problema ajutorării populației din orașul Iaroslavl, care a avut de suferit de pe urma acțiunilor contrarevoluționare ale albgardiștilor, și altele.

Iulie, 20 În ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" se publică „Decretul cu privire la organizarea judecătorească (decretul nr. 3)", semnat de Lenin.

Lenin scrie conducătorilor organizației de partid din Petrograd — G. E. Zinoviev, M. M. Laşevici și E. D. Stasova — o scrisoare în care le cere să trimită la sate un număr cît mai mare de muncitori din Petrograd.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezinta un raport cu privire la completarea comisiei de anchetă în problema aprovizionării cu mașini agricole, face o declarație în care arată că M. G. Bronski nu a dus la îndeplinire sarcina, ce i-a fost trasată la 15 mai 1918 de Consiliul Comisarilor Poporului, de a convoca comisia pentru elaborarea proiectului unei convenții obișnuite de concesiune. La ședința C.C.P. se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la normele de mobilizare a elementelor burgheze pentru serviciu în spatele frontului, precum și alte probleme.

Iulie, 22 Lenin scrie textul unei radiograme adresate lui S. G. Șaumian, la Sovietul din Baku.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema organizării controlului asupra transportului fluvial, pentru a împiedica deplasarea contrarevoluționarilor și a desăgarilor, proiectele de decrete cu privire la speculă, la drepturile și îndatoririle Sovietelor de deputați în ceea ce privește încasarea impozitelor de la populația locală, și alte probleme.

www.dacoromanica.ro

Iulie, 23

Lenin semnează o radiogramă adresată Consiliului Comisarilor Poporului al Republicii Turkestan, la Taşkent, căruia îi cere să informeze regulat Consiliul Comisarilor Poporului din Rusia despre situația politică și economică din Taşkent și din ținutul Turkestan.

La Conferința comitetelor de întreprindere din gubernia Moscova, Lenin prezintă un raport cu privire la situația internațională și internă a Rusiei Sovietice.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută despre dreptul comisariatelor poporului de a rezolva singure problemele legate de organizarea lor internă, despre situația în domeniul aprovizionării și altele.

Iulie, 24

Lenin scrie cîteva note pentru a fi transmise prin fir direct la Țarițîn lui I. V. Stalin ; el îl informează despre situația catastrofală a aprovizionării la Moscova și Petrograd și îi cere să trimită cantități cît mai mari de diferite produse.

Lenin discută cu comunistul finlandez O. S. Pukke, reprezentant al guvernului revoluționar finlandez în Rusia Sovietică, problema ajutorării refugiaților finlandezi.

Iulie, 25

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; el face o expunere asupra proiectului de apel al Consiliului Comisarilor Poporului către toate Sovietele de deputați cu privire la necesitatea luării unor măsuri energice pentru curmarea din rădăcină a mișcării antisemite, pune în discuție propunerea Prezidiului C.E.C. din Rusia ca V. I. Nevski să fie numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, iar P. I. Popov — director al Direcției centrale de statistică. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de hotărîre cu privire la statistica de stat și alte probleme.

Iulie, 26

Lenin are o convorbire cu Herta Gordon (Walcher), membră a Uniunii „Spartacus", care îi transmite scrisoarea Clarei Zetkin din 27 iunie 1918 cu privire la situația din Germania.

Lenin scrie Clarei Zetkin o scrisoare în care își exprimă deplina satisfacție că ea, Mehring și ceilalți spartachiști sînt „cu gîndul și cu inima" alături de comuniștii din Rusia Sovietică. Lenin o informează pe C. Zetkin despre desfășurarea

www.dacoromanica.ro

războiului civil din țară și își exprimă convingerea că burghezia va fi înfrîntă. În timpul acesta lui Lenin i se aduce noul sigiliu de stat al R.S.F.S.R. ; el aplică sigiliul pe scrisoarea către C. Zetkin și îi traduce textul inscripției de pe sigiliu.

Lenin are o convorbire cu D. S. Korobov și V. A. Lavruhin, reprezentanții conducerii Uniunii centrale a cooperativelor de consum, cu care discută despre situația și activitatea cooperației de consum și despre atragerea ei în acțiunea de achiziționare a cerealelor.

Lenin rostește la mitingurile din raioanele Hamovniki și Presnea cuvîntări pe tema : „Ce aduce Constituția sovietică poporului muncitor".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; el face o expunere asupra proiectului de apel al Consiliului Comisarilor Poporului către toți muncitorii de la căile ferate și asupra proiectului de telegramă a Consiliului Comisarilor Poporului către raioanele Saratov și Samara în legătură cu confiscarea și rechiziționarea cerealelor de la unii coloniști germani din regiunea Volgăi. Lenin propune să se amîne trecerea asigurărilor sociale de la Comisariatul poporului pentru problemele muncii la Comisariatul poporului pentru prevederile sociale și să se traseze comisariatelor respective sarcina de a supune această problemă unei ample dezbateri de către sindicate și alte organizații. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la prestațiile cu atelaje și alte probleme.

Iulie, 27 Lenin stă de vorbă cu un grup de agitatori și propagandiști din raionul Vîborg din Petrograd care urma să plece la sate.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; el prezintă un raport cu privire la neîndeplinirea de către comisie a sarcinii, ce i-a fost trasată la 15 iulie, de a prezenta a doua zi concluziile la bugetul Comisiei centrale pentru spațiul locativ. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret care prevede că refugiații care își păstrează cetățenia rusă se bucură de egalitatea în drepturi cu ceilalți cetățeni ai R.S.F.S.R., precum și alte probleme.

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefaţă VII

1918

**CONGRESUL AL ŞAPTELEA EXTRAORDINAR AL P.C. (b) DIN RUSIA 6—8 martie 1918* . . . . 1—82

1. RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 7 MARTIE 3

*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 8 MARTIE 29

*3. REZOLUŢIE ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 38

*4. INTERVENŢII ÎMPOTRIVA AMENDAMENTELOR LUI TROŢKI LA REZOLUŢIA ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 8 MARTIE . 40

1. . . . . —

2. 41

*5. INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA DECLARAŢIEI GRUPULUI „COMUNIŞTILOR DE STÎNGA" CU PRIVIRE LA SPRIJINIREA AMENDAMENTULUI LUI TROŢKI 8 MARTIE . . 43

*6. COMPLETARE LA REZOLUŢIA ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 8 MARTIE . . 44

*7. INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI PROPUS DE ZINOVIEV LA COMPLETAREA REZOLUŢIEI ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 8 MARTIE . . 45

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

*8. PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUŢIA ASUPRA RĂZBOIULUI ŞI A PĂCII 8 MARTIE 47
1. . . . . —
2. . . . . —
*9. RAPORT CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI ŞI LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI 8 MARTIE . . 48
*10. REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI ŞI LA MODIFICAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 63
*11. PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 8 MARTIE 65
*12 INTERVENŢIE ÎN LEGĂTURĂ CU PROPUNEREA LUI MGHELADZE PRIVIND ATRAGEREA CELOR MAI IMPORTANTE ORGANIZAŢII DE PARTID LA ELABORAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 8 MARTIE 67
*13. INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI LARIN CU PRIVIRE LA DENUMIREA PARTIDULUI 8 MARTIE . . 68
*14. INTERVENŢIE ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI PELŞE LA REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA PROGRAMUL PARTIDULUI 8 MARTIE 69
*15. INTERVENŢII ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI BUHARIN LA REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA PROGRAMUL PARTIDULUI 8 MARTIE 71
1. . . . . —
2. 72
*16. CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA ALEGERILOR PENTRU COMITETUL CENTRAL 8 MARTIE 73
*17. REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA REFUZUL „COMUNIŞTILOR DE STÎNGA“ DE A FACE PARTE DIN COMITETUL CENTRAL . . 75
18. CONCEPT DE PROIECT DE PROGRAM . 76
*NOTĂ ÎN LEGĂTURĂ CU COMPORTAREA „COMUNIŞTILOR DE STÎNGA“ 83
PRINCIPALA SARCINĂ A ZILELOR NOASTRE . . 84—89

www.dacoromanica.ro

*CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN SOVIETUL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN MOSCOVA 12 MARTIE 1918 . . . . 90—95

**AL IV-LEA CONGRES GENERAL EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA 14—16 martie 1918* . . 97—134

*1. PROIECT DE REZOLUŢIE ÎN LEGĂTURĂ CU MESAJUL LUI WILSON 99

*2. RAPORT CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE 14 MARTIE . . 100

*3. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE 15 MARTIE 121

*4. REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE LA BREST . . 132

* PREFAŢĂ LA CULEGEREA „ÎMPOTRIVA CURENTULUI" 135

*INTERVIU ACORDAT LUI A. RANSOME, CORESPONDENTUL ZIARULUI „DAILY NEWS" . . . . 136—137

*VARIANTA INIŢIALĂ A ARTICOLULUI „SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE" . . 138—174

Capitolul al IV-lea 138
Capitolul al V-lea 141
Capitolul al VI-lea 142
Capitolul al VII-lea 143
Capitolul al VIII-lea 147
Capitolul al IX-lea 153
Capitolul al X-lea 155
Capitolul al XI-lea 164
Capitolul al XII-lea 169
Capitolul al XIII-lea 173

SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE . 175—220

Situaţia internaţională a Republicii Sovietice Ruse şi sarcinile fundamentale ale revoluţiei socialiste . 177
Lozinca generală a momentului de faţă 183
Noua fază a luptei împotriva burgheziei . . . 185
Însemnătatea luptei pentru o evidenţă şi un control exercitate de întregul popor 194
Creşterea productivităţii muncii 198
Organizarea întrecerii 201
„Organizaţii bine închegate" şi dictatură . . . 205
Dezvoltarea organizaţiei sovietice 215
Încheiere 218

www.dacoromanica.ro

*CU PRIVIRE LA SITUAŢIA TRANSPORTULUI PE APĂ. *Proiect de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului* 221

**ÎN LEGĂTURĂ CU DECRETUL CU PRIVIRE LA TRIBUNALELE REVOLUŢIONARE* . . . . . 222—223

1. CĂTRE MEMBRII COLEGIULUI COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU JUSTIŢIE ŞI, ÎN COPIE, CĂTRE PREŞEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL 222

*2. PROIECTUL UNEI HOTĂRÎRI A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI . . . 223

*INTERVENŢIE ÎN CADRUL UNEI ŞEDINŢE A PREZIDIULUI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR 1 APRILIE 1918 . . . . . 224—225

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI 7 APRILIE 1918. *Dare de seamă apărută în presă* . . . . . 226—227

*DIRECTIVE PENTRU SOVIETUL DIN VLADIVOSTOK 228

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE POLITICII ECONOMICE ŞI ÎN SPECIAL ALE POLITICII BANCARE . 229—230

TEZE CU PRIVIRE LA POLITICA BANCARĂ . . 231—233

*INTERVENŢIE ÎN CADRUL UNEI ŞEDINŢE COMUNE A REPREZENTANŢILOR CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA, AI COMITETULUI CENTRAL AL SINDICATULUI METALURGIŞTILOR ŞI AI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR 11 APRILIE 1918. *Din darea de seamă apărută în presă* . 234

CĂTRE PREZIDIUL PRIMULUI CONGRES AL SOVIETELOR DIN REPUBLICA DE LA DON 235

*COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET CU PRIVIRE LA ÎNREGISTRAREA ACŢIUNILOR, OBLIGAŢIUNILOR ŞI ALTOR TITLURI PURTĂTOARE DE DOBÎNDĂ 236

*HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CREDITE CULTIVATORILOR DE SFECLĂ DE ZAHĂR . 237

*CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA FINANCIARĂ, ROSTITĂ ÎN ŞEDINŢA C.E.C. DIN RUSIA 18 APRILIE 1918 . . . . . 238—239

*SCHIŢA UNUI PLAN DE LUCRĂRI TEHNICE-ŞTIINŢIFICE . . . . . 240—243

www.dacoromanica.ro

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA SOVIETUL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN MOSCOVA 23 APRILIE 1918 . . . . 244—249

*COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA AGRICULTURII CU UNELTE DE PRODUCŢIE ŞI CU PRODUSE METALICE 250

*ŞEDINŢA C.E.C. DIN RUSIA 29 aprilie 1918 . . . 251—290

*1. RAPORT CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE . . . 253

*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASUPRA SARCINILOR IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE 281

*ŞASE TEZE DESPRE SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE . . . . . 291—294

*COMPLETARE LA UN PROIECT DE DECRET AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA SECŢIA DE ORGANIZARE A SUPRAFEŢEI DE PĂMÎNT CULTIVABILE 295

CĂTRE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA 296

DESPRE „STÎNGISMUL" COPILĂROS ŞI DESPRE SPIRITUL MIC-BURGHEZ . . . . . 297—331

I. 299
II. 303
III. 308
IV. 315
V. 318
VI. 328

*HOTĂRÎREA C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ . . 332

*PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DECRETULUI CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE . . . . . 333—334

*COMPLETARE LA DECRETUL CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE 335

*CU PRIVIRE LA MOBILIZAREA MUNCITORILOR ÎN ACŢIUNEA DE COMBATERE A FOAMETEI. *Proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului* . . 336

www.dacoromanica.ro

*PROTEST ADRESAT GUVERNULUI GERMAN ÎMPOTRIVA OCUPĂRII CRIMEII . . . . . 337—338

TEZE DESPRE SITUAȚIA POLITICĂ ACTUALĂ . . 339—344

I. 339
II. 340
III. 341
IV. 342
V. 343

*RAPORT ASUPRA POLITICII EXTERNE, PREZENTAT LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA ȘI A SOVIETULUI DIN MOSCOVA 14 MAI 1918 . . 345—364

*RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL PREZENTAT LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI REGIONALE MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA 15 MAI 1918. *Scurtă dare de seamă apărută în presă* 365

*PREFAȚĂ LA BROȘURA „SARCINA PRINCIPALĂ A ZILELOR NOASTRE“ 367

*SCRISOARE ADRESATĂ CONFERINȚEI REPREZENTANȚILOR ÎNTREPRINDERILOR SUPUSE NAȚIONALIZĂRII . . . . . 368—369

*RAPORT PREZENTAT LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL REPREZENTANȚILOR SECȚIILOR FINANCIARE ALE SOVIETELOR 18 MAI 1918 . . . 370—375

Centralizarea finanțelor 371
Impozitul pe venit și pe avere 372
Obligativitatea muncii 373
Noi semne monetare 374

*COMPLETARE LA „CHEMAREA CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DE DETAȘAMENTE DE APROVIZIONARE“ . 376—377

ÎN LEGĂTURĂ CU FOAMETEA. *(Scrisoare către muncitorii din Petrograd)* . . . . . 378—386

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL AL COMISARILOR MUNCII 22 MAI 1918 . . . . . 387—392

*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COMBUSTIBIL 393

**CU PRIVIRE LA ACADEMIA SOCIALISTĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE* . . . . . 394—395

*1. PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI 394
*2. DIRECȚIVE PENTRU COMISIE 395

www.dacoromanica.ro

TEZE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL . . 396—398

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL CONSILIILOR ECONOMICE DIN RUSIA 26 MAI 1918 . . . . . 399—408

*CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU ALIMENTE PE CONT PROPRIU . . . . . 409—411

*1. PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI 409

*2. PROIECT DE CHEMARE CĂTRE MUNCITORI ŞI ŢĂRANI 410

*CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATEREA FOAMETEI 412

*SCHIŢA UNEI ÎNŢELEGERI CU CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR ŞI CU COMISARIATUL PENTRU COMERŢ ŞI INDUSTRIE ÎN LEGĂTURĂ CU CONDIŢIILE SCHIMBULUI DE MĂRFURI ÎNTRE ORAŞ ŞI SAT 413

*OBSERVAŢII PE MARGINEA UNUI PROIECT DE „HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA ÎNTREPRINDERILOR NAŢIONALIZATE“ 414

*ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN MOSCOVA ŞI A SINDICATELOR. *4 iunie 1918* . . . . . 415—445

*1. RAPORT ASUPRA LUPTEI ÎMPOTRIVA FOAMETEI 417

*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI 439

*3. PROIECT DE REZOLUŢIE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI 444

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL ÎNVĂŢĂTORILOR ŞI PROFESORILOR INTERNAŢIONALIŞTI DIN RUSIA 5 IUNIE 1918. *Rezumat al procesului-verbal* . . . . . 446—447

*CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA BIBLIOTECILOR. *Proiect de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului* . 448

*CU PRIVIRE LA ÎMBUNĂTĂŢIREA TRANSPORTULUI FEROVIAR. *Proiect de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului* 449

www.dacoromanica.ro

*CU PRIVIRE LA DETAŞAMENTELE DE APROVIZIONARE. *Cuvîntare rostită la adunări muncitoreşti din Moscova. 20 iunie 1918. Scurtă dare de seamă apărută în presă* . . . . . 450—451

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA CLUBUL DIN SOKOLNIKI 21 IUNIE 1918. *Scurtă dare de seamă apărută în presă* . . . . . 452—456

CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DETAŞAMENTELOR DE APROVIZIONARE . . . . . 457—459

**CONFERINŢA A IV-A A SINDICATELOR ŞI A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE DIN MOSCOVA. 27 iunie—2 iulie 1918* . . . . . 461—498

*1. RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL 27 IUNIE 463

*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL 28 IUNIE 484

*3. REZOLUŢIE LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL 498

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN SUBRAIONUL SIMONOVSKI 28 IUNIE 1918. *Scurtă dare de seamă apărută în presă* . . . . . 499—500

CUVINTE PROFETICE . . . . . 501—507

*DESPRE DEMOCRATISMUL ŞI CARACTERUL SOCIALIST AL PUTERII SOVIETICE 511

*INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI ZIARULUI „FOLKETS DAGBLAD POLITIKEN" 1 IULIE 1918 . . . . . 512—514

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI 2 IULIE 1918. *Scurtă relatare apărută în presă* . . . . . 515—516

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA O ŞEDINŢĂ A FRACŢIUNII COMUNISTE DE LA CONGRESUL AL V-LEA AL SOVIETELOR 3 IULIE 1918. *Scurtă relatare apărută în presă* . . . . . 517—518

**AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR, ŢĂRANILOR, SOLDAŢILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN RUSIA. 4—10 iulie 1918* . . . . . 519—550

*1. RAPORTUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI 5 IULIE 521

*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORT 5 IULIE 1918 546

www.dacoromanica.ro

*CONVORBIRE CU UN REDACTOR AL ZIARULUI „IZVESTIIA C.E.C. DIN RUSIA" ÎN LEGĂTURĂ CU REBELIUNEA SOCIALIŞTILOR-REVOLUŢIONARI DE STÎNGA. 7 IULIE 1918. *Scurtă expunere* . . . . . 551—552

*CONCEPTUL PUNCTULUI 20 DIN SECŢIUNEA A II-A A CONSTITUŢIEI REPUBLICII SOVIETICE FEDERATIVE SOCIALISTE RUSE 553

CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD . . . 554—555

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA C.E.C. DIN RUSIA ŞI DECLARAŢIA FĂCUTĂ ÎN NUMELE GUVERNULUI 15 IULIE 1918 . . . . . 556—559

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA UN MITING DIN RAIONUL LEFORTOVO 19 IUNIE 1918. *Dare de seamă apărută în presă* . . . . . 560—561

*RAPORT PREZENTAT LA CONFERINŢA COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE DIN GUBERNIA MOSCOVA 23 IULIE 1918. *Dare de seamă apărută în presă* 562—566

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL HAMOVNIKI 26 IULIE 1918. *Scurtă dare de seamă apărută în presă* 567

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL PRESNEA 26 IULIE 1918 . . . . . 568—569

MATERIALE PREGĂTITOARE

**MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL IV-LEA EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA* . . 573—575

*1. PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA ŞEDINŢA FRACŢIUNII COMUNISTE A CONGRESULUI 573

*2. PLANUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE . . 574

*ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA ELECTRIFICAREA INDUSTRIEI PETROGRADULUI ŞI MOSCOVEI . . 576

*PLANURI PENTRU ARTICOLUL „SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE" . . . . . 577—586

*PLANUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI, PREZENTAT ÎN ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA ŞI A SINDICATELOR . . . . . 587—588

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin negăsite pînă în prezent *(6 martie—27 iulie 1918)* . . . . . 591—593

www.dacoromanica.ro

Lista documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin . . . . . 594—598

Listă de lucrări elaborate, probabil, de V. I. Lenin . . 599—601

Adnotări . . . . . 602—672

Indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin . . . . . 673—689

Indice de nume . . . . . 690—713

Date din viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin . . . . 714—764

ILUSTRAŢII

Portretul lui V. I. Lenin. —1918 . . . . . XXVI—1

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Rezoluţie cu privire la schimbarea denumirii partidului şi la modificarea programului partidului". — Martie 1918 . . . . . 62—63

Prima pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual". — Aprilie 1918 179

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Schiţa unui plan de lucrări tehnice-ştiinţifice". — Aprilie 1918 . . 241

Începutul manuscrisului lui V. I. Lenin „Despre democratismul şi caracterul socialist al Puterii sovietice". — 1918 509

O pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Planuri pentru articolul «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»". —1918 584—585

Dat la cules 08.07.1965. Bun de tipar 22.09.1965. Apărut 1965. Hîrtie tipar înalt tip A mată de 63 g/m². 540×840/16. Coli editoriale 45,32. Coli de tipar 50. 1 planşă tipo+2 planşe offset. A. 8861/1965. C.Z. pentru biblioteci 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 50.548 5856 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1. Bucureşti — Republica Socialistă România

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro